C'e Vid ... 1895
Coll
H

NAZIONALE
CENTRALE V. E. II
ROMA
8
46 B
20

8. 46. B. 20

Pertinet ad Conv. S. Bonavae
de Vrbe

NICOLAI

REMIGII

SERENISS. DVCIS LOTHARINGIAE A CONSILIIS INTERIORIBVS, ET IN EIVS DITIONE LOTHARINGICA cognitoris publici

DAEMONOLATREIAE LIBRI TRES.

EX IVDICIIS CAPITALIBVS NONGENTORUM plus minus hominum, qui ſortilegij crimen intra annos quindecim in Lotharingia capite luerunt.

Ad Illuſtriſſimum Principem, ampliſſimumque Cardinalem Carolum à Lotharingiâ.

LEVITICI CAP. XX.

Vir ſiue mulier, in quibus Pythonicus vel diuinationis fuerit ſpiritus, morte moriatur

BIBLIOTHECA ...

COLONIÆ AGRIPPINÆ.
Apud Henricum Falckenburg.
ANNO IƆ. CIƆ. XCVI.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AMPLISSIMOQVE CARDINALI CAROLO A LOTHARINGIA,

Domino ſuo colendiſſimo.

NICOLAVS REMIGIVS foelicitatem exoptat perpetuam.

ACceſſit ad eam temporum, in quæ noſtra ætas incidit miſeriam ac calamitatem hic longè maximus malorum cumulus (Princeps illuſtriſſime) vt iam nihil ſit adeò in procliui; quodque æquè pro nihilo ducant homines, quàm non dicam maiorum ſpretis inſtitutis inſolentes cultus ac religiones ſibi ad libidinem fingere ac comminiſci, ſed etiam ipſam de Deo, cui cæteræ omnes naturæ parent, perſuaſionem ac opinionem penitus exuere atque à ſe abdicare. Quorum quidē multos labefactauit pertinax ac curioſa temeritas in ijs exquirendis & rationis iudicio expendendis; quæ tamen om-

nem omnium ſenſum captumq́ue ſuperarent. Qui quod in hoc

— humano vela dedere
Ingenio

facto naufragio in horrendos ſummæ impietatis æſtus ac voragines ſeſe ipſi immerſerunt. Alios contrà perdidit mentis tarditas ac ſtupiditas ; quæ maximè credulitati expoſita eſt , vbi ira, cupiditate cæteriſq́;, quę facilè impellunt,affectionib. ceu flabello excitantur. Quo ex aucupio ſolitus ſibi prædã comparare Diabolus non ceſſat explorare,ſicubi ea pręditũ ſocordia quemq̃ nanciſcatur,quem aut egeſtas ad deſperationem,aut iniuria ad vindicationẽ, aut omnino rei alicuius deſiderium ad conſecutionem adeptionemq́; inuitet atq; alliciat. His.n. veluti ſtimulis cõmotos,ac ad quoduis cõſilium promptos paratosq́; adoritur. Et magnificis ſpecioſisq́; pollicitationibus inductos ſibi addicit ac mancipat. Illos quidem prioris generis ἀθέους ferè parit,alit ac tegit ea quæ ex regionũ varietate ac confuſione erupit noſtris temporib. libertas:in eumq́; numerum iam euaſiſſe rumor eſt,qui facilè credi non poſſit. Sed

aut

aut quòd taciti impietatē ſuam conco-quunt,ac velo eius quæ ad manū venit religionis ſe obrendunt nō aduerti ac deprehendi: aut quia ex opinionis ſuæ ſtudio nullas turbas cōcient negligi ac indigniſſimè mitigato in tanta humani cordis impietate nomine licentioſos tantū appellari, nec in eos diſquiſitiones fieri,aut exempla edi. Hos alteros ſortilegij labe infames,vtinā ne adauxiſſet eorū,qui erudiendis ad pietatē hominū animis publicè pręſunt, ſegnities atq; inertia. Nam certè hoc res ipſa indicat,eos vt plurimū vicanorū ruſticorumq; eſſe genere, apud quos aut frigidæ,aut raræ,aut omnino nullæ cōciones habentur de Deo,deq; ijs quæ fidē (cuius præſidio præcipuè tuti ſumus à veteratoris illius inſidijs)in Chriſtianorum mentibus ſtabiliunt,fouent, ac conſeruant. Quod fortè multos impulit,vt rem miſeratione potius, quā ſupplicio dignam exiſtimarent. Tantum ſcilicet ad eiuſmodi homines deueniſſe mali,nō ex affectato, ſed quaſi neceſſario debilitatis imbecillitatiſq; ſuę infortunio: Hocque quicquid eſt intra ſolam inſaniam mentiſque errorem

conſiſtere non etiam ad alienam iniuriam pertinere ac progredi. Et fortaſſe nonnullos Francorum (qui alioqui ceteris hominibus ingenij acumine iudicijque ſynceritate in nullo ſunt inferiores) detinere potuit; ne admodum magnam ijs rebus fidem adhiberent. Verùm cùm ea ſiue deliratio, ſiue impietas habeat coniunctam atque implicatam ſocietatem veneficij, aliorũque ſcelerum quæ ſe facilè produnt: mirum eſt, quòd aliquãdo ex fumo ignem non deprehenderint. Certè mihi cui à tot annis cõtigit de ijs quæ in Lotharingia capitaliter admiſſa ſunt, iudicia exercere: iam nihil reliqui eſſe putaui, quin pleraq; omnia, q̃ de iſtiuſmodi maleficijs vel ad prodigium narrantur vera ducerem: ac præterea qualia ipſe ex quæſtionũ quæ de ijs habitæ in manus meas peruenêre, inſpectione comperi, memoriæ ac literis proderẽ. Nec id quidẽ primũ certo deſtinatoq; conſilio facere inſtitueram, qui ſcirem ab eruditiſſimis viris multa eademque iuſta eſſe ea de re edita volumina, cuiq; à retum ſua, tum publica tantũ nõ eſſet otij, vt defungi hic poſſẽ opera aliqua
non

nõ ingrata ac inutili. Sed cũ (vt ſoleo temporibus negotia mea diuidere, ac laboris tædium varietate quantũ poſſum effugere) à re iudiciaria ſubtrahere mẽ me ad amœniora ſtudia, ac fortè ex recenti vel auditione, vel lectione, adhuc hęreret aliquid de ſagarũ pręſtigijs ac incantationibus: id quaſi poëticum aliꝙ figmentum arripiẽs (nam ferè affinitatẽ aliq̃ habere videntur) inde verſus aliquos conficiebam, ac poſt in aduerſaria negligenter reijciebã. Hoc ſolũ in lucro deputans, ꝙ otium luſiſſem, nec me lãguori ac deſidiæ dedidiſſem: Tandem & inceſſit cupido, adhortantibus multis, & fortè otium prębente, q̃ in vrbe graſſabatur, peſtilentia, ſcopas illas diſſolutas ac diſcinctas cõnectere: vt ijs, quantũ in me eſſet, euerrerẽ, ſi qd adhuc in cuiuſquã animo reſideret, qđ eius in iſtis amplectendis fidẽ remoraretur. Sed cùm hoc ne ſic quidẽ validũ ad perſuaſionem videretur (quis .n. eo orationis genere ipſam etiã veritatem mendacij ſuſpectam non habeat?) adhibui quæ ad eam aſſerendam momenti atque authoritatis plurimum apud homines habere ſolent, rerum, perſo-

narum,locorum,atq; temporum, quæ interceſſiſſent, peculiarem, certam ac luculentam deſignationem. Atq; equi dem non omnium, ſed quę tantùm poſterioribus annis obſeruaſſem atq; annotauiſſem. Nam vt dixi non erat primum conſilium hanc narrationum ſyluam cõgerere, nec ad id me compararaueram. Hoc autem quale quale eſt, cui ſic caſu magis quàm iudicio extrema manus acceſſit; eo etiã faciliùs prodire in publicum paſſus ſum, quòd intellexiſſem à maximæ prudentiæ viro Theodoro Aliſio rationũ in regia Lotharingiæ præfecto, id, ſi ita fieret cordi fore sereniſſimo Duci noſtro parenti tuo, qui cum ea de re fortè ſermonẽ habuiſſe ſe dicebat. Reliquum igitur fuit, illi patronũ vt deligerem, in cuius præſidio ac clientela eſſet aduerſus eorũ petulantiam, qui cupidè omnia obſeruare, ac in peiorem partẽ rapere ſolẽt. Cui rei adhibere te tantũ principẽ, ac maximis quibuſq; regibus totius Europæ, quà Chriſtũ nouit, conſanguinitate propinquũ, extremæ audaciæ fuiſſet, niſi ego homo Lotharingus è patrio penu depromens q̃ alicui vſui eſſe

poſſe

poſſe puto, abs te, qui præcipuum es Lotharingię decus atq; ornamentum, vernacula quaſi fiducia hoc peterem præſidij. Ac potius niſi tua ea eſſet humanitas, quam, nemo qui rogaret, in te adhuc ſibi claudi ſenſerit. Ea tua in omnes, quos aliqua literarum commendatione cognitos habes, animi propēſio ac beneuolentia, vt nulla tibi alia maior de quoquã promerendi afferri poſſe dicatur occaſio. Quibus fretus ſi huic meo labori nominis tui ſplendorē mutuari ac inferre audeo, quo magis illũ à tenebris vindicem: tuæ erit æquanimitatis, hoc illis cauſis & rationibus, quæ omnes à te ſunt, condonare: ac vel tua amplitudine atq; tua dignitate indignũ, tamen ab eo gratũ acceptumq; habere, qui tibi ſe totum, quàm humillimè demiſſiſſiméq; poteſt addicit ac deuouet. Qui q; à rerum ſummo opifice nunquam ceſſabit contendere, te vt diu ſaluum incolumemque ad maxima atque ardua quæque conſeruet, ac optata tibi tua omnia ſemper offerat. Nancæij.

LECTORI CANDIDO S.

MORIS eſt, qui à ſe ſcripta edunt, inſtituti
ſui rationem aliquam præfari: ne aut ad id
temere proſiluiſſe aut rectè ſuſceptum conſi-
lium arroganter diſsimulaſſe videantur.
Hoc ne committerem, iſto præſertim argumento tam
variè, dubieq́; à multis tractato: dedi operam, lector,
vt & propoſiti mei tibi cauſa aliqua conſtaret; &, ſi
quem apud te locum rationes meæ inuenirent, etiam
probaretur. Euenit, vt qui eandem rem ſæpè verſant,
eius notiones aliquas in animis ſuis informēt: quarum
deinde memoriam geſtiant literis conſignare: vel vt
otium ſuum interim oblectent, vel etiam quod eiuſmo-
di commentationes ſuas ad aliorum vtilitatem non om-
nino malè impertiri poſſe putant. Vtrumque, ſed diſsi-
mili ſtudio, ſequutum eſſe me in hac, quam promulgaui
Dæmonolatreia non ibo inficias. Nam dum annos per-
petuos ferè quindecim in ſontes, quos per id tempus ha-
buit Lotharingia, quæſtiones, iudiciaq́; exerceo: opple-
ui quaſi totum caput mihi ſagarum, qui inter eos fre-
quentes occurrebant, prodigioſis conuentibus, comeſſa-
tionibus, tripudÿs, faſcinationib. ac venenis, in aëre cō-
curſationibus, ſtupri cum Dæmone infanda cōſuetudi-
ne, crebris, vt videtur, in alienas formas mutationibus,
atq; id genus flagitÿs, ac impietatibus; quib. earū vita
vulgo eſt inquinata, ac contaminata. Ac ſi quando (vti
ſolent facere qui in aliquo literarū ſtudio ſunt verſati)
ad manſuetiores Muſas diuertere, atq; aliquid ad ani-
mi oblectationem meditari contingeret (nam interdum
ſubducta foro dabat pagina verſum) offerebant ſe ta-
men illa, ac quadam veluti memoriæ recentis impor-
tunitate

tunitate inculcabāt, quæ ipſe nec ingratus admittebā; quòd non infelicem materiam carminibus (quem tum otio meo luſum fortè deligebā) ſuppeditatura videbantur. Dū igitur modò hoc, modò illud, prout vnūquodq; ſibi animus per occaſionem decerpit, vſurpo, ac ſeorſum attingo: idē vſuuenit mihi, quod ijs ſolet, qui è quaq; veſte quā concinnant, ſegmenta in ciſtam primùm quidē abijciunt aceruatim, ac negligenter: pòſt vbi in aliquem numerū iam accreuiſſe putant, retractant diligentiùs ſingula, atque ex cōmodiſsimis quibusq; centonem aliquem colligunt: cui ſi nihil aliud, at certè ipſa, quæ veluti emblema aliquod vermiculatis cruſtis diſtinguitur varietas aliquam affert cōmendationem. Verùm quoniam rerum geſtarum narrationes (qualibus ferè hic cento confertus eſt) præcipuam acceſsionem gratiæ habent ab ipſa luce veritatis; quòd vera, quàm ficta, excogitataq; legantur attentiùs; quodq; homines tēpus ſuum faciliùs traducant in ijs rebus, quæ cum delectatione coniunctā habent vtilitatis expectationē: non malè operā locaturum me putaui, ſi ea quorā fides, tū ex ſua nouitate, atque inſolentia, tū ex orationis, quo ſcribuntur, genere labaſcere poterat, vindicarē à tam immerita opinione, adhibitis, quæ ad aſſerendam veritatē vulgo plurimū valent, rerum, perſonarum, locorum, ac temporū proprijs, & diſtinctis argumentis. Quorū tamen cùm initio nullā mihi copiam comparaſſem; illaq; vti ex ſingulorum diſperſa collectione generatim, atq; vniuersè animo meo ſeſe offerebant, per ludum, vt dixi, attigiſſem: cœpi abhinc quinquennio obſeruare, atque exſcribere ex quibuſque reorum quæſtionibus quæ ad ea ſigillatim referri, atque adaptari poſſe videbantur.

bantur. Ac prætereà, quo id cumulatiùs explerem, euoluere quæ ſuperioribus annis neglexeram. Demùm cùm ruris (quò ſeceſſeram propter in vrbe gliſcentem peſtilentiam) ſolitudinem eblandiri aliqua ratione cuperē: cōmodum inter chartarum faſciſculos nactus, quæ ſic in commentarios retuleram, ea otioſè ad certa redegi capita, quæ nudis, ac ſimplicibus illis ſuo ordine reſponderent, ac quaſi partes ad totum ſuum accederēt. Hæc nunc, lector, tibi videnda exhibeo modicè, ac fideliter denarrans: quæ ipſe diuturno vſu, atque obſeruatione comperi. Quæ tu, opinor, nullam cauſam habes cur reijcias: niſi ſi hoc eſt (quod aiunt) non eſſe ferendos, qui otio abutuntur in terrendis hominum animis rerum vanarum, futilium, & quæ vix rudibus illis ſeculis ſe tueri potuiſſent, affectatis narrationibus. Quæ etſi retūdit ſatis ea de qua modò dixi, circunſtantiarum authoritas, publicis etiam loci cuiuſq; vbi geſta recitantur, monumentis teſtata, atq; conſignata: tamen vt & hunc ſcrupulum, dubitationemq; ex illorum animis euellerē qui ad ea peregrini, atq; hoſpites fortè accederent; nō piguit ex locupletibus, & luculentis authoribus ijs conſentanea quædam, ac veluti παράλληλα breuiter adiungere: ſiquidem rerum ſimiliter geſtarum commemoratio, non paruam veritati lucem, authoritatemq; afferre perhibetur. Dæmonolatreia nomen feci: quòd, licèt metamorphoſes, veneficia, ſanationes, præſtigias, tempeſtatum cōmotiones, aliaq; id genus portenta multa contineat, quibus ſingulis ſuus alioqui titulus rectè conſtare poſsit: præcipua tamen viſa ſit adeò nefandæ in cultu, ac veneratione impietatis conſideratio: quòd eius præſertim cauſa illa omnia adornari, inſtrui, atq;

effici certum ſit. Nam equidem opinionem aliquam diuinitatis ex ſua difficultate, magnitudineq́ imprudentioribus ingenerant, ac relinquunt: vti facilè miſeris mortalibus ſimulata, ficta'ue pro veris obrepere ſolent. Quis enim pro numine non colat, qui rerum formas, ac ſpecies ad nutum vertere, atq́ immutare, vitam momento adimere, eandemq́, ceu à morte iteratam, reddere; elementa pro arbitrio temperare, futurarum rerum euentus pronuntiare, atq́ innumera alia, quæ humanas vires ſuperent, ac vincant, præſtare poſſe exiſtimantur? Porrò nullam me in iſtis exponendis ſecutum eſſe artem, nullam tenuiſſe viam, atq́ rationem, ſi quis obijciet: non ego ob id illi magnopere ſim infenſus, qui habeam vnde excuſem. Quis enim (vt eſt in prouerbio) ex arena funiculum vnquam ſperauit ſe nectere poſſe? Et tamen ſatius eſſe duxi hæc qualiacunq́ ſine ordine, κὴ ἄνευ τάξεως lectori communicare, atq́ exhibere: quam dum parum concinnus videri timeo, pati vt in occulto diutius iaceant craſsis circūfuſa ſilentij tenebris: qui præterea ſciam multa illis contineri, quæ nemo adhuc (quod audiuerim) ſcriptis mandauerit: aut certè non ea teſtimoniorum authoritate confirmauerit, tanta varietate diſtinxerit, exemplorum numero adæquauerit. Tum hæc (vti modò dixi) ſic ſingula primùm attigi, vt nihil minus cogitarem, quàm ea aliquando concinnare, atq́ in vnum corpus redigere: ſed ipſa iam per partes informata materia, atq́ equidem haud omnino pœnitendo labore tandem peruicit, vt in hanc, quã nūc prodit, formam quantumuis rudem ſinerem coaleſcere. Veluti quæ ex temerè primùm ſparſis ædificijs progreſſu temporis coagmentantur vrbes, inordinatas, incompoſitasq́

compoſitaſq; viarũ regiones habent: quia ſcilicet non ſiut ab initio deſtinatæ collocationis vniuerſa, certaque facies: ſed vt quidq; minus inæquali ſitu, indecentiqúe ſorte ad aliud referri, atque adaptari potuit, ita eſt in ſuum ordinem digeſtum, atq; diſtributum. Quamquam nec adeò incondita, inconcinnaq; eſt hæc cõgeries; quin orbem, contextumq; aliquem obtineat: eum videlicet, non quem artes, quæ præceptis traduntur, accuratè, exquiſiteq; poſtulant: ſed qualis in narrationibus eſſe ſolet, vbi ſuo quidque quemadmodum euenit, ordine, ac loco recenſetur. Sic malui ſcribere, quomodo homines primùm ſortilegij labe inficerentur: quas proximè artes edocerentur, vti ad conuentus ſuos properarent, quæ in ijs ſtruerent conſilia: vt deindè ex compoſito mortaliũ valetudinem affligerent, reſtituerẽt ve: Satis calamitatem inferrent: vincti vel reſipiſcerent, vel ſic ſe obfirmarent, vt quæſtorum etiam ſagacitatem eluderent: aliaq; id genus multa patrarent, ac deſignarent. quæ hîc nimis longum ſit recenſere. Nam certè ex iſtis omnibus ſagas eſſe, niſi ſi planè nihil videre, ac intelligere volumus, facile erit perſpicere, ac dignoſcere: Quæ in hac diſputatione prima, præcipuaq; fortè erit quæſtio: & omnino ſi minus delectabit vniuerſa iſta ſpecies, fortè quia ſic diffuſa, ac diſſoluta: at iuuabit, ac proderit ſingulorum notitia, atque intelligentia: Παραδοξόλογον *forſan, &* ματαιόλογον *dicent me nonnulli, qui ſagas loquar nimbos molientes, aëra perrumpentes, anguſtos aditus permeantes, cũ Dæmonib. cõmeſſantes, ſaltantes, concumbentes, ac prodigioſa, portentoſaq; id genus pleraq; edentes: ſed ſciant, velim, me primùm hîc non rumore diſperſa, ſed multo-*

rum

rũ ſeparatis, cõſentientibusq́; teſtimonijs (vt iam dixi) comperta narrare. Tum non captioſè, ſed probabiliter ea diſputare, exquiſitis etiam ad Chriſtianæ religionis rationem argumentis, & probationibus: denique liberũ omnibus facere, contrà ſi velint, vt ſentiant: neque enim ſcita velle pronuntiare me, ac decreta. Quamquam ſi quis de illis ſententiam eam roget, à vero non vſquequaque aliena eſſe exiſtimauerim: ac certè propius fidem, quam pleraque alia, quæ tamen pro certis, ac indubitatis ſcripta reliquit antiquitas. Quid enim ſi (vt reperitur in C. Epidij commentarijs) arbores locutas nunc dicam, aut etiam bouem, aſinumue? Quid ſi oliuetum vniuerſum viã publicam trangreſſum, arua que inde è contrario in locum oliueti profecta? quod tamen in agro Marrucino ſua ætate factum retulit Plinius. Quid ſi Amphionem feras, & arbores: Orpheum ſaxa vocibus, & carminibus, id eſt ἐπῳδαῖς, quo volebant, trahentes? Scripſit tamẽ Pauſanias ἠλιακῶν β narratum ſibi fuiſſe ab Ægyptio quodam hoc illos, quòd inſignes eſſent Magi, verè præſtitiſſe. Quid ſi montes duos arietum inſtar inter ſe concurrentes, recedenteſquè? quod in agro Mutinenſi olim eueniſſe Romanorum teſtantur hiſtoriæ. Quid denique, ſi terram ſua ſponte diſcumbentibus gramina ſubſternentem: Tripodes in medium procedentes, vinumq́; ac aquam fundentes: æneos pincernas cyathos proferentes: quod apud Hiarcham, alioſque Gymnoſophiſtas vidiſſe ſe retulit Apollonius? Non eſt igitur narrationibus idcirco fides detrahenda: quòd noua, inaudita, ac ſæpè contra quam ferant naturæ leges, ad exitum aliquem perducta contineant: ſiquidem multa ſunt, quæ

Dæmo-

Dæmones pro maxima ſua poteſtate faciunt, ab omni, quem natura tenere ſolet, modo, atq; ordine alieniſſima. Nemoq; ob id indigna illa iudicat, quæ poſteritati prodantur: ſi modò talia ſunt, quæ abſurdi nihil habeant. Nam certè ſcio multos eſſe, qui per eorum cauſam, ridicula, atq; inepta multa comminiſcantur: veluti qui ſagas ſuis pharmacis homines ex hominibus exuere, atq; in feras vertere: ex earum corporibus emigrare ad tempus animas, ac in ea, ceu poſtliminio, redire: Dæmonum compreſſibus eas grauidas fieri, aliaq; eiuſmodi pleraq;: quæ ſeriò etiam nobis narrant, ac perſuadere conantur. Quibus ego ſic habenas effusè laxantibus nihilo ſim æquior, quàm illis qui nimiū eas inhibent, ac compeſcunt. Vtrobiq; enim par erratum admittitur: & ea, quæ ratio, experientiáque diuturna comprobant, reÿciendo: & quæ ſapientiſſimi cuiuſque fides ſemper reſpuit, admittendo, ac confirmando. Æſtimabit igitur lector, atq; expendet pro ſuo ſenſu omnia: ac ſi quid fortè vel per incredulitatem, quæ in optimi cuiuſque mentem facilè irrepit, inſolentiùs approbauimus: vel per faſtidium quo modeſtiſſimi quoque nonnumquam tentantur, liberiùs damnauimus: id ei condonabit, quam nos nobis in hoc diſſertationis genere ex tam frequenti iudiciorum vſu conſequuti videmur experientiæ, ſimul & confidentiæ. Fit enim vt quæ quis præſens vel vidit, vel audiuit, ea orationis maiore narret fiducia; præfractiùsq; aduerſus eos, qui contrà ſentiunt, defendat. Quamquam hîc mihi bene conſcius ſum, nihil certandi ſcripſiſſe ſtudio: nihil quo ex argumenti nouitate admirationem mouerem, gratiam captarem: ſed tantùm in eum veritatis ſcopum, quo multi

alÿ:

alij: quorum tamen minus inſtructa eſſet iaculis pharetra, quàm noſtra nunc eſt, collimaſſe, atq; oculorum aciem direxiſſe. Qui conatus, ſi ita (vt ſperamus) accipientur, & alij (auxiliante Deo) aliquando conſequentur, quos nemo, qui æquum ſe nobis præbere volet, fruſtra vnquam eſſe dixerit.

CLAVDII ET EMMANVELIS AD PATRIS LIBRVM HENDECASYLLABI.

IDem cùm tibi lucis extet author,
Qui nobis quoque lucis extat author
Succeſſiuæ operæ, liber, parentis
Fraternè minùs, & minus benignè
Hîc feciſſe putemur, à paterna
Si te fortè domo peregrè euntem
Nullis muneribus viaticóue
Vt notos decet vſque proſequamur.
Ergò quas inopes ſcholæ miniſtrant;
Iis te ſi meliora ſint daturi
Impertiri opibus iuuat puſillis;
Sic eſt ingenium ſcholaſticorum,
Vt quis quemque colit magis vel odit
Illi carminibus benè ominari,
Iſti carminibus malè imprecari.
Primùm nemo ſua procacitate
Te proſcindere tentet immerentem:
Aut ſi cui potis haud erit tenere
Se, quod carpere fortè conſuerit
Quicquid non ſua cudit officina;

Huic,vt lingua ſuum exeret venenum,
Aures prœmineant vtræque duplo
Hirſutæ magis atque ſurrigentes,
Quàm quas rex ſtolidus premebat olim
Mitra ſub Phrygia.& truci capillo.
Iam nunc tutior hacce ſanctione
Tete quodlibet infer in tribunal
Audens,atque tuo cie flabello,
Si quis languet adhuc ſepultus ignis,
Quem lentus dubitet ciere Iudex
AEtas hæc vt habet ſatis ſuperque
Multos,relligio quibus ſit vlla,
Exercere ſtriges ſeueritate
Legum,vltricibus & cremare flammis.
Sed nos fortè minus decenter iſta
Qui Muſas colimus benigniores,
Et quæ ætas etiam eſt vtrique noſtrûm
Procliuis minus ad ſeueritatem,
Procliuis magis ad benignitatem:
At nemo vitio dabit tueri
Nos idem quod & is piè tuetur
Huius qui tibi lucis extat author,
Nobis qui quoque lucis extat author.

AFRICANI AD PATRIS LIBRVM.
τετράστιχον.

SEd nec tu,liber hinc mihi nó donat' abi-
Proſequar at voto,ſi nihil eſt aliud.(bis
Scilicet immeritũ ne te mala lingua laceſſat.
Excuſentq; boni,ſi quid erit ſegnius

SVM.

SVMMA SINGVLORVM CAPITVM HVIVS OPERIS.

LIBRI BRIMI

CAP. I.

QVibus illecebris homines à Dæmonibus primùm trahantur, labeque ſortilegij inficiantur. pag. 1

CAP. II.

Quemadmodú dolis ſuis captos Dæmones medicato puluere, virgis, vnguine, varijsq; id genus venenis inſtruant: quorum alia mortem, alia morbum tantùm; quædam etiam ſanationem afferant. vtq; ea neq; ſemper, neq; omnib. ſint noxia: ſed reperiãtur, quib. ſæpè fruſtra ſint aſperſa: maximeq; qui in maleficos capitalia iudicia exercẽt. pag. 3

CAP. III.

Vnguine ſuo Magico impune ſagas manus, ſeq; adeò totas illinere: quo tamẽ, ſi cuiuſquã veſtẽ vel extremã attigerint, id illis cõtinuò mortiferum ſit futurum, ſi modò lædendi eſt animus: Nam aliter eum contactum innoxium eſſe, atq; expertem iniuriæ, pag. 12

CAP. IIII.

Dęmones ſuis cùm primum eos adoriuntur pecunias conferre; quæ pòſt, ſublatis præſtigijs, fimus, teſtæ, folia, aliæque id genus quiſquiliæ eſſe reperiantur. Cur veras largiri nequeant, cũ tamen eorum, qui terra abditi latent, theſaurorum cuſtodes, aſſeruatoresq; eſſe dicantur. pag 14

CAP. V.

Non ſatis eſſe Dæmonibus diſerta verborum ſti pulatione obligatos, nexoſq; homines habere: ſed illis prætereà notas vnguibus ſuis inſcribere, quæ ſeruitutem, in quam abduxerunt, perpetuo teſtentur. Qua ſæpiùs corporis parte fiat inſcriptio: vtq; ſenſu penitus illam orbent ac deſtituant. pag. 16

CAP. VI.

Dæmones cum hominibus concumbere: ſed frigido, iniucundo, irri atque effœto coitu: matrimoniaq; nihilominus frequentare: Zelotypiam etiam fingere, atque aſſimulare. pag. 25

CAP. VII.

Dæmones corpus ſibi condenſare ex aliqua materia, formaſq; variarum animantium ſibi aſſumere: humanam etiam nonunquam: ſed infami, ac deprauato vultu, manibuſq; & pedibus ſemper in morem auium rapacium vncinatis, atq; hamatis. pag. 50

CAP. VIII.

Dæmones ſermonem, quali vtuntur ex, apud quas verſantur, nationes ſibi fingere: ſed ſubſurdum, puſillum, & clauſo murmure raucū. pag 54

CAP. IX.

Satanam recti ſpecie homines ſæpè decipere: ſuos quoque ad eandem hypocriſim quàm maximè poteſt eruditos habere, quo in occulto magis ſit eorum improbitas, minuſq; coniectura, ac ſuſpicionibus coarguatur. pag. 58

CAP. X.

Dæmones illuuiem ſummam demonſtrare: tum

quæ

quæ eorum præſentiam ſemper comitatur, odoris fœditatem: tum quæ de vitanda munditie adeò accuratè ſuis præcipiunt: maximeq́; in manibus, quarum lauationem faiūt faſcinationibus obeſſe: quomodoq; id ſit accipendum. pag.73

CAP. XI.

Sortilegos, quòd olim pagana feciſſe dicitur antiquitas, Dæmonibus ſuis annuatim quid pendere: quo vel plagarum metum, vel earum quibus ex pacto obnoxij ſunt, præſtationum vacationem redimant: Tum id quod ſic penditur, ſi animal eſt, vt nigri coloris planè eſſe oporteat. pag.77

CAP. XII.

Sagas ad Sabatharios ſuos conuentus auolaturas maritorum zelotypiam fallere, illis in arctiorem ſomnum per incantationem inductis: vel etiam ſuppoſita, quæ earum ſpeciem habeat, re aliqua. pag. 82.

CAP. XIII.

Multa eſſe, quæ Dæmones grauiter, & ſeuerè in ſagas animaduertant; nocturnorum conuentuum deſertionem: morborum ſe inconſultis ſanationem, iniuriæ conceſſionem, innocentiã contumaciam, à malè agẽdo dehortationem, criminis apud Iudicem agnitionem, irritam inſidiarum molitionem: atq; eius generis alia quàm plurima, quæ vel atrociſſimis verberib, illis luere, vel dãno aliquo rei propriæ grauiore penſare neceſſe eſt. pag.83.

CAP. XIV.

Veram, & præſentem ſagarũ ad nocturnas ſuas Synagogas ſæpè eſſe profectionem: nonnunquam etiam vanam, & per inſomnium tantùm conceptã,

ac meditatam: recteque ſentire, qui vtrumque defendunt. Tum vt diuerſæ ſint eius profeſſionis rationes, quibuſue noctibus ſæpius fiant in Lotharingia. pag.90

CAP. XV.

Frequentes ex omni genere homines ad nocturnos Dæmonũ cœtus conuenire: ſed maiori ex parte fœminas; vt eſt is ſexus prauis conſilijs magis obnoxius. pag.109

CAP. XVI.

Inſuaues, atq; illiberales in comeſſationibus ſagarum apponi cibos, & qui præterea famem nihil depellant: Quæ res multis non iniuria opinionem attulit merum id eſſe viſum, & phantaſma: Quod tamen non eſt perpetuò verum: Nam & aliquãdo humanis morticinis, ac alijs id genus inſuetis carnibus verè veſcuntur: at ſine ſale, ac pane. Ac quid cauſæ ſit, quòd ſe ab alijs duobus præcipuè abſtineant, probabiliter diſputatur. pag.111

CAP. XVII.

Chorearum, qui in Dæmonum ſacris olim fuit, vſum etiamnum hodie retineri in nocturnis eorũ conuẽtibus: maioremq; laſſitudinẽ parere, quàm ſolent vulgares aliæ hominum ſaltationes. Item eas ab auerſis ſagis in orbem tripudiari. Tum vt malo more ſemper inualuerint: licet ab inſania parum diſtare conſtet. pag.117

CAP. XVIII.

Solenni iureiurando, quod ipſe etiam Dæmon verbis præit, ſagas viciſſim ſe obſtringere, nõ proditur as ſe iudicio facinoris ſocias: Neque tamen

in eo tantùm fiduciæ ponere, quin ſibi contra eum motum alia etiam ratione prouideant: nomen videlicet ſuum diſſimulando, vultuique laruam, reticulum, velum, aut quid aliud obducendo pag.124

CAP. XIX.

Iniucundæ, ac etiam ridiculæ cùm ſint quæ ſaltantur in Dæmonum conuentibus cantiones pro ijs nihilominus agendas abs diſcedentibus gratias: perinde ac ſi magnæ alicui voluptati fuiſſent. pag.124

CAP. XX.

More hominum Dæmones ſuos conuentus agere: vbi ſolita in fidei clientelaris præſtatione oſcula, amplexuſque à ſuis excipiant: vnumque ex omni numero eſſe veluti principem, cui is honos ſolenniter exhibeatur. pag.128

CAP. XXI.

A Dæmonibus ſæpè magna vi in fruges, ac ſata immitti variarum ſpecierũ beſtiolas, quæ ea momento populentur, ac depaſcantur: Quomodoque id fieri contingat. pag.132

CAP. XXII.

Noui ſemper aliquid à ſuperiore conuentu afferri oportere, quòd in alterius ſit patratum exitium: nec impune eſſe, ſi quis ab iniuria, ac maleficio vacuus ad ſequentem redeat. pag.135

CAP. XXIII.

Dæmones ſe in variarum animantium formas

pro tẽpore, atque vſu induere: quoties inter ſuos verſari volunt: præcipuamque ſemper eſſe hirci: maximè cùm ſe publicè colendos, venerandoſque exhibituri ſunt. pag. 137

CAP. XXIV.

Quietam, & laboris expertem fuiſſe, quæ olim euenisſe legitur hominum à bonis Angelis per aëra tranſuectionem: eam verò, quæ nunc circumfertur ſagarum à Dæmonibus, plenam eſſe moleſtiarum & laſſitudinis. pag. 145

CAP. XXV.

Hoc quamuis memoratu incredibile: vno tamẽ ore ſagas omnes loqui ſuſcitandarum nubium poteſtatem ſibi à Dæmonibus ſæpè fieri: quas poſtquam vnà cum ijs ſunt elatæ, pellant, trudantque quo velint: ac etiã niſi ſi quid obſtat, in terras excutiant. Quæq; eius molitionis propria, peculiariaq; ab illis memorentur. pag. 148

CAP. XXVI.

Campanarum ſonum, quòd eo ad pias preces excitentur homines, Dæmonibus infeſtũ eſſe, atq; inimicum: earumq; non abs re vſum frequentem eſſe, vbi tonitrua, grandines reliquæq; tempeſtates quibus ſe illi creduntur immiſcere, ingruunt, atq; impendent. pag. 151

CAP. XXVII.

Veſtigijs veluti vnguiũ ſæpè impreſſa, atq; exarata apparere, quæ fulmine ſunt percuſſa: quod opinionem multis adfert adnitentis Dæmonis: cui fama eſt, cùm ſe in corpus aliquod induit, maximè id placere: quod vncis, hamiſq; in morem feræ beſtiæ ſit inſtructum. pag. 156

CAP.

CAP. XXVIII.

Non rectè ſentire, qui cũ Epicureis negant Dæmones hominibus occurſare, ſolatia afferre, terrores inijcere, inſidias parare, iniurios, moleſtos, ac noxios eſſe: cùm hæc paſſim tũ ſacræ, tũ prophanæ hiſtoriæ perhibeãt, hodierniq; adeò ſagarũ omniũ ſermones vno ore confirment. pag. 159

CAP. XXIX.

Non modò, vt iam dictum eſt, ſortilegos per aërem à Dæmonibus deferri: ſed ex eo loco multa in hominũ perniciẽ moliri, ac machinari: demũq; in terram innoxio caſu, ac qualis ſolet eſſe auium, lapſione placida, quietave deponi. pag. 169

LIBRI SECVNDI CAPVT I.

NON eſſe in Dæmonum poteſtate diſſolutas morte animas ad ſua corpora reuocare: Vt tamen ſunt operum Dei abumbratores maximi id ſæpè in ſpeciem eos præſtare, dum ſeſe cadaueribus inſinuant, ac in ijs motum, qualis in viuentibus eſſe ſolet, interius cient: quemadmodum ἐν ἀυτομάτοις euenire videmus. Tum de Patronij Dalhemij impietate, parricidio, prodigioſiſque amoribus hiſtoria. pag. 175

CAP. II.

Luem iſtam ſortilegij ſæpè in liberos ipſa parentum labefactatione, ac veluti contagione dimanare: dum ſcilicet Magiſtellorum ſuorum gratiã eo facto inire illi ſtudent. Ac quomodo ætatis excuſatione malè id crimen à quibuſdã in pueris

 defen-

defendatur: tum propter ſuam atrocitatem, immanitatemque: tum quod eius vnquã deponendi ſpes ferè omnis ſit erepta, atque ablata. pa.190

CAP. III.

Humanis cadaueribus ſortilegos abuti ad ſua maleficia, præſertimq;, ſi quæ ſunt vel abortu egeſta: vel ſupplicio interfecta: vel denique cæde aliqua indigna, atque inhoneſta perempta. pag.205

CAP. IV.

Perdifficiliter vitari poſſe quas veneficę hominibus ſtruũt inſidias: ꝙ de nocte in obſeratas, clauſaſque domos ignota ſpecie, ac forma illabantur: arctiſſimo ſomno decumbentes diris ſuis artibus obruant, prodigioſaq; alia multa edant: cõtra quæ nullum tam præſens eſt remedium, quã quib. nos lectum inituri Deo tradere, ac commendare ſolemus precationes. Tum quædam de ea per incantationem inducendi ſomni ratione. pag.215

CAP. V.

Metamorphoſes adeò multis tum veterum, tum recentiorũ exemplis decãtatus ſpeciem, non etiam veritatem habere earum rerum, quas præ ſe ferunt: decipi enim oculorum ſenſus Dæmonum, qui eas oſtentant, præſtigijs. Quæ porrò ſic aſſimulatam ſpeciem comitantur actiones, etſi eæ quidem veræ reperiuntur: nihilo magis tamen rei veritatem aſtruere: quòd conſtat eas à Dæmonibus, qui operi adnituntur, identidem proficiſci: vt eſt illis ad quælibet prompta natura, atque expedita. pag.216

CAP. VI.

Satanam in veneficorum ſocietatem ſæpè ſuos aſciſce-

aſciſcere,ad eaque multa adhibere: non ex ſe quidem virulenta, aut venenata: ſed tamen viroſa, ac putida: Curque ita faciat. pag. 240

CAP. VII.

Variorum quæ ſortilegi occultè mortalibus inferre ſolent malorum exempla: quibus formidabiles eorum detegerunt artes, atque inſidiæ. pag. 241

CAP. VIII.

Sparſas à ſagis humi herbas, puluerem, feſtucas, aliaſque id genus quiſquilias ſupergredientibus necis, vel morbi certiſſimam cauſam, prout illi nocendi conſilium fuit, ac voluntas, afferre: cæteros omnes, quibus parcere decreuerunt, ſaluos, incolumeſque euadere. In quo mirè elucent Diaboli in affligendis, perdendiſque hominibus artes, ac machinæ. pag. 249

CAP. IX.

Quid cauſæ ſit, quòd Diabolus maleficorum ſæpè accenſum poſtulat, vbi quid alicui calamitatis molitur, ac ſtruit. Plurimaque, quæ id illũ more facere demonſtrant, exempla. pag. 256

CAP. X.

Aliud in eandem ſententiam exemplũ: ac quomodo cædes à Dæmonibus factæ nullum ſæpè ſui veſtigium oſtendant. pag. 278

CAP. XI.

Aliud rurſus eiuſdem cum ſuperioribus argumenti exemplum: cuius probabilitas prætereà veterũ authoritate defenditur; Tum quo præſertim niten-

pitendum ſit præſidio aduerſus Satanæ inſidias, atque incurſiones. pag.280

CAP. XII.

Alia quoque eiuſdem argumenti cum ſuperioribus exempla: ac vt Dæmones eos præcipites deijciant, quibus nocendi prouinciam à ſagis acceperunt. pag.284

CAP. XIII.

Alia etiam de eadem re exempla: tum vt Dæmones, eorumque aſſeclæ ſtriges tectis, ædificijſq; latenter ignem inijciant. pag.286

CAP. XIV.

Alia item in eandem ſententiam exempla duo: ac quemadmodum Dæmones ſuorum oratu illis oris ſpiritum obſtruant, animamque intercludāt, quos vlciſci cupiunt. pag.292

CAP. XV.

Rurſus & alia de eadem re exempla: atque vti Dæmon obiter illis vulnera infligere ſoleat, quibus nocendi mandatum à ſagis habet. pag.293

LIBRI TERTII CAPVT I.

EODEM mentis errore nos tunc Diuos morborum authores facere, quo olim Ethnici infortuniorum ſuorum cauſas in Deorum aliquem reijciebant. Ex eo rurſus alium eſſe creatum de ſanatione ab ijſdē neceſſariò petenda: quaſi qui ſunt à ſcorpionibus icti. Quem non parum

confirmant quæ in ea Dæmones portenta ſub ſpecioſo miraculi nomine interponunt. Et an præſtigias tantùm, vel etiam veritatem ea habeant, diſputatur. pag. 295

CAP. II.

Dæmonum alia in labefactandis, deprauandiſque hominibus aſtutia. pag. 309

CAP. III.

Nulla re tam citò, accommodè adduci ſortilegos ad depellendum quem fecerunt morbū: quàm minis, verberibus, violentia: Cautionem tamen eſſe non paruam, ne quod minus fuerat malùm in maius abeat, verſuraq; grauiore cum damno fiat: Tum propria quædam declarantur, quæ in eo negotio intercedere ſolent. Diſputatur etiam, an illa morbi vi extorta curatio poſſit eſſe circa fraudem animæ capitalem eius, qui ſic vim adhibuit, necne. pag. 315

CAP. IV.

Curationes Dæmonum velo ſemper aliquo religionis obtendi: ſæpè etiam viri, qui rerum potiatur aſcita in ſpeciem ope, ac miniſterio perfici: quo ſcilicet eis maior accedat authoritas. Verùm inter hæc Dæmones nonnunquam ſuam turpitudinem prodere: dum obſcœna etiam, fœdaq; adhiberi volunt. pag 3 7

CAP. V.

Multa eſſe, quæ ſortilegi agnoſcunt ſibi afferre impedimentum: ne aliorum à ſe afflictam valetudinem vel reſtituant, vel ſubleuent. Quæq; ea ſint proprijs ad id rationibus, atque exemplis declaratur. pag 345

CAP. VI.

Quod extremum eſſe poteſt poſt exactam per omne ſcelus, impietatemq́ue vitam mors propria accerſita manu ad id Dæmones ſedulò ſuos hortari, atque impellere: maximè vbi illis judicij periculum imminere vident, Sed hoc tã crudele mentis conſilium Deum ſua benignitate, clementiaq́ʒ ſæpè confringere, ac contrà potius ad pœnitentiam ſalutarem eos adducere. pag.352

CAP. VII.

Einſdem argumenti cum ſuperiorib. alia quædam exempla. pag.356

CAP. VIII.

Valde pertinaces eſſe Dæmonum manus: nec facile ijs eripi, quod ſemel corripuerunt: Inde eſſe quod non modò in vinculis, ſed & in tormentis conſtitutos obnixè retineant, ne ſua ſe confeſſione ſortilegij cuius accuſantur manifeſtos faciant: ac tandem admiſſorum pœnitentia ducti reſipiſcãt, ſed ſæpè in nihilum illis eos conatus, atque obſtacula Deo ſic volente recidere. pag.359

CAP. IX.

Multa eſſe, quæ à noſtræ ętatis quęſtoribus contra ſortilegos, priuſquã eos tormentis adhibeant, vſurpari ſolent ad impediendas, quibus tormentorum vim eludere dicuntur, incantationes: ſed parum laudato more id fieri: quòd ſit, vt eſt in prouerbio, clauum clauo extendere; malum malo depellere. pag.367

CAP. X.

Futurorum ſcientiam Dei eſſe propriam: ſi qua porrò Dæmones præditi eſſe videntur, vel præſen-

ſenſionem tantum eſſe, & coniecturam ex præteritorum ſagaci inductione: vel eorum, quæ ipſi aliquando conſtituerunt facere, prędictionem affectatam: vel denique eorum quæ è longinquis, varijſque regionibus maxima celeritate conquiſiuerunt, præoccupatam nuntiationem. pag. 373

CAP. XI.

Quod dictum eſt Dæmones ſuis adeſſe, etiam inter ipſos Iudicum conſeſſus, nemini mirum videri debere: cùm & in interioribus ſacrarijs, lociſque adeò præſentis Dei Maieſtate venerabilibus aliquando interfuiſſe reperiantur. Tum obiter recitata de ea re memorabilis hiſtoria: Et diſputata quæſtio, an poſſint Dæmones ſe ijs tantùm, quibus videtur, alijs etiam multis præſentibus, conſpiciendos præbere. pag. 381

CAP. XII.

Perperam ſentire, qui negant pęnas vllas de ſagis eſſe expetendas: Tum ſigillatim confutatæ rationes, quibus illi vulgo ſententiam ſuam tuentur, ac defendunt. pag. 398

DÆMONOLATREIAE EX IVDICIIS CAPITALIBVS NONGENTORVM PLVS MINVS HOMINVM, QVAE SORTILEGIJ CRIMEN INTRA ANNOS ſedecim in Lotharingia capite luerunt.

LIBER PRIMVS.

QVIBVS ILLECEBRIS HOMINES à Dæmonibus primùm trahantur, labeq; ſortilegij inficiantur.

CAPVT PRIMVM.

INeſcandi, perdendique hominis tot occaſiones arripere ſatanam, quot illi natura ingenerauit affectus, ipſa noſtro magno malo fidem facit experientia: ferè.n. aut libidinibus, & amori deditos potiundi oſtentata ſpe lactat: aut pertæſos egeſtatis diutinæ larga, atq; ampla opum aliqua pollicitatione pellicit: aut ad vltionem, ob acceptam fortè iniuriam inflammatos, oblata explendi odij facultate percellit: aut denique quauis alia corruptela, dulcedineque deprauatos in leges ſuas trahit, ac veluti nexos ſibi addicit. Ac qđ quis hîc intelligat cœcos illos animi

affectus,cupiditateſque,quæ homines ad nequitiã impellere ſolent,aliud eſt de quo ſermonem nunc inſtituimus. Nam id quidem ſit intemperanter abuti otio, & literis, ſi toties decantatam Promethei & Epimethei, rationis,& appetitus veluti pugnam, & dimicationem inculcare velimus. Hoc plus dicimus,non modò graſſari in homines ſatanam occultis,ac velut domeſticis eiuſmodi affectionibus,&(vt ſic loquar)actis per ipſorum viſcera cuniculis; ſed palàm, apertoque(quod aiunt)Marte: explanata ſcilicet vocis impreſſione, ac comparata ad colloquium, quæ ſub aſpectum cadat, perſona: qualem illi memorant 1 fuiſſe, dum tãquam
1. Matt.4. conſertâ manu cum Seruatore in eremo colluctaretur. Atque hoc equidem illi procliuius eſſe facere, cum difficultatibus labefactatum quempiam nanciſcitur. Inde enim orationem ferè auſpicari ſolet,quòd eius vicem doleat,cupiatque adeſſe,atque opitulari.Sed neütiquam id ſe præſtare poſſe,niſi is prius rupto, quod in baptiſmo pepigerit, fœdere velit in ſuam poteſtatem tranſire,& ſe pro hero habere.Si id ita parum procedit, nec verbis ſatis promouetur negotium:tunc adhibentur,quas modo dixi,illecebræ,atque lenocinia:grata aliqua ementiti corporis forma,ac venuſtas,ipſaque,ſi velit fruendi poteſtas: magna in ſpeciem pecuniarum vis, ac copia: demumque pharmaca ijs morbo

vciſcen-

vlciſcendis,quos inſenſi ſeruant: vel ſanandis,quibuſcum accepto beneficio in gratiam redierunt: ſæpè etiam qui intentatis minis, ac inceſto,vel verberum, vel carceris metu, ferocius vrgent,atque inſtant. Nam pari loco vtrumque habent ſortilegi,tamque commodè aliquid vi ab eis extorquetur, quàm precibus,& blanditijs impetratur. Quorum tamen nihil in præſentia confirmare exemplis decreui,quoniam ea deinceps ſuum quęque locum ſunt plenius habitura: hoc nunc contentus addere, quod in iſto malarum impulſionum genere rarius atque infrequentius reperi vſurpatum. Hoc verò eſt quod illis ſatan aliquádo etiam pericula intendit, ac formidines opponit,quos blanda oratione permouere nequit. Claudius Morelius 2 Serræ dânatus veneficij, cùm rogaretur,quę res maximè illum impuliſſet, vt ſe primùm Dæmoni addiceret, reſpondit: non antè verbis, quicquid lenocinaretur,ab illo vinci potuiſſe,quàm vbi de vxoris, liberorumque nece terrorem inieciſſet. Antonius VVelſch, 3 cùm de obtorquendo collo, niſi in ijs quæ iubebat, pareret,minas intendiſſet non auſum fuiſſe quicquam illi amplius denegare,ita is dicta ſua iam iam in illum executurus videbatur. Alexiæ etiam Drigeæ 4, cùm eam nullis pollicitationibus obſequentem ſibi poſſet adiungere, tandem interminatus eſt muri ædiũ quas illa inhabitabat,

2. Non. Decemb. 1586.

3. In Guermlagen 14. Cal. Ianu. 1589.

4. Hatacuriæ. 4. Idus Nou. 1586.

ruinam: quæ & non multò poſt eſt conſecuta. Eiuſne ille cauſam præbuerit, an tantùm impendentem prçuiderit, ac denunciauerit, alibi fortè commodiùs dicetur. Certè habēt Ethnicorum hiſtoriæ ſatis multa exempla, quæ ædificiorum deiectiones, ſatorum ſtrages, terræ hiatus, aëris ardores, aliasq́; id genus calamitoſiſſimas tempeſtates, in hominum perniciem à Dęmonibus, non aliam ob cauſam inuectas, memorant, quàm vt eorū mẽtes noua ſemper aliqua voti religione obſtringerent, ſuamq́; in illos tyrannidem magis, magiſque prolatarent. Vnde hoc primùm colligere eſt, nō eſſe fabuloſum quòd vulgus Sagarum loquitur ſibi præſentibus præſentes adeſſe Dæmones, ac corâm congredi. Tum in ſe permouendis, quę duo potentiſſima ſunt ad labefactandas mortalium mentes, ſpem ac metum, cupiditatem, ac formidinem, vti ſunt rerum valde periti, adhibere, atque admouere.

QVEMADMODVM DOLIS SVIS captos Dæmones medicato puluere, virgis, vnguine, varijſque id genus venenis inſtruant: quorum alia mortem, alia morbum tantùm, quædam etiam ſanationem afferant. Vtq; ea neque ſemper, neque omnibus ſint noxia: ſed reperiantur, quibus ſæpè fruſtra ſint aſperſa: maximeq; qui in maleficos capitalia iudicia exercent.

CAP.

CAPVT II.

IAm inde ab initio Diabolus homicida
eſt,nec vnquam ceſſauit homines pietate 1. Ioannis
deſtitutos ad cædes,ac parricidia impellere. 8. Cap.
Vt mirum non ſit,ſi quos ſemel illaqueauit,
eos in primis ad veneficia paratos,inſtructoſ-
que habere ſtudeat. Ac ne vel veneni penu-
ria,vel eius propinandi difficultas cuiquam
ad eam rem moram,impedimentumque af-
ferat, minutum puluerem primo quoque
congreſſu adminiſtrat, qui morbi neciſve
certiſſimam, cui ita conſtituerit, cauſam
præbeat: quemque, vt noceat,non ſit neceſſe
in cibum, potumve infundere, aut nudo
corpori affricare,ſed leuiter etiam in veſtes
ipſas ſpargere. Eum qui necat, atri, qui
morbum tantùm facit, cineritij, aliquando
etiam ruffi eſſe coloris. Ac quoniam ſagæ
ſæpè metu, vel pretio, nonnunquam etiam
miſericordia(à qua nec omninò profitentur
ſe alienas) adducuntur,vt morbo ſic affectis
curationem adhibeant, vti poſt latiùs di-
cetur: ne deſit quoque ad eam rem para- 2.
tum remedium, tertium accipiunt albi co- Mazeleij. 5. Id. Nou.
loris, cuius vel aſperſione, vel in eſculen- 1584.
tum, poculentumve immiſſione, morbus 3. Manerij.
propulſetur. Hæcque pharmaca ſuis ſic of- 3. Non. Ian.
ficijs,ac viribus ſolo colore diſtincta. Clau 1585.
dia Fellæa 2.Ioanna à Banno 3.Nicolæa Piſ- 4. Gerbeuillæ
catrix 4. ac pleræque omnes eius ſodalitij Nonis Maij
memo- 1585.

memorant,ſe ſemper talia vſu comperiſſe, qualia hîc prædicantur. Qui tamen colores non tam ſunt diuerſi,ne in venenorum, quæ ipſi imbuunt, delectu quis hallucinetur(a Dæmone enim non ab innatis qualitatibus ea efficacitatem ſuam habent) quàm vt ſit in quo pacti conuenti fides eluceſcat, veritas probetur,& conſtantia. Addunt Matheola

5. Mazeleij. prid. Non. Decẽ. 1584. Guilleræa,5 & Ioanna Alberta 6 cineritium illum puluerem, etſi vulgo faciat morbum non lethalem, necandi tamen vim habere,

6. Sampetromõtij. 6. Id. Noue. 1581. vbi primùm à veneficis vſurpatur, poſt datum nefariæ illi militię nomen. Tantam ſcilicet id εἰσαγωγικὸν, ac primum rudimentũ habet prærogatiuam. Hoc certè non ſine aliqua admiratione eſt, quod iſtiuſmodi toxica ſortilegi non modò tegunt rerum ad fugandos Dæmones comparatarum vſu, ac miniſterio; ſed nec inter ipſas expiationes, ac ſacrorum procurationes præbere abſtinent.

7. Serzij 5. Id. Octo. 1587. Iacobeta Equina 7 cum Petronij tribulis ſui filiæ,cui amatorem inuidebat, pro libidine nocere non poſſet (ab illa enim ne quam inferret iniuriam ſibi diligenter ea cauebat)tandem aſpergillo luſtrali, quod iſtiuſmodi puluere virulento infecerat, quaſi aliud agens in templo orantem inſperſit. Quo facto ſtatim grauiſſimo morbo eſt correpta: quem & mors nõ multò pòſt eſt conſecuta.

8. Blainuillæ ad aquas 17 Cal Febru. 1587. Alexia Belhoria, 8 cum tota vicinia ſe vna neglecta ad epulum, quod vir equeſtris Darnyę-

Darnyelius dabat in filij die initiali, eſſet vocata: eum contemtum non ferens, à baptiſmo recentem infantem, non aduertentibus, qui aſportabant, eiuſmodi venenato puluere aſperſit, ac necauit. Ac ne minus expeditus ſit eius vſus, ſi ſemper ſit neceſſe in manu promptum habere, ac deinde diſpergere: habent & virgas eo medicatas: vel etiã vnguine aut re quapiam alia perniciali illitas, quas ſępiùs geſtant per occaſionem abigendi pecoris: his ceu ioco ſępè obuios feriũt homines, quos perditos volunt. tum etiam pecudes: nec equidem irrito, atque innoxio tactu: vt teſtatum ſua confeſſione reliquerunt Franciſcus Fellæus 9, Margareta Vvarnia 10, Macheola Guilleræa, 11 & cuius modo memini Iacobeta Equina. Niſi ſi quis fortè ab eorum iniurijs tuti ſunt benignitate aliqua numinis ſingulari. Neque enim illis infinita ſemper eſt in omnes poteſtas: vti à Dæmone ſuo non ſemel inaudiſſe ſe retulerũt Iana Granſanctæa, 12 & Catharina Ruffa. 13 Equidem memini Aſinariam Nanceianam, cùm me quæſtore ad interrogata ex elogijs teſtium reſponderet, ac de hoc præſertim rogaretur, indignabundam hæc eſſe locutám. Quàm benè agitur vobiſcum, ô Iudices, quòd nobis in vos nihil quicquam licet. Nam nulli ſunt mortalium quos tam lubenter inſidijs noſtris appetamus, qui ſic gentem noſtram omnibus pœnis, ſuppli-

9. Mazelaij. 14. Cal. Ian. 1584.

10. Roncæij Calen. Dec. 1586.

11. Pangeij an. 1584.

12. Condæij, menſe Iulio 1582.

13. Vellez ad Moſellam 5. Cal. Aug. 1587.

cijſque proſequimini. Idem Iaquelina Xal-
14. uetia 14. ſponte, nec quoquam ei interroga-
tione præeunte, recenſuit: Hæc propter ſor-
tilegij, qua pridem laborabat, ſuſpicionem
in vincula coniecta, ac poſtmodum Iudicis
pronunciatione ijs ſoluta fuerat: quòd ſcili-
cet ſilentio pertinaci omnia quæſtionū tor-
menta ferendo ſuperaſſet. Hoc igitur ſecum
ſæpius animo voluens, prius quieſcere non
poterat, quàm quæſtorē, qui ſeueritatem in
illam tantam adhibuerat, aliquo damno af-
ficeret (eſt enim hæc ſagarum colluuies, ſu-
pra quā dici queat, procliuis ad vindictam)
Dæmonem igitur ſuum obtundere nō ceſ-
ſabat, dum is eius odij explendi aliquam ra-
tionem & tutam, & facilem inueniret. Sed
is imbecillitatis ſuæ ſibi ea in re conſcius, pri
mùm quidem negotium ex alia, atq; alia dif-
ficultate trahere, & cauſas, ne id faceret, finge
re. Verùm cùm Xaluetia efflagitandi finem
non faceret, tandem pudens, ac dolens,
quòd contra quàm ipſe apud eam nō ſemel
prædicauerat, videret iamiam proditam
iri ſuam illam imbecillitatem, atque im-
potentiam. Iſta certè me mea Xaluetia (in-
quit) peſſimè ſemper habuit illorum car-
nificum effrænata in vos ſæuitia, pridem-
que, & ſæpè de ea vindicanda fuit animus:
ſed omnes conatus mei (vt ingenuè fa-
tear) in nihilū recidēre: quòd illi in eius ſint
præſidio ac tutela, qui ſolus inceptis meis
obſi-

Buxerij ad quercum. 4 Calend. Maias, 1588.

obſiſtere poteſt. Sed faxo, vt tantam ſuam rabiem in commune ſaltem luant: dum hac, atque illac ſata cultaq;, quãtum poſſum tempeſtate percello, ac protero. Huic eſt non abſimile illud Nicolaę Moreliæ 15, quæ recẽ- Sarræ 9. Calend. Februar. 1587.
ſuit Dæmonibus inſitum, atque inuiſum eſſe præcipuè eorum odiũ, qui leges exercent in veneficos; fruſtra tamen ad vindictam quicquam aduerſus illos tentari, atque incipi. Ecce vt Deus ſartam, tectãmque præſtat auctoritatem ijs, quibus in terris ſuum demandauit imperium: quoque ob id diſertè nominis ſui prærogatiua, atque honore impertiuit, Deos vti ſe appellans 16. Nimirum 16. Pſal. 19.
vt ſint ſacroſancti, ac ne ipſis quidem ſagarũ ob muneris, officijque ſui cauſam ſortilegijs violabiles. Imò nec Dæmonum ipſorum præceptis, vel minimum obnoxij, etiamſi ſuam illis fidem antè labe iſta aſperſi obſtrinxerint. Nam hoc ſortilegis magiſtratus ſanctitatem præſtare, tantiſper dum in eo ſunt, vt quieſcant ab aliοqui importuniſſimis eiuſmodi Magiſtellorum ſuorum querelis, atque inſtigationibus, memorauit Deſiderius 17. Sandiodati Idus pridie Iulias 1581.
Financius 17. inquiens eum, cui ſe addixerat, toto tempore, quo magiſter municipij extitit, à ſe nó eſſe viſum: cũ cæteroquim diligentiſſimum ad quamcumq; occaſionem monitorem anteà habuiſſet. Capeſſat igitur confidenter magiſtratus, quæ ſui ſunt officij, agnoſcatq; ſe ei vocationi ſeruire, in qua Deum

propugnatorem paſſionum, defenſorem-que ſit ſemper habiturus. Simili ſanctita-tis cauſa, atque occaſione Marcus refert a-pud Pſellum, Dæmonem ſuum in diebus crucifixionis, ac reſurrectionis nihil inſo-nuiſſe, etiamſi id ab eo obnixè contenderet. Atque hæc venenorum tantùm, quæ ſorti-legis adminiſtrant Dæmones, ſic innoxia vis eſt illis, quos modo dixi, iudicibus: Nam ſi quæ prætérea ſua manu legunt, ac miſ-cent; dubium non eſt, quin ea omnes æquè lædant, inſitumquè virus in quoſuis, pari virtute exerát, ac diſtingant. Sortilegos ve-rò ſuas præter eà officinas habere refertiſſi-mas beſtiolis, plantis, ac metallis, quæ natu-ra præſenti aliquo veneno inſtruxit, ipſa experientia ſæpius comprobáuit. Atque adeò tam multis, varijſquè, vt tot recen-ſeri poſſint, quot apud Homerum Agame-da cognouiſſe dicitur: Η τόσα φάρμακα ὅιδη ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών.

18. ſ Iliad. 6. Nam diſciplina, & tyrocinium ſub eodem præceptore illis eſt, qui nihil eorum igno-rat, quæ ad hominum perniciem valent. Sed hæc in gremio naturę latere malo, quàm me nomenclatore in cuiuſquam venire noti-tiam. Quæ me etiam cauſa ſemper impu-lit, vt quoties ea in eorum quæſtionibus ſcripta réperirem, omnino inducenda cen-ſerem: Saltem commonefacerem, addita è regione νοθεσία, vt ab actuario, dum is quæ-ſtiones

ſtiones illas medio foro recitat, prætermitterentur. Sic enim ſunt in Lotharingia rerũ capitalium iudicia, vt imperitæ atque adeò armatæ multitudinis ſuffragijs, cum ſumma ditione, ac citra prouocationem in reum in publico expoſitum reddantur: ex Nanceiani tamẽ duumuiratus ſententia, ad quem de tota re prius referri oportuit. Atque vtinam ne tam multis nunc innoteſcerent. Verùm hoc ita more hominum euenit, vt quæ clam magis eſſe expedit, ea in lucem audaciũ prorumpant: Et eſt iſtiuſmodi rerum memoria diuturnior, ſæpè quoq; iucundior, quam earum, quæ ex vſu ſunt mortalium. Hoc modò, tunſilla etiam, quibus Circe, & Medea toxica ſua contundebant, in Seleneæ monte multis poſt ætatibus, cum admiratione viſa ſcripſit Scholiaſtes Theocriti. Quid verò, ſi ipſa venena, vel etiam eorum conficiendorum artes, & præcepta, monumento aliquo exarata reperiſſent, facturos fuiſſe putamus, qui ſic ſola inſtrumenta in pretio aliquo quaſi Epicteti fictilem lucernam habuerunt.

VNGVINE SVO MAGICO IMPVNE ſagas manus, ſeque adeo totas illinere: quo tamen ſi cuiuſquam veſtem vel extremam attigerint, id illis continuò mortiferum ſit futurum, ſi modo lædendi eſt animus. Nam aliter eum contactum innoxiũ eſſe, atque expertem iniuria.

CAP. III.

INſidioſiſſima eſt alia ſpargendi veneni ratio, cum manus eo illitas, ceu demulcendo ſummis etiam veſtibus admouent: Nam vix eſt, vt cauendo effugere queas, quòd habeat ea res ſpeciẽ beneuolẽtiæ potius, quàm iniuriæ. Et tamen præſentiſſimum id eſt corpori venenum, vti ipſa ſæpè experientia manifeſtum fecit. Quod vel ex eo maiorem admirationem habet, quia nuda manus impunè, ac ſine vlla noxa imbibit, quod ſic virus habet per conduplicata etiam veſtimenta penetrabile. Quòd enim dicas reperiri, qui peſtis veluti fomitem in alios tranſmittant, ipſi alioquin ab ea tuti, atque illæſi: hoc non habet eandem rationem. Nam eiuſmodi Sagarum contactus (vt alibi dicetur) iis tantùm noxius eſt, & lethalis, quos iniuria affectos volunt: morbi autem peſtilentis contagio, etiam in eos manat, quos minimè velis. Quæ res me impellit, vt credam hic Dæmonis latenti miniſterio atque opera aliquid fieri, quód non appareat, ſed intus tantùm graſſetur: vnctionemquè illam exteriorem ſymbolum ſolum eſſe eius conſcientiæ, quam ad tam nefarium facinus miſeri illi eius ductu ac conſilio afferunt. Siquidem experientia deprehenſum habemus, ſine noxa illam & geſtari, & attrectari à quouis poſſe, poſtquam in vincula coniecti ſortilegi, ſocietatem Dæmoni ſuo renuntiauerunt: vti vſu-

1. Cap 37. huius libri.

ueni

uenit, cum refertas ijs pixides inter lecto-
rum, quibus earum perquirendarum cura
demandata eſt, manus agnoſcũt. Quod non
ita pridem Freſſenij (qui pagus eſt in Ger-
maniæ ditionis Lotharingicæ) euenit. Cùm 2.
enim ibi Maria Alberta 2, & Catharina Præ- 4. Non. Sep-
uotia 3, iam iam veneficij damnandæ roga- temb. 1583.
rentur, mala ſua venena, ſi quæ fortè domi
reliquiſſent, indicare: ne cui illis vita defun- 3.
ctis, fraudi eſſe poſſent: idq; ſtatim feciſſent: Iiſdem die
allatæ ſunt à perquiſitoribus ollæ duæ ficti- & loco.
les, in quibus ineſſet bitumen luteis, albiſq;
guttis intermixtũ, ac metalli micis variè luci
dũ. Quod & ibidẽ Keluers Otilla 4, Yzarts
Anguel 5, ac pleræq; ſagæ multis alijs in lo-
cis factitaſſe reperiuntur. Porrò ne quis pu- 4.
tet ea ſic illas iudicare, dum quæſtorib. ſuis 8. Idus Aug. eod. an.
placere ſtudent, ac quæ in alios, eoſq; non il-
laudatos familiæ vſus vnguenta aliquando 5. 7. Idus eiuſ-
comparauerunt, ea pro iſtiuſmodi malis ve- dem mẽſis.
nenis illos aſtutè oſtendere; non ita res eſt,
multaq; concurrunt, quæ nihil hic fingi, aut
ſimulari manifeſtè arguunt. Nam primùm,
ſi in ignem mittantur, fulgorem, ſtrepitum,
nidoremque edunt, atque emittunt, qualem
nulla res alia edere, atque emittere queat: v-
ti obſeruatum reliquit Iana Michaëlia 6. Tũ 6.
viſæ, quæ ſtatim ac ſe eis illinendi ac perfri- In agro Stri-
candi poteſtatem à Iudice accepiſſent, mo- ueñ 4. Non. Iun 1590.
mento ſurſum efferrentur, ac diſparerent: v-
ti de Pamphile ſua recitat Lucius 7: quæ, in-
quit

quit indidem in ſe ingeſto tali vnguine, iam ſui periclitabunda paulatim terra reſultauit ac mox in altum ſublimata forinſecus totis alis euolauit. Et omnio de vnguinis iſtius Magici vſu, facultate, ac viribus conueniût quotquot hactenus etiam diuerſi, ſuper ea re ſunt interrogati ſortilegi. Imo & colorem etiam ſtudioſè deſignant, quo fides magis ſit non eſſe ſomnium, ſed rem oculis ipſis viſam, ac perceptam Ioanna Gallæa 8, refert præbitum ſibi à Dæmone quercinis frondibus obuolutũ, fuiſſeq; albidi coloris: ſe etiã eo vt plerumque delibutas manus habuiſſe, ne ad vllam occaſionem deeſſet nocendi materia, atque inſtrumentum. Alexiæ Drigeæ 9, conſentiens eſt huic oratio, niſi colorẽ ait illi fuiſſe ſubruffum: eòque, cum impellente Dæmone maritum vnà concumbentem, ac ſomnum capientem illeuiſſet, non multò poſt in ſumma miſeria, ac membrorum conflictatione deceſſiſſe.

7. Apud Apuleium lib. 3. de Aſin.

8. Sandomini ei 5. Idus Decemb. 1586.

9. Haracuriæ 4. Idus Nouemb. 1586.

DEMONES SVIS, CVM PRIMVM *eos adoriuntur, pecunias conferre, quæ eſt ſublatis præſtigijs, fimus, teſtæ, folia, aliæque id genus quiſquiliæ eſſe reperiantur. Cur veras largiri nequeant cùm tamen eorum, qui terra abditi latent, theſaurorum cuſtodes, aſſeruatoreſq; eſſe dicantur.*

CAP. IIII.

MIrum 1, cùm credãtur Dæmones maximos quoſq; theſauros, qui defoſſi, acre-

ac reconditi latent, aſſeruare, atq; in poteſtate ſua habere; tamen nihil vnquam illorum depromere poſſe, quo tam ſæpè iactatã apud ſuos munificentiam, liberalitatem, re vel minimùm comprobent: Aut ſi quid certè depromunt, ac verè oſtentant, non hoc agunt, quo eius fruendi poteſtatem vllam faciant: ſed magis, vt tali veluti eſca illectos, ludificatoſq; homines perdant, ac ad exitum, interitumquè adducant: vti Norimbergenſi cuidã accidiſſe Anno M.D.XXX. narrauit Melanchton in progymnaſmatis Phyſicis 2. Ei Dæmon inquit, locum indicauerat, vbi theſaurum ingentem pridem obrutum eſſe aiebat. Hunc igitur gazis inhians ille properè aperit. Oſtendit ſe primùm fornix, ac ſub eo capſa ab excubante nigro cane aſſeruata: quã dum rapturus fornicẽ penitùs ſubit, eius ruina momento oppreſſus interijt. Quo viſo qui eius incœpti ſpectator, ac teſtis fuerat ex eius familiaribus quidam tanti periculi metu conſternatus aufugit, ac rem omnem ſicuti eam ipſe viderat, in vulgus diſſeminauit. En, vt præſentium etiam opum participem illum Dæmon facere noluit, quem tamen earum ſpe certa, atque indubitata lactauerat. Quæ aliorum etiam Dæmonum pridem fraus fuit, & malitia, quemadmodum ſæpiſſimè experientia eſt comprobatum. Et certè id parſimonia, ac retinendæ rei, cuius, alioqui nihil indigent, ſtudio ab eis fie-

f. Greg. Cedrenus in additionibus ad Zonaram in vita Anaſtaſij Dicori.

a Lib. 2.

eis fieri, ſtultum ſit credere. ſed potius ſic eſ-
ſe hominibus immenſa Dei bonitate, ac pro-
uidentia conſultum, ne ſi veras illi largiren-
tur opes, nullius iam tuta eſſet à tantis illece-
bris integritas: ſemelquè conparatæ ad om-
nem nequitiam, flagitiumq; materiam ſup-
peditarent: vti Thales 3. dicit illas φάρμακα
3. In libro de collationibus diuitiarum & virtutis. ἔς χαχίαν ἰχειρ μύρια. Ergo (vt inquit Pſel-
lus 4,) nihil eorum, quæ promittunt, ex ſe
tradere poſſunt: ſed viſu tantùm quædam
inania ſuis cultoribus afferunt, varia pror-
4. In cap. cur Dæmones timeant minas. ſus, & inſtabilia Sconel Armentaria 5, acce-
pta dono à Dæmone, vt ſibi videbatur, pecu-
nia, geſtiens domum properè rediјt, eam vt
5. Duſæ prid. Cal Octob. 1586. numeraret: Sed excuſſo ſacco nihil niſi te-
ſtas, ac carbones reperit. Catharina Meten-
ſis 6, Succerdam: Claudia Morelia 7, Bene-
6. Duſę, pridię Non. Nouemb 1586. dictus Drigæus 8, Dominica Petronina 9,
ac plerique aliј, arborum folia. Ioanna à Ban
no 10, cum nummum aureum charta conuo
7. Serrę. 3. Non Decéb. 1586. lutum in via reperiſſet, vti Dæmon euentu-
rum prædixerat, atque eum marito cupidè
8. Haracuriæ 18. Cal. Ianu 1586. oſtentaret: aduertit tandem non ſine pudo
re, pro auro nactam ſe calculum ferrugineũ
qui etiã contactu primo facilè in fruſta diſ-
9. Pangæiјs 13. Cal. Nouéb. 1586. ſiliret. Vna Catharina Ruffa 11, inter omnes
quorum quęſtiones capitales in manus meas
venêre agnoſcit, nummos tres ſe ſemel ſine
fraude ab eo recepiſſe.

NON SATIS ESSE DAEMONIBVS *diſerta verborum ſtipulatione obligatos, nexoſq; homines*

homines habere: ſed illis prateřea notas vnguibus ſuis inſcribere, quæ ſeruitutem in quam abduxerunt, perpetuò teſtentur. Qua ſæpius corporis parte fiat inſcriptio? vtq; ſenſu penitus illam orbent, ac deſtituant.

10. Mänerij. 5. Non. Iulias. 1585.

11. Vellez ad Moſellam 5 Calen. Auguſt. 1585.

CAP. V.

DOminorū in ſeruos importuna multis modis olim fuiſſe fertur crudelitas & ſæuitia: ſed in hoc maximè intolerabilis, quòd notis eos compungendos curabant, vt haberent quod fugam, ſi in quam ſe forte darent, comitaretur, ac deprehenſioni magis obnoxios redderet. His adeò barbaræ, atque inhumanæ ſeruitutis veluti teſſeris inuſtos, ac inſignitos etiamnum hodie habet Diabolus, quos recens ſibi addixit, præcipueque (aiunt nonnulli) ea in parte corporis, quæ à ſacrorum Antiſtite in die cuiuſque initiali chriſmate fuit delibuta: vti fures abacti pecoris ſigna, ſuis impreſſis immutare ſolent. Quæ ratio ſicuti parum probabilis mihi videtur (nam & ea quæ Antiſtes nihil attigit, ſæpius vnguibus ſuis fœdant, atq; inquinant, quemadmodum pòſt dicetur) ita non facilè eorū ſententiæ acceſſerim, qui negant abolendis baptiſmi monumentis, notas eiuſmodi quaſi contrarium ſymbolum adhiberi: fruſtra enim (inquiunt) expungi è corpore is character tentatur, qui penitus hæret in anima: cùm eadem ratione ſu-

perfluū dici poſſit in baptiſmo aquā corpori ſuperinijcere, qua tamen animi lues interior elui denotatur. Certè vt vt res ſit iam nihil ea dubitationis habere poteſt: poſt quàm non modo, qui eam ſuo damno experti ſunt diuerſi diuerſis locis, atq; temporibus eamdem referunt: ſed etiam iis indicijs cōprobant, quæ ſint oculis manifeſta, dum veſtigia oſtendunt: & rei nouitate prodigioſa, cum ſine doloris vllo ſenſu, vulnus ea parte, quæ ſic vngue Dæmonis eſt exarata, penitiſſimè admittunt. Alexia Belhoria 1, Nicolæa Morelia 2. & Ioanna Gerardina 3, concorditer declarauerunt, ſe illud perfidiæ ſuæ Symbolum in ſumma fronte inuſtum habere. Quirina Xallæa 4, in occipite: Claudia Fellæa 5, in pectore, & à tergo: Dominica Euræa 6, in coxa: Iana Nigra 7, in dextro: Iaquelina Xaluelta 8, in ſiniſtro humero. Atque eiuſmodi veſtigia illo ipſo, quo à fide defecerunt, temporis momento, ſibi à Dæmone inſcripta fuiſſe. Porrò eius rei fidem præterea facere ipſas cicatrices in leue callū obductas, ſi quis parum iſtis credulus periculum facere velit. Et quod magis mirum videri poſſit, totúſ ille locus ita exanguis eſt, ac ſenſu labefactatus, vt ne admiſſa quidem acus altiſſimè aut dolorem faciat, aut ſanguinis minimum eliciat, Idq; ita iam pro comperto habent rerū capitalium vindices, vt inde quæſtionis ac tormentorum ſæpe initium faciant. Quòd

1. Blamuillæ. 17. Calend. Febru. 1587.

2. Serræ. 3 Nonas Decēb. 1586.

3. Pangæij 11. Calen. Decemb. 1584.

4. Blamuillæ. 5. Cal. Martias. 1582.

5. Mazilæij 5. Idus Nouemb. 1584.

6. Charmeſij. 5. Cal. Decemb. 1584.

7. Leherij 5. Calend. April. 1588.

8. Buxerij ad quercum 3. Calend. Maij. 1588.

non & ita pridem Spinalij re fuit iam proba-
tum. Nam cùm Iſabella Pardæa 9, ibi ob ſor- 9.
tilegij crimen comprehenſa, vrbis præfecto Pridie Nonas Maias
partem corporis ſic à Dæmone inſcriptã in- 1588.
dicaſſe, ſubijt ei in animum, experiri, verùm
ne id eſſet, quod de eiuſmodi ſtupore fereba-
tur. Ergo iuſſit in eam aciculam penitiſſimè
infigi, atq; inculcari. Quod cũ in ſatis magna
hominũ frequentia eſſet factum, & incruen-
tum omnino vulnus apparuit, & nullũ ſaga
doloris, vel minimi indicium aſpicientib. de-
dit. Rurſus Brinduſij, Ibi Claudia Bogarta
10. tormentis iã exhibenda, ad cuté, vt moris 10.
eſt, detóſa fuerat, ob idq; cicatricem nudam 9 Calendas
in ſumma fronte oſtendebat. Suſpicatus igi- Nouemb.
tur Quæſtor quod verè erat, ſcilicet impreſ- 1590.
ſi à Dæmone vnguis veſtigium, quod ante ca-
pillis tegeretur, in id iubet aciculã altiſſimè
infigi: Quod cùm eſſet factum, nec illa dolo-
ris vllo ſenſu aſſici, nec vulnus vel tantillum
cruore manare viſum eſt. Perſtitit tamen ve-
rum negare, ac dicere eum olim ex iactu la-
pidis torporem eſſe obductum. Sed poſt-
modum tormentis admota, non tantùm ag-
nouit id ſibi à Dæmone inflictum fuiſſe: ſed
& plurima alia, quæ indigniſſimè ab eo paſ-
ſa fuerat enumerauit. Nouiſſimè 11. & Eſ- 11.
ſæij, qui pagus ab hac vrbe miliario abeſt, 13 Calen. Iu-
cùm hoc loci Dynaſta præſens in Mugeta lias 1591.
ſortilegij rea lictorem periclitari iuſſiſſet,
ac is illam idcirco nudam ſtatuiſſet, in-

ueſtigaturus ſicubi teſſeram illam reperiret, tandem in ſiniſtro femine macula verrucæ inſtar apparuit, in quā cùm ferrum, vel quātum poterat, adegiſſet, nec à Mugeta vocem, nec ab ipſo vulnere ſanguinis guttam vllam elicere, atque exprimere potuit: cùm rurſus locum maculæ proximum leuiter etiam vulneraſſet, ingentem ea ex dolore clamorem edidit, largus cruor ſeſe indè effudit. Quæ autem tanti ſtuporis cauſa eſſe queat, non admodum anxiè erit ei quærendum, qui ipſe ſecum reputauerit, quemadmodum nihil vnquam homini à Dæmone niſi mortiferum, atque exitiale accidere poſſit. Nam equidem longe à vero aberrare mihi videntur, qui hic à naturalibus cauſis eius rei rationem arceſſunt. Corpora quæ ſibi Dæmones excitant, pluſquam glaciali rigere frigore. Vulgo autem ea orbari ſenſu, atque obſtupeſcere, quibus extremè frigida admouentur, vel circunfunduntur: vti hyeme ſumma torpere, languereque magis ſolemus: & ætate iam affecta, quæ mortis veluti rudimentum quoddam eſt (ſunt autem mortui adeò inſigniter frigidi) inquit Plutarchus (12. vt aciem nouaculę ſi quis tentet admouere, propter incomparabilem rigorem obtundat) ſenſus omnes ſint tardiores, atque hebetiores.

12. Sat. l.. Aqua an ignis ſit validior.

... ſed enim gelidus tardante ſenecta,

Sanguis hebet, frigentq; effœta in corpore vires. 13.

Et

Et in ipſis quoque animantium corporibus, [13] Virgil. Ae-
quæ partes minimum caloris habent, ſenſu neid.
minus pollent: qualia ſunt pili, oſſa, dentes,
aliaq́ue id genus, quæ (vt inquit apud Ma-
crobium Diſarius [14],) effectui animæ ſen-
ſum miniſtrantis ſunt penetrabilia. Nam ta- [14] Lib. 7. Satur.
lis vtique cenſeri nequit, qui membris ani- cap. 9.
malium vnà cum vulnere ſtupor à Dæmoni
bus infigitur. Primùm, quod ſi quis manum
admoueat, nihil ipſe tactu diſtinguat, aut vl-
la qualitate immutatum reperiat. Deinde,
quod cauſis quę in ſe efficientiam naturalem
cohibent, ſublatis, maximeq́ue, ſi quæ extrin
ſecus accedunt, effectus quoque ceſſare o-
porteat. At ſic eſt is, de quo loquimur, Dæ-
monum contactus, vt inducta ab eo ſenſus a-
lienatio ſemper duret: quoq́ue longius à
ſua cauſa abeſt, eo magis conualeſcat. Tum
ſagarum manus ad eandem perniciem à Dæ-
monibus inſtructæ, ſæpè tepentes ſunt, &
eiuſmodi rigoris expertes: apprehenſa ta-
men intermedijs etiam veſtibus membra,
perpetuo hoc torpore debilitant, vti expe-
rientia ipſa non ſemel comprobauit. Deniq;
defloratæ, ac delibatæ tantum cutis vitium
(vt chirurgorum verbis vtar) in ſola cu-
te, niſi quid aliud eſt, conſiſtit, nec altius
progreditur. Leuiſſima autem eiuſmodi la-
ceratione, quicquid ſubeſt, vel quantum lon
giſſima acicula penetrare poteſt, ſenſu or-
batur, atque exhauritur. Omnino igitur

cauſam aliunde eſſe oportet, quam ab eiuſmodi frigore: quantumuis duro, atque acerbo. Cuiusgeneris etiā illud eſſe puto, quod Meteorologi quidā, percuſſa, afflatáue fulmine animalium membra, perpetuúm exanguia, ac torpida fieri produnt. Nam fulminis contra ignea natura eſt, multorumq; id ſæpè incendiorum cauſa extitit, quemadmodum pluribus oſtendit Seneca 15, in quæſtionibus naturalibus. Hoc igitur quod iam nobis dictum eſt, identidem inculcare conuenit: in ſatana nocendi, perpendiquè vim occultam eſſe, ac nullis naturæ legibus aſtrictam: otioſeqùe illos agere, qui quæ is facit, ac certam aliquam naturæ rationem exquirunt: quaſi non illi ſit potius perpetuum cum natura diſſidium, ac contentio. Et id quidem ab hoc vno exemplo (quod ſuperioribus quaſi corollarium accedet) fidem vel locupletiſſimam ſibi vendicare poteſt, quod nunc nuper, dum in Sanmardano noſtro ruſtico, à mulieris, quætum forte ſortilegij comperta fuerat, marito inaudiui. Pridem quidem ſe eam de mala aliqua arte ſuſpectam habuiſſe, vel inde maximè, quod ſingulis, quæ Veneris diem proximè anteceſſiſſent, noctibus, cùm accubaret glacici inſtar rigentem ſemper ſenſiſſet. Id enim tempus ferè eſt in Lotharingia (vti à nobis paulò antè dictum eſt) quo ſagæ dimiſſo conuentu, à Magiſtellis ſuis digredi

15. Lib. 11. ca. 21

gredi

gredi ſolent.) Nam & eiuſmodi rigorem ex illorum recenti contractu eas contrahere, ac aliquantiſper retinere poſſe non eſt vtique dictũ incredibile, atque abſurdum. Qua autem ratione alia, quàm quæ modò dicta eſt haud facile eſt coniectari.

DAEMONES CVM HOMINIBVS concumbere: ſed frigido, iniucundo, irrito, atque effœto coitu: matrimoniaquè nihilominus frequentare: Zelotypiam etiam fingere: atque aſſimulare.

CAP. VI.

ABſurdum eſt (inquit Plutarchus in Numa, contra receptam ab AEgyptijs ſententiã diſputans) credere Dæmones humana forma, ac venuſtate captos, libidinoſæ voluptatis vllam cum homine conſuetudinem habere. Omnino enim natura eos ſtimulos adhibuit ad ſobolem, propagationemquè cuius nihil indigent Dæmones, vt qui certo, ſtabiliquè numero ab initio ſint creati 1, Tum ad hominis tam admirabilem fabricam nulla vt ſuccedat, concurrere neceſſe eſt. Primùm enim eſſe conuenit ſpecierũ σύνεργξιν καὶ συζυγίαν, quæ nulla eſſe poteſt Dæmoni cum homine: adeò natura inter ſe diſſident mortale, immortale: corporeum, incorporeũ: ſenſus particeps, ſenſus expers: & ſi quæ ſunt magis pugnantia, atque cõtraria. Quæ quomodo inter ſe iungi, ac copu-

1. Lactantius lib. 1 de falſa relig. Cap. 8.

lari queant, non video. tantùm abeſt vt inde oriri quicquam poſſe putem perfectum, atque abſolutum Siquidem proportionem ſemper aliquam eſſe oportet eius, quod agit ad id, quod patitur, extremaq; medio aliquo coniungi, vt inde effectus aliquis conſequatur. Denique ſi ſimile à ſimili generatur, quale id, quæſo iam eſſe poterit, quod ex tã diuerſis, diſſimilibuſq; naturis coaleſcet, atque orietur? At dices, ſcio, Dæmones, cùm ſe ad id opificium comparant: in corpus aliquod indui, quod ab ijs velut animatum humani ſpeciem, vim, ac naturam habeat (ſiquidem homo ſpiritu, & corpore continetur). Eſto corpore aliquo ſe induant, nam in eo tecum mihi conuenire libet: puto id vel hominis defuncti cadauer erit, vel ex concretis, denſatiſque vaporibus moles aliqua. Nam his ferè duobus modis illos ſe nobis videndos, exhibere, memini me alibi dicere. Quid obſecro abſurdius, incredibiliuſque dici, aut fingi poteſt, quàm quod vitæ animalis ſit expers, id ad eam alteri impertiẽdam vim, ac facultatem aliquam habere? Nam certè ſecundum naturam, cuius propria eſt hæc molitio, niſi viuentis genitale nullum ſemen eſſe poteſt: quicquid Petrus Paludanus, & Martinus Arelatenſis dixerint Dæmones, cùm ad eam rem ſe parant, è mortuorum hominum cadaueribus ſemen veluti emulgere. Nam tam ridiculum eſt hoc

quàm

quàm quòd prouerbio vſurpatur: Ab aſino mortuo crepitum. Iam ſi ex denſatis, coalitiſque vaporibus, quod Diuo Baſilio 2. aliiſque multis placuit, nihilo certè felicius procedet negotium, nec erit res ea factu, quàm quæ modo dicta eſt, procliuior. Nam ſi ſola ignea natura, (vt ait Cicero) 3. vim habet in ſe vitalem per omnem mundum pertinentem, ſine qua nulla ſit procreandi facultas, nulla gignendi cauſa: ſi, vt inquit Plutarchus 4 nulla eſt ratio, ob quam patriæ, & aſpera montium ſaxa fœcunditatis damnentur, quam quod ignis in totum nihil habent, aut ſi quid habẽt, id oppido quàm exiguum eſt: quæ quæſo vitæ ſemina, quæ naſcendi principia ab eiuſmodi nebulolo parente expectanda ſunt, qui ipſe nullo editus patre nihil in ſe habet caloris, quod generando infundat, ac communicet. Nam & certè hoc omnes vno ore loquuntur, quę Dæmoni corporis ſui copiam faciunt, Sagæ (faciũt autem omnes vbi ſe illi addixerunt, eſtq; hoc quaſi primum pignus initi cum illo fœderis) ſe illius ſemine, ſi quod effundit, in tantum frigido contaminari, vt eo admiſſo totæ ſtatim horrore diſſiliant. Marci apud Pſellum 5 eadem oratio eſt. Si quod (inquit) excrementum ſentiuntur emittere, id vti corpus vnde manat, ſic calore eſt deſtitutum, vt eo nihil ad procreationem æquè inhabile, ineptumque eſſe poſſit. Cui rei & ipſa aſtipulatur ex-

2. In 10: Eſaiæ.

3. 2. Lib. de nat. Deor.

4. In lib. Aqua an ignis ſit vtilior.

5. In libro de Dæmonib.

perientia, ne hic per omnia rationum momenta decurram, quæ vulgò in hanc ſententiam afferri ſolent. Refert Alexāder ab Alexandro,6 audiſſe ſe à quodam familiari ſuo, illi amici paulò antè defuncti imaginē (credibile eſt eam fuiſſe illudentis Dæmonis ſpectrum aliquod) ſummo pallore, ac macie ad ſe acceſſiſſe, ac conatum eſſe vnà ſe cum illo in lecto collocare: ſed cùm contra luctando id facere fuiſſet impeditus, pedem tamen intuliſſe vſque adeò gelidum, ac rigentem, vt nulla glacies illius frigori comparari poſſet. Refert & alicubi Cardanus non abſimilem huic narrationem de quodā æquali ſuo, qui in cubiculo, quod pridem erat Dęmonū occurſationibus infame, noctu decumbens frigidæ manus palpum ſenſiſſet. Ad domeſtica redeo. Ponſetæ Eſſelinæ Leherij 7 ob ſortilegium damnatæ, conſentanea eſt ſuperioribus agnitio: Dæmonis ſui manū, ſi quando (vt amatores ſolent) in ſinum immitteret, ſemper ſenſiſſe marmoris inſtar duram, ac rigentem. Addunt & Auerroës, Albertus, compluresque alij prodigioſæ iſtiuſmodi generationis modum tertium ſuperioribus duobus fortè credibiliorem, ac probabiliorē. Dęmones ſcilicet id ſemen incubos immittere, quod ante ſuccubi excepe runt: qui modus rectè ex eo defendi poſſit, quod breui tantū intermiſſę patrationis momento à naturali, & conſueto hominum diſtet.

6. Lib. 2. Genial. dierū cap. 9.

7. Pridie Nonas aprilis 1585.

ſtet. Cui etiã vitio facilè occurrant ea, quàm maximam habent Dæmones in rebus conſeruandis, ac ab interitu ſuo defendendis, dexteritate. Hic igitur ſiue vir incubet, ſiue ſuccubet fœmina, liberum in vtroque naturæ debet eſſe officium, nihilque omnino intercedere quod id vel minimum moretur, atque impediat, Si pudor, metus, horror, ſenſusq́ue aliquis acrior ingruit; illicet ad irritum redeunt omnia è lumbis, effœtaq́; prorſus fit natura. Ob idq́ue etiam ſæpè ipſa ſibi amoris proxenetas, libidiniſq́ue fomenta adhibet, quibus veluti calcaribus ad rei Venereæ patrationem concitetur. At hoc qui nobis iſtos concubitus, ſuccubitusq́ue Dæmonum memorant, vno ore loquuntur omnes, nihil ijs frigidius, ingratiusq́ue quicquam fingi, aut dici poſſe. Petronius Armentarius, 8 membra ſibi omnia ſtatim, atque Abrahelem ſuam complectebatur, diriguiſſe. Hennezelius, 9 quaſi in frigida oppletam ſpecum immiſiſſet, re imperfecta Scuatzebourg ſuam (erant verò hæc ſuccubarum nomina) reliquiſſe ſe prodiderunt. Sagæ quoque omnes perhibent, ſic Dæmonibus ſuis comparata eſſe, quæ putantur virilia, vt ſine ſenſu maximo doloris prę vaſtitate, rigoreq́ue nimio admitti non poſſint. Alexia Drigæa 10 recenſuit Dæmoni ſuo penem, cùm ſurrigebat tantũ ſemper extitiſſe, quanti eſſent ſubices focarij, quos tum fortè

8. Dalhemij.

9. Vergauillæ Menſe Iulio 1586.

10. Haracuriæ 4. Idus Nou. 1586.

forte præſentes digito demonſtrabat: ſcroto,ac coleis nullis inde pendentibus. Claudia Fellæa,11.expertam eſſe ſe ſæpius inſtar fuſi in tantam vaſtitatem turgentis, vt ſine magno dolore contineri à quantumuis capace muliere non poſſet. Cui aſtipulatur & illud Nicolææ Moreliæ 12 conquerentis ſibi,quoties à tam miſero concubitu diſcedebat,decumbendum perinde fuiſſe, ac ſi diutina aliqua, ac vehementi exagitatione fuiſſet debilitata. Retulit & Didatia Miremontana,13 ſe,licet virum multos iam annos paſſa eſſet,tamen tam vaſto,turgidoque Dæmonis ſui inguine extenſam ſemper fuiſſe, vt ſubſtrata lintea largo cruore perfunderet. Et communis fere eſt omniũ querela, perinuitas ſe à Dæmone ſuo comprimi, non prodeſſe tamen quod obluctantur. Vnde puto, ſatis clarum manifeſtumque eſt tali concubitu nec irritari,nec elici vllum ſemen poſſe.Quod tamen nemo neſcit,veluti ſymbolum ad procreationem conferri oportere. Sed eſto, poſſit aliquis inter adeò frigidos, inamœnosque complexus deſpumare in libidinem.Sit hinc vir, illinc fœmina veluti ad manum. Ex vno ad alterum magna celeritate, ac deſultorum in modum tranſeatur. Quæ in hac mora tam puſilla intercedere poteſt,quę tantę rei molitionem,excluſis,qui comitantur,ſpiritibus non impediat? Irritus eſt ad generationem coitus, inquiunt

11. Mazilæij 5. Idus Noue. 1584.

12. Serræ 14 Calen Feb 1587.

13. Præneij pridie Calend. Augu. 1588.

quiunt Phyſici, ſi ad locos caulis non pene-
trat,ac pertinet: vnà enim ſpiritus excerni
oportet, nec in via diffundi, ac diſſipari. Si
quidem rectè Zeno 14 ſperma dixit eſſe mi- 14. Apud Plutarch in lib. De cohib. iracundiæ.
xturam, ex omnibus animæ viribus reuul-
ſam:quòd niſi perpetuis, ac directis ad eoſ-
dem locos arteriæ meatibus integrum, va-
lenſque peruenire nequit. Ob idque puden-
dum maximè in coitionibus intentum eſſe
oportere dixit Galenus, 15 vt quàm longiſſi- 15. Lib. de vſu partium 14.
mè ſemen feratur. Quamuis enim fœcundũ
ſit,ſi tamen procul vibrari non poteſt, vt ijs
euenit,qui ὑποσποδιαῖοι nominantur ad pro-
creationem, generationemque omninò eſt
inhabile. Et vt hæc ita ſint omnia, vti autu-
mant, hic tamen faciant neceſſe eſt Deum
prodigioſarum iſtiuſmodi libidinum admi
niſtrum,ac συγγενητὴν. Nam ſi aliud nihil ad
generationem conferre poſſunt Dæmones,
quàm quod homines ipſi conferre ſolent,
videlicet genitale ſemen, vnde animalis fa-
cultas,ceu ex traduce,propagatur:ad abſolu
tionem autem, perfectionemque humanæ
illius fabricæ accedere oporteat, & rationis
participem animam:conſequens certè eſt,vt
aut imperfectum opus, nec abſolutum re-
linquatur:aut Deus ipſe ei inchoato manum
vltimam addere,ac veluti coronidem impo
nere habeat neceſſe.Nam certè (inquit Ari- 16.
ſtoteles 16) mens extrinſecus accedit, & di- II Lib. de ortu & interitu.
uina eſt,nec ex ipſa ſeminum natura oritur.

Et Se-

17. Et Seneca, 17 ſi propriam mentis originem
In li. de con ſolatione ad Albinam Cap. 6. aſpexeris, non eſt ex terreno, & graui concreta corpore; ſed ex illo cœleſti ſpiritu deſcendit. Iamblicus 18 etiam ex AEgyptiorum,
18. De Myſt. Ægypt. Aſſyriorumque Theologia, refert hominis materiam, ex humano coitu optimè coaptari: à cauſa verò ſuperiori, vniuerſalique adhiberi formam.
19. D. Augu. in libr. qu. vet. & noui teſt. poſt ſententiam Rabinorum Dauid Kimchi in Zachar. 12. & Moſis. Ægyptij. Et probata eſt à pijs omnibus 19 ſententia, animas rationis participes diuinitus tunc nouas creari, & corporibus inſeri, cùm membra formam ſuam, ac figuram iam ſunt conſecuta: ſcilicet circiter quadrageſimum quintum 20 à conceptione diem. Inſpirauit (ait Moſes 21) in faciem eius
20. Hipocr. in Lib. de natura fœtus. ſpiraculum vitæ: id eſt (vt interpretatur Ioſephus 22) ſpiritum immiſit in hominem, ex fermentata humo ante à ſe informatum. Neque equidem, vt is ad poſteros, ceu ex ſcatu-
21. Geneſ. 1. rigine ſolent riuuli, perpetua ſerie demana-
22. Lib. 1. Antiquit. Iudaicarum cap. 1. ret. Quod quidam non pœnitendæ eruditionis vir, fortè hac de re cum eo ſermones cōferenti mihi perſuadere conatus eſt, ex illis quæ præcedunt, verbis: CRESCITE, ET MVLTIPLICAMINI. Nam iſta animorum ex animis propagatio, neutiquam ipſorum, quæ tamen certa indubitataque eſt, immortalitati conuenire poteſt:
23. Apud Ioſe. Lib. 11. De bello Iudai. cap. 7. quòd quicquid ab alio principium, cauſamque habet id ſuum etiam finem, exitumque aliquando ſit habiturum. Longè ſapientius Eſſæi, 23 qui animos ex æthere ſubtiliſſimo

in cor-

in corpora, ceu carceres illecebra quadam naturali tractos commeare dixerunt. Et certè in hoc eorum ſententia præualere debet, vt qui à prima ætate libris ſacris, prophetarumque effatis aſſiduè incumbentes Moſaicæ hiſtoriæ ſenſum, longè alijs melius callere potuerunt: Quibus quoque in hoc non aſſentiri pudor nobis ſit maximus, qui habuerint alieniſſimos, etiam ab omni veri Dei cultu homines ſuæ ſententiæ aſtipulatores. E quibus iam audiamus Porphyrium, 24 pertinaciſſimum etiam hoſtem Chriſtiani nominis de ea re loquentem Certa eſt, inquit, Eſſæorum religioni, Philoſophiæque deditiſſimorum hominum ſententia, animas immortales exiſtere, atque ab æthere tenuiſſimo deſcendentes corporibus applicari ῥύμῃ, id eſt, impetu, & inſtinctu naturali tractas ad corpora. Quæ quidem non recenſentis tantùm: ſed probantis, laudantiſque aliorum placita, ac decreta oratio eſt. Proclus 25 quoque, qui poſt Porphyrium ſecundus contra Chriſtianos ſuis Epicherematis adeò infeſtè latrauit, iſtam animorum in humana corpora è ſuperis locis migrationem, ex eaque adeò inſignem in alias conditiones mutationem ita deſcribit. Deſcenſus animę in corpus ſeiunxit quidem illam à diuinis animis à quibus intelligētia poteſtate, ac puritate implebatur: coniunxit verò generationi, naturæ, materialibuſque rebus, à qui-

24. In li. de abſtinentia Antiqu.

25. In lib. de anim. & Dæmon.

à quibus obliuione, errore, & ignorantia eſt imbuta. Vnde apparet mentem diuinitùs accedere, non parentū ſemine infundi, ac communicari. Quæ & Ariſtotelis 26 doctrina
26. Lib. 1. de anima Cap. 4.
fuit, dum inquit mentem ſubſtantiam quandam eſſe, quæ aliunde aduenire videtur, ac non interire, id eſt (vt ex amplioribus Lactantij verbis magis apertum reddam) quæ ſentienti tantiſper dum ipſa viuit, atque alitur, coniuncta eſt: Sic enim is libro ſeptimo de Inſtitutione diuina aduerſus gentes loquitur: Non idem mens eſt, & anima. Ex quo igitur tempore ſpirandi facultatem accepit id eſt, vt ego interpretor, animali facultati adiuncta eſt, cum eadem vſque ad vltimum durat; donec emiſſa corporis clauſtro, ad ſuam ſedem reuolet. At huius argumenti pondus eleuet forſan aliquis, inquiēs ex ſtupris, inceſtibus, adulterijs, nefandiſque alijs amoribus naſci infantes. Neque tamen hoc cuiquam abſurdum videri, quòd Deus illis vti alijs, qui ex legitimis nuptijs eduntur, mentem diuinitus infundat: aut Deum idcirco iſtiuſmodi flagitiorum, libidinumque comitem, atque adminiſtrum inclamare. Et certè multum intereſt, ſeruetur ne is, quem Deus conſtituit ab initio, naturæ ordo, & ſeries: an pręter ipſum, ac potius in eius contumeliam, ludibriumque tentetur aliquid, atque incœptetur. Edictum de propagatione humana ſummum, perpetuumque hoc primum

primum fuit. CRESCITE, ET MVLTIPLICAMINI. Directum eſt, ac ſimplex. Ac quemadmodum Iuriſconſultis directa in teſtamentis dicuntur, quę recta à teſtatore in eum, de quo agitur, nulla alterius opera interpoſita, &; vt vulgus loquitur, immediatè tranſeunt: ita ad homines ab hominibus hoc recta tranſit, nulla eius opificij ſocietate cum Dęmonibus communicanda. Deus, (inquit P. Lombardus *27*) non incongruè humanæ conditionis modum, quem à principio inſtituit, licet peccata hominum intercesserint, ſine immutatione conſeruat. Ex altitudine iudiciorum eius hæc ſunt *28*. Nam & Abrahamus *29* ex Agare AEgyptia, ſic volente Deo, Iſmaëlem multarum gentiũ parentẽ: & Lothus *30* eius nepos adoptiuus, (ex filiarum inceſtuoſo cõcubitu Moabum, & Ammanum, vnde duxére originem Cœleſyriæ adeo numeroſi populi, ſuſtulerunt. Verùm non eadem ratione cenſeri debet, ſi quis ſemen ſuum Molocho dederit, aliterque eo vſus ſit, atq; edicti illius perpetui fert ſententia, ordo poſtulat, exigit vſus, atque neceſſitas. Et certè ne ipſi quidẽ Ethnicorũ Philoſophi probauerunt poëtarum in hoc licentiam: quod Deorum amores, matrimonia, libidines, adulteria in ſcenam producerent; Homerumque ob id è ſua republica eiecit Plato: ſimili exemplo, quo eum Athénienſes iudicio inſanum pronuntiauerunt;

27. Lib. 1. ſentent. diſtin. 32.

28. Roma. 11.

29. Geneſ cap. 16. verſ. 10.

30. Gene. ca. 19 verſ. 37. 38.

ter cæteros Deus illos complexus eſt, ac tan-
quã vnicè charos in familiam ſuam coopta-
uit: quales fuerunt filij Seth. Quemadmodũ
41 filiæ hominum contra appellantur, quæ 41.
nihil in ſe commendabilius habent, quàm Bartholo-
quod ab homine ſunt natę, & progenitę, qua- miæ, Vveſt
les fuerunt filię Caim. Et equidem D. Augu hemerus in
ſtinus 42 locum illum enarrans, nihil tale Phraſ diuinæ Script.
comminiſcitur, licèt eum non fugerint, quę 42.
de incubis, ſuccubiſque priſca narrauit gen- Cap. 23. lib. 15. de Ciuit.
tilitas: ac præterea alibi 43 diſertè pronun- Dei.
tiauerit, non eſſe fabuloſum, quod aiunt 43.
Dæmones cum hominibus concumbere. Cap 23. lib. 5 de Ciuit.
Quod & ego pro vero habendum cenſeo: Dei.
ſed 44 non ea cauſa id fieri, quo inde ſobo 44.
lem tollant, vel voluptatem aliquam capi- Turquem. Hexam. dia-
ant, afferantve (matrimonia, inquit Plinius, logo 3.
45 inter Deos credi; tantoque æuo ex ijs ne- 45.
minem naſci, puerilium prope deliramen- Lib. 2. ca 7.
torum eſt:) Verùm potius vt tali ſtupri con-
ſuetudine eos, quos ſemel illaqueauerunt, in
flagitia magis, magiſque ingurgitent. Inde
ridicula illa quod & redamari, atque in amo
ris propenſione (ſi Dijs placet) ſibi reſpon-
deri volunt. Imò & matrimonia, vt alibi 46
dicetur, iungere, ac frequentare, non mi 46.
nore equidem vel mœchi, vel riualis impa- Ca. 11. li. 2.
tientia, quàm inter homines eſſe conſueuit.
Recitat Nicolæa Morelia 47. cùm ea iam æta-
te eſſet, quã ſolent à procis ambiri virgines: 47.
ob idque frequentes apud ſe ij adeſſent, ſępè Serræ 19. Cal. Febru. 1587.

hoc in ipſam duriſſimis verberibus Magiſtellum ſuum animaduertiſſe, quod illos intromitteret: ac præterea interminatum fuiſſe grauiora, ni in poſterum abſtineret. Et in ſabbatarijs conuentibus maleficorum nefas eſt (vt plerique omnes recenſent) eam quam ſibi alius matrimonio iunxerit, attingere, aut etiam probri ſollicitare: Adeò verſutè ſimulato amori Zelotypiam prætendunt. In quam etiam ſententiam refert Eraſmus, 48 oppidum fuiſſe in Heluetia Schiltach nomine, quod malus Dæmon totum exuſſiſſe credebatur: non aliam ob cauſam, quam quia cauponis (è cuius etiam ædibus flammæ initium fuerat) filius mulierculam: quā is ſibi amicā adiunxerat, attrectaſſet: vt deinceps fuſius ſuo loco narrabitur. Sed hæc omnia tanto maiore ſtudio ſimulantur, quanto à veritate abſunt longius: nūquamque operoſior eſt veri oſtentatio, quàm vbi mendacium, veluti anguis in herba latet, atque obſconditur. Cùm enim coniugium ad vitanda ſtupra, procreandamque ſobolem ſit inſtitutum: neutrius autem, vt iam dictum eſt, indigeant Dæmones, quod nec Venerearum libidinum illecebris trahantur; nec liberorum deſiderio aliquo afficiantur: dolos, machinas, fallacias, & præſtigias hæc omnia eſſe oportet. Quod & ex eo magis clarum, manifeſtumq́; fit, quod qui eam Dæmonum γονοποιίαν defendunt: contraria nihil-

48 Epiſt. familiar. lib. 27. Epiſt. 20.

nihilominus inter ſe ſentiunt, vbi quale ſit ortu, natura, ac moribus, quod inde naſcitur conſtituunt: (quæ certè in tam contrarias ſententias de eadem rediſceſſio facile mendacium arguit) ſi quidem alij humano tantùm ſemine id procreari per eas, quas modo dixi, ſe viris ſubijciendi, tum propere fœminas ineundi vices, autumant: Adamiticosq́;, qui inde exiſtunt, liberos, appellant: quaſi ab Adamo, vt cæteros homines perpetua ſerie propagationis deductos, ac deriuatos: tum in infantia noctes, dieſque vagire, 49 plumbeos, macieque deformes eſſe: etiamſi nutrices quinque totas ſugant. Hæcque vitia eſſe adulterini, ac tranſlatitij illius ſeminis: Alij contra in illis elucere virtutes, quæ humanas longè ſuperent, ſuſpitionemque afferant admixtæ alicuius diuinitatis, qualem olim heroibus ſuis tribuebat antiquitas: qui & ob id (inquit Lucianus) neque Dij, neque homines; ſed vtrumque eſſe credebantur. Eius adeò rei documentum eſſe ampliſſimum, quod de Caſtoris, Pollucis, Bacchi, Alexandri, Romuli, Aeſculapij, aliorumque id genus ἡμιθέων procreatione, literis proditũ reperimus: genitos ſcilicet fuiſſe; cum quos, ea ætas Deos, nunc Dæmones vocamus, illorum matres facto per alienæ formæ aſſimulationem fuco, compreſſiſſent. Quos etiamnum incubi, quos nobis hodiernę memorant ſagæ, facilè faciant:

49. Gulielmus Pariſienſis in vltima parte de Vniuer.

cùm nihilominus illis vires ſint ad procreationem habiles, atque idoneæ. Quamquam id ea ſolum gratia ad inuentum, excogitatumque fuiſſe forte dixerit aliquis, vt matrum illarum turpitudo eo commento tegeretur: quòd pudor fuiſſet illuſtribus ortas parentibus, adulterij, inceſtus, probri inſimulari. Nec æquum fuiſſet tam excellentes, præclaroſque belli, ac pacis artibus viros, quique ſuis laboribus, eximijſque factis rempublicam auxiſſent, natalium labe aliqua aſpergi, ac contaminari. Hæret tamen adhuc nunc in plerorumque omnium ſermonibus, ac mentibus illa vti veriſſima, certiſſimaque opinio. Iam quod inſtant magis, ac validiſſimum, firmiſſimumque ad eam rem argumentum nactos ſe putant, dum oſtendunt partus ita à Dæmonibus compreſſarum mulierum nonnunquam informes, prodigioſos, ac portentoſos exiſtere: quales Cardanus in Scotia; 50 Leuinus Lemnius in Belgio; 51 nos etiam Lotharingia, dum in ſagas quæſtiones exercemus, non ſemel obſeruauimus: id quidem facile erit ei diluere, qui penitiùs totum hoc negotium volet rimari, atque expendere. Nam, quod ait Vlpianus 52. iſtiuſmodi oſtenta contra naturam eſſe; hoc ego ſic interpretor, quaſi dicat, ea communibus naturæ legibus aduerſari, id eſt, modum à natura præſcriptum, vel ſuperfluis, ac luxurianti-

50. Cap. 39 lib. 16. de Var.

51. Cap. 8. lib. 1. de occul nat. mirac.

52. In lib oſtentum, de ver ſign.

riantibus membris excedere: vti cùm quis naſcitur tribus manibus forte, aut pedibus, aut qua alia parte corporis, quæ naturæ minus reſpondet: qualis fuit infans ille, quem Ammianus Marcellinus 53. memorat natum apud Daphnen amœnũ, & ambitioſum Antiochiæ ſuburbanum: ore gemino, dentibus binis, promiſſa barba, quatuorque oculis. Et ætas noſtra bicipites, ſedigitos, bicorpores, geminatiſq; alijs artubus admirabiles multos vidit. Vel neceſſarijs, conſuetiſque defici, ac deſtitui: vti fuit maſſa illa informis ſpongiæ, vrticæue marinæ inſtar palpitans, ac vitæ etiam ſpeciem præbens, quam non ita pridem (inquit idem Leuinus 54.) enixa eſt inſularis quædam mulier, in inferiore Germania. vt hîc omittã dicere Monoſcelos ſingulis cruribus: Blémyos ἀκεφάλους: & Arimaſpos vno oculo in fronte; quos nobis narrat Plinius 56. nam ſuam certamque propagationem habuiſſe feruntur. Vel ſic deprauata, infamique forma, ac ſpecie apparere, vt horrorem etiam ſua fœditate, immanitateque aſpicientibus incutiant. Quale fuit illud, quod Chriſtianus Maſſæus 57. non multis diebus præceſſiſſe Rauennæ direptionem recenſet. Infans ſcilicet Hermaphroditus, aſpera vno cornu fronte, alatis brachijs, oculato genu, pede accipitris iſtis notis V. ✠ pectore inſignito. Rurſus & aliud non minus ſtupendum, quod enim

53. Rerum geſtarum lib. 19. ſub. fin.

54. Lib. 1. De naturæ occul. mira cap. 8.

56. Lib. 7. ca. 2. & lib. 5. ca. 8.

57. Chron. libro 20.

51. Leuinus 58 ſua ætate viſum teſtatur: Adunco videlicet roſtro, longo, teritique collo oculis vibrantibus, cauda acuminata, ſtridenti voce, pedibus expeditiſſimis vt quibus hac, atque illac celerrimè diſcurreret, latebras conclauis perquirens. Quæ tamen omnia quantum ad animalis corporis fabricam attinet, ex iiſdem cauſis initium capere; quas natura in cęterarum rerum molitione adhibet, nemo eſt qui non ſit facilè conceſſurus, ſi modò ſe ijs rationibus duci ſinet, quæ in hoc argumenti genere plurimum ſemper momenti habuerunt. Nam primùm, vt ſilentio prætermittam geminationes, agnationesque illas membrorum (minus enim ſuſpectæ ſunt iſtius Dæmonogomæ, quòd conſtet eas à ſeminis copia, abundantiaque promanare, & figuram nouam, alienamque nullam prætereà habeant) ac à mola illa informi, atque inelaborata, quæ monſtri affinior videtur, incipiam: ne inter Medicos quidem controuerſia eſt, quin ei materiam natura ipſa ſuppeditet. Sed in hoc tãtùm diuerſi ſunt, quod formæ vitium alij in mala vteri conſtitutione: alij ex ſordido, improbove ſemine; alij ex aſtrorum contuitu, ſyderumque influxu, ac præſertim quartæ, ſilentiſque Lunæ, quam Varro intermenſtruum vocat: alij denique ex alijs cauſis naturalibus arceſſunt. Fieri enim horum aliquo, vel omnib. ſimul, vt concinnã formam decen-

Loco ſupra memor.

decentemquè figuram ea conſequi non valeant. Addunt & nonnulli ex prurientis mulieris imaginaria Venere, ac ſine vllo viri concubitu, qui in hoc negotio agentis, quod proprium formæ eſt, partes obtinet, abſurdas eiuſmodi formas aſciſci: nam & gallinæ oua pariunt, citra vllam galli operam, quę ob id, quantocunque incubentur tempore, non animantur tamen: ſed potius putreſcunt. Vtcumque res ſit, à nemine adhuc ambigi audiui, quin eiuſmodi fœtus à natura, non etiam à Dæmonibus cauſam habet. Nam & honeſtæ matronę, ac alioqui à tam nefandi, concubitus ſuſpicione alieniſſimæ, ſæpè talem edere viſæ ſunt. Et contrà ſagæ, quibuſcum ſtupri quotidianam ferè conſuetudinem habere dicuntur Dæmones, infantes ſuos ſæpè pariunt omnibus naturæ numeris, & partibus perfectos, atque abſolutos. Iam quod attinet ad horriferos illos partus, qui ipſo quo eduntur in lucem momento ſtridore, diſcurſu, ac ſpecie, quales vulgo Dæmonibus affinguntur, terribiles ſe oſtendunt; etſi vrgent illi non parum ad inferendam hanc de Dæmonum τεκνοποιία opinionem: ſiquidem inquit Euripides,

Η φύσις ἑκάστῳ τοῦ γένους ἐστὶ πατρίς. 59. 58.

Si tamen eorum efficientes cauſæ paulo In Electra.
attentiùs conſiderabuntur, nihil quoque reperientur habere, quod ſuum natura non agnoſcat. Palàm eſt quanta formarum varie-

tate in hominibus præſertim ea ludat, vtque ex eo, qui adhuc illorum extitit, numero vix duo reperti ſint vultu, moribuſq; per omnia conſimiles, vel ſi vno ſint partu editi: Quod in Eſau, & Iacob res ipſa olim fecit manifeſtũ. Eius cauſam, ſi rogetur Phyſicus, non continuò in ſeminis genitalibus facultatibus eam conſtituet, quaſi natura ex vna, eademque cauſa res adeò diuerſas ſit editura; cùm contra (vt inquit Cicero 60,) eius via perpetuò
60. In Catone & Lælio. vna ſit, & ſimplex ſimilium appetentiſſima, ac adeò rapaciſſima. Quid ergo quàm tandem tantæ diuerſitatis cauſam probabilem ſatis conſtituemus. Et de hac quidem variè diſputant illi: ſed in eo plurium conſenſio eſt, vt ad matris imaginationem potius referenda videatur. Memorabile eſt, quod de
61. Gen. C. 30. verſ. 38. ea re in Iacob ſacra hiſtoria 61, legitur. Is pacto cum Labane ſocero conuenerat, vt ſibi habere liceret eas omnes, quæ in grege maculis interſtinctæ, conſperſæq; reperirentur pecudes. Quo igitur plures eius generis ederentur matribus ad aquam appellentibus è populo amygdala, caſtaneáue virgas coloribus diſtinctas opponebat, quarum frequẽti aſpectu ſenſus earum afficerentur, vnaq; qui poſtmodum concipiendus erat fœtus. Quæ etiam illi fruſtra non fuit cautio: Nam matres illæ ferè omnes agnas edebant maculoſo vellere quamuis qui, iniret eas talis nullus in toto grege exiſteret. Ab innata igitur

ſemi-

ſeminis facultate non erat ea veritas, ac diuerſitas: ſed ab illis, quæ extrinſecus obrepebant, imaginibus. Quam ſi tantum brutis animantibus, quæ nihil tamen mente agitant, natura vim tribuit, ac facultatem, quid de homine futurum putamus, cui animus eſt (inquit Plato) ἀεικίνητον, id eſt, (vt interpretatur Cicero 62,) ſeipſum ſemper mouens, ſemper aliquid agens, nunquam agitatione vacuus non etiam inter dormiendum? Siquidem illarum rerum viſa eum fatigant, quas vigilans geſſerit, aut cogitarit 63. Quæ puto cauſa fuit Plinio 64, vt diceret plures in homine, quam in cæteris omnibus animalibus apparere differentias, quia videlicet cogitationum velocitas, animi celeritas, ingenijquè varietas mutiplices notas imprimat: cùm cæteris animantibus immobiles ſint animi, & ſimiles omnibus, ſinguliſquè in ſuo cuique genere. Ac licet Leonardus Vvairus 65, in eo tractatu quem de Incantationibus edidit, diſputet eiuſmodi macularum in pecudibus Iacob varietatem, ex occulta diuinæ voluntatis potentia magis fuiſſe, quàm ex obiecta illa colorum interpunctione: ipſa tamen hiſtoriæ veritas, ſi exactè perpendatur, contrà facere videtur. Nam ſi hoc ſic facere inſtituit Deus, quid neceſſe fuit iſtud de virgis, quod certè probabile in naturalibus cauſis fundamentum poſitum habet, quaſi ſubſidium aliquod, atque inſtrumentum

62. Tuſcul. q. lib. 1. De finib. bon lib. 2. de Diuinat. lib. 2.

63. De Diuinat. lib. 2. Macrob. Lib. 1. in Somniũ cap. 3.

64. Lib. 7. ca. 12.

65. Lib. 2. cap. 7.

tum

tum opificij ſui adhibere? Et certè ſe-ipſe Vvairus ſuo iugulat gladio, tū eueſtigio laudata contra Diui Auguſtini 66. authoritate:
66. Lib. 12. de ci uit. Dei.
tum ſuperioris libri capite viceſimo, ſeriò etiam adductis in contrariam ſententiam argumentis: quod, inquit, ſocerum Iacob bona pecoris parte, adinuenta illa virgarum variatione cum inſigni eius damno fraudauerit: quod gallinis, cùm oua incubant, tales offerri ſoleant colores, qualibus diſtinctos earum pullos volumus: quod ea cautio ſit maxima, ac prouiſio qui dāt liberis operam, ne alijs exornetur genialis lectus imaginib. ac tabulis, quàm quæ honeſtam, liberalemq; aliquam ſpeciem oſtendunt. Similitudinum enim in mente reputatio eſt (inquit Plinius
67. Lib. 7 ca. 12.
67.) & in qua credantur multa fortuita pollere. viſus, auditus, memoria, hauſtæq; imagines ſub ipſo conceptu. Et mulieres (ait
68. Lib 5. de plac philoſ. cap. 12.
Plutarchus 68) ſæpiuſculè repertæ ſunt, quæ ſimiles illis ſimulachris, ſtatuiſque partus eniterentur, quas in delitijs habuiſſent. Quod tamen ego prorſus ſic dictum non intelligo, quaſi vniuſcuiuſque figuram ac lineamenta inde cauſam ſuam neceſſariò mutuari, atque habere putem. Nam naturam hic etiam ius ſuum ſibi vendicare indicat, quod non modò liberos, ſed & nepotes parentum ſuorum vultus, mores, vocem, inceſſum, ſtaturam deniqueipſam, multis etiam poſt annis referre videmus. Imò & in parte corporis aliqua nota

tam

tam generis ſui propriam, ac peculiarē. Vti Seleuci filij 69, nepotéſque anchoram in ſe more: Daci 70, in brachio certū aliud quoddam generis ſui inſigne ad quartum vſque partum oſtendiſſe perhibētur. Bargami 71. quoque in Coleonum familia (quàm vnus maximè illuſtrauit Bartholomæus ille, cuius adhuc Venetijs ad D D. Ioannis & Pauli erecta viſitur ſtatua equeſtris) peculiare fuit mares vt plerunque tribus naſci teſticulis: ob idquè adhuc eius familiæ ſymbolum tribus nigris teſticulis eſſe notatum, atque inſignitum. In Lepidorum 72, etiam gente tres intermiſſo ordine obducto membrana oculo geniti memorantur. Et indubitatum exemplum eſt Nicæi nobilis pictæ Byſantij geniti: qui adulterio AEthiopis nata matre, nihil à cæteris colore differente, ipſe autem regenerauit AEthiopem. Cui & germanum illud eſt 73. de muliere quadam Græca, quæ cùm enixa eſſet infantem, ob idque adulterij eſſet damnata, progenies AEthiopis quarta inuēta eſt. Tum & hoc in corporibus liberorum Pythonis Niſibenſis haſtæ figuram ſignum Spartanis conueniens, poſt multi temporis reuolutionem, tanquam ex altiſſima generis ſimilitudine emicuiſſe. Verùm ſi quæ maior in corpore apparet turpitudo, ac deformitas, quæ ei figuram indat à communibus, & vulgaribus alieniorem, vt plerumque eas ab eiuſmodi phantaſiæ violento, vehementiquè

69. Iuſtin. lib. 15.

70 Plin lib. 7. cap. 12.

71. Hiſt. Venet.

72. Plin. lib. 11. cap 12.

73. Plutarch. in lib de ſera num. vindicta.

tique motu progredi. Nam certè ſi quid mulier auidius animo concipit, ac menti inculcat altius, ſiue in ipſo conceptu, ſiue etiam ineunte geſtationis tempore, huius imago vti dictum eſt, vt plerumque in fœtu eluceſcit. Dum enim vehementius, attentiuſquè rerum vel obiectarum, vel concupitarum ſpecies animo voluit, ac verſat; euenit, vt earum figura concurſantibus vnà humoribus, quos ad id habet obſequentes embryoni, indatur atq; imprimatur. Viſo.n. ſub conceptũ oblato (inquit Empedocles apud Plutarchum 74) infans informatur. Fidem huius rei faciunt ampliſſimam, quæ de ea re extant apud probatos authores, exempla. Scrupulum (inquit Heliodorus præſul Tricenſis 75.) in agnoſcenda Caricl æa filia marito ademit AEthiopiſſa vxor (eſto hæc commentitia narratio, at veritatem prę ſe fert aliquam eamque, quàm proximè fieri poteſt veſtigijs conſequitur) quod diceret Andromachiæ ſe ob oculos imaginem tum poſitam habuiſſe, cùm vxorium patraret opus. Hancque in cute candoris cauſam præter loci morem, ac naturam non reſpuiſſe virum naris alioqui emunctiſſimæ. Marci Damaſceni nota eſt hiſtoria de muliere, quæ villis, qualibus veſtiri ſolent cameli, horridum Infantem peperit: non aliam ob cauſam, quàm quod Diui Ioannis Baptiſtæ inter geniales complexus in aduerſa tabula contemplaretur effigiem.

74. Lib. 5 De plac Philos cap. 12.

75. In hiſtoria Aethiopica.

figiem Quæ etiam cauſa fuit 76, Nicolao Pó- 76.
tificiceius nominis III. cùm eius neptis villo- Guiliel Pe-
ſum admodum infantem peperiſſet, vt viſo- rad. Chron.
rum, quotquot erant Romæ, imagines edi- Sabaudiæ
cto tollendas curaret Alius 77. nondum de- cap.46.
poſita cacodæmonis perſona, quàm in fabu- 77.
la paulò antè adumbrauerat, obuiam fortè Buſcoduci,
vxorem moræ impatiens compreſſit: vnde vt refert
grauida facta talem forma partum poſteà e- Vvaitus lib.
didit, qualem ipſa maritum perſonatum in- 1.de incan-
ter amplexus attentiùs conſpexerat. Nar- ta cap.11.
rant 78. de Cippo quodam rege, illi inter 78.
dormiendum enata in fronte cornua: cùm Pet. Meſſ.
commiſſos interdiu tauros ſomnians altius part ij. va-
animo agitaſſet. Rurſus Hiſpano adoleſcen- riar. lect.
ti cui nomen erat Iacobo Ozorio vnà non cap.7.
amplius nocte canitiem obrepſiſſe, quod
dies illi necis ſequens eſſet diſtinatus Ac
quamquam hæc multis parum credibilia
ſcio eſſe futura, tamen iuuat & ea meminiſſe,
vt per aſpera etiam, ac ſenticoſa loca ad veri-
tatem plana, pronaque magis via inſtituatur.
His igitur ſic perſpectis imaginationis vi-
ribus, quid vetat nos nunc aſpectu horribi-
les illos partus naturæ confidenter attribue-
re; cum vtique vel in conceptu, vel in præg-
natione mulieres cacodæmonis alicuius i-
maginem, qualis in DD. Michaëlis, Apri, An-
tonij, aliorumque cœlitum pictis tabulis vi-
deri ſolet, oculis auidiùs potuerint capeſſe-
re? Quod etiam infortunium in matre ob id

excuſare

79 excuſare videntur Iuriſconſulti 79: quaſi ſci-
1. Quæret a-liquis De verb.ſigni. ſic. liçet fataliter, non cõſilio acciderit. Ac quod
obiectæ oculis eiuſmodi imagines præſtant,
id iam multo certius res ipſa, ſi præſens erit,
efficiet. Sagis autem Dæmones ante oculos
ſæpè præſentes verſari, modò hac, modò illa
ſpecie alibi ſatis eſt demonſtratum. Mirum
igitur videri non debet, ſi quando liberos e-
dent prodigioſa eiuſmodi deformitate inſi-
gnes: (quanquam & hoc raro acccidiſſe me-
mini). Sed aliud eſt, quod vrget magis: hor-
rifer ille pro eiulatu ſtridor, inceſſus præ-
ceps, latebrarum perquiſitio: quorum nul-
lius vel muta, ac ſenſus, motùſq; expers ima-
go: vel res adeò ipſa cauſam dare poteſt: cùm
viſum tantum feriant, non etiam aliquem a-
liorum ſenſuum, quem imaginatio ad fœtũ
poſſit tranſmittere. Et certè fateamur, opor-
tet, hic Dæmones operam ſuam interpone-
re, ac ſe plerunque tum in illas, tum in illa-
rum fœtus immittere, atque ad eas actiones
habiles, promtoſquè reddere, quæ alioquin
naturæ vires oẽs vincant, ac ſuperent. Quod
80. & vbi 80. de illarum, quæ putantur trans-
Quinto cap Lib.II. formationibus diſputauimus, non obſcurè
oſtendimus. Quibus ita poſitis, ac conceſſis,
non erit, opinor, abſurdum dicere: partus
ſic deformitate prodigioſos, ex eo tales exi-
ſtere, quod mater, dum is informatur, vel a-
doleſcit, frequẽti Dæmon occurſatione per-
culſa, rei viſæ ex vehementi imaginatione il-
li figu-

li figuram induxerit. Vocem porrò efferatã, greſſumquè ac fugam inſolentem à Dæmone omnino eſſe; qui fortè vel viuos in vtero vel abortu egeſtos ſine luce infantes, ex matris arbitrio inuaſit. Quæ fortè olim cauſa fuit (inquit Alexander ab Alexandro 81, vt eos vel in fluuium, maréve proijcerent, vel in vltimas terrarum oras ablegarent. Et hodie Chriſtiana luſtratione eorum pleroſque pro Eccleſiæ iudicio dedignámur ac præfocandos, extinguendoſquè curamus ſtatim, atque in lucem prodeunt. Nimirum quia ſuſpicionem afferunt intus latentis, ac reconditi Dæmonis. Hominum igitur non Dæmonum ea proles eſt certiſſima; licet minus reſpondeat figurá, ipſaque adeò materiæ moles. Cùm enim (inquit Circero 82.) in rerum natura duo quærenda ſint: vnum, quæ materia ſit, ex qua quæque res efficitur: alterum quæ vis ſit, quæ quicquẽ efficiat: vtrumque autem in homine, neutrum neque tranſlatitium quidem in Dæmone, quantum ad eiuſmodi procreationem attinet, efficax reperiatur: fruſtra bigeneres iſtos partus, atque hybridas ſola exterioris figura; aduentitiorumquè motuum cauſa ac prætextu nobis malè quidam feriati homines prædicant. Et omnino, vt eò redeat vnde digreſſa eſt oratio. Probabilior videtur eorum ſententia, qui negant Dæmonum illam ex mutuatitio (vt ſic loquar) ſemine generationẽ. Quã-

81. Genial. dier. lib 11. cap. 25 & li. 5. ca. 29.

82. Lib. 1. de finib. bon. & mal.

quam ſció qui cótrà ſenſerint autores grauiſſimos à quibus diſſentire parum tutum videretur, ſi hæc eſſet de religione rebuſquè ſacris contentio. Sed cùm nihil pietatem attingat. & ſit etiam inter patres πρόβλημα τῶδης de ea re ſermo nihil ab homine orthodoxo alienum facere me exiſtimaui, ſi cui magis aſſentirer opinioni, adductis quæ me mouent rationibus liberè eloquerer.

DAEMONES CORPVS SIBI CONDENſare ex aliqua materia, formaſquè variarum animantium ſibi aſſumere: humanam etiam nonnunquam, ſed infami, ac deprauato vultu, manibuſquè, & pedibus ſemper in morem auium rapacium vncinatis, atq; hamatis.

CAP. VII.

DAEmones 1. quidem natura ſua corporis expertes eſſe, ſed vel ex aëre, vel ex denſiore aliqua materia corpus ſibi pro tempore, atque vſu comparare etiam probauit Platonicorum ſchola 2: Cui & in hoc aſſenſiſſe ſe D. Auguſtinus non inficiatur 3. D. etiam Baſilius ſcribit 4. Dæmonum corpora aliquando eſſe aëria, aliquando ignea: ſæpè etiam ex vtroque elemento temperata. Iam vt hoc dubitationem nullam habeat, Dæmones ſeſe, quæ ſub ſenſum cadãt corporibus, inuoluere: prout id quod adornant facere exigit, ac poſtulat. Quia verò

1. Pſalm ca.1. & ad Hebr.1.
2. Eraſ Chilia 11. centur. 8. ad. 1.
3. In libr De natu. Dæ.
4. In Eſaiam cap. 10.

verò forma, ac ſpecie id præſtent tam infinitum ſit dicere, quàm Protheũ in omnes ſuas figuras diſtinguere. Quemadmodum enim terræ anhelitus in nubes ſe induunt, quę ventis agitatæ ſpecies innumerarum rerum præ ſe ferant: ſic Dæmones ex obiecto, atq; arrepto quoq; aëre, ac vaporibus corpora in eum quem cupiunt, modum ſua volubilitate, agilitateq; facilè informant. Idem Baſilius 5, refert illos ſæpè hominibus petulanter inſultare felis, muſtellæ, ac canis ſe diſcerpentis figur. Iamblicus 6, & Pſellus 7, dici non poſſe, quanta varietate ludant modò ſe in breuiſſimam molem contrahentes, modò in ampliſſimam expoſrigentes: modò viri apparentes, modò occurrẽtes, vt fœminæ: Leonis more frementes; ſaltantes, vt pardalis; latrantes, vt canis, atque in varis, vaſiſque figuram ſeſe aliquando transformantes. Aluarotius à Minues, Ouieda, & qui Indorum Occidentalium mores ſcriptis mandauerunt frequentiſſimos narrant illis eſſe Dæmonum occurſus, modò hac, modò illa animantis facie ſeſe oſtendentium. In quot verò vultus, atq; ora immutatos illos viderint noſtræ ætatis ſagæ, operę pretium quoque eſt hîc recenſere. Nicolæa Morelia 8, refert cùm ſe Magiſtellus ſuus captiuam inuiſeret, modò auis per feneſtram inuolantis, modò leporis, aut muris, circumcurrentis tandem hominis, à quo ſtuprabatur, forma, atque

5. In Eſaiā cap. 2.

6. De Myſter. Aegypt. cap. Quãdo alia numina aſſiſtet ap.

7. De Dæmonib.

8. Serræ 14. Calend. Febr. 1587.

9. Iungzijſo. Calen. Decemb. 1584. 10.

imagine apparuiſſe. Iana Gerardina 9, ſub canis atri forma à ſe itidem in carcere viſum. Aſmaria Nanceiana 10, cancri inſtar ſibi obuerſatum, interea dum à me Quæſtore, ex teſtium elogijs interrogaretur. Plerę́q; omnes quæ in vaſto regno fuere deprehenſæ, cùm ſe noctu inuiſeret, illabi conſueuiſſe per cancellos feneſtrarum, felis, aut puſillæ alicuius beſtiolæ habitu. Et omnino nullæ ſunt animalium ſpecies, quas illi per occaſionē non vſurpent, dum dolos admoliuntur, technaſque inſtruunt: Nullam tamen (vt refert Abbas Trithemius) omnium ſibi adaptant libentius, quàm hominis, quòd ea ad congreſſum, ac collocutiones conuenientiſſima ſit. Verùm in hoc Dei erga miſeros mortales mirè elucet benignitas: quòd nunquam tam commodè illam affingunt, quin fucus etiam craſſioribus appareat. Nam aut in vultu fœditas eſt, ac turpitudo, aut vncis, hamiſque, quales obſcenis vulturibus inſunt manus, pedeſue deprauatos habent, aut denique inſolita, atque inſigni aliqua nota, quæ naturæ immanitatem prodat, conſpicuos ſe oſtendunt. Ioannes Piſcator 10, Hennezel 11, Salome 12, Catharina Balandræa 13, Nicolæa Ganatia 14, Sennel Armentaria 15, & Ioanna Gerardina 16, retulerunt ſe, & ſæpè, & otioſè, atque attentè conſideraſſe ſuos Magiſtellos, cùm præſentes colloquerentur: obſeruaſſeque ſemper illis obſcuras, atraſq; fuiſſe facies:

10. Gerbeuilleri 4. Nonas Maij. 1585.

11. Vergauillæ Non. Iunij. 1586.

12. Ibidem 6.

facies:ac (quod Iornandes dicit de Hunnis, Calen. Sept.
quos Dęmonibus incubis ſatos ferũt) offæ ſi- 1586.
miles: lumina penitus abdita, flammæ tamen 13.
inſtar micantia: Oris rictus ſparſos, profun- Hardemontij 3. Non.
dos, ac perpetuò olidi, ſulphureique aliquid Decembr.
æſtuantes: manus ſtrigoſas, & villis, atque ha- 1584.
mis deformes: pedes corneos, biſidoſq;: ſta- 14. Maynerij
turam nunquam iuſtam, ſed aut breuitate, 8. Idus Iul. 1585.
aut vaſtitate ſemper aliqua inſolentem: to- 15.
tamque adeò ſeriem extra modum. Addit Duſę pridiè Calend.
Alexia Belhoria 17, illum ſe aliquando vidiſ- Octob. 1587.
ſe capite, vel pede altero truncum, mutilum- 16. Pangæij 11.
que, cùm fortè ſaltationes nocturnas vnà cũ Calend De-
ſuis agitaret. Quæ res me in memoriam in- cemb 1584.
ducit eius rumoris, qui me puero circumfe- 17. Blamuillæ
rebatur de Empuſis, quarum frequentes de ad aquas
nocte choreæ in triuijs tum videri fereban- 17. Calend.
tur (*la me quie Hennequin*) id eſt, familiam Hel- Febr. 1587.
lequinam vocitabant: nam Hellequinos ab
incubis Dæmonibus ſuam traxiſſe origi-
nem non ignobiles ſcriptores prodide-
runt: rectè an ſecus anteà eſt diſputatum,
Et certè eiuſmodi Hecate vno pede ince-
dens etiam veteribus celebrata fuit, vti Ari-
ſtophanis, Homeriquè interpretes proli-
xè commentati ſunt. Nec modò nocturnis
ſolitam apparere horis, ſed & ſæpiſſimè me-
ridianis, maximequè cum manibus parenta-
batur. Quod quidem, haud ſcio, an rectè poſ-
ſit referri ad id, quod legitur in Pſalmis He- 18.
bræorum 18: Ab incurſu & Dæmonio meri- Pſal 90.

diano (quanquam ſunt & qui meridianum dici putant, quod in lucis, ceu meridianæ angelum ſe transformant) ſed & meridie choræas agitare Dæmones poſteà demonſtrabitur 19. Verùm de hac πολυμόρφῳ plura ſuo loco dicentur 20.

19. Huius lib. cap. 14.

20. Huius lib. cap. 24.

DAEMONES SERMONEM, QVALI vtuntur ea, apud quas verſantur, nationes ſibi fingere: ſed ſubſurdum, puſillum, & clauſo murmure rauium.

CAP. VIII.

ETſi Diabolus plerunque inteſtina, latentique graſſatione homines in malos affectus impellit, quemadmodum alibi diximus 1: tamen & id explanata vocis (qualem habent hominum inter ſe collocutiones) impreſſione aliquando facere ſolet: maximequè vbi illos ſortilegij pactionibus, veluti ex formula ſibi nexos, obligatoſquè habere parat. Nam hæc non eſt vulgaris & momentanea ad eum tranſitio: qualis euenit, quoties humana imbecillitate in vitium labimur: ſed quædam veluti correptis verbis mancipatio: quàm deinde vti inter herum, & ſeruum conſtare oportet certis. ac præſcriptis imperandi, obſequendiquè legibus, ac conditionibus. Ergo eſſe oportet & cógreſſum, & colloquia, quibus vltro, citroquè eiuſmodi pacta firmentur. Quod humana ſpecie homini ſe ſæpè videndum exhibeat,

1. Cap. 1. huius libri.

ſuperius eſt demonſtratum. Quod verò ſermonis cum eo commercium aliquod habeat, hoc quoque nihilo eſt ad credendum difficilius. Si enim humanam figuram ſibi ex denſato aëre aſciſcere poteſt; qui minus ex eiuſdem diuerberatione, agitationeq̀ue vocem ſibi effingere poterit, quam etiam exceptam, ac repercuſſam valles ſæpè articulatiſſimè reciprocant, atque imitantur? Et certè ſtatuæ, quercus, atque antra illuſæ antiquitatis ſic ſua oracula ediderunt. Memnonis ſtatuam (inquit Apollonius 2,) cùm eam Sol attingebat, atque ad eius os perueniebat, quod oriens facere ſolebat, loqui perhibuerunt Nicephorus Gregoras 3. in Byzantint ſua hiſtoria: Sunt (inquit) qui exiſtiment Spiritus quoſdam adminiſtros partim bonos partim malos futurorum ſcientiam hominibus impertiri per vocem ex aëre ortam, & aures hominum circumſonantem. Ac quemadmodum organorum pneumaticorum ſoni ſola (vt Iuuenalis verbis vtar) criſpi numeratione pectinis in varios accentus, ac tonos diſtinguũtur; ita & Dæmones ſolent, pro ſua in fingendis rebus dexteritate aërem ſine lingua, ſine palato, ſine faucium, laterum, pulmonum vlla vi, & figura in quemuis ſermonem, atq; idioma informare. Qui inter Græcos olim habitabant (inquit Pſellus 4,) heroico ſtylo reſponſa dabant; qui apud Chal-

2. Philoſtratus libr 6. cap. 13.

3. Lib. 5. ſub fin.

4. In lib. De Dæm.

58. Loco ſupra memor. Leuinus 58 ſua ætate viſum teſtatur: Adunco videlicet roſtro, longo, teretique collo oculis vibrantibus, cauda acuminata, ſtridenti voce, pedibus expeditiſſimis vt quibus hac, atque illac celerrimè diſcurreret, latebras conclauis perquirens. Quæ tamen omnia quantum ad animalis corporis fabricam attinet, ex ijſdem cauſis initium capere; quas natura in ceterarum rerum molitione adhibet, nemo eſt qui non ſit facilè conceſſurus, ſi modò ſe ijs rationibus duci ſinet, quæ in hoc argumenti genere plurimum ſemper momenti habuerunt. Nam primùm, vt ſilentio prætermittam geminationes, agnationesque illas membrorum (minus enim ſuſpectæ ſunt iſtius Dæmonogomæ, quòd conſtet eas à ſeminis copia, abundantiaque promanare, & figuram nouam, alienamque nullam prætereà habeant) ac à mola illa informi, atque inelaborata, quæ monſtri affinior videtur, incipiam: ne inter Medicos quidem controuerſia eſt, quin ei materiam natura ipſa ſuppeditet. Sed in hoc tãtùm diuerſi ſunt, quod formæ vitium alij in mala vteri conſtitutione: alij ex ſordido, improbove ſemine: alij ex aſtrorum contuitu, ſyderumque influxu, ac præſertim quartæ, ſilentisque Lunæ, quam Varro intermenſtruum vocat: alij denique ex alijs cauſis naturalibus arceſſunt: Fieri enim horum ali quo, vel omnib. ſimul, vt concinnã formam decen-

decentemque figuram ea conſequi non valeant. Addunt & nonnulli ex prurientis mulieris imaginaria Venere, ac ſine vllo viri concubitu, qui in hoc negotio agentis, quod proprium formæ eſt, partes obtinet, abſurdas eiuſmodi formas aſciſci: nam & gallinæ oua pariunt, citra vllam galli operam, quę ob id, quantocunque incubentur tempore, non animantur tamen: ſed potiùs putreſcunt. Vtcumque res ſit, à nemine adhuc ambigi audiui, quin eiuſmodi fœtus à natura, non etiam à Dæmonibus cauſam habet. Nam & honeſtæ matronę, ac alioqui à tam nefandi, concubitus ſuſpicione alieniſſimæ, ſæpè talem edere viſæ ſunt. Et contrà ſagæ, quibuſcum ſtupri quotidianam ferè conſuetudinem habere dicuntur Dæmones, infantes ſuos ſæpè pariunt omnibus naturæ numeris, & partibus perfectos, atque abſolutos. Iam quod attinet ad horriferos illos partus, qui ipſo quo eduntur in lucem momento ſtridore, diſcurſu, ac ſpecie, quales vulgo Dæmonibus affinguntur, terribiles ſe oſtendunt; etſi vrgent illi non parum ad inferendam hanc de Dæmonum τεκνοποιΐα opinionem: ſiquidem inquit Euripides,

Η φύσις ἑκάστῳ τοῦ γένους ἐστὶ πατρίς. 59. 58.

Si tamen eorum efficientes cauſæ paulo attentiùs conſiderabuntur, nihil quoque reperientur habere, quod ſuum natura non agnoſcat. Palàm eſt quanta formarum varie- In Electra.

 tate

tate in hominibus præſertim ea ludat, vtque ex eo, qui adhuc illorum extitit, numero vix duo reperti ſint vultu, moribuſq́; per omnia conſimiles, vel ſi vno ſint partu editi: Quod in Eſau, & Iacob res ipſa olim fecit manifeſtũ. Eius cauſam, ſi rogetur Phyſicus, non continuò in ſeminis genitalibus facultatibus eam conſtituet, quaſi natura ex vna, eademque cauſa res adeò diuerſas ſit editura; cùm contra (vt inquit Cicero 60,) eius via perpetuò vna ſit, & ſimplex ſimilium appetentiſſima, ac adeò rapaciſſima. Quid ergo quàm tandem tantæ diuerſitatis cauſam probabilem ſatis conſtituemus. Et de hac quidem variè diſputant illi: ſed in eo plurium conſenſio eſt, vt ad matris imaginationem potius referenda videatur. Memorabile eſt, quod de ea re in Iacob ſacra hiſtoria 61, legitur. Is pacto cum Labane ſocero conuenerat, vt ſibi habere liceret eas omnes, quæ in grege maculis interſtinctæ, conſperſæq́; reperirentur pecudes. Quo igitur plures eius generis ederentur matribus ad aquam appellentibus è populo amygdala, caſtaneáue virgas coloribus diſtinctas opponebat, quarum frequẽti aſpectu ſenſus earum afficerentur, vnaq́; qui poſtmodum concipiendus erat fœtus. Quæ etiam illi fruſtra non fuit cautio: Nam matres illæ ferè omnes agnas edebant maculoſo vellere quamuis qui, iniret eas talis nullus in toto grege exiſteret. Ab innata igitur ſemi-

60. In Catone & Lælio.

61. Gen. C. 30. verſ. 38.

ſeminis facultate non erat ea veritas, ac diuerſitas: ſed ab illis, quæ extrinſecus obrepebant, imaginibus. Quam ſi tantum brutis animantibus, quæ nihil tamen mente agitant, natura vim tribuit, ac facultatem, quid de homine futurum putamus, cui animus eſt (inquit Plato) ἀεικίνητον, id eſt, (vt interpretatur Cicero 62,) ſeipſum ſemper mouens, ſemper aliquid agens, nunquam agitatione vacuus non etiam inter dormiendum? Siquidem illarum rerum viſa eum fatigant, quas vigilans geſſerit, aut cogitarit 63. Quæ puto cauſa fuit Plinio 64, vt diceret plures in homine, quam in cæteris omnibus animalibus apparere differentias, quia videlicet cogitationum velocitas, animi celeritas, ingenijquè varietas mutiplices notas imprimat: cùm cæteris animantibus immobiles ſint animi, & ſimiles omnibus, ſinguliſquè in ſuo cuique genere. Ac licet Leonardus Vvairus 65, in eo tractatu quem de Incantationibus edidit, diſputet eiuſmodi macularum in pecudibus Iacob varietatem, ex occulta diuinæ voluntatis potentia magis fuiſſe, quàm ex obiecta illa colorum interpunctione: ipſa tamen hiſtoriæ veritas, ſi exactè perpendatur, contrà facere videtur. Nam ſi hoc ſic facere inſtituit Deus, quid neceſſe fuit iſtud de virgis, quod certè probabile in naturalibus cauſis fundamentum poſitum habet, quaſi ſubſidium aliquod, atque inſtrumentum

62. Tuſcul. q. lib. 1. De finib. bon lib, 2. de Diuinat. lib. 2.

63. De Diuinat. lib. 2. Macrob. Lib. 1. in Somnium cap. 3.

64. Lib. 7. ca. 12.

65. Lib. 2. cap. 7.

tum opificij ſui adhibere? Et certè ſe-ipſe Vvairus ſuo iugulat gladio, tū eueſtigio laudata contra Diui Auguſtini 66. authoritate:
66. Lib. 12. de ci uit. Dei. tum ſuperioris libri capite viceſimo, ſeriò etiam adductis in contrariam ſententiam argumentis: quod, inquit, ſocerum Iacob bona pecoris parte, adinuenta illa virgarum viriatione cum inſigni eius damno fraudauerit: quod gallinis, cùm oua incubant, tales offerri ſoleant colores, qualibus diſtinctos earum pullos volumus: quod ea cautio ſit maxima, ac prouiſio qui dāt liberis operam, ne alijs exornetur genialis lectus imaginib. ac tabulis, quàm quæ honeſtam, liberalemq; aliquam ſpeciem oſtendunt. Similitudinum enim in mente reputatio eſt (inquit Plinius
67. Lib. 7 ca. 12. 67.) & in qua credantur multa fortuita pollere. viſus, auditus, memoria, hauſtæq; imagines ſub ipſo conceptu. Et mulieres (ait
68. Lib. 5. de plac. philoſ. cap. 12. Plutarchus 68) ſæpiuſculè repertæ ſunt, quæ ſimiles illis ſimulachris, ſtatuiſque partus eniterentur, quas in delitijs habuiſſent. Quod tamen ego prorſus ſic dictum non intelligo, quaſi vniuſcuiuſque figuram ac lineamenta inde cauſam ſuam neceſſariò mutuari, atque habere putem. Nam naturam hic etiam ius ſuum ſibi vendicare indicat, quod non modò liberos, ſed & nepotes parentum ſuorum vultus, mores, vocem, inceſſum, ſtaturam denique ipſam, multis etiam poſt annis referre videmus. Imò & in parte corporis aliqua notam

tam generis ſui propriam, ac peculiarẽ. Vti 69. Iuſtin.lib. 15.
Seleuci filij 69, nepoteſque anchoram in ſe
more: Daci 70, in brachio certũ aliud quod- 70 Plin lib.7. cap.12.
dam generis ſui inſigne ad quartum vſque
partum oſtendiſſe perhibētur. Bargami 71. 71. Hiſt. Venet.
quoque in Coleonum familia (quàm vnus
maximè illuſtrauit Bartholomæus ille, cu
ius adhuc Venetijs ad D D. Ioannis & Pauli
erecta viſitur ſtatua equeſtris) peculiare fuit
mares vtplerunque tribus naſci teſticulis: ob
idquè adhuc eius familiæ ſymbolum tribus
nigris teſticulis eſſe notatum, atque inſigni-
tum. In Lepidorum 72, etiam gente tres in- 72. Plin. lib.11. cap 12.
termiſſo ordine obducto membrana oculo
geniti memorantur. Et indubitatum exem-
plum eſt Nicæi nobilis pictæ Byſantij geniti:
qui adulterio AEthiopis nata matre, nihil à
cæteris colore differente, ipſe autem regene
rauit AEthiopem. Cui & germanum illud
eſt 73 de muliere quadam Græca, quæ cùm 73.
enixa eſſet infantem, ob idque adulterij eſſet Plutarch. in lib de ſera num. vindicta.
damnata, progenies AEthiopis quarta inuē-
ta eſt. Tum & hoc in corporibus liberorum
Pythonis Niſibenſis haſtæ figuram ſignum
Spartanis conueniens, poſt multi temporis
reuolutionem, tanquam ex altiſſima gene-
ris ſimilitudine emicuiſſe. Verùm ſi quæ ma
ior in corpore apparet turpitudo, ac defor-
mitas, quæ ei figuram indat à communibus,
& vulgaribus alieniorem, vt plerumque eas
ab eiuſmodi phantaſiæ violento, vehemen-
tiquè

tiq́ue motu progredi. Nam certè ſi quid mulier auidius animo concipit, ac menti inculcat altius, ſiue in ipſo conceptu, ſiue etiam ineunte geſtationis tempore, huius imago vti dictum eſt, vt plerumque in fœtu eluceſcit. Dum enim vehementius, attentiuſq́ue rerum vel obiectarum, vel concupitarum ſpecies animo voluit, ac verſat; euenit, vt earum figura concurſantibus vnà humoribus, quos ad id habet obſequentes embryoni, indatur atq; imprimatur. Viſo.n.ſub conceptũ oblato (inquit Empedocles apud Plutarchum 74) infans informatur. Fidem huius rei faciunt ampliſſimam, quæ de ea re extant apud probatos authores, exempla. Scrupulum (inquit Heliodorus præſul Tricenſis 75.) in agnoſcenda Cariclæa filia marito ademit AEthiopiſſa vxor (eſto hæc commentitia narratio, at veritatem prę ſe fert aliquam eamque, quàm proximè fieri poteſt veſtigijs conſequitur) quod diceret Andromachiæ ſe ob oculos imaginem tum poſitam habuiſſe, cùm vxorium patraret opus. Hancq́ue in cute candoris cauſam præter loci morem, ac naturam non reſpuiſſe virum naris alioqui emunctiſſimæ. Marci Damaſceni nota eſt hiſtoria de muliere, quæ villis, qualibus veſtiri ſolent cameli, horridum Infantem peperit: non aliam ob cauſam, quàm quod Diui Ioannis Baptiſtæ inter geniales complexus in aduerſa tabula contemplaretur effigiem.

74. Lib. 5 De plac Philos cap. 12.

75. In hiſtoria Aethiopica.

figiem Quæ etiam cauſa fuit 76, Nicolao Pōtifici eius nominis III. cùm eius neptis villoſum admodum infantem peperiſſet, vt viſorum, quotquot erant Romæ, imagines edicto tollendas curaret. Alius 77. nondum depoſita cacodæmonis perſona, quàm in fabula paulò antè adumbrauerat, obuiam fortè vxorem moræ impatiens compreſſit: vnde grauida facta talem forma partum poſteà edidit, qualem ipſa maritum perſonatum inter amplexus attentiùs conſpexerat. Narrant 78. de Cippo quodam rege, illi inter dormiendum enata in fronte cornua: cùm commiſſos interdiu tauros ſomnians altius animo agitaſſet. Rurſus Hiſpano adoleſcenti cui nomen erat Iacobo Ozorio vnâ non amplius nocte canitiem obrepſiſſe, quod dies illi necis ſequens eſſet diſtinatus. Ac quamquam hæc multis parum credibilia ſcio eſſe futura, tamen iuuat & ea meminiſſe, vt per aſpera etiam, ac ſenticoſa loca ad veritatem plana, pronaquè magis via inſtituatur. His igitur ſic perſpectis imaginationis viribus, quid vetat nos nunc aſpectu horribiles illos partus naturæ confidenter attribuere; cum vtique vel in conceptu, vel in prægnatione mulieres cacodæmonis alicuius imaginem, qualis in DD. Michaëlis, Apri, Antonij, aliorumquè cœlitum pictis tabulis videri ſolet, oculis auidiùs potuerint capeſſere? Quod etiam infortunium in matre ob id

76. Guiliel. Perad. Chron. Sabaudiæ cap. 46.

77. Buſcoduci, vt refert Vvairus lib. 1. de incanta cap. 12.

78. Pet. Meſſ. part ij. variar. lect. cap. 7.

excuſare

li figuram induxerit. Vocem porrò efferatã, greſſumquè ac fugam inſolentem à Dæmone omnino eſſe; qui fortè vel viuos in vtero vel abortu egeſtos ſine luce infantes, ex matris arbitrio inuaſit. Quæ fortè olim cauſa fuit (inquit Alexander ab Alexandro 81, vt eos vel in fluuium, maréve proijcerent, vel in vltimas terrarum oras ablegarent. Et hodie Christiana luſtratione eorum pleroſque pro Eccleſiæ iudicio dedignámur ac præfocandos, extinguendoſquè curamus ſtatim, atque in lucem prodeunt. Nimirum quia ſuſpicionem afferunt intus latentis, ac reconditi Dæmonis. Hominum igitur non Dæmonum ea proles eſt certiſſima; licet minus reſpondeat figurá, ipſaque adeò materiæ moles. Cùm enim (inquit Circero 82.) in rerum natura duo quærenda ſint: vnum, quæ materia ſit, ex qua quæque res efficitur: alterum quæ vis ſit, quæ quicquē efficiat: vtrumque autem in homine, neutrum ne tranſlatitium quidem in Dæmone, quantum ad eiuſmodi procreationem attinet, efficax reperiatur: fruſtra bigeneres iſtos partus, atque hybridas ſola exterioris figura; aduentitiorumquè motuum cauſa ac prætextu nobis malè quidam feriati homines prædicant. Et omnino, vt eò redeat vnde digreſſa eſt oratio. Probabilior videtur eorum ſententia, qui negant Dęmonum illam ex mutuatitio (vt ſic loquar) ſemine generationē. Quã-

81. Genial. dieś lib 11. cap. 25 & li. 5. ca. 29.

82. Lib. 1. de finib. bon. & mal.

quam ſció qui cótrà ſenſerint autores grauiſſimos à quibus diſſentire parum tutum videretur, ſi hæc eſſet de religione rebuſquè ſacris contentio. Sed cùm nihil pietatem attingat. & ſit etiam inter patres προβλημα τώδης de ea re ſermo nihil ab homine orthodoxo alienum facere me exiſtimaui, ſi cui magis aſſentirer opinioni, adductis quæ me mouent rationibus liberè eloquerer.

DAEMONES CORPVS SIBI CONDENſare ex aliqua materia, formaſquè variarum animantium ſibi aſſumere: humanam etiam nonnunquam, ſed infami, ac deprauato vultu, manibuſquè, & pedibus ſemper in morem auium rapacium vncinatis, atq; hamatis.

CAP. VII.

1. Pſalm ca. 1. & ad Hebræ. 1.
DAEmones 1. quidem natura ſua corporis expertes eſſe, ſed vel ex aëre, vel ex denſiore aliqua materia corpus ſibi
2. Eraſ Chilia 11. centur. 8. ad. 1.
pro tempore, atque vſu comparare etiam probauit Platonicorum ſchola 2: Cui & in hoc aſſenſiſſe ſe D. Auguſtinus non inficiatur 3. D. etiam Baſilius ſcribit 4. Dæmonum corpora aliquando eſſe aëria, aliquando ignea: ſæpè etiam ex vtroque elemento temperata. Iam vt hoc dubitationem nullam habeat, Dæmones ſeſe, quæ ſub ſenſum cadãt corporibus, inuoluere: prout id quod adornant facere exigit, ac poſtulat. Quã

3. In libr De natu. Dæ.
4. In Eſaiam cap. 10.

verò forma, ac ſpecie id præſtent tam infinitum ſit dicere, quàm Protheũ in omnes ſuas figuras diſtinguere. Quemadmodum enim terræ anhelitus in nubes ſe induunt, quę ventis agitatæ ſpecies innumerarum rerum præ ſe ferant: ſic Dæmones ex obiecto, atq; arrepto quoq; aëre, ac vaporibus corpora in eum quem cupiunt, modum ſua volubilitate, agilitateq; facilè informant. Idem Baſilius 5, refert illos ſæpè hominibus petulanter inſultare felis, muſtellæ, ac canis ſe diſcerpentis figur. Iamblicus 6, & Pſellus 7, dici non poſſe, quanta varietate ludant modò ſe in breuiſſimam molem contrahentes, modò in ampliſſimam expotrigentes: modò viri apparentes, modò occurrẽtes, vt fœminæ: Leonis more frementes; ſaltantes, vt pardalis; latrantes, vt canis, atque in vtris, vaſiſque figuram ſeſe aliquando transformantes. Aluarotius à Minues, Ouieda, & qui Indorum Occidentalium mores ſcriptis mandauerunt frequentiſſimos narrant illis eſſe Dæmonum occurſus, modò hac, modò illa animantis facie ſeſe oſtendentium. In quot verò vultus, atq; ora immutatos illos viderint noſtræ ætatis ſagæ, opere pretium quoque eſt hîc recenſere. Nicolæa Morelia 8, refert cùm ſe Magiſtellus ſuus captiuam inuiſeret, modò auis per feneſtram inuolantis, modò leporis, aut muris, circumcurrentis tandem hominis, à quo ſtuprabatur, forma, atque

5. In Eſaiã cap. 2.

6. De Myſter. Ægypt. cap. Quãdo alia numina alſi tet ap.

7. De Dæmonib.

8. Serræ 14. Calend. Febr. 1587.

9\. Fongeij 10. Calen. Decemb 1584. 10.

imagine apparuiſſe. Iana Gerardina 9, ſub canis atri forma à ſe itidem in carcere viſum. Aſmaria Nanceiana 10, cancri inſtar ſibi obuerſatum, interea dum à me Quæſtore, ex teſtium elogijs interrogaretur. Plerǫq; omnes quæ in vaſto regno fuere deprehenſæ, cùm ſe noctu inuiſeret, illabi conſueuiſſe per cancellos feneſtrarum, felis, aut puſillæ alicuius beſtiolæ habitu. Et omnino nullæ ſunt animalium ſpecies, quas illi per occaſionē non vſurpent, dum dolos admoliuntur, technaſque inſtruunt: Nullam tamen (vt refert Abbas Trithemius) omnium ſibi adaptant libentius, quàm hominis, quòd ea ad congreſſum, ac collocutiones conuenientiſſima ſit. Verùm in hoc Dei erga miſeros mortales mirè elucet benignitas: quòd nūnquam tam cōmmodè illam affingunt, quin fucus etiam craſſioribus appareat. Nam aut in vultu fœditas eſt, ac turpitudo, aut vncis, hamiſque, quales obſcenis vulturibus inſunt manus, pedeſue deprauatos habent, aut denique inſolita, atque inſigni aliqua nota, quæ naturæ immanitatem prodat, conſpicuos ſe oſtendunt. Ioannes Piſcator 10, Hennezel 11, Salome 12, Catharina Balandræa 13, Nicolæa Ganatia 14, Sennel Armentaria 15, & Ioanna Gerardina 16, retulerunt ſe, & ſæpè, & otioſè, atque attentè conſideraſſe ſuos Magiſtellos, cùm præſentes colloquerentur: obſeruaſſeque ſemper illis obſcuras, atraſq; fuiſſe facies:

10\. Gerbeuillæi 4. Nonas Maij. 1585.

11\. Vergauillæ Non Iunij. 1586.

12\. Ibidem 6.

faciesːac (quod Iornandes dicit de Hunnis, quos Dæmonibus incubis ſatos ferũt) offæ ſimilesːlumina penitus abdita, flammæ tamen inſtar micantia: Oris rictus ſparſos, profundos, ac perpetuò olidi, ſulphureique aliquid æſtuantes: manus ſtrigoſas, & villis, atque hamis deformes: pedes corneos, biſidoſq;: ſtaturam nunquam iuſtam, ſed aut breuitate, aut vaſtitate ſemper aliqua inſolentem: totamque adeò ſeriem extra modum. Addit Alexia Belhoria [17], illum ſe aliquando vidiſſe capite, vel pede altero truncum, mutilumque, cùm fortè ſaltationes nocturnas vnà cũ ſuis agitaret. Quæ res me in memoriam inducit eius rumoris, qui me puero circumferebatur de Empuſis, quarum frequentes de nocte choreæ in triuijs tum videri ferebantur (*la me quie Hennequin*) id eſt, familiam Hellequinam vocitabant: nam Hellequinos ab incubis Dæmonibus ſuam traxiſſe originem non ignobiles ſcriptores prodiderunt: rectè an ſecus anteà eſt diſputatum, Et certè eiuſmodi Hecate vno pede incedens etiam veteribus celebrata fuit, vti Ariſtophanis, Homeriquè interpretes prolixè commentati ſunt. Nec modò nocturnis ſolitam apparere horis, ſed & ſæpiſſimè meridianis, maximequè cum manibus parentabatur. Quod quidem, haud ſcio, an rectè poſſit referri ad id, quod legitur in Pſalmis Hebræorum [18]: Ab incurſu & Dæmonio meri-

Calen. Sept. 1586.

13. Hardemontij 3. Non. Decembr. 1584.

14. Mayneriſ 8. Idus Iul. 1585.

15. Duſę pridiè Calend. Octob. 1587.

16. Pangrzij 11. Calend Decemb 1584.

17. Blamuille ad aquas 17. Calend. Febr. 1587.

18. Pſal 90.

diano (quanquam ſunt & qui meridianum dici putant, quod in lucis, ceu meridianæ angelum ſe transformant) ſed & meridie choræas agitare Dæmones poſteà demonſtrabitur 19, Verùm de hac πολυμόρφῳ plura ſuo loco dicentur 20.

19. Huius lib. c. p 14.

20. Huius lib. cap. 24.

DAEMONES SERMONEM, QVALI vtuntur ea, apud quas verſantur, nationes ſibi fingere: ſed ſubſurdum, puſillum, & clauſo murmure tantum.

CAP. VIII.

ETſi Diabolus plerunque inteſtina, latentique graſſatione homines in malos affectus impellit, quemadmodum alibi diximus 1: tamen & id explanata vocis (qualem habent hominum inter ſe collocutiones) impreſſione aliquando facere ſolet; maximeque vbi illos ſortilegij pactionibus, veluti ex formula ſibi nexos, obligatoſque habere parat. Nam hæc non eſt vulgaris & momentanea ad eum tranſitio: qualis euenit, quoties humana imbecillitate in vitium labimur: ſed quædam veluti correptis verbis mancipatio: quàm deinde vti inter herum, & ſeruum conſtare oportet certis, ac præſcriptis imperandi, obſequendique legibus, ac conditionibus. Ergo eſſe oportet & cógreſſum, & colloquia, quibus vltro, citroque eiuſmodi pacta firmentur. Quod humana ſpecie homini ſe ſæpè videndum exhibeat, ſupe-

1. Cap. 1. huius libri.

ſuperius eſt demonſtratum. Quod verò ſermonis cum eo commercium aliquod habeat, hoc quoque nihilo eſt ad credendum difficilius. Si enim humanam figuram ſibi ex denſato aëre aſciſcere poteſt; qui minus ex eiuſdem diuerberatione, agitationeque vocem ſibi effingere poterit, quam etiam exceptam, ac repercuſſam valles ſæpè articulatiſſimè reciprocant, atque imitantur? Et certè ſtatuæ, quercus, atque antra illuſæ antiquitatis ſic ſua oracula ediderunt. Memnonis ſtatuam (inquit Apollonius 2,) cùm eam Sol attingebat, atque ad eius os perueniebat, quod oriens facere ſolebat, loqui perhibuerunt Nicephorus Gregoras 3. in Byzantina ſua hiſtoria: Sunt (inquit) qui exiſtiment Spiritus quoſdam administros partim bonos partim malos futurorum ſcientiam hominibus impertiri per vocem ex aëre ortam, & aures hominum circumſonantem. Ac quemadmodum organorum pneumaticorum ſoni ſola (vt Iuuenalis verbis vtar) criſpi numeratione pectinis in varios accentus, ac tonos diſtinguũtur: ita & Dæmones ſolent, pro ſua in fingendis rebus dexteritate aërem ſine lingua, ſine palato, ſine faucium, laterum, pulmonum vlla vi, & figura in quemuis ſermonem, atq; idioma informare. Qui inter Græcos olim habitabant (inquit Pſellus 4,) heroico ſtylo reſponſa dabant: qui apud Chal-

2. Philoſtratus libr. 6. cap. 13.

3. Lib. 5. ſub fin.

4. In lib. De Dæm.

dæos Chaldaico ſermone vtebantur: ſicuti
qui apud AEgyptios, AEgyptio. Qui Arme-
niam incolebant aliò migrantes indigena-
rum oratione loquebantur. Quod & ſagæ
quædam de ſuis Mag ſtellis etiam núc affir-
mant: ſic videlicet eos ſecum loqui, vt non
queat vernaculè, ac germanè magis, vel qui
nunquam patria exceſſerit: imò & nomen
ſibi itidem vernaculi ſermonis vulgò aſſu-
5. mere. Margareta Luodman 5, refert id ſuo
Vergauilla 11. Calend. Febr. 1587. fuiſſe *Vngluc*, id eſt, infortunio: Sybilla Ca-
pellaria 6, *Mach leid*, id eſt, noxio: Catharina
6. Haffner 7, *zum Vvalt vliegen*, id eſt, ad ſaltus
Ibid 18. Calend Decemb. 1586. volanti: Alexia Bernhard 8, *Feder vvüſch*, id
eſt, plumæ terſori. Quæ Romandicè loquũ-
7. tur (nam Lotharingica ditio vtriuſque lin-
Ibidem 7. Cal. Octob. 1586. guæ incolas habet) *Maiſtre perſil*, *Ioly bois*,
Verdelet, *Saute buiſſon*, & id genus alia multa,
8 quę hic eſſet otioſum recenſere. Verùm quẽ-
In Guermingen 8 Cal. Febr. 1590. admodum nunquam ſe in hominẽ tam com
modè induunt, quin ſuperſit aliquid, quod
9. fucum, fraudemquè detegat: ſicuti iam an-
Cap. 7. teà dictum eſt 9: ita nec adeò feliciter huma
nam vocem imitantur, quin ficta, ementita-
què audientibus facilè appareat. Nicolæa
10. Ganatia 10, Eua Heſoletia 11, Iana Nigra
Manerii 7. Idus Iulias. 1585. Armacuriana 12, ac pleræque aliæ vo-
cem illis eſſe aiunt, qualem emittunt, qui
11. os in dolium, aut reſtam rimoſam inſertum
In ſuburbiis D. Apri ſec. Tullũ. habent. Ob idquè illos ſemper loquendo
vultum demittere, vti ſolent facere pu-
dibundi,

dibundi,& ſceleris alicuius ſibi conſcij. Aut certè exilem, ac debilem. Sic retulit Hermolaus Barbarus [13], à ſe auditam fuiſſe vocem ſubſibilantis Dęmonis, cùm ille fortè de Ariſtotelis entelechia interrogatus ſibi, & Georgio Placentino reſpondiſſet. Eadem curioſitate Appion Grammaticus (hunc à ſe adoleſcente viſum ſcribit Plinius [14].) Vmbras cũ reuocaſſet, ad percontandum Homerum, qua patria, quibuſq; parentibus genitus eſſet, non auſus fuit profiteri, quid ſibi reſpondiſſet. Quod ego ſic interpretor adeò confuſa, ambigua, obſcura, ac debili voce locutum fuiſſe, vt clari certique nihil inde elicere potuiſſet, ꝙ poſtea referret. Nam Dæmones (inquit Pſellus [15]) dedita opera tenuẽ, & puſillã vocẽ edũt, vt eorũ mendacia ꝓpter indiſtinctam illius obſcuritatem minus deprehendi poſſint. Et Gennadius Patriarcha Conſtantinopolitanus vocem confuſam inaudiuit ſpectri ad altare de nocte ſtantis, cùm id ille iurgabundus increpaſſet, vt Cedrenus, Caliſtus & Theodorus [16] ſcriptis ſuis teſtatum reliquere. Vlmus [17] quoque, id eſt (vt conijcio) ex vlmo verba faciẽs Dæmon Theſpeſionis, qui Gymnoſophiſtarum erat natu maximus, iuſſu ad ipſos aduentantem Apollonium ſapientem voce tenui ſalutauit. Aſſyriorum etiam, & Chaldæorum λεγγαστρομαντεία hoc præſtare ſolebat, vt Dæmones è pectori ſtridula voce, ac tenui ſibilo verba ederent,

12. Leherijs 5. Calend April. 1558.

13. Petrus Crinitus Lib. 7. de honeſt. diſciplina cap. 2.

14. Libr 30. cap. 2.

15. In lib de Dæmon.

16. In add in Zonar. tomo 3. lib. 2. collectan. hiſt. Eccleſiaſt.

17. Philoſt. lib. 6 cap. 5.

rent. Nempè hæc eò redeunt omnia, vt imitatio quæ (inquit Fabius 18) artis eſt propria, nunquam tam feliciter naturam exprimat: quin inter hanc, & illam ſemper aliquid interſit, ipſáque veritas pluribus paraſangis ſua ſequentem veſtigia hypocriſim poſt ſe relinquat.

18. Lib. 3 Inſt. orat. cap. 5.

SATANAM RECTI SPECIE HOMInes ſæpè decipere, ſuos quoque ad eamdem hypocriſim quàm maximè poteſt eruditos habere, quo in occulte magis ſit eorum improbitas, minúſque coniectura, ac ſuſpitionibus coarguatur.

CAPVT IX.

1. quando alia numina aliter appareant.

MAli ſpiritus (inquit Iamblicus 1) ſimilitudinem bonorum ſæpè arripiunt. Et ſatanas ait Diuus Paulus 2. in angelum lucis ſe vt plerumque tranſſigurat, integumentoque ſemper aliquo ſe inuoluit, quo homines deludat, perdatque facilius. Quis enim adeò eſt confidens, ac ſecurus, qui ſi prima fronte (quod aiunt) cornua oſtendentem, id eſt, perniciem apertè intentantem videat, non ſtatim obnixè illum vitet, ac defugiat? Ergo quemadmodum.

2. ij. Corinth. cap. 11. verſ. 14.

—pueris abſinthia tetra medentes
Cùm dare conantur, prius oras pocula circum
Aſpirant mellis dulci, flauóque liquore. 3

3. Lucret. lib. 1. & 4.

Sic improbus malus merces ſuas, vt venaliores hominib. obtrudat, eas ſpecioſis inuolucris tegit ac (quod de ſui tẽporis Philoſophis

dixit

dixit Seneca) pharmacopolarũ more pyxidibus venena occultat, quæ tamen honeſtiſſimos titulos præ ſe ferant. Imò vt facilius emptorem inueniat ſplendidi, ac lauti mercatoris habitum ſibi aſſumit: nimirum quo magis fides ſit nihil ſordidi, fallacis, aut exoleti apud eum proſtare: ſed talem, vt aiunt eſſe generoſitate equum, qualem phaleræ, & ephippia nitore, atque elegantia exteriore demonſtrant. Ac primùm quum nihil adeò exoſum habeat, atque honores, cultuſque diuinos; præſtigijs tamen, atque incantationibus ſuis nõ ceſſat intermiſcere votiuas peregrinationes, anathemata, libationes, ſacra, luſtrationes, precationes ſolemnes, expiationes, eleemoſynas atque id genus alia, quæ religionis aliquod ſtudium præ ſe ferre videntur, vti poſt ſuo loco fuſiùs declarabitur. Hocque adeò agit, vt ſuos habeat in illis, vel ad ſuperſtitionem exercitatos, atque aſſuefactos: quo videlicet ſuſpitionem eius, quo tenentur, criminis, à ſe longiùs amoueant. Vt mirum nemini eſſe debeat, ſi ſagæ, quibus eſt cum Dæmonibus vitæ quotidianæ conſuetudo, adeò bellè, atque appoſitè eam perſonam adumbrent, ac imitentur. Siquidem (vt ait Cicero 4.) ὁποία ἡ δέσποινα, τοῖαι, ϗ θεραπαινίδες. Iſtud verò προσωπεῖον nõ eſt ꝙ quis plenius exhibitũ, ac reditũ quærat, quàm apud D. Paulũ 5. vbi ſpeciẽ aſſimulatę ſapientię ſuis depingit coloribus; ſuperſtitiõe videlicet,

4. Epiſt ad Attic. 11.

5. In Epiſt ad Col. cap 11. verſ 23.

licet,animi ementita humilitate,& corporis læſione,ac dilatione:Nam hoc fuco adeò frequenter Satan tenebras ſuas illuſtrat, vt à luce nihil planè differre videantur. Noſtra ætate in Mediomatricibus viſus eſt non illaudatæ vitæ curio ſeuerius cum magiſtratu expoſtulare , quod è parœcianis eam iuſſiſſet duci, quæ opinione ſua religionem præ cæteris omnibus ſanctiſſimè, pijſſimeque coleret.Nam & ſacris omnibus primam intereſſe, ab ijsq; vltimam, atque adeò inuitam recedere: precationes ne in via quidem intermittere:eas vſq; & vſq; crucis ſymbolo diſtinguere:aras Diuorum conſecratas memoriæ nullis non diebus ſuppliciter adire: teſſera precaria ſemper inſtructã eſſe:ſolennia quęque ieiunia celebrare, vel rigidiſſimè blando , atque humili ſermone obuios quoſque appellare:denique nihil non earum præſtare,quæ demiſſam mentem, propenſumque ad pietatem,ac religionem animum poſſent indicare. Atque hæc tot ſanctitatibus commendata, cumulataque mulier poſtmodum eſt innumerorum manifeſta maleficiorum, ac flagitiorum in ignem Iudicis iuſta condemnatione coniecta. Pleræque omnes eius criminis comperte,quantum mihi ex earum confeſſionibus hactenus comprehendere licuit ſic ficta, diſſimulataque pietate ſceleſtiſſimam vitam ſemper obtenderunt. Ipſe Satan,qui illarum princeps eſt,& caput;cùm

primùm illas adoritur, in eum ſe habitum comparat, qui beneficium, ac ſalutare aliquid præ ſe ferat: vti ſuprà ſuo loco eſt demonſtratum. Et ſi id exemplis prætereà confirmandum venit non ſit futurum laboris valdè operoſi. Nam 6 & iam inde à mundi incunabulis Heuâ ſub ſerpentis ſpecie blanda ſua oratione impulit, vt contra quàm vetitum erat deceptum ex arbore ſcientiæ pomum deguſtaret. Degebat is tùm, ait Ioſephus 7, cum Adamo, eiusque vxore perquàm familiariter. Et eius poſteà ex ære ſignum à Moſe 8 obiectum Hebræis, quod intuerentur, ſi vellent è dipſadum venenatis morſibus conualeſcere. Tum Epidauro Romam ſedandæ peſtilentiæ ergò AEſculapium ea ſpecie eſſe inuectum. Quæ etiam Hieroglyphicorum interpretibus nonnullis 9, cauſa fuit vt ſerpentem pro ſalutari tum corporis, tum animæ ſymbolo vſurparent. Nequis mihi horrorem tam fœdæ, tetræque beſtiæ hic obijciat. Sed forte recentiora, ac expreſſiora magis iuuabunt. Refert D. Gregorius 10, cùm eum artes iam omnes deficerent, tandem monachali veſte indutum beato Equitio apparuiſſe, quòd ſcilicet ea morum, vitæque ſanctitatem maiorem præ ſe ferret, quã vulgaris, & plebeia. Sabellicus 11, & Platina 12 Cœleſtini pontificatu (hoc tempus ſcriptor Chronicorum mundi Maſſæus reijcit in annum CCCCXXXVIII.) in Creta Moſis pre-

6. Geneſ. 3

7. Antiquit. Iud. lib. 1. cap. 1.

8. Numer. 21 verſ. 8. & Ioan. cap. 3 verſ. 14.

9. Cælius Auguſt. Curio lib. 11. comment. Hierog. cap. 4.

10. Dialog. lib. 1. cap. 4.

11. Ennead. 8 lib. 1.

12. In Cœleſt.

Prophetarũ vetuſtiſſimi perſonam induiſſe, obuerſatumque ante oculos Iudęorum, qui in ea inſula agitabant æuum, ac pollicitum ſe ſuo pede eos in terram promiſſionis eſſe reducturum: ſtantibus vtrinque aquis, vt in Erythræo olim mari cùm populus ex AEgypto eductus eſſet in murorum ſpeciem conſtitiſſent; multoſque iſtis præſtigijs temere aſſenſos, ac pelagus ingreſſos marinis fluctibus fuiſſe obrutos: præter admodum paucos, qui tum demum vanitatis ſuæ admoniti ad Chriſti opem cõfugerunt. Idem quoque (inquit Seuerus Sulpitius 13) D. Martinum Turonenſem Epiſcopum ludificare aliquando conatus eſt diadematis aurei, veſtiſque purpureæ pompa, quaſi is Chriſtus eſſet ad iudicandum mundum cœlo delapſus. Sed cùm nihil promouiſſet, aufugit, nihil ibi ſuũ relinquens, præter intolerabilem, qui eius præſentiem teſtaretur, fœtorẽ. Τριάδα ὁμοούσιον, καὶ ἰσότιμον auguſtè, ſanctéq; colit, ac veneratur vniuerſa Chriſtianorũ eccleſia: velut non tantùm euangelij indubitato teſtatã elogio, ſed & Moſaicis myſterijs longè antè prænuntiatam, quibuſque imbutum Mercurium Triſmegiſtum probabile eſt in Pimandra dixiſſe, quod mens Deus cum verbo ſuo mentem alteram opificem pepererit. Tantę maieſtatis gloriam affectans Dæmon Præmonſtratenſis cœnobij cuidam monacho triceps An. M.C.XXI. apparuit, conatuſque eſt per-

13. In D. Martini vita.

eſt perſuadere ſe illud trinum numen eſſe (& certè τρίμορφ☉-Ἑκάτη is erat) in cuius ille contemplatione animum adeò defixũ haberet; ſeſeque ob inſigne meritum, ac pietatis cultum eximium ei in conſpectum dare, quo præſens adorare poſſet. Verum monachus dolum facilè olfaciens, eum multo clamore, ac conuicio acceptum à ſe tandem repulit, ac fugauit. Nec tantum ſic ſe honeſta, ac ſpecioſa aliqua perſona Dæmon laruatum infert, vt fucum faciat: nam debile, ac vanum ſæpenumero eſt, quod ex habitu ducitur de morum, vitæq; integritate argumentum; ſiquidem veſtis (quod aiunt) monachum non facit, multaque ore, ac corpore ſignificantur, à quibus vita eſt alieniſſima: ſed & frequens eſt illi oratio de vita ad pietatem, religionem, ac ſanctitatem informanda. Imo ſæpè niſi harum diſerta pactione negat ſe vllũ fœdus, ſocietatemque poſſe inire. Et hæc illi quoque iam vetus techna eſt. Nam & olim Pythias, Veſtaléſque in perpetua virginitate manere oportebat: vt nunc niſi virgines, & malitiæ hominum per ętatem adhuc expertes diuinationibus quibuſdam apti, atq; idonei eſſe non poſſunt.

Illa ſacras pueri ſortes ter ſuſtulit, illi
Retulit è triuijs omnia certa puer. 14.

Et ſacra nonnulla fuêre, veluti quæ Plutarchus 15. Nephalia, aut Meliſponda appellat in quibus vinum attingere, aut luxui indulgere ſum- 14. Tibullus 15. In li. de eſu carnium.

16. Philoſt. in eius vita li. 2. cap. 14.

17. Libr. 11. de aſi. aureo.

ſummum erat nefas. Apollonius 16 quoquē de Amphiarai reſpõſis apud Phiaortem verba faciens, refert eos, qui illa accipere volebant integrum diem à cibo; à vino autem triduo iuſſos ab eius ſacerdotibus fuiſſe, vt abſtinerent. Et Lucius ille 17 apud Apuleium Oſiridis ſacris initiandus in numerum Paſtophororũ à Mithra ſacerdote, pręcipuè iuſſus eſt, decem continuis diebus cibariam voluptatem coërcere: nullum animal eſſe: inuinium eſſe. Hac adeo de re memini me audire à Melchiore Errico ſereniſſimi Ducis noſtri dum viuebat, à ſecretis, & conſilijs interioribus non illepidam narrationem, quam eo etiam confidentius hîc exponam, quòd is de quo ea eſt inſtituta, veram ipſe addubitanti mihi pŏſteà affirmauit. Theodorus Mallotius (is proprætụram in Vaſti regni prouincia, quæ ditionis eſt Lotharingicæ ſenex obtinuit) cùm adhuc iuuenis ampliſſima familia natam adoleſcentulam in matrimonium deperiret: & illi eius potiundæ ſpes omnis eſſet abſciſſa, atque erepta (nam & fortuna egens, atque humilis & famulatus mercenaria conditione, in qua tum erat, ignobilis, & deſpicatus nullam ne detegendi quidem amoris ſui honeſtam ſatis rationem videbat:) Ergo vt deſperatis rebus, & ipſam ſe iam deſerente expectatione homines ad quodlibet conſilium ſe facilè conuertunt, ac nullo delectu fugienda, ſequendáue amplectuntur

ctuntur: Maillotius conſeruum ex Germania, cui audiuerat Dæmonem eſſe ad quæcunque obſequia paratiſſimum, adit: huicque ægritudinem ſuam aperit: rogans, vt ſi quod ei remedium afferre poſſet, id ne grauatè faceret, ingrato enim non iri locatum beneficium. Hanc Germanus occaſionem libens arripit; vt cui ſe ex pacto intra dies paucos neceſſe erat, vel ſe ſuo Dęmone liberare, atque expedire adducto alio, qui iſtud, ceu æs alienum in ſe tranſcriberet, vel ab eo obtorta ceruice necari, atque interfici (ſiquidem hæc ei pacto lex addita fuerat.) Agendo igitur illi negotio, conſequentis diei diluculum in clauſo, ac recondito quodam conclaui condicit: vbi vixdum ſe ſtiterant, cùm repente patefactis foribus ſe infert lepida, ac liberali forma, puella (hoc habitu Dæmon primùm ſe oſtendere volebat, ne Maillotius ad formidabilem eius aſpectum exhorreſceret) eamque ſe eſſe prædicat, quæ illi nuptias quas tantopere ambiebat, faciles eſſet confectura, modò vellet in ijs, quæ erat præceptura, obſequi. Ac illo auidè, attenteque expectanti, quænam eius eſſet ſententia: in primis cœpit edicere vt furtis, crapulá, libidinibus, iniuria, blaſphemijs, cęteriſque, quę animum inquinant, vitijs, temperaret: pietatem coleret: inopes facultatibus ſubleuaret: ſeipſum in hebdomada bis ieiunio maceraret: ſolennes, ac quotidianas precationes ne

intermitteret: eaque ſedulo obiret omnia, quæ Chriſtianum hominem decet, atque æquum eſt facere. Iſtis enim omnibus ſi ſe vellet nũcupatis verbis obſtringere, futurũ vt optatis thalamis ſine difficultate vlla potiretur. Hæcque ſic elocuta, ac conſtituto, intra quem reſponſum auferret, die, ſe foras eiecit. Maillotius qui videret tam ſanctis, atque honeſtis conditionibus tantum ſibi beneficium obtendi, iam nihil cunctandum putabat, quin id gratus, ac lubens acciperet. Sed dum magis, magiſque in eam rem cogitationem intendit, atque huc illuc variè inter ſpem, metumque impellitur: ex eius vultu domeſticus quidam ſacerdos conijciens, aliquid ſubeſſe, quo ſic diſtraheretur, eum blãdè adortus, ac quid animo volutaret, expiſcatus monitis ſuis peruicit, ne amplius ad vllum cum Dæmone colloquium deſcenderet. Sicque fruſtratus ſua expectatione Germanus, nõ longè abijt, quin ex pacti formulæ pœnas penderet. Nam non adeò multis poſt diebus ex quo plana, atque aperta via decidens, inque caput proruens exanimis momento repertus eſt. Idem Nicoleæ Albericæ Energumenæ Laudunenſi eueniſſe memorat, qui eius hiſtoriam nuper deſcripſit: ſcilicet eius, qui atri hominis ſpecie illi obuerſabatur, Dæmonis non alium apud eam fuiſſe ſermonem, quàm de ſanctimonia, de pudore, de religione, ac ſacrorum ſtudio: ad hæc-

que

que cùm primùm illam adortus eſt præci-
puè, atque ante omnia fuiſſe cohortatum.
Quid quod Chriſtum, qui eſt piorum om-
nium exemplar tentaturus Eccleſiaſten e-
git, & ſcripturæ teſtimonium laudauit: imo
adorauit coram eo procidens, atque in
quiens: Tu es Filius Dei [18]. ſimili arte, ac
verſutia, quà eius Apoſtolum Paulum [19].
ſeruum Dei, ac verba ſalutis annuntian-
tem vniuerſo populo audiente prædicauit,
cùm è ventriloqua fœmina verba faceret.
Quorſum enim hæc, niſi vt Euangelij præ-
conem ageret, ac interim litum (quod a-
lunt) melle gladium offerret, veritatem
mendaciſſimo ore proferens, & luci clariſſi-
mæ caliginem, ac denſiſſimas tenebras of-
fundens? Quæ etiam cauſa fuit, vt illum
Chriſtus tunc compeſcuerit, ac tacere iuſſe-
rit. Paulus verò nihilominus eiecerit, ex eo
quod is tum obſidebat corpore. In quo
verſutiſſimi Dæmonis calliditas animad-
uertenda venit, qui ſic ementita teſſera ca-
ſtra Chriſtianorum ingreditur, ingreſſuſque
ſuis ipſorum armis illos confodit, ac truci-
dat. Nam etſi Euangelicæ doctrinæ pleraq;
ſunt hæc omnia: quoniam tamẽ ab eo veluti
manu capiuntur, cui parere, in re etiam reli-
gioſiſſima, ſumma eſt impietas: idcirco ca-
uenda ſunt diligenter, atque fugienda. Ha-
bent enim (quod ait Irenæus [20].) lacti gyp-
ſum immixtum. Et queadmodum Heracleæ

18. Marci cap. 3. verſ. 13.
19. Act. 16. verſu 17.
20. Lib. 3. Cap. 19.

in Ponto memoratur fuiſſe mel ſuauiſſimũ, quod tamen qui ediſſet, illico in terram deijciens ſe, ac miris modis conflictans interiret: ſic nemini dubium eſſe debet, quin præſentiſſimam perniciem afferant tam ſalutaria in ſpeciem monita, elogia, atque exempla, ſi quis nimium credulus ſe ijs duci, ac permoueri ſinat. Nam cùm obedientia principium ſit, & caput cultus Dei, cuius affectator eſt in primis Satan rem ſuam tũ ſtrenuiſſimè geſſiſſe ſe putat, ſi ad eam homines quauis ratione adduxerit. Ac quemadmodum qui auibus inſidiantur, ſolent eas aliarum, quas ad id edoctas habent, cantu in tendiculas, laqueóſque inducere: ſic is pietatem, religionem, ſanctitatémque nuſquam non in ore ſuorum habet dum eorum verbis inſidioſis in gurgitem, voraginémque omnium ſcelerum, atque impietatum, quos ſemel appetiuit depreſſerit, ac demerſerit. Iam quod attinet ad commentitiæ ſapientiæ membrum tertium, ſcilicet proprij corporis lanienam, qua olim Donatiſtæ, hodie Anabaptiſtæ, ac nihili quidam homines in ſeipſos, ad oſtentationem magis affectatę ſanctimonię quàm ad vllius diſciplinę, ac macerationis Chriſtianę vſum, atque exercitationem deſæuiunt: hoc quidem manifeſtum carnificis Satanæ inuentum eſt. Quotus quiſque enim noſtrũ eſt, qui hoc ſic inſtrui non putet magis illi, vt hominum oculis inſeruiant, ac (quod ait

Comi-

Comicus ille) populum ſtudio ſtupidum in funambulo occupent, quàm vt pietatem ex animo colant, Deóque, qui theatrum ſuum habet in latebris, verè ſe mœrentes demiſſos, atque afflictos oſtendant. Ne tubis canatur ante vos (inquit Chriſtus) quemadmodum hypocritæ faciunt in ſynagogis, & vicis vt honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, habent mercedem ſuam Hoc adeò ab hominibus nulla alioqui veræ religionis opinione imbutis ſic damnatum, olim fuit; vt id etiam inter maximas mortalium delirationes enumerauerint. Apuleij 21. de ea re elogium in promptu eſt, quod hic totidem verbis propter eius antiquam elegantiam, ac bracteati, floridíque ſtyli rarum nitorem aſcribã. Arrepto (inquit flagro, quod ſemiuiris illis (ſacerdotes Deę Syriæ intelligit) proprium geſtamen eſt, contortis tænij, lanoſi velleris prolixè fimbriatum. & multiiugis talis ouium teſſelatum indidem ſeſe multinodis commulcat ictibus, mira contra plagarum dolores præſumptione munitos: Cerneres profectu gladiorum, ictuque flagrorum ſolum ſpurcitiæ ſanguinis effæminati madeſcere: ac vbi tandem fatigati; vel certè ſuo laniatu ſatiati pauſam carnificinæ dedere, ſtipes æreas, imo verò, & argenteas, multis certatim offerentibus, ſinu recipere patulo: necnon & vini cadum, & lactem, & caſeos, & farris, & ſiliginis aliquid. Superioribus an-

21. Lib. 8. De Aſino aureo.

nis Mirecuriam (quæ ſedes eſt , & caput prouinciæ Vogeſorum ampliſſimæ, in qua etiam per annos aliquot propræſes fui) appulit circumforaneus quidam , ſolitus ſub pœnitentis nomine prouincias peragrare, ac pecunias, aliaſque res, quæ ad vitam conducerent , corradere. Is frequenti ęde , qualis eſſe ſolet diebus Dominicis ad aram maiorem primùm quidem procumbebat nudus vmbilico tenus: ac manu vna ſilicem , altera ſcuticam geſtans, illo pectus crudeliter contundere , hac tergum miſerè dilacerare non ceſſabat: idem quoque factitans in ſupplicationibus publicis, ac ſacrorum pompa, ſi quę forte ſolennibus illis diebus ducebatur. Tum plebs illius primùm miſereſcere , ac quid de ſe tantum meruiſſet mirari : deinde certatim pecunias in eum conferre. Sed is eo quæſtu auctus vberrimo in noſocomium hilaris ſe recipiebat : ibique notis fomentis primùm curato corpore, ac ad futuras plagas etiam indurato, atque obfirmato , cibis, ac vino ſe ihtantùm ingurgitabat ; vt eas etiam, à quibus hoſpitaliter erat receptus, non parceret amaris, petulantibuſque, ſæpè etiã obſcœnis, ac turpibus dictis inceſſere. Cuius rei fama cùm ad vrbani Iudicis aures tandem perueniſſet, accerſitum hominem, in carcerem coniectum, & feriò rogatum, quid cauſæ eſſet , quòd ſic ſe; præter modum affligeret, impulit fateri, non id ſe facere , quo ad-

miſſum

miſſum aliquod facinus expiaret, vti antè ſimulauerat: ſed magis, vt populi miſericordiam concitaret, ab eoque ſtipem faciliùs, & largiùs exprimeret. Cæterùm non tanti ſibi eſſe doloris illa verbera, quanti aſpicientium opinione putarentur: tum quòd ad ea pridem vſu occaluiſſet: tum quod herbis vteretur, quæ membris ſtuporem inducerent, ſenſumque ijs ad tempus minuerent. Qua re intellecta Nanceianorum Duumuirûm iudicio, quo ſontium omnium quos habet Lotharingia pœnæ cenſentur, per compita virgis, ſed egregiè cęſus eſt; tum alterum humerum ferro candenti inuſtus, ac relegatus. Hunc ſic ſe inter ſacra excarnificandi morem, olim AEgyptios vſurpaſſe author eſt Herodotus in Euterpe. Gallos Idęæ matris ſacerdotes idem feciſſe ſcribit Ouidius:

Attonituſque ſeces, vt quos Cybeleia mater.
Incitat ad Phrygios vilia membra modos.

Et,

Cadunt iactatis vilia membra modis. 22.
Apud Horatium quoque 22. Lib. II. Satyr. 3.
Gaudet Bellona cruentis. 23.
Quod ſcilicet ſacrorum eius cultores (Bellonarios Vlpianus 23. vocat) ſibi lacertos diſtrictis gladijs cruentarent: Quod & meminit Martialis 24. Li. 7. de off. Procons. 24 Lib. 12.

Alba nimis ſæuis lacerantur brachia cultris,
Cùm furit ad Phrygios Enthea turba modos.

25. Lib. 11. cap. 49. Et tetigit alicubi Plinius 25. ſed & deriſos à Xenocrate Phyſico recitat Alexander ab 26. Genial dies lib. 4. cap. 17. Alexandro 26. quod vt aiebat, non eſſet lugendum, ſi Deos eſſe crederent, quibus ſacra faciebant: aut non ſacrificandum, ſi homi- 27. Lib. 2. de ciuit. Dei. nes. Quæ & Labeonis Antiſtij ſententia fuit; numina bona (inquit D. Auguſtinus 27. à malis cultus diuerſitate diſtinguentis quod hi cædibus, ac ſupplicijs, illi lætis obſequijs (qualia ſunt conuiuia, ac lectiſternia) propitiari velint. Quod ego ſic dictum velim, non vt Chriſti regnum in delitijs, ac voluptate ſtatuere me quiſquam putet, qui ſciam eius militiæ certiſſimam teſſeram eſſe crucem: ſed vt intelligant homines, non eſſe ex iſtiuſmodi lanienis, ac cruciamentis omnino æſtimandam pietatem; vti eorum plerique nunc facere ſolent: Et Diabolus ipſe non alia re frequentius ſcenam ſuam inſtruit. Nimirum quia Chriſtianos videt ſe ieiunio, vigilijs, ſolitudine, laboribus macerare, ac conficere, dum carnem ſuam ſubigunt, dum admiſſorum pœnas volentes luunt, dum ſe ad preces, ſanctaſque meditationes comparant, atque inſtruunt. Quod is ſæpè exemplum per ſummam malitiam accipit, augetque adeò effero illo laniatu: quaſi tanto magis colatur pietas, quanto in corpus ſæuiatur acerbius, atque inhumanius, vt eſt eius ars, & verſutia. Veluti cùm ſanctiſſima etiam quæque immoderato, inconſultoque

vſu deprauat, fœdat, ac diſtorquet: nã hic alio qui veram, ſynceramquè Chriſtianorum diſciplinam conuellere non eſt animus, & ſiquę Eccleſiæ iudicio comprobatur.

DAEMONVM ILLVVIEM SVMMAM *demonſtrare, tum quæ eorum præſentiam ſemper comitatur odoris fœditatem, tum quæ de vitanda munditie adeò accuratè ſuis præcipiunt: maximequè in manibus, quarum lauationem aiunt faſcinationibus obeſſe: quomodoquè id ſit accipiendum.*

CAP. X.

BEemoth, id eſt animal impurum, ac ſpiritum immundũ paſſim literæ ſacræ 1, appellant Diabolum. Idq; adeò nomen non modò in illum conuenire putandũ eſt, quòd ingenio, ac moribus ſit impuris, vt eius omnes actiones, ac ſtudia demonſtrant; ſed etiã quia ſordibus, atque immunditia exteriore impenſius delectatur. Nam & illi in cadaueribus frequens eſt commoratio: & ſi quando viuens corpus occupat, vel etiam id ſibi ex aëre, cõcretiſue vaporibus informat, præſentiam in eo ſuam ſemper inſigni aliquo fœtore teſtatur; imo & in illis partibus receptum frequentius habet: quæ vti in nauiſentina, corporis ſordes, excrementaquè accipiunt. Vnde & ἐγγαστρίμυθος γυνὴ in Biblijs dicitur, quæ Pythonẽ habet in ventre, quam Gratianus in decretis ventriloquam vertit. Munera quoque illi eſſe ſolent è fimo, & ſter-

1. D. Gregor. in Memor. Matth ca. 12 Marc. 1. ac 5 Iob. 40.

core,epulę è morticinis pecudibus: Ac vt eſt
in prouerbio ὅμοιον ὁμοίῳ ἐφίεται, taleſq́; vul-
go ſunt pediſſequæ, quales & heroœ, vt ple-
rumq; mulieres ætatis ſordib.obſoletas,for-
tunarumq́; tenuitate viles, ac ſqualidas pro
miniſtris habet:quas præterea, quaſi naturæ
vitiũ minus in hoc eius deſiderium expleat,
edoctas habet àd ſordes atque immunditiã.
Hæcq́; ob id præcipua cautio eſt, ne manè
ſolito aliorum hominum more manus ſuas
abluant: quod ea res faſcinationibus ſuis (vt
ait) indubitatio occurrat: ſeu ab ipſis ſagis
proficiſcatur,id eſt ſuas ipſæ lauẽt manus; vti
2. Mirecuriæ. Alexia Gallæa 2. Betuncuriana,innumereq́;
7. Idus Decemb. 1584. aliæ, quarum nomina nunc non ſuppetunt,
quæſtoribus ſuis vltrò recitauerunt: ſeu ab
3. Mizilæij. 5. illis, quos veneficijs ſuis deſtinauerunt per-
Id. Non. Febru 1587. dere: ſicuti retulerunt Claudia Fellæa 3, Ca-
tharina Latomia 4: quarum hæc Dominicã
4. Harecuriæ Durãtiam infenſe ſeruabat, quod eaſdẽ vnà
8 Non Febru. 1587. ambirent nuptias: illa, alieniſſimo animo e-
rat in Malurticam quendam, propter penè
quotidianas rixas, & contentiones, vt inter
vicinos aſſolet, neutra tamen iniuriam vlci-
ſci faſcinatione aut veneno potuit: quòd eſ-
ſent illi ab earum inſidijs tuti iſto lotarum
5. Leherij. 7. manuum præſidio. Sebaſtiana Maxentia 5,
Id Apri. 1588 Ioanna Nigra 6, Ioanna Vlderica 7, & Frãciſ-
6. Leherij. 5. ca Perina 8. affirmant eã lauationẽ certò pro-
Cal. April. ficere cõtra malas incantantiũ artes, ſi domo
1588. quis pedẽ efferens ſe pręterea in Dei tutelã,
præſi-

præſidiumq̀ue ſupplicibus verbis cómittat. 7.
Idq́;ſe à Magiſtello ſuo Iolieto ita inaudiuiſ- Lanfracuriæ.7. Idus
ſe memorat Nigra illa: dum ſcilicet cum illo Maij.1588.
de hoc expoſtularet, quòd in Nicolai Tonſi 8
vxoré venena ſua tam ſæpè incaſſum ſparſiſ- Baiis.4 Non
ſet quæ tamen multi alij præſentiſſima ſen- Iun.1588.
ſiſſent. Hoc etiã ſibi morã, impedimentúq́ue
ſemper attuliſſe Vlderica illa recitauit, quoties maritum faſcinatione parauiſſet tollere.
Parauerat autem ſæpiſſimè, propter iniucundiſſimam, ingratiſſimamq̀ue lecti conſuetudinem. Nuper etiam Mugeta 9. iamiam in ig 9.
nem imponenda, ac vltimùm cũ marito prã- Eſſxij.10.Ca
dens placidè eum multis audientibus mone Iul 159.
bat, ne inſalutato numine, illotiſq̀ue manib. manè domo pedem efferret, ſi ſe à ſagarum inſidijs tutum cuperet, ac ſecurum. Quomodo verò rei adeò leuis, atque exiguæ vires tantæ eſſe poſſint, aut quare ea corporis pars ſua munditie in hoc cæteris præſtet, non eſt facile conieċtari: Niſi ſi hoc impoſtor ille prætextu ſolerter aliud tegit, perq̀ue ambages, atque inuolucra nobis ſuam vult ſententiam oſtendere. Vti alibi illum feciſſe obſeruauit ex Vviero Ioan. Bodinus, eo videlicet loco, vbi memoratur apud ſagam quãdam obnixè egiſſe veteres calceos diligenter vt aſſeruaret, quòd eos præſidio illi futuro eſſe diceret, aduerſus maleuolæ alterius ſagæ impendentes inſidias. Nam dubium non eſt, quin ea ratione monitam voluerit, vt

in peccatorum cæno volutari perſtaret, quæ vtique homini ſunt inſtar calceorum lutoſorum. Quo ſenſu Philo Iudæus intelligendum putat, quod Deus Moſi præcipit, vt calceos ad ſe acceſſurus deponeret. Et certè

10. Orus Apollo ſacrar. ſculpturarum lib. 1.

AEgyptij 10. puritatem denotantes aquam pingebant; quòd eo elemento luſtratio, atq; expiatio optimè fieri crederetur. Et frequẽs eius vſus fuit in gentilium ſacris, ac litationibus:

11. Aeneid 7.

Tu genitor cape ſacra manu patrioſque penates: 11.
Me bello è tanto digreſſum, & cæde recenti
Attrectare nefas, donec me flumine viuo
Abluero.

12. Aeneid. 4.

Et 12.

Dic corpus properet fluuiali aſpergere lympha.

13 Aeneid. 6.

Et 13.

Corpuſq; recenti
Spargit aqua.

14. Satyrarum lib. 2.

Et apud Horatium 14. à Dijs immortalitatem poſcens ille compita circum, lautis manè ſenex manibus currebat. Heſiodus quoque in operibus, & diebus, vetat manè litari vinum Ioui, vel etiam quemquam ingredi amnem; aut fontem χερσὶν ἀνίπτοις. Thelemachus etiam Palladi apud Homerum ſupplicaturus marina aqua manus abluebat. Dei item lege eiuſmodi externa per aquam munditiès ſæpè in veteri teſtamento commẽdatur, præſertimque in manibus, vti Iudæorũ

15 Deuterõ. 21.

more frequentatum legimus 15, qui vitulam inter-

interficiẽtes ſuper eam mactatã manus ſuas abluebant. Sunt enim puræ manus, quales ad Deum 16 ſemper tolli oportet, puri cordis indices. Et prouerbio vſurpatur, manus lauare, pro innoxium ſe oſtendere. Quo etiã ſymbolo innocentiam ſuam Pilatus publicè teſtari voluit 17 Et contrà, Iudæi diſcipulis Chriſti calumniam intentarunt, quod illotis manibus ad epulas accederent. Quem neſcio morem an vitãdi offendiculi cauſa, poſt eum paſſum Diuus Petrus 18. immutarit: nã niſi lotum raro eum accubuiſſe Diuus Clemens eius familiaris, & quotidianus penè cõuictor ſcriptum reliquit 19

16. 1. ad Timot. cap 2.
17. Matth 27.
18. Matth. 15.
19. Pierius Valer. Hieroglyph. 21. cap. 33.

SORTILEGOS, QVOD OLIM PAGANA feciſſe dicitur antiquitas, Dæmonibus ſuis annuatim quid pendere, quo vel plagarum metum, vel earum, quibus ex pacto obnoxij ſunt, præſtationum vacationem redimant. Tum id quod ſic penditur, ſi animal eſt, vt nigri coloris planè eſſe oporteat.

CAP. XI.

QVemadmodum ſolent domini rerum ſuarum nexum, mancipiumq́ue annuis vel operarum vel penſionum præſtationibus apud eos aſſerere, quibus illas olim vtendas, fruendaſve conceſſerunt: ita Diabolus ſedulò hoc agit, vt quæ in ſeruitutis, cùm eã imponeret, lege dicta ſunt, ac pacto promiſſa, ea à ſuis acerbiſſimè vbi dies venit, exigat: maximeq; ſi cauſam habent ab alicuius mune-

muneris excuſatione: veluti cùm à nocturnis comeſſationibus ac tripudijs, aut re quapiam alia ſimili, vacationem impetrant.

1. Rogeuillæ in agro Tentrano 1583.

Quod Dominica Zabella 1. retulit ſolitum præſertim frequẽtari à locupletioribus: quorum permultos vidiſſe ſe ait, qui non modò Magiſtellorum ſuorum gratiam, vel etiam plagarum metum, ſi quid fortè minus ex earum ſententia admiſiſſent, bucculo, veruece aut re quauis alia (quod vſitatiſſimũ habẽt) redimerent, ac luerent: ſed & iſtum non ſiſtendi ſe condictis loco, temporeque licentiam, ac libertatem. Id confirmat Deſideri

2. Sã Deodat. pridie idus Iul. 1581.

Financij 2. Mandrenſis ſpontanea de ſe confeſſio, inquientis ſtato anni die, qui circa ortum Caniculæ recurrebat, ſero iam veſperè, ac deſignato ſuper Hupellam, qui mons in Vogeſis perarduus eſt, loco ſibi neceſſe fuiſſe tale aliquid Magiſtello ſuo pendere: idq; adeò niſi planè nigrum gratum non habuiſſe. Quem illum colorem non nunc primùm affectare clamant omnes Hiſtoriæ: Nam & olim 3, cùm ſub Mopſi nomine oracula reddebat, & per literas à Proconſule quodam Aſiæ rogatus eſſet album, an atrum vitulum mallet ſibi litari; atrum reſpondit. Hunc verò fuiſſe morem conſulendorum Dæmonũ per chartas conſcriptas, ceraque obſignatas iſtud Iuuenalis indicat:

3. Plutarch. de oracul. defectu.

Propter quod fas eſt genua incerare Deorum.

Et Diti, Dijſq; Manibus 4, niſi atras victimas

cædere Pontificum quos cæca habuit antiquitas ſcita vetuere.

4. Alex. ab Alex Gen. Dier. lib. 2. cap. 22.

Scabere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam.

Nimirum cùm is color (vt inquiebat Pythagoras) ad mali naturam pertineat. conſentaneum eſt eius eſſe illa quæ malorum omniũ authori, atque hortatori dicantur, ac deuouentur. Beatrix Baonenſis 5, addidit ne tenuiores quidem (cuius generis ea colluuies ferè omnes habet) illorum præſtationum immunes eſſe 6: ſed quemque pro ſua facultate, quod maximè in promptu habet, quaſi ſymbolum dare, ac conferre. Alios quidem gallinaceos pullos, vel gallinas ipſas: quod ſe feciſſe Deſideria Parienſis 7, & Cathelonia Vincentia 8, affirmauerunt. Alios demptos è capite ſuo crines, feſtucam, auiculas, aut leuidenſe aliquod munus, veluti è bubulo corio monetã: quæ ſi nec ſuppetit ab ipſis Dæmonibus ante accipitur: ſatiſq; eſſe (vt ſe ſæpè à ſuo Magiſtello intellexiſſe memorauit Ioannes Piſcator 9,) ſi ad id afferant mentem pronam, ac religioſam. Quod ſi quis facere recuſat, vel etiam negligit: præſto ſunt illi minæ, verbera, morbi, liberorum neces, rei familiaris damnum, ac detrimentũ aliquod inſigne. Quorum metu dici nequit, quàm prompta ſit illis in iſtiuſmodi promiſſis perſoluẽdi celeritas: adeò pauor, & formido diligentiam, ſtudiumq; excitant, Et hic quidẽ

5. Gerbeuiſlæi, Nonis Aug. 1585.

6. Mediomonaſterij 13. Cal. Mart. 1589.

7. In Stiuenſi territorio 5. Cal. Decemb. 1589.

8. Catharina Præuotia & Apollonia in Freiſſen. 4 Non. Septemb. 1589.

9. Maynerij 4. Non. Maias 1585.

iam olim veterum pectus pupugit aculeus:
hæc eorum mentes contaminauit labefacta-
uitquè perſuaſio, nullis etiam iſtiuſmodi le-
10. Cicero lib. 2. de legib. gibus, ac conditionibus antè obſtrictos 10.
Nam & in palatio Romæ vetus ſtetit ara fe-
11. Plinius lib. 2. cap. 7. bris: exquilijs quoque altera malæ fortunæ
deteſtatæq;. Orbone etiam ad ædem larium
Alexan. ab Alexan. lib. 4. cap. 13. Proſtuertæ, Prolæ, Timoris, Palloris, Auer-
runci, Robigi, noxiorumquè aliorum Deo-
Volater. Phi lol. lib. 29. ea de celeb. ſacro. rum, quos vno nomine Veioues appellare
poſſis, celeberrima in alijs Romæ regionibus
fuêre delubra: vbi ne obeſſent, neve incom-
modi aliquid offerrent, donarijs celeban-
tur. Quæ & per Græcos, aliaſquè gentes latè
fuſa ante fuerat ſuperſtitio. Siquidem Athe-
nienſes contumeliæ, atque impudentiæ, ne
ijs afficerentur: Bœotij, Appollini Porno-
pioni, ne muribus prouincia infeſtaretur:
Oetæi, Herculi Conopio, ne culicibus diue-
xarentur: Rhodij, Apollini Erythibio, ne
rubigine ſegetes læderentur: Gades, Pauper
tati, ac Senectæ ne ea duriùs premerentur, ſa
cra religioſiſſimè faciebant. Atque vti-
nam ne ad hæc noſtra tempora tam fanati-
cus, profanuſquè dimanaſſet error: tanta
non deprauaſſet cultus rituſquè diuinos de-
mentia: ſed conſiderarent homines (vt o-
lim rectè monuit Cicero) ceremonias, reli-
gioneſquè in Deum non metu, non pacto,
non pretio tantùm; ſed ea coniunctione
quæ eſt homini cum Deo, præcipuè eſſe con-
ſeruan-

ſeruandas ſanctitate videlicet,ac pietate: quę maximè placatum Deum efficiunt,eiuſq; tabernaculum cum hominibus firmant ac ſtabiliunt.

Compoſitum ius faſq; animi,ſanctiq; receſſus
Mentis, & incoctum generoſo pectus honeſto 12.

Nam ſola donariorum iſtis neglectis, graſſari ad Dei opem miſericordiamquè via religionis manifeſtum eſt ludibrium, 12. Pers. Satyr. 2

Hac cedo vt admoueam templis,& farre litabo 13. 13. Hora. Car. lib. 3. Ode. 23.
Immunis aram ſi tetigit manus:
Mollibit auerſos penates
Farre pio,& ſaliente mica.

Vt hic omittam dicere,quod quidam nuncu patis votis à cœlitibus vulgo, & palàm, quæ cupiunt,contendunt.

Rem ſtruere exoptat caſo boue,Mercuriumq;
Arceſsis fibra: da fortunate penates,
Da pecus,& gregibus fœtum.

quæ timent deprecantur:

Vota metu duplicant matres,propiusq; pericla 14.
It timor. 8. Aeneid.

Imo in eos probra,contumeliaſquè indignabundi ſæpè ingerunt, hac fiducia,quod oblatis poſtmodum donarijs,pacatos, facileſquè eos ſint habituri. Vt aliquando Italum aleatorem feciſſe rumor eſt: qui cùm eos, quòd dānoſiore alea luderet, omnes excepto vno Diuo Antonio,maledictis inceſſiuiſſet(periculum enim nō leue ſibi eſſe putabat ab eius igne ſacro) ac poſtridie eas blaſphemias luiturus

turus cereis candelis ſingulos ſupplex donaſſet, conſultò Diui Antonij arā præterijſſe dicitur, inquiens: Inſane merito, tu nulla à me laceſſitus fuiſti iniuria, nullo etiam dono nunc placaberis. Verùm hîc forſan præſtat tacere, quàm parum opportune Eccleſiaſten agere: maximè cū hæc ſatis ſine præcone ſuā impietaté loquantur, ac prædicent. Hoc modo ſatis erit oſtendiſſe.

Dæmonas accepto placari munere quouis,
Si deuota modo mens eſt, & conſcia praui.

SAGAS AD SABATHARIOS SVOS conuentus auolaturas maritorum Zelotypiam fallere, illis in arctiorem ſomnum per incantationē inductis: vel etiam ſuppoſita, quæ earum ſpeciem habeat, re aliqua.

CAP. XII.

CVm hęc ſcriberem, venēre mihi in manus rearum quarundam percontationes è Forbachio (quod municipium eſt ditionis Lotharingicæ in Germania citeriore) è quibus, quod adhuc non feceram, didici auolaturas è lecto geniali veneficas ad conciliabula ſua ſolere, ne quid quotidianæ, ac nocturnæ conſuetudinis deſideretur maritis, vel ſomnum per incantationem conciliare, è quo ij non poſſint facilè excitari: vel perſonas quaſdam iam dormientibus adumbrare, atque adiungere, quas ſi contingeret interea expergiſci, ſuas vxores eſſe putarent.

Bertran-

Bertranda Tonſtrix 1, id ſe ſæpè feciſſe prodidit: atque ad ſopiendum tali ſomno maritum, ſæpenumero illi aurem vellicaſſe, dextra manu eo prius illita vnguine, quo viam ad eiuſmodi conuentus affectans ſolebat ſeipſa inungere. 1. Forpachij Calend. Septem. 1587. Eller vxor Decani in Ottingen 2, infantis culcitrã: Sichen May à Speirchen, ſcopas ſuppoſuiſſe ſe memorauerunt, 2. Eodem loco, & die. poſtquam eſſent nomen ſui dæmonis præfatæ: Sicque maritis fucum ſæpè feciſſe. Maria 3, vxor Ioannis Sartoris in Metzer Eſch, 3 Homburgi Nonis Iunij. 1590. ſtramentorum faſcem veluti vnguine infuſcatum, qui, ſtatim atque ipſa domum eſſet reuerſa, euaneſceret. Catharina Ruffa ipſum Dæmonem ſua accubatione eiuſmodi vices aliquando geſſiſſe declarauit.

MVLTA ESSE, QVAE DAEMONES grauiter, & ſeuerè in ſagas animaduertant: nocturnorum conuentuum deſertionem, morborum ſe inconſultis ſanationem, iniuria conceſſionem, innocentiam; contumaciam, à malè agendo dehortationem, criminis apud iudicem agnitionem, irritam inſidiarum molitionem, atque eius generis alia quamplurima: quæ vel atrociſſimis verberibus illis luere, vel dãno aliquo rei propriæ grauiore penſare neceſſe eſt.

CAP. XIII.

OFfenſio ſi quæ vnquam magna eſt & diuturna, certè ea eſt quæ ex inuidia contrahitur: cuius (vt inquit Cicero) mo-

tus longè omnium accerrimus eſt, ac pertinaciſſimus. Quæ ſi in homines conuenit ratio: quid in Satana valituram putamus, quē nihil æquè cruciat, ac ſolicitum habet, quàm quomodo feliciore conditione, quàm ſua eſt, degentem hominem, noua ſemper aliqua calamitate, ac miſeria afficiat, atque affligat? Vt iam mirum videri non debeat, ſi quos ſemel ſibi obnoxios reddidit, atque obſequentes, tam duro habere ſolet imperio: tam aſperè, atque inclementer tractare. Profectò hæc communis, perpetuaquè eorum omnium querela eſt, illum nuſquam non fingere cauſas, dum habeat quod culpę, aut contumaciæ imputet, plectat, ac ſeueriſſimè animaduertat. Et omnino nunquā cum illo, ne vnius quidem momēti pacem conuenire, ac conſtare. Cuninus Gugnotius 4, ſe quod ad indictos conuentus nunc tardius, nunc infrequentius acceſſiſſet, non ſemel illi vapulaſſe pene ad interitum recenſuit. Rurſus graues luiſſe pœnas quòd filiam Dominici Raij, cui venenum eius hortatu fecerat, non petita venia, ad ſanitatem auſus eſſet reducere. Metum præterea longè maximum ſibi attuliſſe, cùm forte ab eo per aërem deportaretur, ac ſupra flumen Moſellam conſtitiſſent loco, vt ſibi videbatur, vorticibus admodum horrendo: Nam de deijciendo, ac mergendo non deſtitiſſe minas interponere, quoad fidem dediſſet, ſe Deſiderium Gale-

4. Aucherij 4. Non. Ianuarij.

rium 5, quo cum inimicitias habebat, veneno 5.
ſublaturum. Quod & nó multò pòſt per ma Pangæiſiis Calen. Decemb. 1584.
ximas eius efflagitationes præſtare coactus
eſt. Iana Gerardina 6, Catharina Ruffa 7, & 6. Vellæiijad
Franciſca Fellæa innocentiæ ſuæ pœnas non Moſellams
ſemel dediſſe ſe affirmauerunt: ac tantas (ait Cal. Iulias 1587.
Nicolæa Morelia 8) vt intercepto, præ ver- 7.
berum atrocitate, ſpiritu, penè exanimare- Pangæiiſs.
tur. Neque id mirum videri debere: ferreas Id. Nouem. 1584.
enim (inquiebat) illi eſſe manus, quibus, ceu 8.
malleo, caput vniuſcuiuſque ſic contundit, Serræ 14. Calen. Febru. 1587.
vt attrectantibus exoſſatum videri poſſit. A-
lexia Belhoria 9, & Claudius Morelius 10, ſe 9.
id multoties cum ſuo magno malo expertos Blainuillæ
fuiſſe conqueſti ſunt. Nonnunquam & in os ad aquas Non. Febr.
ſic vnguibus inuolat, vt id totum lacerum, ac 1587.
dilaniatum ſæpè relinquat; ſicuti Roſa Ger- 10.
ardina 11, commonſtratis adhuc veſtigijs, Serræ 3. Non. Decẽ.
Iudici fecit manifeſtum. Cum eadem Belho 1586.
ria multis egerat Dæmon, vt coniugem ſu- 11.
um veneno perderet. Hoc cùm ea non ſu- In agro Stiuenũ: Nonis
ſtineret facere, præ amicitia; hanc ille do- Nouembr.
lens repulſam aqua intercute ipſam afflixit: 1586.
ex cuius tumoribus, cùm ſex integros men-
ſes laboraſſet, non priùs conualuit, quàm ſex
tarios fœditiſſimi humoris duodeuiginti,
per imos pedes, facto vulnere eieciſſet. Mar-
garetam Luodman 12, non ceſſabat quoque 12.
hortari, vt vicinæ mulieris buculam, quòd e- Vergauillæ
ius olera depaſta eſſet, ac tota vngulis obtri- io Cale. Februa. 1587.
uiſſet, venenata potione, quam illi tunc

 in li-

in ligneo catillo porrigebat, necaret: ſed cùm id detractaret facere, vt quæ metueret à muliere, quam alioqui perſpicaciſſimam nouerat, in facinore deprehendi: tandem vt ea ſe neceſſitate liberaret, ac aliqua ratione placatum Magiſtellum haberet, maluit vitulum, quem vnicum in ſtabulo alebat, illo ipſo veneno tollere. Proprij quoque iumenti

13. Porpachij 6 Calend. Septē 1587.

damno, alieni, cui contra Magiſtelli mandatum pepercerat, Bertrandæ Tonſtrici 13. neceſſe fuit ſalutem luere. Apolloniam 14. Dæmon eò per ſummam importunitatem

14 In Freiſſen. 5. Idus Auguſt. 1588.

pulerat, vt fidem daret non prius quieturam eſſe, quàm damnum aliquod ingens familiæ Eyſart municipis ſui intuliſſet: quod promiſſum cùm tamen perficere non poſſet, illius vtique conatus prohibente Deo, in cuius tutelam, præſidiumquè Eyſart ſe, ſuoſquè primo diei cuiuſquè diluculo commẽdare ſolebat: eò tandem redacta eſt, vt ſibi neceſſe eſſet decennis filiæ (huic nomen fuit Eugel) parricidio, non impleti promiſſi vexationem à Dæmone redimere. Eamdem necandæ ſobolis neceſſitatem & alius Dæmon Catharī-

15. In Freiſſen. 4. Non Septemb 1589.

næ Præuotiæ 15. attulit: Cùm enim eam forte libido inceſſiſſet perdendæ veneno filiolæ, quam vnicam Michaël Cocus eius vicinus ſuſtulerat, atque id & ſæpè, & fruſtra aggreſſa eſſet facere (nam eam mater quotidianis precationibus, luſtrationibuſquè contra malas incantantium artes munitam habebat)

tandem

tandem vt hanc veluti prædæ fruſtrationem aſſiduè incuſanti Dæmoni cumulatiorem etiam reponeret, quem in cunis adhuc habebat, infantem Odillum nomine immiſericors mater veneno perdidit. Siquidem ſagis hæc lex eſt perpetua, vt quod perperam in aliorum caput conantur, ac moliuntur, id in ſe admittere poſteà cogantur: nec vnquam patitur Dæmon irrita apud eas eſſe ſua conſilia. Quod ſi inceptum eſt plurium, & contenditur in quam commune malum recidere debeat: res ad ſortem reuocatur, vnaque ea cui eius luitio ſortito obtigerit, pro omnibus noxam pendere cogitur: Vti à ſe, facinoriſquè ſocijs aliquando vſurpatum memorat eadem Prævotia. Cùm enim (inquiebat illa) conſilium vnà iniuiſſemus de faſcinando ſutoris Freſſentij pecore, atque id neſcio quo fato impeditæ nequiuiſſemus facere; patrandum nihilominus fuit aliquid, quo ſcilicet illi qui eam veluti prædam certus expectabat, aliqua ratione eſſet ſatisfactum. Sorte igitur experiri placuit in quam hæc faba cuderetur: ducta eſt: & in Agnetem Eyſvvitz omnium nequiſſimam, flagitioſiſſimamquè fœminam incidit: quæ nihil facti morata atrocitatem alacri animo præſentibus ſocijs viginti annorum filio, Petter nomine, medicatam potionem propinauit: vnde non multo poſt illi totum corpus ptodigiosè diſtortum, deprauatum-

que fuit. Hoc nimirum faciendum erat, aut à Dæmone, qui nihil vnquã condonat, morte etiam duriora pati. Talem ſiquidem contumaciam impunè non tulit Balial Baſolus,

16. Pagnibaſcli ad ſan. Nicolaum 4. & pridiè Non. Mart. 1587.

16. Nam cùm eius mandatum de miſcendo cuidam veneno, quem forte exoſum habebat, neglexiſſet: tam duras in proprijs ædibus dedit: vt mallet (quantum inquiebat) alios ſimiles cruciatus, ſi iterum eſſent ferendi, morte præſenti depaſci. Nec tulit etiam inultum Margareta illa, de qua modo mentio eſt habita: quod facinoris ſocias eſſet ab incœpto dehortata, cùm forte ad ſtagnum Vvapenbruch conueniſſent, ac de more eius aquas, perdendis arborum fructibus, exagitarent: Id verò faciebat, quòd meminiſſet ſe non ſemel earum pomis, & duram, & longam famem toleraſſe: nam de hoc grauiter obiurgata, mùltis prætereà verberibus caſtigata parum illud conſultum non multo poſt luit conſilium.

17. Mamerij 3. Non. Ianu. 1586.

Ioanna à Banno 17, cùm teſtium authoritate obruta, tormentorumquè, quæ offerebantur, metu permota, Iudici omnes ſuas noxas, maleficiaquè pateſeciſſet, ac præterea eo verbis præeunte Dæmonem, cui ſe ipſa addixerat, perpetuum fa ceſſere iuſſiſſet, non multo pòſt ſolam in carcere repertam ſic is pugnis, calcibuſquè conſcidit, vt illum ſibi poſtremum diem iam eſſe putaret. Sed commodùm interuenientes cuſtodiæ impedimento fuerunt, ne ſuam

ne ſuam ille immanitatem, ac ſæuitiam longiùs exerceret. Certè illi totum tergum recentibus verberum veſtigijs adhuc fœdum erat, cùm hæc Quæſtori denarraret. Keluers Otilla 18. ob eandem agniti criminis cauſam tam duras Magiſtello ſuo in carcere dedit, vt ab ea editus præ intolerabili plagarum dolore clamor à Caſtellani domeſticis longiſſimè etiam exaudiretur. Ecce vt inclementiſſima, iniuſtiſſimaque ſemper eſt apud Diabolum ſeruitus, ijs etiam, qui ſe totos ad eius arbitrium comparauerunt: cùm contra Chriſtus iugum ſuum ſuaue, onuſque leue vbique prædicet, vltroq; hortetur ad illud ſubeundum, qui animabus ſuis requiem quærunt. Et certè contrariorum inſtitutorum, ac diſciplinarum fines, atque euentus decet eſſe contrarios. Lex Chriſti ſuprema, eſt charitas ex fide, nullamque poſtquam nos in ſuam Eccleſiam conſtituit, ea ſanctiorem edixit, atque irrogauit. Mandatum nouum do vobis (inquit 19) vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos. Rurſus, 20 in hoc cognoſcent omnes, quod mei diſcipuli eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicem. Hæc præcepta nullam in exequendo habent difficultatem, plena ſunt amoris, deliciarum, atque oblectationis. Si minus eſt ijs obſecundatum, non illico Deus iram in contumaces euomit: ſed lentus eſt ad pœnam, eique etiam inuitus accingitur. Ac ſi quan-

18. Freſſenaij 2. Id Aug. 1590.

19. Ioan. 13. verſ. 37.

20. Ioan 15. verſ. 15.

quando tamen irroganda venit, modera-
ta eſt, & ſemper ſalutaris: paterna, non
dominica: punientis amorem, non vlciſ-
centis, odium concilians. Diaboli contrà
præcepta, ac monita quotidiana ſunt de ſi-
21 Ioan.8. Apo multatibus, inſidijs, crudelitate, cædibus,
cal 12. damnis, atque iniurijs 21. Siquidem ipſe ab
initio homicida eſt, calumniator, prædator,
vaſtator, inſidiator, vexator, carnifex: Imo
nihil adeò obnixè ſatagit, quàm vt ſuos, vti
ſe, habeat in aliena calamitate, ac miſeria aſſi-
duè occupatos. Si imperata abnuunt ac de-
trectant hoc, vt iam dictum eſt, illis ſupereſt,
vt ſæuiſſimis vel ad necem contundantur
verberibus: ſin exequũtur, hoc quoq; ſequi-
tur, vt ipſi ſe continuis mœrorib. atq; ango-
ribus miſerè implicent: veluti qui rerũ truci
um, acerbarumque ſpectaculis, neceſſitate
officij coacti contra innatam clementiam,
interſunt. Tum miſericordia, quám pri-
mum innata humanitas etiamnum ingerit,
deprehenſionis metus, ac ex peccatorum
conſcientia timor nunquam pacatam, tran-
quillamque illis mentem eſſe ſinunt: ſed il-
los vndique premunt anguſtiæ, mala vrgēt,
ſequuntur miſeriæ, ac calamitates.

*VERAM, ET PRAESENTEM SAGA-
rũ ad nocturnas ſuas Synagogas ſæpè eſſe profectio-
nem, nonnunquam etiam vanam, & per inſomnium
tantum conceptam, ac meditatam; rectéq; ſentire, qui
virum-*

vtrumque defendunt. Tum vt diuerſa ſint eius profectionis rationes, quibuſve noctibus ſæpius fiant in Lotharingia.

CAP. XIV.

RES eſt controuerſa, & plena diſſenſionis, inter eos, qui hæc ſagarum tractant portenta: ecquæ reuera ad illos, quos ſic iactant Dæmonũ conuentus auolent, ac præſentes ijs adſint; an tantùm occupata præſtigijs phantaſia, atque,) vt euenire ſolet, vbi *Exercent varias nocturna inſomnia mentes)* adeſſe ſibi videantur. Et habet ea cõcertatio in vtramque partem exempla, rationeſque, quibus contrariæ ſententiæ probabiliter defendantur. Nam & certis authoribus 1. compertum habemus extitiſſe quæ cùm domi, imò in eodem cum marito cubili, manifeſtè pernoctaſſent, recenſerẽt tamen poſtero manè, ac confidenter dicerẽt multa ad eiuſmodi conuentus pertinentia, quibus ſe ſuperiore nocte interfuiſſe affirmarẽt. Alias item 2. (cùm eas neceſſarij, ac propinqui, quibus eius rei ex rumore iniecta erat ſuſpicio, totas noctes conſultò vnà cum vicinia obſeruaſſent) viſas quidem inter dormiendum cõmoueri vehementiùs, quaſi qui ingenti aliquo dolore cõflictantur; vel etiam in ſedili, aut alia quapiã re equitare, vti qui viã admotis calcaribus accelerant: cæterũ non egredi domo; ſed tantũ experrectas laſſitudinẽ ꝑ ſe

1. Fr. à Turella, & Io. Bodinus in Dæmonomania.

2. Olaus Magnus in Historia de gent. Septentr.

ferre

ferre: veluti qui peregrę redeunt: ac miranda quæ ſibi feciſſe videbantur narrare: imò & illis iraſci, ac ſuccenſere, qui fidem ijs non adhiberent. Quæ res multos impulit, vt crederent hæc mera eſſe ſomniorum viſa quæ Dæmon in eorum animos immitteret, quos laqueis ſuis irretiuiſſet. Habetque ea opinio aſtipulatores magni nominis non paucos: nec vſqueadeo ab ea diſſentientem Diuum Hieronymum 3. qui & Hebræi cuiuſdam ſuæ ætatis ſententiam in argumentum profert eleuantis, ſed indignè, authoritatem hiſtoriæ Abacuc ea ſolùm cauſa quòd Prophetæ geſtationem, tranſuectionemque per aëra, præter à natura conſtitutum ordinem contineat. Contrà non deſunt & laudati authores 4. qui exemplis, rationibuſque defendāt eiuſdem rei veritatem: Auditos enim qui eodem cum Strigibas vnguento perfricti, ac delibuti momento ad eiuſmodi cœtus, vnà cum ijs transferrentur: Vnde tamen redeuntibus emetienda eſſet via multorum dierū; ceſſante videlicet carmine, & quod ait Apuleius 5, cæca numinum coactorum violentia. Auditos etiam 6. qui eò pedites profecti vnà cum liberis, quos animus erat in ſolenni cóuentu deuouere, domum poſtea à Dæmone per aëra eſſent deportati. Hocque multorū verbis, ac teſtimonio conſtitiſſe, qui abeuntes in via eſſent allocuti, & multa nocte redeuntes offendiſſent attonitos, ac perplexè reſpon-

3. In prologo in Daniel.

4. Apuleius, Vldericus Molitor, & Ioan Bodinus.

5. Lib. 3. de Aſino aureo.

6. Nicolæa Stephana Dom. Maruni, menſe Dec. 1587.

reſpondentes. Tum in ipſo conuentu collocutiones, quas deinde diuerſi totidem verbis recenſerent, qui interfuerant: laruarum, corticum, ac reticulorum, quæ quiſque celãdæ, tegendæque præſentiæ, vultui obduxiſſet: craterum 7, veſtium, ac ſupellectilis, quæ vſui fuiſſet agnitiones: exauditi ſtrepitus, ac clamores ab illis, qui armenta, pecorumque greges in propinquo cuſtodiebant: ſuppoſitæ perſonæ, quæ abſentium vxorum loco maritis accubarent: ac adeò tam multorum, qui in peſtilentem eam ſocietatem ſunt aſciti, conſentiens, ac conſpirans de ijs omnibus oratio, ac teſtimonium: è quibus id quod ſequitur, quia maximè proprium ad eam rem viſum eſt, paulo amplioribus verbis placuit hîc commemorare. Lutzeij (qui vicus non ignobilis eſt in radicibus Vogeſi montis) Maio menſe anni M.C.LXXXIX. Paganalia à vicarijs celebrabantur. Ex eo viro Claudius Chotæus in vicinũ, cui nomen eſt Vviſembach, appetente nocte, redibat. Iamque eius montis, qui inter vtrumque vicum aſſurgit, bonam partem conſcenderat, cùm ſubito turbine correptus ſtetit, circunſpectans attonitus, nuncubi rei adeò inſolentis cauſa aliqua appareret. Nam cæterà tranquilliſſimus, quietiſſimuſque aër erat. Aduertit in receſſu quodam (eum accolæ crepidinem Moreliam appellant) laruatas mulieres ſex, inſtructam multò auro, atque argento menſam, quam-

7. Cap. 47. ſo gis. alie. Ioachi. Camer. in lib. de nat. Dæmon.

quamdam ſaltando circumeuntes: perindeque ſua iactantes capita, ac qui intemperijs agitantur: tum ijs aſtantem in nigro tauro hominem, qui eas vti otioſus aliquis in triuio ſpectabat. Ibi igitur conſiſtit, tantiſperdum ſe colligit, ac rem totam certiùs oculis agnoſcit. Quod dum facit, momento turba illa diſparuit, ac ſe ex eius aſpectu ſubduxit. Amoto igitur eo metu ſe denuò viæ cómittit. Ac iam montis verticem ſuperauerat, cùm ecce eum mulieres illæ à tergo inſequuntur, capita ſua vt antea iactantes, atque altum, ceu ex compoſito, ſilentium tenentes. Præibat homo atra facie, manibuſque in harpaginis ſpeciem incuruis: quas etiam parabat illi in frontem immittere, niſi obſtitiſſet, diſtricto, atque oppoſito enſe; ſiquidem hoc facto inſultare deſtitit, quaſi de vita metuens, atque euanuit. In quo ſubit Platonis, Pſelli, & quorundam Academicorum commentum aſſerentium Dæmones minas, verbera, ſectiones, vulnera & timere, & pati, de quo nos alibi. Oſtendunt ſe nihilominus iterum mulieres illæ, vnaque cum iis homo, quem modo dixi tauri ſeſſorem, chorearũque ſpectatorem: ad quem, iam factus confidentior Chotæius acceſſit propius, atque infit. Hem túne hic es mi Deſideri Gaxete (id enim ei erat nomen) obſecro, ſi quid potes ſerua me: nam Pol fidem meã tibi aſtringo, me nihil eorum, quæ vidi equidem pa-

palàm eſſe facturum: Vixque hæc dixerat cùm turbo illum, ceu nebula, inuoluit denuò, ſed eo demum euolutus, & liberatus, ſolum ſe in ſolo, ac longè à via diſſito loco reperit: quàm tamen veſtigando ad extremum nactus quàm feſtinātiſſimè potuit domum ſe recepit. Triduo poſt id teſtimoniū ad aliud rurſum à Iudice quæſtionis vocatus, hoc ex abundanti ſuperioribus addidit: recordari ſe cùm propius ad menſam acceſſiſſet, viſurus & quibus epulis eſſet inſtructa, Dęmonem ſibi è veſtigio in os vnguibus inuolaſſe: ac dum ſe contrà ferro defenderet, inter hæc vehementiori vento iterum ſublatum, atque ad Combrimontis cataractas, qui locus à priore non minus ducētos paſſus aberat, fuiſſe deportatum. Quod ne quis deliramentum eſſe putet hominis nō ſobrij, & noctis, locique ſolitudine tum forte exterriti: id etiam Barbelina Gaxeta 8. è mulieribus illis vna ſuperiore menſe totidem fere verbis apud quæſitorem recitauerat: hoc adijciens, tritici heminas duas, caſeosque bubulos totitem Chotæio illi à Deſiderio Gaxeto, eiuſque vxore dono datos quo cælatum haberet, quod ſic viderat. Qua de re corā cōpoſiti conuenerunt per omnia: extra hoc vnum quod Barbelina diceret nō eſſe in Chotæium à Dæmone intentatas manus, quia ſic ſe menſę propinquum intuliſſet, vt is elogio ſuo mentitus fuerat, ſed quod aureum craterem

8. Sandeodatij 12 Calen. Iun. 1589.

craterem ab ea furto tollere parauerat. Aliud ſequitur eiuſdem generis: Ioannem ab Hembach vixdum ex ephebis egreſſum venefica mater ſecum ad nocturnos Dæmonũ conuentus deduxerat: ac quod tibijs ſciret ijs illum canere iuſſerat: atque in proximam arborem, quo clariùs exaudiretur, inſcendere: quod dum facit, ac ſaltantium choræas oculis otioſus colluſtrat, forte rei inſolentiam admiratus (nam præpoſtera, ridiculaque illic erãt omnia) Deus bone (inquit) vnde iſthæc nobis tam ſtulta, amenſque turba. Vixque hoc dixerat, cùm in terram prolapſus, altero humero debilitatum ſe, ac cùm aſtantiũ opem inclamaret, ſolũ reperit. Quod cũ palã prædicaſſet, & variè de eo ſentiretur alijs viſum, alijs rem geſtam eſſe contendentibus, ſecuta eſt poſt modum, quæ eam dubitationem tolleret, occaſio. Nam Catharina

9. In Pfeiſſem 4. Non. Sep. 1589.

Præuotia 9. earum vna quæ choros illos agitauerant, ob ſortilegij ſuſpitionem non multo poſt comprehenſa, rem omnem, vti ſuprà memorata eſt adhuc eius rumoris, quod Hembachius diſſeminauerat, ignara, & nulla interrogatione, præeunte, patefecit.

10. In Vverden ſtam 1. & 7. Id. Auguſt. 1590.

11. Duſa 3. Non. Dec. 1590.

Keluers Otilla 10. & Eyſartz Anguel 11. proximè ſequenti anno veneficij damnatę idem quoque diuerſæ affirmauerunt: locum præterea illa, vbi id eueniſſet ſuo, quo id teſtatius fieret, nomine Mayebuch appellans. Quod ſequitur non minus proprium eſt

huius

eſt huius argumenti. Rediens Nicolæa Lang-Bernhard è moletrina Guermingenſi Aſſenunturiam ante 8. Cal. Auguſti An. M.D.XC. ac iter ſecundum ſepem ſyluestrem aperto meridie faciens, aduertit in aruo finitimo chorum in orbem ſaltantium, tum virorum, tum mulierum: Verùm quod præter ſolitum aliorum hominum morem auerſi, tergaque oſtendentes id faciebant, attentiùs eos aſpiciens vidit præterea qui caprinis bubuliſque pedibus deformes vnà intermixti ſaltatorium illum orbem verſarent. Tum pene metu emortua Ieſu auxiliare nomen (vti quibus ſiniſtri, inauſpicatiq́ue aliquid imminet) inclamare cœpit, ac rogare ſuppliciter, vt ad ſuos modo ſalua, incolumiſq́ue redire poſſet. Illico euaneſcere oẽs, qui tripudiabant, ac deſinere videri: præterquam vnam Petter Groſſ-Petter nomine, cui ocyus in aërem ſublato elabi interea, atque excidere viſum eſt penicillum, quali furnarij conſueuerũt furni ſui aream, priuſquam panem in eum condant, extergere. Inter hæc vehementiori illa quoque correpta vento vix anhelitum ducere, ac ſpiritum trahere: tum etiam domum reuerſa triduum integrum ex valetudine decumbere. Cuius rei fama cum ipſa, eiuſq́ue propinquis ſpargente vniuerſum pagum iam peragraſſet: Petter ille ne videretur eius diſſimulatione tantùm crimẽ agnoſcere, ac fateri: primùm quidem apud

Iudicem iniuriarum ferocius agere: Sed tandem veritus ne non ſuccedente lite, quod iam in procliui eſſe videbatur, maius ipſi ſibi crearet periculum, eam conſulto deſeruit: Quæ res multo etiam magis eius facti ſuſpitionem auxit, æſtimantibus multis malæ mentis conſcientia illum eam, quamprimùm in animum adeò auidè reuocauerat, iniuriam muſſitare. Ergo Iudex in eius vitā, moreſque tanto diligentiùs inquirere: Ac cū certis indicijs rem non eſſe vanam comperiſſet, comprehendere: tum ad criminis non adeò inuitam confeſſionem adducere: tandem & alios, qui cum illi eius ſceleris ſocietas fuerat, coarguere, ac iam manifeſtos facere. Inter quos fuêre Barbelia Ioannis Latomi vxor 12. & Mayetta Laurentij. Super maioris item vxor 13. quæ diuerſæ, totidem tamen verbis, illud de ſaltato à ſe auerſis, vnà cum intermedijs cornupedibus choro proditum à conſcio Petter indicium verùm eſſe agnouerunt. Acceſſit & earum confeſſioni tertius Ioannes Michaël 14. armentarius, hoc etiam ad maiorem eius rei fidem addens, ſe interea, dum hæc fierent, tibicinis functum fuiſſe officio, pedum quoddam forte oblatum ori admouendo, ac micantes ei digitos, vti cùm ad numerum veræ inflantur tibiæ, adducendo. Ac cùm Nicolæa illa (vti dictum eſt) Ieſum tremebunda inuocaſſet, ſeque præterea crucis ſigno muni-

12. Daſç 6. Cal. Febru. 1591.

13. Daſæ 14. Cal Mart. 1591.

14. Daſæ 15. Cal. Mart. 1591.

muniuiſſet, è quercus altiore ramo, cui tum inſidebat, præcipitem decidiſſe: demum turbine inuolutũ, ac in pratum nomine Vveiller in quo paſcentem gregem paulo antè reliquerat, deportatũ fuiſſe. Eius rei grauiſſimum, firmiſſimumque argumentum denique hoc fuit, quòd locus, vbi ſic in orbem agitatæ fuerant choræ illæ, poſtridie, quemadmodum Nicolæa antè monuerat, apparuit circo impreſſus, qualem habent hippodromi, vbi in gyrum aguntur equi: ſed & interſtinctus vngularum caprinarum bubularumque recentibus veſtigijs. Quæ & perſtiterunt videri dum aratro denuo proſciſſum, ſubactumque aruum illud bruma ſequente fuit. Teſtimonium dixére Nickel Clein, Deſiderius Veruex, Gaſpar Sutor, & quotquot in rem præſentem maturè ducti de ea poſt à Iudice ſunt interrogati. Ecce rem geſtam, non ſomnio viſam, oculis ipſis perceptam, non auditu intellectam, diuerſorum conſentientibus verbis affirmatam, non vnius excogitata, fictaq; oratione euulgatam. Cui ſi quis paruam fidem habeat, nihil equidem moror, quominus in contraria opinione hæreat: modò ſciat me nihil hîc fingere, ac comminiſci; ſed potius huius argumenti exempla plurima omittere, quæ neglecta cùm a me legerentur, in veneficorum quæſtionibus capitalibus intercepit obliuio. Viciſſim etiam eorum ſententiæ

non accedam inuitus, qui hæc quandoque per inſomnia videri putant. Quod & Catharina Præuotia 15 diſertâ ſua aſſertione teſtatũ
15. In Freiſſen. 4. Non. ſeptem. 1589 non ita pridem reliquit, inquiens nonnunquam præſentes, ac vigilantes ſagas in eiuſmodi conuentibus adeſſet ſæpè etiam dormientes inani, vanaque imaginatione tantùm eos agitare: Nam Dæmonibus æquè promptum eſt & vigilantes, quo volunt, tranſportare: & dormientibus, ac intereà
16. In definit. Med. (vt Galeni verbis vtar 16.) in ὀλιγοχρονίῳ μανίᾳ inductis iſtiuſmodi viſa offerre, atque obijcere: ſed non ego credulus illis qui ἐκστάσεις, animiq́ue emotiones atque abſtractiones à corpore in hoc negotio interponunt. Neque enim eas rectè defendi poſſe puto: maximè, ſi quæ dicuntur Dæmonum
17. II. ad Cor. ca. 12. ver. 3. miniſterio, atque opera fieri: cùm etiam D. Paulus raptum ſuum ad tertium cælũ prædicans ingenuè fateatur, neſcire ſe in corpore, an extra corpus raptus ſit: Deum enim
18. Matth. 17. ſolum id noſſe. Et Petrus 18. legatur ſic claritate transfigurantis ſe domini vna cùm reliquis duobus diſcipulis oppreſſus ac ἐκστάσει obſtupefactus, vt neſciret quid diceret,
19. Lib. 7. ca. 52. aut vbinam eſſet. Plinius 19. quoque (iuuat enim & hic paganorum authoritatem laudare) poſtquam ex veterum exemplis retulit Hermotimi Clazomenij animam relicto corpore errare ſolitam, vagamq́ue è longinquo multa enuntiare, quæ niſi à præſenti

noſci

noſci non poſſent. Ariſtæi etiam viſam euolantem ex ore in Proconneſo corui effigie, hoc totum tandem fabuloſitatem appellat. Res eſt ardua, & ſupra omnem omnium hominum captum euagantem extra corpus animam, ac poſtmodum in id, ceu poſtliminio, redeuntem conſtituere: Nam niſi morte eam compaginem diſſolui poſſe, rurſuſque diſſolutam ante ſupremi Iudicij diem non coalituram piè, ac Chriſtianè credimus. Porrò ſi quid ſomno etiam ferreo excitæ, ac ſolutæ ſagæ nunciant ſe vidiſſe, quod locorum, vbi geſta narrantur, longinquitas cum ſomni breuitate comparata, arguat nō aliter, quā leuiſſima aliqua peregrinatione, qualis ſolet eſſe animi, luſtrari quiuiſſe: non ſtatim ſequitur, animum relicto corpore illuc peruaſiſſe: nam ea res incolumi, atque integro homine neutiquam accidere poteſt; ſed verò ſimilius eſt in eiuſmodi ſomno, qui ſic animæ extinctæ ſpeciem præbet, penitus delituiſſe animam perinde, atque in ijs, qui apoplexia, morbo comitiali, aut vteri ſtrangulatione ſuffocantur: interimque Dæmones, quibus eſt incomparabilis velocitas (Natura enim incorporea, inquit Iamblicus 20, ſubito, vbicunque vult, adeſt, nullo alicubi prohibente) eam imbuiſſe, atque informaſſe illorum omnium notitia, quæ è procul remotis prouincijs, ac regionibus ſumma celeritate conquiſiuerūt: vti eorum opticorum

20. De myſterijs Ægypt. cap. de intellectu, & anima.

21 non omnino abſurda ſentẽtia eſt 21. qui non

Ariſt. in lib. de ſenſib. & iis, quæ ſenſu percip. immiſſione radiorum;ſed admiſſione imaginum,vt in ſpeculo euenit,res oculis percipi ac deinde animo communicari volunt; Nam certè Dæmones ſe ſæpè in hominum mentes inſinuare,ac, quas volunt notiones, ſinente Deo,in ijs imprimere,ac quaſi conſignare notius eſt, quàm vt pluribus oſtendi

22 oporteat. Et Cardanus 22. cui hæreditaria

Lib. 18. de ſubtil. fuit eiuſmodi cum Dæmonibus conſuetudo, non negat lamias inter dormiendum putare ſe varias,ac longinquas regiones peragrare, atque in ijs reges,theatra, choræas, viridaria,fontes, viuaria,aliaſque res amœniſſimas videre: imò & venuſtiſſimos adoleſcentes,propter quos dormiant, ac quibuſcum vnà ſe oblectent. Tantùm ne ſe ipſe ſuo prodat indicio,ac ſortilegij alliget ad naturales cauſas,victuſque rationem ea reuocat; quod videlicet caſtaneis, fabis, caulibus,opio,cepis,& phaſeolis veſci ſoleant: quæ ridicula ratio eſt, cùm nec ſolæ, nec ſemper ea eſca vtantur; Hæc etiam forte cauſa eſt, quòd parùm ſibi conſtans addit ſtatim putare ſe eiuſmodi viſis ſortilegij aliquid ſubeſſe: Sed,vt ad intermiſſum de nocturnis illis conuentibus ſermonẽ redeam,iuuat,quo magis eorum veritatẽ adiuuẽ, modum quoque,& viam,qua ad illos properatur,exponere. Ac primùm vulgatiſſima ea ab omnibus perhibetur,quę per camini vaporarium eſſe

con-

conſueuit. Contra quam ſi quis ſpatiorũ iniquitatem, atq; anguſtias obijciat, aut alias etiam naturæ difficultates opponat: ſciat eas pridem ex iſtius Dæmonolatreiæ, quę monſtroſa, portentoſaque omnia habet, finibus iuſſas eſſe excedere. Quamquam & hoc inde defendi poſſit, quod angulis quadratis ſtructa vaporaria paſſim habent caſæ ruſticorũ, è quibus ea ferè exiſtit colluuies: Alexia Violæa 23. Ianna à Banno 24. Claudia Fellæa 25. Dominicus Petronius 26. ac plerique omnes 27. eius flagitij comperti id ſpontaneis, ac diſertis ſuis confeſſionibus teſtatum reliquerunt. Addit Nicolęa Ganatia 28. pro more habuiſſe, dum ſic ſe ad eam viam inſtrueret, pedem alterum in cremathram tollere, poſtquã eam inũxiſſet, quo ſeipſam ante illeuerat, vnguine. Franciſcus Fellæus 29. non cremathræ, ſed extremis, ac ſupinis ſcoparum virgis itidem inunctis, atque oblitis conſueuiſſe pedem ſiniſtrum imponere. Alios alij quoq; perhibent modos ad eos conuentus auolandi. Margareta Doliaria ſe in colo, vel arundine equitantem ſæpè illuc perlatam fuiſſe, poſtquam verba quædã ad eam rem propria eſſet præfata. Alexia Bernarda 30. ſe ſui: Hennezel Erricus 31. patrem tauro ingenti, ac valido, matrẽ verò baculo bifurco, quali equis ſubſterni ſolet; ſe autem arundini impoſitos, vnà ſemper eò peruolaſſe. Ianna Granſanetæa Montenaienſis 32.

23. In agro Tetræo 1583.
24. Manerij 3. Non. Iulias 1585.
25. Mazilæij 5. Id. Nou. 1585.
26. Giruncuriæ menſe Octo. 1585.
27. Mainerij 8. Id. Iul. 1585.
28. Mazelæi 14. Cal. Ianu. 1584.
29. Vergauillæ 14. Cal. Ian. 1586.
30. In Guermingen 8. Cal. Febr. 1590.
31. Vergauillæ menſe Iul. 1586.

32. quoties eam viam affectabat, præſto ante fo-
Condaij res affuiſſe canem atrum, atque horridum, in
menſe Iu- quem, ſeu bene domitum equum, intrepidè
lio 1582. inſiliret, vectioniſque pretium fuiſſe, cùm
deſilijſſet, ab eo viciſſim inſcendi, ac compri-
mi; cùm ſe tamen in non illaudatæ (vt ſibi
33. videbatur) formæ adoleſcentem ante im-
Pangæij an. mutaſſet. Erricus Carmucius 33. Dæmonem
1574. ceu portitorem aliquem conſueuiſſe ſingu-
los vltra fluuium, ſi in quem fortè incideret,
tranſmittere. Quod autem viæ vel ante fue-
rat, vel etiam poſt erat reliquum, coactos
34. ſemper fuiſſe pedibus conficere. Barbelina
Plainuillæ Rayel 34. Franciſcus Fellæus 35. atque alij nõ
ad aquas Id. Ian. 1587. pauci perſæpè ſe itinere pedeſtri eò eſſe
35. profectos: præſertim cùm in propinquo ali-
Mazilæij in quo loco cœtus erat indictus, aut etiam ſi re-
agro Pangæo 14. Cal. periebant, qui cum ſe vnà in viam darent. Si-
Ian. 1588. quidem comes, aiunt, in itinere pro vehicu-
lo eſt. Quibus omnibus & hoc obiter non e-
36. rit abſurdum adijcere, quod de die, quo ſic
Gerbeuil- vnà conueniunt, ab illis vulgò dicitur. Ioan-
læ Non. Maij 1585. nes Piſcator, Coleta eius vxor 36. Marga-
37. reta VVarina 37. Nicolæa Ganatia 38. Clau-
Roncæij ad D. Clemen. dia Morelia 39. & vno nomine omnes, quo-
Cale. Decẽ. rum quæſtiones capitales hactenus in Lo-
1586. tharingia expendere licuit, non alijs nocti-
38. Maynæij 8. bus, quàm quæ proximè præcedunt diem
Id. Iul. 1587. vel Iouis, vel Dominicum eiuſmodi con-
39. Serræ 3. Nõ. uentus agitari autumãt. Cauſam adhuc ab il-
Dece. 1586. lis ſcire nõ cõtigit: Hoc tamẽ inde eſſe ſuſpi-
cor,

cor, quòd aliæ alibi tempeſtates occupatos Dęmones habent: Neque enim (vt inquit D. Baſilius 40.) eodem temporis momento in diuerſis locis eſſe queunt: Nam & qui res ſagarum in alijs regionibus geſtas ſcripſerunt, alias illis noctes, quàm quæ modò dicta ſunt in eam rem impendi aiunt: Vt probabile ſit eiuſmodi vices, & tempora pro locorum interuallis, ac intercapedinibus variare, & mutari. Dij (inquit Apollonius 41.) id eſt (vt interpretor) Dæmones non ſemper in eodem permanent loco: ſed nunc ad Æthiopes, nunc ad Athum, nũc ad Olympum proficiſcuntur. Sed hæc in coniectura magis poſita ſunt. Hoc modò reſtat videre, an etiam certa, ac præſtituta ſit hora aliqua nocturnis illis conuentibus ac Synagogis: Et ex tot quidem reorum, quas vidi, percontationib. duo tantũm Ioannes à Villa 42. & Agathina Franciſci Sartoris vxor eius 43. rei me adhuc commonefecerũt, affirmitantes eam tempeſtatem quæ vna, atque altera hora mediam noctem præcedit, apprimè idoneam eſſe atque opportunam, non modò illis conuentibus, ſed & quibuſcumque alijs Dæmonum terriculis, ludibrijs, occurſationibus, ſtrepitibus: quæ ſequitur nõ item ijs eſſe obnoxiã. Cauſam non addiderũt illi: nec ego eam hic ariolabor. Vnum tamen dicam nullas in tota nocte horas ſuſpectiores habere iſtius vmbrarũ apparitionis, qui earum metu aliquo tentan-

40. Homil. de Sancto Spiritu.

41. Philoſtratus in eius vita, Libr. 4. cap. 13.

42. Lorquini 10 Cal. Nouemb 1592.

43. Heſſ Pitte. langij 12. Cale. Octo. 1592.

tentantur, ac trepidant: Et ea certe non eſt ſine ratione perſuaſio. Siquidem experientia docet illas præcipuè ſpectris, tetriſquè imaginibus eſſe infames. Et veteres ſatis multi id ſcriptis ſuis teſtatum reliquêre, Ariſtomenes apud Apuleiũ 44. (nam fabulas quoque intermiſcere iuuat, quę ſi min⁹ vera narrant, at quam maximè fieri poteſt, veritatem probabilitate imitãtur) à Meroë & Panthia lamijs inſignibus vnà cum contubernali Socrate ſe appetitũ fuiſſe circa tertiam vigiliam receſſet. Quod ego nocte circiter media interpretor: Siquidem in eam ſecũda vigilia deſinit: vti vigilias earum inuentor Palamedes 45. Troiano bello primũ diſpoſuiſſe fertur: Plinius Iunior 46. narrans, vti Athenodoro philoſopho inſultaſſet olim idolũ ſenis macie, & ſqualore cõfecti, addit id factum per noctis ſilentiũ. Et Liuius ſcribit ſupra ædem Veſtæ vocem noctis ſilentio auditam clariorẽ humana: Inter recẽtiores quoque Alexander ab Alexandro 47. recitat terrificos laruarum tumultus in ædibus quibuſdã Romę à ſe eſſe auditos, medio ferè noctis ſilentio. Silentium boni authores interpretantur intempeſtam noctem, id eſt (vt ait Cenſorinus 48.) quę mediam proximè antecedit. Profundã Plutarchus 49. & ferè mediam (quod huius argumenti proprium eſt) nominauit, vbi verba facit de monſtroſa, horrendaquè illa imagine, quæ M. Bruto ex Aſia

44. Lib. 1. de Aſino aureo.
45. Plinius lib. 7. cap. 6.
46. Lib. 7. Epiſtol.
47. Genial. dier. lib. 5. cap. 24.
48. De die natali cap. 9.
49. In Bruto.
50. Apud Philoſtratum lib. 4. cap. 5.

Aſia exercitum traijcere volēti apparuit. Apollonius 50 vbi de vmbra Achillis à ſe viſa refert miraculum, hanc euanuiſſe ait poſt collocutiones aliquot, quod iam cantus gallorum audiretur. Vnde infert Euſebius Cęſarienſis 51. noctem intempeſtam, quæ certè gallicinium proximè antecedit conuenientiorem eſſe malo Dæmoni, ad nefarios ſermones euocando. Telephion Mileſius 52. Lariſſę cadaueri cuidā cuſtos adhibitus contra ſagarum mulierum inſidias, ex ijs vnam muſtellæ ſpecie ea noctis tempeſtate ſibi obuerſatam fuiſſe refert. Ecce, inquit, crepuſculum, & nox prouecta, & nox altior, & dein de concubia, & iam nox intempeſta, mihiq́; oppidò formido cumulatior quidem, cùm repente introrepens muſtella contra me cōſtitit, obtutumq; acerrimum in me deſtituit: vt tantillum animalis præ nimia ſui fiducia mihi turbarit animum. Intempeſtam noctē Seruius 53. mediam, Macrobius 54 quam media proximè ſequitur: tum enim principi tenebrarum, lupiſquè (vt cum Eſaia loquar) veſpertinis accommodatiſſimum tempus eſt rebus agēdis cum hominibus importunum atque inactuoſum eſſe incipit. Ac vt illud Apollonij de gallorum importuno nocturnis vmbris cantu ſermonem repetam, ſuccurrit non ita pridem à me lecta in Duſanæ ſtrigis quæſtione quadam capitali de ea re narratiuncula, non vtique ab hac, in quam

nunc

51. In confutatione contra Hieroclem quarta

52. Apud Apuleium libr. 2. de Aſino aureo.

53. 3. Æneid.

54 Saturnal. 1. cap. 4.

nunc dilapſi ſumus, oratione admodum alie-
55. na: ei ſtrigi Babillæ 55. Latomæ nomen fuit.
Duſæ 3. Non Decem. 1591. Hæc cùm fortè à quæſtore de nocturnis ſagarum inceptis curioſiùs rogaretur, inter alia reſpondit nihil æquè illis infeſtum, atq; inimicum accidere poſſe, quàm ſi gallus interea, dum ſe ad ea parant, occineret. Idem retulerunt &
56. Ioannes Bulmius 56. eiuſq; vxor
Amantiæ 6. Calen. Iul. 1591. Deſideria Magiſtellos ſæpè ſuos, cùm dimittendę concionis tempus inſtaret, identidem ſolitos inclamare: Eia faceſſite properè hinc omnes: nam iam galli canere incipiũt Quod ego ſic interpretor, vltra id tempus negotiũ ſuum non potuiſſe trahere. Equidem ſcio
57. Lib. 10. c. 21. ex Plinio 57. Æliano què eorum cantus leonibus, ſcolopendriſquè eſſe formidabiles. Rurſus ſi ij ſint præpoſteri, ac inſueti de nocte præſertim, oſtenta habere multa: quale
58. Phil logiæ Lib. 25. etiam fuit illud, quod Volaterranus 58. in Matthæi magni Vicecomitis Mediolanenſis filij natu maioris natali nocte eueniſſe memorat: in qua videlicet nō ceſſarunt galli, vel ad tædium cocciſſare: vnde & Galeacio nomen illi inditum eſt: Et ſic facundia, laudeque militari floruit (inquit Io-
59. In elogijs claro. viro. uius 59.) vt principum ſuæ ætatis famam vel clariſſimam facilè obſcuraret: Cuius rei προγνωςικὸν in eo cantu fuiſſe non magis diſputo, quàm illud de ἀντιπαθείᾳ gallorum cum leonibus, & ſcolopendris: ſed hoc defendo non tam vocem (nam eam nihilo immaniorem,

niorem, efficacioremue habent galli, quàm aliæ alites pleræque) ſagarum morari maleficia, quam noctis ijs inimicam tempeſtatem, qua illi vocem frequẽtius exercent: vnde & menſi dicatos à veteribus aiunt 60, vti horarum nocturnarum nuntios, ac partitores. 60. Fros. Chil. 1. centu. 1.

FREQVENTES EX OMNI GENERE HO-*mines ad nocturnos Dæmonum cœtus conuenire: ſed maiori ex parte fœminas, vt eſt is ſexus prauis conſilijs magis obnoxius.*

CAP. XV.

IAcobus Meyerus 1. non indiligens annalium ſcriptor refert Attrebati ſub Philippo Burgundione extitiſſe, qui ſortilegij manifeſti, ac de conſcijs interrogati dicerent ex omni ordine, ſtatuque mortalium viros, mulieresque in ſuum numerum cõueniſſe. Triſcala quidam nomine (vt Io. Bodinus in Dæmonomania ſcripſit) eorum, quos in Gallia nouerat hac ſortilegij labe infectos, multa millia Regi Carolo IX. indicauit. In Lotharingia memini intra annos ſedecim, à quibus rerum capitalium iudicia exerceo, non minus octingentos eius criminis manifeſtò compertos, Duumuiratus noſtri ſententia capitis eſſe damnatos: præter totidem ferè alios, qui vel fuga, vel tormentorum pertinaci tolerantia vitæ ſuæ conſuluerunt. Nam ſicubi fallax eſt, & lubrica quæſtio, certè quæſtorum in hoc criminis genere expectatio- 1. Anna. Flãd. Lib. 16.

ctationem vt plerumque eludit, ac fruſtratur: quod & ſuo loco plenius dicemus. Omnes autem, quotquot in hoc maleficio deprehenduntur, vno ore frequentiam maximam eiuſmodi conuentuum prædicant, Ianna à
2. Maynerij 3. Non. Iud. 1585. Banno 2. & Nicolæa Ganatia 3. tantam eam extitiſſe, quoties illis interfuêre, affirmauerunt, vt non parum illas humanæ conditio-
3. Maynerij 8. Id. Iul. 1585. nis miſereſceret, cui tot hoſtes, ac inſidiatores ſupereſſe viderent: valdeque mirum eſſe,
4. Vellzij ad Moſellam 5 Cal. Iul. 1587. quod ab eis mortales pluribus incommodis non afficerentur. Catharina Ruffa 4 non minus quàm quingentos à ſe viſos ea nocte, qua
5. Blainuillæ ad aquas Id. Iauua. 1587. primum in eorum numerum eſt allecta. Barbelina Rayel 5. illic viros à fœminis longè numero ſuperari, vt Dæmoni multo procliuius eſt ei ſexui fallaciam intendere. Quod & Torquemadius in Hexamerone ſuo obſeruauit. Certè multo plura in fœmina exempla edi memini, quàm in viros. Nec adeò eſt ſine ratione, quod hæc hominum colluuies frequentius in genere effertur fœminino γύναι φαρμακὶς, ſagæ, veratrices, lamiæ, ſtriges, & Longobardis, maſſæ. Scilicet in re denominanda numerum, & frequentiam par
6. In declamationibus. eſt præcipuas partes obtinere. Fabius 6. veneficium in fœmina facilius credi. Plinius 7.
7. Lib. 25. ca. 11 fœminarum ſcientiam in veneficio præualere dixerunt.

INSVAVES, ATQVE ILLIBERALES IN comeſſationibus Sagarũ apponi cibos, & qui præterea ſa-

teà famem nihil depellant: Quæ res multis non iniuria opinionem attulit merum id eſſe viſum, & ſantaſma: Quod tamen non eſt perpetuò verum: Nam & aliquando humanis, morticinis, ac aliјs id genus inſuetis carnibus verè veſcuntur: at ſine ſale, ac pane. Ac quid cauſæ ſit, quod ſe ab ijs duobus præcipuè abſtineant, probabiliter diſputatur.

CAP. XVI.

QVæ res celebrandorum conuentuum occaſionem maximam hominib. præbent, comeſſationes, venereæ libidines, ac tripudia, eas omnes Dęmō ſtudioſè adhibet, ſuos vt habeat apud ſe & frequentiores, & aſſiduiores. Tum enim euenit, vt poſtquam eos tali lenocinio deliniuit, faciliùs præcipites agat ad ea etiam ſcelera, quæ antè exhorruiſſent, vt mirus eſt impellendi artifex, ſi quem fortè in lubrico conſtitutum nanciſcitur. Quemadmodum autem ſtupris, ſaltationibuſquè illos exerceat, pòſt dicetur. Nunc, vt conuiuas accipiat tam lepidus, & bellus cōuiuator, operæpretium eſt videre. Ac primùm in confeſſo eſt omnibus, quos ſic ſua dignatur mēſa, adeò omnes eius epulas ſordere, ſiue earum apparatus oculis, ſiue odor naribus percipiatur, vt vel famelico, ac latranti ſtomacho facilè nauſeam parere poſſint. Barbelina illa 1. de qua proximè mentio eſt habita, & Sybilla Morelia cibos illic aiunt apponi omnium generum, ſed adeò viles, illibera- 1. Serræ 13. Cal. Sept. 1586.

liberales, ac malè conditos, vt vix ſint veſcendo. Nicolaus Morelius 2. ita triſtem, aſtrictum, atque amarum eſſe illis guſtum, vt ſumptos confeſtim præ moleſtia ſibi neceſſe fuerit expuere. Quod peſſimus Dæmon videns, adeò indignè ferebat, vt vix manus abſtineret. Vinum prætereà inſtar atri, atque inſynceri ſanguinis in ſordido aliquo ſimpulo epulonibus ſolitum propinari. Salome 3. Dominicus Petronius 4. Catharina Ruffa 5. Anna Morelia 6. Iacobeta VVeher 7. Anna Richemontana 8. Stephaneta Mercatrix 9. ac plerique omnes eius farinæ nullarum ferè rerum copiam illic deeſſe, præterquàm ſalis, & panis: cęteraque adijciale conuiuium dici poſſe Et certè temerè non eſt, quod illis ſic veluti cõſulto deficiuntur, ac ſubeſſe cauſam oportet, quæ tantum vtriuſque odium Dæmonibus ingenerauerit. Eam verò facillimè aſſequetur, qui diligenter perpenderit, quàm pugnent inter ſe, comparatę, ac compoſitæ horum, atque illorum naturæ, ac facultates. Dæmonibus inſitum eſt, atque inuſtum penitus omnis puræ religionis, cultus diuini odium: cæremonias, ritusque ſacros, &, ſi quarum rerum in ijs vſus eſt, eas omnes infeſtas, atq; inimicas habent. In veteri porrò lege nulla hoſtia ſine ſale Deo accepta erat. Omnem (inquit Dominus 10.) oblationem ſacrificij tui ſale ſalies: nec ceſſare facies ſal fœderis tui à ſacrificio tuo. Et in nouo inſtrumen-

2. Serræ 14. Calend Februar. 1587.

3. Vergauillæ 6. Calend. Septē 1586.

4. Girоncuriæ menſe Octob. 1536.

5. Vellæij ad Moſellam 5. Cal. Iul. 1587.

6. Hadonuillę 3. Calend. Decem. 1581

7. Duſæ, menſe Septemb. 1584

8. Pittelangij. 11. Calend. Octo. 1590.

9. Emelini 3. Calen. Iunias 1591.

10. Leuitici ca. 2. verſ. 13.

ſtrumento 11. Omnis victima ſale ſalietur: 11.
bona enim res eſt ſal: Cuius rei exemplo in Marci cap.
hodiernis quoq; myſterijs, præcipueque bap 9 verſ. 49.
tiſmi, quo renaſcimur, ac denuò gignimur
ad ſalutem: Item in aqua, quã fugandis Dæ-
monibus exorciſmo luſtrant, mos eſt ſalem
admiſcere. In eadẽ lege veteri 12. panes pro-
poſitionis, ſeu faciei (Septuaginta interpre-
tes ἐνωπίους, id eſt præſentes, ac coram Domi- 12.
no poſitos verterunt) ſuper altare offereban Malachiæ 1.
tur. In auguſtiſſimo item ſacramẽto Eucha- & Leuitic. cap. 24.
riſtiæ panis conſecratus ipſum verumq; fit &
ſumitur à Chriſtianis Quo ſymbolo panis, &
Macedones antè vſos fuiſſe; ſi quando fœ-
dus quod ſanctiſſimum vellent haberi ini-
bant, author eſt Quintus Curtius 13. Nam pa 13. Lib. 8.
nem (inquit) gladio diuiſum vterq; ferien-
tium libare ſolebat. Dæmonibus nihil eſt æ-
què inuiſum, atq; iuſtitia, quæ (vt inquit Or-
pheus in hymnis)

καθαραῖς γνώμαις ἀεὶ τὰ δίκαια βραβεύει.

Et contrà nulla re ad Deos propiùs acce-
ditur (quemadmodum ait Plato in Theæte-
to) quàm quæ iuſta, atq; æqua ſunt peragen-
do: Nihil autem eſt quod homines æquita-
tis, ac iuſtitiæ magis admoneat, atque ſal: vt
Pythagoram cẽſuiſſe author in cõmentarijs
Pythagoricis, apud Laërtium Alexander, vt-
pote qui ſeruet, ac tueatur quicquid occu-
pat, ſitq; ex re puriſſima, aqua videlicet ma-
rina. Vnde & illius hoc ſymbolum τὸν ἅλα

eatum author eſt Plutarchus in Pelopida, & 17.
Themiſtocle. Iſabella Pardæa 17 Deſiderius Spinali pridie Non.
Financius 18. & Albertinus magendræus 19. Maias.
eos, qui ſunt amplioris fortunæ, ſuperiores 1588.
epulis accumbere: Stephaneta Mercatrix 20 18.
argento bibere: pauperiores fictilibus rur- Sandeodati prid Idus
ſus arcanorum omnium, alijs excluſis, com- Iul. 1581.
potes fieri, ac participes. Pleriq; eorum, qui 19.
modò ſunt memorati, iſtis nō expleri famē, Vuinij in Mediomatricibus. 3.
aut ſitim ſedari: ſed cibi, potuſque auidita- Non. Maias
tem, atque appetentiã tantam ſupereſſe, quã- 20.
ta anteà fuerat maxima. Quæ ſanè res mul- Emeliuij
tos impulit, vt crederent mera hæc eſſe viſa 3 Calend.
ſomniorũ, ac præſtigias: qualia fortè de hor- Iun. 1591.
tis Tantali, ac pomis Heſperidum ſabulati 21.
ſunt poëtæ. Cui conuenit & hoc Ioannæ Mi- In agro Stauenti 4.
chaëlis 21. referentis neutiq̃ illis, qui eiuſmo Non. Iun.
di cōuentibus interſunt, integros, certoſq; 1590.
eſſe oculorum ſenſus. ſed omnia perturba-
ta, confuſa atque incerta illis apparere: vti
quibus ex ebrietate, metu, ſomno, alióque
vitio natant: ac caligant oculi: aut etiam arte
aliqua perſtringuntur. Et certè memoratur
Paſetes 22. ſæpè ſuis incantationibus hoc ef- 22.
fecisse, vt repentè conuiuium omnibus epu- Eraſm. in
lis inſtructiſſimum appareret: ruſus cùm prouerb.
vellet, nullo tollente, vt ſpectantium oculis Phaſetis Semiobolus.
momento ſubducerentur. Et Numa Pompi-
lius 23. in frequenti conuiuio arte ſua efficie-
bat (nam & eum narrant inſignem fuiſſe ſor- 23.
tilegum) vt nullo apponente menſæ ſtatim Guido Bituricen.

 exqui-

24. Philoſtr in eius vita lib 3. cap. 8.

exquiſitiſſimis epulis magna copia extruerentur. Apollonius quoque Thianæus 24 recenſuit vidiſſe ſe in India Brachmanes, qui præſente ſe conuiuia vaſis, cibiſquè apparatiſſima ſtruerent: cùm tamen, qni ijs apparandis, ferendiſue, ac mutandis ferculis miniſtrarent, nulli aſpicerentur. Verùm ne ſic quidem Dæmonum poteſtas coarctanda, ac coanguſtanda venit, vt præter ſpeciem, opinionemq; nihil omnino præſtare queant. Nam & veris epulis ſuos nonnunquam accipiunt: ſed ex morticinarum pecudum carnibus, alijſquè rebus, quas homines habent pro derelictis: quod & alibi attigimus. Imò & compertum habemus multorum, qui interfuerunt, verbis, ſæpè in eiuſmodi epulum imperata obſónia: huic felem: illi nigrum hœdulum, gallum gallinaceum, aut ſi quæ ſunt inſueta hominum menſis cibaria, & minimè eſculentæ eſcæ. Tum nota eſt ex Andræa Alciato, alijſquè multis de viatóre illo hiſtoria, qui cùm de nocte imprudens in ſagarum conuentus incidiſſet, ac rei nouitate, inſolentiaquè attonitus Dei numen Chriſtiana fiducia imploraſſet, ſubitò ex eius aſpectu ſublata omni menſa, argenti ſolum craterem reliquum fuiſſe ex vniuerſo apparatu: qui ſublatus, ac domum deinde perlatus, cuius fuiſſet poſteà agnitus eſt: Cui autem vſui eſſe potuiſſet, niſi ad infundendum quod pòſt biberetur, dici non poteſt:

ſteſt: nam & fictæ, commentitiæquè potioni æquè imaginarium vas adhibere licebat. Vtrumque igitur rectè, & cum veritate defendas, vt ſcilicet aliquando ijs, quos ſagæ ſuppeditant, veſcantur cibis; qui ſi deſint, aut aliter Dæmoni, in cuius hæc ſunt arbitrio viſum eſt, veſci tantùm ſibi ſola opinione videantur. Quod & in profectione ad nocturnos illos cœtus euenire paulo antè meminimus. Nam & ibi ſagæ ſe aliquando præſentes ſiſtunt: ſæpè etiam, cùm ab ijs abſint, ac arctiore ſomno domi detineantur, videntur tantum ſibi adeſſe, ludificante nimirum ſenſus Dæmone, cuius faſcinationibus multę imagines in dormientium animos ſolent irrepere: quæ deinde vigilantibus veritatis opinionem inſitam relinquant, quaſi iam non id fuerit ſomnium, ſed potius quædam certa, atque indubitata corporis actio: ſic enim verſipellis geſtit res ſuas plerumque inæquabili veritate, quo faciliùs imponat, diſtinguere.

CHORAEA CVM, QVI IN DAEMONVM *ſacris olim fuit, vſum etiamnum hodie retineri in nocturnis eorum conuentibus: maioremq́ue laſſitudinem parere, quàm ſolent vulgares alia ac hominum ſaltationes. Item eas ab auerſis ſagis in orbem tripudiari. Tum vt malo more ſemper inualuerint: licet ab inſania parum diſtare conſtet.*

CAP. XVII.

MIra calliditate Dæmones cum impio gentilitatis errore colebantur, ea ſibi cordi eſſe ſimulabant, ad quæ propenſos homines eſſe videbant, quo ſcilicet religionis addito fuco in illis peccandi ſtudium magis, magiſque accenderent 1. Inter quæ ſaltationum, ac chorearum, nam eæ non paruam ad nequitiam feneſtram ſemper aperuerunt vel maximam fuiſſe illis curã teſtantur quæ de veterum ritibus, ac ſacrificijs adhuc extant ſcripta: apud Græcos 2. quidem quæ iam à Theſeo circum aras Deorum canebantur carmina cum tripudijs, ſolennique ſaltatu Apud Latinos verò inſtitutum à Numa 3. Saliorum collegium, quod etiam ad Antonij Eniphonis, cuius ſcholam Cicero poſt laborem fori frequentaſſe dicitur, tempora perueniſſe ex eius de ea re ſcriptis obſeruauit Macrobius 4. Imo etiam ad Antonium Varium, quem Herodianus 5. teſtatur, cùm ſacrum Holiogabalo ſuo faceret, mulieres Pheniſſas adhibuiſſe, quæ circum eius aram curſitarent ſaltantes, ac cymbala, tympanaque magno cum ſtrepitu pulſantes; circunſtante etiam in Theatri formam vniuerſo ſenatu, atq; equeſtri ordine. Et iam ante à vero cultu ad Idololatriam deſciſcentes Iſraelitæ 6. circa vitulum ex inauribus conflatilem choros in orbem agitauerant. Nunc verò

1. Baſilius ho. in aliq. ſcripta. loc.
2. Plutarchus in Thes.
3. Plutarchus in Numæ.
4. Li. 1. Saturn cap. 12.
5. Lib. 5. Hiſtor de imperat poſt Marcum.
6. Exod. 20. cap.

verò poſtquam hanc impietatis caliginem lucis Euangelicæ ſplendor hominum mentibus excuſſit, & deſierunt pro dijs haberi Dæmones: perrexerunt nihilominus ipſi in clandeſtinis ſuorum conuentibus hunc ſaltandi morem obtinere, ac flagrantius etiam, quàm anteà inſtaurare. Ac quemadmodum eorum epulæ eſuritionem, ac βουλιμίαν concubitus dolorem, ac moleſtiam, largitiones, inopiam atque egeſtatem: omnia deniq; beneficia detrimentum, ac damnum accipientibus ſemper afferunt: ita iſtæ choreæ, ac tripudia, quæ alioqui voluptati eſſe ſolent, tædia, labores, atque ærumnas grauiſſimas nuſquam non pariunt: ſiquidem ab ijs adeò defeſſas ſe domum reuerti Barbelina Rayel 7. ac pleræque omnes ſagæ, quib. contigit intereſſe, memorauerunt; vt ſæpè integrum biduum præ laſſitudine ſibi fuerit decumbendum. Et, quod miſerrimum eſt, atque iniquiſſimum excuſationem contrà nemini afferre licet: ſed ſi quis eum laborem ętatis, aut valetudinis occaſione detrectat, ac defugit, huic præſto ſunt verbera: pugnis, aut calcibus non aliter contunditur, atque accipitur, quàm quæ exoſſantur malleis ſalſamenta. Porrò circulares eſſe omnes choros, qui ſic agitantur, atque ab auerſis ſaltatoribus, vti vna Gratiarum in choro depingitur, tripudiari affirmant Achen Vveher 8. Ioanna Gerardina 9. Dominicus

7. Blainuillæ ad aquas Idus Ianu. 1587.

8. Alexia Belhoria Blainuillæ 16. Calend. Iul 1587.

9. Verganillæ 8. Idus Iun. 1586.

10. Petronius 10. Hennel Armentaria 11. Anna
Forchaeii in Ruffa 12. Zabella Ioannis Deodati vxor 13.
agro Pange. 31. Calend. Odilla Gaillarda 14, atque innumeræ aliæ,
Dec 1584. quas hic, ne ſim nimium longus, prudens o-
11. mitto. Addit Sybilla Morelia 15, gyrum ſem-
G rūcuriæ meuſe oct. per in læuam progredi. Quod & alicubi v-
1586 ſurpatum in Gallorum ſacris obſeruauit Pli-
12. Duſæ prid. nius 16. inquiens illos adorando totum cor-
Ca Octob. pus circumagere ſolitos: hocquè in læuam
1586. feciſſe ſemper religioſius fuiſſe. Et Pythago-
13 Duſæ Calen ræ iam multis ante ſæculis ſymbolum fuerat
Octo. 1586. προσκυνεῖν περιφερόμενον. Dubium quæ tā præ-
14 Spinali 3. Id. poſteri ordinis cauſa, atq; occaſio, niſi ſi for-
Octob 1588. tè ea eſt, ne ſe recta, atque ex aduerſo intuen-
15. tes tam facilè agnoſcant. Nam non leue pe-
Serræ 4. Cal. Decēb. riculum eſſe putant in iudicio, quod qui e-
1586. ius ſceleris fiunt manifeſti, de conſcijs ſæpè
16 apud quæſtorem vi tormentorum profiren-
Li 28. cap. 2. tur. Ob idquè, & ſæpè perſonati, vt alibi di-
ctum eſt, conueniunt. Idem etiam illud eſ-
ſe poteſt, quod abſurda, indecoraquè om-
nia amant, ac faciunt: veluti cum Dæmoni-
bus, eos veneraturi, terga obuertunt; ad eos
acceſſuri ceſſim eunt cancrorum more: ſup-
plicaturi manus inuerſas retro applicāt: col-
locuturi in terram figunt obtutum, & id ge-
nus alia ab omni conſuetudine reliquorum
hominum alieniſſima. Vtcumque res ſit, ip-
ſa nos experientia ſatis commonefacit, id ſal-
tandi ſtudium inter homines ferè ſemper
malo exemplo inualuiſſe: vel ad luxuriam,

ac ne-

ac nequitiam, quod iam ſuo tempore conquerebatur Scipio Aemilianus 17 in oratione contra legem iudiciariam Tiberij Gracchi: vel ad fanaticos furores ac dementiam; quibus ſemper olim à ſaltationibus fuiſſe initium teſtantur quæ de Mænadibus, Bacchis, Vitermonibus, Corybantibus, Thyadibus, ac Baſſaridibus veteres ſcripta reliquerunt. Quod & ſapientiſſimus Aragonum, ac Siciliæ rex Alphonſus 18. ſcitè in muliere immoderatius, intemperatiuſque ſaltante notauit inquiens: Expectate, nam hæc Sybillæ oraculum iam iam eſt editura.

17. Macro lib. 3 Saturna. cap. 14.

18. Panormitanus lib. 1. de reb. geſt. Alph.

SOLENNI IVREIVRANDO, QVOD ipſe etiam Dæmon verbis præit, ſagas viciſſim ſe obſtringere, non prodituras ſe iudicio facinoris ſocias: Neque tamen in eo tantùm fiduciam ponere, quin ſibi contrà eum metum alia etiam ratione prouideant, nomen videlicet ſuum diſſimulando, vultuiq; laruam, reticulum, velum, aut quid aliud, obducendo.

CAPVT XVIII.

Non eſt nouum eos, qui ſunt eiuſdem facinoris conſcij, alios alijs per ſummam etiam execrationem iureiurando ſeſe obſtringere, quo ſint ſibi viciſſim magis fidi; nec, ſi contingat deprehendi, tam faciles, ad retegenda, quæ ſemel conſociauerunt, conſilia. Sic Iana à Banno 1 & Iacobus Agathius 2. retulerunt ſortilegos inter ſe religio-

1. Maynerij 2. Non. Iul. 1585

2. Leherii 9. Cal. April. 1588.

ſiſſimè cauere, ne ſi quando in reatu eius criminis eſſe contingeret iudicium in ſe inuicem, vel exquiſitiſſimis tormentis adhibiti profiterentur: vtque ſemper eſſet præcipua eius ſilentij fides. Quod & illis ſic in religionẽ vertitur, vt violati in eo iuriſiurandi pœnas exiſtimẽt eſſe ſempiternas. Id adeò Martha Margelotia Brindenſis 3. oſtendit, quæ cùm poſt admiſſorum confeſſionem ſeſe vehementius cruciaret, ac eius rei cauſam à Iudice rogaretur, reſpondit ſe in magno metu eſſe, ne quia Dæmoni de ſe, ſocijsq; celandis promiſſum non ſeruaſſet, vita defunctæ luendum eſſet flammis æternis tale periurium. Apra Hoſelotia 4. addit iuſiurandum illud ſolennibus verbis dictari à Dæmone: nec adeò pridem vidiſſe ſe Barbaram Margæam, & Ioannam Petroniam eo aſtringi, cùm in ſocietatem ſuam primùm conuenirent. Verùm quoniam hæc cautio ſæpè parũ proceſſit, nec deſiêre reperiri, qui quæſtionis, ac tormentorum vi ad inuitam confeſſionem adducerentur: vt huic quoque fragilitati proſpiciãt, hoc prætereà ſatagunt, quantum poſſunt, ne ab ijs, queiſcum eſt criminis ſocietas, vel nomine, vel aſpectu dignoſcantur. Eamque ob cauſam 5 nec illos Dæmon, nec ipſi ſeſe vnquam nominatim appellant: ſed vbi publicè euocantur, veluti ad comeſſandum, ſaltandum, vel quippiam aliud factitandum, id his ferè fit verbis: Eho-

3 Spinali prid. Non. Maij 1588.

4. In D. Apri. ſuburbijs ad Tullum pertinentibus 10. Cal. Mart. 1587.

5. Eluiria Friſca Milezij prid. Cal. Iul. 1588.

Ehodum, Thermopolis, Duſa, Haracuria; 6.
Lenuncuria: id eſt, qui adeſtis ex illis pagis, Blainuillæ
atque vrbibus, huc concedite. Quod Barbe- ad aquas id.
lina Rayel 6. ſageq́ue aliæ ſatis multæ, quarũ Ianu. 1587.
tamen nomina nunc non ſuccurrunt, diuer- 7. Lib 6. ca. 6.
ſæ etiam prodiderunt. Rurſus nonniſi per- 8.
ſonati, ac ἀσβολωμένοι, ſæpè etiam (quod ob- Virg lib. 1. Georg.
ſeruauit apud Philoſtratum Appollonius 9.
7.) farinarijs cribris obuoluti, Blainuillæ 5. Calend.
Ora vel obducti cortice horrenda cauato 8. Mart. 1587.
vnà verſantur, maximeq́ue qui ſunt locuple 10.
tes, quòd eos fortuna inſigniores, conſpectio In agro Stilueni Non.
reſq́ue faciat: ſicuti non ſemel aduertiſſe ſe Noue. 1586.
dixerunt Quirina Xallæa 9. Roſa Gerardi- 11.
na 10. Ioanna VVeher 11. Ioanna Gerardina Vergauillæ menſ. Sept.
12. Odilla Boncuriana 13. Ioanna à Banno 14. 1584.
& Franciſcus Mazileienſis 15. Ac, ne cuiquam 12.
commentum videatur, Nicolæa Morelia Plangeij 11. Calen Dec.
16. cùm quæſtor illius fortè tentandæ gra- 1584.
tia hæc diceret meras eſſe nugas, ad amplio- 13.
rem fidem indicauit ſe ſuam illam laruam Haracuriæ 18. Cal. Ian.
adhuc habere domi in arca reconditam; 1587.
quæ ibi demum perquiſita, atque inuen- 14.
ta ea eſſe ab eius nouerca agnita eſt, quam Maynerij 3. Non. Iul.
ipſa illi in eum vſum adaptauerat, cum pri- 1585.
mùm vnà ad nefarios iſtiuſmodi conuentus 15.
properarent. Quæ etiam puto cauſa fuit Lõ- Pangæij 14. Cal. Ian.
gobardis, vt eas Maſcas appellarent: Nam & 1584.
ab illis hoc nomen mutuati Maſcaradas vul- 16.
gari ſermone eos vocamus, qui Hilarijs per- Serræ 14. Cal Febr.
ſonati circum cõpita currant. En vt ſemper 1587.

ſunt integumenta atque inuolucra ijs qui a-gunt quod ſciri timent, quibuſque & pecca-torum conſcientia metus ſemper aliquis ex-oritur. En quoque quæ fidem faciant non eſſe vanum, quod fama circumfertur de præ-ſenti ſagarum ad illos conuentus profectio-ne: quod & ſupra pluribus eſt demonſtra-tum.

INIVCVNDAE, AC ETIAM RIDICV-læ cùm ſint quæ ſaltantur in Dæmonum conuenti-bus cantiones: pro ijs nihilominus agendas abs diſ-cedentibus gratias, perinde ac ſi magnæ alicui vo-luptati fuiſſent.

CAPVT XIX.

QVemadmodum plantæ quædam ſic ſolis conuerſioni obſequũtur, vt qua-quà ſe is ferat ceu pediſequę comiten-tur: maris æſtu, vti vel creſcit Luna, ita & ac-cedunt, reciprocant, affluunt, ac remeant: eodem modo & hominum animi cantu, nu-meriſque efferuntur, miteſcunt, dureſcunt, molliuntur, ac facilè ad quoſlibet motus im-pelluntur. Gracchus 1 eburneola ſolitus e-rat habere fiſtula, qui ſtaret occultè poſt ip-ſum cùm concionaretur, peritum hominem qui inflaret celeriter eum ſonum, quo illum aut remiſſum excitaret, aut à contentione reuocaret. Et Alexander ſic Timothæi mu-ſici cantu quodam exaſperatus fertur, vt ex epulis ad arma illico proſiliret, ac cùm con-

1. Cicero. lib. 3 de orat. Fab li 1. c. 10 Gel lib. 1. cap. 2 & Plutarch in vita Gracchi.

trario

trario alio eſſet delinitus, ferociam omnem deponeret, atque ad conuiuas pacatus, ſedatuſque rediret. Lacedæmonij (inquit Thucydides 2.) non rei diuinæ faciendæ gratia: ſed potius moderandi ardoris, qui ad primum quemque cum hoſte congreſſum, militem accendere ſolet cantum tibucinum adhibebant; cuius modulatio hoc efficeret, vt ſedatè, cunctanterque incederent, ac pugnam capeſſerent. Contrà qui frigidiore cęlo degebant, minuſque vehementes primùm habebāt ſpiritus, tubarum clangore, lituum ſtridore, ſcutorum pulſatione, virorum clamore, tympanorumque impulſione ad prælium inflammabantur.

2. Lib. 5. belli Pelopon.

Vangiones, Batauiq́, truces, quos ære recurno
Stridentes acuêre tubæ. 3

3. Luca. lib. 1 de bello Pharſa.

Nimirum variè (vt inquit Ariſtoteles 4.) animi affectus à Muſica parantur: exiſtuntq́; ex eius modulationibus magnæ morum, atque actionum in hominibus mutationes. Quæ etiam cauſa Platoni 5. fuit, vt diceret cantum tum Lydium, tum Phrygium adoleſcētibus, quos liberaliter inſtitutos velis eſſe, adimendum; quod alter luctu animum deijciat, atque affligat: alter excitet ad libidinem, & luxuriam Et certè non malè ijs duobus tertiū quis adiecerit μανικὸν ſcilicet, & qui fanatico furore inflammat, ac percellit: quales memorantur fuiſſe, qui in ſacris Deorum, quos vana ſoluit antiquitas, hymni cantabantur à

4. Politic. lib. 8. cap. 5.

5. In dialog. 2. de cap.

Cory-

Corybantibus Cybeles ſacerdotibus (quas & ob id βητάρμονας, id eſt, ad ſonum ſaltãtes vocauit Homerus)cum cymbalis,alijsq́; Muſices organis,atque inſtrumentis.

Tympana vos, buxusq́; vocat Berecynthia matris
6. *Idæa 6.*

Virg. 9. Æneid. A Bacchi Baſſaridibus clamore vaſto,ac diſſono ipſum aërem complentibus.

Quacunq; ingrederis clamor iuuenilis, & vna
Fœmineæ voces, impulſaq́; tympana palmis,
Concauaq́; æra ſonant,longoq́; foramine buxus 7.

7. Ouid. 4. Metam. A Gradiui Martis Salijs,qui per vrbem pulſatis ancilibus canebant carmina cum tripudijs,ſoléniq́ue ſaltatu. Denique ab ijs omnibus,qui nocturnis ſacris, quæ ob id νυκτέλια vocabantur,operari ſolebant.

—qualis commotis excita ſacris
Thyas,vbi audito ſtimulant Trieterica Bacche
8. *Orgia,nocturnusq́; vocat clamore Cithæron 8.*

Virg. 4. Æneid. In quibus & annumerare licet, quos huius temporis ſagæ Dæmonibus permixtæ exercent de nocte cantus,& clamores. Nam ſi ex ſonorum temperata , atque æquabili varietate non modò hominum, ſed & belluarum (vti Herodotus de Arionis Methymnæi delphino refert)mulcentur animi, ac ferociam ſuã exuunt certè diſcordia,ac diſcrepãtia ad veſaniam pacatiſſimi etiã adigẽtur,ac cõpellentur.Idq́; adeò vt modò dixi demonſtrãt, qui in prælijs adhibentur tympanorum,tubarum,& vociferationum promiſcui tumultus,ac

tus,ac

tũs,ac ſtrepitus,qui & vecordiſſimos quoſq;
pugnarũ apertiſſima pericula inire cõpellũt
AEre ciere viros,Martemq́; accendere cantu 9. 9.
Horum autem ſimile aliquid intercedere 6. Aeneid.
oportet in ſagarum nocturnis conuentibus,
quo ab humanitate omni, ſi quæ illas fortè
adhuc tangit,deducantur.Nam illinc efferatas
diſcedere conuenit,ac quaſi rabie accenſas:
quo ſcilicet ſint ad mortalium perniciem,
exitiumque (cui vni rei incumbunt
Dæmones)inſtructiores,ac paratiores. Ergo
miris modis illic miſcentur, ac turbantur
omnia, nec vlla oratione ſatis exprimi
queat, quàm ſtrepant ſonis inconditis, abſurdis,ac
diſcrepantibus. Canit hic ad tibiam,vel
veriùs ad contum,aut baculum aliquod,quod
fortè humi repertum buccę,ceu
tibiã admouet,vt poſt multos recitauit Margareta
ſanina 10. Iſte pro lyra equi caluariam 10.
pulſat,ac digitis concrepat; vt narrauerunt Morhange
Margareta Doliaria 11. Sybilla Capellaria Calc. Sept. 1587.
12.& Sinchen May à Speirchern 13. Alius fuſte 11.
vel claua grauiore quercum tundit:vnde Vergauillæ prid Calen.
exauditur ſonus ac boatus veluti tympanorum Noue. 1586.
vehementiùs pulſatorum;quod obſeruaſſe 12. Ibidem 18.
ſe meminerũt Ioãnes Bulmius,& Deſideria Calen. Dec. 1586.
eius vxor:Intercinunt rancide,&compoſito 13.
ad litui morẽ clãgore Dæmones,ipſũque Amanciæ 6. Cal Iul.
cęlũ fragoſa, aridaque voce ferunt tota 1586.
turba,colluuieſque clamoribus,ſibilis, pauſu,vlulatibus
furit & bacchatur. Et omninò

talis

talis eſt, quales Syrbenæorum choros fuiſſe memorat Athenæus 14 ex Clearcho: in quo
14 Dypſonop. libris. ſcilicet quiſque caneret, quod ſib videretur, nec auſcultaret, quod præſcribebat is qui choro præerat: Aut quale ſolet eſſe remigum celeuſma, vbi procellæ, tempeſtateſque impendent. Ac cùm his penè euecti ſint omnes, qui interſunt: tamen priuſquam dimittantur, gratias Dæmoni ingentes ab illis agi oportet, quòd eos videlicet bearit adeò feſtiuis, ac lepidis cantionibus: Si quis enim hoc facere aut negligit, aut detrectat: præſto illi ſunt verbera: ac adeò tam ſæua, crudeliaque, vt ſæpè integrum biduum ex eorum dolore ei, qui ſentit, ſit decumbendum: vti Ioanna Granſanctæa, aliæque eius farinæ pleræque retulerunt. Sed hæc fortè prolixius de re non vtique admodum ſeria: non fuerunt tamen ſilentio prætermittenda: vt ſciant homines non eſſe temerè, quòd ſic Dæmonibus inconditæ illæ, atque abſonæ voces placent. Quamquam & hoc rectè aiunt ſimiles habere labra lactucas.

MORE HOMINVM DAEMONES SVOS conuentus agere, vbi ſolitâ in fidei clientelaris præſtatione oſculâ, amplexuq́, à ſuis excipiant: vnumque ex omni numero eſſe veluti principem, cui hic honos ſolenniter exhibeatur.

CAPVT XX.

QVI patronis honores lege clientelari debitos præſtāt, eorum ſe genibus aduoluunt,

uoluunt, oſcula porrigunt, iunctaſque manus in illorum paſſas, diductaſque inſerunt, demiſſum, beneuolum, obſequentemque animum iſtis veluti ſymbolis profitentes. His perſimilia Dæmones à ſuis ſeueriſsimè etiam exigunt, quoties conuentus ſuos agant, verùm more alieniſſimo, atque indigniſſimo, vti ſolent alia omnia facere. Atque adeò per vnum ex ſuo numero, qui tum principatũ inter eos obtineat. Beatrix Bayona 1 ſponte, ac nullo etiam interrogante recitauit vnum ex omnibus ſolitum eſſe è ſuggeſtu in cella aliqua eminere vultuoſum, ac faſtuoſum, ad eumque timidum, ac trementem ſuo vnumquemque ordine accedere: deinde in ſignum obſeruantiæ ei ſe ad pedes abijcere, pronumque, ac venerabundũ coràm amplecti. Nicolæa Ganatia 2, Cuninus Gugnotius 3. Fráciſcus Fellæus 4. eius ſoror Franciſca 5. ac Barbelina Kayel 6. itidem aiunt è multis ſemper vnum eſſe, ad quem ſumma imperij, ea qua cõueniunt nocte, redeat. Quẽ principatus honorem non eſt quod quis fabuloſum exiſtimet, aut etiã ex vulgi errore, ſuperſtitioneque aliqua promanaſſe putet: quaſi ſuperuacaneum ſit ibi ordinem quærere, vbi ſine lege, ordineque ſunt omnia: ſed ſciat eum eſſe etiã ex recepta inter pios, probatoſque authores ſententia. Nam & Diuus Thomas 7. Franciſcus à Victoria 8. & Antonius Turquemadius 9. de ea Dæmo-

1. Gerbeuillæ 4. Non. Auguſt. 1585.
2. Mainerij 8. Id. Iul. 1585.
3. Aucherij 2. Non. Ianu. 1585.
4. Pangæij 14. Calc. Ianu. 1584.
5. Ibidem 5. Id. Nouem. 1584.
6. Blainuillæ, Id. Ian. 1587.
7. 1. part. qu. 109. artic. 1. & 2.
8. In repetitione Magiæ.
9. In Hexemerone Dial. 6.

num in Dæmones prærogatiua, ac poteſtate adeò luculenter diſſeruerunt, vt nihil amplius quęri oporteat: maximeque poſt illud quod ex Euangelio 10. memorant obiectũ Chriſto à Phariſæis conuitium, quod ſcilicet in principe Dæmoniorum Beelzebub Dæmonia eijceret: Nam licet ea ſit Phariſæorum oratio, habet coniunctam cum antiqua Hebræorum Theologia opinionem, ſicuti autumant in eum locum interpretes: Et id diſertè ſtatuit Euſebius Cæſarienſi 11. contra Herodem diſputans Siquidem affirmat lamiam illam, quæ Menippum inſano amore torquebat, Dæmonẽ fuiſſe, qui Apollonio maioris, ac potentioris Dæmonis agenti auſpitij obtemperauerit. Et ſi quando inferiorum ordinũ Dæmones detrectant parere, quibus primum euocãtur carminibus vis demum illis denunciatur ab ijs Dæmonibus non ferenda, qui ſunt ſuperiorum ordinum. Quæ potentiſſima, caſtigandæ iſtius vel moræ, vel contumaciæ apud illos ratio eſt. Vti proprijs, ac expreſſis ad id formulis docuit Hieronymus Mengus in ſuis exorcifmis, ipſe anteà id à Lucano abundè edoctus. Ac quemadmodum Eccleſię ſuæ caput eſt Chriſtus, ita & habere damnatos ſuum Coryphæum, cuius perferant imperium (hunc Porphyrius Serapidem, poëtarum turba Plutonem appellat) ſubſtantiarum quoque cœleſtium ordines alios eſſe, qui regant,

10. Matth. 9. & 12. Luc. 11. Marc. 3.

11. In confutatione lib. 6. Philoſtrati.

gant, atque imperent: alios rurſus, qui regimini, imperioque ſint ſubditi. Dionyſius 12. 12.
in cœleſti Hierarchia tam multis oſtendit, Cap. 4.
vt otioſæ futuræ ſint omnes rationes, ſi quæ præterea in eam ſententiam hûc afferantur. Et antiquitas maiorum, minorumque gentium Deos diſtinctis ritibus coluit. Porrò non ſemper eſſe ſatisfactum officio ea, quæ dicta, genuum poſitione, ac coxæ amplexu: ſed prætereà (dictu indignum) ab inuitis ingerenda eſſe oſcula Dęmonis podici, poſtquam is ſeſe immutauit in hircũ horridum, ac multo grauius olentem, quàm hœdi ſolent ineunte bruma, multi memorant. Poſt hæc etiam eum migrare (inquit Ioanna Grãſanctæa 13.) ad aſpicientium terrorem in 13.
immane aliquod monſtrum, vaſtitate, for- Condati
maque dolio non abſimile: cui os enorme, menſe iulio
fumo permixtas flammas indeſinenter euo- 1582.
mat: idque vt pauorem ſuis incutiat: quod ſæpè facere geſtit, quemadmodũ alibi commodiùs dicetur. Adorationis etiam modus is omnium vulgatiſſimus à ſagis perhibetur: primùm in genua procumbere: auerſas deinde manus in morem obteſtantium componere: ſed poſt terga, atque inuerſas tum illum verſus porrectas ſuſtinere tantiſper, dum ſatis, ſuperque eſſe voce ſignificauerit. Ita malus, prauuſque diſtorta, ac peruerſa amat omnia.

A DAEMONIBVS SAEPE MAGna vi in fruges, ac ſata immitti variarum ſpecierum beſtiolas, quæ ea momento populentur, ac depaſcantur. Quomodoq; id fieri contingat.

CAPVT XXI.

EST malo Dæmoni cum natura bellum
ſic odio immortali imbutũ, vt quæ hæc
toto conatu, ac ſtudio edere incumbit,
ille contrà ad vaſtitatem, atque exitium ſem
per adducere contendet, Ac quaſi ad id non
ſatis ſint grandines, pruinæ, reliquęque aëris
tempeſtates, atque iniuriæ, quibus ſe vulgò
immiſcere creditur; alia prætereà multa, vel
ad prodigium adhibere non ceſſat, quibus
1. id tandem conſequatur, & perficiat.. Alexia
In agro Tentrzo an. 1583 Violæa 1. refert ſe, poſtquam bacchantium
2. more hac, atque illac vnà cum æqualib. mul-
Ad S. Apri. 10. Calend. tum diſcurriſſet, ſolitam in aërem ſpargere
Mart. 1587. minutum quendam puluerem, ad id ſibi id-
3. Haracuriæ circo à Dæmone conceſſum: vnde erucę bru
4 Id Nou. chi, locuſtæ, atque id genus peſtes ſatorum
1586. adeò denſæ naſcerentur, vt ijs agri illicò vn-
4. Haracuriæ diquaque contaminarentur. Apra Hoſelo-
18. Cal Ian. tia 2. Alexia Drigæa 3. Odilla Boncuriana
1586. 5. 4. & Roſa Gerardina 5. memorant ſe ſimili
In agro Crinenſi facto ingentem murium copiam non ſemel
Nonis Nou. 1586. in agris excitauiſſe, qui illico in terram ſe
6. abderent corrodendis ortarum frugum ger
Caſtro Salini minibus. Ioanna Porelia 6 fatetur ſe eo-
menſ. April. 1582. rum, quibus malè cupiebat, iumẽtis œſtrum
ſæpe-

ſæpenumerò immiſiſſe, à quo frequentatis aculeis tandem miſerrimè necarentur. Idq; præſtare potuiſſe, quoties volebat ſola plantæ, quæ prima ad manum veniebat, euulſione, ac in terram cum præfatione certi alicuius carminis, deiectione. Petronius Armentarius, ac Ioannes Malriſius, quod ſuo loco fuſius dicetur, lupos itidem illiſo in arborem gramine aliquo excitabãt, qui in illud, quod iuſſiſſent, quile irruerent, nec niſi edita magna ſtrage finem vaſtandi facerent. VVelch Antonius rogatus, vt ſortilegorum ſodalitati hortum quem ponè caſam ſuam habebat, in noctis ſequentis ſaltationes commodaret, primùm quidem negauit ſe id facere poſſe, quòd diceret ſibi ea nocte peregre eſſe oportere: ſed cùm nihilominus pergerent rogare, atque adeò pro ſuo iure inſtare, exorari quidem ſe ſiuit: ſed tamen ſicuti ante cauſatus fuerat alio profectus eſt. Poſtero igitur mane domũ reuerſus, ac hortum fortè ingreſſus eum paſſim campis, ac limacibus depaſtum reperit, ipſiſque beſtiolis etiamnum oppletam vndiquaque horti aream. Quod tamen tacitus tulit ſolita ſcilicet nefariæ illius ſodalitatis veſtigia agnoſcens. Nam & hæc primùm denegandi horti, tandemque domo excedendi fuerat occaſio, ne proprij videlicet damni ſpectator, adeoque miniſter eſſe cogeretur. Ac quod hic inſurgunt ἀπιστοῦντες, atque increduli quidam ho-

homines non eſſe in alterius, quàm Dei omnipotentis poteſtate quicquam creare, ac fingere, noui quidem nihil afferunt: ſiquidem omnia 7. per ipſum facta eſſe omnes ſciunt, & ſine ipſo factum eſſe nihil, quod factum eſt, ne ab angelo quidem vſque ad vermes. Verùm quid vetat illa iam ſparſim creata in vnum celerrimè locum à Dæmone cogi, ac coaceruari, cui longè etiam difficiliora licere non vno huius diſputationis loco apertè eſt demonſtratum? Et haud ſcio, an quæ plerumque inter tonandum vnà cum pluuia in terram decidunt veluti ranarum agmina, illius arte, atque opera ante fuerint ſublata, cùm nec in aëre tam paruo momento, quo nubes ibi conſiſtunt, generari, nec ante à ſole, vti vapores, expirationeſque terræ ſurſum attrahi, atq; euehi poſſe videantur. Cuius generis & probabile eſt fuiſſe, quod Dæmonum impoſturis adhuc ludificata antiquitate legimus 8. ſanguine, terra, lapidibus, lacte, teſtis, oleo triduum etiam aliquando pluiſſe. Nam ea à natura cauſam nullam probabilem vnquã habuerunt. Et illa ipſa antiquitas ſatis alioqui naturæ edocta leges inter prodigioſa ϗ παρὰ φύσιν accidentia ſemper enumerauit. Iam vt mirum videri non debeat, ſi quæ beſtiolę cótra innatam grauitatẽ in ſublime feruntur: imò inde in terram cum impetu etiã incolumes, ac ſaluæ proruunt, in eum quem natura de-

7. Ioan. primo cap.

8. Apud Iuliũ Obſequentium in lib. de Prodig.

dit locum congeri, ac coaceruari à Dæmone queant. Siquidem vulgò id præſtant, qui leuiter etiam Magicis artibus ſunt imbuti: Quemadmodum noſtra ętate viſus eſt Nancerj Comes quidam è Germania vniuerſas cubiculi muſcas circa infixum in parietem pugiunculum congregans, non aliter atque apes in fuga vberis inſtar è ramo pendere ſolent. Et alius è tota vicinitate ac confinio excitos angues in ignem Magico circulo concluſum inducens, ac, cum ex ijs quæ corpore immanior erat in illum ingredi detrectaret: coacta eſt tamen repetito identidem carmine id facere, ac ſe cum cæteris in obiectum ignem dedere, & prouoluere. Quæ ſi homines Dęmonum ope adiuti minimo negotio, etiam ad oblectationem pręſtant: quid quęſo facturos Dæmones putamus, vbi ad explendam, quæ illis innata, atque inſita eſt, nocendi libidinem, ſe totos parant, ac deuouent?

NOVI SEMPER ALIQVID A SVperiore conuentu afferri oportere, quod in alterius ſit patratum exitium; nec impune eſſe, ſi quis ab iniuria, ac maleficio vacuus ad ſequentem redeat.

CAPVT XXII.

QVemadmodum ſolent heri in villicis procuratoribus, cùm eorum rationes expendunt, ſegnitiem, negligentiamq; du-

riùs caſtigare: ita Dæmon in ſuis comitijs, quod tempus examinandis cuiuſque rebus, atque actionibus ipſe conſtituit, eos peſſimè habere conſueuit, qui nihil afferunt, quo ſe nequiores, ac flagitijs cumulatiores doceant. Nec cuiquam adeò impune eſt, ſi à ſuperiore conuentu nullo ſe ſcelere nouo obſtrinxerint: ſed ſemper oportet, qui gratus eſſe volet, in alium nouum aliquod facinus feciſſe. Quod Dominica Zabella 1. ait ita eſſe cognitum omnibus, qui nefariam illam militiam ſequuntur, vt de hoc vno maximè ſint ſoliciti, ne ad indictos conuentus veniant ab ea ratione imparati. Ac ne in hoc ſe ignorationis excuſatione vlla defendant, improbus ille Magiſter ſigillatim de omnibus, quæ à ſuis poſtulat, ſcholas habet, præceptaque tradit: veluti de frugibus inferenda calamitate; de immittendis in arbores, fruticesúe bruchis, papilionibus, erucis, atque id genus infeſtis vermibus: de faſcinando pecore: de ſegetibus pelliciendis, labefactandisque, ærugine, aut tabe quauis alia: de ſpargendis venenis, atque adeò de perdendo, quantum in eis eſt, vniuerſo mortalium genere: vt vnumquodque horum ſinguli teſtatùm ſua confeſſione reliquerunt. Hennel Armentaria 2. Anna Ruffa 3. Ioannes Piſcator, Coleta eius vxor 4. Matheola Guillerea 5. Franciſcus Fellæus 6. ac ferè omnes, quos ea ſortilegij labes aſperſit.

1. Rogeuillæ In agro Tenſtrço an. 1583

2. Duſæ prid. Cal. Octob. 1586.

3. Ibidem Cal. Octo. 1586.

4. Gerbeuillęi 4. Non. Maias 1585.

5. Pangæij prid. Non. Dece. 1584.

6. Ibidem 4. Cal. Ianuar. 1584.

DAEMO-

DAEMONES SE IN VARIARVM ANImantium formas pro tempore atque vſu inducere: quoties inter ſuos verſari volunt, præcipuamq́, ſemper eſſe hirci, maximè cùm ſe publicè colendos, venerandoſque exhibituri ſunt.

CAP. XXIII.

DAEmones non eſſe prauos mentis in hominibus affectus, quemadmodum Democritus, Auerroës, totaque adeò Peripateticorum ſchola cõmenta eſt: ſed potius ſpiritus, vt ſic dicam, eſſentiales, ac ſua natura conſtantes, ſatis illud Euangelij 1. arguit, vbi memoratur illis rogatu ſuo conceſſum fuiſſe, vt in porcorum gregem abirẽt. Quomodo enim auaritia, ambitio, ac perfidia in porcos demigraſſent? Rurſus eos cùm veluti in certamen cum homine deſcendunt, nõ vanis imaginibus, ac ſimulacris: ſed comparatis, quæ ſub ſenſum cadant, corporibus, ac φανερῶς, καὶ ἐμπροσθεν congredi: ſic eſt non vno iſtius diſſertationis loco demonſtratum, vt ſuperuacaneus futurus ſit labor, ſi quis iterum in eam rem impendatur. Sed hoc operæpretium eſt nunc videre, quas illi formas, ac ſpecies præcipuè ſibi aſſumant, non quidẽ pro eius elementi, in quo verſantur, qualitate, & differentia (quod Pſellus 2. attigit) ſed vti id, ad quod ſe parant, munus, ac officium magis poſtulat, atque exigit. Cùm igitur primum aggrediuntur hominem alloqui, ne is ad inſolitæ rei aſpectum tam facilè

1. Matth. cap. 8 verſ. 32.

2. Cap. quomodo Dæmones occupẽt hominem.

expaueſcat, humana libentius ſpecie occurrunt, eaque adeò, quæ pr ſe ferat honeſtiorem aliquam formam: nimirum quo verbis ſuis authoritatem, fidemque maioré adiungant: Illiſque ob id veſtis nigra, & promiſſa magis placet, quòd ea vtatur nemo, qui non ſit apud ſuos in aliquo honore, & pretio. Quamquam non deſunt, qui ad tegédam potius pedum fœditatem (quod illis perpetuum eſt inſigne, ac véſtigium inſitæ turpitudinis) conſulto adhiberi putent. Cęterùm colorem atrum magis arridere, quia nihil niſi atrum, funeſtumque ipſi vnquam hominibus moliantur. Ac vbi iam conſuetudine aucta eſt familiaritas, & cœpit pauor frequétatione paulatim decedere, tum pro vſu, atq; tépore modò in hæc, modò in illa vertunt animalia. vtpote, ſi quempiam per viam comitantur, cané frequentiùs referût, quod is, etſi aſſiduè ſubſequatur, nullam tamen aſpicientibus ſuſpitioné malæ rei præbeat [a]. Sic Andreas quidam Italus canem cæcum, & ruffum ſecum ducebat Anno M. D. XLVIII. qui vniuſcuiuſque arcana aperiret, ſtupendáq; alia plurima ederet. Sic Cornelius Agrippa [b] cacodæmoné nigri canis ſpecie quotidianû aſſeclam habebat, cui collare erat loreum Magicis per clauorum emblemata notis inſcriptum. Sic Dæmones ſepté in Nicæa ciuitate [c] inter ſepulcra delitеſcebât ſub forma canis obuios quoſq; inceſ-

ſen-

[a] Eutrop. lib. 16.

[b] Vueſperg. in Inſtitutum.

[c] Paulus Ioꝰ. ... in eius elogio.

ſentes: donec eos D. Andreas 6. rogante po-
pulo in ſolitudines exegit. Sic non ita pridē ruſticus quidā apud Vogeſos (huic Deſiderio Financio nomen fuit) ſi quandò vnà cū popularibus diſcumbebat, pedibus aduolutum canem habebat, à quo demiſſa clam manu venenum acciperet, quod deinde cui vellet infunderet. Ex eoq; ſatis multos periiſſe, priuſquam illius fraudis in eum vlla tranſferretur ſuſpitio. Quod ſi quem tranſuerſo aëre ſunt vecturi, vti ſæpè euenit, cùm ad cōuētus ſuos nocturnos properāt, equū (quod animal in eo genere officij maximā pernicitatē habet) ſępius induunt, ac ſeſſores ingēti, quò volunt celeritate tranſmittunt. Sic memorat Olaus Magnus 7. Hadingum Danorum regem in ſuum regnum, quo nonnullorum factione fuerat eiectus, per immenſa maris ſpatia ab Othini Dæmone in equi ſpecie eſſe reductum. Et Torquemadius in Hexamerone recitat habuiſſe ſe, cum primùm literas attingeret, æqualem, cui ſub noctem Gadalupo, vbi Grammaticæ dabat operam, ad deambulationem egreſſo obuius in equo Dæmon perſuaſit, vt poſt ſe in eodem equo ſederet viam vnà confecturi Granatam, quo vtique animus erat poſtridie contendere: Hocque iter licèt longa diſtans intercapedine, vnica tamen nocte, etiàm in tardo, & claudicante equo expediuiſſe: Ac ne quis huic de ſe talia narranti paruam fidem habeat,

6. Abdias Babyl. Epiſcopus lib. 3 hiſtoriæ Apoſto.

7. Li. 3. hiſtoe. de gentibus Septent. ca. 18.

beat, viris fuit non vulgaris, ac cuiuſuis pretij, vt qui in Caroli V. Imperatoris comitatu Medicinam honeſtiſſimis ſtipendijs fecerit. Et alicubi 8 ſi benè memini habent Francorum Annales (eum quidam aſſeruit fuiſſe Comitē Matiſconenſem) qui ab epulis, quas tum fortè otioſus celebrabat, foras euocatus in præſtolantem præ foribus equum inſilire cogeretur, à quo ſtatim videntib. multis ita ſublimis tolleretur, vt videri illico deſineret: Nimirum ſi dies, eaque hora illi dicta erat, qua ex parte in malam rem eſſet à Dæmone abducendus. Et Inuillæ ad Theriotrophium, pluribuſque alijs in locis huius prouinciæ teſtatum reliquerunt, ſuos à ſe ſæpiſſimè viſos eſſe Dæmones D. Humberti præ ſe ferentes imaginem; qualē vulgo in triuijs depictam videre licet. Iam verò ſi ſortilegos alicuius rei monitos eſſe oportet; & ſunt tamen in præſentia, qui colloquium impediunt homines, in muſcam exiguam migrat Dęmon, iam ob id noto nomine Beelzebub, atque eo habitu vicinas auribus partes ſubit, quo propius quæ vult inſuſurret. Idq; Claudia Symoneta 9. Caſtęleti ſortilegij damnata, præter pleraſque alias, quarum nomina nunc non ſuppetunt, vnà cum Antonio filio obſeruauit, inquientes ſibi circa tēpora obſeruatum fuiſſe illa muſcæ ſpecie Dæmonem, cùm in carcerem deducerentur: ac diligenter monuiſſe, ne ſe ipſi inten-

8. Hugo Floriacenſis Petrus Abbas Cluniacenſis, Gul. Paradinus in Chron. Sabaudiæ.

9. 3. Cal. Octo. 1588.

intentati criminis manifeſtos ſua confeſſione facerent, quamlibet exquiſitis tormentis ad id vrgerentur. Cōfeſſos enim certiſſima, ac ſæuiſſima ſupplicia manere: contrà ſi linguam continerent, futurum, vt propediem ſalui, incolumeſque euaderent Noctu etiam ſæpè iuuat in alienas ædes per tegulas, per cancellos, perq; tenues atque anguſtos alios meatus ſe vna cùm Lamijs ſuis intromittere: Huic vſui felis conuenientiſſima eſt forma. Hanc ſibi aſſumunt adeò germanam, ac natiuam, vt niſi rabie, qua maiore graſſantur quàm ſolent domeſtici, vix diſtingui, ac dignoſci queant: Sicuti plerique omnes, quibus aliquando ea res perſpecta fuit, conſtanter aſſeruerunt. Iam ſi quem hoc vrit, quod ſui loci, atque ordinis alius quiſpiam in paſcendo pecore ſe diligenter habeatur, ſolicitumque tenet quomodo conceptum in illum ex ea inuidia odium, amota omni ſuſpicione, expleat: tum auxiliaris aliquis Dæmon aſciſcitur, qui lupi formam prædabundus in eius gregem irruat, ac edita ſtrage ſerui incuriam apud herum accuſet: quam etiam peculij damno tandem ſarciri illum conueniat. Id ſe Petronius Armentarius 10. & Ioannes Malriſius 11. ita factitaſſe inter alia nefariæ ſuæ artis portenta ingenuè ſunt profeſſi: Aſciſcendique, atque euocandi Dæmonis modum fuiſſe, euulſum gramen in fortè obiectæ imminentis arboris truncum conceptis quibuſ-

10. Dalhemii in vaſto regno

11. Serzeij Tranſyluanij.

quibuſdam verbis impingere, quo facto inde lupus ſtatim exoriretur, qui momentò deſignatas ad cædem pecudes diſcerperet: Nam certè ei miniſterio cõuenientius nihil deligi poterat ea fera, quam natura prçter alias præcipuè ad prçdam inſtruxiſſet. Vrſi etiam forma non nunquã geſtiunt videri Dæmones, cùm videlicet hoc agũt, vt ſuis quam maximè terribiles appareant: quod tũ præſertim demonſtrant, cùm tempeſtatibus in aére commotis ſuam immanitaté oſtentant. Idq; obſeruaſſe ſe non ſemel recitauit Barbelina Rayel 12. addens conſueuiſſe illos prætereà ad maiorem horrorem cymbalorum, tintinabulorum, cathenarumque longam poſt ſe ſeriem trahere, fremituque, atq; vlulatu horrendo omnia permiſcere: In quo tamen illam hallucinatam fuiſſe facilè crediderim ac ſpeciem imitationemq; pro veritate in tanto tumultu, ac trepidatione præcipitanter accepiſſe. Quamuis & ſic horribili forma à ſe viſum retulerit Hernias 13 D. Pauli (vt quidam ferũt) diſcipulus: nimirũ beſtiæ, quæ cetis inſtar erat, locuſtaſq; igneas ore affatim euomebat. Poſtrema, eadéq; gratiſſima eſt illis hirci forma, cùm non iam alicui ſe miniſterio parãt: ſed magis hoc agũt, vt ipſi obſeruantia aliqua ſuis ſe colendos exhibeant, atque apud eos maieſtatem aliquam ſibi conſtituant. Quam veluti perſonam quare ei potius actioni adumbret, non eſt fa-

12. Blainuilla ad aquas id. Iunua. 1587

13 In lib qui Eccleſia dicitur, viſiones.

eſt facilè conijcere, niſi ſi hoc eſt, quod regem decet eo habitu in publicum prodire, qui maximè eius virtutes exornet, ac demonſtret: aut quod de Pythagoræorum μετεμψυχῶσει memorant, id corpus iuuat potiſſimum inire, quod moribus, ingenióque conuenientiſſimum eſt. Hircorum præter cæteras pecudes nobilitatur graueolentia: nulla re tam certo ſuam Dæmon teſtatur præſentiam, quàm odoris fœditate intolerabili. Hircorũ libidinoſa obſcœnitas etiã prouerbio locũ fecit; hoc vnũ Dæmó præcipuè ſatagit, vt ſuos rebus Venereis quã maximè deditos habeat: Et ne deſit occaſio, ipſe ſe quoties illis occurrit, in eã formã induit, q̃ huic vſui ſit accõmodatiſſima: nec adeò de ſtupro interpellare ceſſat, donec ad id, quãuis ingratiſſimũ, iniucundiſſimúq; illos pellexerit: Hircorũ in obuios quoſq; effuſa ſæpè petulantia eſt, nulla non obit, ac pererrat terrarũ loca Dęmõ, dũ oſtendat in quẽ impetum, incurſumque faciat: Hirci ſaliua fructuis (inquit Varro 14.) venenum eſt, eiuſq; dẽtes ſatis interitus, ac peſtis præſentiſſima. Quę etiã cauſa fuit, vt in lege locationis fundi excipi ſoleret, ne colonus capra natum in fundo paſceret. Et Aſtrologi ita id animal receperũt in cœlum, vt eum extra limbum duodecim ſignorũ collocarent: Satanę vipe rinꝰ morſus eſt, afflatus lethalis, & exitioſus: ſic poſtquam è cœlitûm concilio, ac cœtu eſt detur-

14. Lib. 1 de re Ruſtica. 2 & Lib. 2 c. 3.

deturbatus, hominum rebus ſe importunū præbet, vt nulla maior cautio ſit ijs, qui in tutela pecoris Dominici excubant, quàm illum longiſſimè ab eius ſepto arcere, ac prohibere. Hircis obtutus trux, ac ferox, frons cornibus aſpera, barba promiſſa, ac inculta, villi temerè pendentes, ſuccincta crura, totuſque adeò habitus corporis ad deformitatem, fœditatemque comparatus, vt aptior ab eo deligi non queat, qui intus foriſque fœda, horrenda, atque immania habet omnia. Siquidem ſimiles (quod aiunt) conuenit habere labra lactucas. Et omnino qualis qualis ratio fingi poſſit eorum penes quos huius rei fides eſſe debet, cõſentienti renũciatione teſtatum accepimus hircinum iſtiuſmodi phaſma, ac perſonã Dæmoni longè eſſe gratiſſimam: præſertimque, vbi ſe ſuis honore aliquo afficiendum exhibet. Quod & Gaguinus 15. ſcriptum reliquit de quodam doctore Theologo primatum monaſticum apud Ebroicas obtinente (huic Gulielmo Edelino nomen fuit) qui cùm illuſtrẽ quamdam matronam deperiret, neq; tamen eius potiundę ſpem vllam relictam iam videret, à Dæmone quouis pretio depaſcendos ſibi eos amores potius exiſtimauit, quàm non illis tandem frui pro libidine. Ergo id vt impetraret ſupplex (ea enim pacto addita fuerat conditio) Dæmonem in hirci ſpecie veneratus eſt. Eam quoq; τραγολατρείαν Torquem-

15. Libr. 10. de reb. geſtis Franco. regum.

quemadius 16. vir Hiſpanus frequentem apud ſuos eſſe memorat. Etſi eius initiũ longiùs arceſſere placet, ab antiquiſſimis ad hæc noſtra tempora iam manâſſe reperietur. Nã & in Apollinis arce ingenté ſeu hircum, ſeu arietem æneum edito in loco repoſitũ fuiſſe, cui diuini honores adolerẽtur, Heſychius alijq́; Græci ſcriptores meminerunt. Imò & hirco in ſacrificijs impenſiùs delectatos Dęmones; fidem facit illud Theſei, qui cùm in littore maris Veneri capra feciſſet, ſubitò ea in hircum, quaſi ea ſola grata eſſet hoſtia, im mutata eſt: vnde & poſt Epitragia vocari cœpit. Idem factitatum in Callię tẽplo, quod in Gargano monte viſebatur, tũ in eo vbi Amphiatai oracula reddebantur, & Strabo, & Pauſanias ſcriptum reliquerunt. Et AEgipanes, Satyri, Sauni, Sileni, aliaque ruſticorum Deorũ turba, quos vano errore delũſa gentilitas coluit, hircinis deformes membris ſe ſemper viſendos præbuerunt. 16. In Hexamerone.

QVIETAM, ET LABORIS EXPERTEM fuiſſe, quæ olim eueniſſe legitur hominum à bonis Angelis per aëra tranſuectionem: eam verò, quæ nunc circunfertur ſagarum à Dæmonibus, plenam eſſe moleſtiarum, & laſsitudinis.

CAP. XXIIII.

HAbacuc Propheta momento ex Iudęa in Babylonem tranſlatus fuit, vt pulmento, quod meſſoribus ſuis ferebat, Danie- f. Danielis 14.

lem in lacu leonum paſceret: in Iudæam ab eo loco pari celeritate relatus. Philippus

2. Actu Apoſt. cap. 8. quoque Diaconus 2. poſteaquam Eunuchũ Candaces AEthiopum reginę bapriſaſſet in via, quæ ab Hieroſolymis in Gazam ducit, ſubitò in Azoto viſus eſt: Et aliàs ſæpè ſpiritus Domini multos rapuiſſe, ac in lõginquiſſimas regiones incredibili celeritate trãſportaſſe in ſacris literis legitur. Verũ adeò tranquilla, ac quieta vectione, vt ſomniũ potius quàm vera aliqua migratio eſſe videretur: vti eius beneficia ſemper adiuuant, nunquam decipiunt: Satanæ contrà vbiq; pernicioſa ſunt officia, ſolacia moleſta, damnoſa liberalitas, intempeſtiua ſtudia. Ergo ſi quando ſubleuandi laboris occaſione ſuos ſic per aërẽ tranſmittit, longè grauiori languore confectos relinquit, quàm ſi incitatiſſimo curſu

3. Vella ad Moſellam 5. Cal. Iul. 1587. viam, & aſperã pedibus confeciſſent. Quemadmodum Catharina Ruffa 3. Dæmonis, cui ſe addixerint, fraudes, atque impoſturas in medium proferens enumerauit. Addit &

4. Blainuillæ ad aquas Id. Ianuar. 1587. Barbelina Rayel 4. ſe ſæpè ex ea geſtatione in tantum exagitatam, ac defatigatam fuiſſe, vt domum reuerſæ perpetuum triduum decumbendum eſſet, priuſquam pedibus conſiſtere poſſet.

HOC QVAMVIS MEMORATV INCREdibile, vno tamen ore ſagas omnes loqui ſuſcitandarum nubium poteſtatem ſibi à Dæmonibus ſæpè fieri; quas poſtquam vnà cum iis ſunt elatæ, pellant,

trudantque quò velint, ac etiam niſi ſi quid obſtat in terras excutiant. Quæque eius moliſionis propria, pecularíaque ab illis memorentur.

CAP. XXV.

NOn eſt dubium, quin, quod ſequitur, futurumſit ſupra omnium fidem ac multis etiam fortè ridiculum. Hoc certè memini teſtatum ſpontanea, ac libera aſſertione plus minus ducentorum hominum, qui me Duumuiro damnante incendio crimen ſortilegij luerunt: ſtatis, certiſq; dieb. ſolitos conuenire ſe gregatim ad ripam, vel ſtagni, vel riuuli alicuius, maximeqùe ſi quis eſſet, quem ſolitudo à prætereuntium oculis ſepoſitum haberet, atque illic aquas accepta à Dæmone virga tantiſper diuerberare, dùm vapores, fumoſque abundè excitarent, quibuſcum vna ſublimes efferrentur. Illud deinde, quod ſic eſſet excitatū ſe in nubes denſas, ac caligantes induere, quod poſtquam vnà cum Dæmonibus ei eſſent inuoluti agerent, pellerentque quo erat libitum, ac tandem multa præcipitatum grandine in terras decuterent. Salome 1. & Dominica Zabella 2. addunt, priuſquam eo modo aquam exagitarent, conſueuiſſe in eam immittere vel ollam fictilem, qua nonnihil antè incluſiſſet Dæmon aſpicientibus incognitum; vel etiā lapides tantos, quantam optabant pluere grandinem. Decker Maygeth 3. ſolitā ſe vnà

1. Vergauillæ 6 Cal Septem 1586.
2. Rogeuillæ in agro Tentrxo 1583.
3. Morhangij 13. Cal Iun. 1591.

cùm ſceleris popularibus acceptas à Dæmone candelas cæruleas in ſtagnum Fonterſſgrube tantiſper deuexas, ac lumine pronas tenere, dũ id affatim guttis ſuis inſtillaſſent, tum puluerẽ aliquẽ medicatum in id quoq; ſpargere, ac diſſeminare: tandẽ aquas virgis nigris, quibus à Dæmone ſuo eſſent donatæ, identidem ingeminatis quibuſdã verbis ad execrationem, deteſtationemque certis, ac proprijs contentiſſimè etiam diuerberare. Quo facto totus aër ſtatim infuſcaretur, at tandem largos tum imbres, tum grandinem in ea, quæ iuſſiſſent, loca, niſi ſiquid fortè obſtaret, effunderet. Quæ ſic excitandarum nubium ratio non nunc primùm inoleuit, ſed & à multis iam ætatibus narrauit Pauſanias

4. In Arcadicis. 4. in Lycæo monte Arcadiæ fuiſſe vſurpatã. In eo, inquit, fons fuit nomine Agno tã admirabilis naturæ, vt re diuina ibi curioſiùs peracta, quernoq; ramo aqua leuiter commota mox denſus inde ſurgeret vapor nebulæ aſſimilis, qui nõ multo poſt effecta nubes aggregatis item alijs largos imbres demitteret. Non eſt igitur hoc noſtræ ætatis inuentum: Non eſt etiam vetularum, quarũ mentes Dæmon deprauauerit, viſum, aut inſomnium: ſed ipſis vigilantium ac ſanorum, qui præſentes affuerant, oculis res certo, ac liquido comperta, atque explorata. Quam & confirmant quæ ſequuntur ex Malleo Maleficarum narrationes: quas quoque il-

lorum,

lorum, qui eos ſcripſerunt, fidem ſecutus non dubitaui hîc exponere. Quæſitores quidam cùm periclitari vellent in venefica muliere, quam fortè in vinculis habebant, veráne eſſent, quæ de ſua in commouẽdis tempeſtatibus poteſtate ſortilegi prædicarent, eamque ob id manu ſua miſiſſent (nam tantiſperdum in reatu manent, Magicas vires omnes illis eſſe ademptas certũ eſt) ſecedens illa in confertum arboribus locum ibi ſcrobem, quam manibus ipſa foderat, lotio oppleuit, quod demum digito mouere non deſtitit, quod ex eo ſuſcitatus, atque elatus vapor in nubem opacã concreſceret, quàm ſtatim tonitrua ac fulgores crebri interſecarent, maximo cum aſpicientium metu, ac formidine. Sed illa, bono animo eſte, inquit: iam faxo, vt nubes hæc in ea quæ voletis, loca tota deportetur: quæ cùm illi in propinquas ſolitudines deſignaſſent, eò ſubita ventorum vi, ac tempeſtate delata nubes properè in ſaxa, ac grandines diſilijt, calamitate interim omni inter demonſtratos iuſſoſque fines ſe cohibente, ac continente. Huic quoq; παράλληλον eſt quod ſequitur de ruſtico quodam Suauienſi, cui de ſiccitate, qua tum laborabatur, vehementius conquerenti fortè præſens octo annorum filia recepit ſe, ſi ita iuberet, ipſius agrum, in quò tũc vnâ conſidebant, largo imbre ſtatim eſſe irrigaturam. Ac cùm pater dixiſſet ſe id per-

cupere, illáque pauxillulum aquę ad id ſibi dari poſtulaſſet, ad torrentem, qui in propinquo decurrebat, deducta eſt, vbi exagitatą vnda illius Magiſtri (aiebat) auſpicijs, cui ſe mater addixerat, tantum illico pluuiarũ cœlo exciuit, vt ſatis eſſent ei agro abundè irrigando, cæteris interim quaqua verſum perinde atque anteà ſitientibus. Huic exemplo

5. Aquoſæ in ædibus M. Mathurini ludimagiſt.

affiné eſt & quod ſequitur. D. Claudius Perotius 5. Grammatophilacio ſodalium D. Georgij apud Nanceium præfectus, vir certè bonus, & cui in re grauiori facilè fidẽ adhibeas, de iſtis differenti mihi apud familiares aſſeuerauit æqualem habuiſſe ſe olim fortè, & in eius ſceleris ſocietatẽ cum patre ſortilego aggregatum, qui eiuſmodi vapores è pelui cui frigidæ paululum antè eſſet iniectum, videntibus omnibus, vnà aderant in ludo literario excitaret. Ioannes Charmęus

6. Barbeuillę Id. Octob. 1584.

7. Sanpetromontijs Id. Nouem. 1581

6. Iana Oberta 7. & alij eius farinæ complures, ſe non per ſomnium: ſed ſuis vidiſſe oculis memorant ingentem ſuiſimilium numerum ſecum ſic excitatas nubes hac, atque illac vento, emiſſaue ſagitta ocyus percurrentium: ac non aliter, quàm denſum fumum ſcintillæ traijciunt, atque intercidunt: interimque fragore, atque immani tonitru circumcrepantia omnia audiuiſſe, Alexia Gran-

8. Blainuillæ ad aquas 17. Cal. Febr. 1587.

lanna 8. narrat, cùm itidẽ nubibus permixta vectaretur, ac fortè præteriens in eum perueniſſet locum, vnde deſpiceret ex munici-

pibus

pibus ſuis quendam equos paſcentē, cui nomen erat Ioanni Vehon, ex improuiſo aſtitiſſe ſibi atra, ac prægrandi figura hominem qui veluti obſequendi cupidus rogaret, ecquis illic eſſet, quæ ei ruſtico malè cuperet: ſe in promptu habere, vnde illũ vlciſceretur. Ac cùm ipſa reſpõdiſſet ſibi cum illo graues eſſe inimicitias, quod vnicum filium olim in eius paſcuis equitium habentem penè verberibus necaſſet, Eia (inquit ille) aſſentire modò, iam faxo ne diutius id inultum ferat: Ac dicto citius in ſublime elat⁹ vel quo nulla queat intendi oculorum acies, illico fulmen cum ingenti flamma, ac fragore in ſubditos equos contorſit, ex ijſq; duos proſtrauit, vidente ac multum trepidante ruſtico, qui vix paſſus triginta ab eo loco aberat: ſicuti ipſe eſt elogio ſuo teſtatus. Barbelina Rayel 9. addit dolia tranſuerſa per nubes à ſortilegis adnitente Dæmone impelli, ac volutari tantiſper dum ei loco impendeãt. quẽ deſignarunt ad calamitatem: ac tum demum illa diſrumpi in ſaxa, & flammas, repentinoque impetu peſſum ire, ac obuia quæque conterere.

9. Blainuillæ ad aquas Id. Ianua. 1587.

CAMPANARVM SONVM, QVOD EO ad pias preces excitentur homines, Dæmonibus infeſtum eſſe, atque inimicum, eorumque non abs re vſum frequentem eſſe, vbi tonitrua grandines, reliquæque tempeſtates, quibus ſe illi creduntur immiſcere, ingruunt, atque impendent.

CAP. XXVI.

IS mos pridem Chriſtianis ſoleuit, vt campanis excitentur ad pias preces, ac vota vbi periculum, difficultaſque aliqua impendet Quod & factitant præcipuè, ſi quando aër nimbis, tēpeſtatibuſq; vehementius commouetur, & grandinem, ac fulmina minitatur. Earum igitur ſonum vt audit Dæmon, in maximam indignationem erumpere ſolet, inclamans prohiberi ſe incepto rabidarū
1. Humburgij Non. Iun. 1590. iſto canū latratu: quod Maria, 1. vxor Ioannis Sartoris in Metzerech, ac ante eam pleræque aliæ, quas nunc meminiſſe laboro, certo certius ſe comperiſſe dixerunt. Ac ſi quando quas ille canes intelligat à ſuis rogetur, eas dedignans ſuo nomine, vti facere ſolent, qui in eorum mentionem quos odio aliquo proſequitur incidunt: reſpondet Beguenotas illas garrulas, atque obſtupentes, quæ nunc, vt auditis, odioſè adeò nobis obganniunt. Hocque Catharina Pigeon 2. ob
2. Anno M D. 84. ſortilegij crimen non ita pridem damnata, vnà cum alijs pluribus ſua confeſſione clarum reliquit. Quòd autē id illi ex animo doleat, nec offenſionis affectatam vllam ſimulationem habeat, ſæpè experientia compertum habuiſſe ſe omnes, quę de ea re interrogatæ ſunt ſagę affirmauerunt: Et id ſatis indicat, quod non rarò earū pulſatores fulmine percuſſos audiuimus, nec ferè mortalium

alios

alios eius iniuriæ magis eſſe obnoxios, quod & alibi attigimus. Impedimentum porrò tempeſtatibus ex ea re maximum creari vulgus ſagarum loquitur: Et ea opinio ſic quorundam animos imbuit, vt iam præſentius remedium nullum aliud eſſe putent, nihilque quod æquè Dæmonum conatus infringat, atque impediat. A qua etiam non eſt alienum, quod ſcribit Paulus Grillandus de Itala quadam venefica (huic nomen fuit Lucretiæ) quā cùm Dæmon dimiſſo vt aſſolet conuentu ſublatam domum reportaret, audito campanę ſigno, quod ad Deiparam viginem ſalutandam dari ſolet, illico in ſubiectas ſentes, ac dumos quaſi viribus defectus abiecerit, vbi à iuuene quodam, cui tum illac iter erat, viſa, atq; agnita, primum quidem aliud fingere cœpit, ac comminiſci: ſed tādem ſuis ipſius iugulata verbis, vt rarò mendacia cohærent, rem vti erat, ſilentij tamen fide prius mercede pacta, omnem iuueni indicauit: Quam cùm is, vt eſt ea ætas arcani parum tenax, ex æqualibus vni incautius prodidiſſet, ea in vulgum quaſi per manus ſparſa ad Magiſtratus aures etiam accidit, qui diſquiſione ampliore teſtatum, ac comprobatū facinus ſeueriſſimè animaduertit: Nequicquam tamen illas pulſari, ac ſanare aiūt Hennel Armentaria 3. Ioāna Oberta 4. ac quædam aliæ aſſeruerunt, niſi id fiat maturè: videlicet priuſquam nubes circumiectum pago terri-

3. Duſæ prid. Cal. Octob. 1586.

4. Sanpetromontij 6. Id. Nouo. 15[illegible]

torium attigerit. Equidem præoccupanda facies Domini 5.& manus eius præuenienda
5. Pſalm. 94. eſt,laudarique multum debet prompta, ac parata in eo ſedulitas,& diligentia : ſed nec importunum,alienumque orationi tempus eſt, cùm ipſæ iam vexant procellæ,attingit calamitas, venit tempeſtas.

6. Plaut. in Moſtell. *Confringens tegulas, imbriceſque. 6*

Nam tam adeò promptum eſt præſens malum tollere, quàm impendens, imminenſq; auertere. Quodcumque 7 temporis momentum ad eum orãdum tempeſtiuum eſt, atque opportunum.
7. Luc. 18, verſ. 5. Commentum igitur eſt ſagarum ea ab illarum Magiſtellis adinuentum cauſa, vt hominibus diuinæ opis ſpem omnem inter ipſas miſerias, atque ærumnas præcidant. Addit Feuxen Eugel irritum,ac inefficacem eſſe earum ſonũ,ſi quæ ex illis dum luſtrarentur à ſacerdotis concubina fuerit nuncupata. Quod ego ridiculum,abſurdumque exiſtimo. Ac licet negent recentiores quidam eam in aëre Dæmones poteſtatem habere, vt grandinem,& alia id genus dira faciant, ob idque vanam eſſe, & impiam de pulſandis campanis contra tempeſtatum vim ſuperſtitionem: in hoc tamen conueniunt Dæmonibus interdum multa extraordinaria permitti à Deo, in quibus partes ſuas non obſcurè interponant: Plurimaque adeò ipſos agere, quorum vis ſenſum noſtrum, & vſitatam rationem

nem ſuperet. Quod & ex Iob hiſtoria ſacra, & D.Pauli Epiſtolis 8. qui diſertè illis aëris poteſtatem attribuunt ſatis clarum, manifeſtumq́ue eſt: Ac ſi hoſtem aduentare, atque etiam imminere claſſico ſignificetur, id non illico damnandum eſt, quaſi in eo ſono, ac canore Martio aliquod aduerſus illius impetum, inſultumq́ue etiam oſcitantibus præſidium conſtituatur. Nam ad arma potiùs cõclamatur, vt milites ſoporem, ſocordiamque excutiant, diligenter agant excubias, aliaque quæ militem iuuat munia ſtrenuè obeant. Induite, inquit idem Diuus Paulus 9. tuba Euangelij, armaturam Dei, vt poſſitis ſtare aduerſus Diaboli inſidias: Chriſtianis arma ſunt oratio, & gratiarum actio, quæ audito Campanarum ſigno, quod ad eam rem ex vſu mortalium nunc proprium eſt populariter capiuntur. Siquidem prope eſt Dominus 10. omnibus inuocantibus eum in veritate, vota ſuorum exaudit, aures eius ad preces illorum. Ac quod quidam optimè dixit, oratione pia cõmouetur cœlum 11. recluduntur oſtia loci illius inacceſſibilis, in quo maieſtas Dei inhabitat. Sunt & qui eum Nolanas 12. pulſandi ingruentibus tempeſtatibus morem ambitioſius defendentes addant, & vim illis ineſſe diſſipandi aëris, diſpergendarumq; nubium ex ſonitus ſui immanitate, & vehementia, quaſi ſi illud nõ ſuccedat, hoc ei, ceu ſubſidiũ aliquod accedere conue-

8. Ad Epheſ. cap. 2. vers. 2.

9. Ad Epheſ. cap. 6.

10. Pſalm. 145. verſ. 8.

11. Pſalm. 14. verſ. 6.

12. Petr. Meſſias variq. lect. lib. cap.

conueniat. Ac non aliæ res, vti ſunt tormenta bellica longè potentius, ſi expediat id præſtent, atque efficiant. Quamquam & hoc à nonnullis vſurpari audio: verùm conatu vtique irrito, atque inutili: Qui enim ſatis validè concutere queat, rem tam multa intercapedine diſſitam, tam vaſto, atque denſo corpore præditam: Quam nec incluſa tonitrua fragore, nec eluctantia fulmina iaculatione, nec flagrantia fulgura commotione ſua diſſoluere, ac diſpergere valeant. Et vt ſit diſpergendi facultas, quo quæſo ruinæ iam ſęptarum grandine nubium. Nam certè diſſipatio fragmenta habet, ac κλάσματα, quæ neceſſe ſit momento in ea in quæ incumbunt loca præcipitia ferri, ac ruere. Perinde igitur hoc eſſe exiſtimauerim, quaſi qui olim (vt refert Plinius 13) popyſmis fulgetras Iouem iratum deliniturі adorabant: Aut illud quod eſt in prouerbio: Veſpa cicadæ obſtrepens, Catulus leonem allatrans.

13. Nat. hiſto. Lib. 28. ca. 2.

VESTIGIIS VELVTI VNGVIVM ſæpè impreſſa, atque exarata apparere, quæ fulmine ſunt percuſſa, quod opinionem multis adfert adnitentis Dæmonis, cui fama eſt, cùm ſe in corpus aliquod induit, maximè id placere: quod vncis, hamiſqúe in morem feræ beſtiæ ſit inſtructum.

CAP. XXVII.

VSu venit vt quæ fulmine ſunt afflatę, ac percuſſæ arbores, muri, pauimenta, veſti-

veſtigia ſæpè oſtendant veluti vnguium; quę alij à Dæmone, cui rumor eſt hamatas, atque vncinatas eſſe manus, credant: alij id, ceu anile, deridentes in naturæ, quæ rariora, ac difficiliora ſæpè edit ſolis cauſis poſitum eſſe affirment. Expeditum ſiquidem, & promptum eſſe fulmini in eas partes ſua ſe volubilitate ſcindere, quæ ſpeciem incuruatorum radiorum præbeant, vti flammæ, cuius plurimum admixtum habet, proprium eſt virgatis notis ea, quæ lambit, inſcribere. Quod & in Epheſini templi incendio animaduertiſſe ſe recenſet Ariſtoteles 1. & paſſim in ædificiorum, quæ igne cõſumpta ſunt, reliquijs obſeruare licet. Tum eius quod corporis eſt expers in id quod eſt particeps actionẽ nullam eſſe poſſe, quæ ſic ex impreſſione notam ac veſtigium relinquat. Sed hac omnes vna delet ratio ex eo ducta fundamento, quod in huius operis peroratione poſuimus Dæmones ſæpè ex ſolida materia corpus ſibi comparere: tum eo habitu fulminibus Dei nutu, ac voluntate permiſceri, ad deinde multa efficere, quæ ſunt præter omnem tributum inanimatis à natura motum, atque ordinem, veluticùm ſurſum, deorſumque meant, ac remaneant, quaſi aliquid ſcrutentur, atque inueſtigent. Vnde & nomen illis σκῆπτα: Aut cùm obuia aliquando declinauit 2. vel peruadunt innocenter: aliquando etiam proterunt, ac peſſundãt. Vt hic etiam

1. Cap. 1 lib. 3. Meteor.

2. Volaterra. Philo li. 16.

ἀντιπαθήματα adijciam, quibus licet Ariſtoteles 3. naturalem cauſam attribuat: tamen mira valde ea ſunt, habentque ſine dubio (vt inquit Seneca 4.) inſitam potentiam aliquã diuinam: vtpotè cùm ferrum, aut æs, quo ſcutum tegitur, liquatur: ligno interim nullam vim externam accipiente: loculis integris, atque illæſis conflatur argentum; ſtat fracto dolio vinum: malorum ſerpentiũ, aliorumque animantium, quibus mortifera vis ineſt venenum omne conſumitur: prægnãtis mulieris, ea ſuperſtite, atque incolumi, fœtus exanimatur. Vt nõ omnino explodenda videatur eorum ſententia, qui in iſtis aliud quiddam, quàm quod in naturalium cauſarum ſerie, atque ordine poſitum eſt, intercedere putant. Maximè cùm id teſtatum reperiatur conſentienti ferè omnium voce, qui ſe noſtra ætate in Dæmonum poteſtatem tradiderunt, eo modo ſcilicet ſolere illos, cùm furunt, ac bacchantur vnguibus digladiari: vti & non pridem Iana Nigra 5. Armacuriana retulit de Magiſtello ſuo, qui Nicolai Bequenot j ſtabulum noctu ingreſſus, vt ibi eius equum interficeret, priuſquam id aggrederetur facere, exteriorẽ parietem ſic vnguibus exarauit, vt (quod aiũnt) ex iis facilè leonem conijceres. Et memini me nõdum ex ephebis egreſſo, cùm Chermis (quæ mihi patria eſt) fulmen vniuerſas ædes propinqui mihi hominis eſſet peruagatũ, ad extremum

3. Cap. 1 lib. 3. Meteo.

4. Lib. 2. nat. qu. cap. 31.

5. Leherijs. Cal April. 1590.

tremum eam porticum qua id ſe foras eiecerat inſcriptam profundis, frequentibuſque vnguium veſtigijs reliquiſſe. Quæ, cùm populares rei nouitate adducti magna cum admiratione certatim inuiſerent; accurri, & ipſe eaque præſens vidi, non ſine aliqua narium offenſione; cùm ſulphuris teterrimo nidore ædes illę adhuc oppletę eſſent.

NON RECTE SENTIRE; QVI cum Epicureis negant Dæmones hominibus occurſare, ſolatia afferre terrores inijcere, inſidias parare, iniurios, moleſtos, ac noxios eſſe: cùm hac paſſim tum ſacræ, tum prophana hiſtoria perhibeant, hodiernáq; adeò ſagarum omnium ſermones vno ore confirment.

CAPVT XXVIII.

THeodorus Byſantius 1. totaque adeò Epicureorum ſchola negauerunt ſapienti viſum vllum vnquã fuiſſe obiectum. Si quod enim aliquando auditum ſit apparuiſſe, id pueros, mulierculas vecordes, atque ægrotos, quibus formidines ex imbecillitate animi, ac rerum ignoratione exiſtunt, authores, atque aſſertores habuiſſe. Et hæc quidẽ illis ex alia longè abſurdiore nata eſt opinio: non eſſe ſcilicet in rerum natura ſpiritus, ac Dæmones: proindeq; ab illis fruſtra iſtiuſmodi phaſmata, ac terrores metui. Ad quam perſuaſionem, & Caſſius vnus ex ea Epicureorum familia conatus eſt Brutum

1. Patritius Senen. li. 5. de reg. tit. 8.

virum

virum nihilominus conſtantem,& moderatum adducere: vti in eius vita recitat Plutarchus 2. Sed huic reliquæ ferè omnes philoſo-

2. Plutarch. in eius vita.

phorum reclamauerunt ſententiæ: Et ipſa experientia à multis ætatibus repetita eam ſatis à commenti opinione nũc vindicat: Scatent enim hiſtoriæ exemplis phantaſmatum quæ proprias figuras, non etiam inanes ex metu imagines habuerunt. Illud quod eidẽ Bruto Philippus apparuit: Athenis philoſopho Athenodore: Curtio Ruffo in Aphrica: Romę Senatui vniuerſo 3. Quod poſtremum huius in quo verſamur argumenti fidem ex eo magis adiuuat, quia non momenti vnius viſum id fuit: ſed perpetui biennij. Toto enim eo, vt perhibent Antonini Pij (quo imperante id accidit) viographi, Marcus Ruffus ſenator, poſtquam è viuis abiſſet, eodem quo viuens ſolebat loco: ſed mutus, ſilenſq; ſedere viſus eſt: vt innumera alia omittam, quæ poſteriorum temporum res geſtæ continent. Quibus & Chriſtiani ipſi calculum ſuum adiecerunt: adhibita tamen diſtinctione, ac differentia: vt ſcilicet ſpirituũ alij ſint hominibus beneuoli, ac fideles, à quibus ſalutaria omnia veniant expectanda: alij noxij, atque ἀλοςορες, à quibus peſtifera, ac crudelia omnia ſint metuenda: Illis ſi quibus occurrunt, ac fortè proſtratos vident, eos ſua virtute illico erigere, ac confirmare: vti euenit Agari 4. Abrahami famulæ, cui magna

3. Plinius ſecundus epi. lib. 7. epiſt. 27.

4. Geneſ. 21. verſ. 17.

deſpe-

deſperatione affectę ob commeatus difficultatem, quàm in Berſabees ſolitudinibus, vnà cum filiolo Iſmahele patiebatur, Angelus apparuit, ac cùm perterrefactā videret prohibitam primùm timere amicè ſolatus eſt, ac de eiuſdem Iſmahelis fortuna benè ſperare iuſſit. Idem & Cornelio centurioni contigiſſe in Actibus Apoſtolorū legimus: Nam cùm timore non paruo ad primum Angeli aſpectum correptus fuiſſet, ab eo tamen ſtatim liberatus eſt, atque audijt orationes ſuas ac eleemoſynas Deo gratas, acceptaſq; fuiſſe: proindeque ſecurus fauſta, proſperaque omnia expectaret. Mulieribus quoque, quæ prima die Sabathi ſummo diluculo ad Seruatoris noſtri ſepulchrum acceſſerunt, viſus eſt Angelus facie inſtar fulguris coruſcanti, veſte, vti nix candida, ac cùm ad eam oris, habituſque admirationem expauiſſent, ab illo admonitæ ſunt, metum omnem vt deponerent: atque ita iam confidentiores factæ ſigillatim, quod ſibi faciendum erat, edoctę fuerunt. Hos verò alteros metu quos aggrediuntur exanimare, ac ſępè vix viuos cùm recedunt relinquere: nimirum ne ſic conſternatis animo tam facilè ſit eorum artes, fallaciaſque detegere: ſimul vt ſiquod adhuc benè agendi conſilium ſupereſt, id illico excutiant, atque adimant. Nam & Thucydides 7. apud Plutarchum hunc longè vberrimum pauoris fructum commemorat, quòd om-

5. Cap. 10. verſ. 3. & 4.

6. Matth. 28. verſ 3 & 4. Marc. 16. verſ. 6.

7. In lib. de fortu. & virt. Alexā.

nes honeſtos conatus ſoleat frãgere, ac prohibere. Et Cicero 8. ex veteri poëta: Pauor (inquit) mihi ſapientiam omnem exanimato expectorat: Tum Plautus: Pauor territat mentem animi. Quę etiam cauſa fuit, ob quã veteres Pana Deum (ſub hoc Pamphilus Euſebius, dum ad Theodorum Epiſcopum ſcribens Plutarchi de Thamo hiſtoriam recitat, Dæmones omnes comprehendit) exiſtimabant repentinos terrores, improuiſaſque formidines immittere. Inde tot apud eos lemures, laruæ, lamiæ, Empuſæ, Vertumni, aliaque id genus ſpectra; quæ ſe, vt aſpicientibus terrorem maiorem offerrent, modò in hanc, modò in illam ſpeciem immutare ſolebant: vti eleganter his verſibus expreſſit Ariſtophanes in Ranis:

8. Lib 3. de oratore.

καὶ μὴν ὁρῶ νὴ τὸν Δία θηρίον μέγα
ποῖόν τι, δεινὸν παντοδαπὸν γοῦν γίγνεται
τοτὲ μὲν βοῦς νυνὶ δ' ὀρεὺς, τοτὲ δ' ἀγυνὴ
ὡραιοτάτω τίς. ποῦ ἐπι, φερ' ἐπ' αὐτὴν ἴω
Ἀλλ' οὐκ ἔτ' αὖ γυνή 'στιν, ἀλλ' ἤδη κύων
Ἐμποῦσα τοίνυν γ' ἐστί.

Et qui Antonij Abbatis Alexandrini vitam deſcripſit: Ei (inquit 9) degenti in Heremo nequiſſimi ſpiritus monſtroſa diuerſarũ imaginum facie metum incutere ſunt conati: ferarum more in eum rugientes, vlulãteſque: ſerpentum ſibilationibus perſtridentes: rictibus ringentes: dentibus infrendentes: toruo

9. Marul. lib. 5. cap. 7.

totuo oculorum aſpectu ſcintillantes: flammas ore naribus auribuſque perflantes: nullaque adeò pauoris omiſſa ſpecie, qua illum terrere poſſent. Cui & germanum eſt illud D. Hieronymi in Hilarionis Abbatis vita talem ſi non formarum, at vocum imitationem, variationemque continens. Ab eo (inquit) ſæpè nocte intempeſta auditi infantum vagitus, balatus pecorum, mugitus boum, planctus quaſi mulierum, leonum rugitus, murmur exercituum, aliáque variarum vocum portenta: vt ante ſonitu, quàm aſpectu territus cæderet. Nimirum in hoc ſupra quàm credi poteſt ſibi placet Diabolus: vt quauis ratione diuexatos homines habeat, adque omnes concitandorũ terriculorum occaſiones ob id ſemper eſt intentus. Ἀτὴ (inquit Homerus 10.) φθάνει δέ τε πᾶσαν ἐπ' αἶαν βλάπτους' ἀνθρώπους. Ἀτη (interpretatur Suidas) ὁ διάβολος, ὁ ἀντικείμενος. Qua de re in veterũ hiſtorijs alia etiã abundãt exempla: quę tamẽ hic nõ eſt animus attingere, cũ plura hęc ętas datura ſit, quàm vſus veniat. E quibus hoc mihi primum erit de auriga quodã Nanceiano. Eum fortè in Henæo ſaltu, qui ſaltus ab vrbe alterum abeſt lapidem ſæuior tempeſtas inter lignandum nec opinantem oppreſſerat. Vt igitur ſe ab eius caſu protegeret, tecto alicui feſtinanter ſuccedendum fuit. Quod dum facit, ſub ea, quæ ſe in proximo denſam, patulamq; magis oſtendit, arbore,

10. Iliad.

atque ibi conſiſtit, expectans dum ſedatur tempeſtas: Ecce ſibi aſtantem ex improuiſo lignatorem alium videt, quē dum attentiùs conſiderat (vt fit vbi in ignotum, peregrinumque hominem incidimus) aduertit illi naſum nunc ſe enormiter in litui morem producentem: nunc in iuſtam, priſtinamque formam momento contrahentem: tum pedes corneos, bifidoſque ac totam corporis molem extra modum. Primùm igitur ingenti pauore deijci, ac penè emori: mox, qđ (in eiuſmodi difficultatibus more inoleuit,) Chriſtiano ſe ſymbolo, fiduciaque munire: tandem ſolum ſe, vt antea, videre; atque adeò obſtupefactum, vt quæ illi antè in vrbem vel velatis (quod aiunt) oculis errari non potuiſſet via, tunc ab attētiſſimo etiam, ac diligentiſſimo ignoraretur. In quam quoque vrbem ſic lingua hærens, oculis ſtupens, totoque corpore trepidans appulit: vt quæ acciderant narranti facile fuerit credere. Cuius etiam rei fidem non parum adauxerunt, quæ lignatores alij eminus à ſe viſa prædicauerunt: Eo enim loci infuſcatus aër, ac denſiore fumo obuolutus illis apparuerat. Eiuſdem argumenti eſt, quod ſequitur. Deſiderij Maioris Scutellani doliaria vaſa
11. Nicolaus Stephanus ex conducto religauerat, pactamque mercedem per Iacobetam
11. vxorem (hæc inſignis erat venefica) ſępius atque incaſſum ſibi reddi popoſcerat. Hanc

Saxerij ad quereum 3. Cal. Maij. 1588.

laco-

Iacobeta interpellandi prouinciam tandem pertæſa, ac prætereà fruſtrati tamdiu laboris indignitate nó parum commota hoc ſedulò agebat, quomodo eam tergiuerſationem in Deſiderium noxa aliqua animaduerteret: quærebaturque tantum ad id latens aliqua occaſio. Commodum inter hæc iuſſus eſt Deſiderius in ſolas terras excedere, quòd eius domum peſtilentia fortè inuaſiſſet, habebatque is ſub mapalibus ſeorſum familiam: Ibi eum ſera iam nocte cum ſolo filio degentem Dæmon (ſic poſtulante Iacobeta) adoritur ſtrepitu, fremituq; adeò horribili: vt cælum ipſum ſolutis compagibus in eius caſam ruiſſe videretur: Neque falſum fuiſſe hunc terrorem, aut à Deſiderio malitioſè excogitatum, dum ſibi placet vanos in vulgus rumores diſſeminare, indicio poſteà fuit: quod ipſe cum filio ex eo in talem morbum inciderunt, qui omnium, qui viderunt, opinione pro deſperato haberetur. Hûc pertinet & illa, quæ fuſiùs ſuo loco de nutrice deſcribetur, narratio; cui multa nocte ad puelli cunas vigilanti Dæmon Errici Carmucij, qui illam malè oderat terrorem maximum iniecit, vitris feneſtrarum ingenti cum ſtrepitu confractis, ac diiectis. Pſellus quoque author eſt, Dæmones ſæpè, quo terrorem eiuſmodi adaugeant, lapides iacere ſolitos, ſed ictibus irritis. Tali lapidatione diuexatos fuiſſe Moguntinos Anno

 D.CCC.

D.CCC.LIII. refert Sigebertus. Et ferri quidem ea moleſtia potuiſſet, niſi lõgè grauior alia eſſet conſecuta: ex incendio ſcilicet, quo conſumptæ ſunt vniuerſæ illorum ædes, quas ſic anteà Dęmon ſaxis appetiuerat. Quę calamitas etiam Columberij, qui pagus ſex miliaribus à Leucis abeſt, noſtra memoria accidit. In eius extremo vico, qua iter eſt Salſuriam, ruſticus caſam habebat, humilem quidem illam, ſed ſatis pro fortuna lautam, ac nunquam quod eſſet auditũ vllis ſpectris infamem. Occupauit tamen illam Dæmon ſolis primum contentus lapillis domeſticos citra noxam de nocte impetere: ſed vt id ex aſſuetudine ab illis negligi, ac etiã ludibrio haberi vidit, hunc cõtemptum non ferens, ignem caſæ profunda iam nocte immiſit; quo ſic momento exarſit, vt ferè ſolo tota exæquaretur. Quæ cùm illac aliquot pòſt diebus iter faciens ab accolis inaudiuiſſem, locum adhuc ruinis deformem ipſe præſens videre volui, quo rem omnem clariorem, teſtatioremque apud alios relinquerem. Huc etiam non inconcinnè referri poteſt, quod Torquemadius 12. vir Hiſpanus vernaculum vernacula lingua refert: Salamancæ, inquit, matrona fuit cuius ædes importunis eiuſmodi lapidationibus infeſtæ vulgò habebantur: Eo rumore excitatus vrbis præfectus periclitari ipſe voluit, veráne eſſent, quæ de ea re adeò conſtanter prædi-

12. In Hexamecons Dial. 3.

prędicabantur: an potius à domeſticis tegendæ alicui nequitiæ affingerentur. Nam & in ijs erant duæ non illiberalis formæ adoleſcentulæ, cum quibus amatores liberius per eam occaſionem congredi velle, atque in hoc omnem iſtam fabulam adornare erat ſuſpitio. Ad illas igitur ædes ea ſe hora pręfectus confert, qua ferebatur frequentiſſima eſſe lapidatio. Accurrunt vnà populares non minus viginti, è quibus aliquot dimittit, qui adhibito lumine perueſtigarent, ecquis in ſuperiore domo eſſet, qui ſic domeſticos ſaxis appeteret. Redeũt peragratis diligenter omnibus latebris, renunciantque omnino reperiſſe ſe nihil, vnde ea timeri deberent: Placuit tamen ad imos ædium, quo tum è cœnaculo deuenerant, gradus conſiſtere, atque aliqua mora hoc quicquid eſſet amplius probare, & experiri: Ecce autẽ vix dum eo loci conſtiterant, cùm ingẽti tumultu lapides cœpêre in agmen deuolui; qui tamen ſingulorum crura innocui præterlaberentur. Denuò igitur mittuntur, qui viderent, vnde hic lapidum imber ſeſe tam creber effunderet: ſed & vbique ſolitudo, vt ante à reperta iam à multis conceptam de ea re opinionem non parum confirmauit, videlicet, hæc Dæmonum arte, ac præſtigijs onia fieri: Auxitque adeò quæ non ceſſauit grando eorum capitibus allabi, qui ſe etiam ex illis ædibus præ metu foras eiecerãt:

Ex quibus tandem vnus loci ſecuritate factus iam ferocior ſublatum, ac diligenter oculis notatum lapidem in aduerſum tectum hoc præfatus proiecit: Si is à te eſt, ô Dæmon, eundem mox in me reijce. Quod cùm illico eſſet factum, licet caſu irrito, deſitum eſt, amplius dubitari, quum res ita ſe haberet, vti illam primum in vulgus matrona ediderat. Et memini me cum graſſante Tholoſæ peſtilentia Anno circiter M. D.LXIII. in Auſcorum auguſta eſſem, ac fortè apud D. Abeliũ in eius vrbis Metropolitana Eccleſia ſodalem ludo noctẽ ducerem: vti tunc ætas erat, atque otium, ab eiuſmodi petulanti Dæmone omnibus, qui tum vnà in eodem atrio incluſi eramus, exhibitam ſæpius inter ludendum non leuem moleſtiam fuiſſe: hinc, illinc temerè iactis lapidibus, qui tamen ſine cuiuſquam noxa, atq; iniuria in terram decidebant. Eius atrij foribus peſſulum intus obductum erat: nulla in eo præter abacum, menſam, atque ſedilia ſuppellex, vnde techna vlla oriri, atque inſtrui poſſe crederetur. Et hæ quidem ſic ſunt bonorum, malorũmque Dæmonum in aggrediendis hominibus contrà comparatæ rationes per eas, quas modò dixi, cauſas beneuolentiæ, odij, ſolatij, terroris, adiumenti, noxæ, beneficij, iniuriæ, quæ ſtudia in vtriſque ſemper alunt diuerſa, & contraria. Quibus & hoc conſequens eſt, quod nobis ab initio dictum eſt

ambigi

ambigi ſine magno errore non poſſe: quin ſint, qui rebus hominum faueant, inuideant proſint, obſint, patrocinentur, inſidientur Dæmones.

NON MODO, VT IAM DICTVM EST, ſortilegos per aërem à Dæmonibus deferri; ſed & ex eo loco multa in hominum perniciem moliri, ac machinari: demumquè in terram innoxio caſu, ac qualis ſolet eſſe auium, lapſione placida, quietáuè deponi.

CAP. XXIX.

QVi negant maleficorum ad ſuos conuentus veram profectionem, imaginariamque tantùm exiſtimant: maximè ſe defendunt authoritate Ancyrani Concilij ſtatuentis hũc errorem prorſus Paganicum eſſe, & impium Sed hoc Concilium Prouinciale tantùm fuit ſub Marcello Ancyrano Antiſtite, contra quem etiam hæreſis Sabellianæ ſuſpectum Aſterius Apollinarius, & Hilarius ſcripſerunt, vt multi exiſtimant celebratum. Ac quamuis poſt confirmatum in Trullo, canone ſecundo ſextæ ſynodi reperiatur: tamen contrarijs multorum patrum quos ætas poſterior tulit, ſententijs ea impugnata eſt opinio: Inter quos fuerũt DD. Ambroſius, Auguſtinus 1. Thomas 2. Bonauentura 3 Innocentius Octauus 4. & Cardinalis Caietanus 5. Tum Iuriſconſulti non infimi ordinis Alfonſus Caſtrenſis 6. Syl-

1. Lib. 10. & 18. de ciu. Dei.
2. ij. a. ij. q. 96 art. 5.
3. In 3. ſent. diſt. 19. q. 3.
4. In bulla præfixa malleo mal.
5. ij a ij æ. q 96 ſuper artic. 3. 5. Thomæ.
6. Lib 1. de iuſta hæret. pœnitet c. 14.

7. ueſter Prierius 7. Paulus Grillandus 8, Martinus Nauarrus 9. Sprenger 10. ac plerique alij qui quæſtiones inter eiuſmodi maleficos ſæpè & diuerſas exercuerunt. Et certè tutior, potiorque ſemper viſa eſt ea ſententia, quæ rei illius veritatem aſtruit: Siquidẽ fundamentum poſitum habet in ea ratione, de qua vno ore Theologi omnes conueniunt: videlicet Dæmonibus poſt lapſum atq; apoſtaſiam integra manſiſſe naturalia dona: vti ſunt immortalitas, potentia, motus celeritas ſcientia, aliæq; id genus veluti dotes, quas à ſua acceperunt origene: Bonis autem ſpiritibus promptum eſſe, vt vel momento temporis, non tantùm ipſi immenſa aëris ſpatia decurrant: ſed & homines nullo negotio vnà ſecum traducant, ſatis demonſtrant, quæ in eam rem paulò antè de propheta Abacuc, & Philippo Diacono à nobis ſunt recitata. Minus igitur mirum iam videri debebit, ſi hæc quoque præſtant mali. Nec adeò ea res exẽplo caret: ſed & perhibent literę ſacræ 11. hominem fuiſſe ſpiritui immundo obnoxium, quem in loca ſola ſæpè is tranſportaret, diſcerptis antè quibus erat colligatus cathenis. Et IESVM ipſum 12. ſcimus à Diabolo aſſumptum fuiſſe ac modò ſupra tẽpli pinnã locatum, modò in montẽ excelſum deportatum. Ac ne quis putet hæc miracula eius ętatis propria fuiſſe, quæ Deus pro tempore, atque Euangelicę doctrinæ vſu tunc edi, atque

7. In tracta de ſortilegiis.
8. Lib. de ſortil. q. 7.
9. In manuali c. 11 nu. 38.
10. In Malleo Malef.
11. Lucæ 8. Marci. 5.
12. Matth. 4.

que apparere voluerit. Nunc verò nec neceſſariam, nec credibilem ea habere authoritatem: ſciat poſteriorum ætatum hiſtorias iſtiuſmodi quoq; exemplis abundaſſe: quemadmodum amplius in huius operis peroratione docebimus: & noua alia quotidiè ſe prodere, è quibus pauca quidem, ſed clara, ac teſtata earum prouinciarum, vbi acciderũt, monumentis ſubijciam. Eſt Giruncuriæ in Vogeſorum prouincia caſtellum ſatis firmũ è cuius ſumma arce, cùm tegularum ordines aliquot fulmine eſſent diſiecti, Sebaſtiana Picarda 13. non multo poſt in eo pago ſortilegij rea fortè & id apud Iudicem profeſſa eſt, Dæmonis, ſuaque ſimul opera eſſe patratũ: Cùm enim (inquiebat) è nube vna in illam proruiſſemus eo conſilio, vt funditus euerteremus, non fuiſſe tamen in noſtra poteſtate id exequi; ſed tantùm pauxillulum id ruinæ attulimus, vt eſſet quod eius conatus nos non omnino pœniteret. Simile huic eſt quod ſequitur. Guninus 14. quidam nomine Magiſtratũ in D. Clementis fano, vbi cõmorabatur, obtinẽs, cùm ruri fœnũ inter domeſticos curaret, cœlumque iam magnis tempeſtatibus commotum cerneret, domũ fugam parabat; ſed dum ad eam ſe inſtruit, ſubito fulminis ictu proximè ſe quercus ſex radicitus vidit euerſas: ac eam, quæ ſeptima loco adhuc ſtabat, totam ceu vnguibus laceratam, ac diſcerptam. Cùm iam multo ma-

13. 10. Cal Nouembr. 1586.

14. Roncaij. ad D. Clementis fanum. Cal Dec. 1586.

ſo magis properaret,amiſſis etiã prę feſtinatione pileo,ac ijs inſtrumentis,quę tum manibus geſtabat:ecce de integro audito fulminis fragore illi viſa eſt in ſumma quercu,quę in proquinquo erat,hærere mulier, qua (vt caedibile eſt) nubes ſe eo impetu exonerauerat.Eã igitur conſideratiùs intuens,agnouit è vicinia eſſe vetulã, quam illico ſic cœpit verbis increpare:Túne,peſſima,ea es Margareta Vvarina,ad quã quantum nunc cóperio non immeritò ante hac ſortilegij ſuſpicio apud omnes pertinuit? vnde tu nunc nobis ades iſto habitu? Cui illa: ignoſce hoc mihi, quæſo,ac celatum habe,quod nunc vides:faxo,ſi hoc ita de me promerueris,vt nunquã à me tibi,tuiſq; vel minima oriatur iniuria: Ac ne quis de iſtis addubitet ſciat non modò eſſe cóprobata Cunini illius teſtatione, quam iureiurando apud Quęſtoré ſanctiſſimè firmauit: ſed etiã ipſius Vvarinæ agnitione, & extra tormenta ſæpius repetita,&in ipſo vitę vltimæ momento multis audientibus cóſirmata. Huc etiam pertinet,quod ex alijs quęſtionib. capitalibus,eorumq;, qui illas exercuerunt, fida renunciatione compertum habeo. Coorta cũ magno fragore,tonitribuſq́ tempeſtate, qui armenta reliquoſq́; pecorũ greges in collis Alemani iugo cuſtodiebant, is ad vicinos Huecuriæ cãpos,quæ eſt in Vogeſorũ præfectura pertinet, ſe vt in operto eſſent in proximas ſyluas abdiderãt:Ecce verò il-

rò illis ex improuiſo viſi ſunt ruſtici duo ſummis arborum, quæ proximè ſtabant, ramis hærentes, ac velut implicati, adeóq; animis conſternati, vt facilè indicarent illuc nó conſilio, ſed caſu, atq; inauſpicato aliquo impetu perueniſſe. Tum auté veſtitus fœditas, ac deprauatio, quaſi per lutum, ſenteſq; oés fuiſſét reptati, ſuſpitioné adaugebat, eo loci à Magiſtello ſuo eiectos, detruſoſque fuiſſe: poſtquã is illos hac, atque illac more ſuo traxiſſet. Cófirmabatur & id eo magis, quòd cũ illic tanto tépóris ſpatio conſediſſent: quantũ ſatis eſſet ad probandã, aſſerendamq; oculorum fidé: momento tamen, aduertenteq; nemine, dilapſi apparere deſijſſent. Tandem & dubitationé omnem amouit, quæ nó longo pòſt tépore cóſecuta eſt illorum ea de re ſpontanea, atq; armentariorũ verbis conſentiens cóſeſſio, cùm ad interrogata ex vinculis reſponderent. Eſt etiã villa, quæ ſe Bellimonte Vitelliũ contendentib. ſiniſtrorſum oſtendit: in eius ſummũ tectum cùm fortè & ijdem è procelloſa nube præcipites decidiſſent, magnáq; difficultate Rotarius (id erat eorum alteri nomen) afficeretur, quemadmodum ex ita arduo loco ſe incolumes poſſent in terram demittere: nam & earum rerũ adhuc erat rudis & inſolens: hęcq; illi ad inſanas eiuſmodi nimborum molitiones periclitata primùm fuerat abitio. Amantius, qui à prima pubertate in Dæmonis ſeruitutem à parenti-

parentibus abductus maturè ſe ijs aſſueſeceſ rat, ridens ibi infit: Bono animo es, ſtulte, nam qui nos habet ſua poteſtate ad difficilio ra habiles, atq; idoneos Magiſter; hoc etiam negotium facile, ac ſine vllo periculo expe- diet. Nec dictum res diutius morata eſt: nam ſubito turbine vnà correpti, ſine vlla noxa in terram ſunt depoſiti, ipſa tota ſic contre- miſcente domo, vt à fundamentis reuelli vi- deretur. Hócq; ipſi diuerſi, totidem tamen verbis recenſuerunt. Imò & cum villaticis cõmiſſi de die, déq; tumultu, ac trepidatione omni inter eos liberè, ac conſtanter conue- nit. Ac tandem quos viuos criminis ſocietas conuinxerat, eoſdem mortuos flamma iudi- cis damnatione abſumpſit. Et hæc quidem pauca ad tam multa, quæ ſuperiores attige- runt ceu auctarium accedant. Nam certè ſi plura numerando percenſere velim, facile id mihi ſit facere, qui alia etiam in Sortilego- rũ, quas exercui, quæſtionibus viderim: ſed vti Iuriſperitis loqui niſi laudata aliqua lege pudor eſt: ita mihi ea commemorare, quo- rum documẽta in aduerſarijs meis nulla ex- ſcripta habeam, hic eſt religio: Multa verò, vt iam dixi, à me, priuſquam hæc ſcribere eſ- ſet animus, neglecta ſunt, quę profectò nunc piget non annotaſſe, quòd eorum vſus ſæpè veniat, nec occurrant ta- men deſiderata, ac re- quiſita.

DAEMO-

DÆMONOLATREIAE.

LIBER SECVNDVS.

NON ESSE IN DAEMONVM POTEſtate diſſolutas morte animas ad ſua corpora reuocare. Vt tamen ſunt operum Dei adumbratores maximi, id ſæpe in ſpeciem eos præſtare, dum ſeſe cadaueribus inſinuant, ac in iis motum, qualis in viuentibus eſſe ſolet, interius cient: quemadmodum ἐν αὐτομάτοις euenire videmus. Tum de Petronij Dalbemij impietate, parricidio, prodigioſiſq; amoribus hiſtoria.

CAPVT PRIMVM.

Nεκυομαντήιȣ, & vaticinationis, quę fit per excitatos ab inferis Manes, meminit Herodotus in Terpſicore. Et Homerus 1. Vergiliuſq; 2. Mercurium (is magnus incantator fuiſſe perhibetur) νεκραγωγον, ac animarum ab Orco 3. euocatorem faciunt. Hiſtoriæ etiam tum ſacræ, tum profanæ frequentiſſima eorum exempla continent, qui reuocatas ad ſua cadauera vmbras humana voce loqui, ac ad interrogata reſpondere compulerunt. Saul 4. dubitans vtrum de ſumma rerum prælio cum Philiſtæis decerneret, an potius bellum in aliud tempus trahe-

1. Odyſſ. ω.

2. Aeneid. 4.

3. Eraſ. Chil. 1. centur. 1. Adag. 95.

4. Samuelis 1. cap. 28.

traheret,ad Dei oraculum confugit,ab eo é-uentum belli ſciſcitaturus: ſed ſilente Deo, ac reſpõſum denegante in Endor vrbẽ proximam ad anum quamdam Manes,vt audierat,elicere callentem ſe contulit, ab eáq; dato iureiurando ſe id factum nemini indicaturum, impetrauit, vt Samuëlis animam ab inferis euocaret. Vix igitur ipſa 5. carmẽ benè adhuc mouerat,cùm ecce imago venerandi ſenis ſacerdotali habitu amicti ex improuiſo affuit: qui Samuëlẽ ſe eſſe diceret, nuntiaretque Sauli fore,vt poſtridie ipſe cum liberis acie victus caderet,domeſticumq; regnum vnà cum vita amitteret. Cui exemplo ſimile eſt & germanum illud Lucani 6. vbi militem inducit recens occiſum à Theſſalica quadam muliere reuocatum ad vitam, ac Sexto Pompeio euentũ belli Pharſalici prædicentem. Quod ne quis commentum eſſe poëticum exiſtimet, id Plinius 7. ex Varrone totidem ferè verbis; ac tantùm ſilentio prætermiſſa mulieris incantatione recitat. Bello inquit Siculo Gabienus Cæſaris claſſiũ fortiſſimus captus à Sexto Pompeio iuſſu eius inciſa ceruice, & vix cohærente iacuit tota die. Deinde cùm aduesperauiſſet eum gemitu,precibuſque congregata multitudine petijt,vti Pompeius ad ſe veniret,aut aliquem ex charis mitteret: Se autem ab inferis remiſſum, haberetque,quod nunciaret. Miſit Pompeius plures ex amicis,quibus Galienus

5\. Eccleſi.24. D Augu ad Simplicia. lib.102. q. 3.

6\. Libr.7.de bello Pharſa.

7\. Lib. hiſt. nat.7.ca. 52.

lienus dixit inferis Dijs placere Pōpeij cau-ſas, & partes pias. Proinde euentum futurum quem optaret. Hoc ſe mutuare iuſſum Argumentum fore veritatis, quod peractis mādatis protinus expiratur eſſet: Idq; ita euenit. Huic perſimile eſt illud, quod de Zacla AEgyptio propheta memorat Apuleius 8. Is (inquit) grandi mercede pepigerat defuncti cuiuſdam adoleſcentis ſpiritum ab Inferis reducere, corpuſq; ceu poſtliminio animare. Ergo propitiatus cœleſtia ſidera, inferna numina, naturalia elementa, nocturna ſilentia, adyta Coptica, incremēta Nilotica, arcana Memphitica, & ſiſtra Phariaca herbulam quandā circa cadaueris os, & aliā pectori eius impoſuit: ſic tumore pectus eius extolli, ſalubris vena pulſari, ſpiritu corpus impleri, & adſurgere cadauer, & profari incœpit: ac cum iuſſum eſſet mortis ſuæ arcana prodere noxio nouæ nuptæ poculo peremptū fuiſſe ſe pronuntiauit, vt adultero torū manciparet Hæcq; elocutum tandē rem ſuā terræ reſtituiſſe. Non deſunt etiam vſus ætatis propria, quæ antiquis illis annumerari poſſint, Anno M D LXIII. fuit Lutetiæ mulier eiuſmodi artibus imbuta, cuius nomini hîc propter familiæ claritatem, atque amplitudinem parcendum cenſui: quam cùm ſalutaturus de more inuiſerem (erat enim ea mihi municeps) reperi cum Neuſtrijs duob. rationem ineuntem, quemadmodum theſauros

8. Libr. 2. de Aſino aureo.

M quorum

quorum perueſtigandorum facultatem ſibi à rege conceſſam aiebãt (Nam Leonina lex
9. L. vnica de Theſau. lib. 90. 9. quæ prohibet ſceleratis ſacrificijs, odioſaque legibus arte theſaurum quærere: ſicuti & ſalutares aliæ multæ pridem aulicorum ambitionis ſtudijs exulant) commodiſſimè nanciſcerentur. Atque inter hæc alterum, & ſeriò quidem narrantem audiui, quomodo non multis antè diebus refixum patibulo cadauer ea cauſa ad colloquium impuliſſet: ſed ab illo certi nihil exculpere potuiſſe, adeò ambigua, perplexáque erant omnia eius reſponſa; & à multis ſæculorum ætatibus recepta eſt hęc perſuaſio animas poſſe exciri ſe pulchris, ac denuò ad ſua corpora carminũ incantamentis reuocari. Sed ego ſic morte diſſolutam hominis compagem puto, vt i-
10. Pſal 72. & Iob. cap. 7. terum componi, ac coaleſcere, niſi Dei omnipotentis beneficio aliquo ſingulari, non queat, 10. aut

Donec longa dies perfecto temporis orbe,
Omnia miſcebit miſſo diuinitus igni.
——nec quicquam expergitus extat,
11 Lucre. lib. 3. *Frigida quem ſemel eſt vitai pauſa ſecuta* 11.

12. In lib. de ciuit. Dei & b. 2. de mir. ſacræ ſcript. c. 12. Nam quod ex ſuperiore Samuelis hiſtoria contrà arguunt: hoc non ex omnium ſententia eſt. Neque enim (vt inquit D. Auguſtinus 12. Tertuliano 13 alijſque orthodoxis authoribus non paucis in hoc conſentiens) ea ad
13. In lib de anima. veri rationẽ rapienda ſunt: ſed potius ad viſum, atq; intellectũ Saulis, qui factus reprobus re-

bus rectè de ea re ſentire non potuit. Præſtigias verò fuiſſe Diaboli vel hæc indubitato demõſtrãt: quod ſi verè apparuiſſet Samuël, non vtiq; vir iuſtus, & qui viuens prædicauerat ſolũ Deum eſſe adorandũ, paſſus eſſet ſe à rege adorari. Rurſus homo Dei, qui cũ Abraham erat in refrigerio, nõ dixiſſet ad virum peſtilentem, & dignũ gehennæ ardore: Cras mecum eris. Et certè eam narrationẽ exponens Zonara vir Chriſtianæ veritatis obſeruantiſſimus 14. nõ euocatos Manes Samuẽ- 14. Annal. tomo. 1.
lis dicit, ſed tantùm viſos euocari, & ſpectrũ hoc nõ etiam animam Samuẽlis appellat. Siquidem (vt diſertè ſtatutũ in vltimò capite Ancyranæ Synodi 15. reperitur) quæ per in- 15. Iſidorus ca. 9. lib. 8. Etymolog.
cantationes fiunt non verè dicuntur fieri, & in corpore: ſed tantũ in ſpiritu, & ſpecie quadã, quę oculos fallaciter feriat. Aut ſi ſolidũ adeoq; humanum aliquod ſubeſt corpus, id vita prius exutum ὀργανικῶς κινεῖσθαι (vt ait Vitruuius) eius videlicet molem intus agitãte Dæmone, perinde atq; ἐν αὐτομάτοις, Dędaleiſq; organis euenire videmus, cũ metalla (vt inquit Caſſiodorus 16.) mugiunt, ænei 16. In lib. Variorum.
angues inſibilant, aues ſimulatæ, ac vocem propriam neſcientes habere, dulcedinem tamen cãtilenæ probãtur emittere. Tripodes Pythij ſpõte ſua ſe mouent, ac procedunt: hi quidẽ conuiuis vinũ: illi aquam fundentes, quos Apollonium, cùm eſſet apud Hiarchã, alioſque Gymnoſophiſtas, vidiſſe memorant.

rant Nam hæc puto Dæmones,quibus eſt a-
lioqui non parua cum eo, qui vitam homi-
num cótinet, ſpiritu affinitas,longè ſua ſub-
tilitate, agilitateq́; ſuperaturos nemo ſanus
vnquam ibit inficias. Tum etiam aliud eſt,
quod hoc totum magis conciliat. Nam cùm
ſpiritus ſint ſpurci,atque immundi: mirum
eſſe non debet,ſi vti ſus in volutabro, ita illi
in fœtidis cadaueribus hoſpitium, ſedemq́;
gratiſſimam habeant. Quæ res facit, vt in ſe-
pulchretis, lociſque nocentum ſupplicio,ac
cruciatu infamibus frequentes Laruę,id eſt,
Dæmones, occurſent. Nam ſtultum ſit, &
cum impietate paganica coniunctum crede-
re animas deſiderio relictorum corporum
17. circa ea obuerſari,ac volitare, cum digreſſis
D. Auguſt. ſerm lix. ad abitio ſit in loca,ſedeſque certas,ac conſtitu-
frat. in he- tas 17. Quò etiam pertinere videtur, quod
remo. D. Iudas 18. narrat Diabolo (huic Franciſ-
18. In ſua epiſt. cus Venetus 19. Hazazeli nomen fuiſſe ait)
verſ. 9. certamen interfuiſſe cum D. Michaële Ar-
19 Problem. ſac changelo de Moſis cadauere:eo fortaſſe con
ſcrip. tomo. ſilio,vt in id illapſus Iſraëlitis facilius impo-
3. ſect. 3 pro- neret, atque ad idololatriam domeſticum
bl. 43. malum feneſtram pateſaceret. vti eum non
ſemel poſtea in alijs multis feciſſe, Rabino-
rum libri perhibuerunt. Adeoq́; pro reme-
20. dio contra id ſingulari tradiderunt (ἄλλα τὸ
Duſ in ad- καλὸν θεραπεύοντες) ſi circuli ſeptem circum
uer. in lib. Hol. de id ſepulchrum,vbi conderetur mortuus,du
morb. int. cerétur 20. Ad hæc omnia accedit, quod Sa-

tanas

tanas operum Dei ſectator maximus hoc apud ſuos agit ſedulò, vt ſe cũ illo poteſtate, ac viribus conferat,& quã maximè exæquet. D. Petrus 21. Tabitham vita defunctam diſcipulorũ rogatu, quibus illa victum piè ſuppeditauerat, ſuſcitauit à mortuis: vti ante eũ multis ſæculis Helias 22. in vrbe Sarepta viduæ mulieris, à qua cibo adiutus fuerat, filium morbo extinctum ad vitam reuocauerunt. Symon ne ei vlla in re inferior videretur, cadauer defuncti pueri, quem Egeſippus 23 Neroni propinquitati coniunctum fuiſſe ait, Magicis ſuſurris excitare conatus eſt: & ijs quidem illud ſic mouit, vt ad vitam reduxiſſe videretur: ſed eum mox vti anteà exanime in terram recidiſſet, ceſſantibus (inquit Clemens in itinerario) quibus illud illigauerat carminibus, quid fallaci imitationi veritas certa, atq; indubitata Dei virtus temerarijs Dæmonũ auſis, & conatibus interſit, res ipſa fuit indicio. Idem Trallis, quæ vrbs eſt Aſię in Philimonis Demóſtrati,& Caritus filię ſemeſtri cadauer eueniſſe memorat Phlegon Adriani Imperatoris libertus. Damis quoq; & Philoſtratus 24. authores ſunt Apollonium Thianæum defunctis vita corporibus lucẽ ſæpè reſtituiſſe. Et Germanorum ſcriptis vulgata eſt nõ ita pridem de Aulico quodã hiſtoria, qui accepto de vxoris obitu nuntio, ac quemadmodũ eius cadauer eſſet epulturæ mandatum, properè domũ reuer

21. Act. Apoſt. ca. 9.

22. Reg. 3. ca 17.

23. Egeſip. lib. 3 cap. 2.

24. In Apollonij vita.

ſus domeſticis rationibus vt proſpiceret, ac multa iã nocte eam cũ animo ſuo voluens, vt fit, vbi rei alicuius deſiderium penitius inſidet, inter hęc aduertit illam ſuo more veſtes deponentem, ac notum cubile inire volentem: Sed cùm ne hoc faceret aliquãtiſper reſtitiſſet, qui tam conſtanti rumore mortuam intellexiſſet, victus natiua loquentis voce, & conſpicua ſeſe oſtendẽtis corporis imagine: ſiuit eam vnà ſecum concumbere, ac tantiſper in quotidiana vitę conſuetudine habuit, dum exorciſtæ cuiuſdam efficacibus verbis Dæmoni, qui refoſſum illud cadauer illudendo, ac ſi poſſet perdendo marito obſederat, abeundi neceſſitas impoſita. Quæ certè nulla imponi eo pacto poterat, ſi ſuo ipſa corpore incluſa anima fuiſſet; ſed vti eũ, qui quid iniuſtè occupat, leges facilè deijci patiũtur: ita & Dæmonem ex inſidioſa eiuſmodi cadaueris obſeſſione exturbari nemo adeò mirabitur, qui ſciet quãtæ ſint adiurationum, atq; exorciſmorũ in ea re vires. Ij ſunt Manes, eæ Vmbræ Thyeſtis, Polydori, Tantali, Agamemnonis, Achillis, aliorumq; heroum, quas poëtæ circa tumulos ſuos obuerſantes nobis decãtant, id eſt, vt cum Euſebio 25. loquar, impurorum Dæmonum ſpectra, ac ſimulachra imbecillioribus Manium ſpecie illudentia, dum inferias, parentalia, expiationes, atque alia id genus ſacrificia ſibi poſtulent. Cur enim (ait is) ſtultam iſtam

25. In refutatione ſexta cõtra Hieroclem.

ludens

ludens opinionem relictis beatorum inſulis ad tumulum ſuum diuerſari vellent. Cuius etiam erroris, atque inſanię Iuſtinus Martyr 26. eos redarguit qui ſe animas Orco ſuis ⁂ cantationibus euocare profitentur, quod non aduertant pro Manibus Dæmones ſe excitare. Nam vbique vana adumbratio, imitatióque eſt veritatis potius, quàm ſolida, certaq; vlla eius expreſſio multóque magis, vbi ſemel vita defunctum hominem, ac iam (quot aiunt) Ditis peculio annumeratum denuò in lucem ceu poſtliminio reuerſum noſtris videre nos credimus oculis; ac ijſdẽ corporis muneribus fungi, quibus integra, illibatáque vita antè fruebatur. Rarum, & ſingulare eſt in hanc ſententiam Petronij Armẽtarij 27. factum in periocha ita deſcriptum, vt hic non queat cumulatius. Nam vt eum ſuccuba Abrahel re expertura, quam de obſequendo verbis fidem dederat, ad vnici filij horrendam cædem impulerit; vt eius deſiderium impotentius ferenti, ipſoq; parricidij horrore penè ad inſaniam adacto, ſpoſponderit vitam ſe puero redditurum, ſi id ſe ſupplex, ac venerabundus rogaret, vt iterata in ſpeciẽ vita, ementitiſq; naturę functionibus atque officijs eum ſibi prodigiosè ſuperſtitẽ per annum integrũ oſtenderit: vt deniq; nulla prius tentatũ valetudine mors illum denuò occupauerit, reliqueritq; confeſtim fœtore adeò grauem, vt niſi eminus,

26. Apologia ſecunda ad fratres.

27. Dalhemij An. 1581.

adeóque compreſſis naribus aſpici potuerit, illic, & ſigillatim, & copiosè demonſtratum eſt. Quoniam tamen ea res quędam prętereà habet animaduerſione non indigna, vt quæ veteratoris Diaboli in aſſimulandis, effingẽdiſque hominibus auiditatem infinitam, atque inexplebilem contineant: & illis conclusæ orationis anguſtijs commodè contineri non potuerunt omnia: non erit à præſenti inſtituto alienum aliqua præterea in medium afferre, quibus magis facti eiuſmodi fides adiuuetur: cauſa innoteſcat: pateant inſidiæ: euentus damnetur, atque improuidis, incautiſque ad attentiorem fugam exemplum deinceps proponatur. Ac primũ ſicut ambiget nemo, qui ſuperiora legerit Ephialtes, atq; incubos eſſe Dæmones, qui addictas ſibi mulieres more virorũ conſtuprent, ac comprimant: nam hoc ſemper morbum eſſe corporis, quo viæ ſpiritus animalis intercipiantur, non facilè cum Medicis ſenſerim ita & hyphialtes, ac ſuccubos eſſe, qui ſe viris habitu, ſpeciéque muliebri ſubmittant, non erit creditu difficile: vtrobiq; enim peccati, quod vnum amant Dæmones, par eſt admiſſio, & alterum altero nihilo eſt factu difficilius: licèt id quidem infrequentius eueniat; ſiue quia mulierum, quarum in hoc modeſtiam malitiosè imitantur, conſuetudo non eſt viros de ſtupro appellare; ſiue quia ea colluuies magis ex eo ſexu eſt, quem

conſilij

conſilij imbecillitas minus ab inſidijs Diaboli tuetur, ac defendit. Et certè in tam multis, quæ hactenus in manus meas peruenêre, ſortilegorũ quæſtionibus ſingulare, ſolumque hoc ſuccubæ fuit exemplũ. Cui ne prodiret incomitatum aliud hic adijciendum cenſui: quod à probatæ fidei viro Melchiore Errico Sereniſſimi noſtri Ducis à ſecretis, & conſilijs interioribus aliquando inaudiui. Fuit (inquiebat ille) Henamenij, me eius loci Dynaſtæ res procurante, ſortilegus quidam, qui iuſſus à Iudice dicere, vti primùm eſſet, ad tantam nequitiam abductus, ac quibus potiſſimùm artibus illum Dæmon ad ſe pellexiſſet, eam rem ſic liberè, atque apertè eſſet elocutus. Cùm bubulcus ego prima luce hoſtiatim armentum cogerem, atque vna è puellis quæ illud ſtabulis emittebant præ cęteris animum meum amore titillaret, cœpi in eius cogitationem noctes, dieſque eſſe intentior. Tandem euenit, vt eam mihi ardentiùs inter ſola paſcua animo voluenti apparuerit ſimilis occultanti ſe poſt dumetum. Accurro ad optatam prædam: aſſequor atque adeò amplector vel reluctãtem. Tandem poſt aliquot repulſas, ea lege ſui facit copiam, ſi ſe pro hera haberem, ac vel ipſum Deum illi poſthaberem. Conditionem accipio: fruor: imo ſic ipſa me deinceps cœpit frui: vt ex vno eius miſer ſemper pependerim arbitrio. Simile quiddam Philoſtratus

28. 28.refert Menippo Demetrij Cynici diſcipulo olim accidiſſe. Is,inquit,cùm Corintho Cenchræas proficiſceretur, obuiam habuit quandam imaginem puellæ peregrinæ, lepidæ,ac vt videbatur,prędiuitis;quę diceret ſe illius amore correptam,inuitaretq; familiariter,vt vellet in domum ſuam diuertere. Ille igitur viciſſim eius amore captus ſæpè cum ea concubuit,ac iam de ineundo matrimonio cogitabat: Habebat enim ipſa domum regio ornatu apparatam. Sed Apollonius cùm in ea domo ſingula conſideraſſet,exclamauit Lamiam eſſe,quę propediem eſſet adoleſcentem ad extremum vel deuoratura,vel inſigni aliquo damno,atque iniuria affectura. Nimirum hunc Dæmon inſidijs,captionibuſque ſuis fructum ponit longè maximum,atque vberrimum : Eumque præterea, quod improbi fœneratores facere ſolent, ſemper acceſſione aliqua nouæ impietatis cumulat,atque adauget: errorem (quod ait D. Hieronymus 29.) errore trahens, & ſemel flagitijs pollutos in ea magis, magiſque ingurgitans. Huic adeò rei argumento eſt ea, in qua nunc verſamur, hiſtoria. Nam primùm ad infandam libidinem,peſtiferoſque amores illectum ſcelerato vnici filij parricidio obſtringit: tum propter tanti facinoris conſcientiam vltima ferè deſperatione affectum ad impios cultus, qui nequitiarum omnium eſt cumulus,agit præci-

In Apollonij Thyann. vita.

29. In proœmio lib. 2. commentariorũ in Zachariam.

præcipitem,ipſum ſe interim talem demon-
ſtrans, qualem iam à prima ſua præbuit ori-
gine:diuini ſcilicet honoris æmulum, atque
affectatorem eximium. Volens Deus pieta-
tis periculum in Abrahamo 30. facere, ei ali- 30.
quando apparuit, enumeratiſque omnibus, Geneſ. 22.
quæ contulerat, beneficijs, Iſaacum eius fi-
lium in victimam ſibi popoſcit. Ille igitur
nefas ducens vlla in re Deo non obſequi
aſſumptum filium iam ad deſtinatum mon-
tem deduxerat, ibique imperatum ſacrifi-
cium erat facturus, niſi Deus ipſe ei interce-
dens obſtitiſſet; inclamans ſe non talem eſſe,
qui eum vellet liberis crudeliter orbare,
quem benignè patrem extrema ſenecta fe-
ciſſet: ſed experiri tantùm voluiſſe, an talibus
iuſſis eſſet pariturus. Idem & ſimius Dæmon
affectata à tam multis annis geſtæ rei imita-
tione nunc facere gaudet. Et certè probabi-
le eſt Abrahelis nomen eum de induſtria ſi-
bi hic aſciuiſſe, vt eſſet in quo vel eo tenus il-
lius facti veritatem aliquam referret. Euen-
tus verò contra documento fuit eius in hoc 31.
præcipuam fuiſſe curam, ac ſtudium, vt ad Ioan. cap. 8.
impiam filij cædem paternas manus contra
inſitam, atq; innatam hominibus charitatem
accingeret. Siquidē fuit is homicida ab ini-
tio. Diuinationes, vaticinia, Manium euoca-
tiones, ac pleraque alia id genus, quæ eius o-
lim fiebant auſpicijs incantamenta hominis
alicuius ſolenni, feſtaque vel deuotione,

vel

vel mactatione fieri ſolita obſeruare eſt apud Homerum in Vlyſſe: apud Silium in Scipione: apud Valerium Flaccum in Eſone: apud Papinium in Tereſia: apud Horatium in veneficis fœminis: Humanis quoque hoſtijs eius aras plerique omnes funeſtauerũt, qui eius cultui addicti fuerunt populi, vti Alexander 32. prolixè recitat: maximeqúe propriorum liberorum, vt de Erichthæo Euripides 33 & Plutarchus 34. de Ariſtodemo, atque Epebolo Pauſanias 35. de Mario, & Carthaginenſibus idem Plutarchus 36. & de nouæ Hiſpaniæ incolis, priuſquam Chriſtianæ veritatis lux eis vlla affulſiſſet, memorat Petrus Bembus hiſtoriæ Venetæ lib. VI. vt hic etiam addam que de Iepthe recitant ſacra Biblia 37. Qui cùm in Ammonitas mouens vouiſſet, ſi victoria potiretur, ſe, quicquid redeunti ſibi primum domo occurriſſet, ſacrificaturum: ac vnica reuertenti filia virgo adhuc facta eſſet obuiam, eam nihilominus in holocauſtoma obtulit. Nam licet mactatam Ioſephus 38. crematam Zonara 39. Sabellicus 40. ad aram pro hoſtia immolatam autument: tamen non defuerunt, qui ex Hebræorum 41. quorumdam ſententia hoc ſic intelligerent, vt inter dicatas Deo virgines tantùm concluſa fuerit: ac ſic (quod aiunt) ex hominum ſocietate, ac vita communi ceu morte ſubducta, atque exempta, Nam & à patre priuſquam eo voto defungeretur,

32. Genial. dier. lib. 6. cap. 20.
33. In Eruth.
34. Parallel. 40.
35 In Meſſenicis.
36. De ſera numinis vindicta & in Imperato. Apo.
37. Iudi. 2.
38. Lib 5. anti. cap. 2.
39. Annal. tomo I.
40. Ennead. I. lib 6.
41. Dauid, Kimhi.

retur, impetraſſe narratur, vt ſibi liceret virginitatem ſuam cum æqualibus per bimeſtre tempus deplorare. Et certè Omeſtem Deum, qualem Plutarchus 42. Bacchũ prædicat, iſtud magis decet: Ac ſi tale illud fuit, quod ego tamen nihil hic ſtatuens Theologorum iudicio relinquo, neque legitimum neque Deo gratum ſacrificium fuiſſe, cum eodem Ioſepho auſim aſſerere. Porrò hæc de Petro Armentario certa, atque indubitata hiſtoria eſt: vti ad Duumuiros Nanceianos peruenit ſuis quæſtionibus, probationibus, atque argumentis inſtructiſſima. Cuius pręterea fidem pleniſſimè cõfirmauit, quod loci incolæ de pueri ad vitã per ſpeciem reuocatione ſuis ſe oculis vidiſſe apud multos prędicauerũt: Nam quantum attinet ad ſtupri conſuetudinem, quæ fuit Armentario illi cũ ſuccuba, aliunde, quã ab illo, eius rei veritas reſciri nõ potuit. Germanũ eſt illi parricidio quod ſequitur exemplum de Bertranda Tonſtrice 43. quæ cùm Cremer Iacob filium malè odiſſet, quòd ſibi ſublatam ab illo furto pecuniam ſuſpicaretur, noctu domum eius ingreſſa, effractis à præuio Dæmone foribus, venenata potione illum necauit. Prælucebat operi cum violaceo lumine vxor Stoffel Pannarij: geſtabat in nigra teſta venenum vxor Quirini Lanionis: caput, quo potio in os certius inijceretur, cohibebat Briccius Merg 44. ipſa immiſeri-

42. In Pelopida & Themiſt.

43. Forpachij 7. Cal. Sept. 1587.

44. Ibidem, eademq; die.

ćors mater infundebat. Quod & idem Briccius, cùm eodem die quo illa de ſe apud quęſtorem reſpóderet ita eueniſſe aſſeruit: hoc ad rem magis confirmandam addito argumento, quod prius ſublata ſtragula filij artus illa illeuiſſet, ne tam facilè attrectatus excitaretur. Dominica Zabella 45. ſe quoq; inquinauit, non ſolum filij, ſed & coniugis parricidio. Alexia Belhoria 46. vnum item, & alterum maritum veneno ſuſtulit. Eodem enim loco habent & cædes, & parricidia: eſtque illis æquè acer, ac præſens animus ad vtrumque: ita omnem omnino humanitatem, pietatemq́ue exuerunt.

45. Rogeuillæ in agro Tentræo. Ann. 1583.

46. Blainuillæ ad aquas 17. Cal. Febru. 1587.

LVEM ISTAM SORTILEGII SAEpè in liberos ipſa parentum labefactatione, ac veluti contagione demanare: dum ſcilicet Magiſtellorum ſuorum gratiam eo facto inire illi ſtudent. Ac quomodo ætatis excuſatione malè id crimen à quibuſdam in pueris defendatur: tum propter ſuam atrocitatem, immanitatemq́ue: tum quod eius vnquam deponendi ſpes ferè omnis ſit erepta, atque ablata.

CAPVT II.

INfinita, atque inexplebilis ſemper fuit Satanæ auiditas: ſic vt in quam familiam ſemel pedem intulerit, inde vnquam niſi ægrè retuliſſe auditus ſit. Et hoc quoq; inter alia indubitatum, certumq́ue indicium ſemper habitum eſt contra eos, qui ſortilegij poſtu-

poſtulati,ac delati ſunt : quod reperirentur ijs editi parentibus , qui illius criminis antè fuiſſent damnati.

Redit ad authores genus,
Stirpemq́, primum degener ſanguis refert 1.

Et hæreditarij criminis exempla quotidiana apparent in liberis. Si quidem Dæmon præcipuè ſatagit ſuos indies numero cumulatiores vt habeat. Quæ res illi in procliui magis eſſe nequit , quàm ſi eos, quos iam in poteſtatem habet, ad liberorum talem corruptelam adigat, atque impellat. Nicolæa Morelia 2. nondum puberem ſe ad nocturnos Dæmonum conuentus à patre fuiſſe deductam fatetur. Alia eſt, quæ quamuis nondum eius ætatis eſſet, quæ muliebris patientię legem poſſet accipere: dicit tamen ſe procul à matre amandatam fuiſſe in denſam ſyluam , vbi lepidum adoleſcentem nanciſceretur, quem illico facilè deperiret. Quod & ita vti prædixerat, euenit. Sed vt illum in amplexus admiſit, ſenſit illico ſe illuſam: viſa eſt enim ſibi è marmore ſtatuam aliquam complecti: adeò rigidus, ac grauis incumbebat. Hennezelio parentes Erricus 3. & Catharina ſuccubam dederunt in vxorem, quę ſe Schuartzbourg nomine vocabat. Ei quantū illi primo acceſſu aduertere licuit, crinale, & veſtis erāt atri coloris: pedes equinis vngulis deformes. Nec eam tamen ob id minus deperijt: ſed ſtatim concubitus voluptatem

1. Seneca in Hippolyt.

2. Serræ 14. Cal. Febru. 1587.

3. Vergauillæ menſe Iul. 1561.

ſacrorum omnium abiuratione auidiſſimè depaſtus eſt. Verùm quaſi in frigida oppletam ſpecum immiſiſſet re impedita, atque

4. Eiſenacurię menſe Oct. 1586. imperfecta pudens, ac dolens abijt. Dominicus Petronius, cùm nondum annum ætatis duodecimũ attigiſſet, itidem ad nefarios illos cœtus à matre, vt vxorem duceret, eſt perductus. Nam & illi matrimonia frequentari aiunt Coleta Piſcatrix 5. ac pleræq; aliæ:

5. Maneriȷ, 8. Id. Maij. 1585. Imò Bertranda Tonſtrix, & Sinchen May à Speirchen 6. retulerunt interfuiſſe ſe eiuſmodi nuptijs, cùm fortè de nocte ibi fierẽt,

6. Porpachij 7. Calend. Sept. 1587. vbi ſontes eius regionis in crucẽ agi ſolerẽt. Ac pro ſolito munuſculo ſatis fuiſſe vocatis nuptæ in anum prono ore ſufflare. Refert &

7. Heſſ. Pittelãgijs 15. Cal. Octo. 1590. Agnes Theobalda 7. præſentem ſe adfuiſſe, cùm Cathalina, & Eugel ab Hudlingen Beelzebub ſuo vna item, & altera ſolenniter nuberent, in illiuſq́; nuptijs quantum meminerat appoſitas fuiſſe è nigra caprea aſſas carnes. Dominica Falluæa 8. cùm iuncos religan-

8. Ruppæ ſecundũ Moneriũ. prid. Id. Iul. 1587. dæ viti vnà cùm matre diuelleret, ac humi iacentes ſe, vt fit, à labore recrearẽt: cœpit poſt aliquot ſermones illam mater monere, ne ad vllius rei aſpectum formidaret, ſi quæ ſe forte inſolentior oſtendiſſet: nihil enim ab illa futurum periculi. Ac cùm hæc dixiſſet, momento aſtitiſſe humana forma aliquid, quod aſpicientibus appareret calceario homini ſimile: erat enim incinctus vẽtrali ſparſim pice contaminato, à quo tandem, cùm

eſſet in eius verba iureiurando adacta, ac in nouæ militię ſignum iniecto in frontem vngue notata, tandem eſt compreſſa, ipſa vidēte matre: quæ & viciſſim ſe illi ſtuprandam præbuit præſente ſe filia. Inde iuncti manibus in orbem aliquandiu tripudiauêre: tandem accepta, vt videbatur, pecunia (nam paulò pôſt retractata puluis eſſe cœpit) dilapſo in auras incubo ad ſua diſceſſêre. Matthæus Amantius Rozeratius 9. ſcelus hoc ſortilegij abs ſeſe excuſatione ætatis apud Quæſitorem deprecans, cōquerebatur ſe primum eo obligatum fuiſſe illa ætate, qua nihil adhuc ipſe poterat, quaque per imbecillitatem alieno imperio etiamnum erat obnoxius. Nam vixdum è pueritia egreſſum vnà cum fratre; & ſorore à matre abductum aliquo quaſi ad conſanguinei ſponſalia, atq; ibi inſcios rerum ſimul coactos ſe Dæmoni addicere: poſtquã eſſet ille multa prolixè ad maiores illecebras pollicitus. Ijs & conſentaneum eſt quod ſequitur. Adornabant carnifices tormenta, vt à Barbara Gileta 10. criminis iſtius confeſſionem exprimerent: Ea illa ſedatè intuens, ac deſpiciens, Quæ hæc (inquit) demētia eſt ſperare à me per vim quicquam extorqueri poſſe? quę ſi velim veſtros quantoſcunque conatus facilè prohibeam, atque eludam ea, quæ mihi expeditiſſima eſt aduerſus omnes cruciatus, tolerantia: Sed iam vos lubens iſta moleſtia libero. Nam

9. Hucecurtæ menſe ſept. 1586.

10. Hucecurtæ menſe ſept. 1587.

quod me meus ille Magiſter non ceſſat obtundere, vt quatuor mihi è multis ſuperſtites liberos adhuc tenellos eius tyrannidi adijciam; certū eſt tunc me crudeliſſimæ morti potius offerre, dum è talibus miſerijs, quas hactenus paſſa ſum puſiones meos eximo. Si enim euado iſto non conuicta iudicio, hoc etiam reſtat: aut ab illo morte ipſa duriora pati; aut illud de chariſſimis liberis etiam ingratam, atque inuitam facere. Eiuſdem & argumenti eſt quód ſequitur: Franciſca Hacquart 11. vix annorum ſeptem filiam Ianam nomine, vt ſe tandem ſimili moleſtia liberaret, Dæmoni addixerat: idque inter alia admiſſa quæſitor fortè indicauerat. Cùm & ei rei conſentiens eſſet filiæ teſtimonium, fidemque prætereà maximam facerent ea quæ ipſa de nocturnis, quibus interfuiſſe ſe dicebat, ſagarum conuentibus certa, ac propria afferebat: cœpit & omnium opinione eiuſdem criminis cum matre manifeſta teneri. Sed quia indigna ea ætas videbatur, in quam lege ageretur (nam nec vllum malum venenum adhuc feciſſe inueniebatur) recepit loci domina curaturam ſe, vt ab infanda illa conſuetudine, quàm ſanctiſſimis fieri poſſet inſtitutis abduceretur. Ergo ſupplicio affecta matre ſic apud matronam quandam ſeruatam, ac monitam per aliquod tempus habuit, vt reſipuiſſe, ac priſtinam libertatem, excuſſo Dæmonis iugo, recupe-

11. Villæ ad Ionam Ann. 1581.

cuperaſſe omnibus videretur: Sed, malum, cùm nocte quadam inter ancillas media ſuo more decumberet, ſublimem illam Dæmon rapuit, quaſi ſecum ablaturus: feciſſetque, vt creditum eſt, niſi ab ancillis allatum eſſet impedimentum, inclamato ſæpius nomine IESV. Sic diſturbatus prædam inter tabulati tigna prædictam, ac pendentem reliquit, atque abijt. Nec id commentum fuit ancillarũ vanum in vulgus rumorẽ ſpargere geſtientium, ſed ipſa totius viciniæ, quæ ad illarum clamorem accurrit, oculis res cognita, ac perſpecta. Tum in filia ſtupor, ac conſeruatio miſerabilis, inædia, ſilentium, vigiliæque octo dierum, ac noctium perpetuæ ſatis indicio fuêre, nihil horum per fraudem, & malitiam affictum, excogitatumque fuiſſe. Nam vltra ſeptimum diem incolumi vita non poſſe perferri famem author eſt Plinius 12. Quod ſi ad vndecimum trahi aliquando contigit, quemadmodum & is annotauit, id vti, quod modo narratum eſt, præter naturam eueniſſe fatendum eſt. Extiterunt & alij plures noſtra memoria ſic ab ineunte ætate in malam rem à parentibus abducti, quos quoniam doli iam capaces videbantur, cenſuimus nos Duumuiri damnandos, vt nudi-ter virgis cæderentur circum eum locum, vbi viui parentes comburerentur. Quod & ab eo tempore ferè ſic eſt vſurpatũ. Sed ne hac quidem ratione vnquam putaui

In Hiſt. natu. lib. 11. cap. vltimo.

plenè legibus eſſe ſatisfactum: maximè, ſi, vti poſt dicetur, ætas iam doli capax reperiatur, & conſtet illos venenum malum feciſſe: verùm oportuiſſe præterea, quo publicæ ſecuritati conſuleretur, è naturę humanę finibus illos eijci, atque extrudi. Nam quod pœnæ ad ſontium emendationem, correctionemque etiam adhiberi ſolent, verendum eſt ne hic fruſtra fiat. Experientia enim deprehenſum eſt eos, qui ſic in poteſtatē Dęmonis trāſierunt, rarò niſi morte illi adimi: adeò tenax, & ſui iuris dominus, ſicque ægrè quicquam de ſuo remittit. Quod ſi ad exemplū res pertinet, quæ commodior ad nequitiem feneſtra aperiri, quæ impunitatis ſpes maior offerri, aut dari poteſt, quàm ſi tanti, tamque deteſtabilis ſceleris iuſta, ac legitima aliqua excuſatio admittatur? Viderint igitur qui earum rerum iudicia exercent, vtrum leges, quæ ætatis imprudentiam excuſant, ac miſereſcunt, rectè ei malo conueniant, quod ſit non modò deſperatum, ſed etiam cum ætate vires adaucturum: cùm & in alijs longè leuioribus delictis vltimam ſæpè legum tam diuinarum, quam humanarum ſeueritatem adhibitam legamus. Quadraginta duo pueri à duobus vrſis ſunt lacerati 13. ea ſolùm cauſa, quòd Eliſeo proteruè illuſiſſent dicētes: aſcēde calue Trebius Germanus legatus de impubere ſumi iuſſit ſuppliciū, vt Marcianus 14. libro vndecimo de publicis iudi-

13. Quarto Reg cap. 2.

14. Excipiuntur ad ſenat ſyllaniā.

iudicijs obſeruauit: quod cùm ad pedes domini cubaret, cùm occideretur, eius tamen cædem non prodidiſſet. Athenienſium etiam celebratur iudicium, quo nondū ephebus capite damnatus fuit: quod cornici oculos eripuiſſet. In hoc enim, qualis erat ætate adulta futurus, ſpecimen ampliſſimum dederat. Quæ res & ſuperioribus annis me, collegaſque meos impulit, vt nondum ſeptendecim annorum furem in crucem agendum pronunciaremus: quòd iam tertiū virgis cæſus, ac etiam alterum inuſtus humerū, pergeret tamen furtis, latrocinijſque vitam traducere. Eodem affectum ſupplicio Senatus Pariſienſis ſententia vndecim annorum puerum: quod æqualé ictu lapidis necaſſet, ac mortui cadauer occultauiſſet, memorat Bodinus 15. in ſua Dæmonomania. Denique, 15. Lib. 4. ca. 5.
vt eò, vnde modò digreſſus ſum, redeam, æquum non eſt vnius ſalutem multorum innocentium, ac immeritorum aperto diſcrimine redimi. Nam dubium non eſt, quin quod adhuc ignari rerum ex aliena patrant libidine, id pro ſua, vbi ætas iræ, vltioniſque cupiditates plenè accenderit, ardentiſſimè ſint executuri. Et Mænandri in hoc criminis genere ſententia ſemper probabilior viſa eſt: Salutari ſeueritati poſtponendam eſſe inanem ſpeciem clemētiæ 16. Item 16. Cic Epiſt. 2 ad Brut.
Sexti Cæcilij apud Gellium 17. acerbitatem 17. Lib. 22. ca. 6.
vlciſcendi maleficij benè, atque cautè vi-

uendi diſciplinam eſſe. Non deeſſent exempla, quibus pueritiam illam à veneficio, inſtigantibus parentibus, non temperaſſe facilè oſtendi poſſet: Memini enim legere me in iſtiuſmodi reorum quæſtionibus, qui faterentur ſe in extremis vnguibus venenum habuiſſe aſconditum, quod à parentibus accepiſſent, eiuſque affrictu inter colludendũ ęquales ſępè infeciſſe, ac necaſſe: ſed nec perſonas, nec tempus nunc dicere vacat: quòd cùm ea legerem, non eſſet adhuc conſilium hæc ſcribere. Vnum tantum ſuppetit, quod hæc iam in lucem edituro ad hoc iudicium noſtrum Duumuirûm eſt delatum de nondum ſeptenni infante Laurentio Arſe-
18. laienſi 18. quem nó modò conſtitit ex ipſius
Sorrę 5. Cal. Jun. 1591. etiam diſertis verbis ad nefarios Dęmonum conuentus à parentibus fuiſſe deductum, vbi vertendo veru, aſſandiſque carnibus miniſter adhibitus fuerat; ſed & ab ingerente ſe Magiſtello, qui ſibi Verd-Ioli nomen fecerat, venenum non ſemel accepiſſe, quo eorum, qui vel leuiſſimam exhibuiſſent moleſtiam, iumenta deinde necaſſet: vti euentus ipſe comprobauerat. Hîc controuerſia inter Duumuiros, & diſſenſio fuit non parua: quid de eo, qui hæc ſic perpetraſſet, eſſet ſtatuendum: contendentibus nonnullis non eſſe diutius in hac hominum ſocietate ferendum, qui ad humani generis capitalem hoſtem tam turpiter deſciuiſſet: Non videri com-

commiſeratione dignum, qui nihil ipſe cuiuſquam, cui nocendi libido fuiſſet, eſſet miſertus: Eius vitæ non eſſe parcendum, qui alijs vitam per ſummam iniuriam ademiſſet, ac quod viueret niſi Deus prohiberet, eſſet ademturus: κάθαρμα illum eſſe, ac vltimę execrationis hominem, cui ne legibus quidem paganorum, qui tamen pietatem vti nos non coluerunt, parſum vnquam fuerit: Tanto flagitio contaminatum, vti pecus, ad quod acceſſit mulier 19. haud dubiè interficiendum eſſe, ne quid ſuperſit, quod adeò execrandæ, ac deteſtabilis rei memoriam vnquam refricet: Innocentiám conſilij, quæ alioqui infantes tuetur, nullam dici, ac defendi poſſe 20. vbi perſeuerantiæ animi iudicium oſtendit, quam nemo in eo fuiſſe negauerit, qui acceptam iniuriam ex interuallo ad animum reuocauerit: 21. clam quoque 22. ac timidè, vti qui malæ rei ſibi ſunt conſcij, vulnus fuerit. Factum vbi atrox apparet iam non domeſticam diſciplinam, atque animaduerſionem, qualis ſolet eſſe in pueros: ſed iudicum notionem ipſamque legum ſeueritatẽ exigere 23. Impunitatẽ delicti propter ætatem nõ dari 24. ſi modo in ea quis ſit in q̃ crimen quod intenditur, cadere poteſt: at tale id eſſe, quo de nũc agitur ſatis oſtẽdere inimicitias, furta, mẽdacia ęmulationes ac periuria eiꝰ, ceu προηγούμενα peccata, quibꝰ tamen nemo inficiabitur obnoxiã eſſe puerũ ẽ

19. Cap. Mulier 15. qu. 1.

20. l. infans d' leg. Cor. D.

21. l. Diuortiũ 11. de Diuor. D.

22. l. diffamari de ingen & manum C.

23. l. vnica, De emẽd prop.

24. l. Impunitas, De pœni C.

 illam

illam ætatem : vnaque ex omnibus venere ante pubertaté non tétari, quòd ad eam ſcilicet vires nullæ adhuc ſatis ſint validæ atque efficaces. Quod & ſenſit Gregorius 25. in antiquis. Denique hoc nunc vſuuenire, vt ſeptennes pueri ad fraudem callidiores reperiantur, quàm qui olim rudioribus adhuc ſæculis ſuam pubertatem erant aſſecuti. Iam vt verè dici poſſit adeò præcocem præmaturamque in pueris nunc eſſe ſolertiam, ac perſpicacitatem, vt earum malitia ætatem (quod loquuntur Iuriſconſulti) facilè ſupplere inueniatur. Contrà qui ad mitiorem ſententiam inclinabant; Non videri eum ad hoſtem tranſiuiſſe, qui quid ageret ipſe non intelligeret: Quam etiam ob cauſam olim tyroni 26. qui primùm deſertior fuiſſet, ignoſcebatur. vtpote diſciplinam adhuc ignoranti. Immiſericorditer, duriterque quicquam ab eo factum non præſumi, cuius ingenium, ac mores nihil æquè, ac crudelitatem abhorreant, atq; abominentur: Cędium autem, vulnerum, incendiorum, aliarumque id genus calamitatum aſpectum non ferre pueros: ſed ſtatim alienis malis illacrymare, atque ingemiſcere ipſa experientia ſatis eſſe manifeſtum: vt ſi adeò quid ſecus feciſſe reperiátur, id prodigio ſimile exiſtimandum ſit, credendumque potius in eo illos voluntatem ſuam nullatenus accommodaſſe : cùm tamen nullum ſine ea crimen

vnquam

25. Cap 1. de delict. puer.

26. l. 2. § qui militiæ l. 3. ſub. f. de re milit.

vnquam côtrahi poſſit. Non magis illos ne- 27.
cis cuiquam afferre cauſam, quàm ferrum, L. 1 ad leg.
fuſtem, lapides, venenum, aliáque quæ ad al- Cornel. De
terius perniciem adhibentur inſtrumenta; Sica. C.
in quæ tamen ſanus ideò ſæuit nemo, quod ad cuiuſquam cædem, atque exitium vſui fuerint, & adiumento. Nam hoc ſit canum in ore proiectum mordere lapidem, eo qui vibrauit omiſſo ac neglecto. Sacrata equidem olim capita, ac deuota fuiſſe Dijs Manibus, quæ impune à quouis occidi, ac violari poſſent: ſed ea illorum fuiſſe, qui ſe volentes, ac ſcientes ei deteſtationi vltrò obtuliſſent: pactis videlicet per annũ cibis publicis, ac purioribus: idque vel luſtrandæ patriæ, vel expiandi alicuius ſceleris morbi, oſtenti cauſa: vti fuit caper ille emiſſarius apud Hebræos 28.
28: ſed eorum omnium nihil in puerum il- Leuit. ca. 16.
lum rectè dici poſſe, qui nihil mercede ſpoponderit. qui non ſit periculum publicum, aut ſcelus alienum morte luiturus: in cuius deniq; ſupplicio nullum aliud exemplum ſtatui poſſit, quàm quo naturę ipſi probrum inferatur, quæ conſilio primam hominum pueritiã non ſatis proinde inſtruxit, ac muniuit. Quod pecora etiam quæ ſemel nefanda hominum libidine ſunt fœdata, ac côtaminata iubentur interfici, ac eorum memoria obrui, non eamdem habere rationem. Multum enim intereſſe cæde perimatur, quod ad cædem iam natum eſt animal: an

vita adimatur homini, cuius cauſa cæteris animantibus natura vitã conceſſit, ac tribuit. Nec leges ipſas omnibus eaſdẽ pœnas ob eadem facinora ſemper irrogaſſe: ſed huic pro dignitate, atque amplitudine minuiſſe: illi pro tenuitate, humilitateq; adauxiſſe, ac cumulaſſe: æqualitate enim (inquit Plinius) in ferendis ſententijs nihil inueniri poſſe inæqualius. Indignè igitur eum facere, qui homines, belluaſq; eodem iure cenſeri poſtulet. Nihil innocentiæ, ſimplicitatiq; puerorũ aduerſari, quod acceptæ iniuriæ diu reminiſcantur: quod eius referendæ occaſionem libenter arripiant: quod caueant in facto deprehendi. Nam & hoc bruta animantia facere, quibus tamen ob id nemo rectè vllum animi iudicium tribuit. Atrocitatem 29. facti ex affectu facientis conſiſtere: ob idque eum, qui occidit, cum vulnerare tãtùm vellet, mitius legibus puniri: in impuberem autem nondum doli capacem agi iniuriarum non poſſe: tantum abeſt, vt de earum grauitate quæſtio ei moueri debeat. Siquidem eius, quod non eſt, nullas eſſe qualitates iura vbique prædicant. Fruſtra igitur hìc diſtingui inter domeſticam diſciplinam, & exempla publica: cùm non minus repugnet iuri, quod in proportione conſtitutum eſt (ἀνάλογον vocat Ariſtoteles) ætate adhuc tenera infantẽ palam, ob factum homicidium, ſupplicio affici, quàm adulta hominem ob id ipſum

29. l. 1. §. 1. de iniurijs. D.

ipſum virgis domi cædi,ac caſtigari. Omni-
noinfantiam doli expertem eſſe;nec quic-
quam,quod malitię imputari debeat,in eam
cadere poſſe: Sic enim cùm ſe admodum im
puberé ſiue μειραχύλλιον κομιδῇ Demoſthenes
dixiſſet,rectè eo dixiſſe adnotauit Vlpianus
30.vt intelligeretur nó fuiſſe adhuc doli ca- 30.
pacem: Nec quicquam contrà facere videri, l.3.§1.De
quod virgarũ metu métiuntur pueri: æqua- ſepulch.
libus,ſi quæ intercedit contentio, inuident: viol.Iac.
moderatores ægrè ferunt,ac ſæpè oderunt: Cuiatius obſeruat.li.
manus ab alieno non abſtinét. Nam hæc ru- 6.cap.22.
dimenta tantùm eſſe vitiorum, atque incu- 31.
nabula,non etiam conſummata,quæ huma- Horat.
nis legibus coërceri, ac vindicari oporteat 32.
crimina,ac peccata. Porró quod nunc matu- l.apud §.ſi quis cum
rius quàm olim ſapere,atque intelligere di- tutor.de
cantur,hanc veterem eſſe multorum tempo Do.excuſa
rum querelam. 33.

Damnoſa quid non imminuit dies? l. Impube-ré De furt.
Aetas parentum peior auis tulit l.Hæredib,
Nos nequiores,mox daturos ſub f. de
Progeniem vitioſiorem. 31. Dolo.

Cuius ſententiæ authorem Horatium mul- 34.
tis poſt annis ſecuti Saluius Iulianus 32. Do- l.4.de tri-but. actio-
mitius Vlpianus 33. Iulius Paulus 34. ac Iuriſ- ne.
conſulti alij plerique.omnes tamen negaue-
rũt pupillos doli eſſe capaces, niſi qui eſſent 35.
propè ipſam pubertatem,id eſt (vt interpre- l. non tan-tum in p.
tatur Calliſtratus 35.) quibus ſemeſtre tantũ de exc.tu-
tempus ad pubertatem deeſſet, vel ad ſum- torum.
mum

cors mater infundebat. Quod & idem Briccius, cùm eodem die quo illa de ſe apud quæſtorem reſpóderet, ita eueniſſe aſſeruit: hoc ad rem magis confirmandam addito argumento, quod prius ſublata ſtragula filij artus illa illeuiſſet, ne tam facilè attrectatus excitaretur. Dominica Zabella 45. ſe quoq; inquinauit, non ſolum filij, ſed & coniugis parricidio. Alexia Belhoria 46. vnum item, & alterum maritum veneno ſuſtulit. Eodem enim loco habent & cædes, & parricidia: eſtque illis æquè acer, ac præſens animus ad vtrumque: ita omnem omnino humanitatem, pietatemque exuerunt.

45. Rogeuillæ in agro Tenetrzo. Ann. 1583.

46. Blainuillæ ad aquas 17. Cal. Febru. 1587.

LVEM ISTAM SORTILEGII SAEpè in liberos ipſa parentum labefactatione, ac veluti contagione demanare: dum ſcilicet Magiſtellorum ſuorum gratiam eo facto inire illi ſtudent. Ac quomodo ætatis excuſatione malè id crimen à quibuſdam in pueris defendatur: tum propter ſuam atrocitatem, immanitatemque: tum quod eius vnquam deponendi ſpes ferè omnis ſit erepta, atque ablata.

CAPVT II.

INfinita, atque inexplebilis ſemper fuit Satanæ auiditas: ſic vt in quam familiam ſemel pedem intulerit, inde vnquam niſi ægrè retuliſſe auditus ſit. Et hoc quoq; inter alia indubitatum, certumque indicium ſemper habitum eſt contra eos, qui ſortilegij poſtu-

poſtulati,ac delati ſunt: quod reperirentur ijs editi parentibus, qui illius criminis antè fuiſſent damnati.

Redit ad authores genus,

Stirpemq́, primum degener ſanguis refert 1. 1. Seneca in Hippolyt.

Et hæreditarij criminis exempla quotidiana apparent in liberis. Si quidem Dæmon præcipuè ſatagit ſuos indies numero cumulatiores vt habeat. Quæ res illi in procliui magis eſſe nequit, quàm ſi eos, quos iam in poteſtatem habet, ad liberorum talem corruptelam adigat, atque impellat. Nicolæa Morelia 2. nondum puberem ſe ad nocturnos Dæmonum conuentus à patre fuiſſe deductam fatetur. 2. Serræ 14. Cal. Febru. 1587. Alia eſt, quæ quamuis nondum eius ætatis eſſet, quæ mulıebris patientiç legem poſſet accipere: dicit tamen ſe procul à matre amandatam fuiſſe in denſam ſyluam, vbi lepidum adoleſcentem nanciſceretur, quem illico facilè deperiret. Quod & ita vti prædixerat, euenit. Sed vt illum in amplexus admiſit, ſenſit illico ſe illuſam: viſa eſt enim ſibi è marmore ſtatuam aliquam complecti: adeò rigidus, ac grauis incumbebat. Hennezelio parentes Erricus 3. & Catharina ſuccubam dederunt in vxorem, quç ſe Schuartzbourg nomine vocabat. 3. Vergauilla menſe Iul. 1561. Ei quantū illi primo acceſſu aduertere licuit, crinale, & veſtis erāt atri coloris: pedes equinis vngulis deformes. Nec eam tamen ob id minus deperijt: ſed ſtatim concubitus voluptatem

ſacrorum omnium abiuratione auidiſſimè depaſtus eſt. Verùm quaſi in frigida oppletam ſpecum immiſiſſet re impedita, atque imperfecta pudens, ac dolens abijt. Dominicus Petronius, cùm nondum annum ætatis duodecimũ attigiſſet, itidem ad nefarios illos cœtus à matre, vt vxorem duceret, eſt perductus. Nam & illi matrimonia frequentari aiunt Coleta Piſcatrix 5. ac pleræq; aliæ: Imò Bertranda Tonſtrix, & Sinchen May à Speirchen 6. retulerunt interfuiſſe ſe eiuſmodi nuptijs, cùm fortè de nocte ibi fierẽt, vbi fontes eius regionis in crucẽ agi ſolerẽt. Ac pro ſolito munuſculo ſatis fuiſſe vocatis nuptæ in anum prono ore ſufflare. Refert & Agnes Theobalda 7. præſentem ſe adfuiſſe, cùm Cathalina, & Eugel ab Hudlingen Beelzebub ſuo vna item, & altera ſolenniter nuberent, in illiuſq; nuptijs quantum meminerat appoſitas fuiſſe è nigra caprea aſſas carnes. Dominica Falluæa 8. cùm iuncos religandæ viti vnà cùm matre diuelleret, ac humi iacentes ſe, vt fit, à labore recrearẽt: cœpit poſt aliquot ſermones illam mater monere, ne ad vllius rei aſpectum formidaret, ſi quæ ſe forte inſolentior oſtendiſſet: nihil enim ab illa futurum periculi. Ac cùm hæc dixiſſet, momento aſtitiſſe humana forma aliquid, quod aſpicientibus appareret calceario homini ſimile: erat enim incinctus vẽtrali ſparſim pice contaminato, à quo tandem, cùm

4. Gignaturię menſe Oct. 1586.

5. Mancrij, 8. Id. Maij. 1585.

6. Porpachij 9. Calend. Sept. 1587.

7. Heſſ. Pittelãgijs 15. Cal. Octo. 1590.

8. Ruppæ ſecundũ Moneriũ. prid. Id. Iul. 1587.

eſſet in eius verba iureiurando adacta, ac in nouæ militię ſignum iniecto in frontem vngue notata, tandem eſt compreſſa, ipſa vidéte matre: quæ & viciſſim ſe illi ſtuprandam præbuit præſente ſe filia. Inde iuncti manibus in orbem aliquandiu tripudiauêre: tandem accepta, vt videbatur, pecunia (nam paulò pòſt retractata puluis eſſe cœpit) dilapſo in auras incubo ad ſua diſceſſêre. Matthæus Amantius Rozeratius 9. ſcelus hoc ſortilegij abs ſeſe excuſatione ætatis apud Quæſi- 9. Nuceriæ
torem deprecans, cóquerebatur ſe primum menſe Sept. 1586.
eo obligatum fuiſſe illa ætate, qua nihil adhuc ipſe poterat, quaque per imbecillitatem alieno imperio etiamnum erat obnoxius. Nam vixdum è pueritia egreſſum vnà cum fratre; & ſorore à matre abductum aliquo quaſi ad conſanguinei ſponſalia; atq; ibi inſcios rerum ſimul coactos ſe Dæmoni addicere: poſtquã eſſet ille multa prolixè ad maiores illecebras pollicitus. Ijs & conſentaneum eſt quod ſequitur. Adornabant carnifices tormenta, vt à Barbara Gileta 10. crimi- 10.
nis iſtius confeſſionem exprimerent: Ea illa Nuceriæ
ſedatè intuens, ac deſpiciens, Quæ hæc (in menſe Sept.
quit) deméntia eſt ſperare à me per vim quic- 1587.
quam extorqueri poſſe? quę ſi velim veſtros quantoſcunque conatus facilè prohibeam, atque eludam ea, quæ mihi expeditiſſima eſt aduerſus omnes cruciatus, tolerantia: Sed iam vos lubens iſta moleſtia libero. Nam

quod me meus ille Magiſter non ceſſat obtundere, vt quatuor mihi è multis ſuperſtites liberos adhuc tenellos eius tyrannidi adijciam; certũ eſt tunc me crudeliſſimæ morti potius offerre, dum è talibus miſerijs, quas hactenus paſſa ſum puſiones meos eximo. Si enim euado iſto non conuicta iudicio, hoc etiam reſtat: aut ab illo morte ipſa duriora pati; aut illud de chariſſimis liberis etiam ingratam, atque inuitam facere. Eiuſdem & argumenti eſt quod ſequitur: Franciſca Hacquart 11. vix annorum ſeptem filiam Ianam nomine, vt ſe tandem ſimili moleſtia liberaret, Dæmoni addixerat: idque inter alia admiſſa quæſitor fortè indicauerat. Cùm & ei rei conſentiens eſſet filiæ teſtimonium, fidemque prætereà maximam facerent ea quæ ipſa de nocturnis, quibus interfuiſſe ſe dicebat, ſagarum conuentibus certa, ac propria afferebat: cœpit & omnium opinione eiuſdem criminis cum matre manifeſta teneri. Sed quia indigna ea ætas videbatur, in quam lege ageretur (nam nec vllum malum venenum adhuc feciſſe inueniebatur) recepit loci domina curaturam ſe, vt ab infanda illa conſuetudine, quàm ſanctiſſimis fieri poſſet inſtitutis abduceretur. Ergo ſupplicio affecta matre ſic apud matronam quandam ſeruatam, ac monitam per aliquod tempus habuit, vt reſipuiſſe, ac priſtinam libertatem, excuſſo Dæmonis iugo, recupe-

11. Villæ ad Iodam Ann. 1581.

cupe-

cuperaſſe omnibus videretur: Sed, malum, cùm nocte quadam inter ancillas media ſuo more decumberet, ſublimem illam Dæmon rapuit, quaſi ſecum ablaturus: feciſſetque, vt creditum eſt, niſi ab ancillis allatum eſſet impedimentum, inclamato ſæpius nomine IESV. Sic diſturbatus prædam inter tabulati tigna prædictam, ac pendentem reliquit, atque abijt. Nec id commentum fuit ancillarũ vanum in vulgus rumorẽ ſpargere geſtientium, ſed ipſa totius viciniæ, quæ ad illarum clamorem accurrit, oculis res cognita, ac perſpecta. Tum in filia ſtupor, ac conſeruatio miſerabilis, inædia, ſilentium, vigiliæque octo dierum, ac noctium perpetuæ ſatis indicio fuêre, nihil horum per fraudem, & malitiam affictum, excogitatumque fuiſſe. Nam vltra ſeptimum diem incolumi vita non poſſe perferri famem author eſt Plinius 12. Quod ſi ad vndecimum trahi aliquando contigit, quemadmodum & is annotauit, id vti, quod modo narratum eſt, præter naturam eueniſſe fatendum eſt. Extiterunt & alij plures noſtra memoria ſic ab ineunte ætate in malam rem à parentibus abducti, quos quoniam doli iam capaces videbantur, cenſuimus nos Duumuiri damnandos, vt nudi.ter virgis cæderentur circum eum locum, vbi viui parentes comburerentur. Quod & ab eo tempore ferè ſic eſt vſurpatũ. Sed ne hac quidem ratione vnquam putaui

12. Hiſt. natu. lib. 11. cap. vltimo.

iudicijs obſeruauit: quod cùm ad pedes domini cubaret, cùm occideretur, eius tamen cædem non prodidiſſet. Athenienſium etiam celebratur iudicium, quo nondũ ephebus capite damnatus fuit: quod cornici oculos eripuiſſet. In hoc enim, qualis erat ætate adulta futurus, ſpecimen ampliſſimum dederat. Quæ res & ſuperioribus annis me, collegaſque meos impulit, vt nondum ſeptendecim annorum furem in crucem agendum pronunciaremus: quòd iam tertiũ virgis cæſus, ac etiam alterum inuſtus humerũ, pergeret tamen furtis, latrocinijſque vitam traducere. Eodem affectum ſupplicio Senatus Pariſienſis ſententia vndecim annorum puerum: quod æqualẽ ictu lapidis necaſſet, ac mortui cadauer occultauiſſet, memorat Bodinus 15. in ſua Dæmonomania. Denique, vt eò, vnde modò digreſſus ſum, redeam, æquum non eſt vnius ſalutem multorum innocentium, ac immeritorum aperto diſcrimine redimi. Nam dubium non eſt, quin quod adhuc ignari rerum ex aliena patrant libidine, id pro ſua, vbi ætas iræ, vltioniſque cupiditates plenè accenderit, ardentiſſimè ſint executuri. Et Mænandri in hoc criminis genere ſententia ſemper probabilior viſa eſt: Salutari ſeueritati poſtponendam eſſe inanem ſpeciem clemẽtiæ 16. Item Sexti Cæcilij apud Gellium 17. acerbitatem vlciſcendi maleficij benè, atque cautè vi-

15. Lib. 4. ca. 6.

16. Cic Epiſt. 2 ad Brut.

17. Lib. 22. ca. 1.

uendi diſciplinam eſſe. Non deeſſent exempla, quibus pueritiam illam à veneficio, inſtigantibus parentibus, non temperaſſe facilè oſtendi poſſet: Memini enim legere me in iſtiuſmodi reorum quæſtionibus, qui faterentur ſe in extremis vnguibus venenum habuiſſe aſconditum, quod à parentibus accepiſſent, eiuſque affrictu inter colludendũ ęquales ſępè infeciſſe, ac necaſſe: ſed nec perſonas, nec tempus nunc dicere vacat: quòd cùm ea legerem, non eſſet adhuc conſilium hæc ſcribere. Vnum tantum ſuppetit, quod hæc iam in lucem edituro ad hoc iudicium noſtrum Duumuirûm eſt delatum de nondum ſeptenni infante Laurentio Arſelaienſi 18. quem nõ modò conſtitit ex ipſius etiam diſertis verbis ad nefarios Dęmonum conuentus à parentibus fuiſſe deductum, vbi vertendo veru, aſſandiſque carnibus miniſter adhibitus fuerat; ſed & ab ingerente ſe Magiſtello, qui ſibi Verd-Ioli nomen fecerat, venenum non ſemel accepiſſe, quo eorum, qui vel leuiſſimam exhibuiſſent moleſtiam, iumenta deinde necaſſet: vti euentus ipſe comprobauerat. Hîc controuerſia inter Duumuiros, & diſſenſio fuit non parua: quid de eo, qui hæc ſic perpetraſſet, eſſet ſtatuendum: contendentibus nonnullis non eſſe diutius in hac hominum ſocietate ferendum, qui ad humani generis capitalem hoſtem tam turpiter deſciuiſſet: Non videri

18.
Sorrę 5. Cal. Iun. 1591.

com-

commiſeratione dignum, qui nihil ipſe cu-
iuſquam, cui nocendi libido fuiſſet, eſſet mi-
ſertus: Eius vitæ non eſſe parcendum, qui a-
lijs vitam per ſummam iniuriam ademiſſet,
ac quod viueret, niſi Deus prohiberet, eſſet
ademturus: κάθαρμα illum eſſe, ac vltimę ex-
ecrationis hominem, cui ne legibus quidem
paganorum, qui tamen pietatem vti nos
non coluerunt, parſum vnquam fuerit: Tanto
to flagitio contaminatum, vti pecus, ad
quod acceſſit mulier 19. haud dubiè interfi- 19.
ciendum eſſe, ne quid ſuperſit, quod adeò Cap. Mulier 15. qu. 1.
execrandæ, ac deteſtabilis rei memoriam
vnquam refricet: Innocentiam conſilij, quæ
alioqui infantes tuetur, nullam dici, ac de-
fendi poſſe 20. vbi perſeuerantiæ animi iu- 20.
dicium oſtendit, quam nemo in eo fuiſſe ne- l. infans d. leg. Cor. D.
gauerit, qui acceptam iniuriam ex interual-
lo ad animum reuocauerit: 21. clam quoque 21
22. ac timidè, vti qui malæ rei ſibi ſunt con- l. Diuortiū 11. de Diuor. D.
ſcij, vul us fuerit. Factum vbi atrox apparet
iam non domeſticam diſciplinam, atque a- 22.
nimaduerſionem, qualis ſolet eſſe in pueros: l. diffamari de ingen & manum C.
ſed iudicum notionem ipſamque legum ſe
ueritatē exigere 23. Impunitatē delicti prop- 23.
ter ætatem nō dari 24. ſi modo in ea quis ſit l. vnica, De emēd prop.
in q̄ crimen quod intenditur, cadere poteſt: 24
at tale id eſſe, quo de nūc agitur ſatis oſtēde l. Impunitas, de pœni c.
re inimicitias, furta, mēdacia ęmulationes ac
periuria eiꝰ, ceu προηγούμενα peccata, quibꝰ ta
men nemo inficiabitur obnoxiā eſſe puerūé

illam ætatem : vnaque ex omnibus venerę ante pubertatẽ non tẽtari, quòd ad eam ſcilicet vires nullæ adhuc ſatis ſint validæ atque efficaces. Quod & ſenſit Gregorius 25. in antiquis. Denique hoc nunc vſuuenire, vt ſeptennes pueri ad fraudem callidiores reperiantur, quàm qui olim rudioribus adhuc ſæculis ſuam pubertatem erant aſſecuti. Iam vt verè dici poſſit adeò præcocem præmaturamque in pueris nunc eſſe ſolertiam, ac perſpicacitatem, vt earum malitia ætatem (quod loquuntur Iuriſconſulti) facilè ſupplere inueniatur. Contrà qui ad mitiorem ſententiam inclinabant; Non videri eum ad hoſtem tranſiuiſſe, qui quid ageret ipſe non intelligeret: Quam etiam ob cauſam olim tyroni 26. qui primùm deſertior fuiſſet, ignoſcebatur. vtpote diſciplinam adhuc ignoranti. Immiſericorditer, duriterque quicquam ab eo factum non præſumi, cuius ingenium, ac mores nihil æquè, ac crudelitatem abhorreant, atq; abominentur: Cędium autem, vulnerum, incendiorum, aliarumque id genus calamitatum aſpectum non ferre pueros: ſed ſtatim alienis malis illacrymare, atque ingemiſcere ipſa experientia ſatis eſſe manifeſtum: vt ſi adeò quid ſecus feciſſe reperiãtur, id prodigio ſimile exiſtimandum ſit, credendumque potius in eo illos voluntatem ſuam nullatenus accommodaſſe : cùm tamen nullum ſine ea crimen vnquam

25. Cap 1. de delict. puer.

26. l. 2. § qui militiæ l. 3. ſub. f. de re milit.

ⱱnquam cõtrahi poſſit. Non magis illos necis cuiquam afferre cauſam, quam ferrum, fuſtem, lapides, venenum, aliáque quæ ad alterius perniciem adhibentur inſtrumenta; in quæ tamen ſanus ideò ſæuit nemo, quod ad cuiuſquam cædem, atque exitium vſui fuerint, & adiumento. Nam hoc ſit canum in ore proiectum mordere lapidem, eo qui vibrauit omiſſo ac neglecto. Sacrata equidem olim capita, ac deuota fuiſſe Dijs Manibus, quæ impune à quouis occidi, ac violari poſſent: ſed ea illorum fuiſſe, qui ſe volentes, ac ſcientes ei deteſtationi vltrò obtuliſſent: pactis videlicet per annũ cibis publicis, ac purioribus: idque vel luſtrandæ patriæ, vel expiandi alicuius ſceleris morbi, oſtenti cauſa: vti fuit caper ille emiſſarius apud Hebræos 28: ſed eorum omnium nihil in puerum illum rectè dici poſſe, qui nihil mercede ſpoponderit. qui non ſit periculum publicum, aut ſcelus alienum morte luiturus: in cuius deniq; ſupplicio nullum aliud exemplum ſtatui poſſit, quàm quo naturę ipſi probrum inferatur, quæ conſilio primam hominum pueritiã non ſatis proinde inſtruxit, ac muniuit. Quod pecora etiam quæ ſemel nefanda hominum libidine ſunt fœdata, ac cõtaminata iubentur interfici, ac eorum memoria obrui, non eamdem habere rationem. Multum enim intereſſe cæde perimatur, quod ad cædem iam natum eſt animal: an

27. l. 1. ad leg. Cornel. de Sica. C.

28. Leuit. ca. 16.

vita adimatur homini, cuius cauſa cæteris animantibus natura vitā conceſſit, ac tribuit. Nec leges ipſas omnibus eaſdē pœnas ob eadem facinora ſemper irrogaſſe: ſed huic pro dignitate, atque amplitudine minuiſſe: illi pro tenuitate, humilitateq; adauxiſſe, ac cumulaſſe: æqualitate enim (inquit Plinius) in ferendis ſententijs nihil inueniri poſſe inæqualius. Indignè igitur eum facere, qui homines, belluaſq; eodem iure cenſeri poſtulet. Nihil innocentiæ, ſimplicitatiq; puerorū aduerſari, quod acceptæ iniuriæ diu reminiſcantur: quod eius referendæ occaſionem libenter arripiant: quod caueant in facto deprehendi. Nam & hoc bruta animantia facere, quibus tamen ob id nemo rectè vllum animi iudicium tribuit. Atrocitatem 29. facti ex affectu facientis conſiſtere: ob idque eum, qui occidit, cum vulnerare tātùm vellet, mitius legibus puniri: in impuberem autem nondum doli capacem agi iniuriarum non poſſe: tantum abeſt, vt de earum grauitate quæſtio ei moueri debeat. Siquidem eius, quod non eſt, nullas eſſe qualitates iura vbique prædicant. Fruſtra igitur hîc diſtingui inter domeſticam diſciplinam, & exempla publica: cùm non minus repugnet iuri, quod in proportione conſtitutum eſt (ἀνάλογον vocat Ariſtoteles) ætate adhuc tenera infantē palam, ob factum homicidium, ſupplicio affici, quàm adulta hominem ob id ipſum

29. l. 1. §. 1. de iniurijs, D.

ipſum virgis domi cædi, ac caſtigari. Omnino infantiam doli expertem eſſe; nec quicquam, quod malitię imputari debeat, in eam cadere poſſe: Sic enim cùm ſe admodum impuberē ſiue μειρακύλλιον κομιδῆ Demoſthenes dixiſſet, rectè eo dixiſſe adnotauit Vlpianus 30. vt intelligeretur nō fuiſſe adhuc doli capacem: Nec quicquam contrà facere videri, quod virgarū metu mētiuntur pueri: æqualibus, ſi quæ intercedit contentio, inuident: moderatores ægrè ferunt, ac ſæpè oderunt: manus ab alieno non abſtinēt. Nam hæc rudimenta tantùm eſſe vitiorum, atque incunabula, non etiam conſummata, quæ humanis legibus coërceri, ac vindicari oporteat crimina, ac peccata. Porró quod nunc maturius quàm olim ſapere, atque intelligere dicantur, hanc veterem eſſe multorum tempo rum querelam.

Damnoſa quid non imminuit dies?
Ætas parentum peior auis tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem. 31.

Cuius ſententiæ authorem Horatium multis poſt annis ſecuti Saluius Iulianus 32. Domitius Vlpianus 33. Iulius Paulus 34. ac Iuriſconſulti alij plerique omnes tamen negauerūt pupillos doli eſſe capaces, niſi qui eſſent propè ipſam pubertatem, id eſt (vt interpretatur Calliſtratus 35.) quibus ſemeſtre tantū tempus ad pubertatem deeſſet, vel ad ſummum

30. l. 3. § 1. De ſepulch. viol. lac. Cuiatius obſeruat. lib. 6. cap. 22.
31. Horat.
32. l. apud §. ſi quis cum tutor. de Do. excuſa
33. l. Impuberē De furt. l. Hæredib. ſub f. de Dolo.
34. l. 4. de tribut. actione.
35. l. non tantum in p. de exc. tutorum.

36. mum annus, vt explicauit Galenus in Apho
a Aphoriſm 20. riſm: 36: Neque enim eos ante id ætatis delectum rerum habere vllum: Denique 37 venia dignum videri, qui aliquid ex eius præcepto facit, cui neceſſe habet parere. Quantũ autem parentibus liceat in liberos tenellos adhuc, atq; obnoxios omnes qui volent memoria repetere, quales ipſi ea ætate fuerint, facilè iudicabunt. Et ſecundum hanc ſententiam, quod mitiorem interpretationem habere videtur, eſt pronuntiatum. Verùm quòd ea animi labes vix elui poſſe dicatur, ac ſi qua tandem ratione queat, præcipuam eam eſſe, quæ poſita eſt in quotidianis eorũ monitis, ac inſtitutis, qui ſe à communi hominum vita ad duriorem, rigidioremq; pietatis cultum contulerunt: viſum eſt includi eum oportere in Paulianorum cœnobium quod eo loci, vbi reus agebatur, nec non ita pridem extinctum eſt: Pleroſque enim omnes dicere, nullam ſpem bonæ mentis reliquam fore: nec eſſe quod prætereà expectaretur, ſi non ea via reſipiſceret. Quod faxit Deus Omnipotens, Deus luminum, miſericordiarum ac ſpirituum pater, vt tandẽ homines, quod deinceps ſequatur in iudicando exemplum habeant, & certius, & planius. Nam certè ex eo: qui adhuc extitit, ſortilegorum numero nemo quod ſciam auditus eſt, qui ſe ad bonam frugem recepiſſet. Sed contrà vno ore ferè omnes autumant ſibi, poſtquam

37.
l in fraudẽ, De his quæ vt indig. auf.

quam ſemel fidem Dæmoni ſuam obſtrinxerunt, non licere impunè eam vnquam fallere. Ac, ſiquando id faciendi ſubeat libido, aut illius tædium aliquod eos capiat, fortè quòd promiſſa non perficiat, quód intolerabiliter ſæuiat, quòd inſtet vbique importunus: non licere tamen id facere propter eius iuges, aſſiduaſque dehortationes, minas, verbera. Quod & Ioannes Burſarius 38. hoc ipſo menſe fruſtra ſe ſæpiſſimè tentaſſe aſſeuerarit. 38. Decembris 13 Cal Auguſt. 1591.

—facilis deſcenſus Auerni:
At reuocare gradum, ſuperáſque euadere ad auras
Hoc opus, hic labor eſt.

Iſta tamen fateamur oportet omnia ex Dei omnipotentis motu pendere, & arbitratu. Eamque emergendi difficultatem non tam eſſe ex aſſiduitate Dæmonis, quàm ex eo, quòd iuſto Dei iudicis deſerti Sortilegi & eius gratia ſpoliati ſuopte robore ac viribus non poſſunt ſe eius vinculis expedire.

HVMANIS CADAVERIBVS SORTILEgos abuti ad ſua maleficia: præſertimque, ſi qua ſunt vel abortu egeſta, vel ſupplicio interfecta, vel denique cæde aliqua indigna, atque inhoneſta perempta.

CAP. III.

SOrtilegos ſæpius humanis cadaueribus ad maleficia ſua abuti, authores ſunt Porphyrius 1. in libro de ſacrificijs, & Pſellus in 1. Cap. de vero cultu.

to quem ſcripſit de Dæmonibus. Nimirum (inquiunt) quia animæ liberatione terrenæ contagionis iam factæ vaticinatrices: contagionem tamen aliquã è ſuperiore contubernio adhuc retinentes, circum corpora volitare, atque obuerſari creduntur. Quod mihi neutiquam fit veriſimile: Nam nec vllum vnquam deſiderium eſt eius cuſtodiæ, vnde quis euaſerit, nec defæcato, ac puritatẽ ſuam demum adepto animo cum fœtido, ac putido corpore vlla neceſſitudo rectè intercedere poteſt: & omnino tanta morte fit vtrinque ſeceſſio, donec manifeſtamur coram tribunali Christi, quãta vnquam dari vel cogitari queat 2. Credibile eſt igitur hæc ita conſultò, ac malitiosè à Dæmonibus eſſe adinuenta, vt naturam humanam magis, magiſq; ludificantes eius reliquijs ad eam, quam moliuntur mortalium perniciem maiori cum contumelia abutantur. Reperiebantur (inquit Tacitus 3. de Piſone veneficij ſuſpecto loquens) ſolo, ac parietibus erutæ humanorum corporũ reliquiæ, carmina, & deuotiones, & nomen Germanici plumbeis tabulis inſculptum: ſemiuſti cineres, ac tabe obliti, aliaque maleficia queis creditur animas numinibus infernis ſacrari. Quod & Apuleius 4. attigiſſe videtur, dum cauſam recenſet, ob quam cadauera Lariſſæ in Theſſalia peruigili noctis cuſtodia ſeruari ſolerent. Nimirum (inquit) ne ſagæ mulieres, quibus

2. Ca 5. 2. ad Corinth. verſ. 10.

3 Annal. lib. 2

4. lib. 2. de Aſino aureo.

ea regio abundabat illa, quòm meliosè demor ſicarent, præſegminaq; ad exitiabiles viuentium fortunis conuerterent. Hoc & noſtræ ætatis maleficis hominibus moris eſt facere: præſertim ſi cuius ſupplicio affecti cadauer exemplo datum eſt, & in crucem ſublatum. Nam non ſolùm inde ſortilegijs ſuis materiã mutuantur: ſed & ab ipſis carnificinæ inſtrumentis, reſte, vinculis, palo, ferramentis. Siquidem ijs vulgi etiam opinione ineſſe ad incantationes Magicas vim quamdam, ac poteſtatem. Mulierum quoque fœtus abortione egeſtos nulla alia probabiliori cauſa itidem vſurpant: alij quidem è detracta eorum cute membranulas adaptantes quibus barbaro, ac ignoto aliquo charactere inſcriptis demum vtantur ad ea, quæ maximè cupiunt, conſequenda. Qua de re Agrippa, Petrus de Abano, & Picatrix tres damnatæ Magiæ proceres plura, quàm è re hominum ſit, præcepta reliquêre. Alij verò totos, integroſque decoquentes: dum vel in cinerem ariditate abeant: vel in maſſam adhibitis, ac cõmixtis quibuſdam alijs coaleſcant. Quod & Baptiſta Porta Neapolitanus 5. in libro ſecundo Magiæ naturalis obſeruauit ſua ætate factum. Id genus φαρμακοποιὺς membratim in ſua facinora abortus diuidentes, non modò ab obſtetricibus, verùm etiam à meretricibus proditos retulit Plinius 6. Et hodie frequentes habet, quæ ſub Lotharingica ditione

5. Cap. 2.

6. lib. 28. cap. 7

ditione eſt, Alemania: vti ſæpè deprehendi ex eorum quæſtionibus capitalibus: Anna Ruff 7. agnoſcit operam ſuam commodaſſe ſe Lollæ cuidã veneficæ in eruendo eiuſmodi cadauere quod ad fani Duſani maiorẽ portam recenti funere obrutum fuerat: atq; ex eius exuſti cineribus medicaſſe potionẽ, qua deinde ad certam eorum, quos vellent peremptos, vterentur perniciem. Catharina Metenſis 8. addit ſe ad ingratiorem ſaporem admiſcere ſolitam lupinum, filices inulas, fel bubulũ, fuliginem, & ſi quid eſt quod amarore ſuperet. Nam etiam inuitis & obnixè reluctantibus ea in os ingerunt, vti alibi dicetur. Briceij Meg 9. conueniens eſt huic teſtimonium, de refoſſo ſcilicet infantis cadauere, quod eius pater (huic erat nomẽ Faber Vvolf) pridie extulerat: In hócque tantum diuerſus eſt à ſuperiore, quod non aſſatum in cineres, ſed elixum in maſſam confecerit, quo commodiùs inde vnctionem pararet. Oſſa porrò in cinerẽ redegiſſe aſpergendis nemorum arboribus, vt glandẹ ſua deficerentur. Fuxenæ Eugel 10. ab hoc non eſt aliena aſſertio, dum narrat eiuſmodi cineres in ventos cum execratione, ac deuotione ſpargi ſolere: vel ad vrẽdos arborum flores: vel ad interficiendas ſegetes. Maria Ioannis 11 Sartoris in Metzer Eſch commorantis vxor recitauit Ioannetã Soniaus Mathes vxorem, cùm partum intempeſtiuè eieciſſet,

7. Duſa Cal. Octo. 1586.

8. Ibidem prid. Non. Sept. 1586.

9. Dorpachij 4 Calend. Sept. 1587.

10. Bulaeij mense April. 1586.

11. Bumburgij Non. Iun. 1590.

ciſſet, eũ clàm in quo habitabat cubiculo defodiſſe: Sed cùm id olfeciſſent ſagæ quædã, eum illas poſtmodum refodiſſe, atq; in vnguentum confeciſſe: vnde & ipſa ſcopas aliquando illeuiſſet, quibus inſidens ſublime illico eſſet elata, atque in Bruch (is dictus comitijs locus erat à Magiſtello ſuo Rouſgen) deportata. Vvelch Antonius 12 idem quoq; 12.
ſibi narratũ retulit ab Groſs Nichel, & Beſskeſs, vxoribus vtraque ex ſortilegij ſocietate Guermingæ. 14. Cal. Ian. 1589.
notiſſima ſibi fœmina non adeò pridem refodiſſe ſe è cæmiterio Guermingenſi duo eiuſmodi cadauera, quæ parentes Bernhardi, & Antonius Lerchen recens humo condiderant, eaque igne conſumpta in Magicos ſuos vſus conuertiſſe: reſecto prius vnà cum humero, coſtiſque continentibus, dextro brachio: in vſum ſcilicet luminis, ſi cui de nocte venenatam potionem fortè vellent infundere. Res hæc prodigio eſt, & fabulæ ſimilis: Extremi eius mẽbri digiti flãma ſulphurea, ac violacea tantiſper ardebant, dum perfectum, abſolutumque eſſet, quod aggrediebantur negotium. Eáque demum extincta tam integri, illibatique reſtabant, quàm ſi luminis fomitem nullum ante præbuiſſent. Idque quoties opus fuerat cum eadem digitorum incolumitate repetitum fuiſſe. Quod 13.
& Bernhardi 13. illius vxor non multo poſt in Guermingen. 12. Cal. Febr. 1590.
quàm hæc ab illo prodita ſunt, totidem ferè verbis retulit. Nihil etiam inficiata, quod in

 proprij

proprij partus contumeliam flagitium admiſerat: dum illum in Magica ſua portenta ſic ipſa miſerè dilaniauit, torruit, atque aboleuit. Equidem qui volet ſuperiorum res geſtas memoria repetere, quotidianas etiam ac vulgares attentiùs conſiderare. neque exemplo res hæc noua: neque, quam quæ Dæmones quotidie edunt miranda plurima, à

14. fide alienior videbitur. Refert Plinius 14.

lib. 11. cap. 37 vidiſſe ſe, cùm vigilias pro vallo ageret inhærentem militum pilis fulgorem ſtellæ effigie, & antennarum cornibus ignes hinc inde ſæpè ſine damno inſediſſe, quos eius temporis nautæ Caſtorem, & Pollucem: hodierni (vt audio) Diui Anſelmi ignes vocitant: Sed eſto; habeant hæc cauſam ab exhalationibus terræ, vel maris, quæ extremis lignis adhærentes agitatione flammam concipiãt. Detur lignorum eas oras, atque extremitates, ceu magnes ferrum trahit, ita expirationes ille ſugere, ac morari: qui fit vt ignis cæterarum rerum edaciſſimus, huic tamen ad exardeſcendum atque iacturam tam facili parcat, ac ne leuiſſimum quidem ſui veſtigiũ relinquat? Nã certè, inquit Plutarchus,

15. 15 ignis velut fera aliqua vorax, rapaxque

In lib. vtrũ aqua an ignis ſit vtilior. quicquid in propinquo eſt, cõſumit: Iam quod in corporibus, quæ ſenſus expertia ſunt, incredibile videri poſſit, an non in animatis monſtro ſimile prorſus videbitur, ſine vllo ſcilicet doloris ſenſu, ſine vlla viuæ cutis iniuria,

ſuriâ, ac læſione circumſedere diutius ignẽ. 16.
At Lucio Martio 16. in Hiſpania interemptis Scipionibus concionanti, ac milites ad vltionem exhortanti, flammam ex capite emicuiſſe: Idem quoq; Seruio Tullo dormienti in pueritia contigiſſe: Et Anagniæ ſeruo 18. tunicam arſiſſe, intermortuoq; igne nullum flammæ apparuiſſe veſtigium Romanorum perhibent hiſtoriæ. Et Vergilius 19. qui (vt inquit Macrobius) rebus fictis ſæpius veras inuoluit, Aſcanio ex eo augurio regnũ portendit:

Valer. Antias apud Liui lib. 2. cap. 107.
17. lib 1. ab vrbe condita.
18 Iulius Obſequens de prodigijs.
19 li. 2. Aeneid

Ecce leuis ſummo de vertice viſus Iuli.
Fundere lumen apex, tactúque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora paſci.

Potius igitur eſt, vt dicamus iſtiuſmodi ignem nõ eum eſſe, qui id, in quo viuit, depaſcitur: qualem in vſu quotidiano habemus: ſed ementitum, & ſola ſpecie à Dæmone adumbratũ: vti& in difficiliores longè promptiſſimum eſt hominum oculos fallere. Erraticos equidem flammarum globos memini legere me in ſagarum confeſſionibus, qui ijs de nocte ſæpè eſſent obuerſati, ac humana voce locuti. Sed hîc aduerſaria mea me deficiunt, quæ locum, tempuſq; ſuggerant. Etſi eos non alios fuiſſe credibile eſt, quàm quos philoſophi depingunt nobis ignes fatuos, è cliuoſis ſæpè etiam paluſtribus locis viatoribus apparentes. Nam quòd à naturalibus cauſis ſuam illis arceſſunt originem,

nihil quidem à ſe alienum faciunt, qui cuncta è naturæ fontibus deriuant, nullam aliunde rerum fabricam, atque opificium admittentes. Sed ferè iam vulgi viſum, ac ſpectrum illud eſſe exiſtimantis obtinuit ſententia. Galli (inquit Pontus Tiardæus 20) appoſitiſſimè lingua patria vocant *Aduiz*, id eſt φάντασμα; quo nomine eiuſmodi impreſſiones, quæ viſum tantùm feriunt, appellari ſolent. Qua non eſt omnino à ratione aliena perſuaſio: Nam primum motus non conuenit, quo tranſuerſo ignis naturaliter nunquā fertur, niſi cùm ſomitē ſuum ſequitur: quem nemo dixerit in locis, per quæ ſolet decurrere fatuus ille, & ad concipiendam flāmam facilem & ad alendam ſatis copioſum perpetuò, & vbique reperiri. Tum quòd viatores in ſtagnorum, fluminumque voragines aliaque præcipitia pellicit: id verò ſine ſuſpicione non eſt inſiti genij alicuius mali, atque inſidioſi: qui ſic hominibus facem ad exitium, interitumque præferat: vti in nefario illo opere, de quo modò inſtituta eſt oratio, euenisse probabilius eſt: extremis ſcilicet membri è cadauere reuulſi digitis non hæſiſſe verum ignem: ſed inſediſſe tantùm ignea imagine Dæmonem, miſeraſque iſtiuſmodi humanæ vitæ reliquias, ceu inſtrumentum, materiamq; ad eam rem propriā ſibi præcipuè delegiſſe; quo ſuis opinionem inijceret illis efficacem ineſſe vim aliquam

20. In lib. de vniuerſit.

quã ad ardua, & difficilia: maximeq; ſi præceſſerit inauſpicatum aliquid, vti puerperia illa vel abortu edita, vel etiam à veneno, cæde, aliaque vi aliqua cauſam habentia. Nam in hoc demum ſeriò triumphat. Hæc illi ſumma hic fructus, atque merces lõgè vberrima iucundiſſimaq; eſt omnium, quas vnquam inſtruit inſidiarum. Vnum, atque alterum poſterioris generis dũ propero, adijciam. Pergamenſes (inquit Paulus Diaconus 21.) cum à Sarracenis obſiderentur, à Mago 21.
quodam (vt in deſperatis rebus malo exemplo fieri ſolet) conſilium exquiſiuerunt, qua ratione vrbem ſuam obſidione liberarent. lib. 20 rerũ Romanarũ ſub Theodoſio.
Eum verò reſpondiſſe futurum, vt id certò facerent, ſi dextras ſuas in ollam intinxiſſent, in qua fœtus è grauida matre per vulnus detractus ebulijſſet: Quod cùm religioſè admodum feciſſent: nihilominus omnes in hoſtium poteſtatem venerunt: Id enim Dæmonem nõ alia cauſa commentum fuiſſe credi par eſt, quàm vt cumulato per ſummam crudelitatem parricidio Pergamenſes immaniori ſcelere aucti perirent. Nec eo illi ſcelere ſoli cruentati, contaminatiq; reperiuntur. Scribit Beroſus (ſi modò Beroſi ſunt, quæ circunferuntur ſcripta) cùm Megaſthene Mirtilo, & alijs nõnullis vetuſtioribus, immiſſum olim fuiſſe à Deo cataclyſmum ad vlciſcẽdos mores hominum, è matrum apertis viſceribus infantes euellen-

 tium,

tiũ,ac diripientiũ: vel ad nefandas ſuas epu-
las,&cõuiuia: vel ad miſcẽda,parandaq; alijs
venena. Priori aſcribere licet,quod Ariſtote
22. les 22.recitat in libris de Morib.ad Nicoma-
lib. 7. cap 5. chũ, mulieré extitiſſe adeò natura vitioſã,ac
23. Apud Philo deprauatã, vt è grauidis mulierib. facto vul-
ſtratũ lib. 4. nere fœtus detraheret,ac deuoraret. Quod
cap 1. Apollonius 23. Diodorus 24. & Ariſtopha-
24. lib. 20. nis interpres 25. lamias olim factitaſſe me-
25. morant. Et Horatius 26.alicubi meminit.
In veſpis. *Neu pranſæ Lamiæ viuum puerum extrahat aluo.*
26. In lib. de ar- Hodiernas etiam idem vſurpare ſuprà ex
te Poët. amplioribus verbis Dominicæ Iſabellæ 27.
27 meminimus. Poſterioris generis eſſe poteſt
Cap. 16. lib 1. quod ſequitur exemplum, mihi non multo
28. antè,quàm hunc centonem emittere cogita-
Heſſ. Pittelang. 12. rem,oblatũ. Ioanni Molitori à Vvelferdin-
Cal. Octo. gen 28. anniculus erat infans, præcipuè eius
deliciæ: Hunc Agathina à Pittelingen, Anna
à Miltzingen,& Mayeta à Hochit cunis clam
detractum in ardentem rogum imponunt,
quem ipſæ ea cauſa in perarduo monte, la
Griſe,nominato extruxerant, eiuſque exu-
ſti cineres ſtudioſè colligunt: tum rore ex
ſegetum ariſtis,graminumque ſummis her-
bis excuſſo perfundunt: atque maſſam vtiq;
friabilé concinnant: aſpergendis ſcilicet viti-
bus,ſatis,atq; arboribus: quo ſtatim læſo flo-
re perirent,fructibuſq; ſuis deficerétur : ſed
forſan plus ſatis de re,cuius tam parum gra-
ta,iucundaque eſt commemoratio.

PER-

PERDIFFICILITER VITARI POSSE *quas veneficæ hominibus ſtruunt inſidias: quod de nocte in obſeratas, clauſasq́; domos ignota ſpecie, ac forma illabantur: arctiſsimo ſomno decumbentes diris ſuis artibus obruant, prodigioſaque alia multa edant; contra quæ nullum tam præſens eſt remedium, quàm, quibus nos lectum inituri Deo tradere, ac cōmendare ſolemus, precationes. Tum quædam de ea per incantationem inducendi ſomni ratione.*

CAP. IIII.

ABs re nō eſt quod paſſim formidabiles ſunt, qui ſortilegij ſuſpecti habentur: Etſi enim nō eſt illis infinita, quibus volunt, nocendi poteſtas, vti in Sarræ maritorum percuſſore Aſmodæo innotuit: quoniā tamen noſtra nos, ſic volente Deo, peccata illorum iniurijs ſæpè obnoxios reddunt: quod etiā Vvelſch Antonius 2. propria confeſſione ſortilegij manifeſtus prodidit: & nemo adeò eſt

1. Tob. cap. 9.

2. In Guermingen. 14. Calend. Ian. 589.

Integer vitæ, ſcelerisq́; purus, 3.

3. Horat.

queádmiſſi alicuius conſcientia non ſtimulet, ac terreat: nemo in colenda religione tā attentus, & diligens cui præcipitantibus fortè negotijs non accidat, eas preces, votáque omittere, quibus ſe in Dei præſidium, ac tutelam quotidiè commendare ſolet 4. nō iniuria metus ille ſecuriſſimum quemq; tentat, atque afficit. Tum quotidiana eius rei experientia ſatis eſt documento, quam non

4. D. Auguſt. lib. 21. de ciuit cap. 14.

leue ab ea re periculum plerunq; nobis impendeat. Siquidem vel inopinantes, ac ſæpè dormientes de nocte venenis ſuis aggrediũtur; vel etiam vigilantibus ſic ſtruunt inſidias, vt humano conſilio, ac prouidentia vix vitari poſſe videantur. Extant quidem variæ de his in alijs huius libri partibus narrationes, quæ lectori in hoc abundè ſatisfacere queant; verùm quoniam ſe denuò hic ingerunt, & non omnino iniucunda, ingrataque futura eſt eorum commemoratio, non pigebit & ſequentia paulo copioſius illis aſcribere. Ac primùm memoratu nòn eſt indignũ, quod teſtis quidam auditus in ea quæſtione, quæ capitaliter eſt inſtituta contra
5. Vergauillæ. 10. Cal. Feb. 1587. Margaretam Luodman 5. recenſuit. Ea inter ſecus à ſe admiſſa hoc quoque ſponte agnouerat, ſe nocte quadã teſtis illius ædes fuiſſe ingreſſam, eo animo, vt ſomno ſopiti faucibus venenum infunderet: idque incœptum quin perficeretur parum abfuiſſe: ita in procliui videbantur eſſe omnia. Sed, (malum) contra quam putabat excitatum illum fuiſſe à ſomno, adeò vt re infecta cum facinoris ſocijs ipſa ſe in fugam dare cogeretur: conſectante interim illo manu armata, ac tandem, cùm aſſequi non poſſet, minas ferocius intentante. Ea igitur de re ad ampliorem cognitionem interrogatus is teſtis omnem, vti illam ſaga prænarrauerat, certis, diſertiſq; verbis recenſuit: videlicet appetitum

ſe, ſi-

ſe,ſicuti dictum eſt,veneno: hocq́ue vnum, ne præberent,illis fuiſſe impedimẽto, quod fortè experrectus: neque enim earum vnguine adhuc illitus fuerat, ſe crucis ſymbolo, ac precatione Dominica contra tantum diſcrimen,atque periculum muniuiſſet: verumq́ue omnino id eſſe,quod illas cum telo multum viæ eſſet proſecutus, nec tamen aſſecutus. Catharina Metenſis,ac Hennezelius adoleſcens 6. de quibus proximè habita eſt 6.
mentio, Iacoba VVeher 7. Gaſpar Haffner Vergauillæ
8. Margareta Ienina 9. illa Margareta Luodmense Sept.
mam, Sennel Armentaria 10. ac ferè omnes 1587. 7.
eius criminis rei deprehenſi in Germania, Ibidem Cal.
quæ eſt ditionis Lotharingicæ, concorditer Octob. 1584. 8.
aſſeuerant eam ſibi à Dæmonibus (modò ijs Morhangii
per aliquot annos fuerint operati) penetrã- 18. Cal. Sept. 1587.
darum ædium facultatem eſſe tributam: vt 9.
ſcilicet per quaſuis anguſtias nullo negotio Vergauillæ
viam ſibi faciant in mures, feles, locuſtas,ac 10. Cal. Feb. 1587.
alia eiuſmodi puſilla animantia, prout vſus 10.
poſtulat, contracti, atque imminuti: intro- Dusæ prid.
miſſosq́ue denuò priori formæ reſtitui, ſi Cal. Octob. 1586.
velint; ac tum commodè incœptum peragere, quale ſuperius eſt declaratum: videlicet illiniendo primùm eo per artus omnes, cui moliuntur interitum, ne euigilet: tum firmiter, ac validè os illi diducendo, ne potionem agitatione excludat: tandem venenum in fauces ingerendo admota lucerna, quæ ſulphuream flammam euomat: ſtupendum

Illud eſt,quod teſtatum de ſe reliquit Margareta illa ſenina, quæ cùm Iaquelinum filium ſuum malè odiſſet, quod de conſequendis in proximas Alſatiæ nundinas pecunijs ſæpius obtunderet, ac illius tandem ſe quauis ratione flagitationibus expedire decreuiſſet: Id vt faceret noctę intempeſta vnà cum ijs, quas patrando ſceleri ſocias ſibi adiunxerat, à Dæmone in illius ædes, quæ erant in Saxbringen, eſt inuecta: vbi dormientem ex compoſito adoriuntur, ac lecto deturbatum ante focum conſtituunt, viuum aſſaturæ, ſi in ſe fuiſſet: ſed fato aliquo impeditæ animum ſuum ad aliam iniuriam conuertiſſę. Ac fortè humi repertam teſtam eius lateri, facto prius vulnere, quod tamen momento coaleſceret, inſeruiſſe: vnde etiam poſt multorum menſium vexationem, videntibus multis, erupit. Non abſimile huic eſt, quod ſequitur Bertrandæ Tonſtricis 11, quæ ſe earum ope quibuſcum ſortilegij erat ſodalitium, Eliſæ cuiuſdam collo ob denegatum lactis vrceolum os infixiſſe agnouit. Item illud Sennel Armentariæ 12. recenſentis ſe in ſummum pedem cuiuſdam Philippi Piſtoris nomine os è veruecina coxa inſeruiſſe: cùm prius admota piſcis ſpina vulnus feciſſet, quod deinde callo obductum ingentes, ac diuturnos dolores illi pareret: vt ab eo Piſtore poſteà etiam reſcitum eſt. Ac quoniam in earum

11. Forpachij 7 Cal. Sept. 1587.

12. Duſæ prid. Cal. Octob. 1586.

noxa-

noxarum mentionem incidimus, quæ ſic ſecretis, ac ſtupendis ſortilegorum artibus cõtrahuntur, hanc poſtremam adijciam, quæ non parum admirationis eſt allatura. Ianæ Blaſiæ Thermopolitanæ 13. gener erat nomine Raynerius, vnaque amboni in ijſdem ædibus ipſi habitabant. Huic Raynerio Claudius Gerardus eius popularis femoralia cõcinnanda pridem locauerat, nec inſtando tamen adhuc efficere potuerat, vt ea ſibi aliquando vtenda redderet. Pertæſus igitur tãtam ceſſationem ad Raynerium tandem irę pergit, vt ſciret ecquando finem tergiuerſandi eſſet facturus: is tum fortè domo aberat, ſolaque ſocrus Blaſia ad focum cum familia ſedebat. Ab ea igitur pannum ſuum ſibi reddi poſtulat, quando ſe tam ſæpe bonus ille eius gener eſſet ludificatus, reperturum eſſe ſe qui induſtriè æquè, atque ille eam operam nauaret. Quam rem illa indigniſſimè ferens, verbis tamen tunc ſibi eſſe abſtinendum rata, dum re hominẽ poſtmodum vlciſcitur, rogat vti velit in pauculos dies, intra quos ſine fruſtratione id qđ poſcebat eſſet allaturus eam moram ferre: Interim etiam vnà ſecum ad focũ pauxillulum ſedere non dedignaretur, atque ex pomis quę recẽs ibi cocta videbat ſibi quę vellet haberet: Iamq; Gerardus id facere non ſemel recuſauerat, cauſans ſibi non eſſe diutius illic morandi otium, & omnino nullum tum

13. Valfracuris Ann. 1589.

eius

eius cibi, quem offerebat, eſſe deſiderium: cùm ex pomis illis vnum eius volæ manui cum tanto ardore adhæſit, vt alteram ei excutiendo ſtatim admouere cogeretur. Verùm dum id facit vtræque ſic conglutinantur, vt in vnum coaluiſſe viderentur, medij pomi ardore interim ſic increbreſcente, vt res illi parum abeſſet ab inſania. Inclamat igitur obuios quoſque obteſtans, vt ſui miſereſcerent. Afferre quiſq; pro ſe ei malo quod poterat remedium: hic aquam reſtringuendo ardori: ille inſtrumenta dirimendis, ſeparandiſque manibus: ſed cùm nihil horum quicquam prodeſſet, & iam palàm eſſet id illi mala aliqua arte cõfectum eſſe negotium, ex vicinis accurrens conſideratior vnus monuit, vti eo reduceretur, vbi illũ id malum, primùm inuaſiſſet. Quod cùm factum eſſet, cœpit bona illa Blaſia, ceu ridiculum quid contigiſſet, hominem ludibrio habere: nihilo minuſque à ſuperiore brachio ad manum vſque quod intererat tantiſper demulcere, dum id pomum illi excideret: Quo facto confeſtim ſedatus eſt dolor. cœperuntque illi manus liberè, vt anteà, ſuum facere officium. Quibus in hiſtorijs hæc præcipuè obſeruatu digna mihi videntur: Primùm, quod Dæmon vti Imperatores niſi veteranos milites certis militiæ præmijs non donant: ita eam ſe in alienas formas immutandi poteſtatem, quæ ſortilegorum perſua-

ſuaſio eſt, ijs tantum faciat qui emerito multorum armorum ſpatio fidem ſuam quamplurimis maleficijs probauerunt. Idq́ue eſſe illis veluti quoddam authoramentum, ac mercedem diuturnę ſeruitutis, & fidelitatis. Quod & Erricus Carmutius 14. disertè teſtatum ſuâ confeſſione reliquit poſt alios eius farinæ non paucos: quorum tamen nomina ex Aduerſariorum meorum faſciculo deſideratæ chartæ me hîc recenſere non ſinunt. 14. Bangæiſ anno 1583.

Alterum non prætermittendum ſilentio videtur 15. de ſopore, quo antè ſagæ ſolent eos deuincire, quibus venena ſua ſunt infuſuræ. Quæ res nos admonet Euangelici illius nobis iugiter eſſe excubandum, ne fur domum perfodiat, ac dormientes, inopinanteſq́ue opprimat. Tutiſſimas autem eas eſſe vigilias quas Deus noſtris inuitatus precibus pro nobis agit. Qui habitat 16. in adiutorio altiſſimi, in protectione Dei cœli commorabitur. Contrà inſidijs obnoxias, quæ non fiunt eius ductu, atque auſpicio. Niſi dominus 17. cuſtodierit ciuitatem, fruſtrà vigilat qui cuſtodit eam. Ac quod quis iſtiuſmodi ſoporiferas Magias derideat, quaſi aniles, & fabuloſas, non ſum oppoſiturus quod Homerica Helena 18. vinum miniſtraſſe dicitur εἰς τὸ ἐπίληθον κακῶν, id eſt malorũ obliuionem: vel, vt Plinius 19. locum eum citans interpretatur, ſomniũ: quod Papinius de virga: Virgilius 20. de ramo vi Stygia ſoporato: Nam poeti-

15. Matth. 24. ca. verſ. 43. 16. Pſalm. 91. 17. Pſalm. 127. 18. Odyſſ. 4. 19. Lib. 26 c. 8. 20. Libr. 6. Æneid.

poeticam fictionem hæc habere videntur, & ipſamet luce veritatis indigere. Sed tantùm ea quę vſus, experientiaque quotidiana confirmāt, in medium allaturus: Quis enim neſcit multa eſſe quæ naturaliter vel infuſa, vel admota non ſomnium, aut ſoporem tantùm, ſed etiam ſtuporem, torporemque aduerſus vehementiſſimos quoſque cruciatus inducant? Quæ ναρκωτικὰ, nec chirurgi ignorant, ſi quando ab humano corpore membrum aliquod abſque doloris vllo ſenſu reſecturi ſunt. Cuius artis facetum quidem, ſed tamen commiſeratione dignum exemplum memorant de Narbonenſi adoleſcente à Thracio pyrata in ſeruitutem abducto: cui interea, dum ex medicata potionè altior ſomnus obrepit, tam bellè teſtes exſecti ſunt: vt experrectus ſeipſum miraretur ſic adempta virilitate nouum hominem. Rurſus aliud à Mattheolo 21. recitatum de Hetruriæ aſinis: quos cicutæ paſtus adeò graui ſomno conſopire ſolet, vt pro mortuis ſæpè efferantur: detracta etiam, ac direpta iam pellis bona parte, vix tandem excitati ſe in pedes erigant, miſereq; rudentes ad præſepia ſua proripiant. Et proſtant in pharmacopolarum officinis multa eo præcipuè nota, ac commendata vſu: vti ſunt lolium, ſolanū, iuncus vulgo Euripice dictus, Mandragora, caſtoreum, papauer,

Innumeræq; herbæ; quarum de lacte ſoporem 22.

21. Lib. 4 c. 74. in gloſſ.

22. Ouid. 2. Meta.

Nox legit.

Quæ ſi ſomnum arctum, atque diuturnũ conciliandi facultatem habent earum rerum ſola vi, ac potentia quas natura ad id proprias adminiſtrat: quid quæſo ſuis artib. ac machinis efficient Dæmones, qui non modò rerum omnium, quas edidit natura latentes, atque arcanas vires perfectiſſimè callēt, ſed &, ſic volente Deo, multa poſſunt etiam ſine vllius rei aduentitiæ, atque externæ adiumento? Nam certè aliunde eſſe non puto, ſi modò vera ſunt, quæ de Epimenidis Cretenſis, aliorumque pluriumi ſomno tam multorum annorum memorant Pauſanias, Eudemus, & Simplicius: cùm is ſecundum naturam neutiquam accidere, ac tandiu durare potuerit. Siquidem (inquit Ariſtoteles 23.) quorum eſt officium quoddam, & munus à natura tributum: ea ſi modum temporis in quo data eſt vis agendi, & facultas exceſſerint: tũ ipſa neceſſariò præſtare munus ſuum non poſſunt. Ergo ab aliqua alia vi ſuperiore, ac potentiore pendere neceſſe eſt; & aliud omnino eſſe, quàm quod natura efficere cõſueuit. Qui ſuperandis ſilentio tormẽtis ſæpè à ſontibus geſtantur characteres ignorabiliter literati (vt cũ Apuleio 24. loquar) à natura cauſam efficacem ſomni habere non poſſunt: cùm tantũ id temporis ſomnum conciliet: quod ſit alioqui à ſomni quiete propter doloris acerbitatem alieniſſimum.

23. In lib. de ſomno & vigilia.

24. Libr. 3. de Aſino aur.

ſimum. Tum in perexigua lamina, chartaque vulgo exarati, ac deſcripti reperiuntur: quas res nos alio tẽpore geſtamus, ſine ſomni vel minimo lenocinio, atque illecebra. Et tamen per hæc contemni dolores, ac ſæpè quæſtoribus in eruenda veritate impedimentum afferri, etiam non infimi ordinis Iuriſconſulti exiſtimauerunt. In ea quæſtione quæ Silerij 25. Chriſtianæ Sereniſſimæ Danorum Reginæ conſiliarij percuſſoribus in Germania, non ita pridem, eſt habita, ex cædis conſcijs vnus (Benigno illi nomen fuit) eius quidem pœnam facilè effugere poterat, quod tum; cùm in eum inquireretur, peregrè eſſet, ac ſaluti fugà poſſet conſulere: ſed fretus characteris Magici, quo à circumforaneo quodam donatus fuerat, fiducia, ipſe ſe iudicio volens obtulit. Nec in eo ſua ſpe quicquam fruſtratus eſt: Siquidem prius quàm ipſe, tormenta omnia ſunt defatigata; atq; ita & incolumis, & inconfeſſus illis ſolutus eſt. Verùm iam è reis eximendus, cùm tanti ſceleris conſcientiam amplius ferre non poſſet, eius ſe ſponte fecit manifeſtũ; ac tandem capite luit. Ac quod quis dicat hæc in volente, atque adeò obnixè enitente minus mira eſſe: quia nimirum nulla poſt eam, quam Deus permittit Satanæ, tanta ſit in res hominum poteſtas, quanta ea eſt, quæ ab eorum approbatione, aſſenſioneque proficiſcitur: hanc verò inuitos etiam ſomno ſopien-

25. Paris de puteo in ſindica de Tortura.

ſopiendi facultatem non ita accipi debere: Quod ſi ſic pridem actum ſit de vniuerſo genere mortalium, ſciat 26. nihil, aut parum abeſſe à conſenſu negligentiam, aut etiam patientiam: quæ ſæpè hoſti incurrendi, inuadendique occaſionem præbet: vt qui arcem eo imminente neceſſario præſidio, excubijſque non muniat: perinde faciat, ac qui ipſam volens, prudenſque tradat: Quo etiam pacto occupatam iure ille ſibi vendicare poteſt: quemadmodum & ex lege vſucapionũ 27. qui poſſeſſionem vacuam occupat vi poſſidere non videtur. Imputent igitur ſibi illud infortunium, qui ſe ſomnio dant, non antè implorato, flagitatoque Dei omnipotentis auxilio: cùm, vti modo dictum eſt, id illis tutiſſimum præſidium ſit, ac propugnaculum aduerſus omnes tenebrarum principis inſidias: Sed dormituris mens pernicioſis cogitationibus ſæpiùs vagatur ad inſtar fornicantis Hieruſalem (vt cum D. Hieronymo 28. loquar) quæ omni tranſeunti pedes ſuos diuaricat.

26. L. 1. §. Magiſtrũ de vxo. act. l. cũ in plures. §. locator D locuti l. 1. §. ſcientiam. de tribus act.

27. l. ſequitur. §. Item ſi vacuam. De vſurp. & vſucap.

28. Ad Ruſticũ Monachũ. Ex Eſaia cap. 57.

METAMORPHOSES ADEO MVLTIS tum veterum, tum recentiorum exemplis decantatas ſpeciem, non etiam veritatem habere earum rerum, quas præ ſe ferunt: decipi enim oculorum ſenſus Dæmonum, qui eas oſtentant, præſtigijs Quæ porrò ſic aſſimulatam ſpeciem comitantur actiones: etſi eæ quidem veræ reperiuntur: nihilo magis tamen rei veritatem aſtruere, quod

conſtat eas à Dæmonibus, qui operi admittuntur, identidem proficiſci: vt eſt illis ad qualibet prompta natura atque expedita.

CAPVT V.

HIc non eſt animus Apuleij aſinum denuò in ſcenam producere: aut quas poëtæ comminiſcuntur, Metamorphoſes nouis exemplis tueri, ac defendere: ſed hoc quod multorum aſſertione conteſtatum, ac ipſa experientia comprobatum habeo, in medium proferre. Duſani Vergauillæi, Forpachenſes, & ferè omnes qui hactenus in Auſtri regni præfectura deprehenſi ſunt ſortilegij, quorumque percontationes in manus meas peruenêre, ſe ex homine in felem toties migraſſe retulerunt, quoties ſe in alienas ædes latenter intromittere volebant, ſua vt ibi noctu venena ſpargerent. His aſtipulantur, & conueniunt teſtimonia multorum, qui ſe ab illis, cùm in eo eſſent corporis habitu, inſidijs appetitos dicunt: rem, locum, perſonas, tempus, cæteraſque circunſtantias, atque accidentia, quibus fides magis conſtare poteſt, eadem omnia cum illis referentes. Barbelinæ Rayel 1. hoc recens eſt, quæ ſe in felem indutam fuiſſe faſſa eſt, vt ea ſpecie, ac figura Ioannis Ludouici domum & facilius ingrederetur, & tutius peruagaretur. Quod cùm aliquando faceret, ac eius infantem bimum incuſtoditum reperiſſet,

1. Blaiauillæ ad aquas Id. Ian. 1587.

iſſet, puluere medicato, quem tum in pedis palma concluſum geſtabat, eum conſperſit, ac interemit. Petronius Armentarius a. cuius paulo antè memini, ſi quando, quod in procliui eſt inter pares, odio, aut inuidia mouebatur, contrà vicinorum pecorum cuſtodes in lupum ſe cóceptis quibuſdam ad eam transformationem verbis, immutabat: demumque tutus eo prætextu ab omni noxæ ſuſpicione obuiam quamq; pecudé dilaniabat, ac diſcerpebat. Ioannes Malriſius idem factitaſſe ſe memorat, cùm Sexæij trans ſyluas armenti cuſtodiam haberet. a. Dalhemij An. 1581.

Vidi ſæpè lupum fieri, & ſe condere ſyluis
Moerim. b. Vir. Æclog. 8.

Viderunt & Dolani non ita pridem lycanthropos duos Senatus ſui ſupremo iudicio damnatos, ac ſupplicio publicè affectos. Huius & argumenti eſt ea narratio, quam accepi ipſe à clariſſimo Comite Paulo à Salm ſacri cubiculi in regia Lotharingiæ ſummo præfecto: Is, cùm addubitarem præſtigiæne eſſent, quæ ſic aliena forma oculis apparebant, an haberet ea res aliquã veritatem, narrauit mihi Heſſ-Pittelangij, quo in oppido ditionem obtinebat, vetere inſtituto deberi ab incolis ſibi familiæque ſuæ gratuitas, ac anniuerſarias operas: Eas cùm forte ij præſtitiſſent, facta cum carris ſuis lignatione, ac viciſſim pro remuneratione cibum caperent, in caſtelli atrio orta, vt fit rixa inter

canes, quas ſecum habebant: ex ijs vna in proximum hypocauſti furnulum ſe condidit: Ac cùm huic cæteræ adlatrarent vehementiùs, incolarum vnus introſpiciens, ac præ cęteris aſpectu horridam intuens, ſuſpicatus id quod erat (nā ea regio Strigibus vulgo eſt infamis) telo, quod tunc geſtabat, in eius os iniecto vulnus graue inflixit: Quo accepto ſtatim illa ſe foras proripuit; ſaltem deſijt amplius videri. Poſtmodum totā vrbem peruaſit rumor, vetulam eſſe quandam quæ decumberet ex vulnere, quod vbi acceptiſſet neſciretur: Suſpicari omnes, quod verum erat, rabidā eſſe illam canē, quæ in atrio telo eſſet percuſſa: Atque tum ex hac ſuſpicione, tum ex ea qua pridem laborabat fama, comprehenſa, & in cuſtodiam tradita; tandem etiam de hoc diſertè interrogata, liberè rem omnem, ſicuti hîc recenſetur, ſimul & maleficia alia quam plurima patefecit. Adderem & hîc quod in citima Burgundia non pridem accidiſſe à viro vtique fide digno acceptum habeo, de hoſpite quadam; quæ cum diuerſoribus inter cœnandum felis ſpecie petulantius inſultaret, ab eorum vno truncata pede, altero poſtridiè vnimana reperta eſt: Sed id quoniā ille obiter tantū narrauit, nec eſt quod plenè hîc referre poſſim, ſatius eſſe duxi prætermittere. Poſtremū de hac re erit mihi quod aliquando accepi à clariſſima heroide D. Diana

Dommartinenſi vxore illuſtriſſimi principis D. Caroli Philippi Croij Marchionis ab Haurech patroni mei clementiſſimi; cuique fortunarũ mearũ, quales quales ſunt, acceſſiones præcipuè acceptas refero. Narrauit igitur illa mihi non ita pridem Thiecuriæ, qui pagus in eius ditione eſt, mulierem fuiſſe eiuſmodi malis artibus addictam: cui & ea induendi alienas formas à Dæmone facultas eſſet tributa. Eam igitur, cùm eius pagi opilionem odiſſet impendio, ac quoquo pacto malè mulctatum cuperet; in eius gregem paſcentem lupi forma, atque habitu aliquando irruiſſe: ſed ab illo accurrente iniecta, atque impacta ſecuri vulnus in fęmore accepiſſe: quo debilitata coacta eſſet ſe illico in proximum dumetum inferre: vbi ab aſſequente opilione reperta eſſet vulnus obligans veſtis diſciſſæ peniculamentis, quo ſanguinem, qui ex eo magna vi diffluebat, ſiſteret: ſicque eo indicio delatam, ac compertam rem omnem, vti hîc recenſetur, agnouiſſe, ac tandem luiſſe ignis ſupplicio. Enimuero nec nunc primùm abijt in vulgus ea de prodigioſis iſtiuſmodi transformationibus opinio: ſed & veterum fuit iſta iam à multis ſæculis inueterata perſuaſio: vti eorum libri non vno hoc loco teſtantur: Euanthes 4. magni nominis author recitat ex Arcadum annalibus gentile fuiſſe in Anthęi familia hoc fatum, vt vſus ex ea quotan- 4. Plin. lib 8. cap. 22.

nis ſortito ad ſtagnum quoddam perductus poſitis veſtibus tranſnaret, confeſtimq; bellua ex homine fieret, ac nono poſt anno, ſi interim humanum ſanguinem non guſtaſſet, priſtinam formã reciperet. Neuros etiã, qui Borxſthenem accolunt, ſemel quotannis ad aliquot dies lupos effici, ac rurſus exacto ſpatio, quod ei ſorti attributum eſt, in priſtinum habitum redire ſolitos recenſuêre Herodotus 5. & Solinus 6. Et Agrippas, qui Olympionica ſcripſit, teſtatum reliquit Demęnetum quendam in lupum fuiſſe immutatum; quòd infantis, quem Arcades Ioui Lycæo mactarant, viſcera deguſtaſſet. Quod & Lycaoni Pelaſgi filio contigiſſe refert Pauſanias, cùm mactati pueri ſanguine aram Ioui Lycæo ſacram reſperſiſſet.

5 In Melpomene. In Po[...]i-ſtore ca. 20.

Nec id ſolum ita contigit illa ætate illiſque moribus, quibus nulla adhuc Chriſtianę veritatis hominibus lux affulgebat, ne quis hic temporis cæcitatem cauſetur: Sed & Bulgariam Baianum 7. quendam habuiſſe eius Symeonis, qui aliquando in ea imperauit, filium, qui ſe in lupum, aut quamuis aliam beſtiam, cùm vellet, mala arte immutaret. Et Ruſciæ dux quidam cùm audiuiſſet in ditione ſua eſſe hominem, qui ſe in eam, quam vellet, formam mutaret: accerſitum illum, ac prius catenis conſtrictum iuſſit in hoc artem ſuam properè vt oſtenderet: Quod cùm ille dixiſſet ſe quidem lubenter factu-

7. Sigebert. in chronic. Luith. lib 3. cap. 8.

8. Torquemadius in Hexamer. dial. 6.

factũrum, modò in propinquo conclaui liceret, ſoli paululum eſſe, idque illi eſſet cõceſſum: E veſtigio egreſſus lupi quidem natiua ſpecie, ſed iiſdem, quibus anteà cathenis impeditus in magnam omnes, qui aderant, ſui admirationem traduxit: Sed in ferociſſimos duos canes, quos Dux inſidijs ad id collocauerat, incidens miſer d'ſcerptus dilaniatusque eſt: Nec quam ad ſui tutelam alioqui commodiſſima ea lupi forma adiumenti afferre potuit. Vt omittam dicere, quæ de ſocijs Vlyſſis Homerus; de Aſino aureo Lucianus, & Apuleius, poſt tam multas Ouidij metamorphoſes prolixè ſunt fabulati. Nam omnino ſi quis de hac re rectè ſentire volet; etiam ſi ſolis naturæ notionibus atque intelligentijs ducatur, hoc concedat neceſſe eſt, ſic comparatas eſſe rerum omnium formas, ac ſpecies poſtquam ſemel ſunt ingenitæ, vt niſi cum ſuo interitu immutari non poſſint: Neq; vllum omnino eſſe à priuatione ad habitum regreſſum, ac viciſſitudinem. Quod ſi etiam vltra animum volet intendere, atque ad ea erigere, quę Chriſtianum hominem ſapere decet: iam infidentior nõ dubitabit ſtatuere horum nihil poſſe Dæmonem: cùm nec euellendi quidem pili vnius ex hominis capite poteſtatem vllam ex ſe habeat. Quæ enim dementia eſt credere quicquam, quod ſit creatum, & conditum poſſe eius, qui creauit opus etiã excellentiſſimum

pro libidine labefactare, ac peruertere; aut in eo corpore, quod ſit ad omnem rationis vſum inhabile, animum, qui ſit ratione præditus, vel tantillum poſſe morari, ac conſiſtere? Nam certè (ait Cicero) habilem, & aptam ingenio humano figuram corporis natura dedit. At, inquies, id ſic permittit ille
9. 9. qui hominum mala in bonum etiam
Act.cap.3. & 4. finem conuertit: ſed, cedo, cui vſui? aut quis id ita eueniſſe in vlla ſacra legit hiſto-
10. ria? Nam certè Nabuchodonozor 10. ad in-
Daniel.4. fimum animantium ordinem, ob affectatos honores diuinos, aliquando redactus eſt: nunquam tamen oris, vultuſque habitum depoſuit: ſed tantùm eodem cum illis paſtu, hoſpitioque per aliquot annos vſus cæli iniuria villos, vnguesq; contraxit: qualibus bruta animantia tegere, armareque natura conſueuit. Incredibile igitur, atque abſurdum eſt quemquam ex homine lupum, vel aliud aliquod animal verè fieri poſſe. Et tamē aliquid id eſſe oportet, quod ſic à tam multis obſtinatè defenditur: nec fruſtra eſt, quod de eo mortalium adeò crebri ſermones circumferuntur. Et certè Magica hæc eſſe portenta, ac præſtigias, quæ habeant ſpeciem, non etiam veritatem earum rerum, quas oſtendunt, plerique omnes, qui hoc totū certius expendūt, arbitrantur; idque duobus ferè modis, euenire: vno vbi Dæmon eorum, qui ſic ſibi immutati viden-

videntur, φαντασίαν immiſſis perturbatio- 11.
nibus labefactauit: Tunc enim fit, vt non ſi- lib.11. cap.4.
cuti ipſarum eſt natura, ſed prout illorum
afficitur, ac mouetur ſenſus, ſeſe oſtendant.
Quod & Pyrrhonios Academicóſque iam
olim obſeruaſſe refert Gellius 11. & Medicis
in confeſſo eſt, ſæpè eorum qui æſtu febriq;
vehementiore iactantur ſic ſenſum depra-
uari, vt alieniſſimas formas, ac ſimulachra
pro veris firmiſſimè concipiant, ac ample-
ctantur. Cujus argumenti illud eſſe poteſt,
quod narrant de eo, qui ſe in fictilem vrceũ
conuerſum adeò obſtinatè credebat, vt acce
dentes propius à ſe obnixè prohiberet, veri-
tus ſcilicet ne ſe illidendo comminuerent:
Hecq; erat illi aſſidua apud domeſticos que-
rimonia, quod, vt decebat, in edito aliquo lo
co, ac minus iniuriæ obnoxio ab illis non ſta
tueretur: ſed potius negligenter in obſcuro
cubili collocaretur. Fuit & alius, qui ſonan-
tes frænos, atque alia ferramenta in aluo ſe
habere crederet: nec prius ex eius animo tã
ridicula euelli potuit opinio, quàm ſolers
Medicus aluum exoneranti in cella frænos
ſuppoſuiſſet, quos à ſe poſtea egeſtos puta-
ret. Adeò fœcunda eſt abſurdarum, atq; in-
ſolentium rerum imaginatio, ſi quando in
vitium labitur. Quam etiam ob cauſam Pla- 12.
to 12. ſimulachrorum magiſtram: Ariſtote- In Sophiſta
les 13. theſaurum formarum; alius quidam 13 In li. de ſom
philoſophus portentorum officinã appella- no & vigilia.

re non dubitauerunt. Altero autem modo vanas eiuſmodi ſpecies extrinſecus adhibri appoſitione, aut adumbratione rerũ, quæ talem præſe ferant imaginem, qualẽ Dęmõ tunc ex vſu eſſe exiſtimat. Hicq; error foris graſſatur externos ſenſus obiectu mentitarũ formarum ludificans. Sic Homerus, ac Vergilius ſi quem vel pugnæ in vltima difficultate ſubductum, vel in eam ad laborantium opem atque auxilium inductum deſcribũt, ita oris, vultuſque toto habitu à Dijs, penes quos ea erat cura, transformatum meminerunt, vt ab illis etiam, quibuscum quotidiana erat conſuetudo ac familiaritas, non agnoſcerentur. A quo nõ eſt alienũ quod Vin-
14. lib. 18. centius 14. narrat de quadam muliere, quam Iudæi oratu (quòd eius voluptati min' vellet obſequi) malefica in equam adeò appoſitè conuerterat, vt non modò popularibus omnibus; ſed & ipſi marito talis eſſe crederetur: ſolumq; D. Macharium, quòd vir eſſet ſanctimonia rariore præditus, non fuiſſe præſtigijs illius captum: ſed eam perpetuò pro muliere, vti reipſa erat, agnouiſſe. Huc & non malè referri poſſe crediderim eiurationis effictæ, atque ementitæ, quod ſequitur, exemplum. Vxorem admodum adoleſcentem duxerat vir ſenex ianuæ Caſtri Baſſumpetrani tũ fortè attributus cuſtos; alteriuſq; qui cum ante nuptias ſtupri cõſuetudinem habuerat, etiamnum vxorem attrectabat:

Dolens

Dolens igitur illa mœcham ſibi induci, nec ætatis flore, nec formæ liberalitate vlla ex parte cõferendá: vicinæ mulieri, vt fit, ęgritudinem ſuã aperit, conſiliumq́; ſi quod habet ſibi ſuper ea re dari poſtulat: Iubet vicicina (Lahire nomen ei fuit) eam bono eſſe animo: habere enim ſe in promptu, quod ei malo adhibeat remedium, herbulamq́ue ex horto lectam illi porrigit, ex qua ſi ius marito cõdiat, illico miſſum facturus ſit peregrinum illum amorem. Condit in proximam cœnam, atque apponit.

medicatis frugibus offam.

Eum ex illo primùm capitis grauedo: deinde ſomnus arctior complectitur, quo poſtri diè tandem ſolutus ademptam ſibi virilitatem omnem, non ſine pudore, reperit. Narrat tamen vxori infortunium, quod alioqui diutius illam celare non poterat: Quæ ſe ſua imprudentia, ac leuitate deceptam videns: quòd, dum partem alteri inuidet, toto ipſa excidiſſet: rem omnem marito vti incœpta perfectaq́; fuerat aperit: erratiq́; veniam petit, huius in eum amoré, quo illum ſummo proſequebatur, cauſam reijciés: Ignoſcit facilè maritus, qui ſciret ſe ad id malũ per laſciuiam, ac libidinem occaſioné primùm obtuliſſe: locique Dynaſtę (huic Franciſco à Baſſumpetra nomé fuit, eius patri, cuius ſic celebre nomen eſt inter eos, qui partes Catholicas in hodiernis Francorum tumultibus

bus ſunt ſecuti) ordine omnia exponit. Is igitur ſui officij eſſe ducens, & homini quem in famulatu habebat ſartam, tectamq; valetudinem curare, & ſcelus adeò indignum dignis in muliere venefica pœnis animaduertere: accerſitam, ac minis territam eò adegit, vt quibus ſic per ſortilegium, fraudaſſe videbatur hominẽ, ea illicò ei reſtituturam ſe reciperet: Quod & fecit alia quadam herba, quam deguſtaret, illi præbita: Sicque ipſa ſuo indicio comperta, ac deprehenſa flãmis non multò poſt meritum luit ſupplicium. Vnde liquidò conſtat nihil quicquam veri ibi ineſſe: ſed vbique falli, ac decipi inſpiciẽtium oculos: Nam qui magis ea pars à corpore exacta redintegrari poſſit, quàm caput, aliaque eius membra ſemel abſciſa, atque amputata. Verùm eſt præterea aliud quod vrget vehementius, atq; in quo fidei huius argumenti magis laborare videtur: ſcilicet non tantùm hęc in externę faciei, corporiſque adumbratione poſita eſſe; ſed & interiores motus, atque affectiones habere, quales ei animanti cuius ſpecie illuditur natura indidit, atque ingenerauit; vti ſunt in currendo velocitas: in ſuperando robur ac firmitas: in dilaniando feritas: in vocando auiditas: in penetrando facilitas: in currendo leuitas, atque id genus alia quæ vulgo præter hominum conſuetas vires ijs inſunt, qui ſic è ſtatu ſuo in beluinum demigrant. Ea enim

Sata-

Satanam illis re ipſa præſtare quotidiana experientia deprehenditur. Siquidem validiſſimas quaſq; pecudes in agris facilè proſternunt, diſcerptarumq́; carnibus, etiam crudis veſcuntur, ſi in eos ſit impetus, curſum tam citatis paſſibus fugiendo explicat, quàm lupus, aut perniciſſima alia fera facere poſſet: in aliorum ædes etiam occluſas de nocte, vti feles, illabuntur, & omnino animantium, quorum ſpeciem figuramq́; aſſimulant, mores, naturamq́; proximè imitantur. Quæ etiam non eſt quod quis putet eſſe captiones, & præſtigias, quibus vt ſuprà, ſenſus noſtri ludificentur; cùm eorum omnium poſt ipſam actionem reſtent veſtigia, atque documenta: videlicet ipſa graſſantium in facto deprehenſio, fuga, aſſecutio, vulneratio, pauperiei quàm fecerũt, vel potius damnorum quæ dederunt manifeſta iniuria: ijſque omnibus conſentanea, ac ſæpè voluntaria facti confeſſio: vt verius ſit dicere hæc quidem ita vti apparent reipſa eueniſſe: ſed adminiſtro Dæmone, qui tales præter naturam conatus ea, quam maximam habet, facultate, ac potentia (huic enim, vt inquit Iob 15 humanæ omnes ſunt impares) adiuuat: vti in Energumeno illo feciſſe credendum eſt, qui validiſſimas, quibus cõſtringebatur, catenas, ac compedes nullo negotio diſcerpit, ac comminuit 16. Nam id humanis viribus non potuiſſe effici notius eſt, quàm vt pluribus oſtendi

15. Cap. 41.

16. Luca 16.

oſtendi debeat. Vt omittam narrare, quę de
Quærcetenſibus monialibus hiſtoriæ quæ-
17. Chriſtianus Maſſæus Chronico mundi lib. 20.
dam memorant 17. illas ſcilicet Dæmonum
ope atque auxilio ad proceriſſimas quaſque
arbores inſtar felium perniciter adrepiſſe:
ex earum extremis ramis mirabiliter pepen-
diſſe: voces quarumcumq; animantium feli-
ciſſimè expreſſiſſe, ac multa alia in quibus
ſtupor maximus ineſſet facilè effeciſſe. Sic i-
gitur facultates, vires atque actiones earum
animãtium, quarum pręſe ferunt imagines,
imitari fatebimur: vt parum ab ipſa veritate
abeſſe videantur, reipſa autem tales effici,
quales apparent: non erit ei promptum cre-
dere qui hominis dignitatem, excellētiam-
que penitus volet intuerj, vt ſcilicet ad Dei
imaginem creatus fuerit, vt in eo totius opi-
18. Pſal. 8. & Hebræos. 2.
ficij mũdani typus mirificè eluceat 18. quam
etiam ob cauſam μικρόκοσμον illum apellauē-
re, vt paulominus ab Angelis eum Deus mi-
nuerit, omnia illi ſubmittens ac ſubijciens:
vt baptiſmo abluerit, atque expiauerit: vt
eius corpus à mortuis ad æternitatem im-
mutabilem olim ſit ſuſcitandum. Nam quis
hæc tot, tantáque beneficia ſic ludibrio ha-
bere ſuſtinebit, vt ea in abiectæ animãtis viſ-
ceribus, medullis, ac tergore ceu ſepulchro
aliquo vnquã cõdi poſſe exiſtimet? Et certè
19. 26. quæſt. 5. cano. Epiſt. ſept.
hæc ſalua religione vix credi poſſe puto, cũ
& Aquileienſi Concilio 19. impietatis dam-
nati reperiantur, qui in aliã formam, quàm

quæ

quę à Deo rerum omnium parente primùm
eſt indita, quicquam immutari poſſe affir-
mant. D. quoque Auguſtinus 20. eos graui-
ter ac ſeuerè reprehendit, qui credunt Dæ- 20. lib. 18. de ci-
monum arte, vel poteſtate hominis corpus uit Dei &
in beſtialia lineamenta poſſe cõuerti: ſi qui- lib. 3. de Tri-
dem ſoli Deo, non etiam transgreſſorib. An- nit.
gelis ad nutum ſeruire hanc rerum viſibiliũ
materiam. Et ea etiã pleriſq; omnibus Eth-
nicis ſemper alienior viſa eſt ſententia: In-
ter quos fuiſſe & Plinium 21. rerum alioqui 21.
creditu difficillimarum narratorem confi- lib. 8. cap. 22.
dentiſſimum magis mirum. Nam eius in hi-
ſtoria naturali expreſſa illa de re hęc eſt ora-
tio: Homines in lupos verti, rurſumque ſibi
reſtitui: falſum exiſtimare debemus, aut
credere omnia, quę fabuloſa ſæculis compe-
rimus. Et Olaus Magnus 22. dũ eius lycan- 22.
thropiæ patrocinium cõtentioſiùs etiam ar- lib. hiſt. de
ripit, ac ad id exempla vndique conquirit, gentibus
hæc duo imprudens inter alia commemo- Septentr.
rat, quæ ipſius ſententiam potiùs conuellũt, 18. cap. 14.
ac labefactant: Cellaria ceruiſiarum in-
grediuntur (inquit de lycanthropis lo-
quens, eius enim verba nihil immutauero)
ac illic aliquot ceruiſiæ, ac medonis tonnas
epotant, ipſaque vaſa vacua in medio cellarij
vnum ſuper aliud eleuando collocant. Et
paulo pòſt Intra Lithuaniam, Samogetam,
& Curoniam eſt paries quidam ex quodam
caſtello diruto reliquus: Ad hoc certo an-

ni tempore aliquot millia eorũ conueniũt, ac vniuſcuiuſq; agilitatem ſaltando explorant, qui hunc parietem tranſilire nequiuerint, vti pinguioribus fortè euenit, flagellis ab eorum Præfectis cædũtur. Nam quid hîc reperias, quod nõ ſit hominum magis, quàm luporum; In cellas deſcendere: zythum è ſerijs expromere, ac bibere: vacuas ſerias ſerijs ordinatim ſuper imponere: ad mille vnà coire, ac conuenire: de agilitate obnixè inter ſe contendere, pœna etiam in tardos graui propoſita: nec deponere obœſitatem, ſi quæ antequam in lupum verterentur fuerit contracta? Quæ omnia perinde ſunt, quaſi quis commeſſantium, colludentium, ac concertantium hominum turbam aliquam nobis narret; ignoto tamen, atq; ementito corporis habitu. Quæ fraus (vti iam dictum eſt) facilè oculis incantione, ac præſtigijs fieri poteſt; ſalua nihilominus, atque incolumi rei veritate.

SATANAM IN VENEFICORVM SOcietatem ſæpè ſuos aſciſcere, ad eaque multa adhibere non ex ſe quidem virulenta, ac venenata, ſed tamen viroſa, ac putida: Curq; id ita faciat.

CAP. VI.

1. Sulacij menſe April. 1586.

2. Vvergauille 6. Cal. Octo 1586.

RArũ eſt, & à nemine quod ſciam adhuc obſeruatum veneficij, quod ſequitur, exemplum. Fuxan Eugel, 1. & Catharina Haffner 2. aiunt hoc negotij ſæpè ſibi à Dæmo-

Dæmone datum fuiſſe: cùm graſſaturæ veneno ſe in alienas ædes intromittebãt, vt deſignatos ad cædem homines collo, vel inteſtinis (ſic enim loquuntur) quantũ poſſent, comprehenderẽt, ac cohiberent. Tum eum preſto affuiſſe, putidamq́; carũculam è morticina aliqua pecude in os illis altè ingeſſiſſe: quod non aliter ac præſentiſſimum aliquod venenum illos ſtatim necaret, atque extingueret. Quę res nos admonet ſuam Satanam nequitiam ſemper integumentis aliquibus in noſtram perniciem inuoluere. Quis enim neſcit nihil noſtrę opis eum, ſi quid molitur indigere? Ruſus, quis vnquã audiuit morticinæ pecudis fruſtulo tantum virus ineſſe, vt necis cauſam ſic neceſſariam, ineuitabiléq́; habeat? aliud certè eſt quod agit: nempe vt ſuos in eius rei flagitij ſocietatem trahat, dum adiutores operis facit. Ac quoniam intercedere aliquid oportet, quod oculos ipſos eius teſtes habeat, vſurpat is, quod ſpurcæ, impuræq́ue ſuæ naturæ maximè conueniat, cadauerum ſcilicet putidas eiuſmodi reliquias: vt alibi fuſiùs dictum eſt.

VARIORVM QVAE SORTILEGI OCcultè mortalibus inferre ſolẽt malorũ exẽpla, quib. formidabiles eorũ deteguntur artes, atq; inſidiæ.

CAP. VII.

MAlos genios hominibus nõ modò ex eſe infeſtos eſſe, ſed & ſedulò agere

ſuos,vt habeant ad illorum cædes ac damna quàm paratiſſimos,inſtructiſſimóſque,alibi iam demóſtratum eſt. Verùm quoniam vel deprehenſionis metus: vel rei difficultas ac magnitudo: vel deniqueconſilij inopia,earumque artium ignoratio, quæ valent ad occultatam perniciem ſæpè negotium impediunt,aut remorantur,preſto illis ſemper adſunt, non ceſſantes commonere, inſtare, materiam ſuggerere, ac ſi opus eſt, ſe cædis, ſcelerumque ſocios, miniſtros, ac ſatellites offerre ac præbere. Ianæ Vldericæ 1. animũ non leuiter tetigerat, quod Ioannes Canardus mercedem, quam ob præbitam in pecoris publici cuſtodia operam ſibi dari poſtulabat,paulo ferociù; denegâſſet: faciendum igitur aliquid erat quod ei viciſſim doleret,ne hoc ſic inultum abiret: nam leuiſſimas etiam offenſas condonare ſagis ſumma crux eſt: tantumque is labor, ac difficultas erat qua ratione iniuriæ ſuſpicionem à ſe remoueret, ſi quæ ob eam rem ad Canardum forte perueniret. Nam iam totum municipium rumor oppleuerat,eum Vlderica iurgandum non eſſe qui vellet ſe,ſuáque ſana ac ſalua habere. Recepit igitur Dæmon id ea via aggredi, quæ ſuſpicionis nihil, quod in eam transferri poſſet, haberet: ac properè Canardi ædes tum quidem occluſas per feneſtram ingreditur, ibique eius puellum in cunis dormientem adeòcommodè ſuffocat,vt

1. Lanfracuriæ.7.Id.Maias.1588.

cat, vt catharro extinctus credi poſſet. Sed miſeros parentes non fugit eius infortunij cauſa: Nam in Vldericam aliquando poſt ſortilegij ream auditi teſtes id eius flagitium eſſe magna fiducia dixerunt. Quod tantum abeſt, vt deprecari voluerit, aut inficiari; vt magis ipſa confirmauerit ſingula quæ in eo facin ore interceſſiſſent. diligenter etiam, ac ſtudiosè denarrando. Barbelina Rayel 2. 2. Blainuille ad aquas Id Ja 1587.
cum Dæmone ſuo rationem aliquando iniijt, quemadmodum Claudio Mammæo, à quo tamen nulla anteà laceſſita fuerat iniuria, damnnm aliquod inferret: nam illis ſæpè pro eodem eſt, meritos atque immeritos lędere (vt alibi nobis dictum eſt ex Sebaſtianæ Picardæ amplioribus verbis) placuit cóſiliúm de exequendo noctu negotio, ne ſi interdiu id fieret, facilius in facinore deprehenderentur. Accedunt igitur ad eius vnà cum vxore decumbentis, ac dormientis lectum: Iuxta erat infans faſcijs conuolutus: Hunc cunis detractum parabant in proximum fluentem mergere: ſed experrecta mater nouo infantis vagitu manibus, vt fit in tenebris, primùm cunas cœpit tractare, tentatura ſi fortè is introrsùs ſe demiſiſſet, laxatis faſcijs, aut ijs contrà agitatione ſe aſtrinxiſſet, vti illi antè non ſemel euenerat. Sed cunas nacta vacuas, potius nihil habuit, quam vt cubito ſurgeret ac veſtigaret ſicubi illum reperiret. Qua re præpedita,

ac intercluſa bona illa mulier hoc ſolũ otij habuit, priuſquam per caminum cum Dæmone ſuo auolaret, vt infantem in lecti ſpõdam abderet ne illum præpropera ac feſtinans mater tã citò ac volebat, reperiret: hoc etiam negotij diſcedens factura, quãdo eam peiùs mulctatam relinquere non poterat. Id ſibi ita eueniſſe prodiderunt Mammæus ille, atque eius vxor, cùm contra Alexiam Belhoriam (inquantum eius facti ſuſpicionem, licet iniuria, transferebant) teſtes audirẽtur. Nam non multo pòſt Barbelina illa ob ſortilegij ex vehementiſſimis indicijs ſuſpicionem comprehenſa factum id eſſe ſuum, non illius Belhoriæ agnouit. Huius ſunt & quæ ſequuntur facinora in Ioannem Ludouicum, quẽ multis, vt aiebat, de cauſis oderat. Huic primùm traijcienti riuum quendam, ac ad molendinũ properanti adnitente Dæmone tritici ſaccum vehiculo excuſſit etiam grandem: tum eius equis ſuperiniecit pulueris à Magiſtello ſuo medicati nonnihil: quo factum eſt, vt ex illis duo è veſtigio morerentur: reliqui morbo conflictati langorem in multos dies traherent. Deinde, ac non multo poſt felem mentita, atque hoc habitu eius domum noctu ingreſſa, eodem puluere bimum adhuc puerũ lethaliter infecit: Tandem & medicatum pirum in via, quam is Gerbeuillæum cõtendens initurus erat, depoſuit, quaſi id è viatoris pera fortè

excidiſ-

excidiſſet. quo is imprudenter ſublato, ac guſtato ſtatim graui morbo correptus vix præ dolore domũ pedes ſe referre ſuſtinuit: hæcq; ſingula Dæmonẽ, vti euenerunt, nõ ſolùm prædixiſſe; ſed etiam illud de ponendo in viam piro conſiliũ eius propriũ fuiſſe. Catharina Ruffa 3. agnouit, ſolitam ſe de nocte per caminum in ædes alienas inferre, vt detractos cunis infantes pronos in culcitram ſterneret, ac ſic extingueret: relicta etiam occaſione, qua eius infortunij cauſam maritus in vxorem cum offenſione perpetua reijceret. Nam hoc adeò Dæmon ſedulò agit, vt ſint rixæ frequentes inter eos, qui ſe aliqua amicitiæ, coniunctioniſque neceſſitudine attingunt. Catharinæ Metenſis 4. inimicitias, atque odium concitauerat in ſe Lolla Gelæa: Hanc ob id illa impendio vlciſci cupiebat; ſed qua ratione id faciens noxæ ſuſpicionem effugeret, nõ videbat, quòd ſuas inſidias ſciret ab ea diligenter obſeruari. Reperit igitur viam Dæmon, qua id tutò exequeretur, ac monuit, vt poſtridiè cùm è fornacibus Salinæ, quæ Duſæ omnium, quas habet Lotharingia, celeberrima eſt, vnà candentes carbones ſitellis ſuis pro more domum referrent; præſtò adeſſet, cùm Lollæ ſua ceu turbine deijceretur, ac in eos properè halitum ſuũ efflaret: ſic enim futurum vt partum ſuum ante tempus atq; in maximis doloribus eijceret. Quod vti verbis præceperat,

3. Villæ ad Moſellam 5. Cal. Iul. 1587.

4. Duſæ prid. Non Sept. 1587.

teperat, ita reipſa eſt cōſequutum. Namq; ad ſignū deturbatæ ſitellæ à Dæmone perflata Lolla impuro Catharinę ſpiritu eueſtigio in vehemétiſſimos partus dolores incidit: vixque domum maturè ſatis peruenire potuit: Iana Granſanctua 5. ſera iam nocte nens ad lucernam ſola animo voluebat, quemadmodū de Barbara Gratioſa, à qua paſſa erat iniuriam, pœnas expeteret. Præſto affuit Dæmon felis ſpecie conſpicuus, authorq; fuit, vt limacis teſtam in puluerem comminueret, eoque illius veſtem conſpergeret. Amplexata hoc conſiliū obſeruauit ſicubi commodè id explicare poſſet Nec longiùs illam remorata eſt occaſio: Nam repertam Barbaram obſcuro ſtabulo in pecudum præſepia paleas comportantem vnà cum pecudibus, quæ ibi erant, illo puluere ſuffudit: ſuitque is protinus omnibus ad vnum lethalis. Eo poſtea minus noxiè vſa eſt in plectenda filia Antonij Giboſi: nam cùm itidem illo eam abundè aſperſiſſet, membra eius leui tātùm morbo debilitauit: ac cūm aliquot poſt dies ſanandi animo illam eodem reſperſiſſet, à morbo recreauit. In quo obiter hoc aduertendum venit pharmacis, quibus ſic vtūtur, non eſſe inſitam aliquam vim certam vel necandi, vel ſanandi: neque enim eadem res ad tam repugnantia ſimul efficax eſſe poteſt: ſed ea omnia Dæmonē pro ſua poteſtate latenter moliri, atque efficere: ſatiſq; illi eſſe, ſi ſa-

5. Condrij menſ. Iul. 1582.

ſi ſagæ operi manus tantùm admoueát, quo ſe noxæ, maleficijque conſcias reddant ac participes. Huc & referri poterit, quod ſcribit Plinius 6. fontem eſſe in Dodona. cui ſi quis ardentes faces immergat, extinguat, ſi extinctas admoueat, accédat. Nam hæc prodigia eius Dæmonis, qui ibi edebat oracula, fuiſſe nemini dubium eſſe debet: neq; in ijs ſibi natura quicquam vnquam vendicauit: Rurſus & illud Plutarchi 7. de Cicerone venefica, quæ eadem virga mentem adimebat, & reddebat: homines in pecudes immutabat, iterumque ſibi reſtituebat. Refert & Petrus de Abano 8. viſum à ſe præſtigiatorem, qui taurum ei in aurem concepta quædam verba immurmurando, ceu mortuum humi proſterneret: illumq; repetitis ijſdem verbis ſuſcitaret, atq; in pedes erigeret. Sed pergamus cætera huius argumenti narrare exempla. Alexiæ Belhoriæ 9. frequentes erant rixæ cum marito, vt aſſolet, vbi quotidiana eſt domi inopia, atque egeſtas: réſque in tantum odium peruenerat, vt iam non voluntate, ſed difficultate vlciſcendi tantùm teneretur. Hoc ad ſe Dęmon recipit facere, ſi ſe dignum iudicaret, quem de ea re obſecraret. Adhibentur preces. quam dimiſſis verbis voluit. prouinciam ſuſcipit, fortè eo die, qui dies erat pridie Natalium Seruatoris, miſer maritus in vicinam vrbem erat profectus, ibi vt compararet, quæ vſui eſ-

6 Lib. 2. c. 103.

7. In dialogo, An bruta animalia ratione vtantur.

8. Differen. 156.

9. Blainuille ad aquas 17. Cal. Febr. 1587.

ſe ſolent familiæ genialibus illis diebus: ac ſera iam nocte domum redibat. Hunc in itinere violenter correptum, ac verberibus acceptũ Dęmon ſeminecem deiecit in cryptam Donalibariæ (id nomen illi loco eſt) ac ad bonam eius vxorem auolans, ei quæ à ſe geſta erant, nunciauit. Quibus auditis, in viam ſe dat confeſtim, tum vt officioſam ſe hoc de eius reditu ſtudio, ac cura demonſtraret, tum maximè, vt ipſa oculis ſuis videret, quam adeò pridem animo ſuo concupiuerat, illius miſeriam, ac calamitatẽ Ac tandem iacentem, & lamentabiliter infortuniũ ſuum conquerentem nacta, Hem mi vir (inquit) conabar tibi obuiam, quæ te ſcirem ruri adeò multa nocte; ſed quid hoc ſibi vult, quod te ſic humi proſtratum ac dolentẽ video? Edocta igitur quod iam ipſa ſciebat illum ſubleuauit, ac quod potuit humero adminiculata domũ reduxit, vbi ex plagarũ intolerabili dolore illa ipſa nocte interijt. Poſtridiè inclamata vicinia eius cadauer, vt erat cæcis ac liuentibus ictibus ſaucium, nudũ exponit: narratque, vti pridiè ſicariorũ manibus elapſus eo habitu domum ſe anhelans retuliſſet. Quod apud omnes facilè fidẽ obtinuit. Nam neque ea ætate erat, ac forma, vt mœchos introduxiſſe putaretur. Iacobeta

10. Sexaij Trás ſyluas 6. Id. Octo 1585.

Equina 10. cùm parum ſibi gratos quoſdam videret tranſuerſo ſaltu iter ſuum habentes, ac aliqua ratione vellet illis eſſe nocitum, quod

quod in ore promptum habuit, id eſt illicò imprecata: ſcilicet vt in eos viarum errores inciderent, vnde ſe explicare non poſſent. Quod & vti expetiuerat, ita accidit. Nam de via degreſſi tam longum deerrauerant, vt domum tandem reuerſi vix præ laſſitudine ſe ſuſtinerent. En, vt hominum vita Dæmonum inſidijs, contumelijſque eſt obnoxia! Quæ res eos aſſiduè admonere debet, quàm intenta in Deum mente ſemper eſſe debeãt, vt is præſidio ſuo eos ſepiat, angelis ſuis eorum mandet cuſtodiam: de laqueo venantium eos ſeruet, liberet, eripiat 11. 11. Pſalm. 90.

SPARSAS A SAGIS HVMI HERBAS, puluerem, feſtucas, aliaſq; id genus quiſquilias ſupergredientibus necis, vel morbi certiſſimam cauſam, prout illis nocendi conſilium fuit, ac voluntas, afferre: cæteros omnes, quibus parcere decreuerunt, ſaluos, incolumeſq; euadere. In quo mirè elucent Diaboli in affligendis, perdendiſque hominibus artes, ac machinæ.

CAPVT VIII.

SVpra demõſtratum eſt ex ſagarum verbis non obſcuris morbum, ſanationumve cauſas ex eadem ſæpè re eas petere, ac mutuari. Rurſus aſpectum ab ijs aliorum veſtibus puluerem mortiferum nõnunquàm eſſe, cùm eum ipſæ citra noxam vllam attrectent. Denique qui inde ſequitur morbus nulla alia arte ferè eſſe medicabilem, quàm

quæ ab illis volentibus proficiſcitur: eamque plerumque vnius, atque alterius verbi prolatione; vel manus ſolo contactu; ſæpè etiam earum rerum adhibitione, quarum vſus vulgo aduerſus morbum nullum eſt efficax, conſtare, ac contineri. Quæ omnia ſatis indicant rebus, quas ſic adhibent, nec iuuandi, nec nocendi facultatem ſua natura ineſſe: ſed quicquid id eſt, quod ſic prodigioſè efficiunt, hoc totum ſibi Dæmones vi aliqua, cuius ignoretur cauſa, & ratio, aſſerere, ac efficere. Siquidem exempla earum rerum cõtinent, quæ nulla naturæ probabili cauſa nitũtur, ſed potius ab eo, quem ipſa in agendo, patiendoque tenere ſolet, modo, atque ordine ſunt alieniſſima: Quod & ex ſequentibus teſtatum, manifeſtumque
1.
Karacuriæ 13. Cal. Ianu. 1586. magis fiet. Odilla Boncuriana 1. recitauit moris eſſe ſortilegis, qui in facinore deprehendi timent, venenatum puluerem ibi diſ-
2.
In agro Stinenſi Non. Noue ı586. ſeminare, quà viam facturos putant, quibus calamitatis aliquid ſtruunt, ac moliũtur. Cui conuenit illud Roſę Gerardinę 2. quę ſe Ste-
3.
Leherij 9. Cal. April. 1588. phanum Obertum popularem ſuum in morbum lethalem conieciſſe faſſa eſt, cùm eius limen tali puluere antelucanis horis cõſper-
4.
Spinali Pri. Non. Maij 1588. ſiſſet. Iacobus quoque Agathius 3 eam tollendæ vxoris Hilarij à Banno longè commodiſſimam viam ſe à Dæmone edoctum fuiſ-
5.
Brunduſij Anno .588. ſe memorauit. Iſabella Bardæa 4. & Martha Mergelatia 5. nunquam ſe fruſtra eam cõtra

quem-

quemquam tentaſſe, præſertim ſi hoc à Dæ-
mone ſuo iuſſæ eſſent facere. Franciſca Peri- 6.
na 6. pira aliquot, quæ ex arbore vicini (Ri- Baijs 4. Non.
beriano ei nomen erat) deciderant, tranſiens Iun. 1588.
ſuſtulerat, ob qđ ei ἐπαυτοφώρῳ ἁλοὺς durius
vapulauerat. Id ergo illa dolens, ac aliqua
ratione vlciſci cupiens non longè abijt, quin
Dæmon explendi deſiderij occaſionem ali-
quam aperiret. Ea verò fuit iter quo Ribe-
rianus ſummo mane ad operas ſuas conten-
dere ſolebat, herbula, quam tum illi tra-
didit vt inſterneret: Quod cũ feciſſet, ac ille
inſidiarum ignarus locum eum eſſet ſuper-
greſſus, illico in eum morbum incidit, qui
vitam illi non multo poſt cruciabiliter ab-
rumperet. Benedictus Drigæus 7. id conſilij 7.
ſibi à Dæmone datum fuiſſe ait: eius vel ve- Haracurtæ
ſtem, vel ianuã veneno inficere, cui mortem 18. Cal. Ianu.
vellet afferre. Barbelina Rayel 8. ſe contra 1586. 8.
Franciſcum Tibicinem, (cuius viciniæ non Blainuillæ
pridem commigrauerat) id adhibuiſſe. ac adaquas 16.
cùm poſticum, per quod pecus adaquabat, Ianu. 1587.
puluere virulento contaminauiſſet, poſtri-
die ex eius equabus tres eſſe ad præſepe re-
pertas exanimes, atq; ſupinas. Claudius Mo-
relius 9. cũ pro foribus Vvolfangi Hadon- 9.
uillæi affinis ſui id feciſſet, ac eò loci forte i- Serræ 3. Non.
ter haberet: eius filia, cõfeſtim cõtracto mor Dece. 1586.
bo ex eo nõ multò pòſt miſerè interijt. Illac
etiã equus iter habẽs crus fregit. Idem ſimi-
li faſcino mulctauit Nicolaum Auguſtinum

Serræ

Serræ Caſtellanum; cum quo erant illi inimi- ciriæ: Accùm eius vicem aliquot poſt dies miſereſceret, quem tam diuturno, ac graui morbo conflictatum videret, non potuit tamen opem vllam afferre, aut à morbo vel tantillum recreare, vetante ac prohibente id Dæmone, cùm quo de ea re ſæpiùs tamen expoſtulauerit. Catharina Metenſis 10 acerbè ferens piſtoris cuiuſdam repulſam, à quo mutuum panem rogauerat, & vt hanc rependeret gratiam, Dæmonis ſui implorat auxilium. Aſtat is momento pro ſuo more diligens atque officioſus ad quamcunque vindictæ occaſionem: atque ea gratia illi herbas ſuggerit conuolutas papyro, monens eo loci illas vt diſpergeret, vbi frequẽtior is eiuſque eſſet familia: Nec mora acceptas effundit in porticum, per quam neceſſarius in vicum erat egreſſus: Cui dum inſiſtit piſtor, poſtque eum vxor, & liberi, omnes eodem morbo correpti nõ prius conualeſcunt, quã ſaga ducta miſericordia à Dæmone impetraſſet. ex ea valetudine vt emergerent. Atq; in id herbas denuò accepit, quas clã eorũ ſub miſit cubili ſicuti facere edocte fuerat: ſicq; confirmata à morbo valetudine ad priſtinã ſanitatem oẽs rediiſſe. Catharina Latomia 11. acceptam etiam à Dæmone herbam tranſuerſo limini ædium Ioannis Antonij ſubdiderat; quę vt eius vxor eſt ſupergreſſa prorſus ei lac in mammis exaruit: ex qua penuria poſt-

10. Duſæ Prid. Non Sept. 1586.

11. Parncuriæ Non Febr. 1587.

poſtmodum infans, quem tum fortè lacta-
bat, interijt: quod vnum maximè in votis
habebat. Nam vt ſortilegis inter animantia
hominum ſemper eſt præcipua cædes: ita in-
ter homines infantium, ac eorum, quos æta-
tis innocentia; atque integritas magis com-
mendat longè eſt gratiſſima: vti recenſuit a- 12.
liquando Iacoba Cauallia 12. Drigeus etiam Sexxiijs. Id. Octo. 1585.
ille, & Odilla, quorum modò memini cùm
in eius pagi, vbi domicilium habebant col-
latione, indictioneque ab exactoribus præ-
ter modum (quantum ipſi ſuas facultates re-
putabant) eſſent cenſiti: atque eam iniuriam
inſigni aliquo damno coercere, ac vindicare
cuperent: non defuit qui pro ea offenſione
gratum, conuenienſque conſilium afferret,
Dæmon. Tale autem id fuit, vt ibi quàm la-
tiſſimè venenum ſpargerent; vbi eius pagi
pecus frequentiùs pabulari ſolebat. Quod,
vt magis eſſet illis in promptu, indicauit poſſe
confici ex primis quibuſque, qui ſe offerrēt,
vermiculis, vbi eſſent ſatis ad diſpergendum
attriti, & comminuti. Hoc igitur cùm feciſ-
ſent, intra dies paucos periêre in eo pago pe-
cudes centum, & quinquaginta (vt Drigæus
recitauit) vel centum, & ſexaginta (vt Odil-
la:) diuerſi enim interrogati cætera præter-
quam in numero conuenerunt. Id etiam res
ipſa comprobauit: nam totidem ferè illo tē-
pore ſunt ab eius loci incolis deſideratę. Ec-
ce vt ſparſæ herbę, puluis, vermiculi, alięque
id ge-

id genus quiſquiliæ non morbum tantùm faciunt, aut necem afferunt, quod alioqui per contagionem factum defendi poſſet, vti in rerum peſtiferarum aſpiratione, aut contactu euenire ſolet: ſed & membra frangunt, ac debilitant, lac minuunt, deducunt, ac periment. Ea igitur niſi arcano aliquo Dęmonis miniſterio præſtari non poſſe manifeſtum eſt. Et id adeò confirmat, quòd ei tantùm noxia ſunt, cui perdendo, aut lædendo ſunt deſtinata: Cæteri enim omnes tutò, ac citra noxam ſupergredi, & calcare ſolent. Quod

13. & Alexiæ Drigeæ 13. quod ſequitur factum

Haracuriæ 4. id. Nou. 1586. iam indubitatum reddit. Ea filicis manipulum à Dæmone ſuo acceperat per eam viam ſpargendum, quam Claudij cuiuſdam paſtoris filia, qui cum illi ſimultas interceſſerat, frequentiùs inibat: eo conſilio, vt illam confeſtim perderet. Id tamen vnum verebatur, ne illud infortunium alios etiam, qui eam viam ingrederentur, quibuſque nihil nocitum eſſe vellet, læderet. Iuſſit igitur Dæmon de hoc vt quieſceret, quòd ſors niſi eam, cui poneretur, non eſſet attactura. Quod vti prædixerat, ita & poſtridie euenit: Nam ſola ex omni vicinia paſtoris filia illac itando mortis cauſam contraxit. Humberti etiam Caſtellani non multò poſt valetudinem miſerrimè afflixit: cùm eius ſedile eadem herba perfricuiſſet, fuitque illi ſoli ea faſcinatio pernicialis, cùm tamen

ıen multi alij antè, poſtqúe eum in illo ſe-
ıſſent. Huic & alia duo exempla non malè
diungi poterunt: vnum de Joanna Poirelia
4. à qua medicatam offam cum vniuerſa vi- 14. Coſturæ ad Caſtro ſalinum, menſe April. 1582.
ini familia deguſtaſſet: ei tamen ſoli interi-
um attulit, quem ipſa animo ad cædem de-
tinauerat. alterum de Hubertula Buxeria-
ia 15. huic iniquè iniurius fuerat è municipi- 15. Buxerijs ad quercum 3. Cal. Martij 1589.
ous quidam N. nomine, eumq́ue abundè vl
ura iam ſibi videbatur, ſi vaccas quinque
uarum prouentu ſe, familiamq́ue ſuam ſu-
tentabat, veneno tolleret. Periculū tamen
rat ne in facinore deprehenderetur, ſi ſua
nanu illud ipſa patraret ſingulos medica-
a virga contingens, quem morem in alijs
uis veneficijs tenere ſolebat. Iſto igitur
netu vt eam liberaret eius Magiſtellus, mo-
ıet, vt antelucanis horis paſcua, ad quæ fre-
uentior pecoris erat appulſus, venenato,
uem à ſe antè acceperat, puluere con-
pergeret: Reſtare quidem primum illam,
c vereri ne ea lues ad vniuerſum pecus
erueniret: cui tamen volebat parcere,
ræterquam N. illius vaccis, quem v-
ıum tali infortunio mulctatum cupiebat.
Recepit Dæmon intra eum quinque vac-
arum numerum futuram eſſe omnem no-
am: Idq́ue euentus tandem comproba-
iit; nam ſolæ illæ ex omnibus perierunt, aut
n morbum inciderunt. Faceſſant, igitur
am nunc, qui nugas eſſe dicunt, quæ pacta

ſagis

ſagis rumor eſt cũ Dæmonibus intercederet cũ res ipſa de ſe ſit indicio, multorumq́; prę- tereà mortaliũ iuſtiſſimis querelis teſtata, ac comprobata reperiatur: quàm tamen vix ſentiant ſtolidi quidam: adeò bis ſtulti nullo malo ſapiunt.

QVID CAVSAE SIT, QVOD DIABOlus Maleficorum ſæpè aſſenſum poſtulat, vbi quid alicui calamitatis molitur, ac ſtruit: Plurimaque, quæ id illum more facere demonſtrant, exempla.

CAPVT IX.

1. Cap 14. QVod homines Diaboli opera affligañtur morbis inſolitis, quorumque ratio 2. Medicis conſtare non poſſit, ſatis Iob Cap 13. verſ. 11. 1. docet hiſtoria: Et quę D. Lucas 2. recitat de muliere; quam ſpiritus infirmitatis ſic decem & octo annis alligatam habuit, vt eius ex neruorum contractione totum corpus eſſet incuruum. Verùm quòd, priuſquam id aggrediatur facere, ſuorum ille ad hoc aſſenſum ſæpè poſtulet; quaſi aliter debiles eius vires futurę ſint, non paruam dubitationem ſemper attulit exiſtimantibus multis hoc inde eſſe, quod pridem, ſi, quæ vult, arbitratu ſuo faceret, peſſum ijſſent omnes mortales, quibus is nunquam non fuit hoſtis infeſtiſſimus: Ideoque illi à Deo iam à primo, quo è ſtatu ſuo deiectus eſt, tempore occluſam fuiſſe omnem contumelijs libidinem,

ſenten-

ec hominibus, niſi per homines, vllam illi
ſe nocendi relictam facultatem. Quæ qui-
em etſi defendi poteſt opinio, nec ea et-
m ſententia malè ſtare videbitur, quæ Sa-
nam vti carnificem, & miniſtrum iræ Dei
leraque omnia in hominum perniciem
er ſe agere, ac moliri aſtruit: eumque con-
nſum conſulto, atque ea cauſa, illum exi-
ere, vt in ſceleris ſocietatem, cõſcientiam-
ue ſuos aſciſcat gratiã aliquã promereatur;
um eius quam tantopere concupiuerunt,
ltionis cõpotes facit, potentiam ſuã oſten-
t, ac venditet: dum eã præſtat, quæ omnes
mnium hominum vires vincere, ac ſupe-
re videntur, à ſortilegis denique omnem
oxæ ſuſpicionem auertat, atque amoueat,
um eam infert illis abſentibus, ac ne digi-
quidem opus adiuuantibus Et hæc qui-
em, quæ ſequuntur, documenta non obſ-
rè illa de conſenſu indicant, ac common-
tant. Beatrix Bayona 3. cùm Petronium
laxentium, à quo grauiore aliqua laceſſi-
fuerat iniuria, vlciſci vellet: id tandẽ Dæ- 3. Gerbeuil-
on, cui ſe illa addixerat, facturum ſe rece- lzi 4. Non.
it, modo ipſa aſſentiretur. Nec mora vt Aug. 1588.
oc ſe dixit cupere, ſtatim ille Petronij ad-
uc infantem filium aggrẽditur, necatque:
poſtridie, quaſi re benè geſta, gloriabun-
us id illi nunciat. Hoc etiam ad contume-
am adijciens, matrẽ quidem impatientiſ-
mè mortem ferre filij, ſed ne eo quidẽ lu-

K ctu ad

ctu ad vitam illum eſſe reuocaturam. Iana
4. Mirecuriæ 7. id Dece. 1583.
Gallę 4. ſola imprecatione Catharinã Sy-
monetam valetudine tentauit: vt & alios
plures antè fecerat: exploratum multo vſu
habens nuda eiuſmodi voluntate damnum
inferri poſſe: prout pacto illi cum Dęmone
5. Blainuillæ ad aquas Id. Ianua. 1587.
antè conuenerat. Idem Barbelina Rayel 5.
ſæpè optatu ſuo à Magiſtro factum memo-
rauit, quem prætereà non tantùm ad exe-
quenda iſtiuſmodi vota pacatiſſimum, ſed
& renuntianda legatione diligentiſſimum
ſemper eſſet experta. Nam nec ita pridem
vix Diris popularem quendam ſuum deuo-
uere cœperat, cùm canis horridæ ſpecie is
aſtitit, nuntians iam peractum eſſe opus ex
6. In agro ˢti-nenſi Non. Noue. 1586.
eius animi ſentẽtia. Roſa Gerardina 6. An-
na Drigæa 7. Iacotius Iacotinus 8. Iacobus
Piſcator, & Coleta eius 9. vxor, atq; alij com
7. Haraecuriæ Id. Nouem. 1586.
plures pro certo aſſeruerunt intabeſcere
ferè omnes, quibus Diras ſunt imprecati,
8. Mirecuriæ menſe Oct. 1586.
quodque ipſi apertè moliri non audent, ſo-
lere per Dæmonem ſuum in eos, quos odio
aliquo proſequuntur, occultè exequi. Nico-
9. Gerbeuillęi 4. Non Maij 1586.
læa Morelia 10. faſſa eſt oratu ſuo illum atro
inſperſiſſe puluere Nicolai Dominici equos
dum is eos ad vicinum fontem appelleret,
10. Serræ 14. Cal. Febru. 1587.
vnde grauiſſimo morbo correpti in ſumma
miſeria non multò pòſt interijſſent. Præ-
tereà cùm è familia Dynaſtę eius pagi, quem
incolebat, coco venenum feciſſet, ac mor-
bus tantũ mortis expers eſſet ſecutus: pri-

mùm

nùm quidé duriſſimè ob id Dæmoni vapulaſſe;tú coáctú fuiſſe hoc illi prouinciæ demandare,vt dãno grauiore eũ afficeret ac ſi vellet extingueret. Qua accepta momento aduolauit in eius culinã,ac potioné, quæ tũ illi fortè ad ſanationé in mortario miſcebatur,mortifero puluere à nemine cõſpectus inſperſit: vnde & non multò pòſt is è viuis abijt. Hoc mihi ſuã fide narrauit Dynaſta ille,ꝙ præſens adfuiſſet,omniaq́; otiosè etiam obſeruaſſet. Ei exemplo etiã non abſimile eſt hoc Nicolai Carpentarij, qué Marina Margelatia Brindenſis 11. per Dæmoné ſuũ mortifero puluere abſens etiã conſperſit:quòd is iuxta prędiolum,ꝙ illa habebat, ignorũ feciſſet congeriem,quę illi eſſet impedimento. Rurſus hoc Iaquelinæ Xaluetę, quæ retulit ſatis ſibi ſemper fuiſſe, quoties perditum vellet vel hominem, vel pecudem, id ſolo etiam nutu Dæmoni ſuo, ficeret,indicare. Quod & eius popularis Iubertula 13.cùm inſequenti anno ſortilegij itidem rea perageretur, hac etiam narratione confirmauit. Rure redieramus (inquit) multo opere fatigatę, ꝙ faciũdũ locauerat Leonardus quidã nomine,expectamusq́; auidè dum cœna nobis apponeretur. Ecce verò eius filia deſidiam mihi vni ociũs exprobrare, ac iubere interea vt lintea, fortè ibi vt lauarẽtur congeſta, lixiũ infunderem:Ob quę ego ſuperuaca-

11. Spinalt Tri .Non. Maias 1588

12. Buxèrij ad quercum 4. Cal. Maij 1588.

13. Ibidem 4. Cal. Mart. 1589.

neum laborem cùm indignabŭda Diras illi imprecarer, nō longè abfuit Magiſtellus meus, qui properè ſe hāc proteruitatem in illam, ſi ita iuberem, vindicaturum pollice retur: Quod & me allubeſcēte præſtitit. Nā ad matrē ruri operas poſtridie curantē trepida accurrit filia, nuntians puellulū fratrē tutelæ ſuæ commiſſum caſu, cui ipſa obſiſtere non quiuiſſet, calida eſſe perfuſum, iamiamque animam exhalare: Quod ego audiens cuius opera id eſſet factum facilè conieci: Et non adeò multo pòſt accurit Magiſtellus ille meus, narrauitq; mihi quemadmodum mea gratia hoc bonæ illi negotium confeciſſet. Non euaſuram ſiquidem, quin parentibus pœnas grauiſſimas ſegnitiei, deſidiæque qualem ipſa mihi adeò ferociter exprobrauerat, dediſſet. Poſtremū erit in hanc ſententiam de Iana Armacuriana 14. Ea ſpicarum faſciculos tres ex agro vicini ſubſtraxerat, Atque in Alexiæ Cabuſiæ proximum hortum, quòd is occultādo furto maximè eſſet oportunus, depoſuerat, ſed non ita clàm, quin & Cabuſia fortè tum in ſemota aliqua horti parte opus faciente aduerteretur. Quæ cùm, vt eſt mulierū ingenium, vicinis quod viderat palam feciſſet; atque ex eo Iana non modò malè audiret, ſed & iam in diſcrimen aliquod veniret (nam furto etiam ſubducti ex alieno horto oleris pęna eſt fuſtium in Lotharingia) dici nequit

14. Leherijs. Cal April. 1588.

nequit quanta ira, atque indignatione in illam exarſerit: vtque poſt hæc non ceſſauerit omnes vias, rationeſque exquirere, quo tam inſignem iniuriam pro libidine tandem exqueretur. Ergò ardentiùs hoc in ſolutione meditantem Dæmon ille, cui ſeſe addixerat eam aggreditur, increpatque ignauiam, quæ hanc in animo ſuo ægritudinem paſſa eſſet tandiu reſidere, eum paratũ ſe, atque obſequentem ad quamcumque vindictæ occaſionem toties eſſet experta: Aſſentiretur modò, aut prouinciam demandaret: ſic enim non longiùs inultum iri eam linguę petulantiam. Nec mora, vt ſe id dixit Iana cupere, aduolat ſedulus ille miniſter ad Alexiam (iuméta tum fortè ea aſſeruabat in paſcuis, atq; ex eis vnum quod in proximas ſegetes euaſerat ad armentum tentabat reducere) turbine correptam impingit in humum tanta vi, vt illi crus frangeret, de cęteroque relinqueret adeò ex eo caſu attonitam, vt domum ſeminecẽ referre oporteret. Diuerſa, atq; altera nihil præmonita quid alterius ferret narratio, totidẽ tamen verbis hiſtoriam hanc recenſuère Iana illa, atque Alexia: tum & euentus multis ipſo aſpectu cognitus eam manifeſtiſſimam reddidit. Hic occurrit à multis agitata quæſtio, tantumne homini in hominẽ vnquam licere poſſit, vel ſi fauentes, obſequenteſq; habeat, quotquot ſuſtinet orbis

Dæmones, vt ſola deuotiõe, imprecationeq́ue cuiuſquam capiti agris fortunis damnum, ac perniciẽ inuehere queat. Et id quidem ita fieri poſſe iam à multis ætatib. crediderunt veteres: vti indicant quæ adhuc extant duodecim tabularum fragmenta 15. QVI FRVGES EXCANTASSIT. Et alibi: QVI MALVM CARMEN INCANTASSIT. Inde enim facilè intelligere eſt arcanas quaſdam, & vetuſtas execrationes iam tum fuiſſe; quarum ea vis foret, vt cui ſemel obnuntiarentur, nunquam exitium, perniciemq́ue vitaret. Quod etſi alicubi ridet Seneca 16. inquiens id fieri non poſſe, tam palàm eſſe, vt eius rei cauſa nullius philoſophi ſchola intranda ſit: non eſt tamen quod quis ſe ob id in hoc minus credulum præbeat: Siquidem ad imbres, qui attrahi cautibus, ac repelli à quibuſdam credebantur, ſuam ille refert orationem: Quæ res homini, qui totus à naturæ legibus pendebat, niſi alieniſſima, abſurdiſſimaq́ue videri non poterat. Naturam (inquit in libro de Ira 17.) mutare difficile eſt, nec licet ſemel mixta naſcentium elementa conuertere. Tum profeſſione Stoicus erat: vti ſcriptis à ſe libris ferè omnibus demonſtrat. Et qui eius ex Tacito, Suetonioq́ue vitam decerpſit, teſtatur. Quæ Philoſophorũ familia, niſi quod naturæ conueniens, conſentaneumq; eſſet, ſemper reſpuit, ac reiecit. Denique

15. Plinius lib. 28 cap. 2. & lib. 30. cap. 1.

16. Lib. 4. Natural. q. c. 7.

17. Cap. 18.

nique huic, ſi cōtra planè ſentiat, reclamant quę paſſim apud probatę fidei authores reperiuntur exempla, ac documenta. Nōphis in quarto Herculeorū libro rē refert haudquaquam fabuloſam (inquit Plutarchus 18) aprum immenſæ magnitudinis Xanthorum fines inuaſiſſe, qui ſata, frugeſque circumquaque deuaſtans à Bellerophonte ſit interfectus: Cumque pro eo beneficio nihil illi gratiæ eſſet repēſum, rogaſſe impenſius Neptunum, vt eam ingratitudinem vlciſceretur. Quapropter ſalſum quendam humorem per eorum agros ſcaturijſſe, ſic vt quicquid in ijs naſceretur, eo humore corruptum deficeret. Nec prius tanti mali finem affuiſſe, quàm mulierum precibus victus Bellerophon Neptunum, vt Xanthis tandem ignoſceret, exoraret. Quæ etiam ex eo probabilior mihi videtur oratio, quod hodiernarum ſagarum Magiſtelli, quos dubium non eſt pro Dijs olim coluiſſe homines, ſimile quid etiamnum factitant. Nam ſi quid illis fortè fit quod doleat, præſto adſunt qui iniuriam vindicent Dæmones: vel etiā grauius, ſeueriuſque quā ipſæ exoptarint. Tum rogari geſtiūt ei malo vt opem, ſalutemque aliquam ferant. ſic ex offenſione vltionem, ex vltione noxam, è noxa ſupplicationem impiam, ac deteſtabilem vno ductu aucupantes. Qui cumulus lōgè eſt maximus earum nequitiarum,

18. In libro de clar. mulie. cap. 8.

 ad quas

ad quas homines abducere tentant. Et certè is ferè ſagarum nūc mos eſt, vt ad leuem quamque offenſiunculam indoleant: iram inde contractam cum magna acerbitate euomant: tandemque ſedatæ, ac munuſculo aliquo delinitæ malis à ſe apportatis remedium adhibeant. Quod & in Bellerophonte illo nunc obſeruare eſt, dum incandeſcit, dum affligit infortunio; dumque per eius infortunij occaſionem afflictos eo adigit à ſe vt rebus lapſis opem auxiliumque ſupplices petant. In quales etiam difficultates, atque anguſtias tridui perpetui aduerſa tempeſtate coniectus Xerres, quarto demum die à Magis impetrauit eam vt compeſcerent. Quod & fecerunt (inquit Herodotus 19.) quibuſdam animalium inciſionibus incantatis ventis, inſtauratiſque Thetidi, ac Nereidibus ſacris. Sed vt inceptum de imprecationum arcanis viribus ſermonem perſequar: maximeque quæ homines ipſos tum priuatim, tū publicè afficere ſolent, ac percellere, nota eſt illa ex antiquis hiſtorijs verborum conceptio (Liuius carmina deuotoria appellat) qua Dictatores, atque Imperatores euocatis numinibus vrbes, exercituſq; deuouebant. Referam aūt ex Macrobio 20. integram quod habeat omnib. numeris expreſsā deteſtādę in caput, fortunaſque alterius iræ diuinæ formulam: nullibique quod ſciam adeò luculenta reperia-

19. In Polymnia.

20. Saturnal li 3 cap. 9.

reperiatur. Dis pater, ſiue Iouis Manes ſiue quo alio nomine fas eſt nominare, vt omnes illam vrbem, exercitumque quem ego me ſentio dicere fuga, formidine, terrore compleatis: quique aduerſus legiones exercitumque noſtrum arma, teláque ferent, vti vos eos exercitus, eos hoſtes, eóſque homines, vrbes, agróſque eorum, & qui in his locis, regionibúſque, agris, vrbibuſque habitant abducatis: lumine ſupero priuetis: exercitumq; hoſtium, vrbes, agróſque eorum deuotas, conſecrataſque habeatis illis legibus, quibus quandoq; ſunt maximè hoſtes deuoti: eosq; ego vicarios pro mea fide magiſtratuque meo vt pro populo Romano, exercitibus, legionibusq; noſtris do, deuoueo. Si hæc ita faxitis, vt ego ſciam, ſentiam, intelligam tum quiſq; votum hoc faxit rectè factú eſto Ouibus atris tribus Tellus mater, teq; Iupiter obteſtor. Quum tellurem dicit, manibus terram tangit: cùm Iouem dicit, manus ad cœlum tollit: cùm votum recipere dicit, manibus pectus tangit. Qua deuotione Stonios, Fregellas, Gabios, Veios, Fidenates intra Italiam: extra verò Carthaginem, & Corinthum tú multos exercitus, oppidaque hoſtium Gallorum, Hiſpanorum, Afrorum, Maurorum, aliarumq; gentium funditus perijſſe priſci loquuntur annales. Et eius equidem virtute effectum plerique putant, quod nonnul-

dæ recitant hiſtoriæ; vt ſcilicet in exercitu
nulla præbēte ſe idonea alia cauſa viri vna,
& equi metu ſubito corriperentur, in fugā-
que verterētur. Nā à Pane, vel aliquo Deo-
rū eiuſmodi deuotionibus incitato, ac com
21. moto (quam etiam ob cauſam Pauſanias 21.
In Phocaicis Πανικὸν: Pindarus 22. Δαιμόνιον φόβον appel-
22. laſſe videtur) eorum terrorē immitti ſolere
In Nemeis. exiſtimauerūt. Quinimo nec hoſtes tātùm:
23. ſed & ciues iſtiuſmodi Diris innectere ſo-
Plutarch. in vita M. Craſſi. Cic. in li. de Diuinatione. lebant, ſi aliter à nefario aliquo incœpto, ac
rei publicæ pernicioſo eos reuocare nō po-
terant. Ateius in via, per quam Craſſus 23.
iter facturus erat, ſuccenſam cratem con-
ſtituit: cumque ad eum locum Craſſus per-
uenisset, aſſiſtens is, & ſacra quædam, ac li-
bationes faciens diras admodum, atq; hor-
rēdas execrationes obnūtiauit, Deos quoſ-
dam inauditos anteà, atque horrendos no-
mine appellans: Nec eas illi fruſtra fuiſſe
meritò creditum eſt ob eam, quæ non mul-
to pòſt ſecuta eſt, Parthicam cladem, & in-
ſignem equidem, ac memorandam. Deniq;
nec contemnendi periculi res ea grauibus
etiā, ac conſtantibus viris olim viſa eſt qua-
cumq; de cauſa, aut à quouis ipſa denuntia-
24. In Caligula, cap. 6. retur. Piſoni (inquit Suetonius 24. de Ger-
manico loquens) decreta ſua reſcindendi,
clientelas diu vexanti non prius ſuccenſere
in animum induxit, quàm veneficijs, & de-
uotionibus impugnari ſe comperit: tum e-
nim do-

nim domeſticis vltionem mãdauit, ſi quid ſibi accideret Quod& hodie ijs interminari ſolemus, quibuſcum nobis rixa eſt, ſi qua præſertim veneficij ſuſpicione laborant: nẽpe ſi deterius aliquid contingat nos eius cauſam in illos eſſe reiecturos. Et hæc quidem cautio ſæpè profuit: Nam à mala ſua libidine iſtius metu illos retractos, ac reuocatos fuiſſe experientia non ſemel eſt comprobatum. Et ea quidẽ Latinorum animos non primùm imbuerat opinio. Nã & Athenis templum ſuum Diris fuiſſe ſtatum Heſychius ſcribit: Ariſtophaneſq; meminit in Horis. Puto eadem de cauſa qua febri, Vertumnis, ac Veiouibus ijdem Latini poſuerunt: ne ſcilicet eiuſmodi denuntiationibus prouocatæ obeſſent, nocerent, incommodarent: Nam tum vulgarem earum imprecationem fuiſſe indicant quæ eius ætatis oratores ſcripta reliquêre. Επεύχεται (inquit AEſchines in oratione) κατὰ Κτησιῶντος μήτε γῆν καρποὺς φέρειν, μήτε γυναῖκας τέκνα τίκτειν γονεῦσι ἐοικότα, ἀλλὰ τέρατα & cæt. Quæ execrationum verba nunc quoq; ſagis noſtris ſæpè in buccam veniunt, ſi quid fortè mendicantibus denegatur. Neq; enim alia earum frequentior oratio eſt, quàm vt vniuerſa eius familia fame pereat, qui ſtipẽ nõ confert: pariat irata Lucina materfamilias: prodigijs, portentiſque tota domus infeſtetur. Nec equidem (quod deplorandum eſt) vo-

eſt)votis ſemper innotuit,cuius & nos alibi meminimus: Idem in oratione AEſchines γέγραπται γὰρ οὕτως ἐν τῇ ἀρᾷ εἴ τις τάδε φησί, παραβαίνοι ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἢ ἔθνος ἐναγὴς ἔστω τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Et hoc quoque crebrò vſurpant ſagæ illæ: Nam non modò ſingulorum res domeſticas,ac priuatas, ſed & plurimum cõmunes, ac publicas Diris ſuis interuertunt,ac peſſundant: Illis bouem,iumentum,vxorem,liberos, vitam denique ipſam: his vniuerſum pecus, ſegetes, vindemiam, ac ſæpè integros pagos, & oppida. Et habẽt ad nutum qui vota ea ſtatim exequantur. Dæmones morbo, ſyderatione,fulmine,chaſmate: ſi modò eæ res, in quas ſunt cõcepta, Dei præſidio ſunt deſtitutæ: nam aliter ne hilum quidem nocere poſſe certum eſt: quod & pluribus alibi oſtendimus.Tum diuerſi ſuam quiſq; prouinciam ſortiuntur, vt olim Dij gentium: alius aëris tempeſtates, alius maris procellas commouebat: alius hunc,illúmue morbum incutiebat: alius aliud pariebat infortunium. Et haud ſcio,an inde in quorumdam animos is nunc dimanauerit error; vt quib. malè precari volũt, eos morbo quem in alicuius indigetis poteſtate eſſe credunt feriri optent: veluti cùm D D. Ioannis, Antonij, Manij, Anaſtaſij mala malè ominantur ἐπιληψίαν,ignem ſacrum,impetiginem, μανίαν intelligentes Nam ea hominib. immittere

mittere cœlites illos multi putant: eóque adeò nomine ſæpè ſunt venerabiles, ac etiam formabiles. Quàm bene viderint qui iſtis ducũntur opinionibus.

—nec enim liueſcere fas eſt,
Vel nocuiſſe Deos 25. 25. Claud. de rapt. Proſer. lib. 2.

Niſi Diuos ſibi fingunt, quales habuit errorum tenebris obcæcata illa antiquitas vbique diros, truces, noxios, atque adeò miniſtros earum pœnarum, quas quiſq; de alio per ſummam etiam expetere vult iniuriam ac contumeliam. Porrò quod quis dixerit iſtis iniurijs atque infortunijs facilè obnoxios fuiſſe illius ætatis homines, qui ſe volentes in Dæmonum poteſtatem permittebant: qua conditione non æquum ſit cenſeri, quos Deus nunc in tutela, præſidioque ſuo vt iam in familiam cooptatos latere voluit, non ita res eſt: Nam habuerunt tum Hebræi, tum Chriſtiani ſuas ἀρὰς, καὶ καταρὰς, in tanta etiam religione, vt nemini fas eſſet qui in eas non iniuria incidiſſet euadere. Ochozias 26. Rex centurionem cũ quinquaginta militibus, vt Eliam ad ſe attraheret, miſerat. Repertum ille in montis vertice deſcendere iuſſit, & ad regem venire: In hoc enim ſe miſſum, vt ni ſponte ſua faciat, vi coactũm eo pertrahat. Elias præfatus ſe prodigium editurum, quo verus propheta noſceretur, & igne ad ſuas preces cælitus miſſo ipſum vnà cum militibus conflagraturum; 26. 4. Reg. 1. & antiq. Iudaic. lib. 9. cap. 1.

turũ: malum hoc eis imprecatus eſt moxq́;
27. candẽs turbo delatus centurionẽ & eius co-
4. Reg. 1. mitatum perdidit. Cùm Eliſeus 27. eius ſe-
28. Antiq. libr. ctator & comes indiuiduus (vt Ioſephi 28.
9. & 7. verbis vtar) pueris per ludibriũ, Aſcẽde cal-
29 ue, clamantib. malè precatus eſſet, eorũ quã-
2. Reg. 3. & Antiq. Iu- draginta duo vrſorũ laniatu perierunt. Da
daic. lib. 7. uid vltrices Diras Ioabo Abeneri 29. inter-
30. fectori eſt imprecatus: quæ eum aræ etiam
4. Reg. 2. cornua tenentẽ tandem mactauerunt 30. E-
ius pſalmi, præcipuéque quinquageſimus
quartus, & cẽteſimus octauus impio, prodi-
toriq́; vltimum precantur exitium. Veniat
(inquit) mors ſuper illos, & deſcendant in
infernum viuẽtes. Nec id irritis votis illum
facere voluiſſe putandũ eſt, dum ſibi indul-
31. get: ſed magis quod exitum qualẽ zelo glo-
Matth. 21. riæ Dei percitus optabat, vota ſua conſecu-
verſ. 19. tura ſperabat. In Euangelio 31. cùm Ieſus e-
ſuriens veniſſet ad ficum, nec fructum in ea
inueniſſet, ſua maledictione perpetua ſteri
32. litate ipſam damnauit. Elymam magum D.
Actor. verſ. Paulus cæcitate percuſſit 32. Hymenæum,
17. & Alexandrum Satanæ tradidit: Quod po-
33 1. ad Timoth ſterius 33. etſi ſic quidã interpretantur qua-
cap. 1. verſ. ſi ea traditione excluſi tantũ fuerint Eccle-
20. ſia, ac mancipia Satanæ effecti: ſunt tamen
qui de carnis interitu hoc quoq; intelligãt:
vti in Anania 34. & Zapphira alibi eueniſſe
34. Acto. 5. verſ. legitur: quibus ſola increpãtis Apoſtoli vox
9. & 10. præſentem interitum attulit. Quod & futu-

rum

tum Eſaias 35. vaticinatus fuerat, inquiens: 4. Spiritu oris ſui interficient impium. Nulla Eſaiæ 11. verſ. 4. igitur iam controuerſia eſt, quin ſint Diræ: quarum imprecationes exitiabilem ſæpè euentum habeant. Sed quænã earum exciendarum ſit ratio, rectè quæri, dubitariq; poteſt. Et ſunt qui ad verborum certas conceptiones, ac formulas eam naturaliter referant, quaſi hoc, vel illo modo, numero, atq; ordine pronuntiata vim habeant: præterea aliam, quam quæ rebus ſignificandis primũ fuit impoſita. Quod ego tã ridiculum, abſurdumq; eſſe exiſtimo, quàm illud, quod de characteribus, ac literarum figuris quidam in eandem ſententiam autumant. Siquidem inter id quod agit, quodq; patitur conuenientiam quandam intercedere oportet, vt inde effectus aliquis cõſequatur. Quæ autem nudæ vocis in ſolidum: ſæpè etiam multa locorum intercapedine diſtans corpus tam potens actio eſſe poteſt, vt id ſic momento perdere, atque exanimare queat. Quid deſcriptæ lineæ, compoſitique numeri cum eo quem ducunt animalia ſpiritu commune habere poſſunt. Certè eædẽ literæ, ſyllabæ, dictiones accuſatori ad arguendum, quæ reo ad defendendum: Iudici etiam ad condemnandum, orationem miniſtrant: ſed non ideo penes ipſas vitæ, neciſque in quemquam arbitrium quis eſſe dixerit, lineæ demonſtrant, quo quiſq; modo, ad

do,ac ſitu commodè, aut ſecus ſtare poſſit, non conuellunt ſola deſcriptione, aut firmant ædificium, vel ſi millies in charta, ęre, cera diſtinguantur, ac repetantur. Plato in Timæo numeris omnia tribuit cœleſtia, & humana, vniuerſamque naturam ex ijs conſtare dicit: Quin & in Parmenide monadi diuinitatem tātam tribuit, vt dicat vnas ſolùm eſſe veras, atque immortales ſubſtantias: veluti Deum Angelum quem mentem vocat, & animam. Nullibi tamen apud eum reperias vel veſtigium iſtiuſmodi mortiferæ per numeros incantationis, atque execrationis. Ac quod alij ad ſiderum affectiones hoc etiam referunt: nihilo equidē probabilius loquūtur, quod vniuerſas, immutabiléſque eas eſſe conſtet, cùm contrà toties ad imprecandum inſurgant malefici: quoties in hunc, vel illū ira excandeſcunt. Si quis porrò halitui quem inter imprecandum è virulento ſuo pectore efflare dicuntur, hoc etiam tribuere velit, quaſi qui oculis ſolis faſcinare dicuntur Triballi in Illi-
16. Plinius lib. 7. cap. 2. ria: Vitiæ in Scythia: id quoque abſurda incredibiliáque multa continet. Primùm enim, vti iam dictum eſt, procul remotos nō attingunt, quia eo nulla vis veneni peruenire poteſt: & vt id faciant, qui præcordijs ſuis innocenter eum ſpiritū continere poſſunt: cuius afflatus alijs adeò noxius eſt, & perniciosus. Tum ſi nunc eas nocendi vires habet,

habet,qui poſtmodum fit ſalutaris. Nam eos quidẽ memini legere me, qui dicerent certo numero cóceptis imprecationibus multos in grauem morbum conieciſſe:quos ſtatim ipſi precibus, metu, aut aliqua alia ratione adducti contrarijs verbis priſtinæ ſanitati reſtituiſſent: Sic vt eadem lingua, & vulnus,&medicinam faceret: vti Circe eadem virga mentem adimebat,ac reddebat: Pecudes faciebat, & homines: Et taurum aliquando admurmuratis in aurem quibuſdam verbis morte proſtratum iacuiſſe: ijſdemq́; mox repetitis vitæ redditum fuiſſe nonnullę teſtantur hiſtoriæ:Ea igitur omnia potius crediderim notas eſſe,& ſymbola rei alicuius ſecretioris,quæ eo veluti integumẽto inuoluitur. Nam ſi quis iſta altius, diligentiuſq́; volet indagare,reperiet,à Dæmonibus cauſam habere ſolã, ac præcipuã: nimirum quòd vel ſortilegis cum illis ita pacto cóuenit,vel quòd eadẽ verba,ijdẽ caracteres,ijdẽq; numeri vſurpãtur,qui in pacti lege ſunt dicti:cũ primùm id pactũ cum ſortilego alio, à quo fortè ſunt edocti, intercederet. Quod & ideo D. Auguſtinus 37. ex peſtifera hominum, Dæmonumque ſocietate conſtitutum, infideliſque, ac doloſæ amicitiæ pignus alicubi eſſe dicit. 37. Lib.2.de doctrina Chriſtiana.
Et ex Eſaia 38 fœdus cum morte, pactum cum inferno non malè nominauerimus. 38. Cap. 28.
Ac quod quis dicat hæc cum illis pugna-

re, quę paulò antè à nobis dicta ſunt de ſanctis patribus, adeoq; de Ieſu Seruatore noſtro, eiuſque Apoſtolis, ac diſcipulis, non ita eſt: Multum enim intereſt furore, ac inſania quis ad priuatæ iniuriæ vindictã proſiliat; an amore, ac ſtudio gloriæ Dei, ad vlciſcendum quæ in eius contemptum, contumeliamq; fiunt, dicatur; vetitis, prohibitiſque vtatur artibus: an quod ait illo

Diuûm numine ad iſta feratur.

ſubſitne ad id progrediendi cauſa aliqua Deo grata, acceptaque: an is ceu ſe quid indignum illud reijciat, ac reſpuat: cùm nun-
39. tij à Chriſto miſſi 39. in quamdam Samari-
Lucæ cap. 9. verſ. 52. 53. 54 55. & 56. tanorum ciuitatem fuiſſent ingreſſi, vt pararēt Domino, & ijs qui cū illo erant neceſſaria vitæ; ciues repulerunt illos nolentes Dominū intra mœnia ſua admittere: quòd cùm vidiſſent diſcipuli eius Iacobus, & Ioannes, dixerunt: Domine vis dicamus, vt ignis deſcendat de cælo, & conſumat illos, quemadmodum & Elias fecit? Conuerſus autem Ieſus increpauit illos dicens: neſcitis cuius Spiritus eſtis vos: Quaſi dicturus, Elias quidem, cuius exemplum obtenditis, Dei iudicium quod illi mandatū erat à ſpiritu exequutus eſt: vos autem nō Dei iuſſu, ſed carnis impulſu ad vindictam proſilire vultis. Et hæc equidem ratio Oniam virum iuſtum multis antè ætatibus cohibuerat, ne popularium quorumdam oratu ſacerdotes,

tes, qui ſecum Ariſtobulo ad ſui tutelam templo concluſerant, maledictis inceſſeret. Is (inquit Ioſephus 40.) ciuile Hieroſolymis bellum præſentiens in latebras ſe abdiderat: ſed inde retractum, ac in caſtra abductum Iudæi rogabant, vt quemadmodũ olim precibus ſuis ſiccitatis tempore pluuiam impetrauerat, ſterilitatiq; remedium attulerat: ita nunc deuoueret Dijs Ariſtobulum, & quotquot eius partes ſequebantur. Id igitur cùm diu recuſans cogeretur à turba nihilominus præſtare, ſtans in medio eorum ſic precatus eſt Deus vniuerſi mundi huius rex, quoniam & hi qui mecum ſtãt tuus populus, & qui oppugnantur tui ſacerdotes ſunt, precor vt neque hos contra illos, neque illos contra hos orantes exaudias. Nimirum in vitæ apertum diſcrimen incurrere maluit (nam ſtatim ab illis ob eam rem lapidibus eſt obrutus) quàm eorum prauis affectibus obſequendo immerentibus malè precari, atq; ominari, Balaaci 41. etiam vulgi ſermone trita eſt hiſtoria, qui cùm Balaamum vatem in Iſraëlitas immiſiſſet, eos vt Diris deuoueret: non quiuiſſe tamen eum id facere, ipſa aſina cui inſidebat pertinaciter reſtitãte, ac humana etiam voce cum domino expoſtulante, quòd non intelligeret diuinitùs ea prohiberi, ad quæ properabat: ſicque non modò mala non eſt imprecatus Iſraëlitis: ſed & ipſos

40. Ioſeph Antiquit. Iudaic lib. 14. cap. 3.

41. Numeror. 22. verſ. 12. & ſ. 24 verſ. 10 & Numero. 24. verſ. 9

ſauſtis omnibus eſt proſequutus ipſæ Dæmon; quem omni ſtudio in perniciem hominum incumbere certum eſt: ſi quando probitatis velo malitiam ſuam vult obtendere, nô alia re commodius ſe id factūrum putat, quàm ſi odium iſtius maledicentiæ, ac deteſtationis præ ſe ferat aliquod: vti nouum non eſt pudicitiã ab impuriſſimis ſcortis ſæpè laudari. Cuiꝰ generis eſt, quod Plutarchus 42. de quadam ſacerdote Atheniéſi recitat: quæ populi iuſſu adduci non potuit, vt Alcibiadem execraretur: quòd diceret precandi cauſa, nô imprecandi ſe ſacerdotiú iniјſſe. Quo magis mirum eſt hodie tam frequentes eſſe in ore pleriſq; omnib. Chriſtianis eiuſmodi execrationes, vt iam ex aſſuetudine damnari, ac reprehendi deſierint. Ac quòd ſæpè excidant etiam incogitantibus, vti vſus procliuitatem facere ſolet, in crimen amplius non vertantur. Et clamat tamen D. Hieronymus 43. eos qui negligunt oris maledici cóſuetudinem reſecare, etiamſi non corde maledicant, tamé immũditiam labiorũ ſecundum Eſaiæ verbũ, & inquinamenta oris incurrere. D. quoque Petrus, quo ei licentiæ fræna magis iniјciat, mãdatum neceſſarium ponit, vt perpetuò benedicamus: ſciétes nos in hoc eſſe vocatos, vt benedictionem hęreditate poſſideamus: non etiam conuitio laceſſiti, non iniuria affecti: non contentione exaſperati.

42 In Proble. Roma problem. 42.

43. In Leuiticũ

Nam

Nam & Michaël (inquit idem Hieronymus 44) licet cum diabolo de Moſis corpore vehementiùs contenderet: nunquam tamen ei & certè maledictione digniſſimo iudiciũ blaſphemię inferre voluit. Quid igitur iam futurum putamus, ſi temerè conijciatur maledictum? nempe vt ſtatim recidat in eum, qui coniecit: vti qui in cælum ſagittam torquet, ſæpè eam in ſe ruentem admittere cogitur. Sicut auis in incertum volans (inquit Salomon 45.) & paſſer quolibet vadens: ſic maledictum fruſtra prolatum venit ſuper eum, qui miſit illud. Et adhuc audemus nobis ipſi imprecari, ſi res ita ſe non habeat, vti eam verbis aſſerimus: quamuis tacita nos mendacij arguat conſcientia. Quin igitur itidem mirari deſinimus, ſi ſæpè conditionem noſtram accipit, ac in articulo ipſo nos opprimit, qui ſemper in inſidijs ſtat, ſuam nos vt prædam faciat? Archiplanus, vti non adeò pridem eueniſſe recitat Vvierus 46. ei qui in iure falſum pro re cauſaque ſua deierans, hoc fidei maioris ergô addidit in malam rem ipſe vt iam abiret, ni verum loqueretur. Nam illicò ſublatum Diabolus videntium oculis illum eripuit: nec vllibi vnquam poſteà apparuit. Et hic quidem cõmiſeratione indignus fuit, qui ſic inconſiderata, dementiq; ſua temeritate ſibi malum accerſiuit: ſiquidem nulla eſt iniuria, quæ fit in volentem: ſed quæ hæc indignitas eſt

44. In Epiſt. I. ad Titum cap 3.

45. Prouer. 26.

46. Li de præſt. Dæm ca. 17

tas eſt iratorum etiam parentum impreca-
tionibus aſtringi liberos, atque ex ijs noxá
illos contrahere? Nam id multoties eueniſ-
47. Lib. 2. de legibus. ſe teſtantur hiſtoriæ. Et cenſuit Plato 47.
functius nihil quicquam illis accidere
poſſe; Imò & ſolam indignationem inau-
ſpicatam eſſe, ac nō rarò infortunium affer-
re. Noui ego homines (inquit Olaus Mag-
48. Hiſt. de gentib. Septen. lib. 14. cap. 2. nus 48.) adhuc ætate mea paterna benigni-
tate excluſos, qui continuò omnem infeli-
citatem, inopiam, calamitatem, infamiam
eſſent experti. Qua etiam de cauſa in Aqui-
lonarib. terris ab antiquiſſimis ſæculis inter
laicos, & eorū ſobolē fuit vſitatum: vt pue-
ri, puellæq; lectum petituri ordine ætatum,
recitata Dominica oratione, & Angelica ſa-
lutatione paternam benedictionē accipe-
49. Eccleſiaſti. 3. rent. Et concionatur Salomon 49. patris be
nedictionē filiorū domos ſtabilire: matris
maledictionē eas ſuis ſedibus, fundamen-
tiſq; conuellere. ſed hæc forſan nimis mul-
ta in re non vtique admodùm dubia, & con-
trouerſa; ad alia iam properemus exempla.

ALIVD IN EAMDEM SENTENTIAM exemplum: ac quomodo cædes à Dæmonibus factæ nullum ſæpè ſui veſtigium oſtendant.

CAP. X.

ALiud ſequitur ſuperioribus haud i-
ta diſſimile exemplum de Bernardo
Bloquatio: quem cùm Ioanna à Banno ..o-
pus

pus in quodam rure faciens cum bigis præ-
tereunté,ac forte Argentoratum,vbi mer- 1. Manerij. Non... 15..
ces aliquot compararet, properantem ani-
maduertiſſet: memor pridem acceptarũ,&
adhuc tamen inultarum iniuriarum,deuo-
tione, ac execratione ſua infortuniũ, quale
in huiꝰ libri periocha narratur,illi peperit.
Nam vix adhuc imprecari cœperat,cũ ille è
curru,in quo ſedebat ,præceps tanta vi de-
iectus eſt, vt illicò exanimatus ſit; integro
nihilominus toto corpore,nec vel vulnere
vllo ſaucio, vel liuore decolorato , vel tu-
more inæquali, vel deniq; luxato,intorto,
aut vlla ſui parte læſo; vt illi interclufam
animã, Interceptoſq; omnes vno momento
ſpiritus fuiſſe à Dæmone credibile ſit. Cui
rei fidẽ ne quis putet à ſola ſagæ illius con-
feſſione eſſe mendicatam, ſciat & ei in om-
nibus cõſentientem fuiſſe Ioannis Aurigæ,
qui in illa profectione Bloquatio operam
ſuam locauerat,affirmationẽ vel multis an-
tè diebus,quàm à ſaga agnoſceretur,in vul-
gus ſparſam,atque indicatam, præterquam
quod necis illius noua , atque inaudita ra-
tio argumentum dedit allatæ ab inſolétio-
re aliqua vi,ac poteſtate infortunij. Ac quo
niam habet hæc hiſtoria inter cætera prõp-
tam Dæmonis in obſequendo diligen-
tiam, ſi quando ad nocendum à ſuis aſciſci-
tur: hoc etiam ad eam teſtimonium Ioan-
næ Montenaienſis 2. adijcietur, referen-
S 4 tis ra-

2. Condelij menſe Iul. 1582.

tis rarò ſe quicquam Dæmone ſuo in alterius poſtulaſſe perniciem, quod ſimulac dictum, factũ non eſſet: adeò is ad omnẽ malè agendi occaſionem aſſiduus eſt, & diligens.

ALIVD RVRSVS EIVSDEM CVM ſuperioribus argumenti exemplum, cuius probabilitas prætereà veterum authoritate defenditur: Tum quo præſertim nitendum ſit præſidio aduerſus Satanæ inſidias, atque incurſiones.

CAP. XI.

1. Nanceij.

EIuſdem etiam argumenti & ſententiæ eſt quæ proximè in eadem periocha exponitur narratio Malefica 1. cui Aſinariæ nomen vulgus fecerat, hoſtiatim ſtipẽ Nanceij cogere ſolebat: eiuſque ætas, ac incommoda valetudo ſic iam miſericordiam potentiorum erga illam concitauerat, vt ab ijs ceu in demenſum aliquid quotidie acciperet, quod ſatis vitæ haud ægrè tolerandę eſſe poſſet. Cũ igitur ſuo more ſtans ad propræſidis fores eã ſibi dari importuniùs poſtularet: ac tum inauſpicatò egrediens maior natu eius filius iuſſiſſet in aliam horam vt faceſſeret, quod tũc fortè domeſticis non eſſet erogandi otiũ: hoc illa indignè ferens, quod promptum habẽt in ore ſagę omnes, illi eſt imprecata. Nec mora, quaſi pedem in ſilicem is impegiſſet, caſu adeò violẽto procubuit, vt præ dolore domum ſe ſtatim referre cogeretur: vbi omnem rem do-

meſticis,

meſticis,quo pacto accidiſſet, ordine enarrans hoc adiecit ab imprudentia ſua,aut inconſulto greſſu non eſſe partum ſibi illud infortunium:ſed à maiore vi aliqua quæ ſe à tergo perculiſſet, nihilque iam dubitare quin ex eo membrum fracturus fuerit,niſi cadenti Deus opem tuliſſet: Nam & ei me (inquiebat) ſigno crucis muniens primo mane ſuppliciter commendaueram: Nihilo magis tamen poſt hæc quieuit malefica. Nam cùm indignabundus Dæmon, quod ſic fruſtra tentauerat,ei renuntiaſſet;multo vehementiùs illum rogare,ac obteſtari cœpit adoleſcentem vt pergeret quouismodo perdere,quod quidem illi facilè erat facere,ſi imparatum ab eo matutinarum precationum,crucíſque munimine aliquãdo adoriretur. Hoc ſiquidem impedimentum ſuperioribus conatibus ipſe Dæmon cauſatus fuerat. Euenit igitur non admodum multis pòſt diebus,vt is adoleſcens è cœnaculi feneſtra brachium proferens pendentes è proximo muro paſſerculos nido detracturus ſublimis à tergo tolleretur, perque eam feneſtram præceps tanto impetu deijceretur,vt pro mortuo domum referretur: vbi tamen poſt aliquot horas factus vtcunque ſui compos patrem etiam lacrymis lamentiſque deditum iuxta ſe intuens: noli, inquit, mi pater, quicquam mihi ob illud ſuccenſere infortunium: Nam certè

procul hîc culpa omnis à me eſt, ſed extruſit me foras etiam renitentem neſcio quid à tergo imminés, ſuperinducta etiam grauiori re aliqua, quo vehementiùs deprimerer, ac deijcerer. Et certè iuxta illum iacentem, ac proſtratum repertum fuerat lignum ex ſtrue, quæ in ſuperiore horreo ad vſum familiæ congeſta fuerat: Atque hæc conſtantiſſimè perſtans dicere, aliquot poſt dies è viuis abijt. Accidit etiam intra paucos alios vt Aſinaria illa tum ex aliarum maleficarũ indicijs, tum ex diuturna, qua laborauerat, ſortilegij ſuſpicione, ac diligẽti ſuper ea re inquiſitione in vincula conijceretur: Quam ego ex elogijs teſtium interrogaui, tandẽque rationibus, ac ſine vlla tormentorum vi eò adegi, vt ſua ſecus admiſſa omnia ingenuè fateretur. Inter quæ & hoc fuit, quod totidem quibus puer ille verbis magna confidentia recitauit. Nam ſtatim ac patratum fuerat à Dæmone facinus, is ad eam in macelli vicinia tum commorantem aduolauerat, ac rem omnem, vti geſta erat, enarrauerat: perrexitque hæc illa aſſeuerare, dum mors ſubijciente flammas carnifice ipſam occupauit. Nec noua, primumque audita eſt iſta in homines Satanæ laniena, & crudelitas: ſed habent veterum hiſtoriæ, tum ſacræ, tum profanæ plura de ea re documenta, quã vſus veniat. Ingenti vẽto, quẽ Satan ex ſolitudinibus excitauerat, ædes in quibus

quibus conuiuium agitabant filij Iob 2. deiectæ ſunt, qui omnes ad vnum earũ ruina ſunt oppreſſi. Saræ 3. Raguelis filiæ ſponſos ſeptem Aſmodæus, id eſt, deſtructor Angelus (Rabini mortis Angelum appellant) ea qua primum quiſque lectum genialem nocte inierat, interemit. AEgeam proconſulem, cùm beatum Andræam Patris vrbe Achaiæ in crucem tolli iuſſiſſet, malus ſpiritus corripuit, ac præfocauit. Marcus apud Pſellum 4. ait Dæmones ſæpè igne, ac præcipitio homines perdere, imò nauigia viris onuſta vndis obruere, ac funditus ſubmergere. Leuinus Lemnius 5. latenter immiſcere ſe alimẽtis, humoribus, ſpiritibus, auræ, atq; aëri quem intra corpus concipimus, ac quo ſpiramus, multaq; alia quæ nobis vſui ſunt, & valetudinẽ conſeruãt, deprauare, ac vitiare. Et deniq; illum clamant ſacræ literæ 6. leonis famelici, ac rugientis inſtar obambulare, curſitare atque oberrare nulla non terrarum loca, dum offendat in quem virus ſuum poſſit effundere. Quin igitur adeò ſęuæ, truculentæque beſtiæ opponimus ſolidę fidei clypeum, ſpiritus gladium, galeam ſalutis; alia quaſi ſuccenturiata præſidia, temperantiam, integritatem, vigilantiã, ieiunia, precationes, obſecrationeſq; aſſiduas, ac præſertim antelucanas, & matutinas? Nam ijs certò ſuos conatus prohiberi, atque infringi ipſæ etiam ſagæ profitentur. Et cer-

2. Iob. cap. 1. verſ. 19.
3. Tobiæ ca. 3. verſ. 8. & 9.
4. Ca. vbi ſex Dæmonum deſcribuntur ſpecies.
5. In exhort. ad vitam opt. inſtitu.
6. D. Petrus Epiſt. 1. ca. 5. verſ. 8.

Et certè non eſt ſine exemplo, quod olim id ſacros vates factitaſſe Bibliorum codices paſſim teſtantur. Sic Dauid 7. in anguſtia
7. Pſalm 5. conſtitutus: Deus Deus meus ad te de luce vigilo: Mane aſtabo tibi,& videbo: mane o-
8. ratio mea præueniet ad te 8. Sic Eſaias 9. Eri-
Pſal.n.72. git mane, mane erigit mihi autem Domi-
9. Cap.27. nus. Rurſus 10. Anima mea deſiderauit te in
10. noctes: ſed & in ſpiritu meo,& in præcordijs
Cap.26. meis ad te de mane vigilabo. Siquidem Dominus oratione ſuorũ inuitatus eos ab impendentibus periculis defendere,ac protegere ſolet: non quidem ſecundum carnis ſuæ propoſitum: ſed iuxta Spiritus Sancti conſilium. Quo magis demiror quorũdam in cenſendis Chriſtianorum moribus inconſideratam, ſupinamque ſapientiam: qui ſi quod Nolanis de mane datur ſignũ, quo excitentur homines ad tam ſalutares, ac pias preces,& ijs quaſi oſcitãtibus auris vellicetur: id illicò damnent, atque improbent: quia nimirum ab illis vſurpatur, à quibus in conſtituenda, colendaque religione diſſentiunt.

ALIA QVOQVE EIVSDEM ARGVmenti cum ſuperioribus exempla, ac vt Dæmones eos præcipites deijciant, quibus nocendi prouinciam à ſagis acceperunt.

CAPVT XII.

SVBIT

SVbit rurſus ſuperiori facto vnum, atq; alterum non diſſimile de ruſticis quibuſdam, quorum alius luxuriantes ex arbore ramos amputãs: alius tundendas fruges ex horreo in aream deijciẽs, in ſummo curru fœnum cõcinnans, atq; adaptans, nihil etiam temerè periclitantes: detruſi tamen, ac compacti ſunt in terram adeò violenter, vt ſemineces inde efferri oporteret: nullo, qui impuliſſet, ac deturbaſſet, vllibi apparente. Propria etiam magis ſunt quæ ſequuntur. Pyrus erat in deuio nemore, è quo Ioannes Rotarius 1. ſibi fructus pridem deſtinauerat legere: nec putabat tam abdito, atque obſcuro loco à quoquã animaduerti poſſe, qui bolum huncilli è faucibus eriperet. Notata nihilominus eſt & ea arbor à Deſiderio Saleto eius tribuli, qui prior occupans pyra decerpere: atque in ipſo facto deprehenſus, nõ longè abijt, quin Rotario præreptæ prædæ pœnas daret, ſiquidem facilè fit quod iſtiuſmodi hominũ monſtris doleat, quodq; ad vindictam accendat: Ergo vt illi conſueto in alijs more Diras eſt imprecatus, turbine ſubito inuolutus, ac in terram deiectus crure altero ſic eſt debilitatus, vt ſe loco prius mouere non poſſet, quàm accurrẽtes ad eius clamorem, qui in nemore pecorum greges cuſtodiebant, ſubnixi, atque adminiculati domum eum reducerent. Nec adhuc vulnus tum coalue-

1. Huccurtiæ Ann. 1586.

coaluerat, cùm Rotarius iſta primùm ſpontanea ſua confeſſione patefecit. Huius generis eſt & aliud de Apra Hoſelotia 2. Ea filium habebat in famulatu Ioannis Halecuriani: In hunc herus ſæuitiam adhibuerat ob furtum, cuius illum præ cæteris qui erant in familia inſimulabat: Id dolens mater, ac cupiens vlciſci, occaſionem ſedulò captabat, quo id faceret: Ac cùm aliquando is iumenta è paſcuis domum reduceret, atq; horum vni otioſus inſideret, accedens illa vnà cum ſuo Dæmone, ſubducta tamen omnium oculis, collum equo tum commodè depreſſit, vt per id dilapſus ſeſſor, atque in humum depulſus crus perfringeret. Quod & adhuc ex eo lapſu claudum, diſtortumq́ue apparebat, cùm is veneficæ teſti committebatur.

2 In ſuburbiis D... oppid. Tullia. 15 Cal. Mart. 1587.

ALIA ETIAM DE EADEM RE EXempla: tum vt Dæmones, eorumq́ aſſeclæ Striges tectis, ædificijsq́ latenter ignem iniiciant.

CAPVT XIII.

Claudiæ Fellææ 1. Maielaienſi cum vicina muliere rixæ frequentes fuerāt, vti ſæpè vicinitas inter æquales parere ſolet iurgandi occaſionem ac procliuitatem: pridemq́ue ſecum illa reputauerat, quemadmodum vicinam latenti aliquo vlciſceretur infortunio: Id enim clàm erat faciendū, quod populares oēs, ſi quid ſibi deterius accidiſſet, id factū in Fellæā illicò reijce-

1. Lanfrecutiæ 7 Id. Maij 1588.

ijcerent.Initur de hoc cum Dęmone conſi-liũ: Placet eam ſuo more opus ruri facere, interea dũ is in vrbe partes ſuas exequitur, ne qua eius quod accipiebatur facti ſi domi fuiſſet ſuſpicio eã attingeret. Ecce verò vicinarũ ædium occluſis, obſeratiſq; foribus audiri intus miſerabiliter eiulans puer, quẽ mater abiens ſolũ domi reliquerat. Accurrere qui audiebant oẽs, ac fores properè effringere, viſuri ecquid illi contigiſſet, quo clamores tantos ederet: Reperire illũ prunis candentib. vndiquaq; adopertum, atq; obrutũ, excutere citiſſimè, tum cunis detrahere, vt quantum poſſent ſeruarent incolumem: Sed iam animã agere, ac inter ipſas illorũ manus emori. Peruagari igitur rumor Fellææ haud dubiè hoc eſſe inceptũ, quæ ſimili damno plures alios antè mulctaſſet, dicebatur: In illã idcirco de hoc, alijſq; facinoribus quorũ pridem inſimulabatur diſquiſitiones fieri, ac tandem eò res redire, vt ingenuè id crimẽ vti ſuum agnoſceret, ac amplecteretur, ſingula quemadmodũ eſſent à Dæmone ſuo rogatu patrata, denarrãs, maximeq; illud de candentibus carbonibus, quos is in proximo foco ſub cinere repertos bacillo extraxerat, ac miſelli infantis cunis ſuperiniecerat. Ac quoniam in eum ſermonẽ incidimus, qui exuſtiones, incendiaque à Dæmonib immiſſa continet: iuuat & de hoc exempla aliqua & ea quidem diuerſa ſub-

ſa ſubiungere,quibus magis eius rei veritas, quæ à tam multis in dubiũ adducitur, elu-ceſcat,atque adiuuetur. Colmerij, qui pagus eſt in ditione Diui Iacobi à Tauagni D. Apri Cœnobiarchæ, viri in ea nobilitatis, ac fortunarum amplitudine, qua ſumma fruitur, comitatis, beneficentiæ, atque integritatis laude illuſtriſſimi: euenit intra annos viginti, vt eius loci incolæ petulantiſſimus quidam Dæmon non ceſſaret noctes, dieſque domeſticos lapidibus impetere: quod cùm & ſæpè, & fruſtra feciſſet, ſic illi id tandem ludibrio habere cœperunt, vt pro eo probra,conuitiaque iam non dubitarent regerere.Ergo profunda iam nocte ſic totam caſam momento incendit, vt nulla extinguendæ flammæ aqua ſatis eſſe poſſet:quin tota incendio ſtatim conſumeretur:vti ego rei inſolentia adductus cupidius à vicarijs addidici, cùm illac fortè mihi non multis pòſt diebus iter eſſet. Subit & aliud factum, & id quidem ἀδελφὸν illi Medeæ, quæ Creuſæ Creontis filiæ dono miſit concluſum in capſa ignem Magicum: vnde ea,in qua tum erat,regia conflagrauit: Iana Nigra 2. Armacuriana obnixè à Franciſca Huyna contenderat,vt ex maſſa, priùs quàm illam in furnum condit, particulam decerperet:vnde ſibi libum alendis puſionibus facere liceret: Paſſa repulſam,quòd illa demenſum id eſſe incertos dies toti familiæ

2. Lecherijs. Cal April. 1588.

milię diceret,nec ſine eius fruſtratiõe quicquam inde domi poſſe: non deſtitit animo voluere,quemadmodum ei repulſæ dignã rependeret gratiã.Nec in hoc hæſit diutius. Nam accepto à Dæmone linteolo, quo erãt conuolutæ minutiæ quædam inſtar fœni deſecti, admonita eſt clàm illud deponere in Huynæ ædes,ac properè faceſſere: futurum enim,vt non multò pòſt flammã conciperet ſubitò, vnde illæ cum omni ſupellectile cõſumerentur. Linteolũ igitur glomo obuoluit, ac Huyne tũ fortè aliquid in furnaria agenti vænale offert in telæ, quam illam adornare audierat,licium, ſed cũ negaret eo ſibi opus eſſe, quod ex domeſticis operis ſperaret plus ſatis ſibi futurum, nihilominus bona illa in piſtorium lacum, qui prope erat,abiecit: addens ſe, ſi id illi tum vſui eſſe nõ contingeret,cùm vellet reſtiturum. Ac vix pedem extulerat, cùm deflagrare cœpit cella illa farinaria, quæ depoſitum glomum continebat:deinde & vniuerſa domus adeò præcipiti ardore,atq; incendio;vt nullum ei remedium ſatis maturè afferri poſſet. Res vtriuſque deſerta,ac ſeparata aſſertione ſimul ei ipſo euenta fidẽ ſibi apud omnes indubitatam vindicauit. Finem fecero, ſi prius ex Eraſmo Roterodamo 3. huic non diſſimile exemplum recitauero. Oppidum eſt, inquit, in Heluetia nomine Schiltach,quod 4. Id. April. Ann. 3. Epiſt. famil. li. 27. ca. 30.

T 1533. to-

1533.totum ſubitò conflagrauit:Eiuſque incēdij cauſam, quantū illius loci municipes apud Friburgi magiſtratū. quæ vrbs illinc abeſt octo milliaribus Germanicis renunciauerunt.talem fuiſſe rumor eſt. Dæmon ſibilo ſignum dedit è quadam ædium parte:caupo ſuſpicans eſſe furem, aſcendit, neminem reperit, ſed idem ſignum rurſus ex altiore cœnaculo redditum eſt.Et huc conſcendit caupo furem perſequēs: Cùm nec illic quiſquā appareret,ſibilus auditus eſt è faſtigio fumarij.Illico tetigit cauponis animum eſſe Dæmoniacum quiddam: iubet ſuos eſſe præſenti animo: Acciti ſunt ſacerdotes duo: Adhibitus exorciſmus: Reſpondit ſe eſſe Dæmonem: Rogatus quid illic ageret: Ait ſe velle eruere oppidum: Minantibus ſacrificis reſpondit, ſe pro nihilo ducere minas illorum; quod alter eſſet ſcortator,vterque fur. Aliquanto poſt mulierculam,qui cum habuerat conſuetudinem annis quatuordecim; cùm interim illa quotannis,& confiteretur, & acciperet Euchariſtiam,ſuſtulit in aërem, impoſuitque fumarij faſtigio:Tradidit ollam,iuſſit vt inuerteret,inuertit,& intra horā totum oppidum exuſtum eſt. Et hîc quidem tam prompta,rapidaque à Dæmonibus incendia non eſt quod valde miremur: qui habeamus etiam hac tempeſtate homines illorum excitandorum peritiſſimos, non

dico

dico pulueris illius bombardici, aut aliorum iſtiuſmodi ἐμπυρευμάτων, quibus tota ædificia citiſſimè conflagrare, ac conuelli videmus vſu, atque artificio, nam hæc vulgaria ſunt, & quotidiana; ſed reconditiore aliqua quæ humanum captum ſuperet, via, atque ratione: Ante hunc annũ fuit in comitatu principis cuiuſdã Baro è Germania (neutrũ nomino, quamuis id mihi promptum ſit facere) qui profiteretur habere ſe, quod ſi per domos aliquot ſparſiſſet eam in qua eſſent vrbem, multis etiam, poſtquam inde exceſſiſſet, diebus vniuerſam eſſet incenſurus, atque inflammaturus: hocque quale eſſet per interpretem Comiti illius principis filio tandem aperuit, vtroque tamen prius iureiurando adacto non eſſe ſe hoc arcanum cuiquam vnquam prodituros, ac communicaturos. Equidem ſcio ex Plinio 4. Naphthæ tãtam eſſe cum igne cognationem, vt flamma transiliat in eam vndecunque viſam. At id quod πυρπολητὴς ille ſic diſſeminãdum docebat, tale eſſe nequit: quòd, vt audio, iacere ſine vlla noxa multos dies poſſit, in eo etiam cubiculo, vbi luculentus, perenniſq; alioqui ſit caminus. Execrandũ certè, ac deteſtabile inuẽtum, à quo nullus iam hoſpes ab hoſpite tutus ſit futurus, quo ampliſſimæ quæque vrbes, atque ornatiſſimæ, tot etiam ætatum operis extructæ, ac fundatæ

4. Cap. 105. lib. 2.

vnius hominis improbata libidine momento ſint perituræ: afflictis, atque euerſis vnà oppidanorum fortunis omnibus.

ALIA ITEM IN EANDEM SENTENtiam exempla duo: ac quemadmodum Dæmones ſuorum oratu illis oris ſpiritum obſtruant, animamq́ intercludant, quas vlciſci cupiunt.

CAPVT XIV.

RVſtico cuidam nomen fuit Maluſticæ, huic caſtrum ad, Moſellam ſumma luce properãti, vt è lactis prouentu pecuniæ aliquid cogeret in ſumptus rei familiaris, violẽter turbo, reliquo aëre alioqui placidiſſimo, omnem ſpiritũ ſic intercepit, vt diu vitę dubius ac incertus iaceret. Hanc illi perniciem per Dæmonem ſuum parauerat Franciſcus Fellæus 1. quo animũ ſuum multis iniurijs exulceratum expleret, vti ipſe ſponte, ac ſola admiſſi pęnitentia ductus pòſt agnouit. Huic germanum eſt illud Iacobetæ Vveher 2. quę vt pridem occluſum in adoleſcentem vicinam odium, citra ſuſpicionem magis effunderet: eam dum ruri eſſet vento adeò vehementi per Dæmonem ſuum corripuit, vt ex eo in dies facta turgidior, tandẽ opprimeretur. Nurſiæ ſereno cœlo (inquit Iulius Obſequentius) nimbi orti fuerunt, quibus homines duo fuerunt exanimati L. Scipione, & Caio Lælio Coſſ.

1. Pengeij 13. Cal. Ianu. 1584.

2. In ditione Duſana, menſe Sept. 1584.

RVRSVS ET ALIA DE EADEM RE *exempla: atque vti Dæmon obiter illis vulnera infligere ſoleat, quibus nocendi mandatum à ſagis habet*

CAPVT XV.

ALterius oculi clade Coleta Piſcatrix 1.
1. mulctauit abſens Claudiũ Iaquiminũ municipẽ ſuum: cùm de ea re mãdatum Dæmoni ſuo dediſſet, vti ipſa apud Quæſtorem de ſortilegio reſpondens ingenuè eſt confeſſa. Cuius rei fidem etiam adauxit, quod idem Iaquiminus pòſt retulit vulnus illud oculi ſibi inflictum, quaſi ab impingente, ac demiſſo per vim ramo: cùm tamen hinc, indeq́; arbores nullę vel multis paſſibus ſtarent. Ob idq́; iam tum fuiſſe ſuſpicionem arte aliqua mala id damni illi datum fuiſſe. Non alienum eſt ab hoc quod narrat Iacobeta VVeher, cuius proximè mentio eſt habita. Cùm, inquit, multis de cauſis peroſus mihi eſſet ruſticus quidam vnà in ijſdem ædibus mecum habitans: nec viderem qua ratione citra deprehenſionis periculum vlciſci poſſem (erat .n. is acer ad diligens mei obſeruator) tandem viam reperi, qua id facerem. Nam efflagitante me Dæmon in eius genu, dum inter dumeta opus aliquod faciens verſaretur, ſpinam vehementius incuſſit, vnde integrum trimeſtre ſaucius non prius conualuit, quàm ego miſerta tam diuturnum dolorem rurſus

Gerbeuillęi Non Maij 1585.

illi à Dæmone curationē impetro: qui eam obiter, dū aliquot poſt dies in interiore ſyl ua lignatur, infuſo in vulnꝰ vnguine ſtatim adhibuit. Totam hanc rē vti elegio ſuo ſaga perhibuit, ruſticꝰ pòſt de ea rogatꝰ per omnia ſua momēta confirmauit. Simile quiddā eueniſſe Aproniano Syriam peragrāti memorat Ammianus Marcellinus 2. idque adeò ſic eius animum in veneficos inflammaſſe, vt eos quoad vixit non ceſſarit omnibus pœnis ſupplicijſque perſequi. Et hic quidem operam ſuam commodare Dæmonem nemini dubium eſſe debebit: qui apud ſe reputauerit, quàm ſit illi animus ad nocendum procliuis, artes ad exequendam iniuriam expeditæ, & faciles. ſed hoc totum de ſpinæ infixione, deque vnguinis infuſione commentitium eſſe crediderim, cùm illi nihil iſtiuſmodi aduentitijs, atque externis ad eas actiones adiumentis opus eſſe conſtet.

2. Lib. 26 rerum geſt.

DAEMO-

DÆMONO-LATREIAE.

LIBER TERTIVS.

EODEM MENTIS ERRORE NOS nunc Diuos morborum authores facere, quo olim Ethnici infortuniorum ſuorum cauſas in Deorum aliquem reÿciebant. Ex eo rurſus alium eſſe creatum de ſanatione ab ÿſdem neceſſariò petenda, quaſi qui ſunt à Scorpionibus icti. Quem non parum confirmant quæ in ea Dæmones portenta ſub ſpecioſo miraculi nomine interponunt Et an præſtigias tantùm, vel etiam veritatem ea habeant diſputatur.

CAPVT I.

DEVM peccata hominum ſeuerè vlciſci paſſim loquuntur ſacræ literæ. Nam & Sodomitarũ 1. ꝙ hoſpites auerſarentur 1. Geneſ. c. 19.
mutuiſque ſe libidinibus con- verſ. 24.
taminarent, tum vrbem euertit funditus, tum regionem ſic ſterilitate damnauit, vt nullarum poſteà plantarum, fructuumque vnquam ferax extiterit. Et Dauidi per Gadum prophetam 2. ob cenſitũ populum in 2.
pœnam, facta tamen optandi poteſtate, in- Samuelis 11 cap 24.
dixit, aut famẽ per ſeptenniũ duraturã: aut verſ. 1.
bellum per tres menſes iniquo Marte cum hoſte gerendum, aut peſtilentiam per tri-

3. duum inter Hebræos graſſaturam. Iſraëli-
Daniel 1. tas quoque propter eorum impietates, ac ſcelera apud Babylonios ſeptuaginta annis in exilio eſſe voluit. Denique diſertis Decalogi verbis determinatus eſt ſe parentũ idololatriam vindicaturũ in filios ad tertiam, quartam ve progeniem. Et nunc etiam iræ ſuæ in nobis gladium ſæpè diſtringit; vt exempla ſtatuat, à vitijs reuocet, in viã reducat. Iam vt nemini dubiũ eſſe debeat, quin manus eius vbique malis impendat.

4. Senec in Herc. fur. *Sequitur nocentes vltor à tergo Deus 4.*

Sed ad hoc ſibi miniſtros iam tum ab eo tẽpore conſtituiſſe, quo peccatum hominem primum inuaſit ſpiritus videlicet flammæ inſtar vrentis ipſa elementa, vniuerſamque adeò mundi machinam nemo quantumuis Eccleſiaſticorum ſermonum inſolens non intellexit. Iam vt mirari libeat inconſultam quorundam pietatem, qui eos quoque quos in beatorum numero collocant, in iſtius tam triſtis miniſterij partem vocant: quo ſcilicet mortalibus venerabiliores, formidabilioreſque reddant: hunc pſora: illum igne ſacro, alium morbo comitiali armantes in hominum perniciem, vt ſuas ipſi exequantur iniurias; vtpotè contempti, non ritè culti, aut aliqua alia ratione læſi, ac violati. Quod ſua iam ætate Porphyrius 5. conquerebatur vnum eſſe inter maxima mala, quæ à malis genijs mortalibus infero-

5. In lib. de ſacrifica. de ſpec. Dæm. bonorum atque malorum.

inferebantur: quod ſcilicet cùm eſſent ipſi infelicium paſſionum, quæ terrenis rebus inciderent, authores: veluti peſtilentiæ, penuriæ, terræmotus, æſtus, incendiorum, atque aliarum id genus miſeriarum, calamitatumq́ue: earum tamen cauſas in Deorum aliquem malignè reijcerẽt: quibus certum eſt ijs contraria fertilitatem, proſperitatẽq́ue magis placere. Eo ſcilicet pacto ad impias ſupplicatiões, ac ſacra homines impellentes, quaſi aliter Deos, quos tamẽ (inquit Cicero) nec iraſci, nec nocere philiſophorum omnium cõmune eſt, inimicos eſſent habituri: aut quod eſt etiam non minori cum impietate coniunctum, quaſi cordi ijs eſſet humana ſic incendijs, cædibus, ac ruinis dum odia ſua explent permiſcere, ac labefactare. Et Hipocrates vehementer eorum opinioni reclamabat, qui quòd viderent Epilepticos ſubito proſterni, ac conuelli eius morbi cauſam ad Diuorum aliquẽ, qui illis eſſet infeſtus, referebant, eumq́ue placandum vel voti nuncupatione, vel tabulæ ſuſpenſione aliqua putabant: Quæ certè querela multo magis in huius ætatis homines conuenit, quibus Chriſtianæ veritatis lux nõdum ſic excuſſit mentis tenebras, ac caliginem, vt ſuos adhuc Veioues, ac Robigines palàm imo cum pietatis opinione aliqua nõ habeant, ac muneribus ſcilicet placent: Vel vt apud eos in nulla ſint

columnas interiores memini me videre inſtructas, atque munitas linteolis, vnde penderent teſtæ, carbones, ſtuparum, ac capillorum glomi, ſcruta, vitrorum fragmenta, gladiorum mucrones, lacertoũ, ac bufonũ exuuiæ, atq; aliæ id genus quiſquiliæ; quas videntibus omnibus, qui adeſſe volebant, eò adducti ægri valetudinis ergô in maximo angore, vel euomuerant, vel parte ſui aliqua erumpentes eiecerant. Prætereà ingentem ſcipionum aceruum ibidem ab illis relictorum: poſtquam valetudine cõfirmata: nec iam vt anteà ijs per membrorum imbecillitatem innixi: ſed alacres, ac vegeti domum ſe recipiebant. Hæc omnia Salcedij olim in ea prouincia præturam obtinentis iuſſu noſtra ætate ſublata fuêre. Nec ob id tamen deſijt id fanum ſuam nobilitatem retinere: Nam tanta nunc adhuc affluit, atq; accurit ad eius famam hominum multitudo, quanta vnquam anteà maxima. Cui tu rei non dubito (Illuſtriſſime Princeps) quin pro tua inſigni erga Deum pietate, ſingularique ſapientia tandem ſis moderaturus, quando ea tui arbitrij eſt, in totáq; illa regione ſummus & religiones procuras, & imperium agitas. Potuiſſem porrò ea de re exempla multa proferre, ſi hæc ab initio ſcribere fuiſſet conſilium. Sed cùm ad id animum non ita pridem appulerim: duo tantùm adijciam, quæ in manus meas

hoc

hoc etiam anno peruenêre. Richæij, qui pagus eſt in ditione D. Othonis Ringraff, cœpit Nicolaus Vvanneſonius 7. decumbere ex morbo adeò graui, vt eius ſupra ſpẽ omnem eſſet valetudo: In hunc mala ſua arte illum iniecerat venefica quædam ex eius vicinia mulier. Anxiè igitur vt in eiuſmodi morbis diuturnis, ac ferè deſperatis fieri ſolet, omnes qui inuiſebãt rogare, vt ſi quid ſcirent ad ſalutem, id per eã quæ bonis omnibus ineſt alienæ calamitatis miſerationẽ ederent, ac communicarent: fortè & inter hos affuit bona illa vicina, quæ ceu miſericordia ducta, nam nec ſe ab ea omnino alienas profitentur ſagæ: ceu quod ad quæſtionem poſci ſe metueret ab ægroti neceſſarijs (ea enim de re iam frequentes minę in vulgus conſulto ſparſę fuerant) narrant vidiſſe ſe, qui eiuſmodi doloribus conflictati ab ijs conualuiſſent ſtatim ac Diuorum alicui vota nũcupaſſent, ac perſoluiſſent. Celebrẽ ad modũ eſſe in ea re de Bello Bernardo famã, ꝙ illum nunquam fruſtra à ſe quiſque vocatum ſenſiſſet: Mitteret igitur qui ſe ea gratia ad eius ædem vnà cum donarijs ſiſteret, ac cõceptis de more precibus morbum expiaret. Nec mora inuenitur qui eam peregrinationem ex conducto ſuſciperet, ac perficeret: Huic nomen fuit Hans Iacob: Is ritè, atque vti à ſaga præſcriptum fuerat peractis omnibus, cùm tandem domum reuerſus

7. Morlangij Non. Sept. 1587.

uerſus ipſum horæ momentum quo voto defunctus fuerat præcisè inter multa alia narraſſet, repertum eſt omnium, qui tum ægro aſtabant, conſentienti teſtimonio ab ea illi fuiſſe conualeſcendi initium: ac eo tépore magno nixu vitri fragmenta, & glomeratos capillos cœpiſſe euomere: Quæ & ipſi Iacob in fictili ſcutella ad maiorem fidem tum ſunt exhibita, vt videret: Matis Hay, Maths Maioris, Nobis Petter, ac complures alij, licèt diuerſi de hoc interrogati, totidem tamen verbis id retulêre. Et menſe Octobri Anni M D.LXXXVIII. ad me perlati ſunt ab affine adoleſcentula claui duo ferrei: quos ipſa multa permiſtos pituita videntibus, qui tum domi erant, omnibus euomuerat. Eiuſque morbi in quem illam anno ſuperiore Nicolæa Stephana, de qua poſtmodum fiet mentio, coniecerat reliquias fuiſſe omnes quotquot eius anteceſſiones, ac progreſſus cognouimus facilè iudicauimus. Nam & ab eo vomitu alui, quæ alioqui in lapidem indurüerat tumor ſtatim deſedit, & quæ annum integrum incómodiſſima fuerat valetudo, paulatim leuari, ac confirmari cœpit. Cui παράλληλον non malè annumerari poterit quod Langius 8. vir Anglus, dum Medicinam in Palatinorum comitatu faceret, à ſe obſeruatum ſcribit Anno M. D. XXXIX. Energumenam ſcilicet in eorũ Palatinatu fuiſſe; quæ poſt diutur-

8. Epiſt. Medicinal. epiſt. 41.

diuturnos, acerboſque ventriculi dolores clauos ferreos oblongos, atque incuruos, acuſq; æneas cera, ac pilis obuolutas imo ore proijceret, atque euomeret. Veterib. quoque hæc cognita fuiſſe vel illud indicat: quod Iulius Obſequentius Cn. Domitio, & C. Caſſio Coſſ. Aretij eueniſſe memorat mulieri cuidam, quæ farris grana affatim euomebat, cũ & ex eius naſo multa alia prætereà enaſcerẽtur. Et noſtra ætate editi libri ſatis multi, qui talium prodigiorum exemplis abundant. Sed non facilè eorũ ſententiæ acceſſerim, qui illa defendunt neutiquam talia exiſtere, qualia apparent: verùm potius ſic humanos ſenſus præſtigijs illudi, vt ſimulata pro veris amplectantur. Nã quod primùm autumant nihil foras extrudi poſſe, quod antè nõ ſit intromiſſum: Tantæ autem magnitudinis ea eſſe quæ ſic egeri videntur, vt neque per os demiſſa, neque per anum ingeſta; qui tamen duo capaciſſimi ſunt in corpore meatus, vel credulliſſimo cuiquam videri poſſint: hoc certè non vno modo reprehẽdi poteſt: Primùm, quòd multa naturæ etiam vitio in homine gignantur, vt lumbrici in ventriculo, calculi in renibus, lapilli in articulis, in lotio beſtiolæ formicis affines, atque id genus alia modum nullum retinentia, quæ tamen anguſtiſſimis meatibus ipſa eijciat: ſæpè etiam facto vulnere expellat. Imò quod Leuinus

Leui-

Leuinius 9. in ipſa facti ſpecie refert ex ſordidis vlceribus, ac vomicis, vnguium, pilorum, teſtarum, oſſiculorum, lapidum fragméta ſæpè eximi, atq; erui viſa ſunt, quæ humorũ putridorum cócretione coalita exiſtimarentur. Nemo tamé ea vel aliunde introducta fuiſſe, vel non incolumi corpore ſuo loco aliquantiſper conſtitiſſe ibit inficias. Ac quod etiam intromitti, atq; inculcari queant, ſi exemplis certandum eſt: habét enim ea in hoc genere diſputationis nó paruam authoritatem; ſuppetent ex recentioribus, iiſdemq; laudatis authorib. non pauca huius materiæ, & certa, & propria Lutetiæ (inquit Ambroſius Paræus 10) Biturix ſcholaſticus fuit nomine Camerarius, qui cùm imprudens graminis ſpicã fortè deglutiuiſſet, atque ea per tracheam in pulmonis ſubſtantiam eſſet demiſſa: tantis dolorum cruciatibus ſtatim eſt confectus, vt ex ea ægritudine mors propedié cóſecutura videretur. Sed natura, quæ ad ſui conſeruationem nihil non molitur, viam reperit qua ſe ea noxa confeſtim liberaret Primùm enim ſpicam tranſuerſis pulmonum lobis, tum coſtarum muſculis, ipſaque adeò quæ eas ſuccingit membrana incolumi Camerario eiecit, atque extruſit. Obſtetricati ſunt Fernelius, & Huguetius viri in arte Medica clari, ac nobiles. Quod ſequitur apud eumdem Paræum longè maioré admirationem habet

9. De occult. naturæ miraculis. lib. 3. cap. 40.

10. Chirurg. lib. 2. cap. 17.

habet:tũ propter intromiſſæ materiæ magnitudinem, ac eius penetrantis altiſſimè periculum: tum propter totius corporis, quę patent eius ambages, atque anfractus longam, innoxiámque tranſmiſſionem. Fuit, inquit, opilio quidam, quem prædones ruri fortè repertum adegerunt, vt ſemipedalem cultellum, cui corneũ erat manubriũ craſſitudinis pollicaris, in fauces ceu bolum aliquem ingereret: Ingeſſit ac ſex integros menſes corpore continuit: verùm ita tabido, ac macie confecto, vt facilè intus maximum angorem ineſſe cernere es: Tandem in inguine ſe oſtendit vomica fętido, graueolentiq́ue tabo diffluens: vnde cultellus ille aſtante vniuerſo municipij magiſtratu extractus, atq; euulſus eſt. Iobertus Monpeſſulanus medicus illum in Muſæo propter rei miraculum ſtudiosè aſſeruatum poſteà habuiſſe dicitur: conſecutus ſcilicet à chirurgo, qui artem ſuam in eo vulnere ſanando oſtenderet. Nam is Sommierium, quod oppidum à Montepeſſulano octo ferè milliaribus abeſt, habitabat. Finem fecero, ſi tertium ex eadem officina deprompſero. Rohannis Dynaſtes inter Armoricos generis nobilitate ſatis clarus morionem in delicijs non ita pridem habuit Guidonem nomine. Is vt ſunt eiuſmodi hominũ inconſultę, ac in ſemetipſos ſæpè periculoſæ, temerariq́ue manus enſis mucronem digitos tres longum

longum in fauces per os, quantum potuit, adegit: eumdemque per annum duodecimo pòſt die egeſſit, tranſmiſſis tot tenuiſſimæ, ſubtiliſſimęque ſubſtantiæ inteſtinis: qualia ſunt præſertim duodenum ieiunũ, & quod tenue propria appellatione dicitur: imò in ſinus tortuoſos, ſpiraſque multiplices conuolutis, atque implicitis. Si igitur hæc ſiue ingenerata, ſiue immiſſa ſua ſponte natura profert, nihil extra cancellos, quos ipſa ſibi circũdedit, euagata: quid tandem Dæmones facturos putamus? Quorũ (vt inquit Iob 11.) poteſtati nulla eſt quæ adæquari, aut conferri poſſit. Qui ſi conceditur, nec obſtet numen momento in mirandam altitudinem montes excitare, eoſdemque in profundiſſimas voragines deijcere: fluuios ſiſtere, vel etiam aduerſos agere: mare ipſum (ſi credere fas eſſet Apuleio 12.) penitus exhaurire, cœlũ deponere, terram ſuſpendere, fontes durare, Manes ſublimare, ſydera extinguere, tartarum ipſum illuminare, & vniuerſam mundi huius ſeriem ſurſum deorſum vertere poſſunt. ferrum igni emolliri, ſępè etiam liquefieri, denuoque in priſtinum rigorem indureſcere videmus: idque earum qualitatum ſola vi, quas imbecillæ hominum manus adminiſtrant. Et adhuc quiſquam dubitat credere Dæmones ea, qua ſunt prædíti, poteſtate maxima in humana corpora tã multis per-

11. Cap. 41.

12. Lib. 1. de Aſino auro.

uia foraminibus indere eiuſmodi ferramẽta, teſtas, ac lapides poſſe! quia nimirũ quãtitate ſua excludãtur, cùm vel ipſa pro nutu coarctare, extenuare, atque etiam in atomos minuere; rurſuſque, vbi ſunt immiſſa, priori figuræ reddere tota facilitate queãt; vel ſi ne hoc quidem ſic placet, ita meatuum vias diſtendere, vt iuſta capacitate illa admittere, ac cõtinere valeant. Quî enim factu difficiliora ſunt hæc, quàm annoſam quercum integro cortice, vel validam turrim cohærentib. cæmentis in torquere, manente vagina enſem omnem conterere, totum oſſibus hominem reliquo corpore incolumi comminuere, fœtum prægnanti ſuperſtite extinguere, illæſis loculis æs conflare; & diſiecto dolio vniuerſum vinum ſiſtere, ac continere? Quæ tamen omnia fulmen efficere perhibetur; vinẽ ac facultate innata, an Dæmonis alicuius adnitente potentia, atque impetu alibi commodius diſputabitur. Et memini videre me in Burdegalenſi prouincia, qui luxatos artus, fractaque membra reſtituerent, ac perſanarent, ſola eius cinguli contrectatione, cui id infortunium contigiſſet: licèt multorũ etiam milliarium ſpatio is abeſſet. Quod & ſua ætate eueniſſe Cato prodidit 14. Quo autem pacto id fieri potuerit non video, niſi ſi reconditam quandam adminiſtri Dæmonis operam in hoc agnoſcamus, qui ſubtilitate ſua

13. Seneca Natura. quæſt. lib 3 cap 31.

14. Apud Plin. lib. 28. ca. 2.

ſua membra affecta penetrans cæcam aliquam curationem ijs admoueat, nõ vtique diſſimili ab ea arte, qua modo dictum eſt, illum in corporibus humanis ſtupenda plurima peragere. Quæ omnia ſi quis velit ad certum naturę modum, atq; ordinẽ referre nihilo plus agat, quàm ſi cælum paſſa manu dimetiri tẽtet. At (inquiũt) agyrtæ, & præſtigiatores ita circũſtantiũ oculos perſtringunt, vt ſibi ferrum in iugulum adigere, idem ipſum mox ore expromere, pectus enſe trãſuerberare, venatoriam lanceam, qua parte minatur exitiũ, in ima viſcera cõdere; manũ præcidere: naſum transfodere, aliaque plura vulnera ſibi inferre videtur. Rurſus funiculos imo gutture in longuam ſeriẽ deducere; quaſi qui glomum aliquem euoluunt, atq; explicant, aures mutilare, & decurtare: ac quod nõ ita pridem vidiſſe fertur Germania, caput ceruicibus abſcindere, ſtatimq; in quem auulsêre locum incolumi homine reſtituere: fœni vniuerſum plauſtrum vnà cum auriga, atque equis vorare: aliaq; multa ad prodigium oſtendere, quæ quoque Dæmonum ope illis adnitentium effici omnibus eſt in confeſſo. Quanto magis igitur hæc procedet fabula, vbi eam ipſi abſque vllo hominis miniſterio Dæmones adornabunt. An non præ illis erit facile, atque expeditum vomiturientibus ægris quiſquilias, & ferramenta eiuſmodi clàm in

15. Cardanus lib. 18 de ſubtil.

os inſerere: quæ deinde videntibus, qui aſtant, omnibus ſe prodant, ac foras eijciant? Aut vulneris ſpeciem in cute præbere, vnde prodire, & quaſi emergere videantur? Nam certè id admittere, & fateri ſatius eſt; quod tolerabiliorem, ac probabiliorē cauſam habet, minuſq; naturæ videtur aduerſari. Sed hæc opinionum commenta omnia delet vna veritas non aſpectu tantùm, atq; oculorum quibus illudi poteſt luce cōprobata; ſed & ipſarum rerum attrectatione, præſenti confirmata: ſi quando ea in diuerſis, euiſceratiſque corporibus reperire contigit. Memini enim me puero mulierem veneficam, cùm pater meus tum Charmarum prætor vrbanus ex elogio teſtium interrogaret, interſecùs à ſe admiſſa hoc quoque agnouiſſe in vicini ſui, cui nomen erat Albimontano, ſura vomicam mala ſua arte excitaſſe, è qua ſi inſcidēdam curarent, glomus emanaret. Inſciſa igitur vomica, ac mul tùm ex vulnere hians glomum qualem in textrinis videre eſt oſtendit: quem chirurgus Volſella apprehenſum videntibus omnibus qui aderat ægrè etiam extraxit. Eum ipſe oculis meis vidi, cùm domum à chirurgo patris iuſſu eſſet allatus, domeſticique omnes illum attentè, ac otioſè conſideraſſent. Huic affine eſt quod Langius 16. cuius paulò antè à me laudata eſt authoritas, de ea re ſcriptum reliquit. Oppidum eſt (inquit)

16. Epiſt. Medicin. epi 42.

quit) in Germania (Vvlrich lingua patria vocant) In eo agricolam quemdam (Nenſſeſſer cognomine fuit) latētes, atq; occulti quidam corporis dolores ſic diuexabant, vt præ impatientia ipſe ſibi ſua manu iugulum feriret: Nam & de viui interiore cute clauus ferreus antè detractus non ſine maximo eius cruciatu fuerat. Medici igitur cupidi perſpiciendæ, cognoſcendæq́; tam inſolētis morbi cauſæ mortui viſcera per vulnus patefecerunt: In ijs præſentibus omnibus qui adeſſe voluerunt oppidanis repertum bacillum, quatuor è chalybe cultelli: ferramenta alia duo: ac lanuginis, & capillorum pila ſatis magna. Hæc igitur cùm ſic ſenſibus veri nuntijs percipiantur, abſurdè nimirum facere videntur: qui rei nouitatem, ac difficultatem pro mendacio accipiunt: Quaſi quod inauditum ſit, aut difficile, id illico ἀδύνατον, καὶ ἀμήχανον habēdum ſit: ac non potius conueniat vnumquodq; ex ſe, atque vti re ipſa eſt, cenſere, quàm per affectatam incredulitatem in dubium, incertumque adducere.

DAEMONVM ALIA IN LABEFACTANdis, deprauandiſque hominibus aſtutia.

CAP. II.

HOc apud noſtrates plebeios præſertim, ac qui ruri habitant malo more inoleuit: vt ſi cui contigerit morbo labora-

ve inſolentiori, ac à vulgaribus alienioris ſtatim ex eius domo quem ea de re ſuſpectum habent eſculēti, poculentiue aliquid ſubſtractum curent: quod deinde in certiſſimam fruendæ valetudinis ſpem deuorēt, aut abſorbeant: Idque ſibi profuiſſe ad ſalutem non pauci retulerunt. Cui rei ſagæ ſi quis de ea illos percontetur nec eunt inficias. Cùm à Dominica Epuræa [1]. Iudex curioſiùs fortè quæreret, verumne id eſſet, quod de ea tam conſtanter circúferebatur: reſpondit non ſemel ſibi eueniſſe, vt quib. venenum malum feciſſet, eos ex illo conualeſcere ſine ſua ope poſtmodum audiret. Qua de re cùm aliquando cum Magiſtello ſuo expoſtularet, qui ſpopondiſſet conualiturum, ſe inconſulta, neminem, cuius ipſa valetudinem antè afflixiſſet, hæc ab illo tantùm audiebat; Annon ſtulta ſatis videntur tibi, mihique eam valetudinem luere, cùm creduli, ac dementes eam referunt acceptam noſtræ virtuti, ac poteſtati? O veteratorem inſignem, qui hominum maximam perniciem ex eorum imbecillitate adeò verſutè aucupatur! Quod enim ij naufragium, quam iacturam maiorem facere poſſunt, quàm fidei; qua ſola Deo aſſeruntur, ac vendicantur: per quam vnam nihil non ab eo impetrant, prona, faciliaque experiuntur omnia [2]? Cùm Dæmoniaci pater Ieſum rogaſſet [3]. vt ſi quid poſſet ſibi, filioque

1. Charmæſij 6 Calen. Decemb. 1584.

2. Ad Philip. cap 2.

Matth. ca 15

3. Marci cap. 9

filioque ſubueniret, illicò audiuit: ſi credis, licet. Rurſus 4. cæcis rogantibus ſibi reſtitui lumen oculorum: ſecundum fidem 4 Matth. 9.
veſtram fiat vobis, inquit. Et alibi 5: quem- 5 Matth. 8.
admodum credis, ita & eueniat tibi. Hîc fides quid aliud eſt. quàm vinculum quo vno firmiſſimè deuincitur Dei erga homines beneuolentia? Quid aliud quàm fœdus 6. quo nos Deus in tutelam, præſidium- 6
queſuum, noſque viciſſim in Deum illum Pſalm. 9.
recipimus? Mirum igitur iam videri non debet, ſi ea Dei æmulatorem maximum, hominum oſorem infeſtiſſimum Sathanam tam malè habet: ſique de nulla re adeò eſt ſolicitus quàm de ea labefactanda, conuellenda, ac tandem in ſe vnum transferenda. Quamobrem machinas is quidem ſæpè alias admouet: ſed nullam ferè validiorem, quàm cùm de recuperanda quæ ſemel amiſſa eſt valetudine, ſpem inijcit. Quis enim, dum id conſequatur, conditionem vllam reijciat? Incutit igitur ipſe morbos, atque ægritudines primùm: ſed, Deus bone, quales? Certè quæ etiam non rarò ad inſaniam furoremque adigant: Tum earum perſanandarum oſtentat rationes, & faciles, & expeditas: obſonium ſcilicet ex eius domo, cuius mala arte ſe in morbum coniectos putant. Nam in ea dolorum acerbitate quis tã erit conſtans, & moderatus, qui ſic præſenti, & vt videtur gratuito

remedio abſtineat? Quis qui pro ſummo beneficio id non amplectatur fraudis, noxæq; prorſus expers eſſe non exiſtimet? At

Virg. Eclog. 3. *Frigidus, ô pueri fugite hinc, latet anguis in herba* 7. Nam primùm in eo obſonio fiduciã ſpemque omnem noſtram collocare iubet, ſicq; nos à creatore ad creaturas auertit; quæ intolerabilis blaſphemia eſt. Tum ei non ex innata aliqua facultate, quod ferri poſſet: ſed ob id ſolum quod vel furto, vel precario è ſortilegi penu ſit ablatum medendi virtutem tribuit. Denique, quod iniquiſſimum eſt, nos in eam neceſſitatem impellit: vt quos certò nouimus Deo, vniuerſoque hominum generi infenſos, atque inimicos, nobis etiã priuatim afflicta valetudine iniurios, eos tamen ſuppliciter adire, obteſtariatq; etiã munerari non dubitemus Nempe hoc eò redit, vt prędonibus gratiam habeamus, quòd ſpoliauerint, non etiam trucidauerint: vt maleficos ferociores, atq; ad nocendum deinceps confidentiores reddamus, quod pro ſupplicio præmium reportare ſe videant: Vt denique corporis breuem, incertamque valetudinem animo ſempiterno, atque indubitato luamus interitu.

NVLLA RE TAM CITO, AC COMmodè adduci ſortilegos ad depellendum quem fecerunt morbum, quàm minis, verberibus, violentia: Cautionem tamen eſſe non paruam, ne quod minus

minus fuerat malum in maius habeat, verſuraq́; grauiore cum damno fiat: Tum propria quædam declarantur, quæ in eo negotio intercedere ſolent. Diſputatur etiam, an illa morbi vi extorta curatio poßit eſſe citra fraudē animæ capitalem eius, qui ſic vim adhibuit, necne.

CAPVT III.

IN confeſſo ferè eſt omnibus, quę de hoc interrogātur, ſagis: quo plus metuuntur, eo audentius nocere, ac minis, & iniecto de carcere metu apud ſe multum profici, vt ſuas faſcinationes repercutiant. Diſerta eſt, atque expreſſa ad id Claudij Morelij r. oratio agnoſcentis, ſe nulla adeò re magis adactum, vt leuaret quas ſemel intulerat iniurias, quàm cùm de comprehenſione, verberibus, ac vi aliqua terror offerrebatur. Vir quidam propter multarū rerum quam attigit cognitionem in conſilium interius Sereniſſimi Ducis noſtri allectus: cùm de ea re fortè vnà ſermonem haberemus; narrauit mihi, & ſeriò quidem, cùm aliquando renuntiatum illi eſſet filiolum in ſubitum morbum incidiſſe, atque vt is ab anu quadam per veneficium allatus exiſtimaretur, de tota re primùm nutricem eſſe percontatum: nam tum fortè ab ea geſtabatur filiolus, cùm illum is morb. inuaſerat. Tum accuratè perpendiſſe, atque æſtimaſſe qualis is morbus eſſet, ex eorumné genere necné, qui-

r. Serræ 9. Non. Dec. 1586.

 né, qui-

hoc etiam anno peruenêre. Richæij, qui pagus eſt in ditione D. Othonis Ringraff, cœpit Nicolaus Vvanneſonius 7. decumbere ex morbo adeò graui, vt eius ſupra ſpẽ omnem eſſet valetudo: In hunc mala ſua arte illum iniecerat venefica quædam ex eius vicinia mulier. Anxiè igitur vt in eiuſmodi morbis diuturnis, ac ferè deſperatis fieri ſolet, omnes qui inuiſebãt rogare, vt ſi quid ſcirent ad ſalutem, id per eã quæ bonis omnibus ineſt alienæ calamitatis miſerationẽ ederent, ac communicarent: fortè & inter hos affuit bona illa vicina, quæ ceu miſericordia ducta, nam nec ſe ab ea omnino alienas profitentur ſagæ: ceu quod ad quæſtionem poſci ſe metueret ab ægroti neceſſarijs (ea enim de re iam frequentes minę in vulgus conſulto ſparſę fuerant) narrant vidiſſe ſe, qui eiuſmodi doloribus conflictati ab ijs conualuiſſent ſtatim ac Diuorum alicui vota nũcupaſſent, ac perſoluiſſent. Celebrẽ ad modmũ eſſe in ea re de Bello Bernardo famã, q illum nunquam fruſtra à ſe quiſque vocatum ſenſiſſet: Mitteret igitur qui ſe ea gratia ad eius ædem vnà cum donarijs ſiſteret, ac cõceptis de more precibus morbum expiaret. Nec mora inuenitur qui eam peregrinationem ex conducto ſuſciperet, ac perficeret: Huic nomen fuit Hans Iacob: Is ritè, atque vti à ſaga præſcriptum fuerat peractis omnibus, cùm tandem domum reuerſus

7. Morlangij Non. Sept. 1587.

uerſus ipſum horæ momentum quo voto defunctus fuerat præciſè inter multa alia narraſſet, repertum eſt omnium, qui tum ægro aſtabant, conſentienti teſtimonio ab ea illi fuiſſe conualeſcendi initium: ac eo tẽpore magno nixu vitri fragmenta, & glomeratos capillos cœpiſſe euomere: Quæ & ipſi Iacob in fictili ſcutella ad maiorem fidem tum ſunt exhibita, vt videret: Matis Hay, Maths Maioris, Nobis Petter, ac complures alij, licèt diuerſi de hoc interrogati, totidem tamen verbis id retulêre. Et menſe Octobri Anni M D.LXXXVIII. ad me perlati ſunt ab affine adoleſcentula claui duo ferrei: quos ipſa multa permiſtos pituita videntibus, qui tum domi erant, omnibus euomuerat. Eiuſque morbi in quem illam anno ſuperiore Nicolæa Stephana, de qua poſtmodum fiet mentio, coniecerat reliquias fuiſſe omnes quotquot eius anteceſſiones, ac progreſſus cognouimus facilè iudicauimus. Nam & ab eo vomitu alui, quæ alioqui in lapidem induruerat tumor ſtatim deſedit, & quæ annum integrum incõmodiſſima fuerat valetudo, paulatim leuari, ac confirmari cœpit. Cui παράλληλον non malè annumerari poterit quod Langius 8. 8. vir Anglus, dum Medicinam in Palatinorum comitatu faceret, à ſe obſeruatum ſcribit Anno M. D. XXXIX. Energumenam ſcilicet in eorũ Palatinatu fuiſſe; quæ poſt diutur-

8. Epiſt. Medicinal. epiſt. 4.

diuturnos, acerboſque ventriculi dolores clauos ferreos oblongos, atque incuruos, acuſq; æneas cera, ac pilis obuolutas imo ore proijceret, atque euomeret. Veterib. quoque hæc cognita fuiſſe vel illud indicat: quod Iulius Obſequentius Cn. Domitio, & C. Caſſio Coſſ. Aretij eueniſſe memorat mulieri cuidam, quæ farris grana affatim euomebat, cũ & ex eius naſo multa alia prætereà enaſcerẽtur. Et noſtra ætate editi libri ſatis multi, qui talium prodigiorum exemplis abundant. Sed non facilè eorũ ſententiæ acceſſerim, qui illa defendunt neutiquam talia exiſtere, qualia apparent: verùm potius ſic humanos ſenſus præſtigijs illudi, vt ſimulata pro veris amplectantur. Nã quod primùm autumant nihil foras extrudi poſſe, quod antè nõ ſit intromiſſum: Tantæ autem magnitudinis ea eſſe quæ ſic egeri videntur, vt neque per os demiſſa, neque per anum ingeſta; qui tamen duo capaciſſimi ſunt in corpore meatus, vel credulíſſimo cuiquam videri poſſint: hoc certè non vno modo reprehẽdi poteſt: Primùm, quòd multa naturæ etiam vitio in homine gignantur, vt lumbrici in ventriculo, calculi in renibus, lapilli in articulis, in lotio beſtiolæ formicis affines, atque id genus alia modum nullum retinentia, quæ tamen anguſtiſſimis meatibus ipſa eijciat: ſæpè etiam facto vulnere expellat. Imò quòd Leuinus

Leui-

Leuinius 9. in ipſa facti ſpecie refert ex ſordidis vlceribus, ac vomicis, vnguium, pilorum, teſtarum, oſſiculorum, lapidum fragmēta ſæpè eximi, atq; erui viſa ſunt, quæ humorũ putridorum cōcretione coalita exiſtimarentur. Nemo tamē ea vel aliunde introducta fuiſſe, vel non incolumi corpore ſuo loco aliquantiſper conſtitiſſe ibit inficias. Ac quod etiam intromitti, atq; inculcari queant, ſi exemplis certandum eſt: habēt enim ea in hoc genere diſputationis nō paruam authoritatem; ſuppetent ex recentioribus, iiſdemq; laudatis authorib. non pauca huius materiæ, & certa, & propria Lutetiæ (inquit Ambroſius Paræus 10) Biturix ſcholaſticus fuit nomine Camerarius, qui cùm imprudens graminis ſpicā fortè deglutiuiſſet, atque ea per tracheam in pulmonis ſubſtantiam eſſet demiſſa: tantis dolorum cruciatibus ſtatim eſt confectus, vt ex ea ægritudine mors propediē cōſecutura videretur. Sed natura, quæ ad ſui conſeruationem nihil non molitur, viam reperit qua ſe ea noxa confeſtim liberaret Primùm enim ſpicam tranſuerſis pulmonum lobis, tum coſtarum muſculis, ipſaque adeò quæ eas ſuccingit membrana incolumi Camerario eiecit, atque extruſit. Obſtetricati ſunt Fernelius, & Huguetius viri in arte Medica clari, ac nobiles. Quod ſequitur apud eumdem Paræum longè maiorē admirationem habet

9. De occult. naturæ miraculis. lib. 3. cap. 40.

10. Chirurg. lib. 2. cap. 17.

habet:tũ propter intromiſſæ materiæ magnitudinem, ac eius penetrantis altiſſimè periculum: tum propter totius corporis, quę patent eius ambages, atque anfractus longam, innoxiámque tranſmiſſionem. Fuit, inquit, opilio quidam, quem prædones ruri fortè repertum adegerunt, vt ſemipedalem cultellum, cui corneũ erat manubriũ craſſitudinis pollicaris, in fauces ceu bolum aliquem ingereret: Ingeſſit ac ſex integros menſes corpore continuit: verùm ita tabido, ac macie confecto, vt facilè intus maximum angorem ineſſe cerneres: Tandem in inguine ſe oſtendit vomica fętido, graueolentique tabo diffluens: vnde cultellus ille aſtante vniuerſo municipij magiſtratu extractus, atq; euulſus eſt. Iobertus Monpeſſulanus medicus illum in Muſæo propter rei miraculum ſtudiosè aſſeruatum poſteà habuiſſe dicitur: conſecutus ſcilicet à chirurgo, qui artem ſuam in eo vulnere ſanando oſtenderet. Nam is Sommierium, quod oppidum à Montepeſſulano octo ferè milliaribus abeſt, habitabat. Finem fecero, ſi tertium ex eadem officina deprompſero. Rohannis Dynaſtes inter Armoricos generis nobilitate ſatis clarus morionem in delicijs non ita pridem habuit Guidonem nomine. Is vt ſunt eiuſmodi hominũ inconſultę, ac in ſemetipſos ſæpè periculoſæ, temerarięque manus enſis mucronem digitos tres

longum

longum in faucos per os, quantum potuit, adegit: eumdemque per annum duodecimo pòſt die egeſſit, tranſmiſſis tot tenuiſſimæ, ſubtiliſſimęque ſubſtantiæ inteſtinis: qualia ſunt præſertim duodenum ieiunũ, & quod tenue propria appellatione dicitur: imò in ſinus tortuoſos, ſpiraſque multiplices conuolutis, atque implicitis. Si igitur hæc ſiue ingenerata, ſiue immiſſa ſua ſponte natura profert, nihil extra cancellos, quos ipſa ſibi circũdedit, euagata: quid tandem Dæmones facturos putamus? Quorũ (vt inquit Iob 11.) poteſtati nulla eſt quæ adæquari, aut conferri poſſit. Qui ſi concedatur, nec obſtet numen momento in mirandam altitudinem montes excitare, eoſdemque in profundiſſimas voragines deijcere: fluuios ſiſtere, vel etiam aduerſos agere: mare ipſum (ſi credere fas eſſet Apuleio 12.) penitus exhaurire, cœlũ deponere, terram ſuſpendere, fontes durare, Manes ſublimare, ſydera extinguere, tarrarum ipſum illuminare, & vniuerſam mundi huius ſeriem ſurſum deorſum vertere poſſunt. ferrum igni emolliri, ſępè etiam liquefieri, denuoque in priſtinum rigorem indureſcere videmus: idque earum qualitatum ſola vi, quas imbecillæ hominum manus adminiſtrant. Et adhuc quiſquam dubitat credere Dæmones ea, qua ſunt præditi, poteſtate maxima in humana corpora tã multis per-

11: Cap. 41.

12: Lib. 1. de Aſino auro.

uia foraminibus indere eiuſmodi ferramẽta, teſtas, ac lapides poſſe! quia nimirũ quãtitate ſua excludãtur, cùm vel ipſa pro nutu coarctare, extenuare, atque etiam in atomos minuere; rurſuſque, vbi ſunt immiſſa, priori figuræ reddere tota facilitate queãt; vel ſi ne hoc quidem ſic placet, ita meatuum vias diſtendere, vt iuſta capacitate illa admittere, ac cõtinere valeant. Quî enim factu difficiliora ſunt hæc, quàm annoſam quercum integro cortice, vel validam turrim cohærentib. cæmentis in torquere, manente vagina enſem omnem conterere, totum oſſibus hominem reliquo corpore incolumi comminuere, fœtum prægnanti ſuperſtite extinguere, illæſis loculis æs conflare; & diſiecto dolio vniuerſum vinum ſiſtere, ac continere? Quæ tamen omnia fulmen efficere perhibetur; viné ac facultate innata, an Dæmonis alicuius adnitente potentia, atque impetu alibi commodius diſputabitur. Et memini videre me in Burdegalenſi prouincia, qui luxatos artus, fractaque membra reſtituerent, ac perſanarent, ſola eius cinguli contrectatione, cui id infortunium contigiſſet: licèt multorũ etiam milliarium ſpatio is abeſſet. Quod & ſua ætate eueniſſe Cato prodidit 14. Quo autem pacto id fieri potuerit non video, niſi ſi reconditam quandam adminiſtri Dæmonis operam in hoc agnoſcamus, qui ſubtilitate

13. Seneca Naturæ quæſt. lib 3 cap 31.

14. Apud Plin. lib. 28. ca. 2.

ſua

ſua membra affecta penetrans cæcam aliquam curationem ijs admoueat, nõ vtique diſſimili ab ea arte, qua modo dictum eſt, illum in corporibus humanis ſtupenda plurima peragere. Quæ omnia ſi quis velit ad certum naturę modum, atq; ordinẽ referre nihilo plus agat, quàm ſi cælum paſſa manu dimetiri tẽtet. At (inquiũt) agyrtæ, & præſtigiatores ita circũſtantiũ oculos perſtringunt, vt ſibi ferrum in iugulum adigere, idem ipſum mox ore expromere, pectus enſe trãſuerberare, venatoriam lanceam, qua parte minatur exitiũ, in ima viſcera cõdere; manũ præcidere: naſum transfodere, aliaque plura vulnera ſibi inferre videtur. Rurſus funiculos imo gutture in longuam ſeriẽ deducere; quaſi qui glomum aliquem euoluunt, atq; explicant, aures mutilare, & decurtare: ac quod nõ ita pridem vidiſſe fertur Germania, caput ceruicibus abſcindere, ſtatimq; in quem auulsêre locum incolumi homine reſtituere: fœni vniuerſum plauſtrum vnà cum auriga, atque equis vorare: aliaq; multa ad prodigium oſtendere, quæ quoque Dæmonum ope illis adnitentium effici omnibus eſt in confeſſo. Quanto magis igitur hæc procedet fabula, vbi eam ipſi abſque vllo hominis miniſterio Dæmones adornabunt. An non præ illis erit facile, atque expeditum vomiturientibus ægris quiſquilias, & ferramenta eiuſmodi clàm in 15. Cardanus lib. 11 de ſubtil.

os inſerere: quæ deinde videntibus, qui aſtant, omnibus ſe prodant, ac foras eijciant? Aut vulneris ſpeciem in cute præbere, vnde prodire, & quaſi emergere videantur? Nam certè id admittere, & fateri ſatius eſt; quod tolerabiliorem, ac probabiliorẽ cauſam habet, minuſq; naturæ videtur aduerſari. Sed hæc opinionum commenta omnia delet vna veritas non aſpectu tantùm, atq; oculorum quibus illudi poteſt luce cõprobata; ſed & ipſarum rerum attrectatione, præſenti confirmata: ſi quando ea in diuerſis, euiſceratiſque corporibus reperire contigit. Memini enim me puero mulierem veneficam, cùm pater meus tum Charmarum prætor vrbanus ex elogio teſtium interrogaret, interſecùs à ſe admiſſa hoc quoque agnouiſſe in vicini ſui, cui nomen erat Albimontano, ſura vomicam mala ſua arte excitaſſe, è qua ſi inſcidẽdam curarent, glomus emanaret. Inſciſa igitur vomica, ac multum ex vulnere hians glomum qualem in textrinis videre eſt oſtendit: quem chirurgus Volſella apprehenſum videntibus omnibus qui aderãt ægrè etiam extraxit. Eum ipſe oculis meis vidi, cùm domum à chirurgo patris iuſſu eſſet allatus, domeſticique omnes illum attentè, ac otioſè conſideraſſent. Huic affine eſt quod Langius 16. cuius paulò antè à me laudata eſt authoritas, de ea re ſcriptum reliquit. Oppidum eſt (inquit)

16. Epiſt. Medicin. epi. 42.

quit) in Germania (Vvlrich lingua patria vocant) In eo agricolam quemdam (Nenſſeſſer cognomine fuit) latẽtes, atq; occulti quidam corporis dolores ſic diuexabant, vt præ impatientia ipſe ſibi ſua manu iugulum feriret: Nam & de viui interiore cute clauus ferreus antè detractus non ſine maximo eius cruciatu fuerat. Medici igitur cupidi perſpiciendæ, cognoſcendæq; tam inſolẽtis morbi cauſæ mortui viſcera per vulnus patefecerunt: In ijs præſentibus omnibus qui adeſſe voluerunt oppidanis repertum bacillum, quatuor è chalybe cultelli: ferramenta alia duo: ac lanuginis, & capillorum pila ſatis magna. Hæc igitur cùm ſic ſenſibus veri nuntijs percipiantur, abſurdè nimirum facere videntur: qui rei nouitatem, ac difficultatem pro mendacio accipiunt: Quaſi quod inauditum ſit, aut difficile, id illico ἀδύνατον, καὶ ἀμήχανον habẽdum ſit: ac non potius conueniat vnumquodq; ex ſe, atque vti re ipſa eſt, cenſere, quàm per affectatam incredulitatem in dubium, incertumque adducere.

DAEMONVM ALIA IN LABEFACTANdis, deprauandiſque hominibus aſtutia.

CAP. II.

HOc apud noſtrates plebeios præſertim, ac qui ruri habitant malo more inoleuit: vt ſi cui contigerit morbo labora-

re inſolentiori, ac à vulgaribus alieniori; ſtatim ex eius domo quem ea de re ſuſpectum habent eſculenti, poculentiue aliquid ſubſtractum curent: quod deinde in certiſſimam fruendæ valetudinis ſpem deuorét, aut abſorbeant: Idque ſibi profuiſſe ad ſalutem non pauci retulerunt. Cui rei ſagæ ſi quis de ea illos percontetur nec eunt inficias. Cùm à Dominica Epuræa 1. Iudex curioſiùs fortè quæreret, verumne id eſſet, quod de ea tam conſtanter circúferebatur; reſpondit non ſemel ſibi eueniſſe, vt quib. venenum malum feciſſet, eos ex illo conualeſcere ſine ſua ope poſtmodum audiret. Qua de re cùm aliquando cum Magiſtello ſuo expoſtularet, qui ſpopondiſſet conualiturum, ſe inconſulta, neminem, cuius ipſa valetudinem antè afflixiſſet, hæc ab illo tantùm audiebat: Annon ſtulta ſatis videntur tibi, mihique eam valetudinem luere, cùm creduli, ac dementes eam referunt acceptam noſtræ virtuti, ac poteſtati? O veteratorem inſignem, qui hominum maximam perniciem ex eorum imbecillitate adeò verſutè aucupatur! Quod enim ij naufragium, quam iacturam maiorem facere poſſunt, quàm fidei; qua ſola Deo afferuntur, ac vendicantur: per quam vnam nihil non ab eo impetrant, prona, faciliaque experiuntur omnia 2? Cùm Dæmoniaci pater Ieſum rogaſſet 3. vt ſi quid poſſet ſibi, filioque

1. Charmeſij 6 Calen. Decemb. 1584.

2. Ad Philip. cap 2.

3. Matth. ca 15 Marci cap. 9

ſilioque ſubueniret, illicò audiuit: ſi credis, licet. Rurſus 4. cæcis rogantibus ſibi reſtitui lumen oculorum: ſecundum fidem veſtram fiat vobis, inquit. Et alibi 5: quemadmodum credis, ita & eueniat tibi. Hîc fides quid aliud eſt. quàm vinculum quo vno firmiſſimè deuincitur Dei erga homines beneuolentia? Quid aliud quàm fœdus 6. quo nos Deus in tutelam, præſidiumque ſuum, noſque viciſſim in Deum illum recipimus? Mirum igitur iam videri non debet, ſi ea Dei æmulatorem maximum, hominum oſorem infeſtiſſimum Sathanam tam malè habet: ſique de nulla re adeò eſt ſolicitus quàm de ea labefactanda, conuellenda, ac tandem in ſe vnum transferenda. Quamobrem machinas is quidem ſæpè alias admouet: ſed nullam ferè validiorem, quàm cùm de recuperanda quæ ſemel amiſſa eſt valetudine, ſpem inijcit. Quis enim, dum id conſequatur, conditionem vllam reijciat? Incutit igitur ipſe morbos, atque ægritudines primùm: ſed, Deus bone, quales? Certè quæ etiam non rarò ad inſaniam furoremque adigant: Tum earum perſanandarum oſtentat rationes, & faciles, & expeditas: obſonium ſcilicet ex eius domo, cuius mala arte ſe in morbum coniectos putant. Nam in ea dolorum acerbitate quis tã erit conſtans, & moderatus, qui ſic præſenti, & vt videtur gratuito

4 Matth. 9.
5. Matth. 8.
6 Pſalm. 90.

V 4 remedio

remedio abſtineat? Quis qui pro ſummo beneficio id non amplectatur fraudis, noxæq́; prorſus expers eſſe non exiſtimet? At

Virg. 3. Eclog. *Frigidus, ô pueri fugite hinc, latet anguis in herba* 7.

Nam primùm in eo obſonio fiduciã ſpemq́ue omnem noſtram collocare iubet, ſicq́; nos à creatore ad creaturas auertit; quæ intolerabilis blaſphemia eſt. Tum ei non ex innata aliqua facultate, quod ferri poſſet: ſed ob id ſolum quod vel furto, vel precario è ſortilegi penu ſit ablatum medendi virtutem tribuit. Denique, quod iniquiſſimum eſt, nos in eam neceſſitatem impellit: vt quos certò nouimus Deo, vniuerſoque hominum generi infenſos, atque inimicos, nobis etiã priuatim afflicta valetudine iniurios, eos tamen ſuppliciter adire, obteſtari atq; etiã munerari non dubitemus Nempe hoc eò redit, vt prędonibus gratiam habeamus, quòd ſpoliauerint, non etiam trucidauerint: vt maleficos ferociores, atq; ad nocendum deinceps confidentiores reddamus, quod pro ſupplicio præmium reportare ſe videant: Vt denique corporis breuem, incertamq́ue valetudinem animo ſempiterno, atque indubitato luamus interitu.

NVLLA RE TAM CITO, AC COMmodè adduci ſortilegos ad depellendum quem fecerunt morbum, quàm minis, verberibus, violentia: Cautionem tamen eſſe non paruam, ne quod

minus

minus fuerat malum in maius habeat, verſuraq́ grauiore cum damno fiat: Tum propria quędam declarantur, quę in eo negotio intercedere ſolent. Diſputatur etiam, an illa morbi vi extorta curatio poßit eſſe citra fraudē animę capitalem eius, qui ſic vim adhibuit, necne.

CAPVT III.

IN confeſſo ferè eſt omnibus, quę de hoc interrogātur, ſagis: quo plus metuuntur, eo audentius nocere, ac minis, & iniecto de carcere metu apud ſe multum profici, vt ſuas faſcinationes repercutiant. Diſerta eſt, atque expreſſa ad id Claudij Morelij r. oratio agnoſcentis, ſe nulla adeò re magis adactum, vt leuaret quas ſemel intulerat iniurias, quàm cùm de comprehenſione, verberibus, ac vi aliqua terror offerrebatur. Vir quidam propter multarū rerum quam attigit cognitionem in conſilium interius Sereniſſimi Ducis noſtri allectus: cùm de ea re fortè vnà ſermonem haberemus; narrauit mihi, & ſeriò quidem, cùm aliquando renuntiatum illi eſſet filiolum in ſubitum morbum incidiſſe, atque vt is ab anu quadam per veneficium allatus exiſtimaretur, de tota re primùm nutricem eſſe percontatum: nam tum fortè ab ea geſtabatur filiolus, cùm illum is morb. inuaſerat. Tum accuratè perpendiſſe, atque æſtimaſſe qualis is morbus eſſet, ex eorumné genere nec-

r. Serræ 5. Non. Dec. 1586.

né,quibus via peruolgata naturæ conſueuit ea ætas eſſe obnoxia. Ac cùm haud dubiè cõperiſſet non niſi mala arte, ac per faſcinum illi confici potuiſſe; ſecum tandem ſingula reputans, eò coniectura peruenit, vt nihil iã putaret ſibi eſſe reliqui, quo minus hanc filiolo ortam à bona illa anu iniuriam crederet. Iubet igitur illam accerſi;atque admiſſam ſolam in ędes interiores primùm blãdè appellauit, vt ſi quid opis huic malo conferre poſſet,id non grauatè faceret:neque enim ingrato locaturam beneficium. Ac cùm illam multa cauſari vidiſſet, quo ſuſpicionem veneficij à ſe remoueret; tum de facienda medicina preces obſtinatiùs reijcere,arrepto fuſte, quem ad id parauerat,ſic illi humeros, latuſq; perfricuit, vt paratam ſe diceret,quæ imperaret, facere. Poſtulare modò paululũ temporis apponi ſibi dum curat,quę ad eam rem eſſent neceſſaria.Nec mora dato illi,quod poſtulabat,ſpatio,ac facta copia quæ vellet ægro impertiendi, non multo pòſt admotis quibuſdam, in ſpeciem ſcilicet, ac ad tegendam artem potius, quàm quod ijs ita opus eſſet, illum priſtinæ valetudini reſtituit. Neceſſarius meus Antonius Blyenſtem in Dommartinenſi ditione quæſtor ærarius idem filiolo cuidã ſuo eueniſſe olim mihi narrauit. Cùm is (inquit) vt pueris mos eſt,in æde ſacra à matre ludens longiùs euagaro-

garetur, præteriens vetula quædã illi manu quaſi adblandiens caput demulſit: ac benè precata. ceu aliò properans, foras ſe eiecit. Tum puer illicò caput demittens, ac iam ęgrè ſe ſuſtinens, voce lamentabili morbum facilè indicauit. Eo igitur domũ relato, ac morbo in horas ingraueſcẽte, haud dubiè eius cauſam reiecere oẽs, qui rem vti geſta erat audiebant, in vetulam illã multorũ veneficiorum iam ſuſpectam. Ergo per vim à vicinis quibuſdam ea deducta, vt illatum morbum tolleret, ſtatim vt fuit coràm cœpit ijſdem modis, quibus ille conflictari: ac primùm toto ore eſſe liuida, tum ſpumas agere cum tanto aſpicientium horrore, vt in rabiem iamiam itura videretur. Succeſſit nox, quam in eodem lecto cum puero inducere voluit, nonnunquam illi paſſis incumbens brachijs, ac os ori cõponens, quaſi quæ fouendo, atq; aſpirando labantem eius vitam recreare conaretur. Matronarũ etiam quæ aduigilabãt, ſermonibus diuulgatum eſt bombum, qualis œſtri feruente æſtate eſſe ſolet, tantiſper circa puerum auditum, dum deſijt videri Euãgelici textus fragmentũ, quod amuleti inſtar ei⁹ fortè pileo inſutũ hęrebat. Dubiũ, reuellerit ſaga, an eius Dæmon. Certè qui pridie conceptã præcordijs mortem continere putabatur puer, primo diluculo valẽs, ſaluuſq; euaſit. Sed nec id bonæ illi nihili fuit. Nam ipſa

ſibi

ſibi beneficium vt aliquatenus fœneraret
non longè ab jt,quin maximã pecoris partem, quod in illis ædibus ſtabulabat,malè
perderet. Qua in hiſtoria multa obſeruatione digna occurrunt. Primùm tempora
ipſa,ſua ſanctitate,ac religione nocendi,vel
voluntatem, vel facultatem Sortilegis non
adimere:niſi Deus hoc ſingulari ſua bonitate prohibeat,atque auertat: vti etiam eius
1. exemplo 1.ſuperius eſt demonſtratum;quę
Cap.2.lib.1. aſpergillo luſtrali eam inter ſacra lethaliter conſperſit, quam iniuriæ noxiam alibi
oportunius reperire non potuerat. Et non
ſemel ipſi vidimus diſiecta, ac proſtrata in
delubris Diuorũ ſigna fulmine, quod Dæmon aliquis vibraſſe, ac contorſiſſe crederetur. Nam nullibi amant magis Dæmones
ſua flagitia facere, quàm vbi fuco aliquo
beneuola ominatione ſolent prætexere. Sic
3. Ioab 3.ſica confeſſurus Amaſam,eum prius
2.Reg. cap. 20. verſ. 9. amicè complexus, atque his interpellatus
verbis eſt: Num ſaluus es, mi frater? Et Iu-
4. das 4. quem illi παράλληλον faciunt, qui
Matth. cap. 26. verſ. 49. vtriuſque inſtrumenti hiſtorias inter ſe cóponunt, magiſtrum, addito etiam oſculo,
quod ſignum Hebræis ſummæ erat beneuolentię,ſalutauit: mox tamen carnificibus
miſerè torquendam, mactandumque eum
relicturus. Magi etiam moris habent ſuis
faſcinationibus,atque incantamentis ſacroſanctas imagines, ſolennes precationes,ipſum-

ſumque ineffabile Dei nomen intermiſcere. Denique nouũ non eſt (vt inquiunt Gellius 5. & Plinius 6) reperiri qui benè ominando, atque impenſius laudãdo arbores, ſata, ipſoſque adeò homines effaſcinent, ac perdant. Quæ etiam cauſa fuit antiquitus (inquit Ariſtoteles 7) vt aliquid laudaturis præfari mos eſſet, ne ea verba laudato obeſſent.

5. Lib. 9. ca. 4. 6. Lib. 7. ca. 2. 7. 20. sect. prob 34. 8. Verg. E. elog 7.

—Si vltra placitum laudarit, bacchare frontem
Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Tertia annotatio eſt, nunquam eſſe ſolidam gratiam, aut plenum, integrumq́; beneficiũ, qđ cõferunt Dæmones; ſi id rectè beneficium dici poteſt, ſed ſtatim vel æquata, vel etiam grauiore aliqua iniuria, atque incommodo luendum eſt ei, qui impetrauit. Vix enim morbum vllum à quoquam depellunt, quem in alium non illicò transferant: Et vnius ſalutem alterius interitu ferè ſemper paciſcuntur: vti refert Gregorius Turonenſis 9. factum aliquando à quibuſdam veneficis Pariſienſibus, quæ Mummolum præfectum; quem in morbum lethalem mala ſua arte conieceran, ad valetudinem reducere aliter non potuerunt, quàm prius eius conſenſu vita interfecto vix bimo infante, quem Chilperius pater vnicũ in ſpem regni alebat. Quam verſuram ſæpè etiam iniquo fœnore feciſſe priſcos illos mortales Dæmonum erroribus imbutos, paſſim

9. Hiſto. Franc. lib. 6. ca. 35.

paſſim eius temporis loquuntur annales. Nam & Admeto regnum apud Pheras habenti Apollo à Parcis inducias cum morte impetrauit [10] ſi eã alius pro illo obire vel-
10. Ariſtoph. Interpres & Euripides in Alceſte. let: Et cùm terra medio foro ingenti hiatu Romæ deſediſſet, reſponſum eſt non aliter eius labem coiturã, quã ſi primę ſpei adoleſcens aliquis ſeſe in eum hiatum deieciſſet. In quo operæpretiũ eſt videre, quid paterna Dei benignitas, & tyrannica Diaboli crudelitas, ac ſæuitia interſit: Siquidem Deus aduerſos hominum caſus ad eorũ ſalutem, conſeruationemque; Diabolus proſperos, ſi modo tale quid ab eo vnquam eſſe poteſt, in peſtem, interitumque certiſſimum conuertit. Quartò & hoc obſeruatione dignum eſt, quod per ſummã indignitatem,
11. ac contum eliam modum quem Eliſeus [11]
Reg 4. ca. 4. verſ. 34. Elias [12] & D. Paulus [13] ſanctiq; patres multi in reuocandis ad vitam hominibus te-
12. Reg 3. ca. 17. verſ 21 nuerunt, ipſæ ſagæ in ſanandis aſſimulant, atque imitantur, dum ſic diductis, paſſisq;
13 Act. 20. cap. verſ. 10. artubus in nouiſſima valetudine conflictatos toto corpore incumbunt. Nam & alibi memini me plurib. dicere, quemadmodũ operum Dei maximus ſit adumbrator, atque aſſimulator Satan. Poſtremò, quod ita horrere, atque auerſari videtur inſcriptas ſacris nominibus, aut characteribus chartulas, pyctaſia, volumina, atq; alia id genus amuleta, & alexicaca, quibus homines cõtra

mala

malas incantantium artes vulgo ſe muni-re ſolent;nò ideò ſit,quod ab ijs ſibi impedimentum vllum afferri putet. Nam in omnibus ferè faſcinationibus,impoſturis,ac curationibus hæc etiam ſuos adhibere docuit; quo ſcilicet ſpeciem maiorem ſanitatis habeant, ſed multo magis, vt rudiores in ijs,ceu in funambulo,occupet, inq; praua ſua opinione cõfirmet, ac ſtabiliat,dum neglectis longè ſalutarioribus remedijs in iſtiuſmodi rebus nudis ſalutis ſuæ præſidium conſtituunt.Si cuius enim animę,vt cum D. Ioan. Chryſoſtomo loquar 14.è ſuggeſtu enunciatum Euangelium nihil prodeſt, qui eius in charta deſcripta fragmentum ad corporis valetudinem conferre poterit, in quo quæſo Euangelij virtus eluceſſit?num in literarũ characteribus, ac figuris,an potius in eius ſenſu, intelligentiaque? ſiquidem illis æquum eſt eos ſemper collo alligata geſtari; ſin in his animo reconditos, defixoſq; potius habere.ſed iã ad intermiſſas narrationes curſum reflectamus.Nicolea Stephana 15.Sampauliana mercede accerſita,vt Dommartinenſe caſtrum peſtilentia,qua tum affectum credebatur, repurgaret (nam ei rei operas ſuas locare conſueuerat)id quidem officium nó indiligenter executa eſt,ſed cũ iuſti dies exceſſiſſent,poſt quos contagionis metus ceſſare ſolet, ac ei numerata mercede facta eſſet abeundi

14. Homil 72. in Matth.

15. Dommartini menſe Decẽ. 1587.

ábundi copia;dolens,quòd opinione citiùs mutandam ſibi videret,non alioqui tenuis ac illiberalis victus conſuetudinem, putauit aliquà ratione eius abitionis tempus ſibi eſſe trahendum;ſimul & Caſtellani vxorem malo aliquo impertiendam, quòd in ſe ablegandà præceps eſſet,ac diligens. Ergo abiecta omni cunctatione placuit illam morbo aliquo diſtinere,in quo ſubleuando denuò rogaretur operam, ſtudiumque ſuum impendere. Nec mora ei aſtans ad foras cubiculi:En, inquit, hera ſtrophij tui plicaturæ diſturbatæ ſunt,ſine illas vt paulum reconcinnem: adductaque per ſpeciem officij ad collum manu ſolertiſſimè excuſſit in eius dorſum pulueris veneriati,quem digitis tegebat,micas aliquot: Quo facto tantò fuit illicò membrorum omnium horrore correpta; quanto ſolent maximo,quos febris primùm occupauit. Nec adeò multò pòſt tantis prætereà pedum doloribus diſferri cœpit:vt ijs fœdè auerſis ad talos digiti ſtatim diſtorquerentur. Qua re omni à domeſticis perſpecta,atque intellecta comprehenſam aſſeruatam, ac denique verberum iniecto metu exterritam non prius dimiſſuros ſe ſunt interminati, quàm faſcinatione ſublatam heram in priſtinũ valetudinis ſtatum reſtituiſſet. Nam & hoc veneficij ſuſpicionem augebat, quòd ab ea aliquando audierant ſe quicquid huius ſciret; quo

ſic ad.

ſic ad prohibendam, auertendamque peſtem vteretur, acceptum referre cuidam Matthæo Amantio non pridem ob ſortilegij crimen capitis damnato: à quo etiam in tyrocinij pretium ſtuprum paſſa, atque ex eo grauida facta fuerat. Primùm igitur magnis clamoribus teſtari inſignem ſibi fieri iniuram, cui pro beneficio tanta culumnia reponeretur, ac de ſuſpendio minas etiam iactare. Sed cùm nihilominus illos in ſententia obſtinatè manere videret, ac nihil iã à ſe ea via profici, cõſilium, orationemque mutans rogare cępit, vt quando ea ſibi medendi neceſſitas imponebatur, ſuſtinerent dum ad memoriã reuocaret, ſi quod olim ſimili morbo remedium audijſſet prædicari. Ac non multò pòſt reuerſa dixit repetiſſe ſe, in quo iam exploratæ ſalutis ſpem ponere, ac defigere poſſent: Noſſe enim ſe herbas quę in balneis affrictę ei dolori medicamentum præſentiſſimum eſſent allaturæ: Orare modò ne ægrè illis eſſet, ſi quæ mora valetudini intercederet: Neque enim eiuſmodi morbum eſſe, qui ita ſit ad ſanandum facilis. Inter hæc is, quem tum ſecum habebat, filius, cùm videret matrẽ ita accipi, ſibi idem timens, qui ſciret ſe conſcium, nocte intempeſta è murorum pinnis per funem ſe demiſit: Sed poſtridiè è fuga retractus, vinctus, ac cur ſic clã ſe foras eieciſſet, iuſſus eloqui, rem omnem, vti hîc

narratur,ordine explicuit: Hoc addens ſe totiei fuiſſe caput,qui matrem ad illam im pulisset,dũ cauſam quærit,qua paratæ abitioni moram aliquam produceret, præterea nihil ad ſalutem conferre illa omnia fomenta,quæ ea ſic accuratè ægrę adhibebat: Sed ijs ita fucum fieri oportere,vt videatur per cõuenientia naturæ remedia proceſſiſſe curatio:Nam iam tũ ab intentatis illi verberibus latenter antidotum eam admouiſſe,ſed illo vinci, ac contrahi non poſſe,qui ab initio fuerat morbo impoſitus temporis modus.Expectarent igitur,dum is hebdomadæ dies,eaq; hora bis recurriſſet, qua præbitum eſſet venenum:Certò enim tum ægram conualituram, ſaltem ab omni doloris ſenſu iri liberatum, ſola membrorum reliqua laſſitudine:In quo datam expectationem neutiquam fefellit, nam in illo ipſo quem præſtituerat temporis articulo morbus eſt ſedatus. Verùm inſequenti nocte recruduit etiam acerbior, nam veneficam,vt poſteà eſt compertum,adhibiti remedij pœnituerat, quòd videret paratam inde rationem ad ſe maleficij coarguendã, ac etiam indubitato teſtimonio obruendam,nam niſi ab ea venefica,quę morbum fecit,tolli,aut ſedari vix poſſe alibi demonſtratum eſt,ob idque ab illa repetitum, iteratumq; fuerat venenum. Cùm igitur poſtridiè filio prędictionis mendacium obie-

ctare

ctaretur, multa malitioſè muſſitans hoc tã-tum dicere voluit, matrem vt verberibus quàm poſſent indigniſſimè acciperent, hoc enim vti aduertebat vnicum ſupereſſe con tra eius tergiuerſationẽ remedium. Arreptã igitur duo validiſſimi ruſtici nõ priùs ceſſarunt vitium malleolis contundere, pedibus obterere, pulſare, agitare; ac denique in obiectum ignem detrudere, quę fidem ſuam aſtrixiſſet, ſe ægram eo ipſo die imò hora perſanaturam. Quod & pręſtitit, poſtquam pomum illi comedendum præbuiſſet, quod antè candidulo puluere videntibus nonnullis medicauerat. Sic tandem facta abeundi copia, vti de hoc illi antè data fides fuerat in lictores eã ad caſtri portam præſtolantes incidit, à quibus ex Iudicis, qui in eius vitam, moreſque inquiſiuerat, decreto comprehenſa, ac in vincula coniecta de tota re, ſicuti hîc habetur, haud cunctanter cõfeſſa eſt, ac tandem igni vnà cum filio eſt cõcremata. Quæ narratio duo præcipuè habet quibus nos erudiri conuenit. Primum nihil ad curationem cõferre, quæ ſortilegi exteriùs adhibent morbis à ſe incuſſis remedia, ſed vel ea prætexi quaſi integumenta ſortilegijs, quæ veriti legum ſeueritatem palam eſſe metuunt, vt cũ herbas, vnguenta, balneas, aliaque quæ in victu, vſuque quotidiano habent homines, quibuſque medendi vires certæ, ac præci-

puæ nullæ ſunt, adhibêt, vel excogitari ad infeſtandos ſuperſtitione mortalium animos, veluti cùm ad votiuas peregrinationes, nouendialia ſacra, luſtrationes, donaria, aliaque id genus per ſpeciem pietatis, quòd Chriſtianis ſint in vſu quotidiano, inducunt, vel denique adhiberi ad conuellendam, labefactandamque ſpem, & fiduciam, quam in vno Deo defixam nobis eſſe oportet, dum eam transferimus ad neſcio quæ eſculenta, poculentáve, quæ furtim de domo veneficę ſubſtracta eſſe curamus, vt illorum vſu ex ea qua conflictamur valetudine, emergamus. Nam hoc bonę illę lubenter patiuntur etiam cum iactura rei familiaris, dummodò hac prauitate vulgi opinioné inficiant, reſidere ſcilicet in ſua penu, ſeu in pharmacopolæ officina aliqua quæ morbum certò vincant medicamenta: Imò (vt cum Plinio iuniore loquar) ſe Deorum potentes eſſe, & habere domi, quo ſolæ cæteros mortales iuuare, ac ſeruare queant. Alterum non oſcitanter in ea narratione prætermittendum eſt, ſic eſſe Dæmoni tenaces manus, vt non facilè eripi ſibi ſinat, quod ſemel comprehéderit. Ergo ſi quando ſuorum rogatu morbum immiſit, is, vel cum alio etiam grauiore commutádus venit, vti iam dictum eſt, vel in illud tempus eius ſedationem, curationem vere reijci oportet, quod fruſtrà quiſquam anteca
pere

capere ſuis apud eum precibus ſtudeat. Ita ſemper reliqui aliquid eſſe oportet, quod is lucro deputare poſſit, ſed & cætera narrare pergamus. Stephanũ Noachum 16. Madrenſem perpetui triennij morbus vſque adeò exercuerat, vt res illi parum abeſſet ab inſania. Ergo deſperatus ab omnibus, periclitatiſque incaſſum, quæ ſolers Medicorum cura ſuggerere ſolet, remedijs, tandem ad ariolos animum conuertit. Erat ea tempeſtate Cranuillæi quidam præ cęteris eius artis fama clarus: Ad illum pręſentem præſens rem omnem defert. Edocetur hoc ipſi malum ab ea muliere confectum fuiſſe quam domũ reuerſus vnà cum vxore colloquentem eſſet reperturus. Compararet igitur è lento aliquo ſarmento vinculum, quod eius collo ſtatim, ac coràm eſſet, inijceret, minitareturque ferocius ſe illi animam mox eſſe intercluſurum, ni labefactatam valetudinẽ iamiam reſtitueret: Ingreſſus domum vetulam offęndit vxori ad focum aſſidentem, huic nomen erat Pariſetæ Nouauillanæ, eam, vti monitus erat, re verbiſque quantum poteſt, perterrefacit. Illicò eius genibus illa aduolui, veniam petere, ac ſartam tectam ab omni morbo valetudinem certò promittere, modò in ijs, quæ præſcriberet, obſequi vellet. Ea verò eſſe, primùm ne grauaretur pyrum, quod erat illi præbitura, comedere: Quod enim

16. Caſtinæi menſe Iulio Ann. 1586.

ſilicis inſtar durum primo contactu videri poſſit, id non ita eſſe, manu enim attrectatum perinde emollitũ iri, ac ſi benè coctũ, conditumque eſſet. Tum vt ſe ſtatim lecto componeret, futurum enim, vt illicò morbus ingraueſceret penè ad interitũ: Accerſeret ob id è vicinia lectas matronas duas, quæ illi ea nocte vigiliam ſuam traderent: harum peſſima, præſentia ſe defendere callidè parabat; ſi quid obijceretur mala arte factum, quo adeò grauis, diuturnuſq; morbus tam facilè, ac citò abceſſiſſet; neque enim huius quod ad id adornabat quicquã palàm facere decreuerat. Conditionẽ nullam reiecturũ ſe declarat Noachus, modò ex tam incommoda valetudine euaderet: Acceptum tamen pyrum primùm negat morſu diuidi poſſe, vt quod planè eſſet ferreum, ſed dum hæc loquitur, ac paululum interim illud contrectat, ſenſit non ſine admiratione in lanæ mollitiem propè abijſſe: Eo igitur deuorato (nam erat guſtu inſuauiſſimum) ſtatim illi ſtomachus tãto ardore conflagrare cœpit, quanto vix maiorem candẽtes carbones excitare potuiſſent. Ergo in cubili properè collocatur agenti animam haud ita diſſimilis: Adhibet trepida vxor, quæ ſecum ea nocte illũ obſeruarent, matronas duas quibus ſe tertiam bona illa vltrò adijcit vultu adeò ad mœſtitiam compoſito, vt præ illa fictæ videri potuiſſent

ſent vxoris ipſius lacrymæ. Iam non indiligens vigilia ad mediam vſq; noctem proceſſerat, cùm venefica clàm aſperſa, comites Lethæo ſuo puluere, ceu Mercurius aliquis, arctiſſimo ſomno complectitur, ac intereà ſublatum ægrum humeris transfert in proximam aream: ibique oblato immani vrſo imponit. Tum repetitis ſpatijs ſæpiùs vehit, ac reuehit, ipſa quaſi onere iniquiore opprimeretur non ceſſante ingemiſcere bellua, ea verò vox erat dolentis Dęmonis, quod prętèr ingeniũ tali valetudinis beneficio operam ſuam accõmodare cogeretur, ſed eius tarditatẽ illa increpans magis, magiſque vt viam pergeret iſtis vrgebat verbis: Agedum ignaua, atque odioſa bellua, nunc factis digna recipis tuis, quę me primùm ad hunc ita mulctandum, vel inuitam impuliſti. Hęc à ſe audita trepidus ſeſſor pòſt magna fiducia teſtatus eſt. Inter hæc experrectæ, quæ ad cubile pernoctabant, mulieres id vacuum nactæ totam feſtinanter inueſtigant, ac perſcrutantur domum, ſicubi deſideratum hominem reperiant: Ac tandem ſolum cum ſola venefica in area offendũt. Rogãt ecquæ ſe inſcijs ita nudo, ac incomitato ſecedendi cauſa fuerit: Occupat illa prior reſpondere, atque infit: An non aduertitis huc ea gratia à me pertractum, vt oletum faceret? ſed nullis cum ea commutatis verbis hoc ſolum fate-

gerunt, hominem vt tollerent, ac quam cla-
tiſſimè in lectum reponerent. Verùm dum
id moliũtur, vix omnes ſimul magno nixu
reportando præſtant, quod illa ſola nullo
negotio aſportando perfecerat. Porrò cùm
ea lex pacti pręcipua fuiſſet, vt Noachus ſu-
pradictis omnibus defunctus morbo peni-
tus ſubleuaretur, & adhuc tamen doloris
nonnihil ſupereſſet, cauſata eſt venefica im-
portunum mulierum aduentum, quo im-
pedita fuerat, ne benè incœpta ad exitum
perduceret, ſed ad ſummum ferẽdam eſſe
octo dierũ moram, poſt quos ſine vlla fru-
ſtratione integra futura eſſet illi valetudo.
Quod & euenit. In his atq; alijs multis ma-
nifeſtò deprehenſa, tãdem eſt in carcerem
incluſa, cuius tamen ruptis vinculis custo-
17. Leui. ca. 19. diæ incuria euaſit, atque abijt. Et habet
verſ. 26. & quoque aliqua hæc narratio, quæ non fru-
Deut ca. 18. ſtra lectoris conſiderationem intendant.
verſ 11. Primùm confidenter, atque impunè inter
18. Samuel. ca. huius ætatis Chriſtianos verſari, atque artẽ
28. verſ 3. ſuam factitare ariolos, quos tamẽ ſua ſocie-
19. Reg II. cap. tate prohibuerunt mortales omnes, quo-
23. verſ. 24. rum animos imbuit aliqua veri Dei opi-
20. L 3. de Ma- nio: Moſes 17. Saul 18. Ioſias 19. pœnam vlti-
lef. C. mi ſupplicij in eos ſanciuerunt, qui in di-
21. l. Nemo au- tione ſua deprehenderẽtur arioli: Cõſtan-
ſpicẽ Eod. tinus 20. illũ, qui eos conſuleret, deportari;
22. Cap. 24. Conſtantius, & Iulianus 21. gladio vltore fe-
riri voluerũt. Ancyranum 22, Toletanum
23. Au-

23, Aurelianenſe 24. atque alia pleraque 23.
ſanctorum patrum concilia è finibus Chri- cap. 28.
ſtianæ communitatis exterminandos de- 24.
creuerunt. Et Chriſtianorum omnium hîc cap. 2.
conſenſus eſt vltimus, non eſſe in Eccleſia ferendos: Imò diſertè qui diebus dominicis conciones habent, illos execrantur, ac Diris deuouent. Et tamen Regum, principumque hic vſitatus, & quotidianus luſus eſt: Eos quoque non parua mercede ad ſe accerſunt. Horum etiam exemplo, nam talibus authoribus iam tutius peccatur, vulgus adit: qui furto ſubſtracta, vel caſu amiſſa indicent, ac patefaciant, cribri, aut clauis verſatione identidem iterata: diſtincta in luſtralem aquam chartularum immiſſione quæ nomina eorum, quos furti ſuſpectos habent, contineant: mantilis productione, contractionéue reciproca, atque aliarum id genus rerum damnanda periclitatione; quæ pyromantias, aëromantias, hydromantias, & Geomantias veterum omnes ſua impietate etiam adæquare poſſint. Tum furũ illi manipuli, qui ſub Ægyptiorum ementito nomine bonam Europæ partem quaſi ſuo iure prædabundi peruagantur, nulla re ſe plauſibiliores præbent, quàm quod apud imperitam multitudinem profitētur, quæ quemque ſors maneat, præmonere. Vt hîc omittã recenſere lõgè nequiores: Cranuillæano illo ariolo monachum in Nider-

hauu; mulierem Thermopoli, quæ eſt ad
25. Mirecuriam; militem emeritum Nanceij,
Hiſt nat. lib.14. alioſque plures, qui palàm etiam, & ſecurè
26. ex ea re quæſtum faciũt. Sequitur in eadem
In Flori cõpendio. hiſtoria è ſarmento intorqueri oportuiſſe
27. vinculũ illud, quod ſic Maleficę collo adap-
In Galba. tandum erat. Et vulgus in ea opinione eſt,
28. verberibus ſagas nullis tam cómodè caſti-
In li. 2. de re milita, & l. milites. De re milit. D. gari: quàm quæ vitis adminiſtrat. Cuius
rei cauſam, ſi quæ tamen vera eſt, non facilè
29 ſit aſſerre. Et adhuc in ſimili difficultate
In Adriani vita. hærent qui apud Plinium 25. Liuium 26.
30. Plutarchum 27. Macrum 28. & Spartianum
Lib. 9. de Aſin. aur. 29. quærunt: cur vitis in delictis pœnam
eorum tãtùm militum, qui ciues eſſent, ho-
noraret: curq; eam Centuriones præfer-
rent, quaſi imperij inſigne, & ornamentum.
Miles ille legionarius apud Apuleium 30.
Centurioné extra præſidium (credo) men-
titus, vt eſt eiuſmodi hominum audacia, re-
pertum in via hortulanũ, & ad interrogata
ſilentem indignabundus vite, quam tene-
bat, de aſino deturbauit; eademq; tandem
aduerſa de vaſtiore eius nodulo cerebrum
eius diffidit. Et certè aliquid ſubeſſe opor-
tet, quod, vti apud Ioſephũ de Elezari an-
nulo, herbiſque Salomonis legimus, Dęmo
nem, eoſque quos ſemel ſibi addixit præci-
puè afficiat. Nam & Cæſaris Traiani illud
circumfertur; cùm ſcriptis codicillis Iouis
Heliopolitani oraculũ conſuluiſſet, an Ro-

mam peracto bello, quod contra Parthos mouebat, eſſet rediturus, illi reſpondiſſe Dęmonem: vt vitem in ſuam ędem inferret in partes diuiſam ac ſudario códitam, eamque peredìè efferret. Quod et ſi ad ea magis quæ militiam ſpectant imperia, atque auguria pertinere videtur: habet tamé & in quo vitiginei ligni peculiarem quendam, atque alium quàm in quem cætera adhibentur vſum conſideremus. Quod quoque & Euphorion obſeruauit, qui niſi ex vite non licuiſſe olim fingere Rheæ Deæ ſignũ prodidit. Et rectè quidé: Nam eam Cybelen aliter appellatam teſtatur Suidas, id eſt (vt interpretatur Feſtus) Deam, quæ homines in furoré ageret. Si quidem Græci κυβιστᾶν, in caput ſaltare dicunt: Et eius ſacerdotes ſolebant in ſuis ſacris caput circumagere:

Terrificas capitum quatientes numine criſtas 31. 31. Lucre. lib. 2

Quod & ſagas in ſuis tripudijs inſanientes vſurpare ſuprà meminimus. Et AEgyptij vitem ex ſparſo gygantum ſanguine ſatam putauerunt: quòd vinum homines in rabié ſæpè accenderet: Moſes quoque, & Dauid etiamſi per tropum, vuę tamen ſanguiné dixerunt. Et Orphæus vitem, Luna Virginis ſignum ineunte, ſerere prohibuit: quaſi parum Bacchico furori cum virginali modeſtia conueniret. Vetuit etiam Pythagoras ex vitibus, quæ amputatæ non eſſent, Dijs quicquam litari. Denique non ſine ratione

aliqua

aliqua Sampſonis commentum extitit: cùm Dalidæ importunas, atque inſidioſas percontationes ludificaturus reſpondit, nihilo alijs ſe fortiorem futurum, ſi ſeptenis vitibus flexilibus reuinceretur. Et gallos gallinaceos non canere, ſi circulus è ſarmentis collo addatur dixit Plinius 32. Nam iam tū
32. li. 29. cap 4. vitis aliqua fuit præter inditam à natura facultatem commendatio. Quæ omnia eò redeunt, vt in illa multarum nequitiarum ſemina latere fatendum ſit: non ſolùm ex innata illa vi, & facultate labefactandæ mentis humanæ: vbi, quod ait, ille, vicit vinum quod quis bibit:

Bacchus & ad culpam cauſas dedit, ille furentes
Centauros letho domuit;

Sed & ex āffectato eius in Magicis artibus vſu, vti ex ſuperioribus apparet. Sequitur quemadmodum in vrſo ſedere Noachum oportuerit, id eſt ſe in fidem, ac poteſtatem Dæmonis, qui ſub vectario illo vrſo latebat, permittere: priuſquam ad ſanitatem rediret: Hoc enim præcipuè, dum nos vult labefactare, ſatagit Dæmon, vt fiduciam illi quàm maximam habeamus: Tum curationibus ſuis ſemper tale aliquid intermiſcet: vt à Deo ad creaturas nos auertat, inq́; terrena penitiùs immergat. Cuius generis etiam eſt quod Agyrtas, & circumforaneos circulatores paſſim videmus vrſos ſecum ducere, ac ijs mercede pueros imponere, vt à lat-

à laruarum, lemurumque formidine fiant ſcilicet in futurum ſecuriores: deridiculaque alia multa iam anteà nobis dicta, & ſequenti quoque capite fuſiùs, latiuſque dicenda. Ad quæ priuſquam properamus, ac finem huic diſceptationi imponimus, operæpretium quoque eſt hîc à multis tractatam quæſtionem attingere: poſſit necne citra fraudem animæ capitalem iſta à maleficis morborum depulſio peti, ac mendicari. Et forſan id fruſtra quæri quis dixerit poſt tot de ea veterum Theologorum ſentẽtias 33. recentiorum etiam non contemnendis ſuffragijs comprobatas: ſed eas nunquam tam ſanctas exiſtimaui, quin aliquam excuſationem admitterẽt. Multum enim intereſt, vine, an precario aliquid ab alio auferas & conſequare: Illud contemptum, & dedignationem habet: hoc admirationem, obtemperationem, animumq; ſe ſuppliciter deijcientem, ac demittentẽ. Si quis vel precesvel pretio à venefica contendat, vt abs Magiſtello ſuo morbi quo affligitur ſanationem impetrat: perinde opinor facit ac ſi ipſe ſupplex, venerabunduſq; opem à Dæmone imploret: eius ſe beneficio alligari poſtulet, munere adoret, ac ſe ea cauſa illi obnoxium fore profiteatur. Omnes igitur cruciatus, ipſamq; adeò mortem potius ferendam eſſe, quàm vt ſinamus nos ad tam horrendum ſacrilegium adduci. Siquidem

35.

D. Tho. 4. diſt. 34. q. 1. ar. 3 Bonauent. 16. q. 2. Sylueſter in verbo (Maleficium) quæſt. 8 & DD. ſuper cap. ſi per ſortiarias 33. q. 1.

clamant

clamant ſacræ literæ 34. ſolum Deum colē-
34. Deutero. 6. verſ. 3 Math 4. verſ. 10. dum, atq; adorandum eſſe; Deum, inquam,
zelotem, qui non ſit paſſurus quicquam de
gloria ſua decerpi, ac delibari, quod alteri
aſcribatur. Et hoc eſſe reor, quod adeò ſe-
uerè damnant, ac reprehendunt Theologi
illi: Nam & Conſtantinus Imperator 35. de
35. In l Nullus de Malef & Math. eo quoque legem ſanciēs, diſertè facti atro-
citatem in hoc conſtituit: ſi ſuaſionibus, ac
præmijs aruſpex eſſet aduocatus. Et Pho-
tius in Nomocone eius legis pœnam ait tan-
tùm intelligi debere: vbi διὰ θυσιῶν, id eſt
per mactationes, ac ſacrilega ſacrificia eiuſ-
modi negotium peragitur. Quæ etiam om-
nia huius ætatis ſagæ pro more habent fa-
cere: Nam primùm rogari, ſæpe etiam mu-
neribus donari volunt. tum Diuorum ali-
cuius maieſtate læſam, violatamque autu-
mant: quem idcirco votiua ad eius fanum
profectione donarijs, ſacrificijſque nouen-
dialibus placare conueniat. Nempe hoc eò
redit, vt tu valetudinem redimas eius vene-
ratione, munerationeq;, qui illam primùm
debilitauit Dæmonis: cuique aſtutè ſpecio-
ſum illud Diui nomē ideò illæ prętēdunt,
vt ſuam impietatem religionis aliqua ſimu-
latione tegant, atque inuoluant. Omnino
inexcuſabilis eſt iſta curandæ valetudinis,
depellendorumque morborum ratio: vel
ſi quæuis prætexatur illi humani cōſilij im-
becillitas, cōſequendęq; ſanitatis cupiditas,
& de-

&deſideriũ: Pręcipua enim sẽper eſſe debet cauſa religionis, cuiꝰ ſanctitas hîc apertè fœdatur, polluitur, violatur. At ſi tu veneficã, quam iſtiuſmodi faſcinationis non iniuria ſuſpectam habes, minis inſequare: verberibus etiam, ſi minus illam mouent minæ, accipias: volentem, nolentem eò adducas, vt faſcinationem repercutiat: quæ hic, quæſo, blanditiæ? quæ imploratio, obteſtatio, veneratioque eſſe poteſt? Si inde plus habet illa, quod ſe contemptam, pulſatam ad opitulandum etiam ei qui læſit coactã doleat, quàm gratia, voluptate, commodo aliquo auctam glorietur? Si eius Dæmon ſe quaſi obtorto collo à noxa retractum, amiſſa prędain fugam verſum, deriſum, ſpretum, ac nihili penſum agnoſcit? Quí furem perſequitur, remque ſibi furto ablatam ab eo per vim aufert: quid admittit in quo furi gratiam vllã gratificatus eſſe videatur? Quì occupatam ab hoſte arcẽ armis recuperat, eaque illum violenter deijcit: quid ei aliud relinquit, quàm vt dolens, pudẽſque collectis ſi datur ſarcinis aliò migret, ſeq; poſſeſſione deturbatum meritò lugeat, ac cõquoratur? Qui quoque captum, comprehenſumq; aliquem tenet, ſi hunc è manibus dimittere cogitur, quod fortè is ſe ſucceſſu eripiat, minas ſpiret, ferrum intẽtet, aut vim aliquã aliã afferat: quid ex ea illi cõprehenſione ſupereſt præter elapſæ prædę deſiderium?

rium? Quid ſe indignum geſſit, qui ſic conſtrictum ſe inuito eo qui conſtrinxerat expediuit, atq; in libertatem vindicauit? Atqui eam, quæ putatur à maleficis, morborũ curationem non eſſe remedij alicuius efficacis adhibitionem: ſed tantùm à vexatione, cui incumbunt, ceſſationem, liberationemque, non dubitem cum Abdia Babiloniæ Epiſcopo aſſerere: vel ex eo maximè; quod momento, ac ſæpè nulla facta medicina ea contingat; quæ à morbo ad ſanitatem probabilis eſſe nequit tranſitio, ac decurſio. Ergo ſi quis fidenter, atque intrepidè, vti hominem nullius malæ rei conſciũ, & Dei nixum præſidio decet, Satanam in malefica muliere adoriatur, vi, miniſq; cogat, vt ab iniuria, ac maleficio temperet, lædere ceſſet, atque abſtineat, corpore faceſſat (eiuſmodi enim morbum aliud nihil eſſe, quàm Dæmonis præſentiã credidit Iamblichus 36.) quid quæſo facit ab Exorciſtarum more alienum, qui quoque energumenis catenas inducunt, plagas infligunt, terrores inferunt? At, inquies, in hoc non eſt pręcipua ſalutis fiducia, prę́ſidiũ, ſed multò magis in efficacibus ſacræ ſcripturæ verbis: quæ illi certa cóceptione, ſtatiſq; ceremonijs vſurpant. Et horum, puto, virtus, atque energia ex fide eſt in Deũ per Ieſum Chriſtum: qua quoq; abundare neceſſe eſt, qui ſic audent omnibus formidabiles ſagas iurgio, mi-

36. In lib de Myſt Aegy. ca. Quando alia numina aliter agant atque appareant.

gio, minis, verberib. adoriri. Nam aliter periculum ſit, ne laceſſitæ contrà inſurgant, iramq; ſuã, ac virus maiori licentia, & cõtentione in laceſſentem euomant. Vtcumq; res ſit, ſi qui ita morborum liberationem à maleficis per contumeliam extorquent: non omnino culpa vacãt, fortè quia illarũ huic negotio operam, miniſteriumq; vtrobique intercedere conuenit: quę res, dicat aliquis, cauſam impietatis aliquam continere videtur: at certè talis ea eſt, vt expers dici debeat illius, quæ Deum homInib. adeò infenſum reddit cum Dæmonibus pactionis, & commercij aliena ab omni mala mentis, nefarijque voti conſcientia deniq; non illis pœnis obnoxia, quas leges tum diuinæ 37. tum humanæ 38. in eos conſtituunt, qui ad Magos declinant, eos aduocant, conſulunt, ac in re aliqua ſibi adiutores conſtituunt.

37. Leuit. 19. & 20 Deut 18.

38. l. nullus aruſpex & l. nemo de malef. & Math.

CVRATIONES DAEMONVM VELO ſemper aliquo religionis obtendi: ſæpe etiam viri, qui rerum potiatur aſcita in ſpeciem ope, ac miniſterio perfi i: quo ſcilicet eis maior accedat authoritas. Verùm inter hæc Dæmones nonnunquam ſuam turpitudinem prodere, dum obſcœna etiam fœdaq; adhiberi volunt.

CAP. IIII.

ASrutè Satanas vires religionis ad ſortilegium in ſpeciem adhibet: tum vt homines, quorum mentes ſcit ad eius

cultum eſſe procliuiores, in ſuperſtitionis errorem faciliùs inducat:tum vt prodigioſarum ſanationũ, quæ eius opera fiunt,ſuſpicionem aliò à ſuis transferat: ne ſi eorum beneficio morbus leuatus videretur, idem & veneficio antè illatus exiſtimaretur. Ergo in Cœlitum aliquem ea noxa reijcienda eſt,qui fortè violatum ſuum numen ira vindicandum cenſuerit:

Namque ſuæ igneſcunt animis cæleſtibus iræ.

Tum ſequitur auerruncandas eſſe eiuſmodi iras: ſed, Deus bone, qua expiatione, ac procuratione! certè cuius etiam pudeat,qui vaniſſimas religiones ab vltima antiquitate coluerunt. Quod etiam, quo magis miretur lector, vno, atque altero exemplo è penu noſtra deprompto hîc operępretium duxi commonſtrare.Fuit Nanceij intra annos decem venefica mulier (Thenotam nomine vocabant:) Ea cùm aliquando rogaretur laboranti morbo vicinæ cuidam medicinam facere (nam & ea cauſa vulgò adiri ſolebat: vti in Hiſpania quos ſeruatores appellant) à Diuo Fiacro morbum illum eſſe dixit: cui ob id vouenda eſſet cum donarijs profectio, quam ipſa,ſi ita iuberent, lubenter ſuſciperet. Conducta eſt mercede,vt hanc nauaret operam: AEgram tranſuerſo decuſſatim lino cerato primùm dimenſa eſt : tum linum in certum numerum complicauit, atque in ſinum quaſi fouendum

uendum impoſuit: Deinde & noctem quæ proximè eſt inſecuta, totam ad ædium, in quibus decumbebat ægra, fores excubauit: ac primo diluculo ſe in viam dedit cũ perpetuo ſilentio: Cùmq; ad D. Fiacri fanum perueniſſet, id ingreſſa linum ſuccendit, eiuſque ſiiilantibus ceris figuras ad aræ maioris gradus in crucem duxit: ac tandem ſe foras eijciens ipſum fanum ter oberrauit: lino illo interim flammas edente crepitantes,& cœruleas.

Luſtralem ſic triſte facem, cui lumen odorum
Fulmine cæruleo, nigroq; bitumine fumat,
Circum membra rotat doctus purganda ſacerdos 1.

Ijſque omnibus ſic defuncta ſe in vrbem recepit. Ecce vt ſilentia, dimẽſiones, vigilias, murmura, figuras, ignes expiandis ſcilicet religionibus interponunt: Quæ certè imitatio eſt manifeſtiſſima ariolorum, quos pagana habuit antiquitas: Qui (vt inquit D. Auguſtinus 2.) circa idolorum aras preces nefarias emittere,& funeſta ſacrificia afferre ſolebant: In hoc etiam longè intolerabiliſſima, quod ſæpè admixtas habent ſordes, illuuies, excrementa, aliaque multa: quibus nihil fingi poteſt ab ea puritate alienius quàm in diuino cultu, ac cæremonijs adhiberi par eſt. Cuius etiam generis eſt quod ſequitur de ruſtico Vogeſo quodã, cui nomẽ fuit Deſiderio Financio 3. Is Valentinũ Valierium municipem ſuum, cum quo ini-

1. Claudianus.

2. In lib de ciu. Dei.

3. Sandeodati prid. Idus IuLisn.

 micitias

micitias pridem gerebat, impenſiùs vlciſci cupiebat. nec adhuc tamen explendi animi vlla tuta ſatis, ac oportuna ſeſe obtulerat occaſio. Commodum igitur illi viam per
4. ſola loca habenti occurrit obſcuro loco vm
Philaſt libr. bræ inſtar, ac apprehenſum de equo tãta vi
8. ca. 3. deturbat, vt altero crure prorſus debilitaretur: Sed aliquanto pôſt miſertus hominẽ vt quem ſatis diùturno mulctatum infortunio videret, ad eum ceu ſaliud agens accedit. Rogat vnde id illi accidiſſet mali: Cauſam prolixè edocetur, quã ipſe multo meliùs ſciebat. Tandem remedium pollicetur & certum, & præſens, ſi dicto audiens eſſe
5. vellet. Nihil non ea cauſa ſe facturũ recipit
Lib. 2. ruſticus, auideq; expectat quid ſe ille præſtare velit: Præcipit igitur vt è nouem ſtabulis diuerſis fimũ equinũm precario conquireret, quantum ſatis eſſet cõplendo ſacco, quo tũ crus cùm labefactaretur erat indutum, eumq; ſic confertũ prò donario appenderet D. Benedicto: cuiùs celebre eſſet fanum in Berquel oppido Germaniæ: Sic enim futurũ, vt eiùs anathematis arcana vi, ac poteſtate illi membrorùm recrearetur, ac cõualeſceret: Quod vt ab eo poſteà reſcitũ eſt, non idcirco ſuadebat, quaſi id illi ad ſanationem quicquam profuturum crederet; ſed vt eo commento artem ſuam tegeret. Nam ſortilegis mos eſt curationibus ſuis iſtiuſmodi religionũ expiationes prætexere:

texere: cùm nulla tamen religione tangantur, ac potius eam omnem deſpectui, ludibrioque habeant. Per quam etiam cauſam ſe olim apud Domitianum Imperatorem defendit Apollonius 4. cùm ei Magiæ crimen obijceretur: ob ſedatam ſcilicet, quæ Epheſios inuaſerat, peſtem: Ab Hercule enim ſe id beneficium precibus cóſecutum fuiſſe dixit: atq; adeò ob id templum ei ſub Auerſoris nomine fuiſſe dedicatum. nonnunquam & amoto omni religionis fuco alia quædam eáque per abſurda adhibent, quo ſcilicet homines magis, magiſque ludibrio habeant. Tale illud fuit, quod de Pherone quodam recitat Herodotus 5. Is ob impietatem (quod ſcilicet in Nili exundatione ſumptum ſpiculum in medios vortices contorſiſſet) fuerat excæcatus: rurſuſq; poſt vndecimum annum oraculo monitus, vt lotio mulieris, quæ ab vno tantùm viro compreſſa fuiſſet, oculos lauaret, viſum recepit, quali ante orbitatem vtebatur: Nam quod in lotio muliebri collyrium ſatis potens eſſe queat reſtituendo oculorum lumini: aut quare eius erit magis efficax, quæ virum vnum, quàm quæ multos paſſa eſt? Machinæ, doli, fallaciæ, ac præſtigiæ ſunt meræ: quibus errrores hominum aucupatur Satan, ſuum vt apud eos imperium propaget, ſtabiliat, ac confirmet. Siquidem is vnicus ſcopus eſt, in quem actiones omnes ſuas

intendit, ac collimat. Ac quo plus ponderis, authoritatiſque habeant Reges, Imperatoreſque, ei negotio ſæpius interponit: quale de Pyrrho memorant: ſplene ſcilicet laborantibus mederi ſolitum fuiſſe, poſtquã reſupinos dextro pede tetigiſſet. Tum de Veſpaſiano, cuius quoniam quæ celebratur in hanc ſententiam hiſtoria, multa obſeruatione digna cõtinet, eam ex Suetonio 6. Tacito 7. Sabellico 8. alijſque non infimæ claſſis ſcriptoribus integram hîc tranſcribere non penituit. Veſpaſianum pro tribunali ſedentem Alexandriæ, vbi ſtatos æſtiuis flatibus dies opperiebatur, duò e plebe viri adierunt opem ſibi orantes à Sarapide demonſtratam: hic oculis captus, ille debili manu: per quietem monitos ſe dicentes fore, vt cæco dies illuceſceret, ſi ipſius oculos ſputo Veſpaſianus inunxiſſet; alterque firmior fieret, ſi calce contingeretur. Cùm vix fides rei eſſet, nec ea vllo modo ſucceſſura crederetur: ne experiri quidem à principio Veſpaſianus auſus eſt. Cæterùm amicis hortantibus, quòd dicerent peracti remedij gloriam penes Cęſarem, irriti ludibrium penes miſeros fore; vtrumque pro concione tentauit. Nec defuit euentus: nam alteri manus ad vſum ſtatim verſa eſt: alteri clara reluxit dies. Verebatur ſcilicet Dæmon ille, quem ſub ſerapidis nomine colebat AEgyptus errorum materſne piorum

6. In eius vita cap. 7.
7. lib. 20. ab exceſſu Aug ſub finem.
8. Ennead. 7. lib. 4.

piorum Eccleſia recèns ibi cóſtituta ex ve-tuſto illo ſe exturbaret domicilio: præui-ditque futurum, vt duo ęgri vterq; ſua eſſet defuncturus clade: ac proinde ambos im-pulit à Veſpaſiano opem implorare, vt cùm euentus ſecutus eſſet eius fauore, qui erat rerum potiturus, oraculi maieſtas augere-tur: nec ex eo imperij faſtigio ad veræ lucis fulgorem animum intenderet. Memorant & ſimile quiddam de Adriano Imperatore Maximus Marius, & Ælius Spartianus: mu-lierem ſcilicet quandam fuiſſe oculis diui-nitùs orbatā: quòd Imperatori morbi im-patientia durius de ſe cóſulenti neglexiſſet ex oraculi pręcepto nuntiare, vt vitam per-dere parceret: propediem enim eſſe ex ea valetudine emerſurum. Ac cùm denuò in inſomnijs monita fuiſſet id facere: illata e-tiam de recuperando viſu ſpe, iam factam ſuo periculo cautioré ea prouincia ſedulò, ac diligenter eſſe defunctam: ſicque oculo-rum lucem de integro illi eſſe reſtitutam, poſtquam tamen illius Imperatoris genua ex eodem præcepto eſſet deoſculata. Nam hoc demum fabulæ condimentum eſt.

MVLTA ESSE QVAE SORTILEGI agnoſcunt ſibi afferre impedimentum: ne alio-rum à ſe afflictam valetudinem, vel reſtituant, vel ſubleuent. Quæq; ea ſint proprijs ad id ratio-nibus, atque exemplis declaratur.

CAP. V.

VT eſt ſemper procliuis via ad damnũ, atque iniuriam; ita ad beneficium, ac ſalutem nullas non habet difficultates, atq; impedimenta. ſi de immittendo morbo, aut inferenda morte ſagis inceſſit libido, omnia ad id prona ſunt, atque oportuna, venenum multiplex, imprecatio, incantamenta, faſcinationes, atque ipſe qui nunquam vocatus deeſt malorum omnium architectus, atq; adminiſter Dæmon: vbi hoc agitur, vt aut reſtituatur valetudo, aut vita conſeruetur: tum numquam deſunt, quæ contrà capiantur cauſæ. Quod à ſacris, à Medico, aut alia re quapiam iam ſit mendicatũ auxilium: quod ab alio, quam à ſe morbus ſit allatus: quod in vinculis conſtituti ſint ea facultate medendi, quæ ſibi erat anteà à Dæmone conceſſa, penitus deſtituti: quod hac tantùm lege id illis liceat, ſi commutato beneficio, damno, atque iniuria maiore afficiant; quòd non ſint diſertis de ſanando verbis rogatæ. Atque id genus alia quibus nuſquam non ſolent afferendis remedijs moras, ac tergiuerſationes interponere. Quæ etiam ex ijs quæ ſequuntur exẽplis licebit magis dignoſcere: Roſa Girardina 1. pro comperto recenſuit non poſſe morbum tolli ab alio, quàm ab eo qui illius cauſam dediſſet: Nec cuiquam licere, vt in meſſem alterius falcem ſuam immitteret. Ita ab ea-

1. In agro Stiuenſi Non. Non 1586.

ab eadem manu,& metuenda iniuria eſt,& expectandum beneficium. Dominica Euræa 2.ait non poſſe reſtitui ſanitatem ei,cui ſemel eſt adempta; quin idem morbus ſæpè etiam grauior in alium transferatur; atque ab ipſa veluti permutatiōe ſemper maius naſcatur compendium. Item medendi vires à Dæmone acceptas ſtatim euaneſcere,vbi ſacerdos, aut Medicus ægro ſanitatis ergô manus admouerunt. Alexia Drigæa 3.nunquam eſſe integrum, atque abſolutum ſanationis beneficium; ſed morbi ſemper aliquid hærere, ac ſupereſſe. Catharina Balandræa 4.fruſtra aut ſedationē, aut leuationem ægritudinis expectari ab ijs, qui ſunt in ſortilegij reatu. deſijſſe enim eſſe in Dæmonis manu,per quem hæc poſſunt omnia. Cui conſentiens eſt,quod dicit Nicolaus Morelius 5. is cùm iam vinctus rogaretur,vt medicinam faceret puero Ioannis Chematij, quem non negabat à ſe in eum,quo tunc laborabat,morbum eſſe iniectum,reſpondit eius rei nullam amplius eſſe ſibi relictam facultatem, quando ea qua ſe ipſe induerat criminis confeſſione Dæmonem penitus à ſe ablegauerat: Et omnino carceris locum quo minus id fiat ſua ſanctitate aduerſari.Neque enim cùm ipſe ſcelerum ſit vindex, ſortilegijs quæ ad eam ſanationem adhiberi oportebat, conuenire poſſe. Quod & Damis ſenſiſſe videtur:

2. Charmeſ. 6. Cal. Dec. 1584.

3. Haraucuriæ 4. id. Nouē. 1586.

4. Ardemōtij 3. Non. Decem. 1584.

5. Serræ 14. Cal. Febru. 1587.

tur, cùm ex eo Tyanæum magiſtrum diuinâ natura fuiſſe præditũ infert, quod crus pedica nullo negotio exoluiſſet: Neque enim id, inquit, quod eſſet in vinculis, ac cuſtodia, arte venefica præſtare potuiſſet. Ca-

6. thina Gillotia 6. rogata, quid cauſæ eſſet, quod

Haecuriæ 6. Non. Maij 1581.

Canaſſia Godefreda nõ conualuiſſet ex eo morbo, quo illam ipſa per veneficium antè debilitauerat, cùm tamẽ ei poma, pruna, aliaque id genus eſculenta, quę recuperandæ valetudini alijs adminiſtrare ſolebat, non ſemel ſua manu præbuiſſet, reſpondit id ita factum, quod nullæ antè à Godefreda illa ad id adhibitæ eſſent preces. Balial

7. Baſolus 7. & Coleta Piſcatrix 8. nouũ aliud

Dombaſoli ad Sannicolaum 3 ac prid. Non. Mart. 1587.

impedimenti genus commemorant: Scilicet quòd ſe inſcijs, atque inconſultis, qui eiuſmodi valetudine tentabatur, vota Di-

8. uorum alicui nuncupaſſet, ac perſoluiſſet:

Gerbeuillęi Non. Mart. 1588.

Hoc enim contemptu prçuentos nihil amplius afferre poſſe, quod conferat ad laborantium ſalutem. Verùm id abſque ſuſpicione non eſt affectati quæſtus, aut gratiæ, quarum maximè rerũ ſunt cupidi, & amantes. Siquidem id ſæpè ſatagunt, vt ipſi eam operam nauent, indeq; quæſtum aliquem faciãt, vel certè gratiam ineant, cùm ſint vt plurimum mendici, vitamque eleemoſynis tolerent. Porrò quæ modò intercedere obſtacula dicebantur, ne poſſent ſortilegi morbum à ſe allatum remouere ea conſi-

lio,

lio, & ratione non carent: Nam primùm temerè non eſt, quod Dæmon eius operâ ad medendũ ſibi eſſe neceſſariã fingit, qua anteà ad lædendũ vſus eſt. Siquidẽ nemini dubium eſt, quin id ſolus, at ſuopte (ꝙ aiunt) Marte præſtare poſſit, ſed hoc ideò facit, tùm vt beneficium coarctet, ac coanguſtet magis, dum eius conferendi poteſtatem ad alterius transfert libidinem; tum vt ſuo pleniore demereatur obſequio, dum illis inuitis, ac incõſultis nihil eorum quorum authores fuerũt mutaturum ſe oſtendit. neque enim in eo parum ſibi placent quod vident vitæ, neciſque ſibi in homines poteſtatem eſſe attributam, quodque vlciſcendi niſi is quẽ ipſi ſtatuerint finis, modusq; nullus alius ſit futurus. Rurſus quod niſi re integra, id eſt nec corpori à Medico, nec animæ à presbytero quæſita adhuc medicina negat ſe ſalutem afferre poſſe, hîc quoque per fraudem, & malitiam fingitur aliquid, neutrum enim probabilem cauſam habet eum à tali ſanationis officio remunerandi. Id igitur potius à zelotypia eius eſt, qui veretur ne eius beneficij gratiã extinguat, quæ præceſſit curatio, cui fortè accepta referri poſſit ſanitas: Tum cautio eſt maxima illis eam opinionem ingenerare, qui ſe faſcino in morbum coniectos putant, non eſſe ad diuina aut humana remedia confugiendum, ſi velint conualeſcere,

omnem-

omnemque valetudinis ſpem iam tum certò deponendam eſſe, cùm ad illa vel ſola mente,& cogitatione conuertitur. Et omnino ſemper cauſa aliqua ſubeſt ne ſuorum miſerationi, ſi quę aliquando eos mouet, ac cedat atque indulgeat. Tertium quod prętexitur ei rei impedimentum eſt reatus,& in carcerem incluſio: Quod equidem verũ non negauerim, ſi modò ſontes in ea ſunt conditione, vt admiſſorum confeſſione, ac pœnitentia Dæmonem ſuum à ſe amouerint, tum enim fracto fœdere, cuius legibus conſtabat ea ſanandi per alienos à natura modos poteſtas, certum eſt & ipſam prorſus elanguiſſe, atque euanuiſſe. Cuius rei lõgè maximam fidem facit, quod qui in eo ſunt ſtatu, nullam, etiamſi percupiant, incommodandi, nocendique facultatem habeant, non ipſis quidem tortoribus, à quibus quæſtionibus exercentur. Tum facto ipſo ſæpè eſt comprobatum, ſi quando experiundæ eius rei gratia Iudices, vel ſolo nutu, aut voce illos manu ſua miſiſſent, auolaſſe ſtatim, ac ſtupẽda multa quaſi poſtliminio in Dæmonis familiã regreſſos ediddiſſe. Quod ſi peruicaci cõtumacia crimen ſuum denegare perſtiterint, nec diſertis adhuc verbis, vti mos eſt facere, qui reſipuerunt Dęmoni ſocietatem, amicitiamque renuntiauerint, vel potius eius imperiũ eiurauerint, iugumq; excuſſerint, crediderim equi-

equidem falſum eſſe quod ſic autumāt deſijſſe ſe quicquam amplius eius auſpicijs poſſe: maximeque ſi hoc agitur, vt quem ſanitati reſtituant. Nam & vincti, & in carcerem conditi ab eo ſæpè inuiſuntur, in ſpem libertatis eriguntur, conſilio iuuantur, officio ſuſtentantur: Et omnino tám fauentē, æquum, indulgentem, opitulantemq́ue in omnibus habent, quàm vnquam anteà habuerunt, ſic vt veriſimile non ſit denegaturum valetudinis curationem, ſi cuiquam illam poſtulent; ac adeò tutum ſit poſtulare: Impediri autem vinculis ne adhibere poſſit, ſtultum ſit dicere, cùm ipſe non vinciatur; ac conſtringatur, ſed, cuius ope nihil indiget, ſortilegus. Et rei adeò ſalutari nemo ſit Iudicum qui moram, impedimentumq́; afferre cogitet, ſi id eius ſit arbitrij. Nicolaæ Noreliæ 9. pater ſortilegij reus cauſam in vinculis dicebat: Ex illius forte verbis in eius criminis ſuſpicionem adducta eſt & filia, quam ob id apparitor, qui tū præſens erat, Iudici ſuadebat vt comprehendi iuberet. De hoc Dæmon Moreliam tum adhuc liberam facit certiorem, atque vt id damno aliquo in apparitorem vindicaret, adhortatur ſe eius rei prouinciam libenter ſuſcepturū eſſe, ſi demandaret: Nec mora vt aſſenſa eſt, aduolauit is ad apparitoris ędes ac ibi nactus eius vxorem infanti ante focum mammas præbētem, eas pul-

9. Sextæ 14. Cal. Febru. 1587.

uere adeò virulento ceu tranſiens ſuffudit, vt inde exucca, experſq; lactis prorſus fieret. Cuius rei cauſam facilè ſuſpicatus apparitor, Moreliam iam tum cuſtodiæ traditam adit, ac placatam libo, & è milio iure condito rogat; vt, ſi quid ad hanc rem opis afferre poſſet, id non grauatè faceret, viciſſim curaturum ſe, ne quid illi ad tolerandam vitā deeſſet, tantiſper dum maneret in vinculis, ac deinde foras ſe eiecit expectās, ecquid illa ſuper ea re conſilij caperet. Succedit confeſtim Dęmon, multaque cum illa iurgatus propter collatos cum apparitore ſermones, tandē exorari ſe ſinit eius vxori denuò vbera lacte, vel ſi vellet ad tędiū diſtenderentur: Quod & non multo pòſt clàm illato in ea puluere albo pręſtitit. Catharina Ocrearia 10. aliquando ſua fide ampliata; ac denuò tum ex nouis ſuſpicionibus, tū ex Sereniſſimi Principis noſtri, quē præſens de toto hoc negotio haud diſſimulanter commonefeceram, diſertiſſimoque mandato ad vincula reuocata, cùm vni ex teſtibus quibus committebatur brachium, quod illi, antequam in carcerem reuocaretur, mala ſua arte perculiſſe, ac debilitaſſe ferebatur, manu violentius ceu irata comprehendiſſet, euenit magna omnium, qui tum aderant, admiratione, vt id momento ſanitati reſtitueretur. Quodque captum ac ſine vllo officio plures ante menſes fuerat,

10. Rancxij. Ann. 1584.

rat,

rat,id ſtatim vegetum ac ad priſtinas, ſolitaſque omnes functiones promptum, atq; habile efficeretur. Et certè ei cũ Magiſtello ſuo ad extremum benè conueniſſe ſuſpicio inde fuit maxima, quòd hũc ſæpius à ſe ablegare monita id facere detrectaſſet, cauſans nihil eſſe neceſſe eijcere quem non antè admiſiſſes. Extiterunt & alia quę herbas, balnea, vnctiones, aliaque id genus præceperint, quę ægris adminiſtraſſe fruſtra non fuiſſet. Poſtremò & minuunt eiuſmodi ſanationis beneficium vel morbi perpetuæ reliquiæ, vel eius in alterum ſæpè etiã cum grauiore dolore, ac cruciatibus tranſlatio. Nempe hoc eò redit, quod iam ſæpius dictum eſt, vt integram prædam nunquam ſibi de manibus eripi patiatur Dæmon, ſed delibatum ad minus quid ſupereſſe oportet, quod ei cedat in nauatæ operæ pretium, ac mercedem: Sic cùm alicui ex pacto miniſterium ſuum, atque operas locat, quam etiam ob cauſam familiarem, atque aſſiduum vulgus vocat, hoc pręcipuè in lege locationis cauet, vt aut certum ſit tempus, intra quod domino alteri ſe ille attribuat, aut ſibi ſit in eum quæ velit pro libidine agere. Qua neceſſitate cùm patrem illi' Germani, de quo ante in Mallotij 11. hiſtoria memini, præcisè obſtrinxiſſet, nec is tamẽ inſtante die, quo implenda erat cõditio, reperiret in quẽ ſe tam lepido famulo 11. Cap. 9 lib. 1.

exo-

exoneraret: nouiſſimè & coactus eſt cum filio vnico eam peſtem, perniciemque communicare, à quo repetendum pactum, ac de nouo ineundum fędus fuit, ſed breuior dies in eius conditione eſt dictus, ac conſtitutus: vt eo imminuto temporis ſpatio, ac deinceps alio qui poſtremus ſe in illa retia, plagaſque conieciſſet, ijs inuolutus periret, prædaque venatori fieret. Quod & ita Germano illi euenit. Nam cũ miſer neminem nanciſci potuiſſet, qui eũ ab illa veluti ſtatione, atque excubijs eximeret: ne ipſum quidem Mallotium, qui de ea re ſpem illi aliquam iniecerat, ad extremum cùm per Italiam vnà cum hero viam haberet, equo nec ceſpitante etiam vigilans prolapſus atque extinctus momento eſt.

QVOD EXTREMVM ESSE POTEST poſt exactam per omne ſcelus, impietatemq́ue vitam mors propria accerſita manu ad id Dæmones ſedulò ſuos hortari, atque impellere: maximè vbi illis indicij periculum imminere vident. Sed hoc tam crudele mentis conſilium Deum ſua benignitate, clementiaq́ue ſæpè confringere, ac contrà potius ad pœnitentiam ſalutarem eos adducere.

CAPVT V.

FAtentur omnes qui ſe in poteſtatem Dæmonis permiſerunt, adeò ſibi eſſe apud eum inclementé, atque iniuſtam ſerui-

ſeruitutem,vt ſæpè animum ſubeat eius iugum excutere, ac ad priſtinam libertatem contendere,ſed eum ſedulò obſtare, ne faciāt ſola ad id relicta illis via,ſi ſibi ipſi manu ſua vitam exhauriant.Ergo tum eius tyrannidis tædio, tum ſcelerum conſcientia, ſæpè etiam metu grauioris ſupplicij, quod eius criminis manifeſtos indubitanter manet,mortem ſibi ipſi conſciſcunt, alij quidem ſuſpendio,alij vulnere,alij in fluuium vel puteum præcipitatione, alij alia aliqua via:quæ certè nunquam non eſt in procliui,quoties id ita facere in animum ſuū induxerūt.Imò tam ſubita,repentinaq́; mors eius facinoris molitionem conſequitur, vt nullum ſatis promptum ab occurrentibus impedimentum contrà afferri poſſit:Adeò Dæmon,quem in hoc adniti certū eſt, rem totam vrget,atque approperat.Quod & omnino indubitatum facit ipſe vix credibilis patrandi eiuſmodi facinoris modus: Siquidem memini videre me ſontis cuiuſdam (ei Sedenario nomen fuit) cadauer, cūi collum tantum religatum eſſet ad os in parietem nō adeò tenaciter defixum tenui ex induſio faſciola putrido ſtamine intertexta,genibus in terrā penè inflexis, ac deuolutis. At id ita poſitum tam commodè ſua anima defunctum fuerat,quàm ſi è trabe ſublimi canabea, validaque reſte innexum pependiſſet,ac carnifex aliquis haud

ſegniter operi manus admouiſſet. Et pleriſque omnes, qui ſic vitam deſerũt, ſimili celeritate, ac facilitate pereunt. Non eſt tamẽ miſeris illis perpetuò idem, qui modò dictus eſt, vitæ exitus, calamitatumque finis; ſed vt eſt diuini paſtoris ineffabilis benignitas, & clementia, abductas à lupo oues ſępè ad ouile reuocat, denuoque cœleſti gramine paſcit, ac recreat. Hinc adeò eſt, quod ſimul ac in vincula ſunt coniecti admiſſorum confeſſiones non eò vſque differunt, dum tormentis ab eis exprimantur, ſed ſponte & cum magna animi alacritate exponunt, læti, vt aiunt, ſibi oblatam eſſe occaſionem, qua poſſint leui miſerrimæ vitæ diſpendio tantam à ſe calamitatem æternum depellere. Ioanneta Gallæa 1. amplũ
1. Sandominici 5. Id. Nou. 1586. de hoc documẽtum reliquit, cùm ſupplex à quæſtore efflagitauit, ne meritas à ſe pœnas longiùs traheret, ſe enim eas æquiſſimo animo paratam dependere, vt eam impietatem, quam ſummam in Deum admiſerat citiùs poſſet expiare. Nicolæa Morelia 2. ab eo tempore, quo crimen ſuum Iu-
2. Serræ, 14. Cal Febru. 1587. dici retexit, non ceſſauit ſe beatam prædicare, quæ ſic ſe vt vt anteà poſſet Deo aſſerere ab omni Dæmonis ſeruitute liberam: Iamque triennium perpetuum hoc ſibi in
3. Haracuriæ 3. Non Febr. 1587. animo fuiſſe facere, ſed non quiuiſſe, ne attentare quidẽ, adeò tenax eſt ſuæ prędę archiplanus ille. Catharina Latomia 3. Mar-

chenſis nō negabat, quin eſſet pro tātis ſuis flagitijs extremas pęnas merita, tum Iudicis etiā ſummā indignationē: ſi quis tamen gratię locus ſupereſſet, hoc ſolum ſibi adijci poſtulabat, ne mors vlteriùs differretur, quò ſe quàm citiſſimè ſiſtere poſſet pro eius Iudicis tribunali, in quo ſpem ſuam omnē poſitam habebat: Sibi enim vel grauiſſimò operi iam eſſe animam. Idatia Miremontana 4. obnixè Iudicem rogabat, vt ſe quàm citiſſimè morti addiceret, neque enim etiā ſi vinculis abſolueretur, liberum vnquam futurum, vt reſipiſceret, ac ad meliorem frugem ſe recipert, quod Dæmoni fidem ſuam obſtrinxiſſet, quam vti importuniſſimo creditori quin exolueret, defugere nō poſſet, quamdiu in vita maneret. A polloniaà Freiſſen 5. morte ſibi gratius nihil contingere poſſe aiebat, quo tandem ſceleratiſſimæ ſuæ vitæ finem aliquē inueniret: Neque enim ab iniuria & maleficio quoad viueret, temperare poſſe, quòd ad ea Dęmonem aſſiduum hortatorem haberet, cuius etiam mandatis, atque imperio niſi morte ſe exoluere non poſſet: Craſtinus igitur illi dies priuſquam alius eas omnes miſerias clauderet, viamque ad cœleſtem patrem aperiret, ac patefaceret. Antonia Meretrix 6. nihil ſe iam ęquè cupere, quā vt citiſſimè viua in ignem ponatur, quòd id ſit ſe etiam iudice pridem merita. Non deſunt

4. Praxij prid. Cal. Aug 1588.

5. Freſſenij 3. Id. Aug. 1586.

6. Emelijs. Cal. Iun. 1591.

& qui ſe iterum ſacramento initiali expiari poſtulent, rati ſe ea ratione in Chriſti familiam rurſus cooptari poſſe. Ea de re memini me videre in Ioánæ Granſanctæ 7. percontationibus efflagitationes ſatis multas, ſed quas pius Iudex meritò deriſit, ac reiecit. Quæ enim (malum) inſania eſt id poſtulare repeti quod & omnes ſciunt ab Eccleſia ſemper damnatum, ac prohibitúm fuiſſe? Reperit tamen is error noſtra etiam ætate ſuos defenſores, quos meritò confutatione dignos nemo adhuc, quod ſciam, exiſtimauit.

7. Condæij menſe Iul. 1582.

EIVSDEM ARGVMENTI CVM SVperioribus alia quædam exempla,

CAPVT VII.

Iſtius tam nefandi criminis ſumma ſæpè in eo conſiſtit, ficut ſuperiore capite dictum eſt, vt poſtquam ætatem ferè omnem per tot impietates, ac ſcelera traduxerunt Sortilegi, quantulum illius ſupereſt, id per vim ſibi ſua manu præcidant, ac ſceleratiſſimam vitam tandem interitu ſempiterno abrumpant, ſic vt quos viuos flagitijs, eos defunctos ſupplicijs Dæmon indeſinenter exerceat. Id adeò oſtẽdit quod ſequitur Deſiderij Financij 1. Mandrenſis facinus: Eum forcipibus candentibus inurendum, ac deinde in ignem viuum dedendum Duumuirũ Nanceianorum collegiũ, ob cu-

1. Sandeodati prid. Id. Iul. 1581.

ob cumulatum parricidio ſortilegiũ grauiore ſententia pronuntiauerat. Id igitur ſiue per Dæmonem ſuũ reſciuerat, quod alijs quibuſdam eueniſſe pòſt demonſtrabitur, ſiue ipſe tam horridi ſceleris conſcientia præſagiebat, ſtatuit ſpontanea, ac voluntaria morte effugere. Ergo arreptum cultellum, quem fortè cuſtodia incautiùs in ciſta cum pane recondiderat, in fauces quã-tum potuit adegit, atque ita perijt. Et hoc atque ſuperiore anno memini plus minus quindecim in Lotharingia fuiſſe, qui ſic duriùs vitæ ſuæ conſuluerunt, vt ſe exẽplo publico ſubducerent. Quorum ego obruere, quàm renouare memoriã ſatius eſſe duxi, ne horrore perfundantur legentiũ animi, ſi hîc tot nefandis, ac furialibus ſpectaculis ſcenam inſtructam habeant. Conuertam igitur, ac traducam orationem ad ea, quæ exitus meliores habuerunt. Neque enim (quod ait quidam) ferit ſemper, quodcumque minatur arcus: Nec ſemper eſt in manu Satanæ, vt homines violẽtia ſua quò vult, impellat: Vt tentet, hoc permittitur, vt præcipitet, non ita. Hinc eſt quod non ipſe deſperabundos, vel in flumina abijcit inuitos, vel laqueis trabi annectit, vel cultris trucidat; ſed tantùm hortatur, vt id malè ſani exequãtur: His autem omnibus ſæpè intercedit, qui imbecilitatẽ hominũ miſeretur, Deus, modò hoc, modò illud

præſidium pro ſua ſapientia opponens, vti ſequẽtibus exemplis magis fiet manifeſtũ. Ioanna à Banno teſtatum ſpontanea confeſſione reliquit, nulla in re adeò importunum ſuaſorem habuiſſe Dæmonem, quã vt ſe aut in puteũ deijceret, aut in profluentem mergeret, aut reſte implicaret, aut omnino quauis alia ratione perderet. Dicique non poſſe, quam in eo frequens eſſe cœperit, vbi præſenſit illam iamiam comprehenſione eſſe deuinciendam, vt qui videret bolum ſibi è faucibus eripi: Ac ne poſt quidem ab incœpto deſtitiſſe, ſed acrius, & maiori etiam ſtudio, ac importunitate poſt ipſam comprehenſionem vrſiſſe id vt perficeret: Quoque factum minus defenderet difficultatis excuſatione, oſtendiſſe in carceris obſcuro angulo neglectam catenam, quam ſi vellet poſſet collo aptare, atque illa fauces ſibi frangere. Eoque iam res proceſſerat, vt placeret conſilium, ſed hoc ad conſummationem defuiſſe, quod nihil ſeſe offerret, vnde catena religaretur. Annæ

2. Haracuriæ 4 Id. Nou. 1585.

Drigææ 2. idem etiam perſuadere conatus erat: Nam cùm flammarum, quarum erat cruciatibus interficienda, horrorem, ſimul & exempli, quod editura erat, dedecus atque infamiam ob oculos poſuiſſet, tum facilè obtinebat, vt hæc morte volũtaria præuerteret, ſed contra præſentis mali fuga, atque

atque auerſio quæ omnibus naturaliter ineſt, tum fortè ſalutis animæ certiſſima amiſſio, quæ à perditiſſimis quibuſq; etiam metuitur, animum in contrariam ſententiam diſtrahebant. Ergo illud conſilium conſtanter reiecit. Tale autem id erat, vt in carceris ſuperiorem feneſtram ſeſe extolleret, vnde paratum oſtendebat præcipitiũ. Deſiderium Guerardum 3. cum nullis ad eiuſmodi facinus rationibus adducere poſſet, hoc etiam ad ſuaſionis cumulum adiecit futurum, ſi ſic vim ſibi afferret, vt euaderet in ſibi ſimilem Dæmonem; in cuius poteſtate futurum eſſet, quæ vellet agere: ſed ne hoc quidem illum labefactare, ac à ſententia dimouere potuit. Siquidem tot eius anteà eluſus dolis, conſilia eius omnia ſuſpecta habebat, in nullaque amplius morem ei gerere certũ erat. Tum hæc illi non placebat ἀποθέωσις tam à Diuorum quæ prædicatur ſorte aliena.

3. Venezalij 13. Cal. Nou. 1581.

VALDE PERTINACES ESSE DAEmonum manus, nec facile ijs eripi, quod ſemel corripuerunt: Inde eſſe, quòd non modò in vinculis; ſed & in tormentis conſtitutos obnixè retinent: ne ſua ſe confeſſione ſortilegij, cuius accuſantur manifeſtos faciant: ac tandem admiſſorum pœnitentia ducti reſipiſcant: ſed ſæpè in nihilum illis eos conatus, atque obſtacula Deo ſic volente recidere.

CAPVT VIII.

PArtam ſemel in homines poteſtatem adeò obſtinatè tuetur, ac retinet Dæmon, vt ne conſtitutos quidem in vinculis, ac iam veluti in tutelam Iudicis receptos manu ſua mittat, opeq́ue deſtituat. Quod etſi omnibus, qui hæc tractãt, ita palàm eſt, vt otioſus videri poſſit, ſi quis de hoc inſtituatur ſermo, non pigebit tamen ad detegendas magis, magisq; veteratoris illius artes, propria quædã in hanc ſententiam aſcribere. Ac primum vt Quirinã Xallæam 1. ſtatim ac in carcerem condita fuit, inuiſerit, monueritq́ue non euaſuram illinc, niſi quæſtionum tormentis duriſſimè exagitatam, atque examinatam: ferret modò tacita exigui temporis dolores, certam pòſt adeſſe libertatẽ; ſe interim vbi res poſtularet: non defuturum. Atque vt is prædixerat, ita illi non multo pòſt euenit: Nam dum in tormentis erat, ac validè ijs premebatur, ille ſe eius reticulo crinali ſubmiſit non ceſſans addere animum, ac ſpondere iamiam adeſſe cruciatuum finem. Ac ſi fortè eos paululum, vt intermitteret tortori Quæſitor innuebat, id ille præuertens ceu à ſe factum miſeræ illi prænũtiabat. Sed cũ iã nullus eſſet dolorũ modus, & amplius tolerari ne ab obfirmatiſſimo quidem poſſent, erumpens illa, Amouete me hinc, ait, ſatis

1. Blainuillæ 5 Cal. Mar. 1587.

ſatis verborum hîc mihi meus dedit perfidus: en parata ſum verum fateri: Ac ſic à Dæmone, quem diſertis verbis prius abiurare iuſſa eſt, libera ordine rem omnem ab eo, quo ſe illi addixerat, die recenſuit. Anna Xallæa 2. non abſimile huic factum, totidemq; ferè verbis recitauit; niſi quod non crinibus, ſed imis faucibus Dæmonẽ ſuum cùm torqueretur, occluſum habuiſſe ſe dixit. Nimirum quo faciliùs locuturæ vocem inhiberet, ſi fortè per doloris impatientiam admiſſum fateri vrgeretur. Nec ea res ſuo indicio illos fefellerat, qui tum præſentes affuerant: Aduerterant enim tortæ fauces in eum tumorem excedere, vt mentum ipſum ſua elatione propemodum adæquare viderentur: Tum adeò liuore decolorari, vt facilè intus angorẽ ineſſe maximũ conijcerent. Eandem Franciſca Fellæa 3. neceſſitatem ſilentij ſibi à Dæmone allatam memorauit: ac prætereà ita occluſas ad vocem Iudicis aures habuiſſe, cùm is primùm illam interrogaret, vt nihilo plus audiret, quam ſi is nihil omnino loqueretur: ſed tandem ſuperata incantatione, ac veritate à ſe tormentis expreſſa, non ceſſaſſe ab eo tempore Dæmonem de nece illi minas intẽdere: Rogare ob id ne ſe incomitatam relinquant: præſertim de nocte cuius ſolitùdo maximè eſſet oportuna illius iniurijs. Anna Morelia 4. atque alij quidã aiunt, cùm in tormentis eſ-

2. Blainuillæ 5. Calend. Mart. 1585.

3. Pangæijs. Id. Nouemb. 1584.

4. Hadonuillæi. 3. Cal. Decẽb. 1581.

tis eſſent non conſtitiſſe propius ad ferendam opem, quàm extremis equuleis, vnde æquè locuturis vocem inhibebat, ac ſi auribus ipſis ſeſe totum inſeruiſſet. Certè dici nequit, vt ſemel conquiſitam prędam mordicus retineat cõtra Iudicis artes, vel exquiſitiſſimas. Quas etiã tam ſæpè ſolet eludere, vt nõ pauci eo adnitente debitas ſcelerum pœnas ſæpenumerò effugerent. Multi enim (inquit Iamblichus) 5. admoto igne non vruntur, ignem videlicet repellente Deo intus afflante: vel ſi vruntur, non perſentiũt, neque pungentia percipiunt, vel radentia, vel vlla tormẽta. Equidem memini videre me qui ſemel, biſue è carcere pro inſontib. dimiſsi, ac tertiùm comprehenſi demum crimen ſuum faterentur; quo nihilominus ab initio tenebãtur. Ex ijs vnus Franſciſcus Fellæus 6. nunc ſuccurrit, qui cùm è capitis iudicio biscelata veritate, ac ſuperatis tormentis emerſiſſet: tertiò delatus, ac in noxa deprehenſus, ſeras quidem, ſed graues ſceleris pœnas confeſſus tandem depẽdit. Imò nec defuerunt, qui vim quæſtionis perferrent inconfeſſi, ac cùm iam è reis eſſent eximendi, celatum eo vſque crimen ſuum detegerẽt. Eius rei fidem fecit annis ſuperioribus Margareta Valtrina: quæ cùm horæ ſpatium integrum in carnificum acerrimis tormentis manſiſſet: nec ob id durius in ſe quicquam eſſet locuta: tandem iam dimittenda

5. In libr. de myſt. ægypt. cap. Miracula multa fiunt.

6. Pangzij 14. Calend. Ian. 1587.

tenda accerſi voluit Iudicem, apud quem primùm obſtinationis ſuæ precata veniam, à capite vti eam Dæmon ineſcaſſet, ac deinde per omnia flagitiorum genera exercuiſſet, arceſſiuit. Non eſt & illud memoratu indignum. quod Alexiæ Belhoriæ 7. idem facere cupienti contigit, ſtupentibus præ admiratione, qui tum aderant omnibus: Cùm enim ad eiuſmodi ſpontaneam confeſſioně ſe accingeret. ac à Dominica oratione, vti mos eſt Chriſtianis, auſpicaretur; in murũ, quē poſt ſe habebat, auerſa ruit tãto impetu vt ꝓ enecta iã multis tollēda videretur; Sed paulatim ad ſe rediēs, ac deliquij cauſam rogata: Nō videtis, inquit, ſub lecto proſtratũ carnificem, qui me modò faucibus cōprehenſam penè præfocauit? En etiã vt terrorē vultu minaciter obijcit, atque quantum poteſt inhibet, ne de ſe verbum vllum dicam! Nec me nunc quidē primùm à vero dehortari tentat; nam iam cùm torquerer, in aurem ſiniſtram ſe policis inſtar intulit, monens ſedulò linguam vt temperarem, nec vinci me ſinerem exigui temporis non admodum vehementi dolore: ſic veluti ſtrenuus pugil non conquieſcit, neque defatigatur, dum ſupereſt certandi copia, atq; occaſio: Nec prius vnquam deſtituit quos ſemel habuit obſequentes, quàm ipſi illi, ceu agni lupo, fuerint erepti: Quod etiam cùm præſentit, ac coniectat futurũ: ſæpe vel pra-

Blainuil'æ 17. [illegible] 1587.

uis conſilijs, vt cùm ad ſuſpendium, ſpontaneamque mortem impellit: vel re, ac facto, vt cùm collum ipſe obtorquet, verberibuſue necat: vel aliqua alia via, quæ exitium afferat (ſi nō Deus auertit) anteuertit: quod proprijs, ſuiſque exemplis alibi fuſiùs eſt demonſtratum. Aut ſi ne hoc quidem licet at ingratum, iniucundumque aliquid ſi poteſt facit: ne omnino innocuus abeat. Sic
8. Catharina Latomia 8. Marchenſis; etſi ea e-
Haracuriæ 4. Non. Feb 1587. rat adhuc ætate quæ virum ferre nō poſſet: bis tamen in carcere ab eo compreſſa eſt, illius odio, quod paratam videret crimen ſuum confiteri: ex quo etiam vitio parum abfuit, quin ea moreretur. Hîc mouent quæſtionem, an pacti quo primum cum Dæmone conuenit ſagas eo inuito pœnitere poſſit: an potius ea quoad viuant ſeruare neceſſe habeant. Et de hoc quidem, ſi ſententiam dicat Iuriſconſultus, pacta quæ turpē cauſam continent negabit eſſe ſeruanda.
9. Sed nunc de iure non ambigitur: hoc modo quæritur 9. an quemadmodum more
L. Item ei Ex quibus. cauſ. maio. militari transfugis negatū eſt poſtliminiū: ita & ijs qui ſemel à Deo ad humani generis hoſtem deſciuerunt, præcluſus ſit omnis aditus miſericordiæ Dei: ſic vt à partibus in quas ſemel tranſiuerunt, nunquam diſcedere liceat. Et hoc quidem qui affirmant inde eſſe dicunt: vel quòd pœnitentia, quam peccatorum remiſſionem pręcedere oportet 10.

tet 10. nulla vnquam ducantur: inhibente 10. Matth. cap. 8 verſ. 2.
ſcilicet illam Dæmone, quem omnium ſua-
rum actionum aſſiduum monitorẽ habent:
vel ſi quæ animum ſubeat Iudæ proditoris
perſimillimum eſſe 11. cui admiſſum quidẽ 11. Matth cap. 27. verſ. 3.
facinus diſplicuit, nihilominus tamen reſi-
puit, ad Deumq; eſt conuerſus: ſed potius
deſperatione vltima affectus, mortem dam
natiſſimam ſibi ſua manu quæſiuit. Quod &
ſagæ, vt alibi dictum eſt 12. ſæpè faciunt. Et 12. Libri huius cap. 6.
hoc quidem non ſum exagitaturus Theo-
logorum rationibus: ſed tantùm id quod
de ſagarum peruicacia, pertinaciaque ex
earum quæſtionibus non paucis comper-
tum habeo lectori communicare. Et certè
pleraſque memini me audire, quæ dicerẽt
non ſemel inceſſiſſe ſe cupidinem amolien
dorum à ſe ſuorum Magiſtellorum: tum
quòd ab ijs data ſibi verba iam viderent: tũ
maximè, quòd eorũ intolerabilis eſſet cru-
delitas, atque ſæuitia: non quiuiſſe tamen
ſe illis expedire: quòd ſtatim ac ea animum
ſubiret cogitatio, adeſſent coràm, atque id
conſilium verberibus etiam animaduerte-
rent. Ac ſi ne id quidem facerent. tamen ad
irritum cecidiſſe, quæ ad eam rem adhibita
eſſent, remedia omnia. Agathina Franciſci
Sartoris vxor 13. çùm eam tam duræ ſerui- 13. Heſſ. Pitte-
tutis tæderet; quod multi efficax ad id re- langij 12.
medium eſſe, ſed impiè putant; eo ipſa tan- Cal. Octo.
dem vti decreuit. Ergo in Saruerden vici- 1590.

num

num oppidum próficiſcitur, iter comitante Eua Albentis Vvon Kirchel filia, atque à loci curione ſe iterum baptiſmo luſtrari curat, ea ipſa Eua proparentis in hoc faciente officium: Nihilo magis tamen deſtitit nequam ille ſpiritus eam pugnis, calcibuſque poſteà impetere; ſordibus vndiquaque oblito ore fœdare, ac quam potuit indigniſſimè habere. Non inculcabo quod villæ ad
14. Lib. 2. ca. 2. Ionam 14. puellulæ cuidam accidiſſe iam dixi: ſcilicet ſemel à ſortilega matre malis artibus initiatam nullis cõtra inſtitutis tam ſanctè informari potuiſſe: quin in ea ius aliquod ſemper ſibi Dęmon retineret, ac vendicaret. Nempe hæc vera pridem querela fuit, nunquam tam benè deterſum mortarium reperiri; quin in eo contuſarum herbarum odor aliquis ſuperſit. Quod ago, ſic dictum nõ intelligo: quaſi Chironiũ, quod aiunt, atq; immedicabile vulnus id eſſe exiſtimem: Nunquid enim qui cadit non ad-
15. Hierem. 8. ijciet, vt reſurgat 15? Et qui auerſus eſt, non reuertetur? aut quis Dominum impediet, ne ſoluat compeditos, illumet cæcos, vincula diſrumpat? Sed hoc dico Sagas maximè, dum ſui ſunt arbitrij, id eſt, nulla vrgentur diſquiſitione, cuſtodia, equuleis, celatum quoad earum eſt hoc totum ſemper habere, mordicus tenere: Vt credã illis ab ea quæ ſic putatur carceris miſeria: etſi ne id ſemper quidem, vt modò dictũ eſt, neceſſariũ

pror-

prorſus Deo ſic permittente, ac culpam earum expiante ſalutis eſſe initium. Quemadmodum ab infenſiiſimo hoſte aperta Pheræi Iaſonis vomica, quam medici ſanare nō poterant, eum ab imminente, certaq́; morte vindicauit: vt hîc quod circumferunt noſtrates prouerbium, ſi alibi vſquam veriſſimè poſſit prædicari per infortuniū, ad fœlicitatem commodiſſimam ſæpè viam aperiri. Cuius rei vel illud abundè magnum eſt argumentum, quod vno ore omnes ſagę dictitant, illum ſibi miſeris libertatis diem primum illuxiſſe, quo Iudex vim, terrorē, cruciatus admouiſſet: Rogare ideò vehementer ne ſe iudicio abſoluerēt, ac rurſum tyranno illi in ſeruitutē traderent: Vnicū ſupereſſe remedium, ſi interea dum reſipiſcerent, admiſſorumq́; pœniteret, citiſſimæ morti offerētur. Alias quas iudicio prodidiſſet cōpertas, ac confeſſas, ſic mulctarent: Neque enim aliter finem ſceleribus, maleficijſq́; ſuis facturas, vel ſi id maximè cupiāt; adeò non ceſſat ſuis tantiſper Dæmon imminere, atq; inſtare, dum ſunt à cuſtodia illa liberæ. nec adhuc in iuris ceu aſylo cōcluſę, ac conſtitutæ: ſed hæc magis eſt vt Theologorum, quod iam diximus, iudicio relinquamus, hoc modò cōtenti recenſere quod ſic obſeruauimus.

MVLTA ESSE QVAE A NOSTRAE AETAtis quaſitorib. cōtra ſortilegos, priuſquā eos tormētis ad-

tis adhibebant, vſurpari ſolent ad impediendas, quibus tormentorum vim eludere dicuntur, incantationes: ſed parum laudato more id fieri, quod ſit, vt eſt in prouerbio, clauum clauo extundere, malum malo depellere.

CAP. IX.

1. l. 1. ſ. in cauſa De Quæſt. D. PLerique (aiunt Vlpianus 1. & Fabius 2) ſic tormenta contemnunt, vt patientia facile mendacium faciat. Quod & de Leæna meretrice, Anaxarcho, Antiphila Cyrenenſi, alijſque multis ſcriptum reliquerunt
2. Inſtitut. orator. lib. 5. cap. 4. Plinius 3. & Valerius 4. quotidianaque adeò experientia iam tritum, vulgatumque eſt.
3. Li. Hiſt. na. 7 cap. 23. Verùm cùm vel id à corporis duritia: vel ab animi obfirmatione ſæpè proficiſci cõſtet: minus iam mirum, nouumq; videri debet:
4. Lib. 8. ca. 4. ſiquidem eo progredi poſſe humanam tolerantiam. Et Marius 5. qui inciſi cruris ve-
5. Plutarch. in eius vita hementiſſimos, diuturnoſque dolores tacitus tulit: & Lacon 6. puer, cui celata ſub
6. Idem in Laconicis apophtegm veſte vulpecula nulla viſcerũ laceratione, dilaniationeque, vel minimam doloris vocem exprimere potuit, ſatis, ſuperque demonſtrant. Atquod diſtorta, contenta, per vim adducta brachia, & quod de Mummolo præfecto ſub Chilperico refert Grego-
7. Li. 6. hiſt. Franco. ca. 35. rius Turonenſis 7. poſt tergum è trabe reuincta: vel ad trocleas extenſa: ſubter fixi etiam ſudibus vngues nullo doloris ſenſu afficiantur; ſomnumque, qui niſi in quieti capi po-

pi poteſt,contra ſæpè concilient: hoc certè omnium fidem longè vincit,ac ſuperat. Et tamẽ res eſt ſic nota,ac perſpecta ijs,qui ſontes,maximeque ſortilegij delatos iſtiuſmodi tormentis exercent: vt in hoc præcipua cura incumbant,qua ratione artem arte deludant,clauum clauo extrudant.Ergo alijs cautio eſt,vt à lictoribus ſublimes de domo tollantur, ac abrepti à terra, Anthei inſtar, in carcerem deportentur. Quem morem in vſu prȩſertim habent Germani,qui vaſtum regnum incolunt: ſimili puto ratione, qua Vogeſi noſtrates, præſertimq; ruſtici nupturas,atque ad ſacra connubialia properantes virgines validiſſimorum duorum hominum implicatis, atque innexis brachijs in ipſo domus limine imponunt, atque ita ſedentes in ædem ſacram efferri curant: rati omnem carminibus,incantationibuſque, ſi quæ fortè ad impediendum matrimonium poſteà intercedant, ea re præcludi viam,atque aditum: Alijs hoc curæ eſt,vt detracta omni veſte tunica interiore induant, quam vno die neuerint, texerint ac conſuerint: Namque operoſum, & difficile eſſe conuenit,quod tantam difficultatem vincere, atque expugnare queat. Sunt & qui ab imis plantis pedum ad verticem capitis vſque depilatos, ac deraſos tormentis exhibeant: quòd Dæmonem in crinibus, ac pilis receptum habere credant. Quod

iam olim Domitiani Imperatoris iuſſu in Apollonium Thyanæum vſurpatum teſtatur Philoſtratus 8. Nam & is ſibi à crinibus viſiones naſci non ſemel antè dixerat, ferrumque ob id ijs admoueri valdè metuebat. Et non ita pridé Alexia Gallæa Betuncuriana 9. cùm maximè cuperet maleficia ſua quæſtori palàm facere, nec tamé id poſſet per præſentem, vt aiebat, Dæmonem: rogauit ſibi crines abſcindi, ac in ignem poni. Quo facto cœpit ſtatim omnia numerando percéſere, quæ eius ductu, atq; auſpicio admiſiſſet. Sic fortè operum Dei vbiq; æmulator improbus Dæmon hoc illius effingere voluit: quod de Sampſone in Biblijs legitur 10. comæ tonſurá illi interdictá fuiſſe oraculo, ſi vires ſibi fato attributas incolumes, ac ſaluas habere vellet: quod earum ſedes in capillitio eſſet côſtituta. Non deſunt & qui iniecta in os frigida inde putét detur bari Dæmonem. Roſa Gerardina 11. fatetur hac vna re adductam ſe, vt verû fateretur, aliaſq; oés premendi rationes ſe pro nihilo habuiſſe. Quod ſequitur iam multorum opinioné ſua experientia obtinuit, eaq; adeò quę magni nominis principé hoc ipſo anno Serræ, qui pagus in ditione eſt D. Ioannis à Lenuncuria teſtem, ſpectatoremq; habuit. Quadrupedes conſtringuntur, ac in lacum frigida oppletum immerguntur; ſi incolumes enatant, pro manifeſtis: ſin ſubmerguntur,

8. In Apollonij vita. ca. 3 Lib. 8. & lib. 7. cap. 14.

9. Mirecuriæ 7. Id. Decéb. 1582.

10. Iud. 16.

11. In ægro Striuenſi Non. Nouem. 1586.

guntur, pro inſontibus habentur. Quod
etiam Deſiderius Gandonius 12. inter a- 12.
lia, quæ affirmabat ſortilegorum pro- Salſuriæ ad
pria pro indubitato enarrauit. Qui mos Baſiſium Non Mart.
à Saxonia 13. Occidentali, maximeque à 1558.
Vveſtphalia ad nos primùm perueniſ- 13.
ſe creditur: Et anteà ij forte illum ac- Lex primò conſtitut.
ceperant ab Illyrijs, ac Triballis. Nam & Neapol.
apud eos mulieres faſcinatrices fuiſſe, quæ
ne veſte quidem degrauatæ mergi poſſent,
refert ex Iſigono Plinius 14. Spranger 15. 14. Hiſt. nat. li.
& Inſtitoris aliud à ſe obſeruatum memo 7. cap. 2.
rant: vt ſcilicet auerſæ ad quæſitorem ra- 15. Tertia par-
piantur. Quæſitoris ſiquidem animum il- tis Quæſt 15
las miſeratione occupare: imo potius faſci- 16.
nare, ſi eum vel tantillum aſpectu præuer- Plin. Hiſt. nat lib. 28.
tere queant Non minus 16. quàm qui homi cap. 4.
nem videre prior occupat baſiliſcus, aut e-
tiam lupus:

—lupi Mœrim vidêre priores 17. 17.

Quarum omnium rerum cauſam ſi quis ſtu Virgil.
dioſiùs exquirat, non aliam puto probabi-
liorem reperiet, quàm quod Dæmon tali-
bus experimentis occaſionem cõſulto præ-
bet: materiamq; veluti ſubminiſtrat, qua
homines ad tentandum Deum procliuio-
res efficiantur: dum ſcilicet ea omittunt, ac
negligunt, quæ ad manum ſunt remedia a-
liena, inſolentia, & quæ Dæmonem autho- 18.
rem, monitoremque potius habent, ſectan- i. ad Corinth.
tur, a c probãt 18. Quę longè maxima in illis 10. e verſ. 9. & Numer. 21.

eſt impietas: quamque Deus olim dipſadū
venenatis morſibus in Iſraëlitas vindican-
dam cenſuit; idem niſi ab ea nobis tempe-
ramus in nos exemplum editurus Satanæ,
19. qui ſerpens antiquus eſt 19, paratumq; ſem-
Apocal. ca. 12. verſ. 9. per habet, quo inficiat, venenum nos per-
mittendo, ac condonando. At, inquiet ali-
quis, iſto aquæ periculo, imo laminæ can-
dentis, ignotorumq; vomerum, quod lon-
gè ſæuius eſt, olim vſos fuiſſe Chriſtianos
20. ca. Mennã. 2 q 4. teſtantur ſacri canones 20. Et iam anteà Mo-
ſes potionem cùm execratione, & deuotio-
ne ijs mulieribus dari iuſſerat, quæ ſtupri
eſſent inſimulatæ; quo rei veritas, quæ alio-
qui in occulto erat, manſura lucem ſuam
obtineret: Neque tamen quiſquam eo ze-
lotypiæ ſacrificio (ſic enim vulgo appella-
bant) tentatum fuiſſe Deum dixit: cùm id
21. Lib. 5. ex eius præcepto eſſet: vti in Numerorum
libris 21. perhibetur. Sed hoc eius ætatis
proprium fuit exemplũ duræ ceruicis po-
pulo in adulterium; cuius tum frequentiſ-
ſimæ erant occaſiones, pro tempore id con-
22. ceſſit Dominus, qui (vt inquit D. Auguſti-
In li. Quæſt. Exod. nus 22.) nouit quid quemque pati, ac ferre
oporteat. Neque tamen nunc rectè in argu-
23. Can. Ex tuarũ de purg. e ſi de purg. vulgari d. can. Mennã. 2. q. 4 & can. cõſuluiſti eo mentum adduci poteſt, cùm peregrina eiuſ-
modi iudicia Chriſtianis prohibita ſint, atq;
interdicta 23. Euangelij ſiquidē diſertis ver-
bis monemur occulta, incognitaque illi re-
linquere: qui ſolus nouit corda filiorum

homi-

hominum, nec ea aliter rimari, atque indagare, quàm iudiciorum ordo poſtulat: voluntaria ſcilicet, àut expreſſa à reis cõfeſſione, teſtiumque non iure refutatorum manifeſtis, ac indubitatis elogijs: Nemo enim (inquit D. Auguſtinus 24) qui quod rationabili conſilio fiat habet, Deum ſuum tentare debet. 24. Li. 1. Queſt. Genes. q. 26 Faceſſant igitur è nobis iſtæ inquiſitiones illegitimæ, illicitæ, ac damnatæ, ne meritò audiamus, quod olim à Phariſæis Chriſto per ſummam iniuriam obiectum eſt: Nos ſcilicet nõ eijcere Dæmonia, niſi per Beelzebub principem Dæmoniorum 25. aut quod Euſebius ad Hieroclem 25. ſcribens de quodam loquitur δαίμονα; ἀπελαύνει ἄλλον ἄλλῳ δαίμονι, Matth ca 4. verſ. 24. nos itidem illis artibus, quas in ſortilegis damnamus, accuſamus, ac reprehendimus: ipſos tamen aggredi, tentare, ac ad pœnam, ſuppliciumque rapere: Et quod facti indignitatem etiam auget legis, iudiciorumq; ſpecie adumbrare: authoritate defendere, atq; adeò poſteritati exemplum, documentumq; relinquere. Nam certè more hominum euenit, vt qui in eorum animos publicè inuaſit error, hunc poſteriores mordicus teneant, ac, quod loquũtur iuris doctores, pro veritate habeãt. Recti apud nos locum tenet error (inquit Seneca 26.) vbi publicus factus eſt. 26. Epiſt li. 22. Epiſt. 124.

FVTVRORVM SCIENTIAM DEI ESSE propriã: ſi qua porrò Dæmones præditi eſſe viden-

tur, vel præſenſiorē tantùm eſſe, & coniecturam ex præteritorum ſagaci inductione: vel eorum, quæ ipſi aliquando conſtituerunt facere, prædictionem affectatam: vel deniq; eorum, quæ è longinquis, variiſque regionibus maxima celeritate conquiſiuerunt, præoccupatam nuntiationem.

CAP. X.

1\. D. Io. Chriſoſto homel. 18. in Ioan. Iſaiæ. 41. Daniel. 2.

PEnes vnum Deum eſſe rerum futurarum cognitionem, ac prouidentiã loquuntur omnes, qui pietatem aliquã colũt, ac retinent 1. Et Chriſtus 2. id ſe ſuos ambitioſius de inſtaurandi regni Iſraëlitici tempore quæſtionē afferentes coërcuit; inquiēs non eſſe illorum ſcire tempora, quæ pater in ſua poteſtate poſuiſſet. Οὔτε γὰρ (inquiebat Socrates 3.) χαρίζεσθαι θεοῖς ἂν ἡγεῖτο τὸμ ζητοῦντα ἃ ἐκεῖνοι σαφηνίσαι οὐκ ἠθέλησαν. Pindarus quoq; etſi ea vixit ætate, quę mortalium menſes prauis Dæmonũ erroribus adhuc implicatas habebat: cæcam tamen futurorum ſcientiã apud homines eſſe dixit, ad eaq; ſolam diuini luminis perſpicacitatē atque acumen penetrare poſſe idem ſentit Pacuuius 4.

2\. Act. Apoſt. cap. 1.

3\. Xenophon. lib. 4 de dict. & fact. Socra.

4\. Apud Gel. lium Noct. Atti. lib. 14. cap 1.

Si qui (inquit) quæ euentura ſunt prauideant,
Aequiparent Ioui.

5\. Apud Philoſtr. libr. 3. cap 13.

Apollonius Tyanæus 5. qui nihil eorũ, quæ ſcire poſſent homines, ignorare ſe profeſſus eſt: diuinandi tamen artem omnem humanæ naturæ metas excedere, & vtrũ quiſpiam verè ipſam noſcet, ſe neſcire dixit: Imò

Imò etiam 6. ſe perhorreſcere, tanquam de 6.
Dijs malè ſentientes, qui quæ Deorum ſunt In oratione
ſeſe prænoſcere audent aſſerere. Iulianus quam ad
quoque cognomento Apoſtata: quamuis Domitianū
(inquit Ammianus 7.) præſagiorum ſciſci- habuit.
tationi eſſet deditiſſimus: futurarum ta- 7.
men rerum euentus ſuperas poteſtates ſo- Rerum ge-
las prædicere poſſe. Et tamen oppleuit hęc ſta lib. 25.
opinio non tantùm Ethnicos, quorum Dij
ſunt Dæmonia: ſed & Chriſtianos, qui in
vero Deo πρόγνωσιν καὶ προαίσθησιν agnoſ-
cunt, vaticinijs, oſtentis, oraculis, ſomnijs,
ac diuinationibus futura præſentiri poſſe:
Dæmonibuſque, qui ijs vulgo præeſſe cre-
duntur, fatidicam vim ineſſe, quæ rarò con
iectura aberraret. Diſerta eſt (inquiunt qui
has tuentur partes) in eam ſententiam D. 8.
Baſilij oratio 8. Dæmones plerunque futu- In cap. 8.
ra prædicere. Item D. Auguſtini 9 eos mul- Eſaiæ.
to antè cognita prænuntiare, quàm eue- 9
niant: vti aliquando Serapis fecit, qui ſui ſi- Cap. 3 lib.
mulacrum intra certum tempus euerten- de diuinat.
dum, omnemque de cætero ſui cultum, ac Dæm.
religionem cum deteſtatione abolendam
prædixit. Et Pythoniſſæ Dæmon Samuelis
aſſimulata perſona Sauli nunciauit futu-
rum, poſtridie vt regnum, liberoſque vnà
cum vita amitteret 10. Cimoni canis 11. id 10.
eſt Dæmon canina ſpecie, ac forma conſpi- 1 Reg. 28.
cuus, humana voce inter latratus loqu- 11.
tus certiſſimum præſignificauit interitum: Plutarch. in Cimone

Dęmō alius habitu iuuenis flaua cæſarie ap-
12. Zonara Annal. to. mo. 3. parentis Iuliano 12. de quo proximè men-
tio habita eſt, prædixit illi in Phrygia mo-
riendũ eſſe; quod & nō multo pòſt euenit,
13. Aimonus Monach. de geſt. Franç. libr. 5 cap. 22. & Greg. Turo, lib. 5. ca. 14. Alia itidem, ſi ad recentiora deueniendum
eſt, Guntchrammũ 13. Aureliæ, ac Burgun-
dionum regem certiorem fecit non modò
anni ac diei, verùm etiam horæ, qua Chari-
bertus, è viuis eſſet abiturus. Et nunc nuper
14. In agro Stiuęſi. 4. Non. Iun. 1590. Ianę Nicolai Michaëlis 14. vxori quatriduo,
antequã in vincula cōijceretur, causã venefi
cij dictura à Magiſtello ſuo id ità ſibi euen-
turũ certò admonita eſt: abundantq; omni-
no tũ veterum, tũ recentiorũ hiſtorię iſtiuſ-
modi exemplis, in quibus Dæmonũ prædi-
cta, re atq; euentis cōprobata, confirmataq́
reperiuntur. Quid ergo? noſne in eas angu-
ſtias iſtis argumentis, atq; exemplis conijci
patiemur: vt concedamus Deum nequiſſi-
mæ omniũ, quas vnquam condidit, naturæ
id communicare, quod eius in rerum huma
narum diſpenſatione prouidentiam præci-
puè oſtendit, ac demonſtrat? Minimè verò:
ſed quemadmodũ cæterarum, quæ in Deo
elucent virtutum vbique æmulator, atque
adumbrator eſt Diabolus: ita & hic ſtrenuè,
ſi vſquam vires ſuas effundit, atque expli-
cat: quòd nulla adeò re magis capiantur
homines, quàm eorum, quæ impendent,
ſiue bona, ſiue mala ſint, anticipata, ac præ-
cepta cognitione: Tum facilis, & expe-
dita eſt

dita eſt illi ad hæc omnia natura. Primùm ab vltima antiquitate vnde incœpit rerum omnium memoria:quarum (vt inquit D. Baſilius)comparatione,ac collatione futuras coniectura nos etiam ſæpe aſſequimur. Prætereà ſenſus quo præditus eſt,acumen, & ſubtilitas, motus quo fertur pernicitas, ac velocitas:Et ipſa in mutandis, variandiſque reb. prompta facilitas. Siquidem eum morbos immittere,aërem ipſum vitiare,ac corrumpere;homines in ſuam ſententiam illicere; nouas rebus facies inducere multaq; alia,vel ad prodigium facere poſſe author eſt idem D. Auguſtinus, ad eorum, quæ iam extant maturam renuntiationem, vel quæ impendent, ac ventura ſunt occupatam prædictioné pronum iter, facilemque viam illi expediunt. Vitæ diuturnitas primis hominib. otium feciſſe dicitur obſeruandarum rerum,vnde manauit Aſtronomia, per quam regnorum euerſiones, prælia,fructuum prouentus, morbi,atque ijs ſimilia prænoſci creduntur. Quid igitur mirum,ſi,qui poſt conditum orbem perpetuam, integram, omniſque adeò ſomni expertem ætatem traduxerunt, Dæmones aliquam ſibi recordatione adeò vegeta,ac ratiocinatione libera facultaté coniectandi comparauerunt? Medici impendentes morbos ex ciborum ſatietate, & faſtidio, membrorum laſſitudine,nocturna inquie-

te alijsque prognoſticis præſagunt, eorundem, vbi inceſſerunt, vel pertinaciam, vel curationem ex ſudoribus, deiectionibus, multiſq; id genus ſignis χρισίμοις augurantur. Et hæc non multo cōfidentius, certiuſque iudicabunt Dæmones, quibus interiores, ac reconditiores quæq; naturæ latebrę magis patent, quàm dies ipſe mortalibus appetente meridie. Exterarum gentium res geſtæ per equos diſpoſitos, aliaque viarum compendia ad potētiorum aures tam citò ſæpè perueniunt, vt incredibilis tenuioribus videri poſſit tanta celeritas, niſi eius fidem pridem confirmaſſet experientia. Et iam dubitamus fateri illa, quæ in remotis procul oris, ac regionibus eueniunt, eo ferè quo fiunt momento renuntiari à Dæmonibus poſſe, quæ deinde homines pro ſenſus ſui tarditate mirentur, ac tanquam prognoſtica arripiant? Nam certè illos minimo temporis ſpatio maxima locorum interualla trāſcurrere poſſe, alibi proprijs ad eam rem exemplis ſic eſt demōſtratum, vt nihil nunc ſit neceſſe idem dolium voluere. Quanquam ſi quis quicquam prętereà deſideret, huic abundè ſatisfacere debeant, quæ tum Græci, tum Latini authores in eam ſententiam meminerunt: Caſtorem, & Pollucem Romę Latinorum ſtragem eo
15. ipſo die nuntiaſſe, quo in agro Tuſculano
Iuſtin li.20. eſt edita. Et Locrenſium 15. in Crotoniatas

ad Sa-

ad Sacram fluuium victoriam: Lacedæmonem Corinthum,atque Athenas,ſimul atq; parta fuit,eſſe perlatam.Apollonium,cùm in AEgypto eſſet,nouiſſe tamen quæ Romæ fiebant in exercitu contra Vitellium Imperatorem.Rurſus 16. cùm Epheſi meridie diſputaret, ac id temporis Domitianus Romæ occideretur, rem totam quaſi præſentem, atque ante oculos poſitã multis particulatim narrauiſſe: Et atauorũ noſtrorum memoria Ludouico Galliarũ regi eius nominis Vndecimo pro certo nuntiatum, vti Carolus Dux Burgundiæ cum vniuerſo exercitu ad hanc vrbem cęſus deletuſque eſſet.Licèt enim nõ minus decem dierum itinere abeſſet,tamen pòſt compertum eſt ea ipſa hora ad internecionem cæſum Burgundionem,qua illi id nuntiatum fuerat.vt alia tam multa omittam,quæ paſſim ſuperiorum temporũ res geſtas legentibus occurrunt. Hæc igitur coniecturis, obſeruationibus,occupatione rumoris,vię acceleratione, alijſque alienioribus modis tota nititur rerum futurarum præſignificatio.Non ineſt certa,conſtans,indubitata,ſtabilis,firma,atque perpetua,qualem in vno Deo (cui aliud niſi præſens tempus nullum eſt)fas eſt agnoſcere. Porrò adeò obnixè hæc fiunt à Dæmone,vel vt inde admirationem , beneuolentiamque apud ſuos conciliet,vel vt aduerſus defectionem

16. Volater. Anthr. lib. 13.

præ-

præmonitos,atque obfirmatos habeat, vbi ſcilicet ex vinculis de ſe reſpondere cogun tur. Nam certè plerique omnes,qui in ea ſorte,ac conditione fuerunt, id ita ſibi eueniſſe recenſuerunt. Ianæ Gerardinæ 17.
17. Pangeij 11. Cal. Dec. 1584.
cùm illi ceu indignabundus in carcere vitã detraxiſſet,ac capillos diſieciſſet,nuntiauit futurum, vt poſtridiè ad quæſtionem, ac cruciatum abriperetur.Idem fecit Fran-
18. Ibidem 14. Cal. Ianu. 1594.
ciſco Fellæo 18.cùm ſe in coruum effinxiſſet,atque ea forma illi in carcere apparuiſſet.Tum etiam Annæ Moreliæ 19.cui præ-
19. Hadonuillę 3. Cal. Dec. 1581.
terea grauiter eſt interminatus,ne ſe, conſcióſue iudicio proderet. Alexiæ Belhoriæ 20.pridie eius diei,quo erat torquenda,ſi-
20. Blainuillæ ad aquas 14. Cal. Ianu. 1587.
gnificauit adeſſe ex vrbe carnificem,qui illam quidem indigniſſimè eſſet accepturus, ſed caueret,ne dum ſe exigui tẽporis cru-
21. Huccuriæ menſe Sept. 1586.
ciatibus vult exemptam,in ſæuiſſimũ, certiſſimumq́ue ſupplicium incurreret. Ac ne hoc quidem ſic inultum laturam, ſe enim præterea grauiſſimè in illam linguæ hanc leuitatem, facilitatemq́ue vindicaturum. Ioannes Rotarius 21. cùm eius diei ſumma luce,quo die erat vltimo ſupplicio afficien dus,à cuſtodia de more inuiſeretur, ac rogaretur ecquid animi haberet: Satis equidem pro tempore,reſpõdit ille,ſed ſi quid adhuc cupis de me promereri, id age properè,nam hodie poſtremum me vides. Ac cùm cuſtodia, vt hunc illi metum adime-

ret,ni-

ret, nihildum ſe intellexiſſe diceret, quin integra, ſaluaque deberent illi eſſe omnia. Næ tu, infit ille, incaſſum verba mihi dare conaris, qui rem omnem à Magiſtello meo hac nocte didicerim, ſimulq́; ea, quaſi præſens omnibus affuiſſet, prolixè recenſuit. Eademque ipſa, cùm aliquot poſt horas capitaliter damnandus ad ſubſellia conſiſteret, iudicibus ſuis enarrauit: Hoc etiam adijciens Magiſtellum illum ſuum ſuperiori nocte non deſijſſe ſecum verſari, adeò puſillo corpore, vt à ſolo digitos octo vix extare videretur, talem Tagetem, quem haud dubiè Dæmonem aliquem fuiſſe credi par eſt, cùm in agro Tarquinienſi terra araretur, & ſulcus altius eſſet impreſſus, de repente apparuiſſe refert Cicero 22. Nihilominuſque gladio tam oblongo ſuccinctum fuiſſe, quàm ſi vir eſſet athletico aliquo habitu præditus. 22. Lib. II De diuinatio.

QVOD DICTVM EST DAEMONES ſuis adeſſe, etiam inter ipſos Iudicum conſeſſus, nemini mirũ videri debere: cùm & in interioribus ſacrarijs, lociſque adeò præſentis Dei maieſtate venerabilibus aliquando interfuiſſe reperiantur. Tum obiter recitata de ea re memorabilis hiſtoria: Et diſputata quæſtio, an poſſint Dæmones ſe ijs tantùm, quibus videtur, alijs etiam multis præſentibus, conſpiciendos præbere.

CAPVT

CAPVT XI.

NVlla adeò ſanctа, atque auguſta loci cuiuſquam religio eſt, quã Dæmon violare non tentet, ita audax, & temerarius perrumpit omnia, dum prædam ſuam ſectatur, mortalibuſque inſidias inſtruit: In templorum ſacratioribus adytis, in concionibus ſacris, in Anachoritarum cellis in eorum qui mundum eiurauerunt ſodalitijs, & frequens, & aſſiduus: vti quæ eius ductu, auſpicioq; ibi patrantur facinora ſatis indicant Imò & auſum ſe inferre ei, quem olim ſuorum Deus celebrabat, conuentui teſtatur Iobi 1. hiſtoria, vt iam mirum videri nõ debeat, ſi in ipſo iuris ſacrario inter medios iudicum cõſeſſus cum ſuis conſiſtere, ac veluti vadimonium obire audeat. Et ea quidem, priuſquam forum, iudiciaque attingerem, ſæpè audiueram contigiſſe: nihilque magis me afficiebant, quàm quos nutrices vagientibus infantib. de lemurum, laruarumque occurſationibus terrores afferre ſolẽt: Nunc poſtquam præſens attentiùs obſeruaui omnia, exque manifeſtiſſimis argumentis rem totam certiùs cognoui, iam factus cõfirmatior, haud dubitaui eam quoque alijs prodere, nihil me tamen iniquiorem, ſi nõ credant, habituris, quàm habere eos voluiſſem, qui mihi inexperto olim talia narrabant. Ex multis igitur

1. Iob.1.

igitur vnum fide mea lector tibi exponam, qui id dum quæſitoris officio fungor ipſe oculis meis viderim. Veneficam quandam (ei Aſinariæ nomen vulgus ab Aſinario marito fecerat) ſic premebam dictis teſtium, vt iam effugio, aut tergiuerſationi locus nullus ei relinqueretur: Itaq; ob'ſe id comparauerat, vt admiſſa omnia ſua velle patefacere videretur, cũ illi in vultu color ſubitò immutari, oculi in aduerſum carceris angulum cum ſtupore defigi, oratio, mens denique ipſa cœpit excidere. Rogo ecquis ipſam morbus adeò repente inuaſiſſet: Reſpondet ex illius anguli ſuperiore parte videre ſe Magiſtellũ ſuum manus ſibi ferociter oſtentantẽ, quales habent cancri bifurcas, ac dentatas: iamque inuolaturo ſimilem apparere. Eo oculos conuerto: Pergit illa obnixè intento etiam digito demonſtrare: Nihil aduerto. Iubeo tamen præſenti eſſe animo, multa & ſecurè, & confidenter in Magiſtelli illius contemptum, faſtidiumque præfatus. Ex eo igitur timore iam ſe collegerat, ac pergebat de ſe narrare, quæ antè occeperat: cùm denuò ex alio angulo prominentẽ illũ enormiter aduertit, mutata iam perſona, vti qui ſcenæ alicui feruiunt, ac rectis cornibus inſtructa fronte, quaſi eam illicò ijs eſſet impetiturus, ſed rurſum deriſus, ac etiam cõuitijs proſciſſus abijt, nec ab ea deinceps

viſus

viſus eſt; vti ipſa iamiam ad rogum profe-ctura declarauit. Idem Vici Mediomatricum non multis ántè annis contigiſſe audiueram. Et hîc quidem ſeſe offert quæſtio ſua quoque digna agitatione. Cuiquamné cæteris, qui ſunt etiam præſentes, nihil aduertentibus Dæmones ſe videndos prębere poſſint? Nam certè nec ego tum, cùm Aſinaria illa Magiſtellum ſuum adeò obnixè conſpiciendum mihi demonſtrabat, quicquam ipſe vel intentiſſimus vidi: Et extitit adhuc nemo quod audiuerim me in hoc perſpicacior, quantumcumque oculorum aciem ipſe intenderit. Quæ res aut affectatum in ſagis mendacium arguit, fortè geſtientibus ex eo quæſtoribus ſuis metum aliquem, vt eſt ſæpè illarum malitia, inijcere, aut in Dæmonibus facultatem, vti dictũ eſt, quibus velint ſeſe oſtendendi, cæteris quaquauerſum adſint nihil quicquam cernentibus. Illud neutiquam mihi perſuadere poſſum; qui intellexerim, imò viderim ipſe ſic eo caſu commoueri, ac percelli ſagas, vt anima illas iamiam defectura videretur: Tãtus in verbis ſtupor, in vultu horror, in toto deniq; corpore tremor inerat. Quorum certè illæ nihil tam bellè fingere poterãt, quin facilè fucus appareret, vt hîc omittam dicere quàm omni aſſeueratione id perſtiterint affirmare inter ipſas flammas, ac carnificum manus. Hoc magis crediderim

diderim præſtigias eſſe Dęmonum, quibus eorum tantùm, quorum velint aſpectum præſtringant; cæterorum liberum, atque inoffenſum relinquant. Nam ſi, quemadmodum Opticis placet, ita mouetur ſenſus oculorum, vti aër, qui intermedius eſt, vel luce, vel tenebris, quam eius ἐντελέχειαν eſſe dicunt afficitur, vtrumque autem Dæmonibus promptum eſt pro libidine variare 2. ſi quidem ijs à Deo aëris poteſtas eſt attributa; iam dubium nemini eſſe debet, quin quoque ſe videndi, aut nõ videndi, quibus velint, copiam facere poſſint: Nam & quod ſtudendum magis eſt, hoc pręterea efficiũt (inquit Lactantius 3.) vt quæ non ſunt, ſic tamen quaſi ſint, conſpicienda hominibus exhibeant. Quam ob cauſam non ineptè quidam 4. illos oculorum appellauit ludibria: Et puto inde incœpiſſe de Gygis annulo, Orci galea, ac virgula diuina fabulas, quas tam ſæpè boni etiam authores vſurpauerunt: Imò & omnes omnino rationes, quas Albæ, vt vocant, Magiæ magiſtri in eum vſum à natura ſe mutuari profitentur: Quale illud eſt, quod Plinius 5. ex Democriti ſententia refert, de pede Chamælcontis ſiniſtro, qui ſi in furno vnà cum Chamæleontis herba torreatur, ac in paſtillos conficiatur, geſtanti hoc ſit pręſtiturus, ne à quoquam conſpici poſſit. Nam quod Gellius 6. hoc reprehendit, & deridiculam

2. Ad Epheſ. ca. 2. verſ. 2.

3. Lib. 11. de Origi erro. cap 15.

4. Plato lib. 2. de rep Lucian. in vo- tis. Cice li. offic 3 Homer Iliad 5 Zenodotus Ariſtop. ἐν ἀχαρνεῦσιν.

5 Lib. 28. ca. 8.

6. Lib. 10. noct. cap. 12.

vanitatem appellat, vix in eo excuſari poteſt, quin derideatur ipſe, qui ignorauerit Dæmones, eorumque ſectatores hunc morem ſemper tenuiſſe in ſuis præſtigijs, atq; incantationibus; vt ijs externum quid, ac quod viſum feriret, ad deludendos homines obtenderent. Tum nemini fraudi eſſe debet, ſi quid fortè inſolentius ſcribit, modò grauem aliquem laudet authorem, qualem certè pluribus in locis fuiſſe Democritum ait Cicero 7. Et plus etiã puto in eum ſuperiora illa rectè admodum conuenire, qui non alienus fuiſſe feratur ab eiuſmodi recõditarum artium cultu, ac ſtudio. Nam & tantum (ait idem Cicero 8.) extorum inſpectioni tribuere ſolitus eſt, vt ex ſolo eorum habitu ac colore rerũ, quas terra procreat, vbertatẽ tenuitatemve aëris, qui nos ambit, ſalubritatem, aut peſtilentiam ſignificare exiſtimauerit. Imò nutauerit in ipſa Deorum natura, quæ prima, præcipuaque eſt apud Dæmones ſortilegis ſchola, ac diſciplina: Tum illud nequaquam affirmat Plinius quaſi certum, atque indubitatum, ſed magis oſtendit ſe pro fabula, ac mendacio habere iſtis addubitandi verbis, *Si credimus*. Vt vt res ſit, eo nos quotidiana ducit experientia, & confirmant quæ ſcriptis ampliſſimis tradunt plerique authores: Dæmones, cùm ſe in corpus aliquod induunt, ſui tamen videndi copiam in quantumuis

magna

7. Libr. 1. de nat. Deor.

8. De diuinat. lib. 1.

magna hominũ frequentia ijs tantùm, qui-
bus velint, facere. A Catoptromanteia 9. ac 9.
Gaſtromanteia, id eſt diuinationibus, quæ Volater.
fiunt per inſpectum quid à puero ad id ex philolog.
artium illarum præceptis adhibito, vel in lib. 30. c. de
aquæ ventricoſa amphora, vel in obiecto diuinatiõe.
ſpeculo, vti Didium Iulianũ aliquando fe-
ciſſe ſcribit Spartianus 10. Nónne ſolus is 10.
puer illo etiam, qui ſortes mouet, ac fatigat In eius vita.
nihil quicquam vidente apertiſſimè cer-
nit, deſignat, enuntiatque omnia? Contrà
verò ἀγύρται, ac circumforanei impoſtores
nónne in frequenti hominũ corona mul-
ta oſtentant, quæ aſtantium quiſque certo
ſe videre putat, cùm illis nihil quicquam
tale appareat? Circulatorem equeſtrem
(inquit quidam apud Apuleium 11.) inſpe- 11.
xi ſpatam præcutã mucrone infeſto deuo- Lib. de Aſino aur.
rare: Illabebatur ferrũ in eius fauces, quan-
tum putabant, qui oculos in eum intentiſ-
ſimè etiam defixerant: At non id credebat
ipſe, qui ſic alijs credendum exhibebat, ſed
ferrum ſciebat ſe in manibus ſuis cõtinere,
nec alio quoquam eſſe dilapſum: Id quidẽ
multi fieri putant agilitate, dexteritateque
manuum, qua facilè, vel minus intentis, vel
locorum aliqua intercapedine diſtantibus
imponitur. Sed ſæpè niſi Dęmonum artifi-
cio illud effici non poſſe alibi oſtendimus,
maximeque ſi quid fit à naturalium ſenſuũ
fide alienius. Quale eſt illud, quod antè

diximus, de Germano, qui integrum fœni plauſtrum vnà cum auriga, atque equis viſus eſt deglutire. Quod certè niſi cum inſigni ſenſuum corruptela, ac deprauatione fieri non potuit. Plato 12. γοητεύειν, id eſt

12. Lib. 3. De rep.

ſtupore, ac maleficio afficere, ſtuporeq; affectum decipere dixit (vti Budæus in commentarijs linguæ Græcæ interpretatur) noſtri (*engigner*) quaſi ingenioſè, ac ſolerter imponere. Nam quemadmodũ lumen lucernæ, vel luce Solis clariore, ac ſplendidiore, vel denſi, atq; opaci corporis oppoſitione obſcuratur, ſic plerunq; aëris διάφανον Dæmonum arte, quæ cuiuſlibet rei ſpeciem facilè adumbrat, in tantum obtenebratur, vt omnem omnino aſpectum intentiſſimis etiam tollat, atque auferat. Tenebræ (inquit Plutarchus 13.) cogunt, aggregantque

13. Lib. 4. de plac. Phil. cap. 15.

viſum, eumque ob id hebetant, atq; obtundunt, contrà lumen diſſipat, ac diſgregat. At ſi ſui generis viſus nanciſcetur aërem, id eſt temperatum, ac moderatum, tum liber ſuum facit, atque exequitur officium. Quæ cum, quemadmodum nunc dictum eſt, Dæmonibus ſæpè ſint ad manum; mirum cuiquam eſſe nõ debet, ſi ἐπιφάνειν, καὶ κρύπτειν illorum veluti ἀποτελέσματα quædam arbitrio quaſi ſuo moderantur, ac temperãt. Et iis quidẽ, quibus tantùm viſum eſt, eam cæcitatem inferunt illi, nõ ſecus, ac qui ſpeculo exceptos ſolis radios contorquent, ac dirigunt

rigunt

rigunt in quos volunt, atque ita in eis oculorum vim ſic infringunt, vt non magis quã cæci videant, atque intueantur. Iſtis ita poſitis hoc modo dubitationem relinquit, q; nec fulgor, nec caligo tum, cùm hæc eueniunt, intercedere vlla videtur, ſed vtrobiq; aër expeditus, ac nulla re interceptus apparet, vt iam minus rationes iſtæ huic, de quo quæritur, facto conueniant. Sed aliter nos afficere Dæmones, ac commouere aliter cauſas, quæ à ſola natura ſunt comparat certum eſt. Vnumquodque eorum, quæ nobis inſunt (inquit Proclus 14) prop quadam conditione à Dæmonibus moue tur, atque afficitur, id eſt (vt interpretor) non eodem cũ illo, quem natura in rebus ſuis tenere conſueuit, modo, atque ordine. Et Pſellus 15. Dæmones Plutonis galeã inducentes animas hominum arte quadam perturbant, & Sophiſtica fraude figuras, colores, ac quaſcunque voluerint formas in eorum phantaſiam tranſmittũt, viſaque, atque imagines ijs obijciunt. Fruſtra igitur quis in hoc certam aliquam cauſarum naturalium ſeriem deſiderauerit, ſed fateatur neceſſe eſt multa à Dęmonibus quoties (ait Porphyrius 16.) prodigiorum ſuorum machinas admouent, fieri à naturæ conſueto ordine alieniſſima: Quę quoq;, puto, cauſa fuit Iamblycho 17. vt eos Deorum pediſequos appellaret, quòd ſcilicet in ad-

14. Lib. de anima & Dęmon. ca. vbi tria de dæmone Socratis refert.

15. De Dęmon.

16. De ſacrificijs cap de ſpeciebus. Dęm bon. atq; malo.

17. De myſt. Ægypt c.1.

 umbran-

umbrandis rebus Deos veſtigijs proximè conſequi videantur: Eſt & aliud ſuperioribus non minus validum, ad aſſerendam argumẽti huius veritatem: Si enim Dęmones (vt idem Pſellus aſſerit) poſſunt ſe in hominum corpora inferre, atque inſinuare, eorum ſpiritui phantaſtico ſe vel immiſcere, vel adiungere, vtpote qui & ipſi ſint ſpiritus, cui iam id fide indignum videbitur ſui imagine, quali fortè libet poſſe quoque illorum, quos occupant, phantaſiam ferire, vel pulſare: Nam & ſenſa ſua adeò commodè inculcant, vt ea verbis etiam diſertiſſimis in aurem inſuſurraſſe videantur. Socrati (inquit Plutarchus 18.) familiaris fuit genius, cum eo qua ſumma cõiunctus erat amicitia colloquens: At nõ extrinſecus vox ad eum accedebat (ait Proclus 19) ſed ex intimis inſpiratio procedens, ac vſque ad ſenſuum inſtrumenta progrediens: Vocem tamen viuam, ac quaſi tinnientem auribus ſuis haurire ſe fortè putabat Socrates, cùm ne auritiſſimus, attentiſſimuſque quilibet alius, vel ſi ei adhæſiſſet, quicquam exaudire potuiſſet. Quæ ſi in fallendis auribus valet ratio; in decipiendo quoque oculorum ſenſu, cui longè omnium facillimè illuditur, non erit minus potẽs, atq; efficax: Siquidem ſenſuum omnium eadem imbecillitas eſt, vbi fallaciæ intenduntur, præſtigię adhibentur. Poſtremò & hoc Dęmonibus

18 In lib. iucundè ex Epicuri doctrina vitam tranſigi non poſſe.

19. In lib de anima & Dęmon. ca. vbi tria de dæmone Socratis refert.

nibus in promptu eſt, vt ſimul ferè appare-
re, ac latere poſſint, adeò vt qui ſe modò
huic videndũ præbuit, alteri iamiam ocu-
los vel promptiſſimè intendenti nullus vi-
deatur: Sicut in aëre, & aqua (inquit Iambly
chus 20.) contingere cõſueuit; vbi, ſiue co- 20.
lorẽ infundas, ſiue figurã imprimas, mox De myſt.
diffunditur, atque diſſoluitur, ita & in Dę- Ægypt. 6a.
monibus ſimile quiddam accidere ſolet:
Nam & in his figura, colorque, & ſpecies re-
rum quarumlibet citò dilabitur: Vnde pu-
to ſatis manifeſtum eſt nihil ſagas impone-
re, cùm ſic ſe ſuos Magiſtellos, cæcutientib.
etiam, qui adſunt, omnibus, certò videre
aſſeuerant, nec temerè eſſe, quod eos affir-
mant, ceu aduocatos officij cauſa ſibi adeſ-
ſe in iudicio, nec ab alio quoquam, quàm à
ſe videri, aduerti, atque exaudiri.

PERPERAM SENTIRE QVI NE-
gant pœnas vllas de ſagis eſſe expetendas: Tum ſigillatim confutatæ rationes, quibus illi vulgò ſententiam ſuam tuentur, ac defendunt.

CAPVT XII.

EXtiterunt qui ad periclitandas inge-
genij vires magis, quàm ad aliquã ve-
ritatis opinionem inferendã, res ſum-
ma vituperatione dignas, maximis tamen
laudibus efferrent. Sic Glauco apud Plato- 21.
nem I. iniuſtitiam: adoleſcẽs quidam apud Lib 4. de vi-
Philoſtratum podagram, cæcitatẽ, ſurdita- ta Apol. cap.

tem: Polycrates Buſyridem: Phauorinus quartanam febrim: Lucianus Paraſiticam: Et tandem Eraſmus ſtultitiam in ea commendatione poſuerunt, vt ipſa veritas nulla pleniore, ac luculẽtiore oratione fidem confirmare potuerit. Sed qui ex animo id fecerit, quo ſententiã ſuam legentibus probaret, tum apertè adhuc oſtendit nemo, quàm qui lamiarum patrocinium contentione etiam, quàm in aliena re fieri ſoleat, ſtudio non ita pridem ſuſcepit. Sed quoniam & bonis exemplo nocet, & malos trahit ad peccandum impunitatis defenſione, atque illecebra, tum etiam aduerſatur ei, quod toto hoc opere interponimus de tam infeſto, atque immani ſcelere iudicio, pauca hęc cum bona illius, & ſi qui ſunt qui cum eo ſentiant, venia attingenda eſſe putaui. Ac primùm quod Apologiæ ſuæ præcipuum fundamentum in eo ponit, multa ſortilegis affingi, quæ ipſi per rerum naturam nullo modo queant excitare: vti ſunt tonitrua, nimbi, procellę, turbines, reliquæq; tempeſtates, quæ manifeſtè ſuã habent à naturalibus cauſis originem, contrarium non vtiq; adeò inauditum, inſolenſque eſt, quin commodè defendi poſſit ſcriptorum, nec paucorũ, nec vulgariũ à multis laudata authoritate, & ſententia. Memoratur Apollonius 2. vidiſſe in India Brachmanes, qui arbitratu ſuo pluuias, & ſerenitates

2. Philoſtr. in eius vita.

nitates inducerent: Habuerunt & Aſſyrij
3. inter ſuos Chaldæos Iulianum quendam 3. Suidas.
(Is Theurgica ſcripſiſſe dicitur) qui labo-
rante ſiti Romanorum exercitu ſub Marco
Antonio cótra Marcomãnos 4. nubes pro- 4. Dion Ni-
uocauit, vnde imbres ſtatim deciderent: cæus & Xi-
Arnuphus Magus Ægyptius in eo bello, philinus in
quod Romani cum Quadis geſſerunt impe vita Anto-
traſſe dicitur Magicis ſuis vocibus à Mercu- nini Philo-
rio, alijſque Dæmonibus, qui ſunt in aëre, ſophi Suidas, & Euſebius.
vt pluuiam immitterent: quæ ſic Quados
exagitauit, vt victoriam Romanis cedere
cogerentur. Idem de Biarmenſibus poſt Sa
xonem Grammaticum refert Olaus Mag-
nus 5. Ij, inquit, cùm Regneri Danorum Re 5.
gis impreſſionem amplius ferre non poſ- lib. 4. 6. 9.
ſent, reſque iam, quod aiunt, ad triarios re-
dijſſet: cælum tandem carminibus aggreſ-
ſi tantam inde copiam imbrium elicuerũt,
atque in aduerſos hoſtes impulerunt; vt
eorum exercitum omnem diſijcerent, ac
diſſiparent. Lucius Piſo recenſet 6. Numam 6.
ſæpè cantibus fulmen elicuiſſe, ac Tullum Apud Plin.
Hoſtilium, quod idem tentando ritus, cæ- lib. 2. ca. 54.
remoniaſque minus ſeruaſſet, eo ictum pe-
rijſſe. Paulus Venetus author eſt Tartaros,
quæ gens veterẽ Parthiam, Scythiamq́; nũc
occupat, tenebras terris cùm volunt, ſuis in-
cantamentis inducere: parumq́ue abfuiſſe,
cùm fortè apud eos verſaretur, quin à la-
tronibus eo pacto circumueniretur, ac ſpo

 liaretur.

ſiaretur. Cui germanũ eſt quod Haitonus in Sarmatarum hiſtoria ſcriptum reliquit ex iiſdem Tartaris vexillarium quendam, cùm ſuorum aciem inclinatam, ac penè diſiectam videret, hoſtes tali aëris opacitate, denſitateque inuoluiſſe ac pene ad internecionem cecidiſſe. Conſtantinus Imperator vir 7. teſte Zonara inter Orthodoxos pijſſimus credidit Magicis artibus adhiberi poſſe ſuffragia; ne maturis vindemijs metuerentur imbres, aut ventis grandiniſq; lapidatione ipſæ quaterentur. Quod poſteà dãnatum nominatim reperitur in libris βασιλικῶν: quia, vt notat Theodorus Balſamo in Nomocanone, legibus puniuntur, qui eiuſmodi Magica faciunt: tametſi boni alicu ius conſequendi gratia, ac propter vbertatẽ fructuũ id præſtẽt. Si igitur ſic auerti poſſunt, certe etiam excitari contraria ratione poſſe nõ vtiq; ita abſurdũ videbitur. Quod & Cõſtantius 8. Conſtantini illius filius nõ obſcurè teſtatus eſt, cùm illos, qui Magicis artibus elementa turbant, ferali peſte abſumendos ſtatuit. Nec ab ea etiam ſententia alienus fuit D. Auguſtinus 9. cùm Dei permiſſu elementa à Magis concuti poſſe perhibuit: Et ei ſubſcripſit D. Thomas 10. aſſerens tũ cogi à Dæmonib. nubes in aëre: tum vento impelli, ac etiam inde ignes deijci. Quod doctè vt omnia alia quę attigit interpretatus eſt in ſuis cõmentarijs συνλάξεως artis mi-

7. l. eorum de Malefic & Mathem.

8. l. Multi eo.

9. In pſal. 77. verſ. 49.

10. In poſtil. ſua in Iob.

ctis mirabilis D. Petrus Gregorius 11. Tolo- 11.
ſas Iuriſconſultus ipſe mirabilis: Et nunc Lib. 4. ca. 48 num. 2.
Planta ferax noſtris maturè interſita ſulcis.
Concitant (inquit de Dæmonib. loquens) pluuias, ventos, ac tẽpeſtates in aere ex coactis fumantis terræ, ſudantiſq; maris vaporibus (nam alioqui ipſi nihil gignunt) atq; inde componunt, eiaculanturq; ἐκνεφίας, τυφῶνας πρηστῆρας, multaque φάσματα, καὶ εἴδωχα, in quorum compoſitione miros, vbi ſic materia ſubeſt, ſe præbent artifices. Sed hæc omnia vel rudis antiquitas crediderit: vel recẽtiorũ illi⁹ adducta authoritate probarit opinio. Sit extremę temeritatis, ac dementiæ ſic naturã velle Dæmonũ nutu, ac volũtate conſtrictã tenere; vt illorum arbitriũ ipſa ſe parare, ac fingere debeat: ijs faſces ſic ſubmittere, vt pluendi tonandiq; modũ, ac tẽpus ab illis accipere neceſſe habeat. At nemo (opinior) qui vel mediocriter in Theologorũ libris ſit verſatus ibit inficias Deo ſic volente Dęmones ita eiuſmodi tẽpeſtatibus 12.
permiſcere: vt eas ceu Adraſtiæ quædam E- Plutarch. de ſera num vindicta idẽ proble. 51.
rinnes, ac (quod ait Chriſippus 12 poſtq; cũ Baſili⁹ 13) carnifices, ac diuinę vltionis mi- 13.
niſtri in hominum perniciem, humanarũq; In cap. 13. Eſaiæ, & pſal. 78.
rerum calamitatẽ impellãt, traducãt atq; etiã decutiant. Notum eſt illud D. Pauli 14. 14.
inquientis Dæmonib. attributam eſſe aëris Ad Ephes 2. ca. verſ. 2.
poteſtatem: Et in Apocalypſi 15. memo- 15.
rantur aërię poteſtates eiuſmodi preſteres, Cap. 13.
ac ful-

ac fulmina molientes. Empedocli quoque apud Plutarchũ 16. Dæmones cæliuagi dicuntur: id eſt, vt ipſe interpretatur alibi 17 eum aërem, qui cælo ſubditus eſt, occupantes; ſumma (vt ait Xenocrates 18.) malignitate, & nocendi tum cupiditate tũ audacia. Hæc igitur ſi ſic illis demandata eſt cura, & veluti commiſſa procuratio exercendę Dei in homines iræ per ipſamet naturæ inſtrumenta: iã hoc quidẽ minus durum, minũſq; incredibile videbitur, ſi quis illis in ea re comites ſagas adhibeat: nõ vt adiutrices operis, ad quod patrandum, aut promouendũ nemo neſcit nihil omnino ab illis adiumenti afferri poſſe: ſed vt illas Dęmon propenſę ad damna, atque iniurias voluntatis conſcientia magis, magiſq; affines ſceleri reddat: illis ſuas licet falsò in tam ardua, atque admiranda re vires, ac potentiam oſtentet; eas vſque, & vſque defatiget, exagitet, ac ingrato aliquo opere faciendo exerceat. Nam ſic ſuos beare ſolet perpetuis ærumnis, laboribus, ac moleſtijs beneuolus ille Magiſter. Nec eius rei fidem quicquam imminuere debet illud, quod in natura abſurdum, atque incredibile cenſetur: contra innatam grauitatem ſublime efferri homines, atque aëra ſurſum verſus perrumpere. Nam hoc primum ingenuè fatemur, naturæ ex ſeſe in hæc omnia nihil iuris eſſe: ſed ipſa etiam inuita, ac ſtupente eiuſmodi prodigia, ac por-

16. In tract. de vitanda vſura.

17. Problem. 39.

18. Apud eundem Plutarch in Iſide & Oſiride.

portenta ſe oſtendere: vt qui velit ea ex cau-
ſis naturalibus æſtimare nihilo plus agat,
quàm ſi conetur digito ipſum cœlum at-
tingere. Neque enim par eſt humana ratio-
ne, atque iudicio ea cenſere, quæ palàm eſt
fieri præter omnem ordinem, atque modũ
à natura conſtitutum. Simon Samaritanus
(quemadmodum Ambroſius in Hexame-
rone, & Clemens Pontifex in itinerario te-
ſtantur) hoc inter alia miracula, quibus cũ
Petro Apoſtolo certabat, efficiebat vt pen-
nis ſublime in volantis ſpeciem efferretur.
Quod ſpectãte Nerone factũ ſcribit Egiſip-
pus 19. ipſumq; prætereà Apoſtolorũ preci- 19.
bus decidiſſe, & iuxta Ariciam crus alterum lib.3.c.de.
fregiſſe. Mitto quod Pauſanias in Atticis de
Muſæo poëta narrat, illum Boreæ dono vo-
litaſſe: Quod de Pegaſo Argiuo Baſilius 20. 20. In oratione
de Abari Scytha Herodotus 21. ac poſt eũ funebri
Gregorius Theologus 22. meminerunt: ſo- Grego Nazian.
litum videlicet fuiſſe iaculari ſagittã dono 21.
ab Apolline acceptam, cũ qua ſimul perni- In Melpomene.
ciſſima velocitate transferretur. Nam fabu-
læ commentum potius, quàm hiſtoriæ ve- 22. Epiſt. 22. ad
ritatem hęc habere videntur. Et ſi ſic quidẽ Baſilium Magnum.
contingere potuerunt Cacodæmonis aſtu,
atq; opera, quẽ impio errore deluſam gen-
tilitatẽ ſub Apollinis, Aeoli, aliorumque
Deorũ nomine coluiſſe nemo ignorat. Ne-
que enim id magis à veritate laborat, quàm
illud quod de Antidio Turonenſi Antiſtite

ſeceri-

23. Marul. lib. 6ca 2. recentiores ſcripſerũt 23. cum vectore Diabolo vſum, quo Romã celerius perferretur atq; ibi pontificem à nefando aliquo incœpto prõptiſſimè reuocaret. Et vt hæc non ſint, quid amplius quærendũ videtur, poſtquam ſcimus hominem ſpiritui immundo
24. Lucæ 8. Marci 5. obnoxium 24 diſcerptis catenis, comminutiſq; compedib. quibus vinctus erat, in ſola loca à Satana deferri ſolitum: Imò Ieſum ipſum aſſumptum ab eo fuiſſe in ſanctam ci
25. Matth. 4. uitatem 25. & ſtatutum ſuper pinnaculum templi. Etſi enim cõſultum non eſt pijs inquirere, qua ratione id ſit factum: de facti tamen veritate impium ſit diſputare, quando ea tam diſerto Euangelij elogio conſignata reperitur. Si igitur id ei aliquãdo euenit, qui ipſius Satanę victor, atque expugnator fuit, vt ab eo per aërem deportaretur: quæ iam ad credendum tanta erit tarditas, quæ homines illius iniurijs ſæpè obnoxios, maximeq; qui ſe volẽtes eius poteſtati permiſerunt, non admittat ab eo pro nutu, ac libidine furſum, deorſum volutari, ac trãſferri poſſe? Denique ſi ad rationem eorum, quæ non modò ex annalium vetuſtate, ſed etiam ex recenti hominum ſermone, atque memoria conſtant, hæc exquirere placet: quid noſtris tempõrib. vulgatius, quã ſunt tum frequentes, ac aſſiduæ ſagarum de ea re aſſertiones; tum ijs conſentanea hominum teſtimonia, qui non per ſomnium, aut Magicis

gicis actibus auerſos ſenſus, ſed oculis ſuis vidiſſe ſe illas nubibus excuſſas, vel ſummis arborib ac tectis perplexas hærere, vel humi attonitas iacere conſtanti ſermone affirmauerunt? Nec id quidem in triuio confabulātes, ſed in iure ſacramento ſanctiſſimo rogati, atque adacti, vti in ſuperiore diſceptatione non ſemel eſt demonſtratum. Faceſſant igitur, qui ſic naturam rerum omnium normam, ac regulam conſtituunt: vt nihil præter eius modum, ordinemque fieri poſſe putent: Sic Dei, qui etiam

Legem pati ſydera cogit 26. 26. Boet metā 5. lib. 1.

manus conſtringunt, potentiamque coarctant: vt nihil plus facturum credāt, quàm quod ſecūdum naturam credibile eſt. Hoc enim nimium malignè, ac ſtolidè eſt ſentire de eius operibus: ac, quod aiūt, Ioué prorſus orbum facere. Ego (inquit Lucius apud Apuleiū 27.) nihil impoſſibile arbitror: ſed vtcunque fata decreuerint, ita cuncta mortalibus prouenire. Nam cunctis hominibus multa vſuuenire mira, & penè infecta: quæ tamen ignaro relata fidē perdāt. Iam quod cogitationem, cuius pœnam 28. nemo pati debet ſolam afferri à ſagis ad eiuſmodi elementorum affectiones cauſantur: idq; pro alio veniæ, atque impunitatis fundamento ſtatuunt, quaſi euentus rerum (quod ait Cicero 29) non etiam hominū conſilia vindicari debeant: id quidem apertè eſt cęcas,

27. lib. 1. de Aſino aur.

28. l. cogitationis, De pœn. D.

29. In Miloniana.

atque

atque impuras animi affectiones contra ipſius Euangelij authoritatem defendere: cuius diſertiſſimo teſtimonio 30. ſcimus malas cordis cogitationes peccatum eſſe coram

30. Matth. 9.

Deo grauiſſimum: vti etiam nominatim

31. poſtremo Decalogi ſermone cauetur 31.

Exod. 20. eoſque qui mente cupida, propenſóq; ſtudio facinus aliquod agitauerunt, etiamſi nihil promouerint: tamen perinde habere excuſatos, ac ſi ipſi nunquam quicquam animo incœptauiſſent. Et omnino pari iure conſcios, atque inſontes cenſere. Ac ne quis hic diſtinguat, nihil ſe pœnas illas morari, quas Theologorũ ſcholæ relinquũt ſecretæ Dei vindictæ (irregularitates vocant) de illis nunc tantùm quæri, quas leges humanæ 32. ad exemplum trahant (ſanguinis pœ-

32. Gloſ. & DD. in c. ſignificaſti 2 verſ. de homicid. nas vulgò appellant) quibus omnino ſint indigni, qui nihil admiſerunt ipſi, quod in eos vt authores verè poſſit reijci: cogitationem enim ſolam nihil nocere, niſi & factũ

33. l ſæpe. De verb. ſignif. ſecutum ſit 33. nec conatum ipſum, ſi nihil

34. obeſt vnquam imputari iniuriæ. Eſto, ſit

l. 1 § hæc. autem verba. Quod quiſque aliquid humano iure 34. licitum: quod tamen diuino damnetur, atque improbetur. At nec deſunt in iſtis ſanctiones diſertiſſimæ 35. quæ eadem ſeueritate voluntatẽ ſce-

35. l. Quiſquis Ad leg. Iul. Maieſt. C. leris, qua effectum puniant, Edicto Gratian. Valent. & Theod. grauiſſimè mulctatur: qui occaſione poteſtatis nuptias contrahere cum aliqua, inuitis quorum intereſt, voluerit:

fuerit: licèt eas non peregerit 36. Qui emit venenum, vt patri daret, quamuis non potuerit dare: pœna nihilominus tenetur, quę eſt legis Corneliæ de ſicarijs 37. Solicitatores alienarum nuptiarum 38. itemq; matrimoniorum interpellatores; etſi effectu ſceleris potiri non poſſunt, tamen propter voluntatem pernicioſæ libidinis extra ordinem puniuntur 39. Qui attentauit, nō etiam rapuit ſacratam virginem: hoc facinus luere damnatur 40 Et omnino in grauibus, atque atrocibus ſatis eſt ipſo facto initiū criminis mente deduxiſſe, vt ſubſit pœnæ aliqua occaſio. Quæ cauſa fortaſſe fuit ob quā ætate noſtra Senatus Pariſienſis ſummo ſuo iudicio de Maieſtate damnauit virum alioqui nobilitate inſignem, quòd de interficiendo rege conſilium apud ſe tantùm inijſſet: cuius etiam pœnitentia ſtatim ductus, ipſe de ſe fuiſſet indicio. Quod verò tantùm eſſe poteſt ſceleratæ mentis incœptum aut cogitatio, quæ tanta humani cordis nequitia, atque improbitas, quam nō dicam animo agitare, concupiſcere, atque expetere quod cæteri oēs mortales horrent, ac pertimeſcunt: aëris ſonitus, atque ardores: ſatorum ſtragem, ac calamitatem: arborum extremam verberationem, ac ſæpè euulſionem: ipſamque adeò latiſſimorum finium, atque ampliſſimarum regionum deuaſtationem, atque exitium: ſed etiam manibus

36. l. vnica. ſi qua prædic. poteſt. ca.

37. l. 1. ad leg. Pomp. de parricid. D.

38. l. 1. de extraord. crimiu D.

39. Si quis non dicam eò Epiſcop & cleric.

40 l fugitiuus de verb ſignificat. D.

pedibus noctes, & dies conari vt hæc fiant, adeſſe, adniti, atque ſubuenire: quantum in ſe eſt ijs, quos putant hæc omnia excitare, Dæmonibus; & toto deniq; impetu, ac ſtudio in hoc incũbere, vt illis ſolis quam maximè placeant: vel ſi infenſum Deum, atq; homines oẽs habituros ſe ſciant. Hæc ſunt
41. illa cogitationis peccata, quæ D. Baſilius 41.
In li. de vera virginitate. non vt phantaſias ſimpliciter; verùm vt conſummata opera in anima iudicanda eſſe cẽſet: quæq; ſimul, ac ſe vti ignis fumo prodiderunt ſopienda, atq; extinguenda veniũt: tanto etiam grauiore pœna, quanto ſæpe tacita plus habent in celando, quàm aperta in committẽdo malitiæ. Aut ſi nihil omnino nuda conſcientia luere debet: & ſatis eſt ad innocentiam

Cæcum verſare in pectore vulnus:

valeant iam omnes legum ſanctiones, quæ prauas de Deo, deque religione opiniones, ſola etiam linguę profeſſione denudatas, ac retectas, ſæuiſſimis flammarum cruciatibus
42. puniunt. Sit illa Imperatorum, Iuriſcõſultorumque 42. furialis, & ſanguinaria vox, quæ non modò fautores ſcelerum, ſed etiã conſcios eadem pœna, ſupplicioq; qua perpetratores plectendos prædicauit, Rurſus quod obtendunt ætatis, ſexuſque imbecillitatem: quæ in cenſendis cuiuſque vitijs æquabiliter, moderateq; attendi debeat, huiuſque quale eſt criminis odium eorũ, quæ

l. 1. §. occiſorum. Ad Sc. Syllanian. l. vtrũ Ad leg. Põpeiam. de parric. § alia. de publ. Iud in Inſtitut.

nobis

nobis natura tribuit, excuſatione deprecan tur: quaſi ipſa peccandi procliuitatem, propenſionemque vnà cum annis, muliebriq; conditione attulerit: id quidem illi viderint, qui hanc naturæ, quæ tamen omnia ſapienter agit, dicã tam grãndem impingunt. Certè nec omnes, qui hac ſortilegij labe inficiũntur, fœminæ ſunt & ætatis exactæ, ac decrepitæ, ſed & mares: licet id infrequentius quidẽ æquè ſibi in hoc obſequij genere deuotos, addictoſque habet Dæmon. Et ſi qua, vt certè complures extrema ſenecta in hoc facinore deprehenduntur: inueteratum hoc malum eſt, & plerumque ab ipſa iam adoleſcentia admiſſum, & contractum. Et vt hæc ita ſint vti ipſi volunt, quis neſcit nullam neque ſexus, neque ætatis omnino eſſe excuſationem aduerſus legum præcepta 43. delictumque nullum innoxiũ prætextu humanæ fragilitatis haberi 44? Diſerta, atque aperta Domini vox eſt: Vir ſiue mulier 45. in quibus Pythonicus, vel diuinationis fuerit ſpiritus, morte moriantur: Et incãntatrix in Endor 46. mulier Saulis leges reformidat, quæ capitali ſupplicio Magicas artes perſequebantur, artiſq; negat vllam experientiam ob id dare velle. Ecce vt nullo nec ætatis, nec ſexus diſcrimine, ac delectũ ſupplicium eſt in eos diuina lege conſtitutũ: qui eiuſmodi veritas, illicitaſq; artes exercẽt. In nouo inſtrumen. quod iam

43. l Auxiliũ. §. in delictis De minorib 25. an.

44. c. Illud 2. q. 1.

45. Leuiti. 20.

46. 1. Reg. 28.

mitiorem, moderatioremque doctrinam continet, tamen grauiſſima ſententia pronũtiatur 47.eum palmitem, qui in Chriſto
47. Ioan 15. non manſerit, foras eijciendum eſſe, atque in ignem mittendum. Omnimodo id dicitur, & ſine exceptione. Quod ſi ius ciuile 48
48. l. depretio de publ. in rem act. vetat nos diſtinguere, vbi lex ipſa non diſtinguit: quid faciendum tandem putabimus in Euangelio, cuius maieſtas eſt ſupra legẽ: cuiq; quicquam 49.vel addere, vel detrahere
49. Deuter. 4. Apoc. 22. trahere piaculũ eſt ſempiternis luendũ flãmarum incendijs? Ipſæ Romanorum leges antiquiſſimæ capitali pœna animaduertendum cenſuerunt: non modò in homines,
50. Li. 2. Annal. qui eo crimine tenerentur (vti Tacitus 50. factum memorat in Pub. Martium, & Pituanium: quorum illum conſules extra portã Exquilinã necari, hũc de ſaxo deijci, quòd eſſent ſortilegi cõperti, iuſſerunt: Et Am-
51. Lib. 26. rerum geſta. mianus Marcellinus 51. in Hilarium aurigã, qui quòd filiũ nefarijs artib. erudiendum Mago cuidã tradidiſſet, capite iuſſus eſt ab Aproniano vrbis prætore id facinus luere: ac cùm etiã è lictoris à quo fuerat negligentiùs colligatus manib. in proximũ delubrũ euaſiſſet, in eum nihilominus inde retractũ lege actum fuiſſe) ſed etiã in ipſas mulieres:
52. L. b. 6. ca. 3. quẽadmodum recenſet Valerius 52. de Publicia, & Licinia: quibus ob eiuſmodi maleficium cum Septuaginta Romanis gulæ laqueis fractę fuerunt. Nec equidẽ animaduerſionis

uerſionis ſeueritatẽ ſoli illi in fœminas adhibuiſſe reperiuntur: Sed Athenienſium quoque celebratur in Lemniā ſortilegam iudicium 53. præproperum quidem illud, at odij quo tum in eam peſtem ſummo flagrabant, non obſcuram habens ſignificationem. Nam ad ſolā ancillæ delationem, nec cauſa diſquiſitionem vlterius adducta, ipſam crudeliſſimæ morti dediderunt. Quid Eriphila: Mycale, Canidia, Erictho, Sagana, Dipſas, relinquaque maleficarum mulierum, quæ fuit priſcis illis temporib. turba: num ex tot Scriptoribus, qui earū memoriam ad hanc noſtram ætatem propagauerunt, quiſquam extitit adeò indulgens, qui muliebrem, anilemq́ue imbecillitatem earum peſtiferæ, ac ſceleratæ vitæ vnquam prætenderit? Agè verò demus illis hanc veniam: quod in lubrico humanæ fragilitatis conſtitutæ ſuſtinere ſe nullo modo potuerunt, quin laberentur: Quæ tandem inſania eſt, id illis flagitium condonare, quo ſint quoad viuent ſeipſas cū maxima in Deum, atque homines contumelia contaminaturæ? Nimirum hoc eſt rabidis canibus, quas alioqui inſanabiles nemo neſcit, idcircò vitam dare: quia nulla ſua culpa, ac vitio in eam rabiem incurrerunt. Sapientis eſt (inquit Seneca 54) non ſanos quidem, ſed ſanabiles ſeruare. Neque enim bonus agricola adminicula ſupponit ijs arborib. quas ſcit

53. Demoſth. in prima cōtra Ariſtogit. orat.

54. Lib. 2. de clementia ca. vltimo.

nulla cura deprauationem, diſtortionemq́; ſuam eſſe relicturas. Hanc verò labē, poſtquam ſemel adhæſit, vix elui poſſe, eiuſq́ue durare ſæpiùs ad extremum cauſam non vno loco ſuperius eſt demonſtratum. Et certè adhuc quod ſciam auditus eſt ex tot millib. quos ſortilegij laqueis irretitos habuit Satan, nemo, qui ſe aliter ijs expediuerit, explicaueritq́ue, quàm culpæ vel coacta, vel libera apud Iudicem profeſſione, ác deinde eius morte luitione: adeò ille ſui iuris tenax eſt dominus. At Imperatores 55. remiſſionem pœnę fierî vetuerunt ijs, qui impunitatem veteris admiſſi non emendationi potius, quàm conſuetudini deputarent. Et Plato in Protagora ait non ſolere exigi à ſontibus pœnas ad vindicanda, quę iā ab eis ſunt admiſſa peccata: (quis enim id infectu reddere poſſit, quod factū eſt) ſed demū id fieri, vt in futurū caueatur, ne denuò is delinquat, qui iam deliquit. Quæ igitur ſatis probabili cauſa iā afferri poteſt, quin eiuſmodi χαθάρματα, & qui ſic ſe Dæmonibus æternū deuouerūt, dicaruntq́;, ipſi ſtatim ac dignoſcuntur, omnib⁹ ſupplicijs non interficiantur? Nam certè ſi quid eſt, quod publicè ſolicitos habet ciuium animos: quamuis ſine eius fraude, ad quem ea res pertinet, tolli ipſa non poſſit, tamen par eſt hanc illū iacturā potius ferre, dum cæteris in cōmune conſulit, pręcipuaq́ue ſemper debet eſſe

55. Libr. 3. de Epiſcop. audientia.

cauſa

cauſa publica trãquillitatis. Hanc proprijs ædibus diruendis, atque ſolo adæquandis occaſionem volens arripuit Publicola 56. Multi etiam magiſtratu alioqui honorificentiſſimo ante tempus abiêre: quòd eum ſcirent apud ſuos inuidioſum: vti de Scipione, & Figulo recenſet Cicero 57. Et Oſtraciſmo 58. virtutem, potentiamq; ſuam luerũt nõ pauci: quòd aliter populo ſua quies, ſecuritaſque conſtare poſſe non videretur. Et reperiuntur tamẽ, qui vetulas quotidiana minarũ iactatione terribiles, veneficiorum, quæ deinde ſequuntur, certiſſima noxa formidabiles: Et ipſo tandem ſanationis, cuius ſolę facultatem habere dicuntur, miraculo venerabiles defendant: nullam ob tot, tantaque ſcelera, atque flagitia animaduerſionem, ſuppliciumq; mereri. Hoc autem quid eſt aliud, niſi ſi eſt (quod dicũt) luporum in medio ouili arcem, præſidiũque ſtatuere? Certè memini videre me totos pagos, qui de alio migrando cogitarent, nõ alia cauſa, quàm quòd impunitam, inultámque nimia Magiſtratus indulgẽtia viderent iſtam in maleficis mulieribus alias diuexandi licentiam. Sed non habeant hęc ſatis idoneam cauſam ad ſtatuendum aliquem iudicijs de re adeò graui modum. Sit contra fas, legéſque conceptum apud vulgus ex incerto rumore metum eo trahere: vt eius adimendi occaſione necesſe

56. Plutarch. in eius vita.

57. Lib. 2. diuinat.

58. Plutarch. de Pericle & Ariſtide.

 ſit

ſit cuiquã vitam per ſummum dedecus eripere. At hîc iam quieſcat omnis calumnia neceſſe eſt: quòd adhuc ad pœnam raptum neminem quiſquam audiuit, quem maleficiorum indubitatus euentus teſtiũ planiſſima elogia, ipſaque adeò ad vltimum perſeuerans cõfeſsio tanti criminis manifeſtum ante non reddidiſſet. Sed iam inſurgit longè firmiſſimum eius defenſionis propugnaculum: legibus 59 nihil in quemquam vindicari ſolere, quod non ipſe voluntate, conſilioq; admiſerit. Cui r ei nihil æquè repugnet, atq; illa, quę à Dęmone affertur, vis e orum libertati, quos ſic in ſeruitutẽ abducit. Neq; enim obſcurum eſſe quibus ille dolis, machinis, fallacijs, ac præſtigijs ingruat, vbi hoc molitur. Adeò vt vix ſit in cuiuſquam poteſtate, maximeq; vbi ætas, ſexus, ac ruſticitas conſilium impediunt, eius ſtudijs, conatibuſque obſiſtere. Ehodum dic mihi; vllumne niſi illo authore, atq; impulſore committitur flagitium 60.? Audituſne eſt ob id quiſquam abſolutus judicio, quòd diceret ſe in eã cuius reus ageretur fraudem eſſe à Diabolo illectum? Vno equidem nomine hoc eſt euertere omnem à fundamẽtis doctrinam Chriſtianam: qua monemur 61. ſemper in Deum ſperare: quòd is ſit fidelis, nec vnquam permiſſurus, vt tẽtemur ſupra id quod poſſumus. Verùm ne quid otioſi ceſſemus, quaſi ſit ille hâc pro officio

59. l. ſæpè. De verb ſignif. l. 1 Ad leg. Cornel. de ſic.

60. Sap. 2.

61. 1 Cor 10.

ſecuritatem nobis etiam incogitãtibus prę-
ſtiturus, Imperatoris ſe in hoc munus tan-
tum exequi velle oſtendit, vbi viciſſim à
nobis poſtulat, vt eius nutu, voluntateque
pendeamus: fidei inconcuſſæ arma capeſſa-
mus, intrepidi hoſti obſiſtamus 62. & quan- 62.
tum in nobis eſt rem ſtrenuè, gnauiter- Ad ephe. 6.
que geramus. Ac quoniã ignoratione eius, 1. Petr. 5.
cum quo committimus, multa ſæpè pec-
cantur, quòd victoriæ initium ab eius per-
ſpectis viribus, conſilijſque ſæpè oriatur,
monet etiam diligẽter quali cum hoſte no-
bis pugna futura ſit: Nimirum cum eo qui
maleuolentia, nocendiq; cupiditate, virib.
vigilantia, aut vllo belli apparatu nunquã
deficiatur, quiq; inſtar leonis rugientis fa-
melici, atque oberrantis ſemper quærat,
quod deuoret 63: Ac qui etiam, ſi quan- 63.
do vires minus proficiant, leoninæ pelli 11. Cor. 11.
vulpinam aſſuat: Eudęmonis perſonã, quo
facilius imponat, adumbrans, quaſi qui ho-
ſtium teſſeras ad eos ipſos deludendos aſſi-
mulant. Ecce vt tali Imperatore, tamq; fi-
delibus monitis, ac conſilijs res hoſti. & im-
mani, & verſuto longè à victoria abfutura
eſt, ſi nos nobis ipſi nõ deſimus. Etſi enim
is non dormit 64. ſic nec dormitat, aut ſo- 64.
pore languet, qui cuſtodit Iſraël 65. Quo 1. Petr. 5. ca.
magis mirum eſt reperiri ea diffidentia, ne 65. Pſalm. 120.
dicam impietate homines, qui dimicatiõis
exitum ad eius qui laceſſit nutum, atque ar-

 bitrium

bitrium conferant,quaſi neceſſe ſit qui appetuntur illicò omnes ſuccumbere, victaſque manus dare,ac nō potius credere fas ſit Chriſtianos oēs Satanę telis eſſe impenetra-
66. D.Greg 29. biles 66.niſi ipſi ſpōte relicto præſidio, abiectoq; clypeo nudi in eius arma proruerint,aut niſi potius volētes in eius caſtra ꝓfugerint.
67. Matth. 4. Quorſum enim Seruator 67.dum nobis exemplo præit, Satanā impia ſuadentē abire iubet,niſi vt certa fiducia idē facere audeamus,perſuaſum habētes parē pugnæ exitū eſſe nacturos,ſi eius ductu atq; auſpi-
68. Ierem.20. cio rem geremus? ſiq; cū Propheta 68. hoſti dicemus: Vade homicida, dominus mecum bellator fortis! ſic.n.toties excluſus abibit,quoties inſultus repetet, prœliumque redintegrabit, vti non ſemel eueniſſe me-
69. D.Hieron. in vita D Hilarionis & Pauli. Palladius. morant hiſtoriæ 69. cùm pios illos patres, qui in ſolitudinibus religiōnis ergò conſidebant,eius technis, & ſæpè, & fruſtra adortus eſt. Sed nihil mirum eſt, ſi quos iam habet aliqua ratione obæratos, tandē longa fœnoris acceſſione, veluti obrutos neruo, compedibuſque arctiſſimè vincit, ac conſtringit. Nam ferè ſtupris, libidinibus, furtis,cædibus,alijſq; flagitijs delibutos,ac
70. Actor ca.1. Exodi 10. Iſajæ 6. Ad Rom. 9. delibatos 70. demum hoc ſortilegij corollario nobilitat, fabulaque (quod aiunt) fabulam trahit,ſic permittente Deo,qui peccatum peccato,cæcitatē cæcitate, ignorantiam ignorantia punire ſolet. Vt enim ſibi mili-

militem (quod ait D. Ambroſius 71.) elegit 71. In libro. de beata vita.
Chriſtus: itidem Diabolus voluntarium
ſeruum auctionatur, & ſuo iuri acquirit,
neminemq; iugo ſeruitutis aſtrictum poſ-
ſidet, qui ſe ei prius peccatorũ ære non ven
diderit. Imputent igitur ſibi, quod ſic vo-
lentes Dæmonum implicantur erroribus,
cùm antè à Deo deflexerint ipſi, quam is il-
lis tergum obuerteret 72. agnoſcantque ſe 72. Hoſeæ 9.
iuſto eius iudicio Satanę in tam duram ſer-
uitutem eſſe condonatos, ac traditos 73. 73. Rom. 1.
Neque etiam iam ad illud, quod in vltima
legitimarũ defenſionũ inopia vſurpari ſo-
let, confugiant, calamitoſos potius eſſe eri-
gendos, ac recreandos, quas vexandos, aut
damno aliquo augendos, cum hæc miſeri-
cordia in eos non conueniat, qui in miſe-
riam volentes inciderunt, quiq; (ꝙ aiunt)
aſciam crurib. ſuis ipſi eliſerunt. Iam quod
autumãt pactum nullum inter hominem,
& Dæmonem rectè intercedere poſſe: quia
nimirũ nec iuris, nec orationis alteri cum
altero vlla eſſe queat communio, atq; ſocie-
tas. Tum ſi quod intercedere poſſit tantam
eſſe eárum rerum, quæ in ſtipulatũ dedu-
cuntur, difficultaté, abſurditaté, iniquitaté;
vt inde nulla poſſit valida ſatis oriri obliga
tio. Iſtę quidé ratiões cõuenirent, ſi de hoc
in iure ex edicto eſſet diſceptandũ: Quod
videlicet ad publicam læſionem pertineat,
quòd turpem cauſam contineat, ꝙ ad cir-
cumſcri-

ac fulmina molientes. Empedocli quoque
16. apud Plutarchũ 16. Dæmones cæliuagi di-
In tract. de vitanda vſura. cuntur: id eſt, vt ipſe interpretatur alibi 17
eum aërem, qui cælo ſubditus eſt, occupan-
17. Problem. 39. tes; ſumma (vt ait Xenocrates 18.) maligni-
tate, & nocendi tum cupiditate tũ audacia.
18. Apud eundem Plutarch in Iſide & Oſiride. Hæc igitur ſi ſic illis demandata eſt cura, &
veluti commiſſa procuratio exercendę Dei
in homines iræ per ipſamet naturæ inſtru-
menta: iã hoc quidẽ minus durum, minúſq;
incredibile videbitur, ſi quis illis in ea re co
mites ſagas adhibeat: nõ vt adiutrices ope-
ris, ad quod patrandum, aut promouendũ
nemo neſcit nihil omnino ab illis adiumen
ti afferri poſſe: ſed vt illas Dęmon propen-
ſę ad damna, atque iniurias voluntatis cõn-
ſcientia magis, magiſq; affines ſceleri red-
dat: illis ſuas licet falsò in tam ardua, atque
admiranda re vires, ac potentiam oſtentet;
eas vſque, & vſque defatiget, exagitet, ac in-
grato aliquo opere faciendo exerceat. Nam
ſic ſuos beare ſolet perpetuis ærumnis, la-
boribus, ac moleſtijs beneuolus ille Magi-
ſter. Nec eius rei fidem quicquam imminuę
re debet illud, quod in natura abſurdum,
atque incredibile cenſetur: contra innatam
grauitatem ſublime efferri homines, atque
aëra ſurſum verſus perrumpere. Nam hoc
primum ingenuè fatemur, naturæ ex ſeſe
in hæc omnia nihil iuris eſſe: ſed ipſa etiam
inuita, ac ſtupente eiuſmodi prodigia, ac

por-

portenta ſe oſtendere: vt qui velit ea ex cauſis naturalibus æſtimare nihilo plus agat, quàm ſi conetur digito ipſum cœlum attingere. Neque enim par eſt humana ratione, atque iudicio ea cenſere, quæ palàm eſt fieri præter omnem ordinem, atque modũ à natura conſtitutum. Simon Samaritanus (quemadmodum Ambroſius in Hexamerone, & Clemens Pontifex in itinerario teſtantur) hoc inter alia miracula, quibus cũ Petro Apoſtolo certabat, efficiebat vt pennis ſublime in volantis ſpeciem efferretur. Quod ſpectãte Nerone factũ ſcribit Egiſippus 19. ipſumq; præterea Apoſtolorũ preci- 19.
bus decidiſſe, & iuxta Ariciam crus alterum lib. 3. ca. 2.
fregiſſe. Mitto quod Pauſanias in Atticis de Muſæo poëta narrat, illum Boreæ dono volitaſſe: Quod de Pegaſo Argiuo Baſilius 20. 20. In oratione funebri Grego Nazian.
de Abari Scytha Herodotus 21. ac poſt eũ Gregorius Theologus 22. meminerunt: ſolitum videlicet fuiſſe iaculari ſagittã dono 21.
ab Apolline acceptam, cũ qua ſimul perniciſſima velocitate transferretur. Nam fabulæ commentum potius, quàm hiſtoriæ veritatem hęc habere videntur. Et ſi ſic quidẽ contingere potuerunt Cacodæmonis aſtu, In Melpomene. 22. Epiſt. 22. ad Baſilium Magnum.
atq; opera, quẽ impio errore deluſam gentilitatẽ ſub Apollinis, Aeoli, aliorumque Deorũ nomine coluiſſe nemo ignorat. Neque enim id magis à veritate laborat, quàm illud quod de Antidio Turonenſi Antiſtite

recen-

23 Marul. lib. 6ca 2. recentiores ſcripſerũt 23. cum vectore Diabolo vſum, quo Romã celerius perferretur atq; ibi pontificem à nefando aliquo incœpto prõptiſſimè reuocaret. Et vt hæc non ſint, quid amplius quærendũ videtur, poſtquam ſcimus hominem ſpiritui immundo
24. Lucæ 8. Marci 5. obnoxium 24 diſcerptis catenis, comminutiſq; compedib. quibus vinctus erat, in ſola loca à Satana deferri ſolitum: Imò Ieſum ipſum aſſumptum ab eo fuiſſe in ſanctam ciuitatem 25. & ſtatutum ſuper pinnaculum
25. Matth. 4. templi. Etſi enim cõſultum non eſt pijs inquirere, qua ratione id ſit factum: de facti tamen veritate impium ſit diſputare, quando ea tam diſerto Euangelij elogio conſignata reperitur. Si igitur id ei aliquãdo euenit, qui ipſius Satanę victor, atque expugnator fuit, vt ab eo per aërem deportaretur: quæ iam ad credendum tanta erit tarditas, quæ homines illius iniurijs ſæpè obnoxios, maximeq; qui ſe volẽtes eius poteſtati permiſerunt, non admittat ab eo pro nutu, ac libidine ſurſum, deorſum volutari, ac trãſferri poſſe? Denique ſi ad rationem eorum, quæ non modò ex annalium vetuſtate, ſed etiam ex recenti hominum ſermone, atque memoria conſtant, hæc exquirere placet: quid noſtris temporib. vulgatius, quã ſunt tum frequentes, ac aſſiduæ ſagarum de ea re aſſertiones; tum ijs conſentanea hominum teſtimonia, qui non per ſomnium, aut Magicis

gicis actibus auerſos ſenſus, ſed oculis ſuis vidiſſe ſe illas nubibus excuſſas, vel ſummis arborib ac tectis perplexas hærere, vel humi attonitas iacere conſtanti ſermone affirmauerunt? Nec id quidem in triuio confabulãtes, ſed in iure ſacramento ſanctiſſimo rogati, atque adacti, vti in ſuperiore diſceptatione non ſemel eſt demonſtratum. Faceſſant igitur, qui ſic naturam rerum omnium normam, ac regulam conſtituunt: vt nihil præter eius modum, ordinemque fieri poſſe putent: Sic Dei, qui etiam

Legem pati ſydera cogit 26. 26.

manus conſtringunt, potentiamque coarctant: vt nihil plus facturum credãt, quàm quod ſecũdum naturam credibile eſt. Hoc enim nimium malignè, ac ſtolidè eſt ſentire de eius operibus: ac, quod aiũt, Ioué prorſus orbum facere. Ego (inquit Lucius apud Apuleiũ 27.) nihil impoſſibile arbitror: ſed vtcunque fata decreuerint, ita cuncta mortalibus prouenire. Nam cunctis hominibus multa vſuuenire mira, & penè infecta: quæ tamen ignaro relata fidẽ perdãt. Iam quod cogitationem, cuius pœnam 28. nemo pati debet ſolam afferri à ſagis ad eiuſmodi elementorum affectiones cauſantur: idq; pro alio veniæ, atque impunitatis fundamento ſtatuunt, quaſi euentus rerum (quod ait Cicero 29) non etiam hominũ conſilia vindicari debeant: id quidem apertè eſt cęcas, atque

Boet metr. 5. lib. 1.

27. lib. 1. de Aſino aur.

28. l. cogitationis, De pœn. D.

29. In Miloniana.

atque impuras animi affectiones contra ipſius Euangelij authoritatem defendere: cuius diſertiſſimo teſtimonio 30. ſcimus

30. Matth. 9. malas cordis cogitationes peccatum eſſe coram Deo grauiſſimum: vti etiam nominatim

31. Exod. 20. poſtremo Decalogi ſermone cauetur 31. eoſque qui mente cupida, propenſóq; ſtudio facinus aliquod agitauerunt, etiamſi nihil promouerint: tamen perinde habere excuſatos, ac ſi ipſi nunquam quicquam animo incœptauiſſent. Et omnino pari iure conſcios, atque inſontes cenſere. Ac ne quis hic diſtinguat, nihil ſe pœnas illas morari, quas Theologorũ ſcholæ relinquũt ſecretæ Dei vindictæ (irregularitates vocant) de illis nunc tantùm quæri, quas leges humanæ 32. ad exemplum trahant (ſanguinis pœ-

32. Glos. & DD. in c. ſignificaſti 2 verſ. de homicid. nas vulgò appellant) quibus omnino ſint indigni, qui nihil admiſerunt ipſi, quod in eos vt authores verè poſſit reijci: cogitationem enim ſolam nihil nocere, niſi & factũ

33. l ſæpe. De verb. ſignif. ſecutum ſit 33. nec conatum ipſum, ſi nihil obeſt vnquam imputari iniuriæ. Eſto, ſit

34. l. 1 § hæc. autem verba. Quod quiſque aliquid humano iure 34. licitum: quod tamen diuino damnetur, atque improbetur. At nec deſunt in iſtis ſanctiones diſertiſſimæ 35. quæ eadem ſeueritate voluntatẽ ſce-

35. l. Quiſquis Ad leg. Iul. Maieſt. C. leris, qua effectum puniant, Edicto Gratia. Valent. & Theod. grauiſſimè mulctatur: qui occaſione poteſtatis nuptias contrahere cum aliqua, inuitis quorum intereſt, voluerit:

fuerit: licèt eas non peregerit 36. Qui emit venenum, vt patri daret, quámuis non potuerit dare: pœna nihilominus tenetur, quę eſt legis Corneliæ de ſicarijs 37. Solicitatores alienarum nuptiarum 38. itemq; matrimoniorum interpellatores; etſi effectu ſceleris potiri non poſſunt, tamen propter voluntatem pernicioſæ libidinis extra ordinem puniuntur 39. Qui attentauit, nõ etiam rapuit ſacratam virginem: hoc facinus luere damnatur 40 Et omnino in grauibus, atque atrocibus ſatis eſt ipſo facto initiũ criminis mente deduxiſſe, vt ſubſit pœnæ aliqua occaſio. Quæ cauſa fortaſſe fuit ob quã ætate noſtra Senatus Pariſienſis ſummo ſuo iudicio de Maieſtate damnauit virum alioqui nobilitate inſignem, quòd de interficiendo rege conſilium apud ſe tantùm inijſſet: cuius etiam pœnitentia ſtatim ductus, ipſe de ſe fuiſſet indicio. Quod verò tantùm eſſe poteſt ſceleratæ mentis incœptum aut cogitatio, quæ tanta humani cordis nequitia, atque improbitas, quam nõ dicam animo agitare, concupiſcere, atque expetere quod cæteri oẽs mortales horrent, ác pertimeſcunt: aëris ſonitus, atque ardores: ſatorum ſtragem, ac calamitatem: arborum extremam verberationem, ac ſæpè euulſionem: ipſamque adeò latiſſimorum finium, atque ampliſſimarum regionum deuaſtationem, atque exitium: ſed etiam manibus

36. l. vnica. ff qua prædia poteſt. ca.

37. l. 1. ad leg. Pomp. de parricid. D.

38. l. 1. de extraord crimiu D.

39. Si quis non dicam . ee Epiſcop & cleric.

40 l fugitiuus de verb ſignificat. D.

pedibus noctes, & dies conari vt hæc fiant, adeſſe, adniti, atque ſubuenire: quantum in ſe eſt ijs, quos putant hæc omnia excitare, Dæmonibus; & toto deniq; impetu, ac ſtudio in hoc incũbere, vt illis ſolis quam maximè placeant: vel ſi infenſum Deum, atq; homines oẽs habituros ſe ſciant. Hæc ſunt

41. illa cogitationis peccata, quæ D. Baſilius 41.

In li. de vera virginitate.

non vt phantaſias ſimpliciter; verùm vt con ſummata opera in anima iudicanda eſſe céſet: quæq; ſimul, ac ſe vti ignis fumo prodiderunt ſopienda, atq; extinguenda veniũt: tanto etiam grauiore pœna, quanto ſępe tacita plus habent in celando, quàm aperta in committẽdo malitiæ. Aut ſi nihil omnino nuda conſcientia luere debet: & ſatis eſt ad innocentiam

Cæcum verſare in pectore vulnus:

valeant iam omnes legum ſanctiones, quæ prauas de Deo, deque religione opiniones, ſola etiam linguę profeſſione denudatas, ac retectas, ſæuiſſimis flammarum cruciatibus

42. puniunt. Sit illa Imperatorum, Iuriſcóſultorumque 42. furialis, & ſanguinaria vox, quæ non modò fautores ſcelerum, ſed etiã conſcios eadem pœna, ſupplicioq; qua perpetratores plectendos prædicauit, Rurſus quod obtendunt ætatis, ſexuſque imbecillitatem: quæ in cenſendis cuiuſque vitijs æquabiliter, moderateq; attendi debeat, huiuſque quale eſt criminis odium eorũ, quæ

l. ſ. ſ. occiſorum. Ad Sc. Syllani. an l. vtrũ; Ad leg. Põpeiam. de parric. ſ alia. de publ. Iud in Inſtitut.

nobis

nobis natura tribuit, excuſatione deprecan tur: quaſi ipſa peccandi procliuitatem, propenſionemque vnà cum annis, muliebriq; conditione attulerit: id quidem illi viderint, qui hanc naturæ, quæ tamen omnia ſapienter agit, dicã tam grandem impingunt. Certè nec omnes, qui hac ſortilegij labe inficiuntur, fœminæ ſunt & ætatis exactæ, ac decrepitæ, ſed & mares: licet id infrequentius quidẽ æquè ſibi in hoc obſequij genere deuotos, addictoſque habet Dæmon. Et ſi qua, vt certè complures extrema ſenecta in hoc facinore deprehenduntur: inueteratum hoc malum eſt, & plerumque ab ipſa iam adoleſcentia admiſſum, & contractum. Et vt hæc ita ſint vti ipſi volunt, quis neſcit nullam neque ſexus, neque ætatis omnino eſſe excuſationem aduerſus legum præcepta 43. delictumque nullum innoxiũ prætextu humanæ fragilitatis haberi 44? Diſerta, atque aperta Domini vox eſt: Vir ſiue mulier 45. in quibus Pythonicus, vel diuinationis fuerit ſpiritus, morte moriantur: Et incãntatrix in Endor 46. mulier Saulis leges reformidat, quæ capitali ſupplicio Magicas artes perſequebantur, artiſq; negat vllam experientiam ob id dare velle. Ecce vt nullo nec ætatis, nec ſexus diſcrimine, ac delectu ſupplicium eſt in eos diuina lege conſtitutũ: qui eiuſmodi veritas, illicitaſq; artes exercẽt. In nouo inſtrumen. quod iam

43. l Auxilio. §. in delictis De minorib 25. an.

44. c. Illud 2. q. ..

45. Leuiti. 20.

46 1. Reg. 28.

mitiorem, moderatioremque doctrinam continet, tamen grauiſſima ſententia pronũtiatur 47. eum palmitem, qui in Chriſto

47. Ioan 15. non manſerit, foras eijciendum eſſe, atque in ignem mittendum. Omnimodo id dici-

48. l. depretio de publ, in rem act. tur, & ſine exceptione. Quod ſi ius ciuile 48 vetat nos diſtinguere, vbi lex ipſa non diſtinguit: quid faciendum tandem putabimus in Euangelio, cuius maieſtas eſt ſupra

49. Deuter. 4. Apoc. 22. legé: cuiq; quicquam 49. vel addere, vel detrahere piaculũ eſt ſempiternis luendũ flãmarum incendijs? Ipſæ Romanorum leges antiquiſſimæ capitali pœna animaduertendum cenſuerunt: non modò in homines,

50. Li. 2. Annal. qui eo crimine tenerentur (vti Tacitus 50. factum memorat in Pub. Martium, & Pituanium: quorum illum conſules extra portã Exquilinã necari, hũc de ſaxo deijci, quòd eſſent ſortilegi cõperti, iuſſerunt: Et Am-

51. Lib. 26. rerum geſta. mianus Marcellinus 51. in Hilarium aurigã, qui quòd filiũ nefarijs artib. erudiendum Mago cuidã tradidiſſet, capite iuſſus eſt ab Aproniano vrbis prætore id facinus luere: ac cùm etiã è lictoris à quo fuerat negligentiùs colligatus manib. in proximũ delubrũ euaſiſſet, in eum nihilominus inde retractũ lege actum fuiſſe) ſed etiã in ipſas mulieres:

52. L. b. 6. ca. 3. queadmodum recenſet Valerius 52. de Publicia, & Licinia: quibus ob eiuſmodi maleficium cum Septuaginta Romanis gulæ laqueis fractę fuerunt. Nec equidẽ animad-

uerſionis

uerſionis ſeueritatē ſoli illi in fœminas adhibuiſſe reperiuntur: Sed Athenienſium quoque celebratur in Lemniā ſortilegam iudicium 53. præproperum quidem illud, at odij quo tum in eam peſtem ſummo flagrabant, non obſcuram habens ſignificationem. Nam ad ſolā ancillæ delationem, nec cauſa diſquiſitionem vlterius adducta, ipſam crudeliſſimæ morti dediderunt. Quid Eriphila: Mycale, Canidia, Erictho, Sagana, Dipſas, relinquaque maleficarum mulierum, quæ fuit priſcis illis temporib. turba: num ex tot Scriptoribus, qui earū memoriam ad hanc noſtram ætatem propagauerunt, quiſquam extitit adeò indulgens, qui muliebrem, anilemque imbecillitatem earum peſtiferæ, ac ſceleratæ vitæ vnquam prætenderit? Agè verò demus illis hanc veniam: quod in lubrico humanæ fragilitatis conſtitutæ ſuſtinere ſe nullo modo potuerunt, quin laberentur: Quæ tandem inſania eſt, id illis flagitium condonare, quo ſint quoad viuent ſeipſas cū maxima in Deum, atque homines contumelia contaminaturæ? Nimirum hoc eſt rabidis canibus, quas alioqui inſanabiles nemo neſcit, idcircò vitam dare: quia nulla ſua culpa, ac vitio in eam rabiem incurrerunt. Sapientis eſt (inquit Seneca 54) non ſanos quidem, ſed ſanabiles ſeruare. Neque enim bonus agricola adminicula ſupponit ijs arborib. quas ſcit

53. Demoſth. in prima cōtra Ariſtogit. orat.

54. Lib. 2. de clementia ca. vltimo.

nulla cura deprauationem,diſtortionemq; ſuam eſſe relicturas. Hanc verò labé, poſtquam ſemel adhæſit, vix elui poſſe, eiuſque durare ſæpiùs ad extremum cauſam non vno loco ſuperius eſt demonſtratum. Et certè adhuc quod ſciam auditus eſt ex tot millib. quos ſortilegij laqueis irretitos habuit Satan, nemo, qui ſe aliter ijs expediuerit, explicaueritque, quàm culpæ vel coacta, vel libera apud Iudicem profeſſione, ácdeinde eius morte luitione: adeò ille ſui iuris tenax eſt dominus. At Imperatores 55. remiſſionem pœnę fieri vetuerunt ijs, qui impunitatem veteris admiſſi non emendationi potius, quàm conſuetudini deputarent. Et Plato in Protagora ait non ſolere exigi à ſontibus pœnas ad vindicanda, quę iā ab eis ſunt admiſſa peccata; (quis enim id infectu reddere poſſit, quod factū eſt) ſed demū id fieri, vt in futurū caueatur, ne denuò is delinquat, qui iam deliquit. Quæ igitur ſatis probabili; cauſa iā afferri poteſt, quin eiuſmodi χαθάρματα, & qui ſic ſe Dæmonibus æternū deuouerūt, dicaruntq;, ipſi ſtatim ac dignoſcuntur, omnib9 ſupplicijs non interficiantur? Nam certè ſi quid eſt, quod publicè ſolicitos habet ciuium animos: quamuis ſine eius fraude, ad quem ea res pertinet, tolli ipſa non poſſit, tamen par eſt hanc illū iacturā potius ferre, dum cæteris in cōmune conſulit, pręcipuaque ſemper debet eſſe

55. Libr.3.de Epiſcop. audientia.

cauſa

cauſa publica trãquillitatis. Hanc proprijs ædibus diruendis, atque ſolo adæquandis occaſionem volens arripuit Publicola 56. Multi etiam magiſtratu alioqui honorificentiſſimo ante tempus abiêre: quòd eum ſcirent apud ſuos inuidioſum: vti de Scipione, & Figulo recenſet Cicero 57. Et Oſtraciſmo 58. virtutem, potentiamq; ſuam luerũt nõ pauci: quòd aliter populo ſua quies, ſecuritaſque conſtare poſſe non videretur. Et reperiuntur tamẽ, qui vetulas quotidiana minarũ iactatione terribiles, veneficiorum, quæ deinde ſequuntur, certiſſima noxa formidabiles: Et ipſo tandem ſanationis, cuius ſolę facultatem habere dicuntur, miraculo venerabiles defendant: nullam ob tot, tantaque ſcelera, atque flagitia animaduerſionem, ſuppliciumq; mereri. Hoc autem quid eſt aliud, niſi ſi eſt (quod dicũt) luporum in medio ouili arcem, præſidiũque ſtatuere? Certè memini videre me totos pagos, qui de alio migrando cogitarent, nõ alia cauſa, quàm quòd impunitam, inultámque nimia Magiſtratus indulgẽtia viderent illam in maleficis mulieribus alias diuexandi licentiam. Sed non habeant hęc ſatis idoneam cauſam ad ſtatuendum aliquem iudicijs de re adeò graui modum. Sit contra fas, legéſque conceptum apud vulgus ex incerto rumore metum eo trahere: vt eius adimendi occaſione neceſſe

56. Plutarch. in eius vita.

57. Lib. 2. diuin. nat.

58. Plutarch. de Pericle & Ariſtide.

ſit cuiquã vitam per ſummum dedecus eripere. At hîc iam quieſcat omnis calumnia neceſſe eſt: quòd adhuc ad pœnam raptum neminem quiſquam audiuit, quem maleficiorum indubitatus euentus teſtiũ planiſſima elogia, ipſaque adeò ad vltimum perſeuerans cõfeſsio tanti criminis manifeſtum ante non reddidiſſet. Sed iam inſurgit longè firmiſſimum eius defenſionis propugnaculum: legibus 59 nihil in quemquam vindicari ſolere, quod non ipſe voluntate, conſilioq; admiſerit. Cui rei nihil æquè repugnet, atq; illa, quę à Dęmone affertur, vis eorum libertati, quos ſic in ſeruitutẽ abducit. Neq; enim obſcurum eſſe quibus ille dolis, machinis, fallacijs, ac præſtigijs ingruat, vbi hoc molitur. Adeò vt vix ſit in cuiuſquam poteſtate, maximeq; vbi ætas, ſexus, ac ruſticitas conſilium impediunt, eius ſtudijs, conatibuſque obſiſtere. Ehodum dic mihi; vllumne niſi illo authore, atq; impulſore committitur flagitium 60.? Audituſne eſt ob id quiſquam abſolutus judicio, quòd diceret ſe in eã cuius reus ageretur fraudem eſſe à Diabolo illectum? Vno equidem nomine hoc eſt euertere omnem à fundamẽtis doctrinam Chriſtianam: qua monemur 61. ſemper in Deum ſperare: quòd is ſit fidelis, nec vnquam permiſſurus, vt tẽtemur ſupra id quod poſſumus. Verùm ne quid otioſi ceſſemus, quaſi ſit ille hâc pro officio

59. l. ſæpè. De verb. ſignif. l. 1. Ad leg. Cornel. de ſic.

60. Sap. 2.

61. 1. Cor. 10.

ſecurita-

ſecuritatem nobis etiam incogitātibus prę-
ſtiturus, Imperatoris ſe in hoc munus tan-
tum exequi velle oſtendit, vbi viciſſim à
nobis poſtulat, vt eius nutu, voluntateque
pendeamus: fidei inconcuſſæ arma capeſſa-
mus, intrepidi hoſti obſiſtamus 62. & quan- 62.
tum in nobis eſt rem ſtrenuè, gnauiter- Ad ephes. 6.
que geramus. Ac quoniā ignoratione eius, 1. Petr. 5.
cum quo committimus, multa ſæpè pec-
cantur, quòd victoriæ initium ab eius per-
ſpectis viribus, conſilijſque ſæpè oriatur,
monet etiam diligēter quali cum hoſte no-
bis pugna futura ſit: Nimirum cum eo qui
maleuolentia, nocendiq; cupiditate, virib.
vigilantia, aut vllo belli apparatu nunquā
deficiatur, quiq; inſtar leonis rugientis fa-
melici, atque oberrantis ſemper quærat,
quod deuoret 63: Ac qui etiam, ſi quan- 63.
do vires minus proficiant, leoninæ pelli 11. Cor. 11.
vulpinam aſſuat: Eudęmonis perſonā, quo
facilius imponat, adumbrans, quaſi qui ho-
ſtium teſſeras ad eos ipſos deludendos aſſi-
mulant. Ecce vt tali Imperatore, tamq; fi-
delibus monitis, ac conſilijs res hoſti. & im-
mani, & verſuto longè à victoria abfutura
eſt, ſi nos nobis ipſi nō deſimus. Etſi enim
is non dormit 64. ſic nec dormitat, aut ſo- 64.
pore languet, qui cuſtodit Iſraël 65. Quo 1. Petr. 5 ca.
magis mirum eſt reperiri ea diffidentia, ne 65. Pſalm. 120.
dicam impietate homines, qui dimicatiōis
exitum ad eius qui laceſſit nutum, atque ar-
 bitrium

militem (quod ait D. Ambroſius 71.) elegit 71.
Chriſtus: itidem Diabolus voluntarium In libro. de
ſeruum auctionatur, & ſuo iuri acquirit, beata vita.
neminemq; iugo ſeruitutis aſtrictum poſ-
ſidet, qui ſe ei prius peccatorũ ære non ven
diderit. Imputent igitur ſibi, quod ſic vo-
lentes Dæmonum implicantur erroribus,
cùm antè à Deo deflexerint ipſi, quam is il-
lis tergum obuerteret 72. agnoſcantque ſe 72.
iuſto eius iudicio Satanę in tam duram ſer- Hoſeæ 9.
uitutem eſſe condonatos, ac traditos 73. 73.
Neque etiam iam ad illud, quod in vltima Rom. 1.
legitimarũ defenſionũ inopia vſurpari ſo-
let, confugiant, calamitoſos potius eſſe eri-
gendos, ac recreandos, quas vexandos, aut
damno aliquo augendos, cum hæc miſeri-
cordia in eos non conueniat, qui in miſe-
riam volentes inciderunt, quiq; (ꝙ aiunt)
aſciam crurib. ſuis ipſi eliſerunt. Iam quod
autumãt pactum nullum inter hominem,
& Dæmonem rectè intercedere poſſe: quia
nimirũ nec iuris, nec orationis alteri cum
altero vlla eſſe queat communio, atq; ſocie-
tas. Tum ſi quod intercedere poſſit tantam
eſſe earum rerum, quæ in ſtipulatũ dedu-
cuntur, difficultatẽ, abſurditatẽ, iniquitatẽ;
vt inde nulla poſſit valida ſatis oriri obliga
tio. Iſtę quidẽ ratiões cõuenirent, ſi de hoc
in iure ex edicto eſſet diſceptandũ: Quod
videlicet ad publicam lęſionem pertineat,
quòd turpem cauſam contineat, ꝙ ad cir-
cumſcri-

circumſcriptionem ſic malitiosè excogitatum, quòd nemo vel ſi maximè cupiat, id præſtare, atque efficere queat; & alia id genus, quibus ijs ſubuenitur, qui in captioné aliquam inciderunt. Nam excludendæ actioni puto prodeſſent, ſiquam fortè Dæmon inſtitueret, vti apud Bartolum 74. cótra Virginem matrem. Sed cum tentationis, impulſioniſque via, in qua ridiculum ſit neceſſariam ad legitimos actus perſonarum habilitaté conſiderare, hoc totum aggrediatur facere fruſtra, atque otiosè mihi videntur agere, qui diſſentanea illa, repugnantia, ac difficilia in argumétum trahere, atque adducere conantur. Et, vt hęc Iuriſconſultorum placitis, ac legibus dimetiri oporteat, ſatis anteà eſt demõſtratum 75. ſermonis vſum ineſſe Dæmonibus, quo idoneè voluntatem ſuam ſignificant, ac interrogando, reſpondendoque ſtipulatione conſtituant. Tum ſi quæ ſunt, quæ vires eius, qui ea ſpondet, hominis vincant, ac ſuperent; quaſi ſupra modum, ac naturã conſtituta in ijs præſtandis, Dæmonem ea qua eſt maxima poteſtate adniti, atque vltro opem ſuam pręberc. Turpium porrò, atque inhoneſtorũ cauſam nihilo magis hoc negotium impedire, quàm latrones, meretriceſúe à præda, & quæſtu reuocant facinoris atrocitas, famæque pudor, ac verecundia. Væ igitur illis (vt cum Eſaia loquar 76) qui

74. In qu ven- ſilata corã D. N. Ieſu Chriſto.

75. Geneſ. 3.

76. Cap. 28.

ſic ſa-

ſic fœdus cum morte percuſſerunt, & cum
inferno pactum fecerunt. Pactum (inquit
D. Auguſtinus 77.) conſtitum ex peſtifera 77.
ſocietate hominum, atque Dæmonum, pa- Lib. 2. de
ctum infidelis, & doloſæ amicitię. Vę quo- doctrina
que illis, qui adeò horrendi, atq; execran- Chriſtiana.
di criminis odium deprecantur, pęnaſque
minuunt excuſatione metus, ætatis, ſexus,
imprudentiæ, atque aliarum id genus re-
rum, quas ne in leuioribus quidem præte-
xere quiſquam ſanæ mentis audeat. Quid
enim hoc eſt, ſi non eſt (vt inquit D. Paulus
78.) apertè Deum prouocare, atque impe- 78.
tere. Siquidem impium eſt (ait Caſſiodorus 1. Cor. c. 10.
79.) Iudices illis eſſe indulgentes; quos cæ- & ad Rom. cap. 13.
leſtis pietas non patitur impunitos. Obſta- 79.
re ne eius regnum veniat, neque enim id Libr. 9. in
ſtabiliri, ac confirmari melius poteſt, quàm edict. Alarici regis.
cum hoſtes eius vnà cum Satana ipſorum
Imperatore proſternũtur, perduntur, ob-
terũtur. Vbi impius (inquit D. Ambroſius
80.) interficitur, Chriſtus infunditur, vbi 80.
abominatio aboletur, ſanctificatio conſe- In lib. 2. de Paradiſo.
cratur. Hominum ſecuritati, tranquillita-
tique peſſimè conſulere: Nam (ait Pytha-
goras 81.) οἱ μὴ κολάζοντες τοὺς κακοὺς βούλον- 81.
ται ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀγαθούς. Denique malum Stobæus ſermone 44.
bonum (quod ait Eſaias 82.) & tenebras lu- 82.
cem dicere, omnemque omnino virtutis, Cap. 5.
vitij, præmiorum, pœnarum delectum, iu-
diciumque tollere. Equidem non verebor
qui ſim

qui ſim tam longo, ac diuturno maleficorum examinandorum vſu exercitatus, ac confirmatus, palàm, atque ingenuè de ijs ſententiam meã oſtendere, ac ipſam quantum potero proferre lucem veritatis. Videlicet tot impietatibus, veneficijs, portentoſis libidinibus, flagitioſiſque facinoribus vitam illis apertè eſſe inquinatam, ac contaminatam, vt è iure eſſe non dubitem omnibus tormentis excruciatos igni interficere, tum vt debitis pœnis ſua expient ſcelera, tum alijs ſint documento, ac magnitudine ſupplicij eos deterreant.

FINIS.

COLONIAE AGRIPPINAE.
Typis Lamberti Andreæ.
ANNO M. D. XCVI.